

ZASTUPNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE

1030

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
PRIČUVE ZA 2024. GODINU

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Ivanu Šimiću iz Kiseljaka za sanaciju štete na obiteljskoj kući koja je nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Ivana Šimića.

Članak 3.

Ivan Šimić obvezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2371/24
15. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

Na osnovu člana 18. stava (3) tачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Ивану Шимићу из Киселјака за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Ивана Шимића.

Члан 3.

Иван Шимић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2371/24
15. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE REZERVE ZA 2024. GODINU

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Ivanu Šimiću iz Kiseljaka za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Ivana Šimića.

Član 3.

Ivan Šimić obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2371/24
15. novembra 2024. godine

Član Kolegija
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
1031

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE PRIČUVE ZA 2024. GODINU

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Robertu Mariću iz Busovače za podršku u radu, dokumentiranju i arhiviranju fotografija kao i kupovini opreme za fotografiranje.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Roberta Marića.

Članak 3.

Robert Marić obvezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2372/24
15. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима дојеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобрављу се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буцета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Роберту Марићу из Бусоваче за потпору у раду, документовању и архивирању фотографија као и куповини опреме за фотографисање.

Члан 2.

За реализaciju ove odluke zaduzeno je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke biće uplaćena na transakcijski račun Roberta Marića.

Члан 3.

Роберт Марић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2372/24
15. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE REZERVE ZA 2024. GODINU

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Robertu Mariću iz Busovače za potporu u radu, dokumentovanju i arhiviranju fotografija kao i kupovini opreme za fotografisanje.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Roberta Marića.

Član 3.

Robert Marić obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2372/24
15. novembra 2024. godine

1032

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE PRČUVE ZA 2024. GODINU

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Mirjani Dujmović iz Kiseljaka za sanaciju štete na obiteljskoj kući koja je nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Mirjane Dujmović.

Članak 3.

Mirjana Dujmović obvezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2373/24
15. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима дојеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Мирјану Дујмовић из Кисељака за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализaciju ove odluke zaduzeno je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke biće uplaćena na transakcijski račun Mirjane Đurđević.

Члан 3.

Мирјана Дујмовић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2373/24
15. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE ZA 2024. GODINU**

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Mirjani Dujmović iz Kiseljaka za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Mirjane Dujmović.

Član 3.

Mirjana Dujmović obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2373/24
15. novembra 2024. godine

Član Kolegija
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

1033

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
PRIČUVE ZA 2024. GODINU**

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Darinko Galić iz Kiseljaka za sanaciju štete na obiteljskoj kući koja je nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Darinka Galića.

Članak 3.

Darinko Galić obavezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2374/24
15. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

Na osnovu člana 18. stava (3) tačke b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stava (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijumima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegijuma Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE ZA 2024. GODINU**

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korišćenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Darinka Galića iz Kiseljaka za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke biće uplaćena na transakcijski račun Darinka Galića.

Član 3.

Darinko Galić obavezuje se da članu Kolegijuma Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostavi izvještaj o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku BiH".

Član Kolegijuma
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE ZA 2024. GODINU**

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Darinku Galiću iz Kiseljaka za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Darinka Galića.

Član 3.

Darinko Galić obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2374/24
15. novembra 2024. godine

Član Kolegija
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

1034

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE PRIČUVE ZA 2024. GODINU

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 500,00 KM (petstotina konvertibilnih maraka) Danielu Galiću iz Kiseljaka za sanaciju štete na obiteljskoj kući koja je nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Daniela Galića.

Članak 3.

Daniel Galić obvezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2375/24
15. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 500,00 КМ (петстотина конвертибилних марака) Даниелу Галићу из Кијеваља за санацију штете на породичној кући која је настала услед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализaciju ove odluke zaduzeno je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke biće uplaćena na transakcijski račun Daniela Galića.

Члан 3.

Даниел Галић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2375/24
15. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE REZERVE ZA 2024. GODINU

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 500,00 KM (petstotina konvertibilnih maraka) Danielu Galiću iz Kiseljaka za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Daniela Galića.

Član 3.

Daniel Galić obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Херцеговини за покровитељство у организацији 32.
обљетнице полиције.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2375/24
15. novembra 2024. godine

Član Kolegija
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

1035

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj: 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
PRČUVE ZA 2024. GODINU**

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Udruzi policajaca Hrvatskih branitelja u Bosni i Hercegovini za pokroviteljstvo u organizaciji 32. obljetnice policije.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Udruge policajaca Hrvatskih branitelja u Bosni i Hercegovini.

Članak 3.

Udruga policajaca Hrvatskih branitelja u Bosni i Hercegovini obvezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2376/24
15. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

На основу члана 18. става (3) тачке 6) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број: 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Бюдета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Удружи полицијаца Хватских бранитеља у Босни и

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Друге полицијаца Хрватских бранитеља у Босни и Херцеговини.

Члан 3.

Удруга полицајаца Хрватских бранитеља у Босни и Херцеговини обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2376/24
15. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavnčkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE ZA 2024. GODINU**

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Udruzi policajaca Hrvatskih branitelja u Bosni i Hercegovini za pokroviteljstvo u organizaciji 32. obljetnice policije.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Udruge policajaca Hrvatskih branitelja u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Udruga policajaca Hrvatskih branitelja u Bosni i Hercegovini obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2376/24
15. novembra 2024. godine

Član Kolegija
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

1036

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH",

broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE PRIČUVE ZA 2024. GODINU

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Josipu Kalemu iz Fojnice za sanaciju štete na obiteljskoj kući koja je nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Članak 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Josipa Kalema.

Članak 3.

Josip Kalem obavezuje se članu Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima, najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2377/24
07. studenoga 2024. godine

Član Kolegija
Zastupničkog doma
Marinko Čavara, v. r.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Јосипу Калему из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Јосипа Калема.

Члан 3.

Јосип Калем обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2377/24
07. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) tačka b) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. stav (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE REZERVE ZA 2024. GODINU

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) Josipu Kalemu iz Fojnice za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Josipa Kalema.

Član 3.

Josip Kalem obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02/е-02-3-2377/24
07. новембра 2024. године

Члан Колегија
Представничког дома
Marinko Čavara, s. r.

1037

Na temelju članka 18. stavka (3) točke b) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. stavka (1) Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-2/24 od 13. rujna 2024. godine, član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE PRIČUVE ZA 2024. GODINU

Članak 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) Ivici Miličeviću iz Fojnice za sanaciju štete na obiteljskoj kući koja je nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Чланак 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из чланка 1. ове одлуке уплатити ће се на трансакцијски рачун Ивце Милићевића.

Чланак 3.

Ивица Милићевић обавезује се члану Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјешће о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Чланак 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2378/24
7. студеноса 2024. године

Члан Колегија
Заступничког дома
Маринко Чавара, в. р.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Ивици Милићевићу из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Ивце Милићевића.

Члан 3.

Ивица Милићевић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2378/24
7. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

На основу члана 18. став (3) тачка б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. став (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Ивици Милићевићу из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатити ће се на трансакцијски рачун Ивце Милићевића.

Члан 3.

Ивица Милићевић обавезује се да ће члану Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјештај о утрошеним средствима најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавити ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2378/24
7. новембра 2024. године

Члан Колегија
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

1038

На основу члана 18. ставка (3) тачке б) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. ставка (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће причуве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. јуна 2024. године, члан Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
ПРИЧУВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Чланак 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (тисућу конвертибилних марака) Маринку Шушњари из Фојнице за санацију штете на обителјској кући која је настала услјед природне непогоде изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Чланак 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из чланка 1. ове одлуке уплатити ће се на трансакцијски рачун Маринка Шушњаре.

Чланак 3.

Маринко Шушњара обавезује се члану Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјешће о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Чланак 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2379/24
7. студеноса 2024. године

Члан Колегија
Заступничког дома
Маринко Чавара, в. р.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Маринку Шушњари из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Маринка Шушњаре.

Члан 3.

Маринко Шушњара обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2379/24
7. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

На основу члана 18. став (3) тачка б) Закона о Будџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. став (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Будџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Маринку Шушњари из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Маринка Шушњаре.

Члан 3.

Маринко Шушњара обавезује се да ће члану Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјештај о утрошеним средствима најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2379/24
7. новембра 2024. године

Члан Колегија
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

1039

На основу члана 18. ставка (3) тачке б) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. ставка (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће причуве за 2024. годину, број: 01-02-4-1728-2/24 од 13. јуна 2024. године, члан Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Чланак 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (тисућу конвертибилних марака) Драгану Шимунићу из Фојнице за санацију штете на обитељској кући која је настала услед природне непогоде изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Чланак 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Драгана Шимунића.

Чланак 3.

Драган Шимунић обавезује се члану Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјешће о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Чланак 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2380/24
7. студеноса 2024. године

Члан Колегија
Заступничког дома
Маринко Чавара, в. р.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број: 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Драгану Шимунићу из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Драгана Шимунића.

Члан 3.

Драган Шимунић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2380/24
7. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

На основу члана 18. став (3) тачка б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. став (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број: 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Драгану Шимунићу из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Драгана Шимунића.

Члан 3.

Драган Шимунић обавезује се да ће члану Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјештај о утрошеним средствима најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2380/24
7. новембра 2024. године

Члан Колегија
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

1040

На основу члана 18. ставка (3) тачке б) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. ставка (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће причуве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. јуна 2024. године, члан Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
ПРИЧУВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Чланак 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (тисућу конвертибилних марака) Динку Орозу из Фојнице за санацију штете на обителјској кући која је настала услјед природне непогоде изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Чланак 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Динке Орозе.

Чланак 3.

Динко Ороз обавезује се члану Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјешће о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Чланак 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2381/24
07. студеноса 2024. године

Члан Колегија
Заступничког дома
Маринко Чавара, в. р.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) Динку Орозу из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Динке Орозе.

Члан 3.

Динко Ороз обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и

Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2381/24
07. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

На основу члана 18. став (3) тачка б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. став (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ**О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ****Члан 1.**

Одобравaju се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 1.000,00 КМ (hiljadу конвертибилних марака) Динку Орозу из Фојнице за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Динка Ороза.

Члан 3.

Динко Ороз обавезује се да ће члану Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјештај о утрошеним средствима најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2381/24
07. новембра 2024. године

Члан Колегија
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

1041

На основу члана 18. ставка (3) тачке б) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. ставка (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће причуве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. јуна 2024. године, члан Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ**О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ****Чланак 1.**

Одобравaju се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 500,00 КМ (petstotina конвертибилних марака) Вероники Думовић из Киселјака за санацију штете на обителјској кући која је

nastala uslijed prirodne nepogode izazvane poplavom дана 4.10.2024. године.

Чланак 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Вероники Думовић.

Чланак 3.

Вероника Думовић обавезује се члану Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставити извјешће о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Чланак 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2382/24
15. студеноса 2024. године

Члан Колегија
Заступничког дома
Маринко Чавара, в. р.

На основу члана 18. става (3) тачке б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. става (1) Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24 од 13. септембра 2024. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ**О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ****Члан 1.**

Одобравaju се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у укупном износу од 500,00 КМ (petstotina конвертибилних марака) Вероники Думовић из Киселјака за санацију штете на породичној кући која је настала услјед природне несреће изазване поплавом дана 4.10.2024. године.

Члан 2.

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Вероники Думовић.

Члан 3.

Вероника Думовић обавезује се да члану Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине достави извјештај о утрошеним средствима, најкасније у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2382/24
15. новембра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Маринко Чавара, с. р.

На основу члана 18. став (3) тачка б) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. став (1) Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-2/24

od 13. septembra 2024. godine, član Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE ZA 2024. GODINU**

Član 1.

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u ukupnom iznosu od 500,00 KM (petstotina konvertibilnih maraka) Veroniki Dujmović iz Kiseljaka za sanaciju štete na porodičnoj kući koja je nastala uslijed prirodne nesreće izazvane poplavom dana 4.10.2024. godine.

Član 2.

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na transakcijski račun Veronike Dujmović.

Član 3.

Veronika Dujmović obavezuje se da će članu Kolegija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2382/24
15. novembra 2024. godine

Član Kolegija
Predstavničkog doma
Marinko Čavara, s. r.

**MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

1042

Na temelju članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), a u svezi s člankom 7. stavak (2) Pravilnika o kategorizaciji sportaša na razini Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 52/16 i 87/16), ministrica civilnih poslova Bosne i Hercegovine, na prijedlog Povjerenstva za kategorizaciju sportaša na razini Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, donijela je

ODLUKU

**O DODJELI ZVANJA ZASLUŽNOG SPORTAŠA BOSNE I
HERCEGOVINE I VRHUNSKOG SPORTAŠA
MEĐUNARODNOG RAZREDA ZA 2024. GODINU**

Članak 1.

(Predmet)

Ovom Odlukom dodjeljuje se zvanje zaslužnog sportaša Bosne i Hercegovine i vrhunskog sportaša međunarodnog razreda, sukladno ostvarenim sportskim rezultatima koje je sportaš ostvario na zvaničnim međunarodnim natjecanjima, u sportskim disciplinama koje su na zvaničnom programu Olimpijskih igara, u organizaciji Međunarodnog olimpijskog odbora (IOC), Paraolimpijskih igara, u organizaciji Internacionalnog paraolimpijskog odbora (IPC) i Specijalne olimpijade, u organizaciji Međunarodne specijalne olimpijade, odnosno plasmanom za sudjelovanje na navedenim natjecanjima pod uvjetima i na način propisan člankom 3. i 7. Pravilnika o kategorizaciji sportaša na razini Bosne i Hercegovine, te se propisuje obveza donošenja Rješenja o kategorizaciji i način određivanja visine novčane nagrade.

Članak 2.

(Dodjela zvanja)

- (1) Zvanje zaslužnog sportaša Bosne i Hercegovine za 2024. godinu dodjeljuje se sljedećim sportašima:

- a) Adem Nurkić
- b) Fikret Čaušević
- c) Esad Durmišević
- d) Nedžad Salkić
- e) Ejub Mehmedović
- f) Zikret Mahmić
- g) Refija Okić
- h) Mehmed Čolić
- i) Omar Bojčić
- j) Tima Džebo
- k) Mirza Hrustemović
- l) Zlatko Saračević
- m) Senad Merdanović
- n) Elvis Šerifović
- o) Benis Kadrić
- p) Đurđica Šišul.

- (2) Zvanje vrhunskog sportaša međunarodnog razreda za 2024. godinu dodjeljuje se sljedećim sportašima:

- a) Lana Pudar
- b) Larisa Cerić
- c) Aleksandra Samardžić
- d) Anđela Samardžić
- e) Iman Avdić
- f) Adnan Manko
- g) Kenan Dračić
- h) Dimitrije Savić
- i) Sabahudin Delalić
- j) Dževad Hamzić
- k) Safet Alibašić
- l) Armin Šehić
- m) Edin Đino
- n) Nizam Čančar
- o) Stevan Crnobrnja
- p) Mirzet Duran
- r) Toni Miletić
- s) Vidak Maljević
- t) Ermin Jusufović
- u) Ismet Godinjak
- v) Elvedina Muzaferija
- z) Nedžad Husić
- aa) Džejla Makaš
- bb) Tea Kovačević
- cc) Vuk Ilić
- dd) Alma Tursunović
- ee) Ervin Bejdić
- ff) Ismail Barlov
- gg) Maša Garić
- hh) Nikolina Dragoljević
- ii) Ismail Zulfić
- jj) Rasim Redžić
- kk) Jovan Lekić
- ll) Strahinja Erić
- mm) Marko Šljivić
- nn) Emir Lokmić.

Članak 3.

(Rješenje o kategorizaciji)

- (1) Kategorizirani sportaši ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu nagradu pod uvjetima utvrđenim posebnim rješenjem o kategorizaciji Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine i to:

- a) Zaslužni sportaši ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu nagradu, nakon što ispune uvjet za odlazak u mirovinu, sukladno odredbama Zakona o mirovinsko invalidskom osiguranju.
- b) Vrhunski sportaši međunarodnog razreda ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu nagradu, a koja se isplaćuje u prvoj narednoj godini nakon ostvarenog rezultata koji je bio temelj za kategorizaciju. Visina jednokratne novčane nagrade ovisi od postignutog rezultata na natjecanju na kojem je sportaš sudjelovao. Vrhunski sportaši međunarodnog razreda mogu uživati navedena prava samo ako se aktivno bave sportom u navedenom razdoblju, a isto tako vrhunski sportaši međunarodnog razreda, koji su kategorizirani na temelju ispunjene A norme za Olimpijske igre ili ostvarenog plasmana na Svjetsko prvenstvo, ne mogu po istom temelju biti kategorizirani i nagrađeni naredne godine.

Članak 4.

(Visina jednokratne novčane nagrade)

- (1) Odluku o visini jednokratne novčane nagrade za zaslužnog sportaša Bosne i Hercegovine, kao i vrhunskog sportaša međunarodnog razreda za 2024. godinu, donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- (2) Sredstva za isplatu jednokratne novčane nagrade iz stavka (1) ovog članka osiguravaju se u proračunu Ministarstva, za svaku tekuću godinu.
- (3) Maksimalan iznos jednokratne novčane nagrade koji može ostvariti zaslužni ili vrhunski sportaš međunarodnog razreda ne može biti veći od 15.000 KM, a maksimalan iznos "Granta za dodjelu novčanih nagrada za zaslužne i vrhunske sportaše međunarodnog razreda" ne može biti veći od 150.000 KM.
- (4) Protiv Odluke iz stavka (1) ovog članka nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 11-35-9-5037/24

19. studenoga 2024. godine

Sarajevo

Ministrica

Dr. sc. **Dubravka Bošnjak**, v. r.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), а у вези са чланом 7. став (2) Правилника о категоризацији спортиста на нивоу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 52/16 и 87/16), министарка цивилних послова Босне и Херцеговине, на приједлог Комисије за категоризацију спортиста на нивоу Босне и Херцеговине за 2024. годину, донијела је

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ ЗВАЊА ЗАСЛУЖНОГ СПОРТИСТЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВРХУНСКОГ СПОРТИСТЕ МЕЂУНАРОДНОГ РАЗРЕДА ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком додјељује се звање заслужног спортисте Босне и Херцеговине и врхунског спортисте међународног разреда, у складу са оствареним спортским резултатима које

је спортиста остварио на званичним међународним такмичењима у спортским дисциплинама, које су на званичном програму Олимпијских игара, у организацији Међународног олимпијског комитета (ИОЦ), Параолимпијских игара, у организацији Интернационалног параолимпијског комитета (ИПЦ) и Специјалне олимпијаде, у организацији Међународне специјалне олимпијаде, односно пласманом за учешће на наведеним такмичењима под условима и на начин прописан чланом 3. и 7. Правилника о категоризацији спортиста на нивоу Босне и Херцеговине, те се прописује обавеза доношења Рјешења о категоризацији и начин одређивања висине новчане награде.

Члан 2.

(Додјела звања)

- (1) Звање заслужног спортисте Босне и Херцеговине за 2024. годину додјељује се следећим спортистима:
- a) Адем Нуркић
б) Фикрет Чаушевић
ц) Есад Дурмишевић
д) Неџад Салкић
е) Ејуб Мехмедовић
ф) Зикрет Махмић
г) Рефија Окић
х) Мехмед Чолић
и) Омар Бојчић
ј) Тима Џебо
к) Мирза Хрустемовић
л) Златко Сарачевић
м) Сенад Мердановић
н) Елвис Шерифовић
о) Бенис Кадрић
п) Ђурђица Шишул.
- (2) Звање врхунског спортисте међународног разреда за 2024. годину додјељује се следећим спортистима:
- a) Лана Пудар
б) Лариса Церић
ц) Александра Самарџић
д) Анђела Самарџић
е) Иман Авдић
ф) Аднан Манко
г) Кенан Драчић
х) Димитрије Савић
и) Сабахудин Делалић
ј) Џевад Хамзић
к) Сафет Алибашић
л) Армин Шехић
м) Един Ђино
н) Низам Чанчар
о) Стеван Црнобрња
п) Мирзет Дуран
р) Тони Милетић
с) Видак Маљевић
т) Ермин Јусуфовић
у) Исмет Годињак
в) Елведина Музаферија
з) Неџад Хусић
aa) Џејла Макаш
bb) Теа Ковачевић
cc) Вук Илић
dd) Алма Турсуновић
ee) Ервин Бејдић
ff) Исмаил Барлов
гг) Маша Гарић
хх) Николина Драгољевић
ии) Исмаил Зулфић
jj) Расим Реџић

кк) Јован Лекић
лл) Страхиња Ерић
мм) Марко Шљивић
нн) Емир Локмић.

Члан 3.

(Рјешење о категоризацији)

- (1) Категорисани спортисти остварују право на једнократну новчану награду под условима утврђеним посебним рјешењем о категоризацији Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине и то:
 - а) Заслужни спортисти остварују право на једнократну новчану награду, након што испуне услов за одлазак у пензију, у складу са одредбама Закона о пензионо инвалидском осигурању.
 - б) Врхунски спортисти међународног разреда остварују право на једнократну новчану награду, а која се исплаћује у првој наредној години након оствареног резултата који је био основ за категоризацију. Висина једнократне новчане награде зависи од постигнутог резултата на такмичењу на којем је спортиста учествовао. Врхунски спортисти међународног разреда могу уживати наведена права само уколико се активно баве спортом у наведеном периоду, а исто тако врхунски спортисти међународног разреда, који су категорисани на основу испуњене А норме за Олимпијске игре или оствареног пласмана на Свјетско првенство, не могу по истом основу бити категорисани и награђени наредне године.

Члан 4.

(Висина једнократне новчане награде)

- (1) Одлуку о висини једнократне новчане награде за заслужног спортисту Босне и Херцеговине, као и врхунског спортисту међународног разреда за 2024. годину, доноси Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство).
- (2) Средства за исплату једнократне новчане награде из става (1) овог члана обезбјеђују се у буџету Министарства, за сваку текућу годину.
- (3) Максималан износ једнократне новчане награде који може остварити заслужни или врхунски спортиста међународног разреда не може бити већи од 15.000 КМ а максималан износ "Гранта за додјелу новчаних награда за заслужне и врхунске спортисте међународног разреда" не може бити већи од 150.000 КМ.
- (4) Против одлуке из става (1) овог члана није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор.

Члан 5.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 11-35-9-5037/24

19. новембра 2024. године

Сарајево

Министарка

Др **сц. Дубравка Бошњак**, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), а у вези са чланом 7. став (2) Правилника о категоризацији спортиста на нивоу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 52/16 и 87/16), министrica цивилних послова Босне и Херцеговине, на приједлог Комисије за категоризацију спортиста на нивоу Босне и Херцеговине за 2024. годину, доњјела је

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ ЗВАНЈА ЗАСЛУЖНОГ СПОРТИСТЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВРХУНСКОГ СПОРТИСТЕ МЕЂУНАРОДНОГ РАЗРЕДА ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком додјелује се звање заслужног спортисте Босне и Херцеговине и врхунског спортисте међународног разреда у складу са оствареним sportsким резултатима које је спортиста остварио на званичним међународним такмичењима у sportsким дисциплинама које су на званичном програму Олимпијских игара, у организацији Међународног олимпијског комитета (IOC), Параолимпијских игара, у организацији Интернационалног параолимпијског комитета (IPC) и Специјалне олимпијаде, у организацији Међународне специјалне олимпијаде, односно пласманом за учешће на наведеним такмичењима под условима и на начин прописан чланом 3. и 7. Правилника о категоризацији спортиста на нивоу Босне и Херцеговине, те се прописује обавеза доношења Рјешења о категоризацији и начин одређивања висине новчане награде.

Члан 2.

(Додјела звања)

- (1) Звање заслужног спортисте Босне и Херцеговине за 2024. годину додјелује се слједечим спортистима:
 - а) Adem Nurkić
 - б) Fikret Čaušević
 - в) Esad Durmišević
 - г) Nedžad Salkić
 - д) Ejub Mehmedović
 - е) Zikret Mahmić
 - ж) Refija Okić
 - з) Mehmed Čolić
 - и) Omar Bojčić
 - ј) Tima Džebo
 - к) Mirza Hrustemović
 - л) Zlatko Saračević
 - м) Senad Merdanović
 - н) Elvis Šerifović
 - о) Benis Kadrić
 - п) Đurđica Šišul.
- (2) Звање врхунског спортисте међународног разреда за 2024. годину додјелује се слједечим спортистима:
 - а) Lana Pudar
 - б) Larisa Cerić
 - в) Aleksandra Samardžić
 - г) Anđela Samardžić
 - д) Iman Avdić
 - е) Adnan Manko
 - ж) Kenan Dračić
 - з) Dimitrije Savić
 - и) Sabahudin Delalić
 - ј) Dževad Hamzić
 - к) Safet Alibašić
 - л) Armin Šehić
 - м) Edin Đino
 - н) Nizam Čančar
 - о) Stevan Crnobrnja
 - п) Mirzet Duran
 - р) Toni Miletić
 - с) Vidak Maljević
 - т) Ermin Jusufović
 - у) Ismet Godinjak
 - в) Elvedina Muzaferija
 - з) Nedžad Husić
 - аа) Džejla Makaš

- bb) Tea Kovačević
- cc) Vuk Ilić
- dd) Alma Tursunović
- ee) Ervin Bejdić
- ff) Ismail Barlov
- gg) Maša Garić
- hh) Nikolina Dragoljević
- ii) Ismail Zulfić
- jj) Rasim Redžić
- kk) Jovan Lekić
- ll) Strahinja Erić
- mm) Marko Šljivić
- nn) Emir Lokmić.

Član 3.

(Rješenje o kategorizaciji)

- (1) Kategorisani sportisti ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu nagradu pod uslovima utvrđenim posebnim rješenjem o kategorizaciji Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine i to:
 - a) Zaslužni sportisti ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu nagradu, nakon što ispune uslov za odlazak u penziju, u skladu sa odredbama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju.
 - b) Vrhunski sportisti međunarodnog razreda ostvaruju pravo na jednokratnu novčanu nagradu, a koja se isplaćuje u prvoj narednoj godini nakon ostvarenog rezultata koji je bio osnov za kategorizaciju. Visina jednokratne novčane nagrade zavisi od postignutog rezultata na takmičenju na kojem je sportista učestvovao. Vrhunski sportisti međunarodnog razreda mogu uživati navedena prava samo ako se aktivno bave sportom u navedenom periodu, a isto tako vrhunski sportisti međunarodnog razreda, koji su kategorisani na osnovu ispunjene A norme za Olimpijske igre ili ostvarenog plasmana na Svjetsko prvenstvo, ne mogu po istom osnovu biti kategorisani i nagrađeni naredne godine.

Član 4.

(Visina jednokratne novčane nagrade)

- (1) Odluku o visini jednokratne novčane nagrade za zaslužnog sportistu Bosne i Hercegovine, kao i vrhunskog sportistu međunarodnog razreda za 2024. godinu, donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo).
- (2) Sredstva za isplatu jednokratne novčane nagrade iz stava (1) ovog člana obezbjeđuju se u budžetu Ministarstva, za svaku tekuću godinu.
- (3) Maksimalan iznos jednokratne novčane nagrade koji može ostvariti zaslužni ili vrhunski sportista međunarodnog razreda ne može biti veći od 15.000 KM, a maksimalan iznos "Granta za dodjelu novčanih nagrada za zaslužne i vrhunske sportiste međunarodnog razreda" ne može biti veći od 150.000 KM.
- (4) Protiv odluke iz stava (1) ovog člana nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 11-35-9-5037/24

19. novembra 2024. godine
Sarajevo

Ministrica

Dr. sc. **Dubravka Bošnjak**, s. r.**POVJERENSTVO ZA IZBJEGLICE I
RASELJENE OSOBE BOSNE I
HERCEGOVINE****1043**

Temeljem članka 23. Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 23/99, 21/03 i 33/03), Odluke o raspoređivanju sredstava u iznosu od 260.000,00 KM po namjenama ("Službeni glasnik BiH", broj 15/24) i Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o načinu i procedurama odobravanja sredstava udruženih u Fond za povratak BiH namijenjenih za realiziranje prava iz Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", broj 15/24), Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine, na svojoj 5. redovitoj sjednici održanoj 13.11.2024. godine, donosi

ODLUKU**O IZMJENI ODLUKE O IZBORU PRIORITETNIH
OPĆINA/GRADOVA PO JAVNOM POZIVU ZA
FINANCIRANJE PROJEKATA OBNOVE I
REKONSTRUKCIJE STAMBENIH JEDINICA
RASELJENIH OSOBA I POVRATNIKA IZ SREDSTAVA
ZA 2023. GODINU**

Članak 1.

U Listi prioriternih općina/gradova po Javnom pozivu iz sredstava za 2023. godinu, za financiranje projekata obnove i rekonstrukcije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika, koja je sastavni dio Odluke o izboru prioriternih općina/gradova po Javnom pozivu za finansiranje projekata obnove i rekonstrukcije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika iz sredstava za 2023. godinu, br. 01-41-1-1340-9/24 od 05. 06. 2024. godine, sa projekta **pod r. br. 1. općina Bosansko Grahovo**, sredstva u iznosu od 5.000,00 KM, projekta **pod r. br. 12. općina Odžak**, sredstva u iznosu od 5.000,00 KM, te projekta **pod r. br. 16. općina Široki Brijeg**, sredstva u iznosu od 20.000,00 KM, preraspoređuju se na projekat **pod r. br. 4. Grad Dobojo**, u **ukupnom iznosu od 30.000,00 KM**.

Članak 2.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-41-1-2599-5/24

13. studenoga 2024. godine
SarajevoPredsjednik Povjerenstva
Davor Čordaš, v. r.

На основу члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и расељеним лицима у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 23/99, 21/03 и 33/03), Одлуке о распоређивању средстава у износу од 260.000,00 КМ по намјенама ("Службени гласник БиХ", број 15/24) и Одлуке о измјени и допуни Одлуке о начину и процедурама одобравања средстава удружених у Фонд за повратак БиХ намијењених за реализацију права из Анекса VII Дејтонског мировног споразума ("Службени гласник БиХ", број 15/24), Комисија за избјеглице и расељена лица Босне и Херцеговине, на својој 5. редовној сједници одржаној 13.11.2024. године, доноси

ОДЛУКУ**О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ПРИОРИТЕТНИХ
ОПШТИНА/ГРАДОВА ПО ЈАВНОМ ПОЗИВУ ЗА
ФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА ОБНОВЕ И
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ СТАМБЕНИХ ЈЕДИНИЦА
РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ПОВРАТНИКА ИЗ
СРЕДСТАВА ЗА 2023. ГОДИНУ**

Члан 1.

У Листи приоритетних општина/градава по Јавном позиву из средстава за 2023. годину, за финансирање

Članak 5.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-41-1-2599-6/24

13. studenoga 2024. godine

Sarajevo

Predsjednik Povjerenstva

Davor Čordaš, v. r.

LISTA

PRIORITETNIH PROJEKATA PO JAVNOM POZIVU IZ SREDSTAVA ZA 2024. GODINU ZA OBNOVU I IZGRADNJU KOMUNALNE, SOCIJALNE INFRASTRUKTURE I ELEKTRIFIKACIJE

Br.	PODNOŠITELJ: Općina/Grad/Crkva-Vjerska zajednica	Broj prijave	Mjesto realiziranja projekta	PP	OPIS PREDMETA POMOĆI	ODOBRENA SREDSTVA (KM)
1	Distrikt Brčko	2312/311	Brčko Distrikt	S	Nabavka opreme za kuhinju u okviru zgrade MZ Boče	3,000.00
2	Distrikt Brčko	2315/313	Brčko Distrikt	S	Sanacija sanitarnog čvora u prostorijama MZ Boče	12,000.00
3	Grad Bosanska Krupa	2178/232	Bosanska Krupa	P	Sanacija i asfaltiranje dijela lokalnog puta Ivanjska	30,000.00
4	Grad Derвента	2188/222	Derвента	E	Elektrifikacija Bišnja-Nikolaši	33,025.00
5	Grad Derвента	2162/248	Derвента	S	Sanacija Doma Modran	30,000.00
6	Grad Doboj	2078-184	Doboj	P	Unapređenje putne infrastrukture i bezbjednosti u saobraćaju za učenike OŠ "Milan Rakić" Rudanka i građane MZ Velika Bukovica i MZ Mala Bukovica	20,000.00
7	Grad Doboj	2151/259	Doboj	S	Povećanje efikasnosti sistema grijanja u džamiji Orašje	10,000.00
8	Grad Doboj	2150/260	Doboj	P	Sanacija montažnog mosta na rijeci Spreči Za Suho Polje	10,000.00
9	Grad Doboj	2149/261	Doboj	S	Izgradnja nadstrešnice u SRC Brize	25,000.00
10	Grad Doboj	2148/262	Doboj	VK	Izgradnja vodovodne mreže u naselju Bukovačke Čivčije	50,000.00
11	Grad Doboj	2147/263	Doboj	S	Povećanje efikasnosti grijanja u džamiji Trnjak	12,500.00
12	Grad Gradiška	2049-165	Gradiška	P	Izgradnja rasvjete u ulici Bogdana Glibića u naselju Senjak	20,000.00
13	Grad Laktaši	2074-180	Laktaši	P	Rekonstrukcija i asfaltiranje dijela ulice-Zajednički put za novi početak-Veliko Blaško	20,000.00
14	Grad Ljubuški	1961-98	Ljubuški	P	Rekonstrukcija ulice Blajburških žrtava	35,000.00
15	Grad Mostar	2186/224	Mostar	S	Igralište za djecu u Donjoj Mahali	50,000.00
16	Grad Zvornik	2273/272	Zvornik	P	Afaltiranje puta prema školi-MZ Novo Selo	20,000.00
17	Klanjateljice krvi Kristove Novi Nazaret Banja Luka	1943-80	Banja Luka	S	Sanacija krovnih prozora samostana	25,000.00
18	Manastir Tilava	2301/300	Istočno Novo Sarajevo	S	Izgradnja crkve i konaka manastira Sv. Majke Angeline	11,975.00
19	MIZ Banovići	1908-50	Banovići	S	Rekonstrukcija ograde u haremu džamije Šehrzada	20,000.00
20	MIZ Bosanska Dubica	2135/220	Dubica	S	Imamska kuća u Džematu Puhalo	20,000.00
21	MIZ Bosanska Gradiška	1861-3	Gradiška	S	Obnova krova na džamiji u džematu Obradovac	10,000.00
22	MIZ Brčko	2023-139	Brčko	S	Sanacija fasade na objektu i zamjena stolarije na dječijem obdaništu Evlad	45,000.00
23	MIZ Čelić	1892-34	Čelić	S	Ugradnja toplotne pumpe u džamiji Ratkovići	15,000.00
24	MIZ Čelić	1894-36	Čelić	S	Utopljavanje i rekonstrukcija ulaza u džamiji Sitari	20,000.00
25	MIZ Fojnica	1970-107	Fojnica	S	Obnova i rekonstrukcija musafirhane na Oglavku MIZ Fojnica	20,000.00
26	MIZ Kalesija	2176/234	Kalesija	S	Dječiji park u džematu Miljanovci-III faza	10,000.00
27	MIZ Kalesija	2174/236	Kalesija	S	Izgradnja i uređenje parking prostora u haremu džamije džemata Kikači	10,000.00
28	MIZ Kalesija	2173/237	Kalesija	S	Mektebski centar sa imamskim stanom u džematu Tojšići	18,000.00
29	MIZ Kiseljak	2029-145	Kreševo	S	Opremanje Vakufskog poslovnog objekta u Kreševu	10,000.00
30	MIZ Kiseljak	2030-146	Kiseljak	S	Proširenje kapaciteta predškolske ustanove Ikre Kiseljak	20,000.00
31	MIZ Kladanj	2325/323	Kladanj	S	Asfaltiranje i uređenje dvorišta vjerskih objekata	50,000.00
32	MIZ Konjic	2053-169	Konjic	S	Opremanje mektebskih učionica, mektebskog centra i mekteba Glavičine	15,000.00
33	MIZ Maglaj	2024-140	Maglaj	S	Unutrašnje i vanjsko utopljanje džamije u džematu Ulišnjak	30,000.00
34	MIZ Maglaj	2026-142	Maglaj	S	Uređenje harema džamije u džematu Kopice	20,000.00
35	MIZ Srebrenik	1922-64	Srebrenik	S	Utopljavanje džamijskih prostorija u džematu Bare	14,200.00
36	MIZ Srebrenik	1940-77	Srebrenik	S	Uređenje podnih površina u džamiji Kiseljak	7,000.00
37	MIZ Teslić	1948-85	Teslić	S	Renoviranje i uređenje predulaza džamije u džematu Kamenica	40,000.00
38	MIZ Teslić	2028-144	Teslić	S	Instalacija centralnog grijanja putem Toplotnih pumpi za gradsku džamiju Stenjak	30,000.00
39	MIZ Tuzla	2318/316	Tuzla	S	Sanacija vanjske ograde harema Džindijske džamije	25,000.00
40	MIZ Vlasenica	1890-32	Vlasenica	S	Izgradnja mekteba u Rubinićima	15,800.00
41	MIZ Zvornik	1945-82	Zvornik	S	Nastavak gradnje spomen obilježja Bijeli potok	50,000.00
42	MIZ Zvornik	1999-115	Zvornik	S	Izgradnja pristupnog puta-stepeništa prema džamiji Goduša i mezarju	10,500.00
43	Muftijstvo Banjalučko	2071-177	Banja Luka	S	Vanjsko uređenje oko objekta sjedišta Muftijstva banjalučkog	15,000.00
44	Općina Kalesija	2034-150	Kalesija	VK	Priključenje Odgojno obrazovne ustanove-obdanište u Kalesiji na mrežu vodovoda i kanalizacije	12,000.00
45	Općina Teočak	2313/312	Teočak	P	Rekonstrukcija puta u naselju Tursunovo Brdo	20,000.00
46	Općina Bratunac	2296/295	Bratunac	P	Izgradnja pješačkih staza u gradskom jezgri Bratunca	15,000.00
47	Općina Bratunac	2352-355	Bratunac	P	Izgradnja trotoara u MZ Hranča	25,000.00
48	Općina Brod	1954-91	Brod	S	Vanjski i unutrašnji radovi na objektu doma kulture u MZ Zborišta	20,000.00
49	Općina Brod	2281/280	Brod	P	Afsltiranje puta u MZ Kolibe Gornje	30,000.00
50	Općina Foča	2292/291	Foča	E	Elektrifikacija u MZ Jelec, sela Poljine, Banjine i Ratine	20,000.00

51	Općina Kostajnica	1869-11	Kostajnica	P	Sanacija ulice Vase Pelagića sa priključnim ulicama	15,000.00
52	Općina Milići	2121/206	Milići	P	Asfaltiranje puta do zabavnog parka Ušće, ulica Vuka Karadžića do parka	45,000.00
53	Općina Modriča	2328/326	Modriča	VK	Rješavanje problema vodosnabdijevanja u MZ Tarevci	45,000.00
54	Općina Mrkonjić Grad	2051-167	Mrkonjić Grad	S	Sanacija fasade i podova u osnovnoj školi Ivan Goran Kovačić	20,000.00
55	Općina Novi Grad	2037-153	Novi Grad	P	Sanacija i asfaltiranje putnih dionica u povratničkim naseljima Urije i Donji Agići	20,000.00
56	Općina Novo Goražde	2118/203	Novo Goražde	P	Modernizacija lokalnog puta Stara željeznička pruga 500 m, od pošte do prelaza na Slatinskom potoku	40,000.00
57	Općina Osmaci	2339/337	Osmaci	P	Izgradnja ulične rasvjete u mjestu Hajvazi	15,000.00
58	Općina Pelagićevo	2270/269	Pelagićevo	S	Izgradnja doma u Blaževcu	15,000.00
59	Općina Petrovac	2007-123	Petrovac	P	Asfaltiranje parking prostora oko zgrade doma društvenih djelatnosti Drinić	35,000.00
60	Općina Rogatica	1975-111	Rogatica	VK	Rješavanje vodosnabdijevanja u selima Laze i Mandre MZ Žepa	20,000.00
61	Općina Rudo	1936-73	Rudo	P	Asfaltiranje dijela puta Kula-Mezarje – Njive	30,000.00
62	Općina Rudo	2156/254	Rudo	VK	Izgradnja vodovoda sa izvorišta Strane, MZ Strgačina	15,000.00
63	Općina Srbac	1899-41	Srbac	P	Rekonstrukcija i modernizacija puta u MZ Kobaš	20,000.00
64	Općina Srebrenica	2284/283	Srebrenica	S	Uređenje školskog dvorišta u Potočarima	10,000.00
65	Općina Šekovići	1924-66	Šekovići	P	Asfaltiranje dijela puta u povratničkom naselju Majdan	20,000.00
66	Općina Šipovo	2277/276	Šipovo	VK	Rekonstrukcija vodovodnog sistema u naselju Babići	20,000.00
67	Općina Višegrad	2272/271	Višegrad	VK	Izgradnja vodovodne mreže za priključak stambene jedinice Ahmetpahić Zekije u povratničkom naselju Okrugla	20,000.00
68	SPCO Bronzani Majdan	2008-124	Banja Luka	S	Vanjsko i unutarnje uređenje crkvene sale	20,000.00
69	SPCO Doboј	2134/219	Doboј	S	Vanjsko uređenje kolektivnog stambeno-poslovnog objekta Svetosavskog parohijskog doma u Doboju	30,000.00
70	SPCO Kozarska Dubica	1941-78	Kozarska Dubica	S	Generalna sanacija hrama Sv. Proroka Ilije u selu Slabinja	20,000.00
71	SPCO Kožuhe	1968-105	Doboј	S	Izgradnja parohijskog doma hrama sv. Proroka Ilije u Kožuhama	20,000.00
72	SPCO Lipac Doboј	1881-23	Doboј	S	Rekonstrukcija i proširenje svetosavskog doma u Lipcu	30,000.00
73	SPCO Mladikovine	2133/218	Teslić	S	Izgradnja gorionika za svijeće i prodavnice svijeća pri hramu Pokrova Presvete Bogorodice u Mladikovinama	10,000.00
74	SPCO Novosarajevska u Istočnom Novom Sarajevu	2289/288	Istočno Novo Sarajevo	S	Ugradnja grijanja i rashladnih uređaja u Crkvi Sv. Đorđa i parohijskom domu Istočno Novo Sarajevo	15,000.00
75	SPCO Osječani	1877-19	Doboј	S	Rekonstrukcija i obnova parohijskog doma u Osječanima	20,000.00
76	SPCO Petrovo	1867-9	Petrovo	S	Izgradnja Svetosavskog doma	20,000.00
77	SPCO Rastuše	2187/223	Teslić	S	Izgradnja Svetosavskog doma, faza 2	15,000.00
78	SPCO Tešanj	2132/217	Tešanj	S	Izgradnja vjerskog objekta-crkva Gornja Vrela	10,000.00
79	SPCO u Pervanu	1917-59	Banja Luka	S	Crkvena sala za narod pri hramu pokrov presvete bogorodice u Borkovićima donjim	10,000.00
80	SPCO Ugljevik	2274/273	Ugljevik	S	Izgradnja kulturnog centra Patrijarh Pavle u Ugljeviku	20,000.00
81	SPCO Višnjik-Modriča	2329/327	Modriča	S	Druga faza opremanja Parohijskog doma u Višnjiku	50,000.00
82	Župa sv. Ante Padovanskog	2309/308	Brod	S	Unutarnje uređenje župne crkve sv. Ante Padovanskog u Gornjim Močilama	40,000.00
83	Župa sv. Ante Padovanskog Vukanovići	1896-38	Kakanj	S	Sanacija i uređenje crkvenog dvorišta Vukanovići	30,000.00
84	Župa sv. Franje Asiškog Žeravac	2035-151	Derventa	S	Izrada fasade na župnoj crkvi u Žeravcu-nanošenje fasadne boje i zaštite	20,000.00
85	Župa sv. Franje Asiškog Žeravac	2036-152	Derventa	S	Uređenje vanjskog prostora filijalne crkve u Grku	20,000.00
86	Župa sv. Ilije proroka Bosanski Brod	1953-90	Brod	S	Obnova župne kuće u župi sv. Ilije proroka-druga faza	50,000.00
87	Župa Sv. Ivana Krstitelja Donja Tramošnica	1958-95	Pelagićevo	S	Vanjsko uređenje crkvenog dvorišta-druga faza	30,000.00
88	Župa Sv. Josipa Gornja Dubica	2320/318	Odžak	S	Završni građevinski radovi i unutarnje uređenje vjerskog objekta-filijalna crkva u Osječku	10,000.00
89	Župa sv. Josipa Radnika Domanovići	1914-56	Čapljina	S	Dovršetak izgradnje univerzalne dvorane sa pratećim sadržajem	20,000.00
90	Župa sv. Mateja Ap. i Ev. Mostar	2041-157	Mostar	S	Uređenje pastoralnog centra župe sv. Mateja	20,000.00
91	Župa sv. Roka Gradiška	1898-40	Gradiška	S	Sanacija crkve u Mačkovcu	25,000.00
92	Župa Uznesenja BDM Ilidža	2172/238	Ilidža	S	Obnova župne kuće-zamjena prozora i fasaderski radovi	50,000.00
93	Župa Uznesenja BDM Koraće	2169/241	Brod	P	Asfaltiranje prilaznog puta i parkinga u sklopu župne crkve	15,000.00
Ukupno odobrena sredstva (KM)						2,125,000.00

На основу члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и расељеним лицима у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 23/99, 21/03 и 33/03), члана 2. Одлуке о распоређивању средстава по намјенама и износу средстава за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 61/24) и Одлуке о начину и процедурама одобравања средстава удружених у Фонд за повратак БиХ намијењених за реализацију права из Анекса VII Дејтонског мировног споразума ("Службени гласник БиХ", број 81/23), Комисија за избјеглице и расељена лица

Босне и Херцеговине, на својој 5. редовној сједници одржаној 13.11.2024. године, доноси

ОДЛУКУ О ИЗБОРУ ПРОЈЕКТА ОБНОВЕ И ИЗГРАДЊЕ КОМУНАЛНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈЕ НА ПРОСТОРИМА ГДЈЕ ЖИВЕ РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ПОВРАТНИЦИ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

Чланом 1. Одлуке о распоређивању средстава по намјенама и износу средстава за 2024. годину, средства у

износу од **2.125.000,00 KM** распоређена су за финансирање пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре и електрификације на просторима гдје живе расељена лица и повратници.

Члан 2.

На основу Јавног позива Министарства за људска права и избјеглице БиХ за достављање пројектних приједлога за обнову и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре и електрификације стамбених јединица на просторима на којима живе расељена лица и повратници из средства за 2024. годину, општине, градови, цркве и вјерске заједнице у БиХ су доставиле пројекте у сврху дојеле помоћи из области изградње и санирања путне инфраструктуре, обнове и изградње водоснабдијевања, канализације и санирања социјалне инфраструктуре и електрификације.

Члан 3.

- (1) Средства из члана 1. ове одлуке распоређена су општинама/градовима, црквама и вјерским заједницама за финансирање приоритетних пројеката обнове и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре и електрификације стамбених јединица на просторима на којима живе расељена лица и повратници.
- (2) Листа приоритетних пројеката по Јавном позиву за обнову и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре и електрификације, коју је одобрила Комисија за избјеглице и расељена лица БиХ, је саставни дио ове одлуке.

Члан 4.

- (1) Министарство за људска права и избјеглице БиХ ће обавијестити општине/градове, цркве и вјерске заједнице, чији су пројекти одабрани, о износима и намјенама средстава из члана 3. ове одлуке.
- (2) Након обавјештавања о дојели средстава, Комисија за избјеглице и расељена лица БиХ, Министарство за људска права и избјеглице БиХ и Фонд за повратак БиХ ће са носиоцима имплементације потписати Споразум о сарадњи, на основу којег ће се проводити реализација додијељених средстава.
- (3) Финансијска реализација пројеката вјерске инфраструктуре реализоваће се закључивањем посебног споразума о преносу финансијских средстава, који ће потписати Комисија за избјеглице и расељена лица БиХ, Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Фонд за повратак БиХ и цркве и вјерске заједнице.
- (4) Министарство за људска права и избјеглице БиХ ће, на основу потписаних споразума, вршити мониторинг процеса имплементације пројеката.

Члан 5.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" и ступа на снагу даном доношења.

Број 01-41-1-2599-6/24

13. новембра 2024. године

Сарајево

Предсједник Комисије

Давор Чордаш, с. р.

ЛИСТА ПРИОРИТЕТНИХ ПРОЈЕКТА ПО ЈАВНОМ ПОЗИВУ ИЗ СРЕДСТАВА ЗА 2024. ГОДИНУ ЗА ОБНОВУ И ИЗГРАДЊУ КОМУНАЛНЕ, СОЦИЈАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈЕ

Бр.	ПОДНОСИЛАЦ: Општина/Град/Црква-Вјерска заједница	Број пријаве	Мјесто реализације пројекта	ПП	ОПИС ПРЕДМЕТА ПОМОЋИ	ОДОБРЕНА СРЕДСТВА (KM)
1	Дистрикт Брчко	2312/311	Брчко Дистрикт	С	Набавка опреме за кухињу у оквиру зграде МЗ Боће	3,000.00
2	Дистрикт Брчко	2315/313	Брчко Дистрикт	С	Санација санитарног чвора у просторијама МЗ Боће	12,000.00
3	Град Босанска Крупа	2178/232	Босанска Крупа	П	Санација и асфалтирање дијела локалног пута Ивањска	30,000.00
4	Град Дервента	2188/222	Дервента	Е	Електрификација Бишња-Николаши	33,025.00
5	Град Дервента	2162/248	Дервента	С	Санација Дома Модран	30,000.00
6	Град Добој	2078-184	Добој	П	Унапређење путне инфраструктуре и безбједности у саобраћају за ученике ОШ "Милан Ракић" Руданка и грађане МЗ Велика Буковица и МЗ Мала Буковица	20,000.00
7	Град Добој	2151/259	Добој	С	Повећање ефикасности система гријања у цамији Орашје	10,000.00
8	Град Добој	2150/260	Добој	П	Санација монтажног моста на ријеци Спречи За Сухо Поље	10,000.00
9	Град Добој	2149/261	Добој	С	Изградња надстрешнице у СРЦ Бризе	25,000.00
10	Град Добој	2148/262	Добој	ВК	Изградња водоводне мреже у насељу Буковачке Чивчије	50,000.00
11	Град Добој	2147/263	Добој	С	Повећање ефикасности гријања у цамији Трњак	12,500.00
12	Град Градишка	2049-165	Градишка	П	Изградња расвјете у улици Богдана Глибића у насељу Сенјак	20,000.00
13	Град Лакташи	2074-180	Лакташи	П	Реконструкција и асфалтирање дијела улице-Заједнички пут за нови почетак-Велико Блашко	20,000.00
14	Град Љубушки	1961-98	Љубушки	П	Реконструкција улице Блајбуршких жртава	35,000.00
15	Град Мостар	2186/224	Мостар	С	Игралиште за дјецу у Доњој Махали	50,000.00
16	Град Зворник	2273/272	Зворник	П	Асфалтирање пута према школи-МЗ Ново Село	20,000.00
17	Клањатељице крви Крестове Нови Назарет Бања Лука	1943-80	Бања Лука	С	Санација кровних прозора самостана	25,000.00
18	Манастир Тилава	2301/300	Источно Ново Сарајево	С	Изградња цркве и конака манастира Св. Мајке Ангелине	11,975.00
19	МИЗ Бановићи	1908-50	Бановићи	С	Реконструкција оградe у харему цамије Шехерзада	20,000.00
20	МИЗ Босанска Дубица	2135/220	Дубица	С	Имамска кућа у Џемату Пухало	20,000.00
21	МИЗ Босанска Градишка	1861-3	Градишка	С	Обнова крова на цамији у џемату Обрадовац	10,000.00
22	МИЗ Брчко	2023-139	Брчко	С	Санација фасаде на објекту и замјена столарије на дјечијем обданишту Евлад	45,000.00

23	МИЗ Челић	1892-34	Челић	С	Уградња топлотне пумпе у цамији Ратковићи	15,000.00
24	МИЗ Челић	1894-36	Челић	С	Утопљавање и реконструкција улаза у цамији Ситари	20,000.00
25	МИЗ Фојница	1970-107	Фојница	С	Обнова и реконструкција мусафирхане на Оглавку МИЗ Фојница	20,000.00
26	МИЗ Калесија	2176/234	Калесија	С	Дјечији парк у цемату Миљановци-III фаза	10,000.00
27	МИЗ Калесија	2174/236	Калесија	С	Изградња и уређење паркинг простора у харему цамије цемата Кикачи	10,000.00
28	МИЗ Калесија	2173/237	Калесија	С	Мектебски центар са имамским станом у цемату Тојшићи	18,000.00
29	МИЗ Кисељак	2029-145	Крешево	С	Опремање Вакуфског пословног објекта у Крешеву	10,000.00
30	МИЗ Кисељак	2030-146	Кисељак	С	Проширење капацитета предшколске установе Икре Кисељак	20,000.00
31	МИЗ Кладањ	2325/323	Кладањ	С	Асфалтирање и уређење дворишта вјерских објеката	50,000.00
32	МИЗ Коњиц	2053-169	Коњиц	С	Опремање мектебских учионица, мектебског центра и мектеба Главичине	15,000.00
33	МИЗ Маглај	2024-140	Маглај	С	Унутрашње и вањско утопљавање цамије у цемату Улишњак	30,000.00
34	МИЗ Маглај	2026-142	Маглај	С	Уређење харема цамије у цемату Копице	20,000.00
35	МИЗ Сребреник	1922-64	Сребреник	С	Утопљавање цамијских просторија у цемату Баре	14,200.00
36	МИЗ Сребреник	1940-77	Сребреник	С	Уређење подних површина у цамији Кисељак	7,000.00
37	МИЗ Теслић	1948-85	Теслић	С	Реновирање и уређење предулаза цамије у цемату Каменица	40,000.00
38	МИЗ Теслић	2028-144	Теслић	С	Инсталација централног гријања путем Топлотних пумпи за градску цамију Стењак	30,000.00
39	МИЗ Тузла	2318/316	Тузла	С	Санација вањске ограде харема Циндијске цамије	25,000.00
40	МИЗ Власеница	1890-32	Власеница	С	Изградња мектеба у Рубинићима	15,800.00
41	МИЗ Зворник	1945-82	Зворник	С	Наставак градње спомен обиљежја Бијели поток	50,000.00
42	МИЗ Зворник	1999-115	Зворник	С	Изградња приступног пута-степеништа према цамији Годуша и мезарју	10,500.00
43	Муфтијство Бањалучко	2071-177	Бања Лука	С	Вањско уређење око објекта сједишта Муфтијства бањалучког	15,000.00
44	Општина Калесија	2034-150	Калесија	ВК	Прикључење Одјодно образовне установе-обданиште у Калесији на мрежу водовода и канализације	12,000.00
45	Општина Теочак	2313/312	Теочак	П	Реконструкција пута у насељу Турсуново Брдо	20,000.00
46	Општина Братунац	2296/295	Братунац	П	Изградња пјешачких стаза у градском језгру Братунца	15,000.00
47	Општина Братунац	2352-355	Братунац	П	Изградња тротоара у МЗ Хранча	25,000.00
48	Општина Брод	1954-91	Брод	С	Вањски и унутрашњи радови на објекту дома културе у МЗ Зборишта	20,000.00
49	Општина Брод	2281/280	Брод	П	Асфалтирање пута у МЗ Колибе Горње	30,000.00
50	Општина Фоча	2292/291	Фоча	Е	Електрификација у МЗ Јелеч, села Пољине, Бањине и Ратине	20,000.00
51	Општина Костајница	1869-11	Костајница	П	Санација улице Васе Пелагића са прикључним улицама	15,000.00
52	Општина Миљеви	2121/206	Миљеви	П	Асфалтирање пута до забавног парка Ушће, улица Вука Караџића до парка	45,000.00
53	Општина Модрича	2328/326	Модрича	ВК	Рјешавање проблема водоснабдијевања у МЗ Гаревци	45,000.00
54	Општина Мркоњић Град	2051-167	Мркоњић Град	С	Санација фасаде и подова у основној школи Иван Горан Ковачић	20,000.00
55	Општина Нови Град	2037-153	Нови Град	П	Санација и асфалтирање путних дионица у повратничким насељима Урије и Доњи Агићи	20,000.00
56	Општина Ново Горажде	2118/203	Ново Горажде	П	Модернизација локалног пута Стара железничка пруга 500 м, од поште до прелаза на Слатинском потоку	40,000.00
57	Општина Осмаци	2339/337	Осмаци	П	Изградња уличне расвјете у мјесту Хајвази	15,000.00
58	Општина Пелагићево	2270/269	Пелагићево	С	Изградња дома у Блажевцу	15,000.00
59	Општина Петровац	2007-123	Петровац	П	Асфалтирање паркинг простора око зграде дома друштвених дјелатности Дринић	35,000.00
60	Општина Рогатица	1975-111	Рогатица	ВК	Рјешавање водоснабдијевања у селима Лазе и Мандре МЗ Жепа	20,000.00
61	Општина Рудо	1936-73	Рудо	П	Асфалтирање дијела пута Кула-Мезарје-Њиве	30,000.00
62	Општина Рудо	2156/254	Рудо	ВК	Изградња водовода са изворишта Стране, МЗ Стргачина	15,000.00
63	Општина Србац	1899-41	Србац	П	Реконструкција и модернизација пута у МЗ Кобаш	20,000.00
64	Општина Сребреница	2284/283	Сребреница	С	Уређење школског дворишта у Поточарима	10,000.00
65	Општина Шековићи	1924-66	Шековићи	П	Асфалтирање дијела пута у повратничком насељу Мајдан	20,000.00
66	Општина Шипово	2277/276	Шипово	ВК	Реконструкција водоводног система у насељу Бабићи	20,000.00
67	Општина Вишеград	2272/271	Вишеград	ВК	Изградња водоводне мреже за прикључак стамбене јединице Ахметспахић Зекије у повратничком насељу Округла	20,000.00
68	СПЦО Бронзани Мајдан	2008-124	Бања Лука	С	Вањско и унутарње уређење црквене сале	20,000.00

69	СПЦО Добој	2134/219	Добој	С	Вањско уређење колективног стамбено-пословног објекта Светосавског парохијског дома у Добоју	30,000.00
70	СПЦО Козарска Дубица	1941-78	Козарска Дубица	С	Генерална санација храма Св. Пророка Илије у селу Слабиња	20,000.00
71	СПЦО Кожухе	1968-105	Добој	С	Изградња парохијског дома храма св. Пророка Илије у Кожухама	20,000.00
72	СПЦО Липац Добој	1881-23	Добој	С	Реконструкција и проширење светосавског дома у Липцу	30,000.00
73	СПЦО Младиковине	2133/218	Теслић	С	Изградња горионика за свијеће и продавнице свијећа при храму Покрова Пресвете Богородице у Младиковинама	10,000.00
74	СПЦО Новосарајевска у Источном Новом Сарајеву	2289/288	Источно Ново Сарајево	С	Уградња гријања и раскладних уређаја У Цркви Св. Ђорђа и парохијском дому Источно Ново Сарајево	15,000.00
75	СПЦО Осјечани	1877-19	Добој	С	Реконструкција и обнова парохијског дома у Осјечанима	20,000.00
76	СПЦО Петрово	1867-9	Петрово	С	Изградња Светосавског дома	20,000.00
77	СПЦО Растуше	2187/223	Теслић	С	Изградња Светосавског дома, фаза 2	15,000.00
78	СПЦО Тешањ	2132/217	Тешањ	С	Изградња вјерског објекта-црква Горња Врела	10,000.00
79	СПЦО у Первану	1917-59	Бања Лука	С	Црквена сала за народ при храму Покрова Пресвете Богородице у Борковићима доњим	10,000.00
80	СПЦО Угљевик	2274/273	Угљевик	С	Изградња културног центра Патријарх Павле у Угљевiku	20,000.00
81	СПЦО Вишњић-Модрича	2329/327	Модрича	С	Друга фаза опремања Парохијског дома у Вишњiku	50,000.00
82	Жупа св. Анте Падованског	2309/308	Брод	С	Унутарње уређење жупне цркве св. Анте Падованског у Горњим Мочилама	40,000.00
83	Жупа св. Анте Падованског Вукановићи	1896-38	Какањ	С	Санација и уређење црквеног дворишта Вукановићи	30,000.00
84	Жупа св. Фрање Асишког Жеравац	2035-151	Дервента	С	Израда фасаде на жупној цркви у Жеравцу-наношење фасадне боје и заштите	20,000.00
85	Жупа св. Фрање Асишког Жеравац	2036-152	Дервента	С	Уређење вањског простора филијалне цркве у Грку	20,000.00
86	Жупа св. Илије пророка Босански Брод	1953-90	Брод	С	Обнова жупне куће у жупи св. Илије пророка-друга фаза	50,000.00
87	Жупа Св. Ивана Крститеља Доња Трамошница	1958-95	Пелагићево	С	Вањско уређење црквеног дворишта-друга фаза	30,000.00
88	Жупа Св. Јосипа Горња Дубица	2320/318	Оцак	С	Завршни грађевински радови и унутарње уређење вјерског објекта-филијална црква у Осјечку	10,000.00
89	Жупа св. Јосипа Радника Домановићи	1914-56	Чапљина	С	Довршетак изградње универзалне дворане са пратећим садржајем	20,000.00
90	Жупа св. Матеја Ап. и Ев. Мостар	2041-157	Мостар	С	Уређење пасторалног центра жупе св. Матеја	20,000.00
91	Жупа св. Рока Градишка	1898-40	Градишка	С	Санација цркве у Мачковцу	25,000.00
92	Жупа Узнесења БДМ Илија	2172/238	Илија	С	Обнова жупне куће-замјена прозора и фасадерски радови	50,000.00
93	Жупа Узнесења БДМ Кораће	2169/241	Брод	П	Асфалтирање прилазног пута и паркинга у склопу жупне цркве	15,000.00
Укупно одобрена средства (KM)						2,125,000.00

Na osnovu člana 23. Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 23/99, 21/03 i 33/03), člana 2. Odluke o raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 61/24) i Odluke o načinu i procedurama odobravanja sredstava udruženih u Fond za povratak BiH namijenjenih za realizaciju prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", broj 81/23), Komisija za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine, na svojoj 5. redovnoj sjednici održanoj 13.11.2024. godine, donosi

ODLUKU

O IZBORU PROJEKATA OBNOVE I IZGRADNJE KOMUNALNE I SOCIJALNE INFRASTRUKTURE I ELEKTRIFIKACIJE NA PROSTORIMA GDJE ŽIVE RASELJENE OSOBE I POV RATNICI ZA 2024. GODINU

Član 1.

Članom 1. Odluke o raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2024. godinu, sredstva u iznosu od **2,125,000,00 KM** raspoređena su za finansiranje projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture i elektrifikacije na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici.

Član 2.

Na osnovu Javnog poziva Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH za dostavljanje projektnih prijedloga za obnovu i izgradnju komunalne, socijalne infrastrukture i elektrifikacije stambenih jedinica na prostorima na kojima žive raseljene osobe i povratnici iz sredstva za 2024. godinu, općine, gradovi, crkve i vjerske zajednice u BiH su dostavile projekte u svrhu dodjele pomoći iz oblasti izgradnje i saniranja putne infrastrukture, obnove i izgradnje vodosnabdijevanja, kanalizacije i saniranja socijalne infrastrukture i elektrifikacije.

Član 3.

- (1) Sredstva iz člana 1. ove odluke raspoređena su općinama/gradovima, crkvama i vjerskim zajednicama za finansiranje prioriternih projekata obnove i izgradnju komunalne, socijalne infrastrukture i elektrifikacije stambenih jedinica na prostorima na kojima žive raseljene osobe i povratnici.
- (2) Lista prioriternih projekata po Javnom pozivu za obnovu i izgradnju komunalne, socijalne infrastrukture i elektrifikacije, koju je odobrila Komisija za izbjeglice i raseljene osobe BiH, je sastavni dio ove odluke.

Član 4.

- (1) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH će obavijestiti općine/gradove, crkve i vjerske zajednice, čiji su projekti odabrani, o iznosima i namjenama sredstava iz člana 3. ove odluke.
- (2) Nakon obavještanja o dodjeli sredstava, Komisija za izbjeglice i raseljene osobe BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Fond za povratak BiH će sa nosiocima implementacije potpisati Sporazum o saradnji, na osnovu kojeg će se provoditi realizacija dodijeljenih sredstava.
- (3) Finansijska realizacija projekata vjerske infrastrukture realizovat će se zaključivanjem posebnog sporazuma o prenosu finansijskih sredstava, koji će potpisati Komisija za izbjeglice i raseljene osobe BiH, Ministarstvo za ljudska

prava i izbjeglice BiH, Fond za povratak BiH i crkve i vjerske zajednice.

- (4) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH će, na osnovu potpisanih sporazuma, vršiti monitoring procesa implementacije projekata.

Član 5.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-41-1-2599-6/24
13. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik Komisije
Davor Čordaš, s. r.

LISTA

PRIORITETNIH PROJEKATA PO JAVNOM POZIVU IZ SREDSTAVA ZA 2024. GODINU ZA OBNOVU I IZGRADNJU KOMUNALNE, SOCIJALNE INFRASTRUKTURE I ELEKTRIFIKACIJE

Br.	PODNOŠILAC: Općina/Grad/ Crkva-Vjerska zajednica	Broj prijave	Mjesto realizacije projekta	PP	OPIS PREDMETA POMOĆI	ODOBRENA SREDSTVA (KM)
1	Distrikt Brčko	2312/311	Brčko Distrikt	S	Nabavka opreme za kuhinju u okviru zgrade MZ Boče	3,000.00
2	Distrikt Brčko	2315/313	Brčko Distrikt	S	Sanacija sanitarnog čvora u prostorijama MZ Boče	12,000.00
3	Grad Bosanska Krupa	2178/232	Bosanska Krupa	P	Sanacija i asfaltiranje dijela lokalnog puta Ivanjska	30,000.00
4	Grad Derventa	2188/222	Derventa	E	Elektrifikacija Bišnja-Nikolaši	33,025.00
5	Grad Derventa	2162/248	Derventa	S	Sanacija Doma Modran	30,000.00
6	Grad Doboj	2078-184	Doboj	P	Unapređenje putne infrastrukture i bezbjednosti u saobraćaju za učenike OŠ "Milan Rakić" Rudanka i građane MZ Velika Bukovica i MZ Mala Bukovica	20,000.00
7	Grad Doboj	2151/259	Doboj	S	Povećanje efikasnosti sistema grijanja u džamiji Orašje	10,000.00
8	Grad Doboj	2150/260	Doboj	P	Sanacija montažnog mosta na rijeci Spreči Za Suho Polje	10,000.00
9	Grad Doboj	2149/261	Doboj	S	Izgradnja nadstrešnice u SRC Brize	25,000.00
10	Grad Doboj	2148/262	Doboj	VK	Izgradnja vodovodne mreže u naselju Bukovačke Čivčije	50,000.00
11	Grad Doboj	2147/263	Doboj	S	Povećanje efikasnosti grijanja u džamiji Trnjak	12,500.00
12	Grad Gradiška	2049-165	Gradiška	P	Izgradnja rasvjete u ulici Bogdana Glibića u naselju Senjak	20,000.00
13	Grad Laktaši	2074-180	Laktaši	P	Rekonstrukcija i asfaltiranje dijela ulice-Zajednički put za novi početak-Veliko Blaško	20,000.00
14	Grad Ljubuški	1961-98	Ljubuški	P	Rekonstrukcija ulice Blajburških žrtava	35,000.00
15	Grad Mostar	2186/224	Mostar	S	Igralište za djecu u Donjoj Mahali	50,000.00
16	Grad Zvornik	2273/272	Zvornik	P	Asfaltiranje puta prema školi-MZ Novo Selo	20,000.00
17	Klanjateljice krvi Kristove Novi Nazaret Banja Luka	1943-80	Banja Luka	S	Sanacija krovnih prozora samostana	25,000.00
18	Manastir Tilava	2301/300	Istočno Novo Sarajevo	S	Izgradnja crkve i konaka manastira Sv. Majke Angeline	11,975.00
19	MIZ Banovići	1908-50	Banovići	S	Rekonstrukcija ograde u haremu džamije Šeherzada	20,000.00
20	MIZ Bosanska Dubica	2135/220	Dubica	S	Imamska kuća u Džematu Puhalo	20,000.00
21	MIZ Bosanska Gradiška	1861-3	Gradiška	S	Obnova krova na džamiji u džematu Obradovac	10,000.00
22	MIZ Brčko	2023-139	Brčko	S	Sanacija fasade na objektu i zamjena stolarije na dječijem obdaništu Evlad	45,000.00
23	MIZ Čelić	1892-34	Čelić	S	Ugradnja toplotne pumpe u džamiji Ratkovići	15,000.00
24	MIZ Čelić	1894-36	Čelić	S	Utopljavanje i rekonstrukcija ulaza u džamiji Sitari	20,000.00
25	MIZ Fojnica	1970-107	Fojnica	S	Obnova i rekonstrukcija musafirhane na Oglavku MIZ Fojnica	20,000.00
26	MIZ Kalesija	2176/234	Kalesija	S	Dječiji park u džematu Miljanovci-III faza	10,000.00
27	MIZ Kalesija	2174/236	Kalesija	S	Izgradnja i uređenje parking prostora u haremu džamije džemata Kikači	10,000.00
28	MIZ Kalesija	2173/237	Kalesija	S	Mektebski centar sa imamskim stanom u džematu Tojšići	18,000.00
29	MIZ Kiseljak	2029-145	Kreševo	S	Opremanje Vakufskog poslovnog objekta u Kreševu	10,000.00
30	MIZ Kiseljak	2030-146	Kiseljak	S	Proširenje kapaciteta predškolske ustanove Ikre Kiseljak	20,000.00
31	MIZ Kladanj	2325/323	Kladanj	S	Asfaltiranje i uređenje dvorišta vjerskih objekata	50,000.00
32	MIZ Konjic	2053-169	Konjic	S	Opremanje mektebskih učionica, mektebskog centra i mekteba Glavičine	15,000.00
33	MIZ Maglaj	2024-140	Maglaj	S	Unutrašnje i vanjsko utopljanje džamije u džematu Ulišnjak	30,000.00
34	MIZ Maglaj	2026-142	Maglaj	S	Uređenje harema džamije u džematu Kopice	20,000.00
35	MIZ Srebrenik	1922-64	Srebrenik	S	Utopljavanje džamijskih prostorija u džematu Bare	14,200.00
36	MIZ Srebrenik	1940-77	Srebrenik	S	Uređenje podnih površina u džamiji Kiseljak	7,000.00
37	MIZ Teslić	1948-85	Teslić	S	Renoviranje i uređenje predulaza džamije u džematu Kamenica	40,000.00

38	MIZ Teslić	2028-144	Teslić	S	Instalacija centralnog grijanja putem Toplotnih pumpi za gradsku džamiju Stenjak	30,000.00
39	MIZ Tuzla	2318/316	Tuzla	S	Sanacija vanjske ograde harema Džindijske džamije	25,000.00
40	MIZ Vlasenica	1890-32	Vlasenica	S	Izgradnja mekteba u Rubinićima	15,800.00
41	MIZ Zvornik	1945-82	Zvornik	S	Nastavak gradnje spomen obilježja Bijeli potok	50,000.00
42	MIZ Zvornik	1999-115	Zvornik	S	Izgradnja pristupnog puta-stepeništa prema džamiji Goduša i mezarju	10,500.00
43	Muftijstvo Banjalučko	2071-177	Banja Luka	S	Vanjsko uređenje oko objekta sjedišta Muftijstva banjalučkog	15,000.00
44	Općina Kalesija	2034-150	Kalesija	VK	Priključenje Odgojno obrazovne ustanove-obdanište u Kalesiji na mrežu vodovoda i kanalizacije	12,000.00
45	Općina Teočak	2313/312	Teočak	P	Rekonstrukcija puta u naselju Tursunovo Brdo	20,000.00
46	Općina Bratunac	2296/295	Bratunac	P	Izgradnja pješačkih staza u gradskom jezgri Bratunca	15,000.00
47	Općina Bratunac	2352-355	Bratunac	P	Izgradnja trotoara u MZ Hranča	25,000.00
48	Općina Brod	1954-91	Brod	S	Vanjski i unutrašnji radovi na objektu doma kulture u MZ Zborišta	20,000.00
49	Općina Brod	2281/280	Brod	P	Asfaltiranje puta u MZ Kolibe Gornje	30,000.00
50	Općina Foča	2292/291	Foča	E	Elektrifikacija u MZ Jeleč, sela Poljine, Banjine i Ratine	20,000.00
51	Općina Kostajnica	1869-11	Kostajnica	P	Sanacija ulice Vase Pelagića sa priključnim ulicama	15,000.00
52	Općina Milići	2121/206	Milići	P	Asfaltiranje puta do zabavnog parka Ušće, ulica Vuka Karadžića do parka	45,000.00
53	Općina Modriča	2328/326	Modriča	VK	Rješavanje problema vodosnabdjevanja u MZ Tarevci	45,000.00
54	Općina Mrkonjić Grad	2051-167	Mrkonjić Grad	S	Sanacija fasade i podova u osnovnoj školi Ivan Goran Kovačić	20,000.00
55	Općina Novi Grad	2037-153	Novi Grad	P	Sanacija i asfaltiranje putnih dionica u povratničkim naseljima Urije i Donji Agići	20,000.00
56	Općina Novo Goražde	2118/203	Novo Goražde	P	Modernizacija lokalnog puta Stara željeznička pruga 500 m, od pošte do prelaza na Slatinskom potoku	40,000.00
57	Općina Osmaci	2339/337	Osmaci	P	Izgradnja ulične rasvjete u mjestu Hajvazi	15,000.00
58	Općina Pelagićevo	2270/269	Pelagićevo	S	Izgradnja doma u Blaževcu	15,000.00
59	Općina Petrovac	2007-123	Petrovac	P	Asfaltiranje parking prostora oko zgrade doma društvenih djelatnosti Drinić	35,000.00
60	Općina Rogatica	1975-111	Rogatica	VK	Rješavanje vodosnabdjevanja u selima Laze i Mandre MZ Žepa	20,000.00
61	Općina Rudo	1936-73	Rudo	P	Asfaltiranje dijela puta Kula-Mezarje – Njive	30,000.00
62	Općina Rudo	2156/254	Rudo	VK	Izgradnja vodovoda sa izvorišta Strane, MZ Strgačina	15,000.00
63	Općina Srbac	1899-41	Srbac	P	Rekonstrukcija i modernizacija puta u MZ Kobaš	20,000.00
64	Općina Srebrenica	2284/283	Srebrenica	S	Uređenje školskog dvorišta u Potočarima	10,000.00
65	Općina Sekovići	1924-66	Sekovići	P	Asfaltiranje dijela puta u povratničkom naselju Majdan	20,000.00
66	Općina Šipovo	2277/276	Šipovo	VK	Rekonstrukcija vodovodnog sistema u naselju Babići	20,000.00
67	Općina Višegrad	2272/271	Višegrad	VK	Izgradnja vodovodne mreže za priključak stambene jedinice Ahmetspahić Zekije u povratničkom naselju Okrugla	20,000.00
68	SPCO Bronzani Majdan	2008-124	Banja Luka	S	Vanjsko i unutarnje uređenje crkvene sale	20,000.00
69	SPCO Doboj	2134/219	Doboj	S	Vanjsko uređenje kolektivnog stambeno-poslovnog objekta Svetosavskog parohijskog doma u Doboju	30,000.00
70	SPCO Kozarska Dubica	1941-78	Kozarska Dubica	S	Generalna sanacija hrama Sv. Proroka Ilije u selu Slabinja	20,000.00
71	SPCO Kožuhe	1968-105	Doboj	S	Izgradnja parohijskog doma hrama sv. Proroka Ilije u Kožuhama	20,000.00
72	SPCO Lipac Doboj	1881-23	Doboj	S	Rekonstrukcija i proširenje svetosavskog doma u Lipcu	30,000.00
73	SPCO Mladikovine	2133/218	Teslić	S	Izgradnja gorionika za svijeće i prodavnice svijeća pri hramu Pokrova Presvete Bogorodice u Mladikovinama	10,000.00
74	SPCO Novosarajevska u Istočnom Novom Sarajevu	2289/288	Istočno Novo Sarajevo	S	Ugradnja grijanja i rashladnih uređaja u Crkvi Sv. Đorđa i parohijskom domu Istočno Novo Sarajevo	15,000.00
75	SPCO Osječani	1877-19	Doboj	S	Rekonstrukcija i obnova parohijskog doma u Osječanima	20,000.00
76	SPCO Petrovo	1867-9	Petrovo	S	Izgradnja Svetosavskog doma	20,000.00
77	SPCO Rastuše	2187/223	Teslić	S	Izgradnja Svetosavskog doma, faza 2	15,000.00
78	SPCO Tešanj	2132/217	Tešanj	S	Izgradnja vjerskog objekta-crkva Gornja Vrela	10,000.00
79	SPCO u Pervanu	1917-59	Banja Luka	S	Crkvena sala za narod pri hramu pokrov presvete bogorodice u Borkovićima donjim	10,000.00
80	SPCO Ugljevik	2274/273	Ugljevik	S	Izgradnja kulturnog centra Patrijarh Pavle u Ugljeviku	20,000.00
81	SPCO Višnjik-Modriča	2329/327	Modriča	S	Druga faza opremanja Parohijskog doma u Višnjiku	50,000.00
82	Župa sv. Ante Padovanskog	2309/308	Brod	S	Unutarnje uređenje župne crkve sv. Ante Padovanskog u Gornjim Močilama	40,000.00
83	Župa sv. Ante Padovanskog Vukanovići	1896-38	Kakanj	S	Sanacija i uređenje crkvenog dvorišta Vukanovići	30,000.00
84	Župa sv. Franje Asiškog Žeravac	2035-151	Derventa	S	Izrada fasade na župnoj crkvi u Žeravcu-nanošenje fasadne boje i zaštite	20,000.00
85	Župa sv. Franje Asiškog Žeravac	2036-152	Derventa	S	Uređenje vanjskog prostora filijalne crkve u Grku	20,000.00
86	Župa sv. Ilije proroka Bosanski Brod	1953-90	Brod	S	Obnova župne kuće u župi sv. Ilije proroka-druga faza	50,000.00
87	Župa Sv. Ivana Krstitelja Donja Tramošnica	1958-95	Pelagićevo	S	Vanjsko uređenje crkvenog dvorišta-druga faza	30,000.00
88	Župa Sv. Josipa Gornja	2320/318	Odžak	S	Završni građevinski radovi i unutarnje uređenje	10,000.00

	Dubica				vjerskog objekta-filijalna crkva u Osječku	
89	Župa sv. Josipa Radnika Domanovići	1914-56	Čapljina	S	Dovršetak izgradnje univerzalne dvorane sa pratećim sadržajem	20,000.00
90	Župa sv. Mateja Ap. i Ev. Mostar	2041-157	Mostar	S	Uređenje pastoralnog centra župe sv. Mateja	20,000.00
91	Župa sv. Roka Gradiška	1898-40	Gradiška	S	Sanacija crkve u Mačkovcu	25,000.00
92	Župa Uznesenja BDM Ilidža	2172/238	Ilidža	S	Obnova župne kuće-zamjena prozora i fasaderski radovi	50,000.00
93	Župa Uznesenja BDM Koraće	2169/241	Brod	P	Asfaltiranje prilaznog puta i parkinga u sklopu župne crkve	15,000.00
Ukupno odobrena sredstva (KM)						2,125,000.00

USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE

1045

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-667/24**, rješavajući apelacije **F. H. i drugih**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1), (2) i (3) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Čeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac

na sjednici održanoj 14. studenog 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **F. H. i "F. H. Srebrna malina" d.o.o.**

Utvrđuje se povreda prava **F. H. i "F. H. Srebrna malina" d.o.o.** u dijelu Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. studenog 2023. godine kojim je odlučeno o prigovoru apelanata da nisu znali za što se terete, čime je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. studenog 2023. godine u odnosu na **F. H. i "F. H. Srebrna malina" d.o.o.**

Predmet se vraća Sudu Bosne i Hercegovine koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu s pravom na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Djelomično se usvaja apelacija **F. S. i F. N.**

Utvrđuje se povreda članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u postupku utvrđivanja "kaznene optužbe" u svezi s izjavama javnih zvaničnika Elmedina Konakovića, Fahrudina Radončića i Nermina Nikšića.

Odbija se kao neutemeljena apelacija **F. S. i F. N.** podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. studenog 2023. godine u odnosu na ostale navode o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i

Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. F. H. (u daljnjem tekstu: prvoapelant), kojeg zastupa Mima Avdibegović, odvjetnica iz Odvjetničkog društva "HEAD legal" d.o.o. Sarajevo, podnio je 20. veljače 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. studenog 2023. godine i S1 2 K 039029 21 K od 5. travnja 2023. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP-677/24. Apelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi odložio izvršenje kazne zatvora apelanatu. Apelant je 23. ožujka dostavio nove informacije u svezi s privremenom mjerom.

2. F. S. (u daljnjem tekstu: drugoapelant), kojeg zastupa Marsela Bajramović, odvjetnica s Ilidže, podnio je 28. veljače 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv istih presuda. Apelacija je zavedena pod brojem AP-840/24. Drugoapelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu bilo odloženo izvršenje kazne zatvora.

3. Pravna osoba "S. M." (u daljnjem tekstu: trećeapelant), koju zastupa Mirza Dževdetbegović, odvjetnik iz Odvjetničkog društva "HEAD legal" d.o.o. Sarajevo, podnijela je 21. ožujka 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv istih presuda Suda BiH. Apelacija je zavedena pod brojem AP-1233/24. Naknadno, apelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu bilo odloženo izvršenje novčane kazne i oduzimanje imovinske koristi.

4. F. N. (u daljnjem tekstu: četvrtoapelant), kojeg zastupaju Senad Pećanin i Elmir Jahić, odvjetnici iz Sarajeva, podnio je 25. ožujka 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv istih presuda Suda BiH. Apelacija je zavedena pod brojem AP-1260/24. Četvrtoapelant je također tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu bilo odloženo izvršenje kazne zatvora.

5. Imajući u vidu da su apelacijama osporene iste presude, kao i da se apelacijama pokreću slična pravna pitanja, Ustavni sud je, u skladu sa člankom 32. Pravila Ustavnog suda, odlučio apelacije spojiti i donijeti jednu odluku pod brojem AP-667/24.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

6. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je da dostave odgovore na apelacije. Sud BiH dostavio je odgovore na sve apelacije, a Tužiteljstvo je dostavilo odgovor na apelaciju prvoapelanta i drugoapelanta. Odgovori su dostavljeni apellantima radi eventualnog izjašnjenja. Apelanti su se izjasnili na odgovore, a u nekoliko navrata su dopunjavali apelacije novim informacijama (npr. da su počeli izdržavati kazne).

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Optužnica

8. Optužnicom Tužiteljstva apelantima je stavljeno na teret kako slijedi:

a. Četvrtoapelantu da je:

- udružio više osoba s ciljem počinjenja kaznenih djela propisanih kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, i to kaznenih djela zlouporaba položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH, primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz članka 219. stavak (3) u svezi sa stavkom (2) KZBiH, pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH, krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz članka 261. stavak (2) KZFBiH, krivotvorenje službene isprave iz članka 389. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH i povreda obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvješća i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz članka 262. stavak (2) KZRS (točka 1. izreke optužnice);

- kao premijer, iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlasti i prekoračivši granice svoje službene ovlasti pribavio imovinsku korist sebi i pripadnicima udruženja te proračunu Federacije BiH nanio imovinsku štetu, a pribavljena imovinska korist prelazi 50.000 KM. Zatim, da je radi pribavljanja koristi za sebe i drugog koristio svoj službeni i utjecajni položaj premijera omogućivši da službena osoba u Agenciji za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine upiše pravnu osobu (trećeapelanta) u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, te da izda dozvolu za hitni interventni uvoz medicinskih sredstava. Stavljeno mu je na teret i da je u službenu ispravu unio neistinit podatak koji je svojim potpisom i službenim pečatom ovjerio, te tako neistinitu službenu ispravu uporabio u službi kao da je istinita, a da je novac, za koji je znao da je pribavljen kaznenim djelom i koji prelazi iznos od 200.000 KM, u sastavu udruženja prikrivao, te na drugi način pokušao prikriti njegovu prirodu, raspolaganje, kretanje, a takav novac je pribavljen počinjenjem kaznenog djela na području dva entiteta i u inozemstvu (točka 2. izreke optužnice);

b. Drugoapelantu da je:

- postao pripadnik udruženja s ciljem počinjenja kaznenih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske i dalje isto kako je navedeno za četvrtoapelanta (točka 1. izreke optužnice);

- kao direktor Federalne uprave Civilne zaštite / načelnik Federalnog stožera Civilne zaštite, iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlasti i prekoračivši granice svoje službene ovlasti pribavio sebi i drugom korist, te proračunu Federacije BiH nanio imovinsku štetu, a pribavljena imovinska korist prelazi 50.000 KM. Zatim, da je kao direktor Federalne uprave Civilne zaštite u službenu ispravu i spis unio neistinite podatke, te takvu neistinitu službenu ispravu i spis uporabio u službi kao da su istiniti, na koji način je novac, za koji je znao da je pribavljen kaznenim djelom i koji prelazi iznos od 200.000 KM, u sastavu udruženja prikrivao, a takav novac je pribavljen počinjenjem kaznenog djela na području dva entiteta i u inozemstvu (točka 2. izreke optužnice);

c. Prvoapelantu da je:

- postao pripadnik udruženja s ciljem počinjenja kaznenih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, i dalje isto kako je navedeno za četvrtoapelanta i drugoapelanta (točka 1. izreke optužnice);

- novac, koji prelazi iznos od 200.000 KM, za koji je znao da je pribavljen učinjenjem kaznenog djela, držao, a zatim njime raspolagao i koristio u privrednom poslovanju, te ga u sastavu udruženja prikrivao, a takav novac je pribavljen počinjenjem kaznenog djela na području dva entiteta i u inozemstvu. Zatim, da je to učinio tako što je koristio neistinite poslovne isprave kao da su istinite, te da je, s ciljem prikrivanja navedenog, u poslovne

knjige, isprave i spise, koje je dužan voditi po osnovi zakona, unio neistinite podatke (točka 2. izreke optužnice);

d. Trećeapelantu kao pravnoj osobi da je:

- pod točkama 1. i 2. izreke optužnice odgovoran za učinjena kaznena djela u granicama odgovornosti prvoapelanta kao jedine odgovorne osobe, pa je postao pripadnik udruženja i dalje kako je navedeno za ostale apelante u točki 1. izreke optužnice;

- novac, za koji je rukovodeći organ znao da potječe iz kaznenog djela i čiji iznos prelazi iznos od 200.000 KM, u sastavu udruženja prikrivao, a takav novac je pribavljen počinjenjem kaznenog djela na području dva entiteta i u inozemstvu, i to tako što je koristio neistinite poslovne isprave kao da su istinite. Također, da je s ciljem prikrivanja navedenog, u poslovne knjige, isprave i spise koje je dužan voditi po osnovu zakona unio neistinite podatke (točka 2. izreke optužnice);

e. Petooptuženoj J. M. da je:

- kao ministrica financija u Vladi FBiH i zamjenica premijera u Vladi FBiH, te kao komandantica Federalnog stožera Civilne zaštite, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa i propuštanjem dužnosti nadzora, očigledno nesavjesno postupala u vršenju dužnosti, pa je zbog toga nastupila imovinska šteta koja prelazi iznos od 10.000 KM (točka 3. izreke optužnice).

9. Prema pravnoj kvalifikaciji Tužiteljstva, apelantima je stavljeno na teret da su navedenim radnjama počinili sljedeća kaznena djela:

a. Četvrtoapelant:

- pod točkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja kaznenih djela iz članka 249. stavak (1) KZBiH, u svezi s kaznenim djelima zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH; primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz članka 219. stavak (3) u svezi sa stavkom (2) KZBiH; pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih i trgovačkih knjiga ili isprava iz članka 261. stavak (2) KZFBiH; krivotvorenje službene isprave iz članka 389. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH i povreda obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvješća i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz članka 262. stavak (2) KZRS; i

- pod točkom 2. optužnice: zlouporaba položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH (u produljenom trajanju); primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz članka 219. stavak (3) u svezi sa stavkom (2) KZBiH; krivotvorenje službene isprave iz članka 389. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH i pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH, a sve u svezi sa člankom 53. KZBiH (stjecaj);

b. Drugoapelant:

- pod točkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja kaznenih djela iz članka 249. stavak (2) KZBiH, i dalje isto kao četvrtoapelant; i

- pod točkom 2. optužnice: zlouporaba položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH (u produljenom trajanju); krivotvorenje službene isprave iz članka 389. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH i pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH, a sve u svezi sa člankom 53. KZBiH (stjecaj);

c. Prvoapelant:

- pod točkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja kaznenih djela iz članka 249. stavak (2) KZBiH, u svezi s kaznenim djelima zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH; primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz članka 219. stavak (3) u svezi sa stavkom (2) KZBiH; pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz članka 261.

stavak (2) KZFBiH; krivotvorenje službene isprave iz članka 389. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH i povreda obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvješća i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz članka 262. stavak (2) KZRS; i

- pod točkom 2. optužnice: pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz članka 261. stavak (2) KZFBiH i povreda obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvješća i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz članka 262. stavak (2) KZRS, a sve u svezi sa člankom 53. KZBiH (stjecaj);

d. Trećeapellant, kao pravna osoba:

- pod točkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja kaznenih djela iz članka 249. stavak (2) KZBiH u svezi s kaznenim djelima zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH; primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz članka 219. stavak (3) u svezi sa stavkom (2) KZBiH; pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz članka 261. stavak (2) KZFBiH; krivotvorenje službene isprave iz članka 389. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH i povreda obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvješća i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz članka 262. stavak (2) KZRS; i

- pod točkom 2. optužnice: pranje novca iz članka 209. stavak (3) u svezi sa stavkom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz članka 261. stavak (2) KZFBiH i povreda obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvješća i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz članka 262. stavak (2) KZRS, u svezi sa člankom 53. KZBiH (stjecaj), a sve u svezi sa člankom 124. stavak (1) toč. a) i c) KZBiH i člankom 125. stavak (4) KZBiH;

e. Petooptužena J. M.:

- pod točkom 3. optužnice: nesavjestan rad u službi iz članka 387. stavak (2) u svezi sa stavkom (1) KZFBiH.

Prvostupanjaška presuda – izreka

10. Presudom Suda BiH broj S1 2 K 039029 21 K od 5. travnja 2023. godine apelanti su proglašeni krivim da su radnjama opisanim u toč. od 2.1 do 2.5 optužnice u svojstvu službenih i odgovornih osoba počinili kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 383. stavak 3. u svezi sa stavkom 1. KZFBiH, u svezi sa čl. 55. i 31. istog zakona. Drugoapellant je proglašen krivim i da je počinio kazneno djelo krivotvorenja službene isprave iz članka 389. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZFBiH. Apelanti su osuđeni na kazne zatvora od četiri do šest godina. Trećeapellant, pravna osoba, proglašen je odgovornim zbog počinjenog kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti, a sve u svezi s kaznenim djelom iz članka 128. stavak 1. toč. a) i c) KZFBiH, članka 129. stavak 1. točka 4. i čl. 132. i 133. KZFBiH. Slijedom toga, izrečena mu je novčana kazna u iznosu od 200.000 KM. Istom presudom od prvoapelanta i trećeapelanta je oduzeta imovinska korist pribavljena izvršenjem kaznenog djela u iznosu od 694.747,78 KM, a od kojeg je po potvrdi o oduzimanju predmeta privremeno oduzet dio u iznosu od 87.000 KM. Apelanti su oslobođeni optužbe da su počinili druga kaznena djela navedena u točki 2. optužnice (vidi toč. 8. i 9. ove odluke).

11. Također, apelanti su oslobođeni za sva djela opisana pod točkom 1. optužnice (vidi toč. 8. i 9. ove odluke). Petooptužena J. M. oslobođena je optužbi da je počinila kazneno djelo nesavjestnog rada u službi.

12. Sud BiH je utvrdio da je Vlada FBiH proglasila stanje nesreće prouzrokovano pojavom koronavirusa te donijela

zaključak kojim se "zadužuje FUCZ da na temelju Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovi posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, osigura u što kraćem roku operativnost sredstava namijenjenih za nabavu opreme, karantena i dr.". Također, Vlada FBiH je donijela i zaključak kojim "daje suglasnost zdravstvenim ustanovama u Federaciji BiH da mogu hitno provesti postupak javnih nabava, u skladu sa člankom 10. Zakona o javnim nabavama, radi nabave na tržištu dostupnih respiratora, medicinske opreme, medicinskih sredstava, dezinfekcijskih sredstava, kao i druge zaštitne opreme neophodne u situaciji borbe protiv globalne pandemije, a u svezi sa člankom 187. Zakona o zdravstvenoj zaštiti". Dalje, sud je utvrdio da su apelanti krivi za kaznena djela za koja su osuđeni zato što su poduzeli radnje za koje su proglašeni krivima, i to:

- četvrtoapellant u svojstvu službene osobe, i to imenovanog zvaničnika u organima izvršne vlasti FBiH, u skladu sa člankom 2. stavak (3) KZFBiH, kao premijer Vlade FBiH koji rukovodi radom Vlade i odgovara za njezin rad, saziva sjednice Vlade i potpisuje akte Vlade, kako je to propisano čl. 8. i 9. Poslovnika o radu Vlade FBiH, te supotpisuje odluke o platnim transakcijama putem računa (sve u skladu s relevantnim zakonima i drugim propisima detaljno navedenim u presudi);

- drugoapellant u svojstvu službene osobe, i to imenovanog zvaničnika u organima izvršne vlasti FBiH u skladu sa člankom 2. stavak (3) KZFBiH, kao direktor Federalne uprave Civilne zaštite (u daljnjem tekstu: FUCZ), kao načelnik Federalnog stožera Civilne zaštite (u daljnjem tekstu: FSCZ), s ovlastima da rukovodi i odgovara za zakonit rad FUCZ-a, i kao naredbodavac za korištenje svih sredstava uprave, te službena osoba koja nadzire Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovi posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, koja ima ovlasti da kao načelnik FSCZ-a zahtijeva sazivanje i održavanje sjednica i telefonskih sjednica, te da priprema i dostavlja materijale sazvanih sjednica (sve u skladu s relevantnim zakonima i drugim propisima detaljno navedenim u presudi);

- prvoapellant u svojstvu odgovorne osobe u pravnoj osobi – trećeapellantu, koja je registrirana rješenjem o registraciji, u skladu sa člankom 123. stavak 1. točka 6) Kaznenog zakonika Republike Srpske, prema rješenju o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, jedini član uprave te pravne osobe, postupajući u ime, za račun i u korist te pravne osobe, i

- trećeapellant, pravna osoba koje je registrirana rješenjem o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini, čija je temeljna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća".

13. U točki I.1 izreke presude (kako je sud naveo – točka 2.1 izreke optužnice) navedeno je da su apelanti bili svjesni da je točkom 6. zaključka Vlade dana suglasnost isključivo zdravstvenim ustanovama da, u skladu sa člankom 10. Zakona o javnim nabavama, mogu hitno provesti postupak javnih nabava medicinskih sredstava i dr. Također je navedeno da su znali da FUCZ, ugovorni organ u postupku javne nabave medicinske opreme i sredstava, nema organ koji osigurava provedbu javnih nabava lijekova i medicinskih sredstava, u skladu s odredbom članka 79. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i odredbom članka 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, te odredbom članka 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima. Osim toga, navedeno je da su apelanti znali i da će se posao javne nabave, protivno odredbama Zakona o javnim nabavama, zaključenjem direktnog sporazuma dodijeliti trećeapellantu koji nije upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Sud je naveo da je utvrdio da je četvrtoapellant, u svojstvu premijera i prekoračivši granice svojih ovlasti, stupio u kontakt s prvoapellantom te dogovarao predmet ugovornog odnosa javne nabave. Dalje je navedeno da je postignut dogovor o predmetu ugovora – 100

komada respiratora model HC VE003 (u daljnjem tekstu: dogovoreni respiratori) po kupoprodajnoj cijeni od 10.530.000,00 KM, koja je formirana na temelju ponude pravne osobe "Expotrade" d.o.o. Rijeka (Hrvatska) na iznos od 3.900.000,00 eura. Drugoapellant je, u svojstvu direktora FUCZ-a, koristeći proširene ovlasti načelnika FSCZ-a, zahtijevao obvezno telefonsko sazivanje sjednice FSCZ-a. Za sjednicu FUCZ-a drugoapellant je pripremio prijedlog odluke o nabavi materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM te druge materijale za sjednicu, iz kojih nije vidljiv predmet nabave, "svjesno prikrivši podatke o predmetu nabave". Zatim se na sjednici FSCZ-a suglasio s donošenjem navedene odluke i u ime komandanta FSCZ-a tu je odluku i potpisao.

14. Nakon toga, kako je dalje navedeno u presudi, četvrtoapellant je radi osiguranja dogovorenog predmeta ugovora i visine novčanih sredstava za dogovorenu kupovinu spornih respiratora, iskoristivši ovlasti premijera, u ime Vlade FBiH potpisao "pismo namjere" od 2. travnja 2020. godine za kupovinu 100 komada dogovorenih respiratora, te istoga dana sazvao hitnu sjednicu Vlade FBiH. Na sjednici je, uz četvrtoapellantovu suglasnost, donesena Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH kojom je FUCZ-u odobreno izdvajanje sredstava u iznosu od 4.950.000,00 KM. Također je donesena i Odluka o davanju prethodne suglasnosti FSCZ-u za nabavu materijala i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije, u ukupnom iznosu od 7.000.000,00 KM. Na temelju tih odluka drugoapellantu su osigurana sredstva da zaključi ugovor s trećeapellantom, odnosno s prvoapellantom kao odgovornom osobom u trećeapellantu. Istog dana (2. travnja 2020. godine) prvoapellant je sačinio i dostavio trećeapellantovu ponudu za prodaju 100 komada dogovorenih respiratora za iznos od 10.530.000,00 KM. Istog dana drugoapellant je iskoristio ovlasti direktora, te je na temelju dostavljene ponude odobrio i potpisao "obrasce 2 (unos faktura)", s nalogom za unos fakture dobavljača trećeapellanta u trezorsku aplikaciju ISFU na iznose od 4.950.000,00 KM i 5.800.000,00 KM, iako prethodno nije zaključen kupoprodajni ugovor niti je trećeapellant dostavio vjerodostojnu knjigovodstvenu ispravu – fakturu ili profakturu kojom dokazuje obvezu plaćanja, kako je to propisano čl. 56. st. (2) Zakona o proračunima u Federaciji BiH. Dalje je navedeno da je drugoapellant 3. travnja 2020. godine iskoristio ovlasti direktora FUCZ-a kao ugovornog organa te nabave, protivno odredbama članka 10. Zakona o javnim nabavama i priopćenju Agencije za javne nabave te, bez obrazloženja opravdanosti primjene tog članka, donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama. Na temelju toga, drugoapellant je s trećeapellantom potpisao ugovor o kupoprodaji 100 komada dogovorenih respiratora za ukupnu cijenu od 10.530.000,00 KM. Također je navedeno da je četvrtoapellant iskoristio ovlasti premijera "zajedno sa zamjenikom premijera", pa je 3. travnja 2020. godine potpisao prethodno pripremljene naloge za isplatu. Na temelju toga, trećeapellantu je istoga dana s računa proračuna FBiH prebačen ukupan iznos od 10.530.000,00 KM. Sud je naveo da je sve to učinjeno na temelju odluka FSCZ-a i Vlade FBiH, koje su donesene zlouporabom ovlasti drugoapellanta i četvrtoapellanta kao službenih osoba.

15. U točki 1.2 izreke presude (točka 2.2 izreke optužnice), navedeno je da su apellantii znali da je ugovorom od 3. travnja 2020. godine ugovorena nabava 100 komada respiratora model HC VE003 za kupoprodajnu cijenu od 10.530.000,00 KM, kako je to već navedeno. Sud je naveo da je prvoapellant znao da u vrijeme izdavanja ponude i zaključenja ugovora kao prodavač nije imao na raspolaganju dogovorene respiratore, niti je imao ugovorene pravne poslove koji osiguravaju isporuku ugovorene robe. Kako je sud naveo, prvoapellant je, radi osiguravanja respiratora, stupio u poslovne kontakte sa S. L., odgovornoj osobi u pravnoj osobi iz

Crne Gore. Ta osoba mu je ponudila da radi nabave respiratora, za što je iz proračuna FBiH već dobio novac, kao krajnji kupac zaključi ugovor s dobavljačem iz Narodne Republike Kine. Tim ugovorom bi za ranije prihvaćenu cijenu za 100 komada respiratora kupio 100 komada drugih respiratora, model ACM812A (u daljnjem tekstu: sporni respiratori). Pri tome je prvoapellant upozoren da je stvarna cijena tih respiratora znatno niža, te da će "od razlike tako ugovorene cijene respiratora ostvariti i dodatnu korist i da je prethodno za 200 komada tih respiratora pravna osoba iz Beograda, uz posredovanje S. L., platila iznos od pet (5) milijuna eura", odnosno dvostruko manje. Sud je dalje zaključio da je četvrtoapellant iskoristio ovlasti premijera, pa je sačinio i potpisao i "pismo namjere" 14. travnja 2020. godine, iako je 2. travnja 2020. godine već bio potpisao "pismo namjere" (vidi točku 14. ove odluke). U to naknadno pismo namjere, četvrtoapellant je, kako je sud naveo, unio neistinit navod da je kao premijer potpisao kupovinu spornih respiratora. Nakon toga, prvoapellant je 15. travnja 2020. godine kao krajnji kupac potpisao aneks ugovora kojim prodavatelj iz Kine prodaje kupcu – pravnoj osobi iz Podgorice (Crna Gora) 100 komada spornih respiratora. Prvoapellant je 15. travnja 2020. godine putem e-maila od S. L. primio profakture za sporne respiratore i to jednu "s uvećanom cijenom respiratora od 3,9 milijuna eura", a drugu nepotpisanu profakturu tog uvećanog iznosa u protuvrijednosti od 30.000.000,00 RMB (valuta NR Kine), koje je S. L. prethodno pribavila od S. C. iz Velike Britanije. Prvoapellant je istog dana, na temelju tih profaktura, izdao nalog banci za doznaku u inozemstvo iznosa od 7.620.300,00 KM u korist pravne osobe iz Kine. Taj nalog je realiziran 16. travnja 2020. godine. Sud je dalje zaključio da je drugoapellant, u razdoblju do 24. travnja 2020. godine, prekoračivši ovlasti direktora FUCZ-a, naložio S. A., pomoćnici direktora FUCZ-a, "da u svim dokumentima spisa nabave respiratora izvrši izmjene predmeta ugovora", pa da umjesto ranije ugovorenog modela respiratora unese model spornih respiratora. Osim toga, naložio joj je da se u spis nabave uloži specifikacija modela spornih respiratora, te da uništi stranice dokumenata i specifikaciju modela dogovorenih respiratora. Sud je naveo da je drugoapellant pomoćnicu direktora doveo u zabludu "da se radi o tehničkoj grešci, u što je ona povjerovala", pa da je učinila onako kako je drugoapellant naložio.

16. U točki 1.3 izreke presude (točka 2.3 izreke optužnice) navedeno je da je prvoapellant u razdoblju od 3. travnja do 4. svibnja 2020. godine raspolagao novcem za koji je znao da je stečen učinjenim radnjama navedenim u toč. 1.1 i 1.2 izreke presude tako što je vršio plaćanja i isplate u Bosni i Hercegovini i inozemstvu u ukupnom iznosu od oko 400.000,00 KM. Dalje je navedeno da je prvoapellant 27. travnja 2020. godine, "u opisanoj namjeri raspolaganja", podigao u gotovini novac u iznosu od 100.000,00 KM koji je uporabio "na njemu poznati način". S ciljem prikrivanja te gotovinske isplate i svrhe korištenja novčanih sredstava, prvoapellant je 5. svibnja 2020. godine izdao nalog knjigovodkinji V. K. da sačini odluku o povećanju blagajničkog maksimuma na 120.000 KM, te da odluku datira s danom 27. travnja 2020. godine, nakon čega je s ciljem daljnjeg prikrivanja prirode tih novčanih sredstava naložio V. K. da sačini odluku o raspodjeli tih novčanih sredstava za navodni otkup malina, što je V. K. i uradila.

17. U točki 1.4 izreke presude (po točki 2.4 optužnice) sud je naveo da su prvoapellant i četvrtoapellant znali da je trećeapellantova temeljna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća" i da nije upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, što bi, prema članku 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima, bio uvjet za uvoz i promet medicinskih sredstava. Unatoč tome, prvoapellant je tražio od četvrtoapellanta da se ishodi upis trećeapellanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih

sredstava Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu ALMS). Četvrtoapelant je, koristeći službeni položaj, naložio H. G., direktoru Ureda premijera Vlade FBiH (u daljnjem tekstu: Ured premijera), da u ime tog Ureda i u ime premijera u kontaktima sa službenim ili odgovornim osobama ALMS-a, ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Prema tim uputama H. G. je i postupao, te je u neposrednim kontaktima s H. A., članom Stručnog vijeća ALMS-a, dobio kontakt-telefon I. F., glavnog inspektora ALMS-a. S njim je 23. travnja 2020. godine telefonskim putem ostvario neposredni kontakt, nakon čega je istog dana prvoapelant podnio ALMS-u zahtjev za upis u Registar veleprometnika medicinskim sredstvima. Dalje je navedeno da je 25. travnja 2020. godine na Međunarodni aerodrom u Sarajevu dopremljeno ukupno 80 komada spornih respiratora, nakon čega je 27. travnja 2020. godine trećeapelant upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, iako nije ispunjavao uvjete propisane odredbom članka 109. ZLMS-a. Naime, u skladu s odredbom članka 109. stavak (1) toč. a), trećeapelant nije prije početka bavljenja navedenom djelatnošću svoju djelatnost prijavio ALMS-u niti je ispunjavao ostale uvjete propisane člankom 109. stavak (1) toč. b), c) i d). Istog dana trećeapelant je dobio suglasnost za hitan uvoz medicinskih sredstava koja nisu upisana u Registar medicinskih sredstava BiH, dok je 27. svibnja 2020. godine dopremljeno preostalih 20 spornih respiratora. To je, kako je navedeno, omogućilo prvoapelantu i njegovoj pravnoj osobi (trećeapelantu) stjecanje imovinske koristi "u samo njemu točno poznatom iznosu, ali ne manje od 694.747,78 KM". Taj iznos čine sredstva blokirana prema rješenju Suda BiH od 8. svibnja 2024. godine, po trećeapelantovom računu (u ukupnom iznosu od 1.096.520,78 KM) i potrošena sredstva opisana u točki 1.3 izreke. To je proračunu Federacije BiH prouzrokovalo štetu "u neutvrđenoj novčanoj visini" jer kupljena a potom i isporučena medicinska oprema, 100 komada spornih respiratora, "ne posjeduje ni minimum potrebnih bitnih karakteristika za adekvatan tretman pacijenata koji zbog oboljenja COVID-19 imaju srednje i teške kliničke slike, zbog čega se ne preporučuje njihova primjena u jedinicama intenzivne njege, odnosno nisu namijenjeni za uporabu u invazivnom liječenju, posebno za bolesnike oboljele od COVID-19, koji su u kritičnom stanju i kojima može trebati dugotrajna invazivna i visoko-niska ventilacija".

18. U točki 1.5 izreke presude (po točki 2.5 optužnice) utvrđeno je da je u razdoblju od 25. ožujka do 25. travnja 2020. godine drugoapelant, prekoračivši granice ovlasti, bez pokrenutog postupka javne nabave u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi, s ciljem osiguranja osnove za zaključenje ugovora o kupovini zaštitne opreme, pozvao prvoapelanta kao odgovornu osobu trećeapelanta da dostavi FUCZ-u ponudu za prodaju zaštitne opreme. Prvoapelant je istog dana to i učinio, te e-mailom dostavio ponudu, nakon čega su u međusobnim kontaktima utvrđivali cijenu i količinu zaštitne opreme. Četvrtoapelant je, prekoračivši granice ovlasti premijera, stupio u kontakt s prvoapelantom, pa je 2. travnja 2020. godine naložio B. Dž., tajnici u Uredu premijera, da e-mailom prvoapelantu dostavi "zahtjev – dio ukupnih potreba", u čijem sadržaju su u tabličnom prikazu iskazane količine potreba s pretpostavljenim cijenama sukladno raspoloživim sredstvima u proračunu, te da pripremi ponudu po dostavljenom dijelu dokumenta. Četvrtoapelant se pri tome koristio dijelom službenog dokumenta Zavoda za javno zdravstvo FBiH – "Plan iskazanih potreba za zdravstvene ustanove u FBiH" koji je usvojio Krizni stožer Ministarstva zdravstva FBiH. Prvoapelant je istog dana na e-mail Ureda premijera dostavio ponudu naslovljenu na kupca, Vladu FBiH, s iskazanom ukupnom cijenom bez PDV-a u iznosu od 2.900.000,00 KM, koju je formirao na temelju dostavljenog plana

potreba, a koju je 3. travnja 2020. godine direktor Ureda Premijera, po četvrtoapelantovom nalogu, dostavio drugoapelantu putem aplikacije *Viber*. Do realizacije nije došlo uslijed nedostatka odobrenih sredstava FUCZ-a, a potom i istražnih aktivnosti nadležnih organa.

Obrazloženje prvostupanjske presude

19. U obrazloženju presude Sud BiH je ukazao da je za razumijevanje optužnice "bitno razumijevanje Zakona o javnim nabavama". Također, Sud BiH je ukazao na određene okolnosti koje su prethodile tom događaju i koje su bitne za presuđenje.

20. Najprije, sud je naveo da je Vlada FBiH, nakon što je proglašeno stanje pandemije, donijela Odluku o proglašenju stanja nesreće uzrokovane koronavirusom i niz zaključaka za primjenu navedene odluke. Zaključkom broj 4 Vlade FBiH zadužen je "FUCZ da na temelju Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovi posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća osigura u što kraćem roku operativnost sredstava namijenjenih za nabavu opreme, karantena i dr."

21. Zaključkom broj 6 Vlada FBiH je dala "suglasnost zdravstvenim ustanovama da mogu hitno provesti postupak javnih nabava, u skladu sa člankom 10. Zakona o javnim nabavama, radi nabave na tržištu dostupnih respiratora, medicinske opreme, medicinskih sredstava". Pokrenuta je rasprava o suspendiranju Zakona o javnim nabavama, te je donesen Zaključak broj 5 kojim je naloženo Vladi FBiH da se obrati Vijeću ministara i zatraži "hitnu izmjenu članka 10. Zakona o javnim nabavama kako bi se osiguralo izuzeće od primjene tog zakona kod nabave opreme i dr. za suzbijanje širenja koronavirusa". Kako je Sud BiH to kasnije u presudi naveo, svrha i cilj navedene odluke Vlade i pratećih zaključaka 4., 5. i 6. je bila "očigledna namjera Vlade da se pozivanjem na članak 10. Zakona o javnim nabavama, radi učinkovite borbe protiv pandemije, zdravstvenim ustanovama povjeri postupak javnih nabava odstupanjem od odredaba Zakona o javnim nabavama i tako pojednostavi postupak". Time je Vlada za postupke javnih nabava suspendirala primjenu zakona u korist zdravstvenih ustanova. Zdravstvenim ustanovama su dane široke diskrecijske ovlasti da nabavljaju medicinsku opremu i sredstva prema vlastitoj procjeni, bez utvrđenih procedura po Zakonu o javnim nabavama, ali s registriranim veletrgovcima medicinskih sredstava i lijekova. Iako je navedeno da je takva odluka Vlade FBiH sporna, sud ju je tumačio kao "dobronamjeran napor Vlade da se olakša i ubrza nabava svih neophodnih sredstava i opreme".

22. Sljedeći dan Agencija za javne nabave izdala je priopćenje kojim je ukazala na postupke javnih nabava u slučaju hitnosti, kada se koristi članak 21. Zakona o javnim nabavama, a priopćenje je javno upućeno svim ugovornim organima, pa i FUCZ-u.

23. Imajući u vidu optuženje, sud je naveo nekoliko pitanja na koja se moralo odgovoriti. Najprije se postavilo pitanje je li FUCZ mogao biti ugovorni organ sporne javne nabave i koji je postupak trebao biti proveden u skladu sa Zakonom o javnim nabavama. Zatim, ukoliko se radi o nezakonitoj javnoj nabavi, je li se radilo o radnjama zlouporabe službenih i odgovornih osoba radi pribavljanja koristi za sebe ili za druge. Dalje, ukoliko se radi o zlouporabama, jesu li apelanti postupali udruženo, kao kriminalna skupina. Ostala pitanja od značaja za utvrđivanje optužnih tvrdnji ticala su se pribavljene koristi, štete i kvalitete nabavljenih respiratora. Dalje, s obzirom na to da se u optužnici tvrdilo da nabavljeni sporni respiratori ne zadovoljavaju ni minimum kvalitete, Sud BiH je smatrao da je bilo potrebno odgovoriti i na pitanje je li prije odluke o nabavi i pokrenutog postupka bila utvrđena vrsta i karakteristike respiratora koji se trebaju nabaviti, njihova količina i tko je to trebao definirati.

24. Sud je dalje ukazao da je u tijeku postupka kao dokaz proveden dokument "Plan potreba Zavoda za javno zdravstvo" u kojem je iskazana potreba za nabavom "300 respiratora za djecu i odrasle". Odluku o nabavi, čime je zvanično započeo postupak javne nabave, donio je drugoapelant u svojstvu direktora FUCZ-a.

25. Dalje u obrazloženju Sud BiH je naveo da FUCZ kao ugovorni organ nije mogao pokrenuti postupak javne nabave respiratora na način da drugoapelant donese odluku o izuzeću od primjene zakona, pozivajući se na članak 10. Zakona o javnim nabavama. Naime, kako je obrazloženo, kada se odlučio za javnu nabavu respiratora, ugovorni organ je morao primijeniti članak 21. Zakona o javnim nabavama, te je drugoapelantova obveza bila na zakonit i pravilan način tumačiti odredbe Zakona o javnim nabavama. Sud je dalje naveo da bi se pravilnom primjenom zakonskih odredaba izbjeglo avansno plaćanje nekvalificiranom dobavljaču, kao i nezakonita javna nabava kojom je dodijeljeno deset milijuna KM proračunskog novca. Sud BiH je zaključio da ugovorni organ, FUCZ, nije samostalno, savjesno i profesionalno pokrenuo postupak javne nabave, da nije izabrao odgovarajući postupak prema zakonu i pravilno i zakonito utvrdio elemente javne nabave i predmet, niti se pravilno i zakonito opredijelio za ugovornu stranu. Ugovorni organ nije odabrao jednog od 273 registrirana veleprometnika medicinske opreme. Sud je zaključio da su drugoapelant i četvrtoapelant djelovali zajednički, s umišljajem da prvoapelantu i trećeapelantu pribave korist. Do tog zaključka sud je došao analizom subjektivnih, ali i objektivnih dokaza – rezultata pribavljenih pretresima mobilnih telefona, koje su u međusobnoj komunikaciji koristili apelanti, a koji su izvedeni na glavnom pretresu. Sud BiH je naveo da je "izvan razumne sumnje" utvrdio da je dogovor o odabiru trećeapelanta kao dobavljača medicinske opreme "u svijesti [druogoapelanta i četvrtoapelanta] trebao biti tajna", iz čega proizlazi svijest apelanata o zabrani takvog međusobnog prethodnog dogovaranja, a zatim i negiranje da su imali međusobnu komunikaciju prije, u vrijeme i nakon zaključenja ugovora.

26. U svezi s tim, sud je ukazao na kontakte između apelanata od 25. ožujka 2020. godine nadalje. Naime, sud je naveo da je drugoapelant pozvao prvoapelanta 26. ožujka 2020. godine, nakon što je FUCZ održao izvanrednu sjednicu na kojoj je razmatran pregled "Plana potreba medicinske opreme i sredstava", koji je kasnije bio korišten kao osnova za nabavu medicinske i zaštitne opreme. Taj kontakt se, kako je sud naveo, desio prije nego što je prvoapelant uputio zahtjev FUCZ-u s prvom ponudom (jedna maska – jedna marka). Imajući to u vidu, sud nije prihvatio tvrdnju da apelanti nisu međusobno komunicirali, te da se radi o samoinicijativnoj ponudi koju je prvoapelant poslao. Suprotno tome, sud je zaključio da je prvoapelant pozvan da dostavi ponudu, odnosno da je već postojao dogovor o izboru trećeapelanta kao dobavljača.

27. Umišljaj, odnosno dogovor o prethodnom izboru trećeapelanta kao dobavljača mimo svih uvjeta koje propisuje Zakon o javnim nabavama, kako je sud zaključio, odnosi se i na četvrtoapelanta. Naime, po četvrtoapelantovom nalogu, iz njegovog kabineta je prvoapelantu dostavljen e-mail s "Planom potreba za nabavu medicinske i zaštitne opreme", uz molbu da dostavi ponudu. To, prema zaključku suda, dokazuje da je 2. travnja 2020. godine postojao dogovor prvoapelanta i četvrtoapelanta da prvoapelant bude izabran kao dobavljač medicinske i zaštitne opreme, iako još nije bio pokrenut postupak javne nabave te opreme. Sud je dalje naveo da je prvoapelant istog dana dostavio ponudu kupcu "Vladi Federacije BiH" za medicinsku i zaštitnu opremu s jednakim količinskim vrijednostima kao u tabličnom prikazu potreba, koji je prethodno iz Ureda premijera dostavljen prvoapelantu. U odnosu na taj zaključak sud je ukazao na poruku koju je drugoapelant poslao H. G., direktoru Ureda premijera, koji je i saslušan u postupku.

Sadržaj poruke pokazuje da je drugoapelant obavijestio H. G. "da mu je bio [prvoapelant] i da su razmatrali predmet ponude u odnosu na iskazane potrebe za nabavom medicinske i zaštitne opreme". Sud je naveo da je to potkrijepljeno sadržajem komunikacije između četvrtoapelanta i H. G. Sud je naveo da je četvrtoapelant u *Viber* poruci iskazao "očekivanje da je zaključen ugovor s [trećeapelantom]". Isti zaključak kao za medicinsku opremu sud je izveo i za respiratore, odnosno zaključio je da je prije dostavljanja ponude i zaključenja ugovora postojala komunikacija među apellantima, odnosno dogovor da prvoapelant bude izabran, bez obzira na (ne)postojanje uvjeta za to. Sud je u svezi s tim citirao poruku koju je prvoapelant dostavio četvrtoapelantu 29. ožujka 2020. godine, u kojoj je navedeno: "A. mi je rekao da Vam se javim u vezi respiratora pa kada budete imali minutu javite se", a zatim je naveo i ostvarene telefonske komunikacije između tih apelanata. Na temelju toga, sud je zaključio da je "osoba A." upoznata s nabavom respiratora i da četvrtoapelant kao premijer odlučuje o nabavi. Dalje, sud je naveo dokaze iz kojih proizlazi zaključak o komunikaciji prvoapelanta i četvrtoapelanta u svezi s respiratorima, odnosno o stanju cijena i ponudi, te o tome da je prvoapelant čekao na odobrenje četvrtoapelanta da može započeti realizaciju nabave respiratora.

28. Sud je zaključio da su apelanti međusobno komunicirali i pripremali zaključenje ugovora, i to u vrijeme prije zaključenja ugovora kojim je posao javne nabave povjeren trećeapelantu kao pravnoj osobi. Iz provedenih dokaza sud je zaključio da je stvarnu vlast o izboru dobavljača, vrste i predmeta ugovora, a zatim o promjeni dobavljača predmeta ugovora imao četvrtoapelant. S druge strane, drugoapelant je formalno donosio odluke, mimo zakonom propisanih uvjeta, znajući da četvrtoapelant izvan svojih službenih ovlasti favorizira prvoapelanta.

29. Sud BiH je u presudi napravio razliku između "nedovršene nezakonite javne nabave respiratora", koja nije realizirana jer se ugovoreni respiratori nisu mogli naći na tržištu nakon što je zaključen ugovor o javnoj nabavi, i realizirane nabave spornih respiratora, kao i nabave zaštitne medicinske opreme.

30. Dakle, sud je najprije utvrdio da su dokazane optužne tvrdnje u odnosu na točku 1.5 izreke presude (vidi točku 18. ove odluke). U svezi s tim, sud je zaključio da je nedovršena nabava zaštitne medicinske opreme počela kontaktom između drugoapelanta i prvoapelanta 25. ožujka 2020. godine uvečer, nakon čega je uslijedila prvoapelantova ponuda koja je dostavljena FUCZ-u. U e-mailu, koji je trećeapelantova uposlenica poslala na službeni e-mail FUCZ-a sljedećeg dana, navedeno je da se ponuda za maske dostavlja "sukladno telefonskom razgovoru direktora [prvoapelant] i gospodina [druogoapelant]". Na temelju prezentirane komunikacije, e-mailova, ali i iskaza saslušanih svjedoka, Sud BiH je zaključio da je postojao dogovor za izbor prvoapelanta kao dobavljača bez provedbe bilo kakvog postupka u skladu sa Zakonom o javnim nabavama, te da nije postojala ponuda trećeapelanta, već je prvoapelant pozvan da je dostavi. Pri tome, za sud je bilo indikativno da se ovaj kontakt koji je inicirao drugoapelant ostvario istog dana kada je održana izvanredna sjednica FSCZ-a na kojoj je razmatran pregled "Plana potreba medicinske opreme i medicinskih sredstava" koji će služiti kao osnova za nabavu opreme i sredstava. Također, sud je ukazao na zapisnik sa sjednice FSCZ-a te da je obrazloženo za Plan potreba dao upravo drugoapelant. Pri tome sud nije prihvatio prvoapelantov navod da je ponude samoinicijativno slao. To, prema zaključku suda, govori o postojanju umišljaja kod apelanata u pravcu dogovora o prethodnom nezakonitom izboru trećeapelanta kao dobavljača izvan svih zakonom propisanih uvjeta, bez pokrenutog postupka, odnosno protivno odredbama Zakona o javnim nabavama. Umišljaj na strani apelanata u pravcu dogovora o nezakonitom izboru prvoapelanta odnosi se i na četvrtoapelanta jer je iz Kabineta premijera FBiH prvoapelantu

poslan "Plan potreba za nabavu dijela medicinske i zaštitne opreme" i "moli" se da dostavi ponude.

31. Dalje, sud je ukazao na poruku iz *Viber* komunikacije koju je prvoapelant poslao četvrtoapelantovoj tajnici B. Dž. 2. travnja 2020. godine: "Ako niste pronašli dobrog dobavljača i za ostale stvari stojim na raspolaganju s ovim avionom kojim će doći respiratori". O tome je svjedočila B. Dž., kao i o e-mailu koji je prvoapelantu dostavljen iz Ureda premijera da se pripremi ponuda. Dalje, sud je izveo zaključak o postojanju dogovora između četvrtoapelanta i prvoapelanta, a ne FUCZ-a, odnosno drugoapelanta, koji je jedini mogao biti ugovorni organ za ovu nabavu. Po tom dogovoru, kako je navedeno, prvoapelant je dostavio ponudu Uredu premijera, a ne FUCZ-u kao ovlaštenom ugovornom organu za tu nabavu. To je, kako je sud naveo, potvrdio i svjedok H. G., direktor Ureda premijera. Iako je taj svjedok za određene dijelove iskaza iz istrage naveo da ih je dao "pod prijetnjom od uhićenja", Sud BiH je prihvatio iskaz tog svjedoka iz istrage kao istinit i vjerodostojan i suglasan s drugim dokazima. Sud je naveo i da svjedok nije imao primjedaba na način saslušanja, kako je navedeno u zapisniku, kao i da je druge dijelove iskaza dane u istrazi potvrdio kao točne. Sud je ukazao i na *Viber* komunikaciju između drugoapelanta i četvrtoapelanta i H. G. Sud je dalje naveo da je dogovor apelanta o izboru trećeapelanta kao dobavljača medicinske opreme, uključujući respiratore, postojao "bez obzira na objektivne okolnosti koje su postojale na strani [trećeapelanta]". Naime, kako je navedeno, radi se o pravnoj osobi koja nije imala nikakvo prethodno iskustvo u poslovanju s tom vrstom robe i usluga, pravnoj osobi bez potrebnih referenci i boniteta, koja nije bila upisana u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i opreme. Sud je dalje naveo da do realizacije te nezakonite javne nabave zaštitne medicinske opreme nije došlo zbog nedostatka finansijskih sredstava, kao i zbog toga što su ih otkrili organi gonjenja.

32. U odnosu na dokazanu nezakonitu javnu nabavu respiratora, Sud BiH je naveo da su četvrtoapelant i drugoapelant voljno poduzeli kaznenopravne radnje zlouporabe, svjesni da je Zaključkom broj 6 Vlade FBiH dana mogućnost zdravstvenim ustanovama da postupak provedu u skladu sa člankom 10. Zakona o javnim nabavama. Osim toga, znali su da FUCZ nema organ koji osigurava provedbu javnih nabava u skladu s odredbama članka 79. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, članka 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima i članka 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima. Pri tome su znali da će se postupak javne nabave obaviti direktnim zaključenjem ugovora protivno odredbama Zakona o javnim nabavama i da će se nabava dodijeliti trećeapelantu, koji nije upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Sud BiH je zaključio da je četvrtoapelant, u svojstvu premijera Federacije, prekoračio i iskoristio svoje ovlasti koje su propisane odredbom članka 9. Zakona o Vladi FBiH, na način da je samovoljno poduzimao radnje ugovornog organa protivno ovlastima premijera Vlade, a naročito protivno citiranom Zaključku broj 6 Vlade FBiH. Pri tome je, kako je sud naveo, znao da ni Vlada FBiH niti FUCZ ne mogu biti ugovorni organ primjenom članka 10. Zakona o javnim nabavama, kao i da trećeapelant ne može biti uvoznik odnosno veletrgovac medicinskim sredstvima. Unatoč tome, četvrtoapelant ga je neovlašteno i protupravno odabrao za ponuđača odnosno ugovornu stranu prilikom nezakonite javne nabave respiratora kako bi prvoapelantu i njegovoj pravnoj osobi omogućio stjecanje imovinske koristi.

33. Sud je naveo da je dokazano da je četvrtoapelant odabrao prvoapelanta na preporuku ili prema uputi izvjesnog "A.", kako to proizilazi iz uložених materijalnih dokaza, odnosno iz SMS komunikacije od 29. ožujka 2020. godine (vidi točku 27. ove odluke). Tom SMS porukom je, kako je navedeno, započet postupak pregovaranja oko nabave respiratora između

prvoapelanta i četvrtoapelanta. Također, sud je utvrdio da je dan prije tog kontakta prvoapelant razmjenjivao poruke s K. M. u svezi s respiratorima te da mu je poslao poruku: "Odlično brate, imat ćeš samnom odlučan posao." Sud je zaključio da je prvoapelant "ispitivao tržište, ali siguran u uspjeh posla". Također je zaključio da se radi o protupravnom i izvaninstitucionalnom djelovanju ostvarivanjem kontakta između prvoapelanta i četvrtoapelanta, privatnim telefonom, u koji se, kako je sud naveo, četvrtoapelant nije smio uključiti jer je to izlazilo iz okvira njegovih ovlasti kao premijera. Sud je istaknuo da Vlada Federacije nije donijela odluku o javnoj nabavi medicinskih respiratora, da premijer Federacije nije mogao biti u ulozi zastupnika ugovornog organa i da ugovorna strana za javnu nabavu medicinskih respiratora nije mogla biti tvrtka čija je temeljna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", koja nije bila registrirana, pa tako ni kvalificirana za veletrgovinu medicinskim sredstvima. Kako je Sud BiH zaključio, četvrtoapelant ne samo da je odgovorio na očigledan poziv za izvaninstitucionalnu komunikaciju, već je, prekoračivši granice svojih ovlasti, zajedno s prvoapelantom dogovorio nabavu i pripremio je za cjelokupnu realizaciju, da bi na kraju drugoapelant samo formalno proveo javnu nabavu kao osoba koja je za to ovlaštena u svojstvu zvaničnog ugovornog organa. Na temelju komunikacije ostvarene između prvoapelanta i četvrtoapelanta Sud BiH je zaključio da se radi o direktnim pregovorima u pogledu izbora vrste i predmeta ugovora. Sud BiH je ukazao na komunikaciju prvoapelanta i četvrtoapelanta, e-maileve u kojima je vidljiva specifikacija respiratora. Kontakt između ova dva apelanta se u nastavku vodio posredstvom B. Dž., tajnice iz Ureda premijera, ali po izravnim uputama četvrtoapelanta. Dalje, sud je naveo da je četvrtoapelant s privatnog e-maila prosljeđivao poruke na službeni e-mail Kabineta, a te poruke su "očigledno samo formalno prosljeđivane Federalnom zavodu javnog zdravstva". Međutim, komunikacija i izravan proces pregovaranja su nastavljeni između prvoapelanta i četvrtoapelanta. Sud se pozvao na poruku od 1. travnja 2020. godine koju je prvoapelant poslao K. M. koji je svjedočio u postupku, a koja glasi: "Brate, zovem te brzo, čekam njih. Radimo posao od deset miliona, samo da vidimo šta." Ovo je sud doveo u vezu s brojem respiratora iz pisma namjere (koji je sa 200 prepravljen na 100), što je sud dalje povezo s izravnim pregovaranjem prvoapelanta i četvrtoapelanta.

34. Sud BiH je naveo da odlučni značaj u nizu indicija, odnosno činjeničnih pojedinosti koje u svom sadejstvu upućuju samo na jedan zaključak, a to je da je četvrtoapelant u pregovorima s prvoapelantom prekoračio svoje ovlasti i djelovao izvaninstitucionalno, predstavlja činjenica da je proces pregovaranja rezultirao postignutim dogovorom o predmetu ugovora koji je zaključen 3. travnja 2020. godine između FUCZ-a i trećeapelanta i to za ugovoreni model respiratora (HC VE003), u količini od 100 kompleta i ukupne cijene od 4.200.000,00 eura. Potvrdu adekvatnosti tih respiratora zatražila je B. Dž., po četvrtoapelantovoj uputi, od doktorice A. Č., koja je također svjedočila u postupku. Također, sud je utvrdio da je prvoapelant 2. travnja 2020. godine dobio od K. M. nepotpisan ugovor o kupoprodaji respiratora između trećeapelanta i pravne osobe iz Hrvatske. Sud je zaključio da je prvoapelant imao saznanje o vrijednostima ugovornog odnosa, na temelju izravne komunikacije sa četvrtoapelantom. U nastavku događaja, prvoapelant je istog dana ostvario kontakt s drugoapelantom, a zatim je poslao e-mail na adresu FUCZ-a. U prilogu tog e-maila je bila ponuda respiratora sa specifikacijom, količinom i cijenom koju je već dogovorio sa četvrtoapelantom. Sljedeći dan je potpisan ugovor između FUCZ-a i trećeapelanta prema ponudi od prethodnog dana. Predmet ugovora jednak je već dostavljenom i unaprijed pripremljenom ugovoru između trećeapelanta i osoba iz

Hrvatske, koji je uslijedio nakon uspješnih dogovora prvoapelanta i četvrtoapelanta.

35. Upravo na temelju tog ugovora, odnosno na temelju tako iskazane cijene, kasnije je isplaćen novac trećeapelantu. Na taj način, kako je ukazao Sud BiH, formirana cijena je kasnije korištena kao nepromijenjena, iako se promijenio predmet ugovora i iako su kasnije predmet ugovaranja bili respiratori druge vrste. Sud je naveo da komunikacije između apelanata djeluju u potpunom skladu i "predstavljaju sistem indicija koje u svom sklopu i povezanosti isključuju svaku drugu mogućnost osim one da je [četvrtoapelant] prekoračio granice ovlasti i samovlasno i protupravno preuzeo ulogu zastupnika ugovornog organa". Privatno je ostvario kontakt s prvoapelantom i dogovarao predmet javne nabave, sve kako bi pogodio prvoapelantu i trećeapelantu. Svjedokinja B. Dž. se na glavnom pretresu izjasnila glede ponude za nabavu ugovorenih respiratora, te je sud zaključio da "takav postupak, na takav način, nije predstavljao praksu prema svim ponuđačima, u odnosu na sve ponude, već očigledno pogodovanje, prema uputama četvrtoapelanta, poznatom i odabranom ponuđaču". Svjedokinja dr. A. Č., koja je slala B. Dž. slike aparata za koje je smatrala da su pouzdani i dugoročni, u svom iskazu je navela da joj je B. Dž. odgovorila: "Ma uopšte ne znam što je ovo premijer uzео da radi, sve je prebacio na kabinet... Gdje su štabovi i tijela razna..." Iako je B. Dž. na glavnom pretresu izjavila da je neke radnje, konkretno informiranje V. koja je u to vrijeme bila tajnica generalne direktorice Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu, poduzimala samoinicijativno, sud je smatrao da na taj način želi ekskulpirati četvrtoapelanta. To naročito zato što je ova svjedokinja rekla da je sve ostale radnje poduzimala prema nalogu i uputi četvrtoapelanta, a što je u iskazu potvrdila i svjedokinja dr. A. Č., kojoj je B. Dž. rekla da će o tome upoznati četvrtoapelanta "pa neka odluči".

36. U svrhu realizacije te nezakonite javne nabave, s ciljem da se prvoapelantu omogući ostvarivanje imovinske koristi, sud je naveo da je četvrtoapelant iskoristio službeni položaj i potpisivanjem dva pisma namjere, kao i supotpisivanjem u dva navrata naloga za isplatu novca na trećeapelantov račun. Sud je na temelju izvedenih dokaza zaključio da su "pisma namjere" dio dokumentacije koju su zahtijevali kineski poslovni subjekti, prodavatelji medicinskih sredstava i opreme, kao potvrdu da se radi o nabavi koja je potrebna za određenu državu. I pored nesporne činjenice da je "pismo namjere" radnja u nadležnosti premijera, kao i da je taj dokument bio neophodan za kupovinu medicinskih uređaja iz Kine, Sud BiH je ocjenom provedenih dokaza zaključio da je četvrtoapelant iskoristio svoje ovlasti kada je potpisao navedena pisma namjere. Na okolnost kreiranja spornih pisama namjere iskaze su dali svjedoci B. Dž., K. M. i H. G., koje je Sud BiH prihvatio kao relevantne i vjerodostojne, dok je na okolnosti potpisa na tim dokumentima, na prijedlog četvrtoapelantove obrane, provedeno grafološko vještačenje. Kako je sud zaključio, interni dogovori između prvoapelanta i četvrtoapelanta posebno dolaze do izražaja u sadržaju pisama namjere, koja su sačinjena u svrhu omogućavanja realizacije prethodno dogovorene nezakonite javne nabave respiratora. Sud je naveo sadržaj pisma u kojem se spominju "predstavnik", model i količina iako je ugovor o kupoprodaji ugovorenog tipa respiratora tek trebao biti zaključen (3. travnja 2020. godine), dok je pismo datirano 2. travnja 2020. godine. Poruka koju je B. Dž. poslala prvoapelantu "100 i ("), prema ocjeni suda, upravo potkrepljuje navode optužbe da je četvrtoapelant, mimo ovlasti, ugovorio i količinu. Da je četvrtoapelant bio istrajan u tome da osigura realizaciju nezakonite nabave respiratora, kako sud navodi, potvrđuje i to što je, iako svjestan da je već ranije potpisao pismo namjere od 2. travnja 2020. godine, iskoristio ovlasti premijera te sačinio i potpisao i drugo "pismo namjere" od 14. travnja 2020. godine, u čiji sadržaj je unio neistinit navod da je on kao premijer

potpisao kupovinu modela spornih respiratora (ACM812A) iako je znao da Vlada FBiH nije donijela odluku o javnoj nabavi respiratora niti je on u svojstvu premijera, u ime Vlade, potpisao ugovor o toj nabavi. Sud je zaključio da takvo četvrtoapelantovo ponašanje potvrđuje da je on postupao svjesno, "mimo normativnih pravila, a sve s ciljem postizanja zabranjene posljedice, zbog čega se ove inkriminirane radnje mogu podvesti pod suštinu obilježja kaznenog djela zlouporabe".

37. Obrana je pokušala relativizirati četvrtoapelantovu ulogu u odnosu na sporna "pisma namjere" pozivajući se na iskaz svjedoka G. M., koji je na glavnom pretresu govorio o tome kako se "premijer u vrijeme pandemije maksimalno angažirao na provedbi ekonomskih mjera i ublažavanju udara na ekonomiju", te na iskaz svjedokinje B. Dž. Obrana je ukazivala da je potpuno jasno da četvrtoapelantu "nije bila od posebnog značaja oznaka respiratora na 'pismima namjere' u vrijeme inkriminacije, da on nije bio potpisnik ugovora niti je sudjelovao u nabavi, te da je njegovo pismo bilo samo potvrda da se respiratori nabavljaju za potrebe Federacije BiH, a ne u privatne svrhe". Svjedokinja B. Dž. je također u iskazu navodila da je drugo pismo namjere potpisano "s nogu", ali iskazi tih svjedoka i provedeno vještačenje, koje je sud prihvatio, nisu uvjerali sud da četvrtoapelant nije imao stvarna saznanja o tome koji respiratori su predmet nabave, odnosno saznanje o potpisanoj "pismu namjere".

38. Dalje, Sud BiH je zaključio da je četvrtoapelant, nakon što je, protivno ovlastima, samovlasno poduzeo radnje ugovornog organa i dogovorio predmet javne nabave iako Vlada FBiH nije donijela odluku o nabavi respiratora, iskoristio svoje ovlasti tako što je istog dana kada je potpisao prvo "pismo namjere" (2. travnja 2020. godine) sazvao hitnu sjednicu Vlade. Na toj sjednici su donesene odluke koje su bile nužan preduvjet za postizanje zabranjene posljedice – pribavljanja imovinske koristi prvoapelantu i trećeapelantu. Sazivanjem hitne sjednice Vlade FBiH, uz četvrtoapelantovu suglasnost, donesene su Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH, kojom se FUCZ-u odobrava izdvajanje sredstava u iznosu od 4.950.000,00 KM, i Odluka o davanju prethodne suglasnosti FSCZ-u za nabavu materijala i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije iz sredstava posebne naknade u ukupnom iznosu od 7.000.000,00 KM. Tim odlukama su osigurana sredstva za zaključenje ugovora koji je drugoapelant, u svojstvu direktora FUCZ-a, 3. travnja 2020. godine potpisao s prvoapelantom.

39. Sud BiH je istaknuo da je donošenje i usvajanje odluka o izdvajanju i dodjeli navedenih sredstava, kao i potpisivanje naloga za isplatu, zakonita aktivnost Vlade kao kolektivnog državnog organa, i premijera. Osim toga, nije sporno ni da su te odluke donesene jednoglasno, o čemu svjedoči sadržaj zapisnika s hitne sjednice Vlade FBiH. Međutim, iz provedenih dokaza sud je zaključio da je, za razliku od ostalih članova Vlade, četvrtoapelant znao i bio svjestan da su tim odlukama osigurana sredstva koja će putem FUCZ-a biti doznačena ranije odabranom trećeapelantu za kupovinu respiratora za prethodno ugovorenu cijenu. Sud je naveo da to upućuje na zaključak o četvrtoapelantovoj zlouporabi ovlasti jer se kao premijer suglasio s usvajanjem takvih odluka i potpisao ih s ciljem realizacije nezakonite javne nabave.

40. O okolnostima u kojima su donesene navedene odluke Vlade FBiH svjedočila je E. K., koja kao tajnica Vlade FBiH rukovodi Generalnim tajništvom koje priprema sjednice Vlade. Iz njezinog iskaza, koji je prihvatio kao vjerodostojan i relevantan, Sud BiH je utvrdio da nije bila uobičajena praksa da odluke Vlade FBiH, kojima se raspolaze finansijskim sredstvima proračunskih korisnika, budu bez specifikacije sredstava i opreme koji će biti predmet nabave. Sud je naveo da to potvrđuje i sadržaj ranijih odluka Vlade FBiH od 20. i 25. ožujka 2020. godine, u kojima je sadržan pregled potreba materijala i opreme koji će biti predmet

nabave. Međutim, takve specifikacije nije bilo u odlukama od 2. travnja 2020. godine.

41. Ured Vlade za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Europske unije dao je pozitivno mišljenje o prijedlogu odluke o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH navodeći da na tekst prijedloga odluke nemaju primjedbi, o čemu se izjasnio i svjedok Ž. S. Ipak, Sud BiH je ukazao da je "posebno indikativno da upravo odluke, koje su nesumnjivo bile u svezi s nezakonitom javnom nabavom respiratora, ne sadrže specifikacije predmeta čija je nabava neophodna". Iz uopćenog i neodređenog navoda da se "sredstva odobravaju u svrhu nabave sredstava i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije izazvane koronavirusom na području Federacije Bosne i Hercegovine", kako je naveo Sud BiH, Vlada kao kolektivni organ u donošenju tih odluka nije mogla znati šta će biti predmet nabave. Međutim, sud je utvrdio da je četvrtoapelant znao u koju svrhu će sredstva biti iskorištena, s obzirom na radnje koje su prethodile odlukama Vlade FBiH, za koje je nesumnjivo utvrđeno da ih je on poduzeo. Stoga je sud zaključio da je postojala četvrtoapelantova namjera da svojom suglasnošću pri donošenju tih odluka učini operativnim sredstva za kupovinu respiratora. Kako je sud naveo, četvrtoapelantov umišljaj prilikom davanja suglasnosti bio je usmjeren upravo na realizaciju nezakonite javne nabave koju je unaprijed dogovorio.

42. Odluke Vlade FBiH koje su donesene četvrtoapelantovim radnjama zlouporabe, uz odluke FSCZ-a, bile su osnova za sačinjavanje naloga za isplatu koji je četvrtoapelant, iskoristivši ovlasti premijera, zajedno sa zamjenikom premijera potpisao 3. travnja 2020. godine. Na temelju toga, s računa proračuna FBiH isplaćena su novčana sredstva u visini od 10.530.000,00 KM na trećeapelantov račun.

43. Sud je dalje razmotrio radnje četvrtoapelanta i prvoapelanta na realizaciji upisa trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i, u svezi s tim, ALMS-ovog izdavanja dozvole za uvoz medicinskih sredstava. Sud BiH je naveo da je u svezi s tim trebalo ispitati je li se radilo o pravilnom i zakonitom upisu trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava ALMS-a i, u svezi s tim, izdavanju dozvole za izvoz, s obzirom na to da je to bilo od značaja za procjenjivanje umišljaja i namjere. Trebalo je ispitati jesu li četvrtoapelant i prvoapelant zlouporabili ovlasti prilikom upisa, odnosno jesu li upis i izdavanje dozvole osigurani upravo radnjama tih apelanata.

44. Sud BiH je ukazao da u vrijeme dostavljanja ponude i potom zaključenja ugovora o nabavi medicinskih respiratora trećeapelant nije bio registriran za nabavu medicinskih sredstava. Zbog toga je trebalo razjasniti optužnu tvrdnju da je ta činjenica sama po sebi bila smetnja za zakonitu nabavu medicinskih sredstava odnosno velepromet tim sredstvima, kao i tvrdnju da su četvrtoapelant i prvoapelant bili svjesni tih činjenica i da su zlouporabili svoje službene ovlasti. Iz provedenih dokaza sud je utvrdio da je prvoapelant iskoristio svoje ovlasti odgovorne osobe u trećeapelantu jer je bio svjestan da trećeapelant ne ispunjava zakonske uvjete za registraciju u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, pa tako ni za izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava. Unatoč tome, u namjeri da trećeapelantu i sebi nezakonito pribavi imovinsku korist, zatražio je od četvrtoapelanta da on u svojstvu premijera, prekoračenjem ovlasti, ishodi nezakonit upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava.

45. U odnosu na navedeno, sud je cijenio iskaze saslušanih svjedoka optužbe te svjedoka četvrtoapelantove obrane A. Z., kao i uloženu materijalnu dokumentaciju, što je sve potom doveo u svezu s relevantnim odredbama blanketnih propisa. Sud je zaključio da je četvrtoapelant prekoračio ovlasti premijera FBiH kada je, koristeći svoj službeni položaj, naložio službenim

osobama kojima je bio nadređen, i to H. G., šefu Ureda premijera Federacije, da se kod ALMS-a ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, što je bio uvjet za uvoz i promet medicinskih sredstava, kao i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava. H. G. je u iskazu opisao što se dešavalo i kada je i kako upoznao prvoapelanta. Iskaz svjedoka H. G. korespondira sa sadržajem uloženi materijalnih dokaza, odnosno komunikacijama koje je H. G. ostvario s H. A. i četvrtoapelantom. Sud je naveo iskaze i ostalih svjedoka koji su opisali svoj dio posla, te tko ih je kontaktirao i kada u svezi s registracijom i uvozom.

46. Ocjenom iskaza svjedoka sud je zaključio da hitno postupanje službenika ALMS-a u postupku upisa pravnih osoba u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava nije bilo neuobičajeno tijekom pandemije. Svi saslušani svjedoci su suglasno potvrdili da je sve što je bilo u svezi s pandemijom imalo prioritet i da se sa svim zahtjevima u svezi s tim postupalo u što kraćim rokovima. Službenici ALMS-a su tvrdili da su u konkretnom slučaju bili ispunjeni svi uvjeti za izdavanje dozvole za upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz. Međutim, protivno tvrdnjama saslušanih svjedoka, Sud BiH je utvrdio da trećeapelant nije ispunjavao zakonske uvjete za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava jer nije bio upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Takav upis, kako je obrazloženo, prema članku 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima, bio je uvjet za uvoz i promet medicinskih sredstava. Osim toga, sud je utvrdio da trećeapelant nije ispunjavao ni uvjete koji su propisani odredbom članka 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, s obzirom na to da prije početka bavljenja djelatnošću prometa medicinskih sredstava nije svoju djelatnost prijavio ALMS-u, kako je to propisano stavkom (1) točka a) navedenog članka zakona. Osim toga, sud je utvrdio da trećeapelant nije ispunjavao ni ostale uvjete propisane člankom 109. stavak (1) toč. b), c) i d) istog zakona.

47. Kako je sud naveo, trećeapelantova temeljna privredna djelatnost koja je registrirana rješenjem o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini je "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", te se mogao baviti isključivo registriranom djelatnošću. U vrijeme spornog prometa trećeapelant nije bio upisan kod Privrednog suda za djelatnost veletrgovine medicinskim sredstvima niti je izvršena takva registracija privredne djelatnosti kod Privrednog suda. Stoga je sud zaključio da su službene osobe ALMS-a "svjesno ignorirale, zanemarile činjenicu da se radilo o pravnoj osobi koja nije imala upisanu privrednu djelatnost veletrgovine medicinskim sredstvima u vrijeme nabave medicinskih respiratora prije upisa u Registar veleprometnika medicinskih sredstava", te su tako zanemarile propisane zakonske uvjete prilikom odlučivanja o upisu te pravne osobe u Registar veleprometnika medicinskih sredstava.

48. Iz provedenih dokaza sud je zaključio da su četvrtoapelant i prvoapelant bili svjesni činjenice da trećeapelant ne ispunjava zakonske uvjete za nabavu medicinskih respiratora niti uvjete za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Unatoč tome, oni su zlouporabili svoje službene ovlasti, i to četvrtoapelant kada je od svojih podređenih namještenika zatražio da se ishodi upis takve pravne osobe za veletrgovinu medicinskim sredstvima, a prvoapelant kao odgovorna osoba u trećeapelantu kada je dostavio dokumentaciju kojom je dokazivao lažnu tvrdnju da njegova pravna osoba ispunjava uvjete iz članka 109. Zakona o lijekovima BiH. Kako je Sud BiH naveo, iz provedenih dokaza proistječe da je prvoapelant, radi upisa, ALMS-u "predao dokaze da [trećeapelant] ispunjava zakonom propisane uvjete" i to: ugovor o radu na određeno vrijeme između trećeapelanta i A. B. i R. S. i ostalu dokumentaciju za te osobe.

Sud BiH je naveo da je tijekom provođenja postupka utvrdio da A. B. i R. A. nisu kod trećeapelanta obavljale bilo kakve poslove i radne zadatke, već su bile samo fiktivno prijavljene kako bi trećeapelant mogao biti upisan kod ALMS-a. Te činjenice, kako je sud naveo, morale su biti poznate službenicima ALMS-a već iz same priložene dokumentacije, a posebno na temelju njihovog saznanja da se upis ove pravne osobe traži kako bi joj se omogućio hitni uvoz jer to "traži Federacija". Zbog svega navedenog, sud je zaključio da trećeapelant nije mogao dobiti ni dozvolu za interventni uvoz medicinskih sredstava.

49. Imajući u vidu iskaze svjedoka o hitnosti u vrijeme pandemije, prioritetima i kratkim rokovima, sud je zaključio da je upis "iznuden uslijed izvanredne situacije uzrokovane proglašenom nesrećom, potrebom da se hitno postupi", kao i činjenicom da "Federacija uvozi", odnosno uslijed intervencije službenih osoba iz FBiH u tom pravcu. Zbog toga, kako je sud naveo, službene osobe u ALMS-u "nisu u cijelosti pravilno primijenile odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima". Krizna situacija poput proglašene nesreće uzrokovane pandemijom zahtijevala je da se takve procedure pojednostave i skrate rokovi, što su bile i smjernice europskih regulatornih i savjetodavnih tijela Europskog povjerenstva za postupke javnih nabava. Međutim, kako je naveo Sud BiH, to svakako nije značilo da se time omogućava kršenje ili izigravanje propisa u postupcima javnih nabava kao u konkretnom slučaju. Kazivanja i tvrdnje svjedoka, službenika ALMS-a, o valjanosti dokumentacije s aspekta zakona i podzakonskih akata nisu u konkretnom slučaju bili prihvatljivi za Sud BiH. Kako je sud naveo, tumačenje zakona i pravilnost i zakonitost upisa u tom konkretnom slučaju je obveza i nadležnost Suda BiH, koji je o ovim pravnim pitanjima dao svoju ocjenu za potrebe konkretnog predmeta, kao rješavanje prethodnog pitanja.

50. Međutim, sud je zaključio da su službenici ALMS-a postupali *bona fide* kako bi u vrijeme pandemije omogućili hitan uvoz medicinske opreme, "makar po cijenu kršenja propisa". Osim toga, sud je naveo da iz provedenih dokaza proizlazi da su ti službenici preporučili uvoz posredstvom druge pravne osobe jer su bili svjesni da trećeapelant ne ispunjava zakonom propisane uvjete. Sud je dalje naveo da je upravo četvrtoapelantovom radnjom – nalogom šefu Ureda Vlade FBiH da se ishodi trećeapelantov upis – počeo nezakonit upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. U tom pravcu, kao potkrepljujući dokaz, sud je cijenio i iskaz E. K. koji je izjavio da mu je prvoapelant na pitanje je li registriran za promet, odnosno kako će prevazići činjenicu da nije registriran, odgovorio "da će premijer obezbijediti garanciju za društvo do dolaska opreme, odnosno da će se premijer pobrinuti za dozvolu do dolaska opreme". Ovo je potvrđeno i sadržajem prvoapelantovog e-maila upućenog E. K. u kojem je navedeno: "Što se tiče dozvole za rad s medicinskom opremom, lično premijer rješava dozvolu i naša firma će imati do dolaska robe". Stajalište obrane da se uvjeti za veletrgovinu medicinskim sredstvima trebaju cijeliti u momentu uvoza, sud je, pozivajući se na odredbu članka 109. Zakona o lijekovima, smatrao "apsurdnim i proisteklim iz pogrešnog tumačenja zakonskih propisa".

51. Dalje, sud se bavio pitanjem je li izdana suglasnost za uvoz (ne)pravilna, odnosno je li morao postojati certifikat za proizvod. U nastavku je sud dodatno cijenio nalaz i mišljenje vještaka L. P., svjedoka obrane, direktora Instituta za mjeriteljstvo BiH. Konačno, sud je utvrdio da su u odnosu na prvoapelanta opisanim radnjama dokazane dvije kaznenopravne radnje kaznenog djela zlouporabe – zahtjev da se nezakonito ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i da se ishodi izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava. Međutim, u odnosu na četvrtoapelanta, dokazana je jedna kaznenopravna radnja kaznenog djela zlouporabe – zahtjev da se

nezakonito ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava.

U odnosu na drugoapelanta

52. Sud BiH je naveo da je utvrdio da je drugoapelant, kao direktor FUCZ-a, po funkciji i načelnik FSCZ-a, zlouporabio svoje ovlasti tako što je te ovlasti prekoračio i iskoristio prilikom nezakonite javne nabave respiratora i zaštitne opreme, te da je počinio i kazneno djelo krivotvorenja službene isprave iz članka 389. stavak 2., u svezi sa stavkom 1. KZFBiH.

53. Sud je ukazao da je Tužiteljstvo optužnim aktom "postavilo pogrešnu optužnu tezu" da FUCZ, koji zastupa drugoapelant, nije mogao biti ugovorni organ kod spornih javnih nabava medicinskih sredstava "ni pod kojim okolnostima". Tu tvrdnju i argumentaciju Tužiteljstvo je gradilo na tome da FUCZ nije ispunjavao uvjete iz odredaba tri propisa, i to: članka 79. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, članka 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, te članka 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima. Sud je ocijenio da je takav stav Tužiteljstva pogrešan jer je FUCZ mogao biti ugovorni organ u konkretnom slučaju, ali samo u dva slučaja i po ispunjenju određenih zakonskih uvjeta. Prvo, FUCZ je mogao biti ugovorni organ primjenom članka 10. Zakona o javnim nabavama samo na temelju odluke i po ovlasti Vlade BiH. Međutim, točkom 6. zaključka Vlade FBiH od 16. ožujka 2020. godine dana je suglasnost *isključivo zdravstvenim ustanovama* da u skladu sa člankom 10. Zakona o javnim nabavama mogu hitno provesti postupak javnih nabava medicinskih sredstava. Takva suglasnost nije dana i FUCZ-u. Drugo, FUCZ je mogao biti ugovorni organ i primjenom postupka iz članka 21. Zakona o javnim nabavama koji je predviđen za krizne situacije, koji je bio i preporučen u priopćenju Agencije za javne nabave. Tada bi se provela odgovarajuća procedura koja bi uključivala sudjelovanje povjerenstva za javne nabave ugovornog organa sa stručno kvalificiranom osobom za takvu javnu nabavu ili *ad hoc* obrazovano odgovarajuće povjerenstvo iz odredaba Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima te Pravilnika o medicinskim sredstvima. Međutim, taj postupak u konkretnom slučaju nije proveden.

54. Sud je ukazao da je već utvrdio da su četvrtoapelant i drugoapelant u dva slučaja nezakonite javne nabave voljno poduzeli kaznenopravne radnje zlouporabe te je utvrdio ključnu ulogu drugoapelanta u oba slučaja. Sud je zaključio da je drugoapelant u svojstvu službene osobe, kao direktor FUCZ-a, po funkciji i načelnik FSCZ-a, zlouporabio svoje ovlasti, a bez njegovog sudjelovanja ove javne nabave se ne bi mogle realizirati. Naime, kako je obrazloženo, nakon što je četvrtoapelant, uz izvjesnog "A.", odabrao prvoapelanta za ponuđača odnosno ugovornu stranu prilikom javne nabave respiratora, bez bilo kakvih konsultacija s drugoapelantom, drugoapelant se pojavio u ulozi zastupnika ugovornog organa kao puki izvršitelj, realizator te već ranije dogovorene javne nabave. Kako je Sud BiH naveo, dokazano je da je drugoapelant u svojstvu direktora FUCZ-a, koristeći i proširene ovlasti načelnika FSCZ-a, zahtijevao obvezno telefonsko sazivanje sjednice FSCZ-a za koju je, u svojstvu direktora FUCZ-a, pripremio prijedlog odluke o nabavi materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM od 1. travnja 2020. godine te druge materijale za sjednicu. Međutim iz te odluke nije bio vidljiv predmet nabave, što je, kako je sud naveo, drugoapelant svjesno prikrrio. Zatim se na sjednici FSCZ-a suglasio s donošenjem te odluke i u ime komandanta FSCZ-a tu odluku i potpisao.

55. U kontekstu tvrdnji optužbe da je navedena odluka donesena uz drugoapelantovo svjesno prikrivanje podataka o svrsi za koju se financijska sredstva zapravo osiguravaju, sud je cijenio iskaze svjedoka optužbe. Iskaze tih svjedoka sud je ocijenio pouzdanim i uvjerljivim za utvrđenje odlučne činjenice o

namjernom i smišljenom prikrivanju podataka o predmetu nabave s ciljem njezine nezakonite realizacije. Sud je također ocijenio da su ti iskazi konzistentni i s dokazom obrane – iskazom svjedoka E. K., koji je sud također prihvatio kao istinit. Imenovani svjedoci, kako je Sud BiH naveo, koji su kao članovi Stožera Civilne zaštite sudjelovali u donošenju te odluke, suglasno su potvrdili da u trenutku kada je odluka donesena nisu znali za što će točno biti uporabljena sredstva u iznosu od sedam milijuna KM koja su izdvojena, ali da su svejedno glasali ne dovodeći u pitanje namjenu i cilj izdvojenih finansijskih sredstava. Oni su izjavili da su smatrali da će Ministarstvo zdravstva i Zavod za javno zdravstvo odrediti specifikaciju opreme i sredstava koja će se nabaviti za taj iznos novca, da će članovi Stožera iz sektora zdravstva definirati ta pitanja s FUCZ-om, odnosno da će FUCZ, prije svega direktor, sa Zavodom za javno zdravstvo i Federalnim ministarstvom zdravstva "naći rješenje u okviru sredstava donesenih ovom odlukom". Sud BiH je naveo da su provedeni dokazi pokazali da u konkretnom slučaju ništa od toga nije učinjeno.

56. Cijeneći iskaze navedenih svjedoka, Sud BiH je zaključio da se na sjednicama Stožera "u kontinuitetu raspravljalo o potrebama zdravstvenog sustava, da su se u općenitoj raspravi spominjali i respiratori, koji su bez ikakve sumnje smatrani najvažnijim medicinskim sredstvom u borbi protiv COVID-19 i da su se kao takvi nalazili na prvom mjestu u Planu potreba koji je usvojen na sjednici Kriznog stožera Federalnog ministarstva zdravstva i s kojim su članovi Stožera" bili upoznati. Međutim, iako je nesporno da je Plan potreba u kojem je iskazana potreba za "300 respiratora za djecu i odrasle" bio osnova za buduće odluke stožera, kako su to svjedoci naveli, sporna odluka od 1. travnja 2020. godine, čiji je sadržaj bio općeg karaktera, ničim nije upućivala da se sredstva izdvajaju upravo za nabavu respiratora bilo koje vrste i specifikacije, što je trebalo biti jasno naznačeno s obzirom na praksu usvajanja odluka sa specifikacijom, odnosno pregledom sredstava i opreme koji će se nabaviti. Dalje, sud je naveo da tvrdnju svjedoka A. A., koji je jedini izjavio da je bio upoznat s time za šta će se sredstva utrošiti, nije mogao prihvatiti. Taj svjedok je kao izvor saznanja da je riječ o respiratorima naveo E. M., koji je, međutim, na glavnom pretresu deciderano izjavio da mu je drugoapellant "samo rekao da treba sazvat i sjednicu i da će odluka koju mu je dostavila [S. A.] biti na dnevnom redu".

57. Dalje, Sud BiH je s posebnom pažnjom cijenio iskaz svjedokinje S. A., koja je u FUCZ-u uposlena na mjestu pomoćnice direktora za finansijsko-računovodstvene poslove, javne nabave i skladištenje. Drugoapellant je toj svjedokinji dao izravna zaduženja, zbog čega je sud naveo da je ona "najupucenija o okolnostima koje su pratile sazivanje sjednice, te pripremu i usvajanje sporne odluke o nabavi materijala i opreme". Sud BiH je naveo da je "naročita involviranost svjedokinje, kako u te aktivnosti tako i u druge radnje koje su pratile realizaciju nezakonite javne nabave respiratora", razlog zbog kojeg je ta svjedokinja posebno zainteresirana za ishod postupka. Sud je naveo da je ta svjedokinja na glavnom pretresu gotovo u cijelosti odstupila od svojih izjava iz istrage, pravdajući to postupanjima tužitelja koji su, kako je izjavila, na temelju njezinog kazivanja "pravili konstrukcije koje su išle u prilog tezi koju su zastupali". Međutim, sud je konstatirao da ta svjedokinja nije istaknula bilo kakve primjedbe na zapisnike iz istrage. U biti, na glavnom pretresu ta svjedokinja je uglavnom navodila da je sjednicu sazvala zamjenica Stožera, optužena J. M., da ju je ona obavijestila o kupovini respiratora, te da je iznos povećan po nalogu optužene J. M. Međutim, te navode sud nije prihvatio jer je zaključio da oni nemaju uporišta u drugim provedenim dokazima, kao i da su izjave te svjedokinje kontradiktorne. Sud BiH je cijenio da iskaz svjedokinje o razlozima zbog kojih odluka nije specifičirana predstavlja pokušaj umanjivanja drugoapelantove, ali i

vlastite odgovornosti u prikrivanju podataka o predmetu nabave. Sud je zaključio da se stvarni razlozi nespecifičiranja ogledaju upravo u namjeri da se prikrije predmet nabave i time spriječi mogućnost da bilo tko od članova Stožera otvori raspravu i problematizira pitanje nabave, kao što je to bio slučaj ranije kada nije bio određen predmet nabave. Sud je dalje naveo razloge zbog kojih je prihvatio kao istinit iskaz te svjedokinje iz istrage, u kojem je ona navela da je od drugoapelanta saznala da će se sredstva koristiti za nabavu respiratora. Da je takvo saznanje svjedokinja mogla imati samo od drugoapelanta, kako je naveo Sud BiH, potvrđuje i činjenica da iz provedenih dokaza jasno proistječu aktivnosti četvrtoapelanta i drugoapelanta da minimiziraju i marginaliziraju uloge svih službenih osoba koje su imale ili mogle imati bitnog ili presudnog utjecaja na planiranu nabavu respiratora, pa tako i optužene J. M. kojoj su, prema ocjeni Suda BiH, umišljajno uskraćivali relevantne informacije o planiranoj nabavi respiratora.

58. Sud je dalje utvrdio da je drugoapellant, nakon što su sredstva osigurana donesenim odlukama, iskoristio ovlasti direktora i 2. travnja 2020. godine, na temelju dostavljene ponude trećeapelanta za prodaju "100 komada respiratora HC VE003" za iznos od 10.530.000,00 KM, odobrio i potpisao obrasce 2 (unos faktura), s nalogom za unos fakture dobavljača trećeapelanta u ISFU trezorsku aplikaciju na iznose od 4.950.000,00 KM i 5.800.000,00 KM. To je učinio iako prethodno nije bio zaključen kupoprodajni ugovor niti je trećeapellant dostavio vjerodostojnu dokumentaciju – knjigovodstvenu ispravu (faktura ili profaktura) kojom bi dokazao obvezu plaćanja, kako je to propisano člankom 56. stavak 2. Zakona o proračunima u FBiH.

59. Glede okolnosti sačinjavanja Obrasca 2 odnosno unošenja podataka u trezorsku aplikaciju ISFU, sud je ukazao na iskaze svjedoka N. F., M. G. i J. I., svi uposlenici FUCZ-a, te J. Z. i S. A. Ti svjedoci su se izjašnjavali na okolnosti postupka unosa podataka u trezorsku aplikaciju i izradu spornih obrazaca, datuma i dr. U svezi s navodnom greškom u datumu odobrenja, Sud BiH je naveo da je svjestan posebnih uvjeta rada u spornom razdoblju, uzrokovanih izvanrednim okolnostima izazvanim pandemijom. Ipak, sud je zaključio da su neuvjerljive izjave svjedokinja da je sporni datum odobrenja "nenamjerna greška i rezultat nepažnje zbog iscrpljenosti i manjka koncentracije u radu". Naime, Sud BiH je ocijenio da su suglasne izjave tih svjedoka glede odlučnih činjenica "smišljeno iskonstruirane i unaprijed dogovorene s ciljem dovođenja drugoapelanta u povoljniji položaj". Zaključak suda o svjesnom i ciljanom usklađivanju izjava proistekao je iz načina kazivanja svjedokinja na glavnom pretresu, što je posebno vidljivo iz iskaza svjedokinje N. F., koja je na pitanje tužitelja: "Datum odobrenja 2. travnja 2020. godine, šta to znači?", dala "ishitren i nespretan odgovor": "Ja sam pravila ovaj obrazac i pogriješila naravno datum. Ovdje je trebao da bude datum 3. 4.". Tvrdnje te svjedokinje da je prilikom navođenja datuma odobrenja u donjem lijevom uglu (2. travnja 2020. godine) pogriješila, a da je datum u desnom gornjem uglu (3. travnja 2020. godine) ispravan i da tu nije učinila propust, zbog čega upravo ovaj datum treba prihvatiti kao relevantan, sud je ocijenio posebno neuvjerljivim kada se ima u vidu da je oba datuma, kako je sama potvrdila, pisala istog dana. Neuvjerljivo je, prema mišljenju suda, da je mjerodavan baš onaj datum koji je, ispod njezinog potpisa, ispisan rukom. Sud je naveo da je isti slučaj i s iskazom svjedokinje S. A. koja je na glavnom pretresu pozvana da objasni što je navedeno kao osnova na Obrascu 2 koji joj je predložen i što znači "predračun 773/2020", dala "konfuzno izjašnjenje koje pri tome uopće ne nudi odgovor na postavljeno pitanje, ali uvodi tezu o navodnoj grešci u datumu odobrenja". Pri tome svjedokinja je, kako je sud naveo, bez imalo dvojbe, ne nudeći bilo kakvu drugu mogućnost, istaknula da je "kolegica prepisala datum s ponude, iako je u tijeku saslušanja izjavila da osobno nije sudjelovala u toj

proceduri". Sud je smatrao indikativnim da navodna greška u datumu odobrenja nije jedini propust koji je u konkretnom slučaju načinjen prilikom unošenja podataka u ISFU trezorsku aplikaciju. Sud je ukazao da je uobičajena praksa da se podaci unose iz predračuna ili fakture, ali da je nesporno utvrđeno da je trećeapellantova ponuda unesena kao predračun. Sud je dalje obrazložio da se stvarni razlozi zbog kojih je navedeno da je riječ o predračunu "ogledaju upravo u pravdanju unosa podataka u trezorsku aplikaciju radi realizacije plaćanja iako u tom trenutku nije postojao dokument koji predstavlja vjerodostojnu knjigovodstvenu ispravu kojom se dokazuje obveza za plaćanje, sukladno članku 56. stavak 2. Zakona o proračunima u Federaciji BiH".

60. Prilikom utvrđivanja tih činjenica Sud BiH je u cijelosti prihvatio iskaz svjedokinje J. Z., stručne osobe uposlene u Ministarstvu financija FBiH, koja je postupala kao proračunski inspektor u provedbi proračunskog nadzora u FUCZ-u. Referirajući se na dio zapisnika o inspeksijskom nadzoru, u kojem se bavila realizacijom plaćanja po osnovi ugovora od 3. travnja 2020. godine, svjedokinja je na glavnom pretresu izjavila da je na temelju raspoložive dokumentacije utvrdila da je FUCZ 2. travnja 2020. godine unio Obrazac 2 za unos faktura u trezorsku aplikaciju na kojem je naznačen predračun broj 7737/20, a ne ponuda. Potvrđujući da joj je prilikom nadzora dostavljena upravo ponuda, a ne predračun, svjedokinja je u nastavku navela da je ta ponuda evidentirana i u knjizi ulaznih faktura FUCZ-a, iako se ponude ne mogu evidentirati kao ulazne fakture. Svjedokinja je bila izričita u tvrdnji da je obveza plaćanja prema Obrascima 2, odnosno knjigovodstvena obveza za plaćanje po spomenutoj ponudi, nastala 2. travnja 2020. godine. Sud je u cijelosti prihvatio iskaz ove svjedokinje kao istinit i jasan.

61. Pokušaji drugoapellantove obrane da pomoću sačinjenog Obrascu 4, kao i uložnim materijalnim dokazima, ospori tvrdnju optužbe da je drugoapellant odobrio i potpisao Obrazac 2, nisu uvjerili sud da treba donijeti drugačiji zaključak. Naime, sud je obrazložio da je svjedokinja N. F. ukazala da Obrazac 4 služi da se registrira dobavljač koji ima sistemski broj, a mijenja banku, što je u konkretnom slučaju urađeno u odnosu na trećeapellanta. Iako je nesporno da broj transakcijskog računa dobavljača predstavlja obvezno polje Obrascu 2, Sud BiH je zaključio da izmjena broja računa za uplatu po ponudi od 2. travnja 2020. godine za trećeapellanta nije bila smetnja za kreiranje obveze popunjavanjem Obrascu 2. Promjene u sustavu koje se odnose na podatke o računu pravne osobe koje se vrše kroz Obrazac 4 bile su nužne za realizaciju uplate koja je nesumnjivo izvršena 3. travnja 2020. godine, kada je datiran i Obrazac 4. Zbog toga, sud ni u tom dijelu nije ocijenio objektivnim i istinitim iskaz svjedokinje N. F. da je upravo zbog te promjene evidencije u sustavu kod Ministarstva financija u konkretnom slučaju morala zastati s popunjavanjem Obrascu 2 i popuniti Obrazac 4, na kojem stoji datum 3. travnja 2020. godine.

62. Ocjenom provedenih dokaza Sud BiH je dalje utvrdio da je drugoapellant s ciljem realizacije ranije dogovorene javne nabave respiratora između četvrtoapellanta i trećeapellanta, na temelju dostavljene ponude trećeapellanta, najprije odobrio i potpisao Obrazac 2 s nalogom za unos fakture trećeapellanta u ISFU trezorsku aplikaciju. Zatim je iskoristio ovlasti direktora FUCZ-a kao ugovornog organa te nabave i, protivno odredbama članka 10. Zakona o javnim nabavama i priopćenju Agencije za javne nabave, bez obrazloženja opravdanosti primjene tog članka Zakona donio odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama i s trećeapellantom potpisao ugovor čiji je predmet kupoprodaja robe – respirator invazivni "HC VE003", 100 komada, po cijeni od 10.530.000 KM.

63. Do tog zaključka sud je došao i na temelju izjava svjedoka A. H., E. B. i S. A. (iz istrage), koji su bili izravno

uključeni u izradu Odluke o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama, kao i u sačinjavanje kupoprodajnog ugovora. Svjedoci su iznijeli svoje neslaganje s provedbom javnih nabava primjenom članka 10. Zakona o javnim nabavama. Sud BiH je zaključio da je odluka o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama, a koja je donesena po drugoapellantovoj odluci, protivna članku 10. i ne sadrži obrazloženje. Pri tome, Sud BiH je naglasio da ta odluka koja se odnosi na nabavu navedenih respiratora nije uložena kao materijalni dokaz zato što je uništena. Međutim, imajući u vidu da je utvrđeno da je sadržaj odluke ostao identičan i nakon izmjene oznake respiratora (model HC VE003 promijenjen u model ACM812A), Sud BiH je zaključak o izostanku obrazloženja o opravdanosti primjene članka 10. Zakona o javnim nabavama crpio iz odluke u kojoj je označen model respiratora ACM812A240, odnosno sporni respiratori.

64. Dalje, sud je ukazao da je svjedokinja S. A., čiji je iskaz iz istrage sud prihvatio, upozorila drugoapellanta da primjena članka 10. Zakona o javnim nabavama, odnosno izuzimanje od odredaba tog zakona nije bilo primjenjivo u konkretnom slučaju. Osim toga, i svjedok A. H. je ukazao na netransparentnost postupka s kojim se nije slagao. Ipak, taj svjedok je naveo da od Agencije za javne nabave nikada nije dobio akt da je postupak bio nezakonit niti im je izrečena prekršajna sankcija. Na temelju svega navedenog, sud je zaključio da je odluka o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama koja je donesena po drugoapellantovoj odluci protivna članku 10. Zakona o javnim nabavama i priopćenju Agencije za javne nabave. Pri tome u odluci nije dano obrazloženje u skladu sa člankom 10. Zakona o javnim nabavama. U priopćenju Agencije, uz objašnjenje kada se postupak može podvesti pod članak 10., decidirano je navedeno da je potrebno obrazložiti kako bi vrijeme potrebno za provedbu postupka prouzrokovalo negativne posljedice, te da su ugovorni organi na temelju takve procjene postupili i poduzeli radnje odmah. Takvog obrazloženja, kako je Sud BiH naveo, nema u odluci od 3. travnja 2020. godine.

65. Sud je utvrdio da drugoapellantova odluka da zaključi ugovor s trećeapellantom izuzimanjem od odredaba Zakona o javnim nabavama, odnosno putem izravnog sporazuma, bez obzira na upozorenja da je takvo postupanje problematično, upravo potvrđuje njegovu namjeru da putem netransparentnog postupka realizira nabavu respiratora s unaprijed odabranim dobavljačem. Na taj način je isključena bilo kakva mogućnost da se nabava s tim dobavljačem dovede u pitanje i eventualno spriječi, sve kako bi se prvoapellantu i trećeapellantu omogućilo da steknu imovinsku korist.

66. Nakon donesene odluke o izuzeću sačinjen je ugovor o kupoprodaji ugovorenih respiratora, koji je drugoapellant potpisao s trećeapellantom kojeg je zastupao prvoapellant. O okolnostima zaključenja ugovora neposredna saznanja imala je svjedokinja S. A. Sud BiH je naveo da je prihvatio dijelove iskaza te svjedokinje iz istrage, koji su joj predloženi na glavnom pretresu kao točni i istiniti jer svjedokinja nije ponudila valjano obrazloženje zašto je na pretresu svjedočila drugačije od onoga što je rekla u istrazi. Sud je potvrdio svoj zaključak da je drugoapellant bio "puki izvršitelj, realizator ranije dogovorene nabave" jer je svjedokinja navela da nitko, ni ona niti odsjek za nabave kojim rukovodi, nije ni na koji način sudjelovao u odabiru trećeapellanta. To je, kako je navela, bila odluka drugoapellanta, odnosno direktora. Stoga je sud zaključio da ponuda za nabavu respiratora prema kojoj je zaključen ugovor nije bila predmet razmatranja niti detaljne analize, pa ni valorizacije o kojoj je govorila svjedokinja S. A. Ta ponuda je samo prihvaćena uz konstataciju u ugovoru da se radi o "ponudi koju je kupac odabrao kao najpovoljniju". Sud je dalje naveo da je izbor trećeapellantove ponude kao najpovoljnije problematiziran i prilikom inspeksijskog nadzora, što je potvrdila svjedokinja J. Z. Svjedokinja je ponovila ono što je konstatirano u

zapisniku o inspeksijskom nadzoru ističući da se "ne može utvrditi kako je izabrana ta ponuda". Obrana je provela dokaz saslušanjem A. B. koja se uopćeno izjašnjavala o zadatku koji je dobila od svoje šefice S. A. da unosi ponude koje su dolazile u FUCZ i čiji je iskaz bio suglasan materijalnim dokazima u spisu. Iako je sud te dokaze koji su upućivali na određenu korespondenciju s nekim od ponuđača prihvatio kao pouzdane i točne, utvrdio je "da takva, iako upitna valorizacija" nije izvršena u odnosu na trećeapelantovu ponudu.

67. Drugoapelantova obrana je odabir trećeapelantove ponude kao najpovoljnije pravdala činjenicom da se iz sadržaja ostalih primljenih ponuda u FUCZ-u "jasno zaključuje kako je ova ponuda bila najpovoljnija i po cijeni i količini i roku isporuke". Međutim, Sud BiH je naveo da čak i kada bi prihvatio tvrdnju svjedokinje S. A. da je prethodno i izvršena valorizacija te ponude, odnosno da je primijenjena "prosta metoda laičke komparacije specifikacije uređaja i smjernica Svjetske zdravstvene organizacije", kako je to izjavila ta svjedokinja, i to "od osoba koje nemaju odgovarajuće kompetencije", to ipak ozbiljno dovodi u pitanje tvrdnju obrane da je ponuda te pravne osobe zaista bila najpovoljnija. To je zbog toga što niti jedna druga ponuda nije nudila 100 respiratora s karakteristikama koje je imao taj respirator za cijenu i s rokom isporuke kao što je bio slučaj u trećeapelantovoj ponudi. Sud je zaključio da valorizacije ponuda i procjene funkcionalnosti ponuđenih respiratora u konkretnom slučaju "ipak na koncu postaju zanemarive i irelevantne" kada se ima u vidu izjava svjedokinje S. A. da joj je drugoapelant dao uputu da se ugovor pripremi "po osnovi ponude koju su dobili od Ureda Vlade Federacije, a koja je glasila na 100 komada respiratora oznake HC VE003 i cijenu od 10.530.000,00 KM". Iako je prilikom unakrsnog ispitivanja od drugoapelantove obrane razjašnjeno da je prvoapelant dostavio ponudu FUCZ-u za taj tip respiratora putem e-maila, što je potvrđeno i sadržajem materijalnog dokaza uloženog u spis predmeta, Sud BiH je smatrao da je od odlučnog značaja činjenica da je svjedokinja potvrdila da je ta ponuda glasila na ugovorene respiratore (HC VE003). Za te respiratore je dokazano da su kao predmet ugovornog odnosa javne nabave već ranije dogovoreni između četvrtoapelanta i prvoapelanta, pri čemu je evidentno da je drugoapelant samo realizator već ranije dogovorene javne nabave respiratora. Sud BiH je naveo da u prilog tome govori i činjenica da je evidentno da je sve faktičke radnje u svezi s realizacijom predmetne nezakonite javne nabave respiratora prethodno već poduzeo četvrtoapelant, pa tako i provjeru tehničke valjanosti respiratora posredstvom tajnice svjedokinje B. Dž., kako je to već navedeno (vidi točku 35. ove odluke). Činjenične tvrdnje iz optužnice prema kojima je predmet kupoprodajnog ugovora od 3. travnja 2020. godine bilo 100 komada ugovorenih respiratora i upravo respirator invazivni HC VE003, 100 komada, za ukupni iznos od 10.530.000,00 KM, dodatno su potvrdili svjedoci H. P. i N. K. Ti svjedoci rade na protokolu FUCZ-a, a njihovi iskazi su u odlučnom dijelu potkrijepljeni i materijalnom dokumentacijom, zbog čega im je sud u cijelosti poklonio vjeru.

68. Za kazneno djelo krivotvorenja isprave za koje je drugoapelant osuđen, Sud BiH je ponovno naveo da se nezakonita javna nabava ugovorenih respiratora nije mogla realizirati jer se oni "nisu mogli osigurati na tržištu". Nadalje, Sud BiH je ukazao da Tužiteljstvo "nije jasno odredilo koji se dokumenti krivotvore a potom uništavaju". Međutim, optužnu tvrdnju da je drugoapelant naložio tajnici da "u svim dokumentima spisa nabave respiratora izvrši izmjene predmeta ugovora" sud je prihvatio i "razumio da se radi o Odluci o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama, Ponudi za zaključenje ugovora i Ugovoru o kupoprodaji robe". Dakle, kako je Sud BiH naveo, iako predmeti krivotvorenja i uništenja nisu precizno određeni, za sud su bili određivi iz cjelokupnog opisa kaznenopravnih radnji. Pri tome, tvrdilo se da

su dokumenti (odluka, ponuda, ugovor) krivotvoreni, odnosno da su riječi "respirator invazivni HC VE 003" zamijenjene riječima "respirator invazivni ACM 812 a BEIJING Aerospace Changfeng Co". Sud je utvrdio da je drugoapelant počinio kazneno djelo krivotvorenja službene isprave, ali kao pojedinac, a ne kao pripadnik udruženja, u okviru plana udruženja, kao planirano kazneno djelo u svezi s kaznenim djelom udruživanja radi činjenja kaznenih djela, kako je to navedeno u optužnici.

69. Obrazlažući takav zaključak, sud se pozvao na iskaze više svjedoka te na provedene materijalne dokaze. Svjedokinji S. A. su i u odnosu na taj dio prezentirani iskazi iz istrage u kojima je drugačije kazivala u odnosu na iskaz s glavnog pretresa. U istrazi je navodila da joj je drugoapelant rekao "da baci materijale koji su se odnosili na model respiratora HC VE 003 jer je napravljena greška u ugovoru, da su ispravke učinjene 23/24. travnja 2020. godine". Svjedokinja je navodila da joj je dokumentaciju donio prvoapelant osobno i da je drugoapelantu u razgovoru oko ispravka ugovora "skrenula pažnju da ako se potpisuje novi ugovor, sve treba vratiti u prvobitno stanje, pa i uplaćeni avans". Međutim, kako je izjavila, drugoapelant joj je odgovorio da "nema ništa od toga". Na glavnom pretresu svjedokinja je te navode negirala navodeći da je Tužiteljstvo "inzistiralo da se radi o naređenjima drugoapelanta" i da se radi "o konstrukcijama Tužiteljstva". Stoga joj je prezentirana i komunikacija s prvoapelantom u kojoj se navode ugovoreni respiratori, a ona je izjavila da je riječ o "tehničkoj grešci, permutacijama" itd. Ostali svjedoci, koji su također bili uključeni u ispravljanje oznake respiratora, naveli su da su "dobili naređenje da to učine i da im je rečeno da je u pitanju tehnička greška".

70. Na temelju navedenog, sud je zaključio da je drugoapelant zlouporabom položaja tražio da se izmijene podaci u ugovoru koji se odnose na model respiratora, uz obrazloženje da se radi o tehničkoj grešci, što su službene osobe, koje su dovedene u zabludu, prihvatile i uradile. Sud je naveo da je to potvrđeno i sadržajem komunikacija između drugoapelanta i H. G., što je ovaj svjedok potvrdio na pretresu. Sud je smatrao da je svjedokinja S. A. iskazom na glavnom pretresu željela dovesti drugoapelanta u povoljniji položaj, naročito tvrdnjom da je u vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora "imala i drugu ponudu za respiratore tipa ACM 812A, s istom cijenom" te je zato došlo "došlo do greške". U svezi s tim, sud se pozvao na svjedočenje K. M. koji je bio posrednik s prvoapelantom u kupovini respiratora. Iz sadržaja komunikacije putem aplikacije *WhatsApp* između tog svjedoka i ostalih osoba, kao i komunikacije tog svjedoka i prvoapelanta, sud je zaključio da "model ACM 812A" nije bio predmet ponuda koje su navodno razmatrane, kako je to tvrdila svjedokinja S. A. Stoga je sud zaključio da se ne radi o "tehničkoj grešci" u navođenju modela predmeta nabave jer početni pregovori te prvobitna ponuda i ugovor jasno upućuju da se radilo o drugom modelu respiratora.

71. Sud je na temelju navedenog zaključio da drugoapelant nije mogao donijeti odluku o izuzeću od primjene zakona o javnim nabavama za nabavu spornih respiratora (AMC 812 A), da kao kupac i zastupnik ugovornog organa nije mogao primiti prvoapelantovu ponudu niti je mogao s njim zaključiti ugovor za taj model respiratora. Ovakav zaključak je obrazložen detaljnom interpretacijom i ocjenom provedenih dokaza. Sud je zaključio da su drugoapelantove radnje poduzete upravo kako bi se omogućilo da se na trećeapelantovom računu zadrži proračunski novac, koji se trebao vratiti u proračun, nakon što je nabava ugovorenih respiratora (HC VE003) propala. Umjesto da raskine ugovor zbog novonastale situacije i objektivne nemogućnosti isporuke dogovorenog predmeta ugovora, što je bila drugoapelantova obveza u skladu sa Zakonom o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), drugoapelant je, protivno normativnim pravilima, izmjenom predmeta ugovora omogućio nastavak

nezakonite javne nabave respiratora. Osim toga, sud je zaključio da iz iskaza svjedočinje S. A. iz istrage jasno proizlazi da je apelanat bio svjestan "da su novonastale okolnosti kao posljedicu morale imati raskid ugovora".

72. Sud je naveo da točan datum prepravke, na čemu je inzistirala obrana, nije relevantan za drugoapelantovu krivicu i da je "sve završeno do 24. travnja", na što ukazuju provedeni dokazi, kako je to navedeno i u optužnici. Sud je također naveo da je u cijelosti preuzeo opis kaznenopravnih radnji iz optužnice, osim dijela da je drugoapelant to kazneno djelo poduzeo kao pripadnik udruženja i u okviru plana udruženja kao planirano kazneno djelo, odnosno kazneno djelo udruživanja radi činjenja kaznenih djela, kako je to Tužiteljstvo tvrdilo u optužnici.

U odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta

73. Sud BiH je naveo da je prvoapelant znao da nije i ne može biti veletrgovac medicinskim sredstvima, a time ni ugovorna strana u postupku javne nabave respiratora. Također je znao da četvrtoapelant ne može biti zastupnik ugovornog organa FUCZ-a, ali je ipak stupio u kontakt s njim te dogovarao predmet javne nabave, što je nastavio s drugoapelantom. Sud je dalje naveo da je prvoapelant znao da njegova pravna osoba, trećeapelant, ne ispunjava zakonske uvjete za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, ali je zatražio od četvrtoapelanta da ishodi upis. Također, Sud BiH je utvrdio da je dokazana radnja zlouporabe položaja koja se odnosi na raspolaganje ostvarenom imovinskom koristi iz nezakonite javne nabave, a u svezi s tim i nezakonitog naloga za povećanje blagajničkog maksimuma u pravnoj osobi u svrhu raspolaganja ostvarenom koristi iz nezakonite javne nabave. Sud BiH je ukazao da je Tužiteljstvo raspolaganje ostvarenom imovinskom koristi nepravilno kvalificiralo kao obilježje samostalnog kaznenog djela pranja novca iz članka 209. KZBiH, što sud nije prihvatio. Sud je naveo da nije vezan pravnom kvalifikacijom, već činjeničnim supstratom, pa je zaključio da se radi o produljenom kaznenom djelu zlouporabe položaja ili ovlasti.

U odnosu na prvoapelanta

74. Sud je zaključio da djelovanje svih apelanata upućuje na zaključak da je cilj radnji koje su prethodile zaključenju ugovora s prvoapelantom i trećeapelantom bio da se netransparentnim postupkom i izbjegavanjem procedure propisane Zakonom o javnim nabavama federalna sredstva avansno stave na raspolaganje prvoapelantu, i to bez jamstva da će ugovor kakav je zaključen 3. travnja 2020. godine zaista biti realiziran. Dokazi koji su provedeni potvrdili su da prvoapelant u momentu izdavanja ponude i zaključenja ugovora nije raspolagao predmetom nabave niti je imao ugovorene pravne poslove koji bi osigurali isporuku ugovorene robe. Dalje, Sud BiH je utvrdio da je nemogućnost nabave ugovorenog modela respiratora dovela do toga da se na nezakonit način promijeni predmet ugovora i to "zbog upomosti da se nabava realizira u svakom slučaju". Sud je ukazao da iako nije zakonska obveza dobavljača da u momentu slanja ponude raspolaze predmetom ponude, dokazi dodatno ukazuju na prvoapelantovu nesavjesnost u svezi s povjerenim javnim sredstvima, s umišljajem, kako bi pribavio koristi. Po saznanju da prvobitno ugovorene respiratore ne može isporučiti, umjesto da raskine ugovor, što je bila obveza i ugovornog organa, prvoapelant je nastavio aktivnosti kao da je taj ugovor na snazi. Stoga je u svrhu osiguranja drugog tipa respiratora, posredstvom K. M., stupio u kontakt sa S. L., odgovornom osobom u pravnoj osobi iz Crne Gore, što je na koncu rezultiralo kupovinom 100 komada spornih respiratora.

75. Sud je u tom dijelu poklonio vjeru iskazu svjedočinje K. M. Prvoapelantova obrana pokušala je diskreditirati tog svjedočinje navodeći da je "pokazao netrpeljivost prema trećeapelantu i da je sklon laganju". Sud je naveo da ti navodi ukoliko su i točni, nisu

dokazani, ne umanjuju kredibilitet tog svjedočinje niti dovode u sumnju točnost i istinitost njegovog kazivanja. Pri tome, sud je naveo da je svjedok pojasnio određene reakcije zbog pritiska koji je kao posrednik imao i da je izjavio da je bio "ljut na [prvoapelanta] jer mu je lagao". Sud je također ukazao da je s posebnom pažnjom pristupio analizi iskaza tog svjedočinje, kao i da se odluka o krivici ne temelji isključivo na iskazu tog svjedočinje.

76. Nadalje, Sud BiH je naveo iskaze i svjedočinje S. L. i G. P., koji su se izjašnjavali o načinu pregovaranja odnosno sklapanja ugovora. Sud BiH je naveo da je, u okviru prvoapelantovog inkriminiranog postupanja, trebalo razjasniti je li prilikom zaključenja ugovora za sporne respiratore on znao da je njihova stvarna vrijednost znatno niža, odnosno je li pristao da od razlike tako ugovorene cijene ostvari i dodatnu korist. S ciljem razjašnjenja tih pitanja, sud je saslušao niz svjedočinje optužbe i obrane, a proveo je i odgovarajuće vještačenje. Iz tako provedenih dokaza sud je kao nesporno utvrdio da je cijena respiratora, pa i spornog modela, tijekom pandemije rasla zbog potražnje, ali nije prihvatio da je bila niža onoliko koliko je to bilo navedeno u optužnici. Međutim, Sud BiH je zaključio da i nije od značaja koliko je točno cijena spornih respiratora bila niža na dan kada su ih kupili prvoapelant i trećeapelant. Ono što je bitno jest činjenica da je ta cijena "u određenom opsegu sigurno bila manja", što je Sud zaključio iz iskaza saslušanih svjedočinje K. M. koji je u cijelosti prihvatio kao točan i istinit, a koji je bio dosljedan i uvjerljiv u svojim izjavama kako je razlika u cijeni otišla u korist S. L. iz Crne Gore. Tu činjenicu posebno potvrđuje dio izjave svjedočinje iz istrage, koja se, prema ocjeni suda, suštinski ne razlikuje od njegovog kazivanja na glavnom pretresu, osim što je svjedok bio izravniji u načinu iznošenja svojih neposrednih saznanja, te konkretno ukazao kako je prvoapelant "bio suglasan s planom koji je osmislila S. L.", te da mu je "bilo obećano da će od toga novca, misleći na ekstra dobit, biti 'počasćen', odnosno da će dobiti dio te dobiti, na što je i pristao". Sud je ukazao da nije dokazano da je prvoapelant obećani novac, koji je pristao primiti, na kraju zaista i primio. Međutim, neovisno o toj činjenici, sud je naveo da je dokazano da je prvoapelant zlouporabom svojih ovlasti pristao da se neutemeljeno i nezakonito uveća cijena spornih respiratora u korist S. L. a na štetu federalnih proračunskih sredstava koja su mu bila povjerena i dodijeljena na temelju dodijeljenog ugovora javne nabave, što je sud ocijenio kao jednu od dokazanih radnji produljenog kaznenog djela zlouporabe.

77. Utvrđeno činjenično stanje nisu doveli u pitanje provedeni dokazi obrane, odnosno tvrdnje svjedočinje S. L. koja je na glavnom pretresu negirala da je s drugim osobama dogovarala uvećanje cijene respiratora kako bi njoj ili nekom drugom bila pribavljena korist, navodeći da njoj nikada nije isplaćen bilo kakav novac od bilo koje tvrtke iz Kine. Sud takvo kazivanje svjedočinje nije prihvatio kao istinito jer, osim što ga je ocijenio suprotnim iskazu svjedočinje K. M. kojem je u cijelosti poklonio vjeru, sud je smatrao da su ti navodi "konstruirani s ciljem prikriivanja vlastitog sudjelovanja u izvršenju kaznenog djela". Sud je naveo da opisane prvoapelantove radnje – da se kupljeni respiratori plate po uvećanoj cijeni u korist S. L. – nije ocijenio kao njegovu namjeru da bude "počasćen" dijelom uvećane cijene, na što je pristao, iako nije dokazano da je primio. Sud je to, kako je naveo, ocijenio kao "namjeru da po cijenu zlouporabe povjerenog proračunskog novca zaključi posao nabave 100 respiratora". Od te nabave je, kako je naveo Sud BiH, svakako očekivao dobit, a to bi mu dalje omogućilo da realizira planiranu nabavu preostalih 200 respiratora, u čemu bi također ostvario dobit te eventualno ponovno bio "počasćen" od S. L. To je u svjedočenju potvrdio K. M., kao i sadržaj komunikacije K. M. s osobama s kojima je pregovarao o nabavi respiratora za prvoapelanta u kojoj je i poruka sljedećeg sadržaja: "Jer kako sam

vam rekao, 20 miliona mu je u igri u sljedećem krugu, tako da će se prilagoditi."

78. Sve navedene radnje, prema ocjeni Suda BiH, konstituiraju prvoapelantovu involviranost u niz radnji zlouporabe glede realizacije predmetnog ugovora, što u svojoj cjelini izvan razumne sumnje implicira njegovo umišljajno postupanje na poduzimanju niza opisanih radnji zlouporabe ovlasti koje je imao kao odgovorna osoba u pravnoj osobi u odnosu na povjerena proračunska sredstva.

79. Ocjenom provedenih dokaza utvrđeno je da je prvoapelant, nakon potpisanog ugovora u svojstvu odgovorne osobe u pravnoj osobi, istog dana, 15. travnja 2020. godine, putem e-maila primio od S. L. profakture za 100 spornih respiratora, jednu s uvećanom cijenom respiratora od 3,9 milijuna eura, a drugu nepotpisanu profakturu tog uvećanog iznosa u protuvrijednosti od 30.000.000 RMB (valuta NR Kine), koje je S. L. prethodno pribavila od S. C. iz Velike Britanije. Iako je, kako je Sud BiH naveo, nakon provedenih dokaza optužbe ostao visok stupanj sumnje da su navedene profakture krivotvorene, Sud BiH nije utvrdio da je to dokazano "izvan razumne sumnje". Takvu činjenicu, kako je naveo sud, nije mogla potvrditi ni strana (kineska) pravna osoba kao izdavalatelj, s obzirom na to da se nije mogla pribaviti putem međunarodne pravne pomoći.

80. Sud BiH je dalje cijenio nalaz i mišljenje S. M., vještaka informacijsko-komunikacijske struke. Taj vještak je imao zadatak da provjerom iz dva izvora – laptopa (oduzetog od trećeapelanta) i mobilnog telefona (oduzetog od K. M.) – utvrdi jesu li dokumenti "Proforma invoice" i "Invoice" originalni. Vještak je za dokumente utvrdio da su nastali kombiniranjem tablice i ubačene slike pečata. Prihvaćanjem iskaza svjedoka K. M. Sud BiH je utvrdio da je prvoapelant svjesno i voljno pristao na uvećanje cijene, što implicira i da je prihvatio da se na profakturama lažno prikaže cijena respiratora. Prihvaćajući nalaz i mišljenje vještaka, sud je zaključio da je profaktura s uvećanom cijenom respiratora koju je S. L. poslala prvoapelantu dokument s neistinitim sadržajem. Međutim, kako sadržaj tih faktura Tužiteljstvo nije uspjelo provjeriti i dokazati putem međunarodne pomoći kod nadležnih organa NR Kine, sud nije mogao utvrditi da se radi o krivotvorinama. Stoga, prvoapelanta nije proglasio krivim za kazneno djelo krivotvorenja službene isprave, već je te radnje kvalificirao kao zlouporabu ovlasti. Također, sud je utvrdio da je istoga dana kada su dostavljene profakture prvoapelant izdao nalog banci za plaćanje u iznosu od 7.620.300,00 KM.

81. Dalje, Sud BiH je zaključio da je prvoapelant zloupotrijebio ovlast odgovorne osobe u pravnoj osobi kada je raspolagao novcem za koji je znao da je stečen prethodno učinjenim radnjama te, u svezi s tim, nezakonitim nalogom za povećanje blagajničkog maksimuma. U tijeku dokaznog postupka posebno je problematizirana gotovinska isplata novca u iznosu od 100.000 KM s trećeapelantovog računa na ime blagajničkog maksimuma, što je sud kvalificirao kao radnju zlouporabe poduzetu s ciljem raspolaganja korišću ostvarenom iz nezakonite javne nabave respiratora. Kako je Sud BiH naveo, Tužiteljstvo je tu radnju nepravilno kvalificiralo kao obilježje samostalnog kaznenog djela pranja novca. Sud je na temelju iskaza L. K., službenice banke, utvrdio da je prvoapelant 27. travnja 2020. podigao u gotovini novac u iznosu od 100.000 KM. Na temelju iskaza svjedokinje V. K., knjigovotkinje, Sud je utvrdio da je prvoapelant kćerki V. K. putem e-maila naložio da sačini odluku o povećanju blagajničkog maksimuma za pravne osobe na iznos od 120.000 KM, te da odluku datira s danom 27. travnja 2020. godine. Nadalje, naložio joj je da sačini odluku o raspodjeli tih novčanih sredstava za navodni otkup malina, što je ona i uradila. Iskaz tog svjedoka, kako je sud naveo, korespondira sa sadržajem zapisnika o inspekcijskom nadzoru, u kojem je govorio svjedok A. M. Taj svjedok je kazivao da je početkom travnja blagajnički

maksimum bio 20.000. KM, a zatim postoji odluka o podizanju na 120.000 KM, pri čemu je kemijskom olovkom upisan mjesec travanj, dok to nije slučaj s ostalim odlukama.

82. Obrana je zastupala tezu da je spoma gotovina na ime tzv. blagajničkog maksimuma u konkretnom slučaju isplaćena upravo s ciljem avansiranja kooperanata u svezi s otkupom malina. O tome se izjasnio prvoapelant na glavnom pretresu. Uposlenik banke je također naveo da su to bili razlozi koje je prvoapelant naveo prilikom podizanja novca.

83. Sud je ukazao da je prvoapelant kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, čija je temeljna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", imao pravo, u skladu s Uredbom o uvjetima i načinu plaćanja gotovim novcem Republike Srpske, novac iz blagajne trošiti u tu svrhu. Međutim, sud je naveo da je ta teza ostala na razini pretpostavke, što su potvrdili vještak S. J. i svjedok A. M., a što je konstatirano i u Zapisniku o inspekcijskom nadzoru.

84. Sud je zaključio da je prvoapelantov nalog za povećanje tzv. blagajničkog maksimuma u optuženoj pravnoj osobi bio nezakonit. Sud BiH nije mogao prihvatiti prvoapelantovu tvrdnju da je veću količinu novca koja je u tom trenutku bila na računu njegove pravne osobe vidio isključivo kao priliku za povećanje broja kooperanata, pa samim tim i prometa i dobiti, te da je to bio jedini razlog zbog čega je i podigao iznos od 100.000 KM. Istinitost navoda prvoapelanta o motivima zbog kojih je podigao navedeni novac, a koji bi se eventualno mogli cijeniti u kontekstu "drugih uvjeta" koji su od utjecaja za potrebe držanja gotovog novca u blagajni, na koje je ukazao i svjedok A. M., u dodatnu sumnju dovodi činjenica da je prvoapelant, iako je već prethodno podigao iznos od 100.000,00 KM, naložio knjigovotkinji da sačini odluku o blagajničkom maksimumu od 120.000 KM. Istovremeno je naložio da se sačini odluka o raspodjeli tih sredstava na navodni otkup malina, a te odluke nisu glasile ni na jednog drugog kooperanta osim na prvoapelanta osobno.

85. Sud je razmotrio pitanje gotovine u iznosu od 87.000,00 KM koja je po potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta izuzeta iz blagajne pravne osobe i deponirana u KDP Suda BiH. Sud je zaključio da oduzeti novac predstavlja preostali dio novca iz blagajne pravne osobe koji je podignut na ime blagajničkog maksimuma.

86. Sud BiH je, kako je naveo u presudi, izvan razumne sumnje utvrdio da je prvoapelant, u svojstvu odgovorne osobe trećeapelanta, postupajući u ime, za račun i u korist trećeapelanta, zloupotrijebio svoje ovlasti, te radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke presude ostvario sva bitna obilježja kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 383. KZFBiH, u svezi sa čl. 31. i 55. KZFBiH. Isto je utvrdio da za pravnu osobu koja je raspolagala protupravno ostvarenom imovinskom koristi koju je u ime, za račun i u korist pravne osobe ostvario prvoapelant kao direktor pravne osobe na temelju osobnog odobrenja. Taj zaključak suda svojim tvrdnjama i provedenim dokazima obrana nije dovela u razumnju sumnju. Sud je utvrdio da je sve radnje prvoapelant počinio s izravnim umišljajem. Dalje je pojasnio zašto se radi o produljenom kaznenom djelu zlouporabe. Sud je utvrdio da je sve navedene i prethodno opisane radnje prvoapelant poduzeo s drugoapelantom i četvrtoapelantom, uz odlučujući doprinos izvršenju djela svakog apelanta, što, prema ocjeni suda, jasno ukazuje na postojanje svijesti i volje kod prvoapelanta da djeluje zajedno s ostalima u ostvarenju nedozvoljenog cilja kako bi sebi i trećeapelantu pribavio korist.

87. Dalje, Sud BiH se referirao na trećeapelantovu odgovornost, odnosno ukazao je da je utvrdio da je prvoapelant, kao odgovorna osoba kod trećeapelanta, počinio kaznena djela zlouporabe položaja ili ovlasti u produljenom trajanju, jednako kao i njegova pravna osoba za koju je utvrđeno da je raspolagala protupravnom imovinskom koristi, koju je u njezino ime, za račun

i korist ostvario prvoapelant. Dalje se sud pozvao na relevantne odredbe zakona i ukazao da je, nakon što je zaključio da je trećeapelant počinio produljeno kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti, od prvoapelanta i trećeapelanta oduzeo imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom.

Pitanje kvalitete respiratora

88. Sud BiH je naveo da je apelantima stavljeno na teret da kupljena a potom isporučena oprema, respiratori, "ne posjeduju ni minimum kvalitete". Dakle, sud je, kako je naveo u presudi, bio u obvezi razjasniti optužne tvrdnje jesu li nabavljeni respiratori za koje je odvojeno deset milijuna KM proračunskog novca bili namijenjeni za tretman i liječenje težih pacijenata oboljelih od COVID-19, odnosno jesu li kvalitetom odgovarali za liječenje u intenzivnoj njezi. Nadalje, postavilo se pitanje jesu li, ukoliko su nabavljeni tzv. mobilni respiratori za kraću uporabu, apelanti prije, tijekom ili nakon nabave respiratora bili svjesni činjenice da su nabavljeni respiratori slabije i skromnije kvalitete i da nemaju potrebne funkcije za liječenje pacijenata oboljelih od COVID-19 koji su u kritičnom stanju. Postavilo se pitanje jesu li apelanti bili toga svjesni i voljni da se nabave i lošiji respiratori, pa tako i jeftiniji, koji bi se predstavili kao visokokvalitetni i skuplje plaćeni, pa da apelanti protupravno pribave razliku u cijeni, zadržavajući je i podijele među sobom kao pripadnici skupine. Za sud je pitanje bilo je li unaprijed, prije odluke o nabavi respiratora i pokrenutog postupka, bilo utvrđeno koja vrsta medicinskih respiratora se treba nabaviti, s kojim tehničkim karakteristikama i mogućnostima, u kojoj količini i tko je bio u obvezi ta pitanja javne nabave prethodno utvrditi i definirati.

89. Sud BiH je naveo da je Zavod za javno zdravstvo u Planu potreba planirao nabavu 300 respiratora "za djecu i odrasle", bez daljnjih karakteristika. Postavljeni kriterij "nabava respiratora" podrazumijevao je, kako je naveo Sud BiH, da će tehnička svojstva biti definirana i precizirana procedurom javnih nabava. Kako je Sud BiH dalje naveo, za određivanje tipa i vrste "respiratora za djecu i odrasle" bio je neizbježan stručni angažman i uključivanje medicinskih radnika, pogotovo iz oblasti anesteziologije. Nezakonit postupak javne nabave, koji je proveden u konkretnom predmetu, bez stručnih osoba ili organa u skladu s relevantnim odredbama zakona koje je Sud BiH naveo, s odabranom pravnom osobom čija je temeljna djelatnost "prerada voća i povrća" rezultirao je, prema zaključku Suda BiH, kupovinom 100 respiratora "problematične kvalitete i ograničene uporabe".

90. Potvrdu tih navoda iz optužnice Sud BiH je utvrdio iz nalaza i mišljenja vještaka I. S. Sud BiH je prihvatio taj nalaz i mišljenje, te je ocijenio da je objektivan i dan u skladu s pravilima struke, te da se radi o visokostručnoj osobi, umirovljenom profesoru Medicinskog fakulteta, doktoru medicine, specijalistu iz oblasti anesteziologije, s bogatim teorijskim i praktičnim znanjem i iskustvom u radu s respiratorima. Dalje, sud je zaključio da taj vještak raspolaže potrebnim stručnim znanjem, pa prigovor obrane da se I. S. ne nalazi na listi stalnih sudskih vještaka za sud nije bio od značaja. Ni ostali prigovori obrane koje je sud naveo nisu doveli u pitanje sačinjeni nalaz i mišljenje. Pri tome, sud je naveo da su obrane imale priliku otkloniti sve nedoumice u svezi s nalazom i mišljenjem te da je vještak neposredno saslušan na glavnom pretresu i da je saslušanje trajalo puna tri ročišta.

91. Zaključak tog vještaka potvrdio je i strani ekspert L. P. Pri tome, sud je naveo iskaze svjedoka obrane koji ove zaključke nisu doveli u sumnju i koji su naveli da je te respiratore moguće koristiti i za liječenje pacijenata s težom kliničkom slikom. Također, sud je ukazao na svjedočenje A. K. M., doktorice s Klinike za anesteziju i reanimaciju, šefice Klinike za anesteziju i reanimaciju, koja je svjedočila o uporabi tih respiratora na klinici. Ona je izjavila da su se respiratori najčešće koristili za

neinvazivnu ventilaciju, te da su pacijente s najtežim komplikacijama stavljali na druge respiratore. Dalje, sud je ukazao da je Tužiteljstvo na okolnost kvaliteta respiratora provelo vještačenje, a obrana je iskazima svjedoka pokušala pobiti nalaz vještaka, što, prema ocjeni suda, nije bilo dovoljno. Sud BiH je ukazao na komunikaciju, odnosno sadržaj komunikacije putem aplikacije *Viber*, te zaključio da je četvrtoapelant nakon nabave postao svjestan da nabavljeni respiratori ne odgovaraju svrsi.

92. Međutim, sud nije zaključio da su apelanti u početku imali namjeru nabaviti respiratore slabije kvalitete. Prvoapelant je bio u zabludi glede kvalitete respiratora zbog izjave K. M. da se radi o kombiniranim respiratorima, ali da ga to, kako je sud naveo, ne opravdava. Te činjenice prvoapelant je trebao provjeriti kod nadležnih stručnih osoba i institucija. Sud je utvrdio da su apelanti, nakon izvršene uplate krajnjem dobavljaču, postali svjesni činjenice da se radi o neodgovarajućim respiratorima. Stoga je zaključio da postoji njihova odgovornost, prvenstveno prvoapelantova i drugoapelantova, jer su zaključili ugovor bez prethodne specifikacije stručnih osoba i organa. Osim toga, utvrdio je i odgovornost četvrtoapelanta koji je imao presudnu ulogu u odabiru prvoapelanta i njegovom nezakonitom favoriziranju. Sud je zaključio da upravo činjenica da je utrošeno 10 milijuna proračunskog novca namijenjenog za spašavanje života i zaštitu zdravlja građana tijekom pandemije nabavom 100 "većinski pogrešnih respiratora" potvrđuje da se nije smjelo odlučiti da nabavu tako visoko tehnički i tehnološki sofisticiranih medicinskih uređaja vrši pravna osoba čija je temeljna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća" koja nije registrirana i stručno osposobljena za uvoz medicinske opreme. Ovo je bilo i u suprotnosti sa zakonskim propisima o uvozu i prometu medicinskih sredstava, te protivno odredbama Zakona o javnim nabavama, te odluci Vlade Federacije da se takvo što može povjeriti samo zdravstvenim ustanovama koje u tim situacijama jedino mogu odstupiti od odredaba Zakona o javnim nabavama pozivanjem na članak 10. Zakona.

93. U odnosu na pribavljenu korist i pričinjenu štetu sud je pošao od samog kaznenog djela. Sud BiH je naveo da je posljedica tog kaznenog djela ugrožavanje službene i odgovorne dužnosti. Sud je imao u vidu specifične okolnosti nastale pojavom koronavirusa. Dalje je sud ukazao da su apelanti u privatnim kontaktima ugovarali predmetne javne nabave pa je pristupio analizi koristi kod tih kaznenih djela. Sud je zaključio da je nezakonita svaka korist koja je proizašla iz predmetnog ugovora koji je u osnovi imao nezakonitost. Četvrtoapelant i drugoapelant su, kako je sud utvrdio, dali privilegiju prvoapelantu u poslu javne nabave za posao koji redovnim putem ne bi mogao dobiti, čime su pričinili štetu, dok je prvoapelant ostvario i izvjesnu korist, ali i nanio štetu trećeapelantu zaključujući faktički nezakonit ugovor koji je proveo posredstvom pravne osobe. Nakon provedenog dokaznog postupka utvrđeno je da je tim kaznenim djelom i to u odnosu na dovršenu nezakonitu nabavu respiratora stečena korist i da je pričinjena šteta. Sud nije utvrdio da je iz dokazane nezakonite javne nabave medicinske zaštitne opreme bilo tko stekao bilo kakvu korist. Također, Sud BiH je naveo da je u cijelosti prihvatio iskaz saslušanog svjedoka optužbe K. M. kao istinit, pa zaključio da nije dokazano da je bilo koji apelant, pa tako ni prvoapelant, primio dar za koji je utvrđeno da je pristao da ga primi ili bio "počasćen" prilikom ugovaranja i realizacije nabave tih respiratora.

94. Dakle, postavilo se pitanje točne, određene ili približno određive visine ostvarene dobiti, koristi, te pitanje visine štete koja je tim zlouporabama nanesena proračunu Federacije, federalnom zdravstvu i građanima Federacije.

95. Nakon provedenog postupka sud nije mogao točno utvrditi visinu koristi koju su apelanti zlouporabama položaja i ovlasti i odgovornosti omogućili prvoapelantu. Također, Sud BiH

nije mogao, kako je naveo u presudi, utvrditi je li prvoapelant dodatno sebi pribavio korist nezakonitom realizacijom nabave 100 respiratora. Visina pribavljene koristi nije se mogla utvrditi zbog načina na koji je realizirana ta nezakonita javna nabava. Zbog načina na koji je proveden postupak javne nabave trećim osobama, javnosti i, posebno, Sudu BiH postala je nepoznata točna razlika između nabavne i prodajne cijene robe, tj. medicinskih respiratora. Takvim postupanjem se, prema mišljenju suda, omogućilo netransparentno stjecanje koristi u što većem iznosu jer se ostavila mogućnost prvoapelantu da ovakvim ugovaranjem ostvari ekstra dobit prisvajanjem razlike između stvarne nabavne i ugovorene prodajne cijene medicinskih respiratora, koja je javnosti i trećim osobama bila nepoznata.

96. Sud je stoga mogao konstatirati da je najniža visina imovinske koristi koju je prvoapelant pribavio za sebe i pravnu osobu preostali iznos novca koji je zatečen na računu njegove pravne osobe nakon što je okončan postupak te javne nabave. Tako je sud zaključio da je imovinska korist koju je prvoapelant pribavio za sebe i svoju pravnu osobu upravo onaj iznos naveden u izreci presude, "ne manje od 694.747,78 KM", a koji je utvrđen na temelju prihvaćenog vještačenja koje je predložila obrana.

97. Sud BiH je smatrao da zaključeni kupoprodajni ugovor u konkretnom slučaju sam po sebi predstavlja korist i time ostvaren oblik, dok pitanje razlike stvarne vrijednosti robe i visine prisvajanja, te fiktivnog uvećanja vrijednosti na štetu ugovornog organa i proračuna predstavlja dodatne okolnosti kod utvrđivanja stupnja kaznene odgovornosti i odmjeravanja kazne, pogotovu u odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta. Sud je naveo da zaključivanjem nezakonitog ugovora i dobit postaje nezakonita, a bila bi zakonita da je ugovor utemeljen na zakonitoj osnovi. Tim činom dobit faktički postaje korist po predmetnom kaznenom djelu. To što je prvoapelant bio privilegirani korist, odnosno dobivanje posla koji inače ne bi mogao dobiti je korist, pa je stoga i svaki novčani iznos proizašao iz nezakonitog posla korist, a ona svakako prelazi cenzus predmetnog kaznenog djela.

98. Sud je ukazao na odgovornost drugoapelanta i prvoapelanta koji nisu smjeli zaključiti kupoprodajni ugovor bez prethodno utvrđene specifikacije od stručnih osoba. Međutim, odgovornost je i četvrtoapelanta koji je imao posrednu ulogu kod odabira prvoapelanta. Nadalje, sud je ukazao da se apelantima stavlja na teret da su zlouporabama svojih službenih položaja i ovlasti umišljajno pribavili korist, a ne da su namjeravali pričiniti štetu drugom, pa šteta, kako je sud naveo, nije bitno obilježje kaznenog djela, već okolnost koju je sud cijenio kao posljedicu kaznenog djela kod utvrđivanja stupnja odgovornosti i odmjeravanja kazni. Sud je ukazao na formalan početak javne nabave respiratora donošenjem odluke o izuzeću, bez stručne provjere koja je povjerena nekvalificiranom prvoapelantu, na šta je utrošeno deset milijuna proračunskog novca, čija uporaba može biti veoma opasna po živote i zdravlje pacijenata, ali koji nisu ni beskorisni. Konačno, sud je naveo da je radnjama apelantata nesumnjivo pričinjena šteta po proračun Federacije, zdravstvene ustanove u Federaciji i po zdravstveni sustav Federacije, u konačnici i građanima Federacije, nabavom predmetnih medicinskih respiratora, a ta šteta je bila evidentna tijekom pandemije, ali i nakon nje.

99. U prvostupajskoj presudi Sud BiH se referirao na nadležnost, pa je ukazao na članak 23. ZKP-a, odnosno na prioritet suđenja pred Sudom BiH, ako je za neka od više počinjenih djela nadležan taj sud. Dalje je naveo da je utvrdio da su apelanti počinili kaznena djela za koja je nadležan "drugi sud". Ipak, zbog već uspostavljene nadležnosti nije se oglasio nenadležnim za kaznena djela propisana u KZFBiH, već je presudio. Sud je naveo da nije dozvoljena kombinacija dva materijalna zakona, pa je apelante osudio po odredbama KZFBiH.

100. Obrane su istaknule prigovor zakonitosti dokaza oduzetih tijekom istrage navodeći da je Tužiteljstvo pristupilo pretresu pokretnih stvari, a nije priložilo dokaze o otvaranju oduzetih predmeta, u skladu sa člankom 71. ZKP-a, i da osobe od kojih su oduzete stvari nisu obaviještene o otvaranju. Sud BiH je zaključio da su istaknuti prigovori neutemeljeni. Analizirajući sadržaj materijalne dokumentacije koja je sačinjena prilikom realizacije naredbi za pretresanje, Sud BiH je utvrdio da je na sačinjenim zapisnicima naznačeno da su za predmete koji su pronađeni prilikom pretresa izdane potvrde o njihovom privremenom oduzimanju. Uvidom u sadržaj tih potvrda, sud je ustanovio da su taksativno popisani i specificirani predmeti koji su oduzeti (uključujući oduzete telefonske uređaje i računare koji su identificirani po serijskim brojevima, IMSI brojevima i sl.), a što su osobnim potpisom, bez primjedbi, potvrdile i osobe od kojih su predmeti oduzeti. Uvažavajući činjenicu da su oduzeti predmeti taksativno pobrojani i u dovoljnoj mjeri identificirani u zapisnicima i/ili na izdanim potvdama, a zapisnike i potvrde su potpisale osobe od kojih su predmeti oduzeti bez primjedbi, te da iz zapisnika o pretresanju pokretnih stvari, u smislu članka 51. ZKP-a, proizlazi ponovna identifikacija predmeta koja se u potpunosti podudara s identifikacijom iz potvrda o privremenom oduzimanju, otklanja se svaka razumna sumnja u pogledu njihove autentičnosti i vjerodostojnosti, te osigurava očuvanje tzv. lanca istovjetnosti predmeta, a što je suštinski cilj odredbe članka 71. ZKP-a. Prema stajalištu Suda BiH, proceduralne manjkavosti o (ne)poštovanju te odredbe po automatizmu ne dovode do nezakonitosti dokaza ukoliko je iz svih okolnosti konkretnog slučaja nesporna kvaliteta dokaza, odnosno ukoliko pouzdanost i točnost pribavljenih dokaza nije dovedena u pitanje. U tom pogledu Sud BiH je ukazao da ne bi imalo smisla izdvajati pouzdane dokaze zbog eventualne proceduralne manjkavosti ograničenog značaja, a naročito ukoliko bi se radilo o takvoj manjkavosti koja ne dovodi u pitanje cijeli tijek pribavljanja dokaza. Isti je zaključak u svezi s prigovorom koji se odnosi na provedene radnje pretresanja, te neobavješćavanje o radnji pretresanja samo po sebi ne dovodi u pitanje njezinu zakonitost.

101. Prigovor obrane da uz optužnicu nisu priložene kopije zapisnika suca za prethodni postupak, u skladu sa člankom 56. stavak 2. ZKP-a, zbog čega je osporena zakonitost radnje pretresanja, sud je cijenio neutemeljenim. Sud BiH je izvršio uvid u dokaze na koje je obrana ukazivala, pa je utvrdio da su pretresi pokretnih stvari (četvrtoapelantovog telefona i telefona H. G.), zatim službenih prostorija FUCZ-a, trećeapelantovog ureda, prvoapelantove kuće, izvršeni od ovlaštenih službenih osoba na temelju naredbi za pretres po usmenom odobrenju suca za prethodni postupak, u skladu sa člankom 56. ZKP-a. Sačinjeni su zapisnici, a oduzeti predmeti popisani i pobrojani, te su izdane potvrde o privremenom oduzimanju predmeta. Nakon što je utvrdio da je sudac za prethodni postupak telefonski odobrio izdavanje naredbi za pretres, Sud BiH je izvršio uvid u istražni dio spisa i uvjerio se u postojanje službenih zabilješki, kako je propisano člankom 56. stavak 2. ZKP-a.

102. Dalje, obrane su ukazivale da nisu ispunjene zakonske pretpostavke da se I. S. sasluša kao vještak, jer je vještak s Tužiteljem prije donošenja naredbe o provođenju istrage ušao u prostorije FUCZ-a s nalogom da pregleda respiratore, a bez sudske naredbe za pretres prostora FUCZ-a. Sud BiH je našao da je taj prigovor neutemeljen i dozvolio saslušanje vještaka kao svjedoka. Sud BiH je ukazao da se nije radilo o nezakonitom pretresu, kako obrana ukazuje, već o zakonitoj radnji pregleda, u skladu sa člankom 219. u svezi sa člankom 218. ZKP-a. Iz zabilješke proizlazi da su osobe u prostorijama FUCZ-a tražile da se izvrši pregled respiratora. Sud dalje navodi da je osoba N. K. otvorila skladišni prostor, da su otvorena tri paketa s respiratorom, fotografirani su njihovi dijelovi, a zatim je prostor napušten.

Dakle, otvaranje paketa je izvršeno zbog fotografiranja, nitko se nije usprotivio ulasku u prostorije, već je pristup omogućen i pregled izvršen. Radi se o jednoj od ovlasti ovlaštenih službenih osoba koja im je dodijeljena u skladu sa člankom 219. ZKP-a i koja nije uvjetovana izdavanjem naredbe. Također, činjenica da je pregled izvršen prije nego što je donesena naredba za pretres nije smetnja za saslušanje vještaka jer je naredba za pretres interni akt Tužiteljstva.

103. Također, Sud BiH je odbio prijedlog drugoapellantove obrane kojim je zatraženo izdavanje naredbe Ministarstvu financija FBiH za dostavu podataka od privrednog društva CORE d.o.o. Sarajevo, a koje gospodarsko društvo s Federalnim ministarstvom financija ima zaključen ugovor o funkcionalnoj podršci za aplikaciju za trezorsko poslovanje ORACLE. Sud je ocijenio da su podaci čiju je dostavu obrana tražila dovoljno razjašnjeni provedenim dokazima optužbe, a posebno saslušanjem svjedokinje N. F. koja je opisala proceduru unosa podataka u trezorsku aplikaciju, te razložno i uvjerljivo objasnila kada je i na temelju čega u tu aplikaciju unijela informacije koje su se ticale kupovine 100 respiratora.

Izuzeto i objavljeno mišljenje predsjednika vijeća

104. Uz prvostupajnsku presudu prvi put je javno objavljeno izuzeto mišljenje suca B. P., predsjednika tročlanog vijeća koje je odlučivalo u predmetu. Sudac B. P. iznio je svoje neslaganje s presudom. Iz njegova mišljenja, koje je dostavljeno uz odluku i na koje se apelanti u apelacijama pozivaju, proizlazi sljedeće:

105. Odluka većine, prema mišljenju suca B. P., konstituira "novi životni događaj" s potpuno novim subjektivnim elementima pojedinačnih radnji izvršenja. Apelante ne povezuje podjela imovinske koristi kao zajednički cilj i okosnica potvrđene optužnice, već se drugoapellantu i četvrtoapellantu stavlja na teret da su zlouporabom ovlasti pribavili korist prvoapellantu i trećeapellantu. Prema mišljenju suca B. P., tako se izašlo izvan činjeničnog opisa optužbe i dokaza koji su u pretežnoj mjeri izvođeni. Apellantima se na teret stavio potpuno novi opis radnji izvršenja, te je došlo do narušavanja objektivnog i subjektivnog identiteta optužnice. Neovisno o tome, prema mišljenju suca B. P., optužnica nije ponudila dokaze koji zadovoljavaju standard izvan razumne sumnje, što dalje detaljno objašnjava.

106. Sudac B. P. je ukazao da je istraga u navedenom slučaju pokrenuta je na temelju novinskog teksta. Tužiteljstvo je, kako to sudac navodi, nametnulo narativ da respiratori nisu uporabljivi za intenzivnu njegu. Mediji su održavali tužiteljev narativ kako bi se u javnosti stekla predstava o krivici optuženih. Svi naponi optužbe da dokaže kriminalne namjere optuženih ostali su neuvjerljivi i na razini pretpostavki.

Drugostupajnska presuda

107. Presudom broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. studenog 2023. godine odbijene su kao neutemeljene žalbe apelanata i potvrđena je prvostupajnska presuda.

108. Sud BiH je ukazao da je optužnica obuhvatala (i) kaznena djela iz nadležnosti državnog zakonodavstva, što opravdava pozivanje prvostupajnskog suda na odredbu članka 23. ZKP-a. Činjenica da je prvostupajnski sud donio odluku kojom je optužene oslobodio od optužbe za kaznena djela iz KZBiH ne isključuje po automatizmu nadležnost Suda BiH. Da se sud u momentu donošenja odluke kojom optužene oslobađa od odgovornosti za kaznena djela iz državnog zakonodavstva proglasio nenadležnim, povrijedio bi procesni zakon i učinio pravomoćno presuđenom stvari dio odluke na koju tužitelj ima pravo žalbe. Tužiteljstvo je izjavilo žalbu na oslobađajući dio presude, između ostalog za kaznena djela iz državnog zakonodavstva, što potvrđuje da je sud nadležan sve dok Tužiteljstvo stoji iza optužbe koja u sebi sadrži osnovu za nadležnost Suda BiH.

109. Obrana je prigovarala zakonitosti dokaza jer je presuda utemeljena na određenim dokazima za koje nije poštovana neposrednost, odnosno koji nisu izvedeni na glavnom pretresu. Radi se o pismu anesteziologa i o dokazima za koje je sud, kako je naveo u prvostupajnskoj presudi, izvršio uvid u istražni dio spisa (vidi točku 101. odluke). Pismo anesteziologa koje je spomenuto u pobijanoj presudi, u iskazu svjedokinje A. K. M., te koje je citirano u fusnoti, kako je naveo Sud BiH, beznačajno je za odluku o krivici apelanata. Sud BiH je naveo da se nijedna odlučna činjenica nije dokazivala tim pismom. Dalje, Sud BiH je naveo da istražni dio spisa predstavlja dio sudskog spisa. Radi utvrđivanja zakonitosti dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu uvidom u taj dio nije odstupljeno od načela neposrednosti. Zaključak prvostupajnskog suda u svezi s otvaranjem predmeta i primjenom članka 71. ZKP-a Sud BiH je cijenio pravilnim.

110. U odnosu na vještačenje I. S. te prigovor obrane da se radi o nezakonitom dokazu koji je "plod otrovne voćke", Sud BiH je naveo da se prvostupajnski sud izjasnio o tom prigovoru, te je zaključke potvrdio.

111. U odnosu na prekoračenje optužnice Sud BiH je, rukovodeći se istaknutim prigovorima svakog od apelanata, pošao od pitanja svrhe zaštite kroz postojanje zabrane prekoračenja optužbe. Sud BiH je naveo da je usporedbom izreke pobijane presude i optužbe utvrdio da je prvostupajnski sud u cijelosti ostao u okvirima optužbom postavljenih inkriminiranih radnji. Izrekom presude apellantima nije stavljen na teret nešto od čega se nisu imali priliku braniti. Sud BiH je ukazao da je pravo suda vršiti izmjenu i precizirati, a što proistječe iz svestranog pretresanja predmeta i jasnog iznošenja odluke, u skladu s pravilima identiteta presude i optužbe. Sud BiH je do istog zaključka došao u pogledu svih žalbenih prigovora apelanata, kojima se implicira navodno prekoračenje optužbe, a u svezi s tim i povreda prava na obranu. Poseban osvrt je dan na prigovor koji se tiče štete i koristi. Sud BiH je zaključio da prvostupajnski sud nije počinio bitnu povredu postupka kada je štetu umjesto u iznosu ne manjem od 10.530.000,00 KM označio u neutvrđenom iznosu, o čemu se detaljno izjasnio. Djelo kao takvo postoji i s navodima o iznosu ne manjem od 10.530.000,00 KM, jednako kao i s navodima o neutvrđenom iznosu štete, što je jedino bitno s aspekta razmatranja pitanja prekoračenja optužbe.

112. Sud BiH je naveo da je prvoapellantova obrana u odnosu na prekoračenje optužbe tvrdila da je on osuđen za kazneno djelo koje mu se nije stavljalalo na teret. Stoga je Sud BiH, kako je naveo, pristupio jedinom načinu rješavanja dileme u tom pitanju, te usporedio zapisnike o ispitivanju prvoapelanta kao optuženog, optužnicu i izreku prvostupajnske presude. Sud BiH je utvrdio kako je prvoapellantu "predočen činjenični supstrat osnova sumnje tijekom istrage, koji je u istom opsegu kasnije pretočen u optužni akt [...], dok prvostupajnski sud izrekom svoje presude nije izašao iz okvira inkriminiranog događaja" niti prvoapellantovih radnji. Kako je naveo Sud BiH, prvostupajnski sud je vršio određene prilagodbe i intervencije, s obzirom na to da nije dokazana odgovornost apelanata u okviru skupine i udruživanja. Prvostupajnski sud je, u skladu sa zakonom, precizirao odgovornost apelanata, ali isključivo u opsegu kakav je njima bio poznat od početka. Takvim preciziranjem ostao je nenarušen identitet stvarnog događaja i nisu mijenjanje činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminiranog kaznenog djela, u opsegu i načinu s kojim je prvoapellant upoznat od samog početka postupka. Isti zaključak je iznio u pogledu drugoapelanta.

113. Četvrtoapellant je isticao da je izreka presude nerazumljiva suštinski ukazujući da je oslobođen za kaznena djela bez činjeničnog opisa, posljedično čemu je nemoguće preispitati i zakonitost osuđujućeg dijela presude. Iako je konstatirao nedostatak u činjeničnom opisu oslobađajućeg dijela izreke presude u odnosu na pojedine inkriminacije, Sud BiH je naveo da

time nije kontaminiran osuđujući dio presude. Ostajući u granicama inkriminiranog događaja, prvostupajski sud je, kako je naveo Sud BiH, donio oslobađajuću presudu za pravne kvalifikacije koje nije našao dokazanim u inkriminacijama kojima su se stekla samo obilježja kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti. Time je potpuno riješio predmet optužbe. Usporedbom dispozitiva optužnice i presude Sud BiH je zaključio da niti jedna inkriminirana radnja nije ostala neriješena. Sud BiH je ispitao navode obrana da nije opisana suizvršiteljska djelatnost, da nije vidljiva suizvršiteljska osnova i da nema opisa suizvršiteljstva, da je suizvršiteljstvo opisano kao pomaganje odnosno kao udruživanje radi činjenja kaznenih djela. Sud BiH je naveo da su apelanti, svako u svom domenu, djelovali u svrhu poduzimanja radnji koje su opisane i kvalificirane kao zlouporaba svakog od apelanata s aspekta njihove pozicije. Stoga, *modus operandi* predmetnog kaznenog djela u konkretnom slučaju implicira suizvršiteljsku djelatnost, jer je već *prima facie* analizom izreke pobijane presude jasno da je svaki od apelanata imao jasno definirane radnje u domenu svog postupanja, te da radnje jedna bez druge ne bi mogle naći epilog u konačnom cilju zbog kojeg su poduzimane. Sud BiH je naveo da se u pogledu tog zaključka vodio i volontarističkom komponentom, koja je dio zajedničke namjere, odluke da se djelo ostvari, a rezultat djela ostvaruje se kao nužna posljedica samog postupanja. Namjera je, prema mišljenju Suda BiH, jasna iz samih radnji i ostvarenog cilja, a samim tim i doprinos svakog od apelanata.

114. Sud BiH zaključuje da, u kontekstu predmetnih inkriminacija, prvostupajski sud kada spominje "pomaganje", to ne čini u kontekstu oblika suučesništva, već pomaganja kao odlučujućeg doprinosa kroz suizvršiteljstvo. Dalje, Sud BiH je ukazao da presuda nije kontradiktorna kada se u oslobađajućem dijelu spominje da "nema dokaza o zajedničkom djelovanju na način kako to postavlja optužba". U tom dijelu radi se o "zajedništvu" u kontekstu nedokazanog kaznenog djela udruživanja radi činjenja kaznenih djela, a ne u kontekstu suizvršiteljstva.

115. Sud BiH je ocijenio neutemeljenim navode da je izreka proturječna razlozima presude. Prvostupajska presuda, kako je sud naveo, daje jasan opseg odgovornosti. Sud BiH je podržao zaključak prvostupajskog suda da je četvrtoapelant upravo favoriziranjem prvoapelanta, te stupanjem u s njim u kontakt privatnim vezama dogovarao predmet ugovornog odnosa, te sudjelovao u realizaciji nezakonite nabave, sve u korist prvoapelanta. U prvostupajskoj presudi je navedeno da je četvrtoapelant prekoračio ovlasti stupivši u kontakt s prvoapelantom, a nadalje je svoje ovlasti iskoristavao, sve s ciljem jasnog i izvan razumne sumnje dokazanog cilja, koji je protkan umišljajem i namjerom.

116. Sud BiH nije utvrdio kontradiktornosti između izreke i obrazloženja po osnovi pitanja postupanja drugoapelanta suprotno članku 10. Zakona o javnim nabavama. Sud BiH je potvrdio zaključak prvostupajskog suda da postupanje suprotno članku 10. Zakona o javnim nabavama predstavlja pogrešan put javne nabave, o čemu se sud izjasnio u presudi, iznoseći drugoapelantov umišljajni aspekt u odabiru očigledno nekvalificiranog prvoapelanta za taj posao.

117. U odnosu na određenost radnji izvršenja, odnosno prigovor da nisu opisani blanketni propisi, Sud BiH je naveo da je izrekom pobijane presude, a i u samom obrazloženju, jasno određeno svojstvo apelanata. Iz opisa radnji jasno se može uočiti zašto pojedini aspekti djelovanja apelanata predstavljaju kršenje blanketnih propisa. Sud BiH je ukazao na bitnost blanketnih propisa u kontekstu kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti. To su propisi kojima se jednoj osobi daje u povjerenje obavljanje službene ili odgovorne dužnosti. Opisom odnosno navođenjem propisa precizira se svojstvo takve osobe, a kršenje predstavlja

svako postupanje iz kojeg je toj osobi nesporno jasno da predstavlja narušavanje dodijeljenog povjerenja. Sud BiH je naveo da je u konkretnom slučaju zadovoljen koncept blanketnog opisa navođenjem svojstva apelanata, iz čega proizlaze njihove ovlasti, dok je u opisu radnji i tijeka inkriminiranog događaja, te u obrazloženju u tom kontekstu, izvan razumne sumnje jasno ukazano i utvrđeno kao dokazano da su apelanti prekršili pravila službe, svatko u svom domenu. Sud BiH je također naveo da četvrtoapelantova obrana nije ukazala iz kojeg razloga su bitne navodno izmijenjene odredbe blanketnog propisa. Niti jedna izmjena, kako je naveo Sud BiH, ne predviđa opravdanje za poduzimanje radnji na način kako su one poduzete u konkretnom inkriminiranom događaju. Dalje, u odnosu na četvrtoapelantov navod da sud nije cijenio niz dokaza obrane, Sud BiH je naveo da je prvostupajski sud naveo dovoljno jasne i u svemu prihvatljive razloge za svoja stajališta i činjenična utvrđenja, oslanjajući se na relevantne dokaze koji potkrepljuju stajalište koje je zauzeo.

118. Sud BiH je ispitao prvoapelantove žalbene navode kojima se ukazivalo da nema elemenata kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti, te je zaključio da su ti navodi neutemeljeni. Kako je naveo Sud BiH, u izreci pobijane presude je precizno navedeno prvoapelantovo svojstvo. Registracija pravne osobe na području entiteta Republike Srpske ne implicira bilo kakvu kontradiktornost u odnosu na odgovornost prvoapelanta, kao odgovorne osobe u pravnoj osobi, za radnje koje se po mjestu učinjenja imaju kvalificirati po KZFBiH. Prema stajalištu Suda BiH, pojam "odgovorna osoba u Federaciji" podrazumijeva da uopćeno postoji odgovornost određene osobe u pravnoj osobi i da je ona odgovorna kada su takve radnje izvršenja poduzete na području Federacije BiH. Činjenica da je pravna osoba registrirana prema odredbama zakona koji važe prema sjedištu poduzeća ne ekskulpira za radnje počinjene na području drugog entiteta. Sud BiH je dalje naveo da je iz dijela prvostupajske presude, u kojem se ističe prvoapelantovo svojstvo, očigledno da je on bio jedini član uprave pravne osobe, te da, s obzirom na takvu njegovu pozicioniranost, jasno proizlazi njegova odgovornost za poslovanje pravne osobe, koja se ne može zlouporabljivati u privrednom poslovanju. Sud BiH je ukazao da prvoapelant kao odgovorna osoba u pravnoj osobi snosi odgovornost za procese rada i poslovanje pravne osobe, pa činjenica da je on takvu pravnu osobu faktički iskoristio za sudjelovanje u nezakonitoj nabavi predmeta nesporno implicira njegove radnje i odgovornost.

119. Glede žalbenih navoda koji se odnose na razliku između objavljenih presude i pismenog otpravka, Sud BiH je najprije ukazao da se ne radi o proturječnosti i nerazumljivosti presude, kako je obrana isticala. Dalje, Sud BiH je naveo da je usporedbom zvaničnog zapisnika s objave presude, koji predstavlja izvornik, u skladu sa člankom 254. ZKP-a, s pismenim otpavkom prvostupajske presude utvrdio da ne postoji povreda. Uz daljnja objašnjenja, Sud BiH je zaključio da postoji potpuna suglasnost činjeničnog opisa djela iz izvornika presude konstatiranog na zapisnik o objavi presude, koji su potpisali predsjednik vijeća i zapisničar, i pisano izrađene presude. Sud BiH nije zanemario navode obrane koji ukazuju da su prilikom usmenog priopćenja odluke pojedini dijelovi ispušteni. Pozivajući se na članak 286. stavak 2. ZKPBiH, sud je zaključio da propust suca da pročita pojedine dijelove izvornika ne dovodi obligatorno do nezakonitosti i nepravilnosti pobijane presude.

120. U odnosu na navod obrane da je putem medija vršen utjecaj na sud, Sud BiH je između ostalog naveo da je izostao navod kojim se konkretizira "navodno prejudicirano postupanje članova prvostupajskog vijeća". Prema stajalištu Suda BiH, "ostaje nepoznato" jesu li oni uopće bili upoznati s medijskim napisima, te se ukazuje na profesionalizam i nepristranost kao uvjet za vršenje sudačke funkcije. Sud BiH je također naveo da je prvostupajski sud svoju odluku donio isključivo na temelju

ponuđenih dokaza i u skladu sa zakonom, objektivno i nepristrano, dajući utemeljeno i argumentirano obrazloženje.

121. Sud je ispitao navode svakog od apelanata u svezi s pogrešno i netočno utvrđenim činjeničnim stanjem, te je našao da ti žalbeni prigovori nisu utemeljeni, o čemu se izjasnio ukazujući na bitne dijelove žalbi apelanata na koje je odgovorio. Pri tome, Sud BiH je potvrdio zaključke prvostupanskog suda. Isto se odnosi na zaključke prvostupanskog suda glede pitanja štete, koristi, kvalitete respiratora, kao i utroška sredstava, o čemu se Sud BiH očitovao. Sud BiH je potvrdio i odluku o kazni i oduzimanju imovinske koristi.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

122. Zbog opsega svih apelacija koje su predmet ove odluke, Ustavni sud je odlučio da najprije navede zajedničke navode, pa zatim ono što je značajnije za svaku pojedinu apelaciju.

Zajednički navodi

123. Svi apelanti su pokrenuli pitanje pravičnosti postupka, odnosno ukazuju na povredu članka II(3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije. Povredu tog prava apelanti vide u činjenici da im je sudio nenadležni Sud BiH. Apelanti ukazuju da je sud bio nadležan za djela propisana u KZBiH, ali nakon prvostupanske presude, kada su apelanti osuđeni samo za kazneno djelo po KZFBiH, Sud BiH nije više bio nadležan i trebao je ustupiti predmet nadležnom sudu. Također, apelanti navode da Sud BiH nije donio posebno rješenje o svojoj nadležnosti.

124. Dalje, apelanti navode da je sud prekoračio optužnicu odnosno da je sud "prekomponirao" optužnicu i da ih je osudio za djelo za koje nisu bili optuženi, niti su u svezi s tim djelom saslušani. Iz "preciziranog" činjeničnog opisa, kako apelanti navode, proizlaze sasvim nove radnje kaznenog djela u odnosu na sadržaj optužnice, kao i osobni subjektivni odnos apelanata u odnosu na navedeno kazneno djelo. Apelanti smatraju da je sud preuzeo ulogu tužitelja, te je korigirao bitne elemente kaznenog djela kao što su umišljaj, korist, šteta i drugo. Naime, kada je ostalo nedokazano kazneno djelo udruživanja radi činenja kaznenog djela u svezi s kaznenim djelima zlouporabe položaja ili ovlasti, pranja novaca i drugo, korigiranjem optužnice je narušen njezin identitet.

125. Dalje, apelanti ukazuju na nedostatak konkretizacije radnje kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti, te u najvećem dijelu apelacija problematiziraju upravo taj dio kao nedostatak obrazloženja za što su osuđeni. Također, navode da suizvršiteljske radnje nisu jasno opisane.

126. Apelanti osporavaju i način na koji je sud cijenio, odnosno nije cijenio dokaze, pri tome ukazujući na brojne dokaze obrane koje sud nije uzeo u obzir.

127. Apelanti ukazuju na nezakonitost dokaza na kojima se temelji presuda. U svezi s tim navode da je nedostajala naredba o provedbi istrage, naredba za pretres, a kutije s respiratorima su otvorene i respiratori fotografirani. Zbog navedenog osporavaju nalaz vještaka I. S. koji je radio analizu respiratora na temelju njihovih karakteristika. Također, apelanti ukazuju da nije postupljeno u skladu s odredbom članka 71. ZKP-a u svezi s otvaranjem predmeta koji su oduzeti, odnosno pozivanja vlasnika predmeta.

128. Apelanti također navode da izreka presude ne odgovara pismenom otpravku, te ukazuju na sadržaj presude koji je kasnije u pismenom otpravku popunjen određenim odlukama, propisima i drugo.

129. Apelanti također navode da drugostupanska presuda nije odgovorila na važne žalbene navode, te im je samo formalno dana mogućnost žalbe. Navodi o diskriminaciji se svode na navode o drugačijem postupanju Suda BiH u drugim predmetima,

na koje se apelanti pozivaju, dok prvoapelant uspoređuje svoju kaznu, odgovorne osobe u pravnoj osobi, s kaznom četvrtoapelanta.

130. Svi apelanti smatraju da drugostupanski sud nije adekvatno ispitao i odgovorio na njihove žalbene navode.

Povreda presumpcije nevinosti

131. Svi apelanti su ukazali na povredu prava na presumpciju nevinosti. Apelanti ukazuju da se protiv njih vodila medijska hajka, koja je počela prije otvaranja istrage, i to uz pomoć Tužiteljstva, koja je utjecala na javno mnijenje i, konačno, na suce. Iako su svi apelanti istaknuli ovaj navod, ipak je najviše pažnje tom dijelu posvetio četvrtoapelant. Ustavni sud će, bez obzira na to u kojem opsegu ga je tko isticao, taj navod objediniti za sve apelante. Navodi o povredi presumpcije nevinosti se mogu podijeliti u tri skupine.

Pisanje medija

132. Apelanti navode ogroman broj novinskih napisa u kojima su označeni kao "članovi kriminalnog udruženja", "respiratorska mafija", odnosno ukazuju na pisanja u kojima se navodi da su kupljeni "malina respiratori", "malina respiratori ubijaju pacijente" i dr. Ti napisi su se pojavljivali u brojnim novinskim člancima, na portalima i televiziji te, kako navode, utjecali na pošteno suđenje. Putem medija se slala poruka o krivici apelanata, apelanti su "osuđeni pred sudom javnosti", čime se "slala poruka sudu". Apelanti ukazuju na pisanje samo jednog dnevnog lista u kojem se u tijeku suđenja spominjala "respiratorska mafija" i "crnolistaš", a navode da se pritisak "nastavio i nakon drugostupanske presude u naslovu istog dnevnog lista u kojem je navedeno: "Tajni adut [četvrtoapelanta] i [S.]? Preko Čemana i Palavrić žele srušiti presudu Suda BiH u aferi 'respiratori'." Apelanti ukazuju i na pisanja drugih medija "pod utjecajem određenih funkcionera", u kojima je objavljen veliki broj članaka u svezi s ovim postupkom.

133. Također, apelanti ukazuju na pisanje portala "Istraga" koji je, pet dana uoči objavljivanja prvostupanske presude, ukazao na "Plan trojke i HDZ-a BiH: Osuditi [četvrtoapelanta], osloboditi [J. M.] a, potom imenovati Vladu FBiH bez Lendine saglasnosti", u kojem je također navedeno da "postupajući sudac nakon prijetnje novim crnim lista[m]a zagovara osuđujuću presudu".

Ponašanje Tužiteljstva

134. Apelanti ukazuju da je Tužiteljstvo već na ročištu za određivanje pritvora istaknulo da ima "medija plan", te sumnjaju da su "pojedini mediji bili uključeni u medija plan" zbog načina na koji su izvještavali. Apelanti navode da je Tužiteljstvo, prije otvaranja istrage, objavilo priopćenje da su obavili vještačenje u kojem je utvrđeno da respiratori ne posjeduju ni minimum bitnih karakteristika potrebnih za liječenje pacijenata oboljelih od COVID-19 (tekst pod naslovom "Tužiteljstvo BiH zaprimilo stručno vještačenje u okviru predmeta", objavljen 11. svibnja 2020. godine na internetskoj stranici Tužiteljstva) sa sljedećim sadržajem:

"Svi respiratori u predmetu su locirani, evidentirani i izvršeno je stručno vještačenje. U nalazu vještaka utvrđeno je da nabavljeni ventilatori ne posjeduju ni minimum potrebnih bitnih karakteristika za adekvatan tretman pacijenata u jedinicama intenzivne terapije, među koje spadaju pacijenti oboljeli od COVID-19. Dakle, nije preporučeno korištenje ovih ventilatora u jedinicama intenzivne terapije. Tim tužitelja Tužiteljstva BiH, od početka rada na predmetu 4. 5. ove godine, kada je Tužiteljstvo preuzelo predmet, poduzeo je cijeli niz potrebnih radnji na utvrđivanju svih okolnosti ove nabave i intenzivan rad se svakodnevno nastavlja. Putem instituta međunarodne pravne pomoći pribavljeni su i pribavljaju se svi potrebni podaci i

informacije o predmetnoj nabavi, vrše se vještačenja i pregledi dokumentacije i tužiteljski tim je u svakodnevnom i stalnom kontaktu s policijskim i sigurnosnim agencijama s kojima radi na predmetu. Tužiteljstvo BiH o provedenim aktivnostima će blagovremeno i točno informirati javnost."

135. Dalje apelanti ukazuju na gostovanje glavne tužiteljice na televiziji "koja nije negirala komentare voditelja koji su upućivali da je apelant kriv". U istoj emisiji provedena je anketa s pitanjem "Ko je je kriv za aferu respiratori?" i 59% gledatelja je odgovorilo da je kriv četvrtoapelant, na što je voditelj prokomentirao: "Znači, već presuđeno."

136. Apelanti navode da je Transparency International u Izvješću o monitoringu procesuiranja slučajeva korupcije u BiH za 2022. i 2023. godinu zapazio sljedeće: "Sudovi su u nekim predmetima propustili da u skladu sa ZKP-om zaštite svjedoke od ispitivanja kojim se zastrašuju, već su to činili tek po reakciji stranaka ili branitelja [naveden konkretan predmet]. Također je navedeno kao problematično kada Tužiteljstvo svjedoku obrane govori kako je izjavio osumnjičeni u drugom predmetu, čime se stvara pritisak na svjedoka [ukazujući na konkretan predmet]." Apelanti ukazuju da je na to reagirala prvobitna predsjednica prvostupajnskog vijeća Dž. B. koja je pozvala Tužiteljstvo "na profesionalizam, moral i etiku, ukazujući na informacije koje se priopćavaju javnosti a nisu točne".

Ponašanje suda

137. Apelanti dalje ukazuju da je sud je u presudi naveo pismo anesteziologa koje se pojavilo u medijima, ali nije provedeno kao dokaz u postupku. Dalje navode da su drugostupajnsku odluku prvo objavili mediji, pa su je nakon toga dobili apelanti. Također, apelanti ističu da je predsjednik sudbenog vijeća B. P. tražio izuzeće zbog pritiska koji se u javnosti stvorio zbog ovog predmeta. Apelanti ukazuju i na izjavu suca B. P. koji je ukazao na "medijski teror", na način kako je o ovom slučaju izvještavao jedan medij, kao i na činjenicu da je tužitelj "Ambasada SAD-a proglasila herojima".

Ambasada Sjedinjenih Američkih Država

138. U tijeku postupka objavljen je tekst na portalu "Inforadar.ba" da je tužitelju ponuđeno 2.000.000 KM da izostavi četvrtoapelanta iz optužnice za respiratore, uz tvrdnju da je ta informacija potvrđena iz izvora bliskih Američkoj ambasadi. Na pismo četvrtoapelanta koje je upućeno Ambasadi SAD-a da se očituje, jer šutnja izravno utječe na njegovu presumpciju nevinosti, nikada nije odgovoreno. Tek nakon dvije godine, u vrijeme trajanja postupka, nakon što je četvrtoapelant tužio ovaj portal, tužitelj se izjasnio da mu nikada nije nuđen novac, ali ta vijest je prenesena od malog broja medija. Međutim, šteta je učinjena uz pomoć međunarodnih zvaničnika, koji su izjavama upućivali na apelantovu krivicu, uz navođenje priopćenja iz Ambasade SAD-a, odnosno ambasadora SAD-a, koja su iznesena u apelaciji. Dalje, apelanti navode da je "Američka ambasada" proglasila tužitelje herojima mjeseca, nakon podizanja optužnice.

Izjave visokih zvaničnika

139. Fahrudin Radončić, predsjednik stranke Savez za bolju budućnost BiH, kao odgovor četvrtoapelantu na Facebook profilu (srpanj 2022. godine) napisao je: "'Uspješni Bošnjaci' su privatizacijske i respiratorske lopuže i ubice, koje su u najtežim vremenima poslije agresije na BiH imali dovoljno nemoralnosti, pokvarenosti i neljudskosti da milionski krađu na neispravnim respiratorima i svjesno ubijaju ljude koji se bore za dah", što su prenijeli brojni mediji.

140. Elmedin Konaković, predsjednik stranke Narod i pravda, poslije donošenja prvostupajnske presude, 25. listopada 2023. godine je na televiziji izjavio: "Imamo Vladu napokon, nakon što je presuđeni kriminalac bio na čelu te vlade [...], imamo

funkcionalnu vladu." Novinar je rekao da se radi o prvostupajnskoj presudi, na što je Konaković odgovorio: "Za mene je to, ja ga mogu tako zvati jer imam i oči i uši i vidim šta čovjek radi."

141. Nermin Nikšić, predsjednik Socijaldemokratske partije BiH, u gostovanju na televiziji je izjavio: "Očito je da je tu bilo određenih zloupotreba, očito je da su respiratori plaćeni enormno i da ti respiratori ne koriste. Čak, ja smatram da je veći zločin, dakle zločin je ako ste u trenutku kada trebate da osigurate da se spašavaju ljudski životi, da se spašavaju životi građana, vi pokušali nešto tu da nešto tu, da šćarite i šćarili i, ovaj, lovili u mutnom da dodete do nekog novca. Dakle, to je zločin, evidentan."

142. Apelanti su naveli i brojne druge izjave koje su dali Dragan Čović, Marinko Čavara, Edin Forto, Nasiha Pozder.

Prvoapelantovi navodi

143. Prvoapelant je osim povrede prava na pravično suđenje ukazao i na povredu prava iz članka 7. Europske konvencije (kažnjavanje samo po osnovi zakona), kao i na povredu prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. Naveo je da je optužen za kaznena djela bez konkretizacije radnji. Dalje ukazuje da je osuđen po istom činjeničnom supstratu po kojem je oslobođen, i to za kazneno djelo prema pravnoj kvalifikaciji koja mu nikada nije predočena.

144. Prvoapelant navodi da u odnosu na svojstvo odgovorne osobe nije obrazloženo po osnovu kojeg zakonskog ili podzakonskog propisa, odnosno akta je utvrđeno da je on "odgovorna osoba" u trećeapelantu, te koji je krug poslova povjeren takvoj osobi, na temelju kojeg propisa i drugo, a posebno na temelju kojeg propisa se određuje svojstvo odgovorne osobe u kaznenopravnom smislu. Navodi da je sud pretpostavio krug odgovornosti u pravnoj osobi i prvoapelanta proglasio odgovornim "apsolutno za sve jer je 'vlasnik' i osoba odgovorna za zastupanje".

145. Prvoapelant problematizira "učinjenu, a zabranjenu kombinaciju dva zakona". Naime, kako navodi, osuđen je za kazneno djelo koje je propisano člankom 383. KZFBiH kojim se zahtijeva da se svojstvo odredi kao "službena ili odgovorna osoba u Federaciji", dok je njegovo svojstvo određeno pozivanjem na članak 123. stavak 1. točka 6. KZRS. Prvoapelant posebno naglašava da je sud izmijenio činjenični opis, te na više mjesta gdje se spominje prvoapelant dodao "u svojstvu odgovorne osobe u pravnoj osobi". Sud je time, kako ističe prvoapelant, pokušao nadomjestiti nedostatak elemenata kaznenog djela za koje ga osuđuje jer optužnica nije sadržavala preciziranje njegovog svojstva u smislu "odgovorne osobe u Federaciji BiH".

146. Dalje navodi da se u izreci prvostupajnske presude ne opisuje niti navodi koju je od tri alternativno određene radnje izvršenja kaznenog djela apelant uradio. U drugostupajnskoj presudi je navedeno da je navodno iskoristio svoje ovlasti, bez navođenja propisa. Zbog toga smatra da je činjenično stanje proizvoljno utvrđeno. Prvoapelant tvrdi da nedostaje i treći uvjet ovog kaznenog djela – dopuna njegove blanketne norme, jer se radi o kaznenom djelu blanketnog karaktera. Zbog svega navedenog, smatra da je presuda nerazumljiva. Konačno, prvoapelant navodi da nije utvrđeno kome je pribavljena korist, njemu ili trećeapelantu, što opet dovodi u svezu s izmjenama u optužnici i presudi. Prvoapelant dalje ukazuje da postoji proizvoljnost i u odlučanju o oduzimanju imovinske koristi jer smatra da presude ne sadrže obrazloženje zašto se korist oduzima i od prvoapelanta i od pravne osobe.

147. U odnosu na proizvoljno utvrđeno činjenično stanje, proizvoljnu primjenu materijalnog prava i povrede načela *in dubio pro reo*, prvoapelant je na 45 stranica apelacije, po točkama optužnice, analizirao i osporio zaključke suda o tome da je bio

svjestan da postupa suprotno zaključku Vlade, da je postojao "prethodni dogovor" za koji smatra da nije dokazan, da nije bilo tajnosti u prepiskama. Dalje je naveo da se ne zna tko je osoba "A." koja nije saslušana pred sudom, te da je sud pogrešno protumačio poruku koja glasi "da će imati dobar posao, ali se ne navodi Vlada ili FSCZ". Zatim analizira i osporava zaključak suda u svezi sa svojom navodnom nesavjesnošću, problematizira zaključak da su respiratori preplaćeni a da je razlika cijene otišla u korist S. L. Također, navodi da nije jasno kako je sud došao do zaključka o neistinitom sadržaju fakture, problematizira zaključke u svezi s podizanjem blagajničkog maksimuma i trošenja novca, problematizira zaključak da je tražio upis pravne osobe u Registar itd. Sve navedeno apelant dovodi u svezu s načinom ocjene dokaza, pri čemu ukazuje na odbijanje dokaza obrane, nedostatke u obrazloženju presuda, nejasnoće i sl.

Drugoapelantovi navodi

148. Drugoapelant je pored prava na pravično suđenje naveo i povredu prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije i "pravo iz članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine". Drugoapelant najprije ukazuje da je optužnica promijenjena na način da je sud "konstruirao novi događaj". U svezi s tim, ukazuje na izmjene "u podjeli imovinske koristi".

149. Dalje navodi da u optužnici nije navedeno koji je dokument drugoapelant krivotvorio, a sud je uredio taj dio tako što je u presudu unio o kojim dokumentima se radi. Pri tome, drugoapelant ukazuje da nije dokazano kako je krivotvorio ponudu trećeapelanta – prodavatelja, niti je sud cijeno dokaze obrane da nije bilo krivotvorenja. Apelant navodi da je bio optužen zato "što nije obrazložio odluku o izuzeću", odnosno primjenu članka 10. Zakona o javnim nabavama, pa navodi da je sud "sam odredio koju je to odredbu trebao primijeniti, odnosno ukazao na odredbu članka 21. Zakona o javnim nabavama na koju se Tužiteljstvo nije pozivalo". Smatra da je time je povrijeđeno načelo *in dubio pro reo*.

150. Dalje, drugoapelant ukazuje i na kontradiktornost presude zbog izreke kojom su osuđeni za kupovinu 100 respiratora, dok se u obrazloženju navodi da je nabavljeno "100 većinski pogrešnih respiratora", a nije razjašnjeno koliko je to tačno bilo "pogrešnih", a koliko je respiratora "odgovaralo svrsi".

151. Drugoapelant problematizira i način ocjene dokaza, odnosno navodi da je sud cijenio nalaz vještaka I. S. koji "nikada nije radio vještačenje uređaja kao u konkretnom predmetu". S druge strane, sud nije istaknuo sve kvalifikacije svjedoka, šefice Klinike za anesteziju i reanimaciju Kliničkog centra u vrijeme pandemije COVID-19, i koja je objasnila zašto pacijente, "a njih je bilo malo", nisu stavljali na te respiratore. Dalje, drugoapelant ukazuje da sud nije dao odgovor tko je tražio respiratore za liječenje COVID-19 kod pacijenata sa srednjom i teškom kliničkom slikom, te tvrdi da "niti jedna bolnica nije obavijestila nadležne da ovi respiratori nisu uporabljivi". Drugoapelant ukazuje da se nije pozvao na članak 10. Zakona o javnim nabavama kako bi pogodio trećeapelantu, već je taj članak "uobičajeno primijenjen".

152. Također, problematizira zaključak suda u svezi s telefonskim sazivanjem sjednice FSCZ-a za koju je pripremio prijedlog odluke o nabavi materijala, iz kojeg nije vidljiv predmet nabave. Apelant navodi da nije on pripremao nacrt odluke, kao i da nije glasao na sjednici, a da je odluka donesena jednoglasno, izuzev apelantovog glasa.

153. Apelant problematizira i datum plaćanja po ugovoru, te ukazuje na iskaze svjedoka koji su potvrdili da je datum 3. travnja, a ne 2. travnja 2020. godine. Dalje apelant navodi da je sud odbio prijedlog obrane za izvođenje dokaza, jer je svjedokinja N. F. "razjasnila stvari". Međutim, navodi da je sud prilikom pisanja

presude promijenio svoju odluku. Apelant također navodi da u presudi nije dano obrazloženje za postojanje navodne štete, umišljaja i namjere.

Trećeapelantovi navodi

154. Trećeapelant, pravna osoba, uglavnom je istaknuo iste navode kao prvoapelant.

Četvrtoapelantovi navodi

155. Četvrtoapelant je pored povrede prava na pravično suđenje naveo i povredu prava iz čl. 7., 13., 14. i 17. Europske konvencije i povredu prava iz "čl. II/1., II/2., II/4. i VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine", čl. 14. i 15. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i čl. 3. i 4. toč. 12., 16., 19., 22. i 23. Direktive (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. godine o jačanju određenih vidova pretpostavke nevinosti i prava sudjelovanja na raspravi u kaznenom postupku. Četvrtoapelant navodi da ga je sud proglasio krivim oslanjajući se na propise "koji uopće nisu bili na snazi *tempore criminis* ili su izmijenjeni u relevantnim dijelovima". To se odnosi, kako navodi, na Zakon o Vladi FBiH na temelju kojeg je promijenjen i Poslovnik o radu Vlade (vidi točku 12. ove odluke). Smatra da je drugostupanjski sud na nedopustiv način relativizirao i negirao činjenicu da se prvostupanjski sud u obrazloženju pozvao na odredbe zakona koji su prestali važiti ili su izmijenjeni/dopunjeni.

156. Četvrtoapelant također navodi da je sud potpuno zanemario njegove ustavne ovlasti i druge zakonske ovlasti koje nije cijenio, a prema kojima je premijer nadležan za provedbu politike i izvršavanje zakona federalne vlasti. Zaštita ljudi u vrijeme pandemije bila je politika i obveza federalne vlasti. Četvrtoapelant navodi da je postupao u skladu sa člankom 8. Poslovnika o radu Vlade, da je imao pravo i dužnost glasati, a Vlada je kao kolektivni organ donijela odluku "koju je on morao potpisati".

157. Dalje, četvrtoapelant navodi da je Sud BiH potpuno zanemario da je spornu Odluku o izdvajanju sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH za razmatranje i odlučivanje predložila zamjenica premijera J. M. i da je istodobno, u skladu sa svojim zakonskim i poslovnim ovlastima, tražila održavanje hitne telefonske sjednice. Ona je, međutim, u ovom predmetu oslobođena optužbe. Osim toga, navodi da odluka o davanju prethodne suglasnosti FSCZ-u za nabavu materijala i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije, koju je Vlada donijela 2. travnja 2020. godine na prijedlog drugoapelanta i komandantice J. M., ne bi mogla biti donesena da premijer nije zakazao sjednicu Vlade u konsultaciji sa zamjenicima.

158. Četvrtoapelant navodi da je proizvoljan zaključak Suda BiH da je četvrtoapelant, za razliku od ostalih članova Vlade, znao i bio svjestan da su tim odlukama osigurana sredstva koja će putem FUCZ-a biti doznačena prethodno odabranoj pravnoj osobi. Naime, ističe da Tužiteljstvo nije izvelo niti jedan dokaz koji potvrđuje navedenu tvrdnju, kao i da nijedan član Vlade nije saslušan niti je svjedočio na Sudu BiH u svezi s ovim predmetom.

159. Četvrtoapelant smatra proizvoljnim i zaključak suda da je on iskoristio položaj i zajedno sa zamjenikom potpisao prethodno pripremljene naloge za isplatu, jer je to uradio nakon što je te naloge potpisala federalna ministrica financija, upravo onako kako to propisuje Zakon o izvršavanju proračuna za 2020. godinu. Četvrtoapelant ukazuje da je sud proizvoljnom primjenom materijalnog prava utvrdio da je kriv zato što nije zaključio ugovor o kupovini respiratora.

160. Četvrtoapelant smatra da prilikom prvog ispitivanja nije obaviješten o prirodi i razlozima optužbe. Pri tome ukazuje da je osuđen za produljeno kazneno djelo zloporabe i to u suizvršiteljstvu, za šta nije bio optužen. Dalje navodi da se branio od optužbi da je sebi i pripadnicima udruženja pribavio imovinsku korist. Sud je, kako navodi, "prekomponirao činjenični opis" pa ga

je osudio da je ostvario korist trećeapelantu. Apelant dalje ističe da sud nije diferencirao i konkretizirao radnje apelanata kao suizvršitelja. Dalje, problematizira kako je sud opisao radnju kaznenog djela zloporabe, te ukazuje na "nedostatke vremena izvršenja".

161. Dalje, četvrtoapelant ukazuje na oslobađajući dio u kojem je navedeno "da nema dokaza o zajedničkom djelovanju", što dovodi u svezu s obrazloženjem u drugostupanjskoj presudi u svezi sa suizvršiteljstvom i primijenjenom teorijom volje. Navodi da je za kazneno djelo za koje je osuđen potrebno dokazati umišljaj, a kada se radi o suizvršiteljstvu, mora se dokazati da su optuženi donijeli zajedničku odluku za izvršenje kaznenog djela. Smatra da to nije dokazano u presudi niti su događaji koji se navode u presudi vremenski povezani jer se spominju dva datuma kontakata (25. i 29. ožujka).

162. Dalje, četvrtoapelant ukazuje i na nedostatak blanketnog propisa u svezi sa zaključkom suda da je on naložio upis trećeapelanta u Registar. Također, četvrtoapelant ukazuje na oslobađajući dio presude, s kaznenim djelima za koja ga je sud oslobodio "ne opisujući radnje izvršenja". Četvrtoapelant smatra da je to učinjeno jer bi se obrazlaganjem oslobađajućeg dijela "obesmislio osuđujući" dio presude. Time je, kako četvrtoapelant navodi, izreka presude nerazumljiva i predmet optužbe nije riješen. Dalje ukazuje da sud nije cijenio dokaze obrane da je četvrtoapelant u razdoblju pandemije poduzeo sve radnje "kao drugi premijeri". Pri tome, smatra da sud nije na adekvatan način cijenio dokaze koji ukazuju da on nije mogao utjecati na predmet i cijenu, pri čemu je proizvoljno cijenio iskaz A. Č. Smatra da se njezin iskaz ne može dovesti u svezu s nabavom spornih respiratora.

b) Odgovori na apelaciju

163. U odgovoru na apelaciju Sud BiH navodi da je apelacija neutemeljena i da ostaje kod svih navoda iznesenih u presudi.

164. Tužiteljstvo je odgovorilo na apelaciju prvoapelanta i drugoapelanta. Istaknulo je da ponavljaju žalbene navode koje je Sud BiH ispitao. Tužiteljstvo ukazuje da se iznosi netočna tvrdnja o činjeničnim navodima optužnice i pravnoj kvalifikaciji kaznenih djela koja su se apelantima stavljala na teret. U svezi s tim navodi da su prvoapelant i drugoapelant točkom 1. optužnice optuženi za kazneno djelo udruživanja radi činjenja kaznenih djela, odnosno da su postali pripadnici udruženja tri ili više osoba s ciljem počinjenja kaznenih djela. Ističu da je u toj točki činjenično opisan plan udruženja, te kaznena djela zbog kojih je ono organizirano, što podrazumijeva prihvaćanje plana od svih pripadnika udruženja, te njihov umišljaj o svakom kaznenom djelu zbog kojeg je udruženje formirano.

165. U točki 2. optužnice, kako se dalje navodi u odgovoru, opisana su kaznena djela koja su optuženi i počinili u sastavu udruženja nakon njegovog formiranja i stvorenog plana udruženja. U kronologiji postupanja, niti jedno od učinjenih djela nije moglo biti učinjeno bez prethodnih i dogovorenih djela drugih optuženih u sastavu udruženja. Dakle, činjenična konstrukcija optužnice predstavlja jedinstvenu cjelinu činjenično opisanih radnji iz toč. 1. i 2. kao oblika organiziranog kriminala i kaznenih djela pripadnika organizacije koja su izvršena u sastavu organizacije. Činjenični opis točke 2. sadrži i sve navode (opise) iz točke 1. optužnice.

166. Tužiteljstvo navodi da je "apsolutno netočna" prvoapelantova tvrdnja da sva ova kaznena djela koja se navode "u svezi s" kaznenim djelom udruživanja radi činjenja kaznenih djela u točki 1. optužnice nisu kaznena djela za koja se on osobno teretio. Nitko drugi se nije teretio, već se radi o kaznenim djelima koja je organizacija kojoj je pripadao prvoapelant imala za cilj učiniti, a potom ih je i učinila, kako je to opisano točkom 2. optužnice. Točnije, u toč. 1. i 2. optužnice činjenično su opisana

sva kaznena djela koja su se apelantu stavljala na teret, odnosno za koja se on "osobno teretio". Prvoapelant je osporenim odlukama pravomoćno osuđen za znatno manju kriminalnu količinu i lakša kaznena djela u odnosu na predmet optuženja izražen kroz činjenični opis njegovih djela.

167. Da su apelanti bili obaviješteni o prirodi i razlozima optužbi protiv njih i da su djela opisana u optužnici potpuno razumjeli, potvrđuju obavljene radnje dokazivanja u fazi istrage, kada su se apelanti u prisustvu branitelja aktivno branili od djela koja su im se stavljala na teret. Pri tome nisu isticali da ne razumiju opis i kvalifikaciju kaznenih djela, koja su u biti jednaka djelima za koja su i optuženi. Također, ni tijekom postupka, u fazama, apelanti nisu istaknuli da ne razumiju optužnicu. Tužiteljstvo ističe da su prvoapelantovi navodi o navodnom nerazumijevanju (neobavješćavanju o prirodi i razlozima optužbe) očito produkt "interesnog zanemarivanja pravne kvalifikacije kaznenog djela iz optužnice i presude kojom su proglašeni krivim", odnosno da su kaznena djela učinili kao suizvršitelji i da se radi o jednom kaznenom djelu, bez obzira na to što su radnje inkriminacije različito numerirane. Također, Tužiteljstvo ističe da apelanti zanemaruju činjenicu da su te njihove radnje opisane i optužnicom u činjeničnom opisu kaznenog djela organiziranog kriminala i kaznenih djela koja su pripadnici počinili u sastavu udruženja ("točka 1. je sastavni dio točke 2. optužnice"). Opis izreke presude u tom smislu nije nerazumljiv jer su suizvršiteljske radnje, kao i granice umišljaja svakog od apelanta, opisane jednom točkom izreke presude (1. točka), koja sadrži numerirano podijeljene inkriminirane događaje (1.1.–1.5.). Stoga, opis prvoapelantove suizvršiteljske radnje, kako navodi Tužiteljstvo, "proširuje granice njegovog umišljaja i na druge opisane događaje, jer se radi o jednom kaznenom djelu u produljenom trajanju". Zajedničko djelovanje svakog suizvršitelja i njihov odlučni doprinos izvršenju djela suštinski su potpuno opisani u osuđujućem dijelu presude "ukoliko se izreka presude i njezino obrazloženje promatraju na ispravan način". To djelo činjenično je opisano i u optužnici u činjeničnim navodima kaznenog djela iz članka 249. i drugih kaznenih djela koja su optuženi učinili kao nužni suizvršitelji u sastavu organizacije. Kako Tužiteljstvo navodi, prvoapelant je osuđen za kazneno djelo koje je bilo obuhvaćeno optužnicom, samo je to djelo bilo opisano subjektivnim i objektivnim elementima kaznenih djela koja su počinjena u sastavu udruženja kao vida organiziranog kriminala.

168. Dakle, iako sud nije prihvatio postojanje udruženja, kao oblika organiziranog kriminala koji nije dokazan ali je prema ocjeni suda "ostao u domenu utemeljene sumnje", sud se izrekom presude i postavljenom pravnom kvalifikacijom držao objektivnog i subjektivnog identiteta optužnice i postavljenih okvira. Tužiteljstvo navodi da se o tome, suprotno navodima iz apelacije, očitovao i drugostupanjski sud i zaključio da je preciziranjem "ostao nenarušen identitet stvarnog događaja i nisu mijenjane činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminiranog kaznenog djela", u opsegu i načinu s kojim je prvoapelant upoznat od samog početka postupka. Optužnicom su dana svojstva apelanta kao odgovorne osobe u pravnoj osobi, opisane sve njegove radnje u kronologiji kriminalnog postupanja njega i drugih suizvršitelja u djelu, koje predstavljaju bitna obilježja kaznenog djela za koje je osuđen.

169. U odnosu na navode o prekoračenju optužbe, Tužiteljstvo ističe da su sve izmjene suštinski pogodovala i išle u korist apelantima jer im je optužnicom stavljen na teret veći broj inkriminacija, teže radnje učinjenja i stupanj kaznene odgovornosti, koji su kvalificirani znatno težim kaznenim djelima. Dalje, Tužiteljstvo navodi da redovni sud primjenom materijalnog prava nije "uspostavio neki novi nepostojeći zakon", kako se navodi u apelaciji. Naprotiv, sud je svojstvo prvoapelanta kao odgovorne osobe utvrdio primjenom materijalnog zakona entiteta

u kojem je ta pravna osoba osnovana (KZRS), s obzirom na opće odredbe tog zakona koje propisuju svojstvo službene i odgovorne osobe prema sjedištu pravne osobe. Međutim, u pogledu primjene odredaba posebnog dijela kaznenog zakona na utvrđene činjenice, redovni sud je pravilno primijenio odredbe materijalnog prava entiteta na čijem području mjesne nadležnosti su protupravne radnje izvršene, odnosno pokušane (KZFBiH).

170. Tužiteljstvo osporava postojanje "medijske kampanje" i "medija plana" te ukazuje da se radi o lažnoj tvrdnji apelanata, a medijski članci i priopćenja zvaničnika se neutemeljeno dovode u svezu s Tužiteljstvom. Tužiteljstvo smatra da osporena odluka sadrži sve potrebne standarde obrazloženja, kao i da je Sud BiH bio stvarno nadležan. Tužiteljstvo predlaže da se apelacije odbiju kao neutemeljene.

171. U izjašnjenju na odgovore na apelaciju apelanti navode da su odgovorima potvrđeni navodi iz apelacija. Ponovno ukazuje da se Sud BiH nije o bitnim stvarima izjasnio. Prvoapelant ističe da je netočan navod Tužiteljstva da tijekom postupka nije isticao manjkavost optužnice, te da odgovor Tužiteljstva "oslikava" i kako se sam postupak odvijao.

V. Relevantni propisi

172. **Kazneni zakon Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18, 46/21, 31/23 i 47/23)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Udruživanje radi počinjenja kaznenih djela Članak 249.

(1) *Tko organizira grupu ljudi ili na drugi način udružuje tri ili više osoba u cilju počinjenja kaznenih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine ako za takvo organiziranje ili udruživanje radi počinjenja pojedinog kaznenog djela nije propisana teža kazna,*

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) *Tko postane pripadnikom grupe ljudi ili udruženja iz stavka 1. ovoga članka,*

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(3) *Pripadnik grupe ljudi koji otkrije grupu ili pripadnik udruženja koji otkrije udruženje prije nego što je u njihovu sastavu ili za njih počinio kazneno djelo,*

može se osloboditi kazne.

(4) *Organizator koji otkrivanjem grupe ljudi ili udruženja ili na drugi način spriječi počinjenje kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka,*

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine,

a može se i osloboditi kazne.

173. **Kazneni zakon Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03 – ispravak, 21/04 – ispravak, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 31.

Supočiniteljstvo

Ako više osoba zajednički počinu kazneno djelo, sudjelovanjem u počinjenju kaznenog djela ili poduzimajući što drugo čime se na odlučujući način doprinosi počinjenju kaznenog djela, svaka će se od njih kazniti kaznom propisanom za to kazneno djelo.

Članak 55.

Produljeno kazneno djelo

(1) *Odredbe ovoga Zakona o stjecaju kaznenih djela neće se primijeniti kada počinitelj počinu produljeno kazneno djelo.*

(2) *Produljeno kazneno djelo je počinjeno kada je počinitelj s namjerom počinio više istih ili istovrsnih kaznenih djela koja s obzirom na način počinjenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju čine jedinstvenu cjelinu.*

(3) *Kada se radi o produljenom kaznenom djelu istih zakonskih obilježja, sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za to kazneno djelo. Ako se radi o istovrsnim kaznenim djelima, sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za najteže od tih djela.*

Članak 383.

Zlouporaba položaja ili ovlasti

(1) *Službena ili odgovorna osoba u Federaciji koja iskorištavanjem svojeg službenog položaja ili ovlasti, prekoračivši granice svoje službene ovlasti ili ne obavivši svoje službene dužnosti, pribavi sebi ili drugome kakvu korist, drugome nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugoga,*

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) *Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena imovinska korist koja prelazi 10.000 KM,*

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) *Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena imovinska korist koja prelazi 50.000 KM,*

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) *Pribavljena korist bit će oduzeta.*

174. **Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Odjeljak 1 – *Stvarna nadležnost i sastav Suda*

Članak 23.

Stvarna nadležnost Suda

(1) *Sud je nadležan:*

a) *suditi u prvom stupnju u kaznenim stvarima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom,*

b) *odlučivati o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stupnju,*

c) *odlučivati o obnovi kaznenog postupka u slučajevima propisanim ovim Zakonom,*

d) *rješavati sukob nadležnosti u kaznenim stvarima između sudova Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,*

e) *odlučivati o pitanjima provođenja međunarodnih i međuentitetskih kaznenih propisa, uključujući i odnose s Interpolom i drugim međunarodnim tijelima policije te o prebacivanju osuđenika, izručenju i predaji osobe po zahtjevu bilo kojeg tijela na području Bosne i Hercegovine, druge države ili međunarodnog suda ili tribunala,*

f) *obavljati i druge poslove propisane zakonom.*

(2) *Ako je ista osoba počinila više kaznenih djela, pa je za pojedina od tih djela nadležan Sud, a za pojedina drugi sudovi, prednost ima suđenje pred Sudom*

Odjeljak 1 – Pretraga stana, prostorija i osoba

Članak 51.

Pretraga stana, ostalih prostorija i pokretnina

(1) Pretraga stana i ostalih prostorija osumnjičenika odnosno optuženika i drugih osoba te njegovih pokretnina izvan stana, može se poduzeti samo ako ima dovoljno osnova za sumnju da se u njima nalaze počinitelj, sudionik, tragovi kaznenog djela ili predmeti važni za postupak.

(2) Pretraga pokretnina, u smislu odredbe stavka (1) ovoga članka, obuhvaća i pretragu računalnih sustava, uređaja za pohranu računalnih i elektroničkih podataka, kao i mobilnih telefonskih uređaja. Osobe koje se koriste ovim uređajima dužne su omogućiti pristup, predati medij na kojem su pohranjeni podaci te pružiti potrebne obavijesti o uporabi tih uređaja. Osoba koja odbije predati ih može se kazniti prema odredbi članka 65. stavak (5) ovoga zakona.

(3) Pretraga računala i sličnih uređaja iz stavka (2) ovoga članka može se poduzeti uz pomoć stručne osobe.

Članak 56.

Usmeni zahtjev za izdavanje naloga za pretragu

(1) Usmeni zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi može se priopćiti kada postoji opasnost od odgode. Usmeni zahtjev za izdavanje naloga o pretrazi može se priopćiti Sudu i telefonom, radio-vezom ili drugim sredstvom elektronske komunikacije.

(2) Kada je podnesen usmeni zahtjev za izdavanje naredbe o pretrazi, Sud će daljnji tijek razgovora zabilježiti. U slučaju kada se koristi zvučni ili stenografski zapisnik, zapisnik se u roku od 24 sata mora dati na prijepis, čija će se istovjetnost ovjeriti i čuvati s izvornim zapisnikom.

Članak 71.

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i isprava

(1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i isprava obavlja Tužitelj.

(2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i isprava Tužitelj je dužan obavijestiti osobu ili poduzeće kojem su predmeti oduzeti, suca za prethodni postupak i branitelja.

(3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i isprava mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe.

Odjeljak 6 – Očevid i rekonstrukcija

Članak 92.

Poduzimanje očevida

Očevid se poduzima kada je za utvrđivanje neke važne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Članak 254.

Unošenje izreke presude u zapisnik

(1) U zapisnik o glavnoj raspravi unosi se potpuna izreka presude, uz naznaku je li presuda javno objavljena. Izreka presude unesena u zapisnik o glavnoj raspravi jest izvornik.

(2) Ako je doneseno rješenje o pritvoru, i ono se unosi u zapisnik o glavnoj raspravi.

Članak 290.

Sadržaj presude

(1) Pisano izrađena presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

(2) Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Bosne i Hercegovine, naziv Suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća te zapisničara, ime i prezime optuženika, kazneno djelo za koje je optužen i je li bio nazočan glavnoj raspravi, dan glavne rasprave i je li glavna rasprava bila javna, ime i prezime tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i opunomoćenika koji su nazočili glavnoj raspravi te dan objave izrečene presude.

(3) Izreka presude sadrži osobne podatke optuženika i odluku kojom se optuženik proglašava krivim za kazneno djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.

(4) Ako je optuženik proglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke iz članka 285. ovoga Zakona, a ako je oslobođen optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis djela za koje je optužen i odluku o troškovima kaznenog postupka te o imovinskopравnom zahtjevu ako je bio podnesen.

(5) U slučaju stjecaja kaznenih djela Sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedinačno kazneno djelo, a zatim jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u stjecaju.

(6) U obrazloženju presude Sud će iznijeti razloge za svaku točku presude.

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga smatra dokazanim ili nedokazanim, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih je razloga odlučio da se ne ispita izravno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitao, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i kaznena odgovornost optuženika te pri primjenjivanju određenih odredaba Kaznenog zakona na optuženika i kazneno djelo.

(8) Ako je optuženiku izrečena kazna, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti Sud uzeo u obzir pri odmjerenju kazne. Sud će posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti ili optuženika osloboditi kazne ili izreći uvjetnu osudu ili da treba izreći sigurnosnu mjeru ili oduzimanje imovinske koristi.

(9) Ako se optuženik oslobađa optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti iz kojih se razloga iz članka 284. ovoga Zakona to čini.

(10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija Sud se neće upuštati u ocjenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

VI. Dopustivost i meritum

175. Apelanti pobijaju navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz čl. II/1., II/2., II/3.e), II/4. i članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6., 7., 13., 14. i 17. Europske konvencije, te čl. 15. i 16. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima kao direktiva EU. Ustavni sud će se prilikom ispitivanja ovih apelacija baviti najznačajnijim dijelovima kojima se pokreću prava zagarantrana Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom.

Pravo na pravičan postupak

176. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

177. Članak 6. st. 1., 2. i stavak 3. toč. a) i b) Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

2. Svatko tko je optužen za kazneno djelo smatra se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivnja sukladno zakonu.

3. Svatko tko je optužen za kazneno djelo ima sljedeća minimalna prava:

a) da bez odgađanja, posebno i na jeziku koji razumije bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega;

b) da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremu svoje obrane;

Nadležni sud

178. Ustavni sud podsjeća da je praksa Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) o pitanju nadležnosti u kontekstu pojma "sud" postavila kriterije prema kojima analizira da li organ koji je donio odluku predstavlja "sud" u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Pri tome je istaknuto da pojam "sud" u suštinskom smislu riječi "određuje njegova sudska funkcija, dakle to što on donosi odluke o pitanjima iz svoje nadležnosti na temelju pravnih normi i nakon postupka koji je proveden na propisani način" (vidi Europski sud, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske*, presuda od 7. svibnja 2021. godine, predstavka broj 4907/18, točka 194. s daljnjim referencama). Dakle, da bi ispunio zahtjev "zakonom ustanovljenog suda" iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, sud ne samo da mora biti utemeljen u skladu sa zakonom nego mora i suditi u okviru zakonom propisane nadležnosti.

179. Ustavni sud ukazuje da je navode o nenadležnosti ispitao Sud BiH razmatrajući žalbe apelanata, te je istaknuo da je njegova nadležnost uspostavljena zbog kaznenog djela udruživanja radi činjenja kaznenih djela koje je propisano odredbama KZBiH. Također je naveo da je taj sud "nadležan sve dok Tužiteljstvo stoji iza optužbe koja u sebi sadrži osnovu za nadležnost Suda BiH".

180. Ustavni sud smatra da je obrazloženje suda o ovom pitanju dovoljno jasno, te da nije proizvoljno niti je protivno odredbama ZKP-a, kako to apelanti navode. Naime, nadležnost suda je nesporno ustanovljena zbog kaznenog djela određenog prema odredbama KZBiH koje je apellantima stavljeno na teret. Ustavni sud naglašava je da je člankom 23. ZKP-a propisana nadležnost Suda BiH, i to: a) da sudi u prvom stupnju u kaznenim stvarima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom i b) da odlučuje o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stupnju. Radi se o izvornoj nadležnosti Suda BiH u skladu sa člankom 23. stavak 2. ZKP-a. Donošenje prvostupajnske presude, kojom su apelaniti oslobođeni za kazneno djelo prema KZBiH, ne znači po automatizmu prestanak nadležnosti Suda BiH niti potrebu da se nadležnost uspostavlja donošenjem posebnog rješenja. Sud BiH je imao obvezu odlučiti po žalbi protiv prvostupajnske presude, pogotovo jer je žalbom Tužiteljstva osporen oslobađajući dio presude. Ustavni sud smatra da inzistiranje apelanata da im sudi drugi "nadležni sud" nije opravdano, pogotovo jer je tek nakon donošenja drugostupajnske presude postalo jasno da Sud BiH "nema više izvornu nadležnost". Međutim, Sud BiH ima sve kompetencije za suđenje kao svaki drugi redovni sud, što je očigledno jer je postupak i započeo pred njim. Radi se o zakonom uspostavljenom sudu u kojem sude suci profesionalci. Pri tome, apelaniti su osuđeni po odredbama KZFBiH, dakle primijenjen je isti zakon koji bi primijenio i "drugi nadležni sud". Stoga Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje zato što im nije sudio nadležni sud neutemeljeni.

Obavještanje o optužbama – prekoračenje optužbe Drugopelant i četvrtoapelant

181. Ustavni sud primjećuje da svi apelaniti pokreću pitanje obavještanja o optužbi i o prekoračenju optužbe. Apelaniti navode da je sud "prekomponirao" optužnicu i osudio ih za sasvim novi događaj "za koji nisu bili optuženi i od kojeg se nisu branili".

182. Ustavni sud ukazuje da iz članka 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije proistječe potreba posvećivanja posebne pozornosti obavještanju optuženog o "optužbi". Pojednostavno o djelu imaju ključnu ulogu u kaznenom postupku jer je od trenutka uručenja obavijesti o njima osumnjičeni formalno obaviješten o činjeničnom i pravnom temelju optužbi protiv njega (vidi

Europski sud, *Mihelj protiv Slovenije*, presuda od 15. siječnja 2015. godine, predstavka broj 14204/07, točka 35. s daljnjim referencama). Članak 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije optuženom jamči pravo na dobivanje obavijesti ne samo o "uzroku" optužbe, odnosno djelima koja je navodno počinio i na kojima se optužba temelji, već i o "prirodi" optužbe, odnosno pravnoj kvalifikaciji tih djela (vidi Europski sud, *Szabo i ostali protiv Rumunije*, presuda od 18. ožujka 2014. godine, predstavka broj 8193/06, točka 49. s daljnjim referencama). Optuženi mora biti "odmah" i "detaljno" upoznat s razlogom optužbe, odnosno materijalnim činjenicama koje mu se stavljaju na teret i koje su temelj optužbe, te s prirodom optužbe i pravnom kvalifikacijom tih materijalnih činjenica. Europski sud smatra da je u kaznenim stvarima pružanje potpunih i detaljnih informacija o optužbama protiv optuženog bitan preduvjet za osiguranje pravičnog postupka. Optuženi mora biti propisno i potpuno obaviješten i o svim promjenama optužbe, uključujući promjene "uzroka" optužbe, te mu se mora pružiti odgovarajuće vrijeme i mogućnost da na njih reagira i organizira svoju obranu na temelju svih novih informacija ili navoda. Smatra se da je prekvalifikacija djela dovoljno predvidljiva za optuženog ako se tiče elementa koji je sadržan u optužbi (vidi Europski sud, *Juha Nuutinen protiv Finske*, presuda od 24. travnja 2007. godine, predstavka broj 45830/99, točka 32. s daljnjim referencama).

183. U konkretnom slučaju, Ustavni sud primjećuje da je prvostupajnski sud u obrazloženje presude unio sadržaj cijele optužnice. Sud je zaključio da je Tužiteljstvo djelomično dokazalo optužne navode te su apelaniti osuđeni da su počinili kazneno djelo zloporabe položaja ili ovlasti iz članka 383. KZFBiH u svezi sa člankom 31. (suizvršiteljstvo) i člankom 55. (produljeno kazneno djelo, te drugopelant sam za kazneno djelo, kako je to navedeno u točki 10. ove odluke). Sud BiH je apelanite oslobodio za kazneno djelo udruživanje radi činjenja kaznenih djela (vidi točku 11. ove odluke) i za ostala djela navedena pod točkom 2. optužnice (vidi točku 9. ove odluke). Sud BiH je u presudi naveo da je apelanite oslobodio i za nedokazane radnje i optužne tvrdnje za kazneno djelo zloporabe položaja i ovlasti. Prvostupajnski sud je naveo da je presudu precizirao prema utvrđenom činjeničnom stanju odstupajući od činjenične kompozicije izreke optužnice.

184. Apelaniti navode da je sud prekoračio optužnicu i "unio novi životni događaj". Pri tome se pozivaju na izuzeto mišljenje predsjednika vijeća (vidi točku 105. odluke) koji je smatrao da se izašlo izvan činjeničnog opisa optužbe i dokaza koji su u pretežnoj mjeri izvođeni, stavljajući apellantima potpuno novi opis radnji izvršenja, te da je došlo do narušavanja objektivnog i subjektivnog identiteta optužnice. Apelaniti smatraju, što je u izuzetom mišljenju pravilno konstatirano, da se tako "konstituiraju nove odvojene radnje izvršenja i potpuno drugačiji subjektivni odnos počinitelja prema posljedicama kaznenog djela", te da "nije utvrđena jasna namjera apelanata da počine kazneno djelo koje se može definirati kao zloporaba s dominantnim motivom da se ostvari korist".

185. Sudovi sud ukazuje da je potužnicom apellantima stavljeno na teret udruživanje radi činjenja kaznenih djela. Ta inkriminacija pretpostavlja vid kažnjive pripreme radnje i, zbog svoje izuzetne opasnosti, predstavlja samostalno kazneno djelo. Kazneno djelo iz članka 249. KZBiH predstavlja inkriminaciju općeg karaktera i ne gubi svoju kaznenopravnu autonomiju u slučaju izvršenja kaznenog djela radi kojeg je stvoreno, već postoji stjecaj tih kaznenih djela. Ustavni sud primjećuje da je optužnica u točki 1. bila koncipirana kao opis udruživanja i plana radi vršenja kaznenih djela, a u točki 2. kao opis radnji izvršenja ostalih kaznenih djela, radi realizacije plana, kao stjecaj kaznenih djela.

186. Sudovi su utvrdili da Tužiteljstvo nije dokazalo postojanje kaznenog djela udruživanje radi činjenja kaznenih djela, zbog čega su apelaniti oslobođeni za to kazneno djelo obuhvaćeno točkom 1. optužnice. Stoga je prvostupajnski sud

svoju presudu, kako je naveo, prilagodio utvrđenom činjeničnom stanju. U suštini, sud je u osuđujućem dijelu presude izostavio riječi i dijelove rečenica iz optužnice koji se odnose na opis radnji kaznenih djela za koja su apelanti oslobođeni. Pri tome, nesporno je da je točkom 2. optužnice drugoapelantu i četvrtoapelantu stavljeno na teret da su izvršili i kazneno djelo zlouporabe službenog položaja ili ovlasti, za koje su i osuđeni, kako je to i navedeno u presudi.

187. Apelanti smatraju da je optužnica prekoračena i zato što je sud, u skladu s nalazom vještaka, precizirao iznos imovinske koristi za prvoapelanta i trećeapelanta riječima "u samo njima poznatom iznosu, ali ne manjem od 694.747,78 KM", kao i da je šteta po proračun Federacije nastala u "neutvrđenoj novčanoj visini", zbog nabave neadekvatnih respiratora, umjesto ranije navedenog iznosa od 10.530.000 KM. Međutim, Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH prilikom preciziranja tih dijelova ostao pri subjektivnom i objektivnom identitetu optužnice. Pri tome, Sud BiH se u postupku po žalbi referirao na ove navode apelanata, te je naveo da šteta u konkretnom predmetu "prevazilazi materijalni aspekt", a iznos štete preciziran u optužnici ili navod o neutvrđenom iznosu štete, kako je navedeno u presudi, ne utječe na postojanje kaznenog djela.

U odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta

188. Apelanti ističu da su se branili od optužbi da su korist pribavili sebi, a sud je utvrdio da je imovinska korist pribavljena samo prvoapelantu i trećeapelantu. Također, apelanti navode da su osuđeni kao suizvršitelji, iako to nije navedeno u optužnici. Ustavni sud ističe da je suizvršiteljstvo širi i najteži oblik suučesništva te podrazumijeva više osoba koje sudjeluju u izvršenju kaznenog djela. Dalje, Ustavni sud ukazuje da je Sud BiH naveo da posebne elemente kaznenog djela zlouporaba službenog položaja ili ovlasti čine položaj, zlouporaba položaja i pribavljanje "sebi ili drugome kakve koristi", nanošenje štete nekome ili teža povreda nečijeg prava. S aspekta intervencije suda postavlja se pitanje da li su apelanti mogli predvidjeti da će biti optuženi za kazneno djelo kao suizvršitelji, odnosno jesu li drugoapelant i četvrtoapelant znali da se moraju braniti od "pribavljanja koristi drugome". U svezi s tim, Ustavni sud ima u vidu da su apelanti bili optuženi da su se "udružili" i zajednički djelovali radi izvršenja kaznenih djela, te da su i drugoapelant i četvrtoapelant prema optužnici i presudi počinili kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti, kako samostalnim radnjama tako i radnjama koji se međusobno dopunjuju, nadovezuju i odlučno doprinose izvršenju. Stoga, Ustavni sud smatra da su apelanti mogli predvidjeti da mogu biti osuđeni kao suizvršitelji. Naime, suizvršitelji djeluju zajednički, imaju zajedničku odluku o djelu kao subjektivni element, odnosno svijest i volju, te poduzimaju određenu radnju kojom se izvršava, odnosno ostvaruje djelo.

189. Ustavni sud zapaža da je Sud BiH ukazao i na voluntarističku komponentu, odnosno namjeru da se djelo ostvari. Sud BiH je naveo da *modus operandi* kaznenog djela koje je apelanata stavljeno na teret i za koje su osuđeni upravo ukazuje na suizvršiteljstvo, što je jasno opisano u presudama. Ustavni sud napominje da je izvedeno dovoljno dokaza da je postojao dogovor između apelanata. Kada se imaju u vidu dokazi koje je Sud BiH proveo i cijenio, Ustavni sud smatra da je jasno obrazložen zaključak o tome da su apelanti imali kontakte, svijest i volju i jasne namjere u okviru poduzetih radnji, te je svatko od njih na odlučujući način doprinio radnji izvršenja. Također, apelanti su se branili od optužbi da se "omogućilo pripadnicima udruženja stjecanje protupravne imovinske koristi", a sud je utvrdio da je stjecanje imovinske koristi omogućeno prvoapelantu i trećeapelantu. Međutim, Ustavni sud, kako je već navedeno, smatra da se ne radi o "konstruiranju kaznenog djela zlouporabe službenog položaja i ovlasti", jer je to djelo bilo sadržano u

optužnici, pri čemu je dokazano da je korist pribavljena samo prvoapelantu i trećeapelantu. Stoga su ovi navodi drugoapelanta i četvrtoapelanta neutemeljeni.

190. Isto se odnosi i na drugoapelantov navod da je sud neovlašteno naveo odluke koje je on navodno krivotvorio (vidi točku 149. ove odluke), jer ti dokumenti nisu bili precizirani u optužnici. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi ukazao da, prema kaznenopravnoj teoriji i praksi, objektivni identitet optužbe i presude neće biti doveden u pitanje ako se u presudi izmijene okolnosti koje se odnose na bliže svojstvo kaznenog djela, ili na okolnosti koje bliže određuju kazneno djelo, ili ako se u presudi izmijene okolnosti koje nisu bitne za opis djela, te ako se u presudi potpunije i preciznije odredi uopćeni činjenični opis djela iz optužnog akta (vidi između ostalih, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-4868/15 od 10. travnja 2018. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, točka 35.). U svakom slučaju, objektivni identitet optužbe i presude nije povrijeđen ako se radi o izmjenama koje ne ulaze u suštinu kaznenog djela sadržanog u optužnici, pod uvjetom da optuženi ne bude osuđen za teže kazneno djelo od onog koje je sadržano u optužnom aktu.

191. U konkretnom slučaju, kako proizlazi iz osporenih presuda i dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu, optužnica protiv drugoapelanta je sadržavala i pravnu kvalifikaciju krivotvorenje službene isprave. Dalje, Sud BiH je jasno naveo da krivotvoreni dokumenti nisu određeni, ali su određivi jer je Tužiteljstvo navelo da je drugoapelant naložio S. A. "da u svim dokumentima spisa javne nabave izvrši izmjene predmeta ugovora". Sud je zaključio da iz cjelokupnog opisa kaznenopravnih radnji, u svezi sa činjeničnim opisima u ostalim točkama, jasno proizlazi koji su to krivotvoreni dokumenti, odnosno koji su njihovi dijelovi izmijenjeni ostalim točkama.

192. Dalje, drugoapelant navodi da ga je optužnica teretila da je "protivno odredbi članka 10. Zakona o javnim nabavama i priopćenju Agencije za javne nabave [...], bez obrazloženja opravdanosti primjene ovog članka donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama", ali da je sud "dao sebi za pravo da analizira članak 21. Zakona o javnim nabavama". Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH istaknuo da je optužnica teretila drugoapelanta da je znao "da FUCZ ne može biti ugovorni organ". Sud BiH je kao nesporno utvrdio da je postupak javne nabave bio nezakonit, ali da je FUCZ mogao biti ugovorni organ i da je trebalo provesti zakonit postupak, u skladu s odredbom članka 21. Zakona o javnim nabavama, kao i da je drugoapelant postupao protivno članku 10., bez obrazloženja i opravdanosti donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavama. Pozivanje suda na članak 21. Zakona o javnim nabavama suštinski ništa ne mijenja, već samo razjašnjava koji je bio pravi put za provedbu zakonite javne nabave. Osim toga, Ustavni sud smatra neutemeljenim i navode koji su izneseni o navodnim nedozvoljenim "upisivanjima", odnosno "konstrukcijama suda". Suštinski, zbog opsežnosti apelacijskih navoda u svezi s navodno nedozvoljenim intervencijama suda i prekoračenjem optužbe, Ustavni sud ih je sve uzeo u obzir i zaključio da su drugoapelant i četvrtoapelant osuđeni za djelo za koje su bili i optuženi, te da sud izmjenama nije narušio subjektivni i objektivni identitet optužnice, o čemu je Sud BiH dao detaljno i jasno obrazloženje.

193. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da u odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta nije prekršeno pravo iz članka 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije.

U odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta

194. Prvoapelant tvrdi da je tek donošenjem prvostupanjske presude suočen s pravnom kvalifikacijom zlouporaba položaja ili ovlasti iz članka 383. KZFBiH. Ustavni sud je već ukazao na to da je optužnica bila koncipirana kao opis udruživanja radi vršenja

kaznenih djela (u točki 1. optužnice) i kao opis radnji izvršenja ostalih kaznenih djela radi realizacije plana (u točki 2. optužnice). Točkom 1. optužnice prvoapelantu je bilo stavljeno na teret da je postao pripadnik udruženja radi vršenja kaznenih djela. Točka 2. optužnice je obuhvatala konkretna kaznena djela koja je počinio u sastavu udruženja (vidi toč. 8. i 9. odluke). Drugostupanjski sud je ispitao taj prvoapelantov navod i utvrdio je da je neutemeljen (vidi točku 112. ove odluke). Naime, sud je naveo da je "činjenični supstrat osnova sumnje pretočen u optužni akt, a sud nije izašao iz okvira inkriminiranog događaja niti [prvoapelantovih] radnji". Osim toga, drugostupanjski sud je naveo da se nisu mijenjale činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminiranog kaznenog djela. Međutim, drugostupanjski sud nije konkretizirao šta je optužnicom bilo stavljeno na teret prvoapelantu, kakva je bila pravna kvalifikacija, odnosno nije se izjasnio jasno i određeno o tome je li prvoapelant bio optužen za kazneno djelo pravno kvalificirano kao zloporaba položaja ili ovlasti. To još više dolazi do izražaja kada se čita prvostupajnska presuda koja izreku presude, točku I osuđujućeg dijela, povezuje s točkom 2. optužnice (vidi toč. 15.–18. odluke). Naime, u točki 2. optužnice, u odnosu na prvoapelanta nije navedeno kazneno djelo zloporabe položaja ili ovlasti, već su navedena kaznena djela za koja je u konačnici oslobođen (vidi točku 9.c ove odluke). Dakle, Ustavni sud primjećuje da na ovu jasnu prvoapelantovu tvrdnju – da prije donošenja prvostupajnske presude nikada nije bio suočen s pravnom kvalifikacijom za koju je osuđen – Sud BiH u drugostupajnskoj presudi nije dao jasan odgovor. Također, odgovor koji je Tužiteljstvo dalo na prvoapelantovu apelaciju nije razriješilo tu dilemu, već ju je samo produbilo (vidi toč. 167.–168. ove odluke). Naime, Ustavni sud zapaža da iz odgovora Tužiteljstva proizlazi da je u odnosu na apelanta pravna kvalifikacija navedena u točki 1. optužnice, što je onda protivno onome što je prvostupajnski sud utvrdio u presudi. Osim toga, a protivno i navodima prvoapelanta, nesporno je da je sud izvršio "kvalifikaciju" određenih prvoapelantovih radnji, što je navedeno u presudi (vidi toč. 80. i 81.), iz čega se može zaključiti da je tužiteljstvo te prvoapelantove radnje drugačije kvalificiralo.

195. Ustavni sud smatra da je Sud BiH, odlučujući o ovom žalbenom prigovoru, trebao otkloniti svaku sumnju u pravnu kvalifikaciju, odnosno jasno navesti je li prvoapelant bio optužen za isto djelo za koje je osuđen. Ako je kazneno djelo pravno kvalificirano kao zloporaba položaja ili ovlasti sud je trebao jasno navesti u kojoj točki optužnice je bila sadržana takva kvalifikacija. Naime, o tome ovisi zaključak o tome je li prvoapelant imao mogućnost pripremiti svoju obranu, odnosno je li mu od početka bilo sasvim jasno da mu se na teret stavlja i navedeno kazneno djelo. Na temelju dostavljenih presuda, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije otklonjena sumnja u to da je prvoapelant s pravnom kvalifikacijom za koju je osuđen prvi put suočen u prvostupajnskoj presudi, te da zbog toga nije mogao ni pripremiti svoju obranu. Sve navedeno se odnosi i na trećeapelanta, odnosno pravnu osobu.

196. Stoga, u nedostatku detaljnog obrazloženja na ovo izuzetno važno pitanje, Ustavni sud zaključuje da je prvoapelantu i trećeapelantu povrijeđeno pravo iz članka 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije.

197. S obzirom na ovakav zaključak, Ustavni sud neće ispitivati ostale navode prvoapelanta i trećeapelanta o kršenju prava iz Europske konvencije, već će predmet u tom dijelu vratiti na ponovno odlučivanje.

Ostali navodi drugoapelanta i četvrtoapelanta Nezakoniti dokazi

198. U svezi s navodima kojima se ukazuje na nezakonitost određenih dokaza i na proizvoljnu ocjenu provedenih dokaza, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda, u članku

6. Europske konvencije nisu utvrđena bilo kakva pravila o prihvatljivosti dokaza ili načinu na koji bi se oni trebali ocjenjivati, nego je to zadatak redovnih sudova. Europski sud procjenjuje samo to je li postupak u cjelini, uključujući način na koji su prikupljeni dokazi, bio pravičan te je li uključio ispitivanje njihove navodne "nezakonitosti" (vidi Europski sud, *Sorokins i Sorokina protiv Latvije*, presuda od 28. svibnja 2013. godine, broj predstavke 45476/04, točka 110.). Osim toga, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda, nije njegova uloga da odredi, u načelu, mogu li određene vrste dokaza biti prihvatljive ako su ti dokazi pribavljeni nezakonito u smislu domaćeg prava. Pitanje na koje se mora odgovoriti jest je li postupak u cjelini, uključujući i način na koji su pribavljeni dokazi, bio pravičan. Ovo pitanje se ispituje uzimajući u obzir sve okolnosti predmeta, uključujući poštovanje prava na obranu podnositelja predstavke i kvalitete i važnosti dokaza o kojima je riječ. Posebno se mora ispitati je li podnositelju predstavke dana prilika da ospori autentičnost dokaza i da se usprotivi njihovoj uporabi (vidi Europski sud, *López Ribalda i dr. protiv Španije*, presuda od 17. listopada 2019. godine, predstavke br. 1874/13 i dr., toč. 150. i 151. s daljnjim referencama).

199. Apelanti smatraju da je sud presudu temeljio na nezakonitim dokazima, ukazujući na nalaz i mišljenje vještaka I. S., koji je bez naredbe za pretres ušao u magacin FUCZ-a, otvorio nasumično tri kutije i fotografirao njihov sadržaj te na temelju toga vršio vještačenje. Ustavni sud primjećuje da je ove navode ispitao redovni sud i u prvostupajnskom postupku i u postupku po žalbi (vidi toč. 102. i 110. odluke). Sud je utvrdio da su kutije s respiratorima otvorene samo radi fotografiranja, te je razgraničio pregled kao operativno-tehničku radnju od pretresa kao radnje dokazivanja. Dakle, iz sadržaja službene zabilješke je zaključeno da se radilo o zakonitoj radnji pregleda, uz pristup prostorijama koji je dobrovoljno omogućen. S obzirom na obrazloženje koje su sudovi o tom pitanju dali u presudama, Ustavni sud smatra da su navodi o nezakonitosti ovako pribavljenog dokaza neutemeljeni.

200. Također, drugoapelant i četvrtoapelant su u apelaciji ponovili i žalbene navode o tome da je Tužiteljstvo pristupilo pretresanju pokretnih stvari prethodno oduzetih po potvrđama o oduzimanju predmeta, a da nije pružilo dokaze o prethodnom otvaranju oduzetih predmeta, u skladu sa člankom 71. ZKP-a. U svezi s tim, Sud BiH je i u prvostupajnskoj i u drugostupajnskoj presudi obrazložio da su predmeti popisani i identificirani, te su opet identificirani u zapisniku o pretresanju, te da nema sumnje u njihovu autentičnost i vjerodostojnost (vidi toč. 101. i 109. ove odluke). Na taj način je, kako je obrazloženo, osiguran lanac čuvanja predmeta, zbog čega procesne manjkavosti, odnosno nepostupanje po odredbi članka 71. ne dovodi po automatizmu do povrede postupka. Ustavni sud smatra da ovakav stav korespondira i s praksom Ustavnog suda iz odluka br. AP-1497/21 i AP-3912/18, te smatra da su ovi navodi apelanta neutemeljeni.

Ocjena dokaza i navodno proizvoljna primjena materijalnog prava

201. Apelanti su također nezadovoljni načinom na koji je sud ocijenio dokaze. Naime, apelanti smatraju da sud nije pažljivo i jednako cijenio dokaze obrane u odnosu na dokaze optužbe. Dalje, apelanti ukazuju na proizvoljnu primjenu materijalnog prava kao i na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. U svezi s tim, smatraju da je sud povrijeđio načelo *in dubio pro reo*.

202. Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Europskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Europski sud ne treba postupati kao sud "četvrte instance", te stoga neće, prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije, dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Europski sud,

Ašćerić protiv Bosne i Hercegovine, odluka od 17. prosinca 2019. godine, točka 23.). Takvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-20/05 od 18. svibnja 2005. godine, objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 58/05, točka 23.). Da bi se utvrđenje činjenica i ocjena dokaza od redovnih sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utječe na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterizirati kao nesporna greška, drugim riječima, takva greška koju nijedan razuman sud ne bi nikada mogao učiniti (vidi Europski sud, *Bochan protiv Ukrajine* (br. 2) [VV], presuda od 5. veljače 2015. godine, predstavka broj 22251/08, točka 62. s daljnjim referencama). Takvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi npr. Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-1111/20 od 12. siječnja 2022. godine, točka 25. s daljnjim referencama).

203. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ukazuje da je prvostupanjski sud, nakon provedenog dokaznog postupka, jasno i detaljno obrazložio koje je dokaze i kako cijenio i na temelju čega je donio zaključak o krivici apelanata. Također, sud je jasno naveo materijalne propise koje je primijenio. Sud BiH je detaljno obrazložio sva pitanja koja je smatrao odlučujućim za pravilno odlučivanje, kao što su: postupak o javnim nabavama, službena svojstva apelanata, radnje zloporabe, psihički odnos prema djelu, te je dao detaljno obrazloženu ocjenu svih provedenih dokaza, uključujući i saslušanje svjedoka i vještaka. Nezadovoljstvo apelanata ishodom postupka sagledanog u cjelini ne može samo po sebi dovesti do zaključka o proizvoljnosti u utvrđenju činjenica i primjeni prava.

204. Apelanti u suštini ukazuju da su djelovali zakonito i u okviru svojih službenih dužnosti i ovlasti, te da su inkriminirane radnje poduzeli kako bi "pomogli prilikom proglašenja stanja pandemije", a da su eventualni propusti "posljedica stanja i svrha im je bila spašavanje života". Međutim, redovni sud je zaključio da se radi o umišljajnom postupanju apelanata i iskorištavanju i prekoračenju službenih ovlasti kako bi se pogodovalo prvoapelantu i njegovoj pravnoj osobi. Pri tome, iako su pojedine utvrđene činjenice i okolnosti dokazane indicijama, Sud BiH je zaključio da je "izvan razumne sumnje dokazano da su [apelanti] počinili kazneno djelo za koje su osuđeni". Ustavni sud smatra da iz vrlo detaljnog obrazloženja osporenih presuda proizlazi da su redovni sudovi svoj zaključak o postojanju kaznenih djela za koja su apelanti osuđeni izveli na način koji je u skladu sa standardima prava na pravično suđenje i bez proizvoljnosti. Naime, sudovi su ispunili svoju obvezu da na jasan način navedu razumljive razloge na kojima su osporene odluke utemeljene u odnosu na sva ključna činjenična i pravna pitanja u smislu garancija obuhvaćenih člankom 6. stavak 1. Europske konvencije. Ustavni sud primjećuje da je redovni sud detaljno naveo i razloge zbog kojih je poklonio vjeru vještacima, kao i zašto je poklonio vjeru iskazima svjedoka koje su dali u istrazi a koji su se razlikovali od iskaza na glavnom pretresu, kao i zašto neki dokazi obrane nisu mogli uvjeriti sud u tvrdnje obrane. Ustavni sud je cijenio navod drugoapelanta da je sud odbio prijedlog obrane za izvođenje dokaza jer je stvar "dovoljno razjašnjenja" iskazom svjedoka, a tom svjedoku u konačnici nije poklonio vjeru (vidi točka 103. ove odluke). Međutim, ovaj propust suda ne znači da je postupak u cjelini bio nepravilan ili da je odluka suda proizvoljna ili "očigledno nerazumna", odnosno da nije obrazložena na način koji bi doveo do kršenja prava na pravičan postupak. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da je sud, sveobuhvatnom analizom dokaza koje je prihvatio i ocijenio, kako pojedinačno tako i u međusobnoj svezi, došao da zaključka da su apelanti počinili kazneno djelo koje im se stavlja na teret. Pri tome, ništa ne ukazuje da je došlo do povrede principa *in dubio pro reo*.

205. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u kaznenom postupku sagledanom u cjelini apelanata nisu bile uskraćene bilo kakve procesne garancije u smislu članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

Objavljena presuda ne odgovara pismenom otpravku

206. Ustavni sud primjećuje da su apelanti naveli da objavljena presuda ne odgovara pismenom otpravku presude, zbog čega smatraju da je povrijeđen članak 290. ZKP-a. Suština ovih navoda bi se mogla sažeti na način da apelanti tvrde da prilikom objave/čitavanja presude nisu navedeni određeni dijelovi (kao npr. službena svojstva apelanta, službeni glasnici, brojevi i datumi odluka itd.), u prilog čemu se pozivaju na audio snimak, a ti dijelovi su unijeti u pismeni otpis presude. Apelanti navode da stoga "objavljena presuda ne odgovara pismenom izvorniku", odnosno insistiraju da "audio snimak s izricanja presude mora biti od riječi do riječi sadržan u prijepisu tj. transkriptu i predstavljati zapisnik o glavnom pretresu."

207. U svezi s ovim pitanjem, Ustavni sud ukazuje na praksu Europskog suda, prema kojoj javni karakter postupka pred sudovima štiti stranke u postupku od tajne provedbe pravde bez javnog nadzora; to je također jedno od sredstava pomoću kojih se može održati povjerenje u sudove. Čineći provedbu pravde vidljivom, javnost doprinosi postizanju cilja iz članka 6. stavak 1., odnosno pravičnog suđenja, čije je jamstvo jedan od temeljnih principa svakog demokratskog društva. Dok se sve države članice Vijeća Europe pridržavaju ovog principa javnosti, njihovi zakonodavni sistemi i sudska praksa otkrivaju određenu raznolikost u pogledu njegovog opsega i načina primjene, kako u pogledu održavanja saslušanja, tako i u pogledu "izricanja" presude. Formalni aspekt stvari je, međutim, od sekundarnog značaja u usporedbi sa svrhom koja leži u osnovi javnosti koja se zahtijeva člankom 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi Europski sud, *Pretto i ostali protiv Italije*, predstavka broj 7984/77, presuda od 8. prosinca 1983. godine).

208. Europski sud je naveo da se ne osjeća obveznim usvojiti doslovno tumačenje riječi "javno izrečeno". Dalje, Europski sud je ukazao da riječi "presuda se izriče javno" mogu sugerirati da je potrebno naglas pročitati presudu. Međutim, mnoge države članice imaju dugogodišnju tradiciju pribjegavanja drugim sredstvima, osim čitanja naglas, za objavljivanje odluka svih ili nekih svojih sudova (naprimjer polaganje u registar dostupan javnosti, *op. cit.*, *Pretto*, točka 26.).

209. U konkretnom predmetu Ustavni sud smatra da je identične žalbene navode apelanata ispitao Sud BiH u žalbenom postupku i da je o svojim zaključcima dao uvjerljivo obrazloženje (vidi točku 119. ove odluke). Naime, Ustavni sud ukazuje da je presuda suda javno objavljena čitanjem izreke presude, da su bile pozvane stranke i javnost. To što sud tom prilikom nije pročitao cijelu izreku, odnosno zato što je ispustio određene dijelove izreke presude, ne može voditi zaključku o kršenju prava na objavu presude. Apelanti su upoznati o odluci, a Sud BiH je utvrdio da je izvornik presude identičan pismenom otpravku. Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje neutemeljeni.

Pretpostavka nevinosti

210. Drugoapelant i četvrtoapelant navode da im je povrijeđeno pravo na pretpostavku nevinosti zbog "medijske hajke" koja je trajala tijekom ovog postupka, što je utjecalo na sud koji je odlučivao.

Pisanje medija

211. U odnosu na navode apelanata da je negativan publicitet koji je pratio kazneni postupak imao utjecaja na sud, Ustavni sud naglašava da, iako su sudovi jedini pozvani donijeti ocjenu o optuženikovoj krivici, oni ipak ne djeluju izolirano, te je

stoga prihvatljivo da se o predmetu kaznenih postupaka raspravlja i na drugim mjestima, kao npr. u specijaliziranim publikacijama, dnevnim i drugim novinama ili u javnosti općenito (vidi Europski sud, *Kačiu i Kotorri* protiv Albanije, presuda od 25. lipnja 2013. godine, predstavke br. 33192/07 i dr., točka 157.). Izvještavanje o sudskim postupcima, uključujući i komentiranje, pridonosi njihovoj javnosti i u potpunom je skladu sa zahtjevom iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije da sudske rasprave trebaju biti javne. Osim toga, Europski sud je ukazao i da mediji ne smiju prekoračiti određene granice, naročito u pogledu zaštite prava na privatnost optuženog u kaznenom postupku i pretpostavke nevinosti (vidi Europski sud, *Bédat protiv Švicarske*, presuda od 29. ožujka 2016. godine, predstavka broj 56925/08, točka 51.).

212. U konkretnom slučaju, apelanti ukazuju na pisanje medija, provedenu anketu i ostalo (vidi točku 131. i dalje ove odluke), ističući da je sve navedeno utjecalo na odluku suda, što su iznosili i u žalbi. Iz toga bi se mogao izvući zaključak da apelanti smatraju da su zbog pisanja medija "unaprijed osuđeni". Međutim, Ustavni sud ukazuje da je Sud BiH, razmatrajući iste navode iznesene u žalbi, zaključio da je izostala konkretizacija razloga na temelju kojih apelanti smatraju da je sud prejudicirao krivicu (vidi točku 120. ove odluke). Ustavni sud zapaža da ni u apelaciji nisu konkretizirani razlozi iz kojih bi se moglo utvrditi da je pisanje medija zaista imalo utjecaja na odluku suda. Apelanti ukazuju da je sud u odluku "inkorporirao pismo anesteziologa 'koje se pojavilo u medijima'", ali sud je ovo pitanje jasno i detaljno obrazložio u osporenim odlukama (vidi toč. 91. i 109.). Pri tome, Ustavni sud napominje da su dva apelanta ličnosti iz javnopolitičkog života, pa je i zanimanje javnosti za ovaj slučaj bilo daleko veće, naročito zato što se radilo o pitanju nabave odgovarajućih respiratora u vrijeme pandemije. Pri tome, Ustavni sud naglašava da je praćenje ovakvih postupaka u interesu javnosti, ali to nikako ne znači potpunu slobodu medija, bez kontrole i provjere objavljenih informacija. Što se tiče samog pisanja medija, te raznih navoda koji su izneseni, Ustavni sud smatra da su apelanti imali i koristili mogućnost da pokrenu odgovarajuće postupke radi zaštite svojih prava pred redovnim sudovima (vidi točku 138. odluke). Međutim, ništa od navedenog ne može dovesti do zaključka da je zbog pisanja medija o ovom postupku donesena osuđujuća odluka, odnosno da je to imalo utjecaja na sud kod odlučivanja, naročito kada se ovo pitanje sagleda u kontekstu s već iznesenim zaključcima Ustavnog suda u svezi s pravom na pravičan postupak.

Izjave javnih zvaničnika

213. Ustavni sud ukazuje da članak 6. stavak 2. zabranjuje izjave javnih zvaničnika o kaznenim istragama koje su u tijeku i koje potiču javnost na vjerovanje da je osumnjičeni kriv te kojima se prejudicira ocjena činjenica koju provodi nadležni sud (vidi Europski sud, *Ismoilov i drugi protiv Rusije*, presuda od 24. travnja 2008. godine, predstavka broj 2947/06, točka 161.). Predstavlja li neka izjava javnog zvaničnika povredu pretpostavke nevinosti utvrđuje se u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je ta izjava dana (vidi Europski sud, *Peša protiv Hrvatske*, presuda od 8. travnja 2010. godine, predstavka broj 40523/08, točka 141.).

214. Ustavni sud zapaža da su u ovom postupku visoki zvaničnici, političari i predsjednici političkih stranaka, u tijeku postupka davali izjave čiji sadržaj nesporno upućuje na "krivicu apelanta (vidi toč. 139.–142. ove odluke).

215. Ustavni sud je u svojoj praksi u nekoliko navrata utvrdio povredu prava na pretpostavku nevinosti u svezi s izjavama političara i drugih visokih zvaničnika koji su, prije donošenja pravomoćne presude, donosili zaključke o krivici apelanata (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. AP-4319/14 od 18. prosinca 2014. godine, točka 35. i AP-2011/15 od 22. prosinca 2016. godine, točka 50. s daljnjim referencama,

dostupne na www.ustavnisud.ba). U tim predmetima, apelanti su podnosili apelacije u relativno kratkom vremenu nakon što su izjave koje su za njih bile sporne, postale dostupne javnosti i u "početnoj" fazi postupka, odnosno prije donošenja prvostupajskih presuda. U takvim situacijama Ustavni sud je, za razliku od Europskog suda, mogao promptno reagirati i svojom odlukom, ako utvrdi povredu, prije donošenja odluke o krivici, ukazati na spornu izjavu zvaničnika i njezin eventualni štetan utjecaj na pretpostavku nevinosti.

216. Za razliku od tih predmeta, u konkretnom slučaju, apelanti su na to pitanje ukazali tek u apelaciji, odnosno nakon donošenja drugostupajске presude. Ustavni sud potcrtava da se garancije tog prava aktiviraju u tijeku postupka, još od faze istrage, ali traju do donošenja konačne, pravomoćne presude, bar u odnosu na kaznenopravni aspekt.

217. Ustavni sud zapaža da su sporne izjave javnih dužnosnika predstavljale izjavu o krivici apelanata (vidi toč. 139.–141. ove odluke). Budući da su ličnosti koje su dale izjavu bile na visokim položajima, one su trebale postupati s osobitim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje kaznenog postupka protiv apelanata koji je bio u tijeku. S obzirom na sadržaj njihovih izjava, Ustavni sud smatra da su njihove izjave sigurno ohrabrine javnost da vjeruje da su apelanti krivi prije nego im je krivica dokazana u skladu sa zakonom. U skladu s navedenim, Ustavni sud smatra da je došlo do povrede prava apelanata na pretpostavku nevinosti. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da je zbog opsežnosti predmeta naveo samo tri izjave predsjednika političkih stranaka, koje je i provjerio jer su i dalje dostupne na internetu, ali da nije smatrao potrebnim ni navoditi niti provjeravati sadržaj ostalih izjava koje su dale ostale visokopozicionirane osobe koje se spominju u apelaciji.

218. Međutim, Ustavni sud naglašava da ne smatra da su ove izjave utjecale na sud, odnosno na suce da donesu osuđujuće presude, za razliku od nekih predmeta Europskog suda u kojima je to utvrđeno (vidi *Bavčar protiv Slovenije*, presuda od 7. rujna 2023. godine, predstavka broj 17053/20). U ovom predmetu Europski sud je naveo da je izjava ministra pravde: "Ako ovaj slučaj [Bavčar] zastari [...], ovdje ću učiniti sve da se glave kotrljaju [...]. Mislim da će puno ljudi morati odgovarati [za to] i ja ću biti prvi koji će tražiti odgovore" izazvala reakciju sudaca, jer je predsjednik prvostupajskog suda, iznoseći stajalište svojih kolega, osporenu izjavu doživio kao najavu sankcija i utvrđivanje odgovornosti sudaca. Europski sud je naveo da iako ministar nije poduzeo ništa da pokrene postupak protiv sudaca, nije zadatak Europskog suda da "nagađa što bi on učinio da je predmet vraćen na ponovno suđenje". Riječi koje je uporabio mogle su prejudicirati odluku Višeg suda. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud ne smatra da su izjave koje su davale visokopozicionirane osobe u konkretnom predmetu sadržavale bilo kakvu prijetnju ili poziv da će neko odgovarati ukoliko apelanti ne budu osuđeni.

219. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud zapaža da je određenim izjavama visokih zvaničnika došlo do povrede članka 6. stavak 2. Europske konvencije. Međutim, imajući u vidu vrijeme danih izjava, te kada su apelanti ovo osporili, Ustavni sud smatra da je deklaratorna odluka o povredi ovog prava dovoljna satisfakcija.

Izjave Ambasade Sjedinjenih Američkih Država

220. Ustavni sud zapaža da apelanti ukazuju na izjave Ambasade SAD-a u BiH, odnosno proglašenje tužitelja "herojima mjeseca" kao problematično. U svezi s tim, Ustavni sud ističe da izjave američke diplomacije u Bosni i Hercegovini ne može ispitivati.

Tužiteljstvo

221. Konačno, u svezi s navodima o ponašanju Tužiteljstva, apelanti navode da je Tužiteljstvo na ročištu za određivanje pritvora najavilo "medija plan". Taj "plan" apelanti dovode u svezu s medijskim izvješćima koja su pratila postupak. Apelanti ukazuju na gostovanje tadašnje glavne tužiteljice u televizijskoj emisiji, kada su apelanti lišeni slobode i kada se odlučivalo o predmetu. Međutim, Ustavni sud primjećuje da glavna tužiteljica nije izjavila bilo šta što bi upućivalo na krivicu apelanata (vidi točku 135. ove odluke). Također, suprotno navodima apelanata, ona nije ni bilo kakvim konkludentnim radnjama sugerirala krivicu apelanata. Stoga, Ustavni sud ne može prihvatiti ovakve tvrdnje apelanata. Osim toga, apelanti su naveli da je "sud pozivao Tužiteljstvo, kao stranu u postupku, na profesionalizam". To je još jedan pokazatelj da je sud koji je donio odluku ostao imun na medijska izvješćavanja i eventualni "medija plan". Činjenica da je Tužiteljstvo na internetskoj stranici objavilo da nalaz vještaka dokazuje da respiratori ne posjeduju minimum potrebnih karakteristika za liječenje u jedinicama intenzivne njege (vidi točku 142. ove odluke) i da je time "stvorilo strah i dodatnu paniku među građanima" u tijeku korone, nije sama po sebi kršenje pretpostavke nevinosti. Naime, u tekstu koji je dostupan na internetskoj stranici Tužiteljstva ukazuje se na informacije o postupku koji vodi Tužiteljstvo i navodi se da je vještak dao nalaz, da se nastavlja rad na predmetu i prikupljaju dokazi. Komentari apelanata i pozivanje na izvješće Amnesty Internationala da je Tužiteljstvo "prijetilo svjedocima" nije pitanje pretpostavke nevinosti, već eventualno nekih drugih postupaka pred domaćim nadležnim tijelima. Stoga, Ustavni sud smatra da navedenim postupanjem Tužiteljstva apellantima nije prekršena pretpostavka nevinosti.

222. U odnosu na ostale izjave, odnosno pisanja, Ustavni sud nije mogao utvrditi da su konkretno utjecali na ishod postupka, a apelanti su imali i koristili druga dostupna sredstva zaštite. Ustavni sud ne može naći niti jedno uporište u postupku na temelju kojeg bi se objektivno moglo smatrati da je sud donio presude koje apelanti osporavaju pod utjecajem spornih izjava ili da je zbog toga postupak proveden na štetu apelanata. Stoga u tom dijelu nema kršenja prava iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

Ostali navodi

223. Apelanti su ukazali da nisu imali djelotvoran pravni lijek u smislu članka 13. Europske konvencije, jer sud nije "suštinski ispitao njihove navode". Međutim, Ustavni sud smatra da su apelanti imali i koristili mogućnost izjavljivanja dostupnih pravnih lijekova, a činjenica da korištenje pravnog lijeka nije rezultiralo odlukom kojom bi apelanti bili zadovoljni ni na koji način ne dovodi u pitanje njegovu dostupnost ili učinkovitost, odnosno ne pokreće pitanje garancija koje taj članak pruža.

224. Apelanti su istaknuli i navod o diskriminaciji. Suštinski, apelanti na diskriminaciju ukazuju kroz druge slučajeve, odnosno kroz sudsku praksu u drugim predmetima u kojima je odlučeno drugačije. Međutim, izdvajanje dijelova iz drugih presuda ili činjenica o tome da je tamo drugačije odlučeno, u okolnostima konkretnog slučaja ne može dovesti do povrede ovog prava, odnosno ne može učiniti diskriminaciju vjerojatnom. Ustavni sud naglašava da se u kaznenom postupku odlučuje na temelju utvrđenih činjenica te da i u sličnim predmetima može doći do različitog odlučivanja. Međutim, to ne znači da to predstavlja diskriminaciju.

225. Konačno apelanti su ukazali na povredu članka 7. Europske konvencije. Međutim, Ustavni sud u navodima apelacije, kao ni u osporenoj presudi, nije našao ništa zbog čega bi bilo potrebno ispitati taj navod, kao ni ostale navode iznesene u apelacijama u svezi s povredama prava iz drugih međunarodnih dokumenata.

VII. Zaključak

226. Ustavni sud zaključuje da je prvoapelantu i trećeapelantu povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 3. točka a) Europske konvencije kada o njihovom prigovoru da u optužnici ne postoji pravna kvalifikacija za kazneno djelo za koje su u konačnici proglašeni krivim, Sud BiH nije dao jasan odgovor, pa se ne može zaključiti da su apelanti bili obaviješteni o svim optužbama protiv njih onako kako to navedeni članak propisuje.

227. Ustavni sud zaključuje da je drugoapelantu i četvrtoapelantu povrijeđeno pravo na pretpostavku nevinosti iz članka 6. stavak 2. Europske konvencije zbog izjava koje su davali visoki zvaničnici u tijeku trajanja postupka, iako ništa ne ukazuje niti su apelanti dokazali da su takve izjave imale ikakav, a kamoli odlučujući utjecaj na odluku sudova. Ostalim problematiziranim izjavama nije prekršeno pravo na presumpciju nevinosti.

228. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije u odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta, kada su osporene presude utemeljene na dokazima o čijoj zakonitosti je odlučio redovni sud i o tome dao jasno i relevantno obrazloženje koje ne ostavlja dojam proizvoljnosti. Na taj način nije dovedena u pitanje pravičnost postupka kao cjeline, niti je povrijeđeno načelo *in dubio pro reo*. Također, Ustavni sud primjećuje da su apelanti optuženi i osuđeni za ista kaznena djela, te da su izmjene u presudi u odnosu na optužnicu takve da nisu utjecale na pravo apelanata da budu informirani o optužbi i da u skladu s tim pripreme obranu.

229. Ustavni sud također zaključuje da je sud javno objavio presudu na način koji nije protivan standardima iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. Europske konvencije.

230. Na temelju članka 59. st. (1), (2) i (3) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

231. Imajući u vidu odluku u ovom predmetu, Ustavni sud zaključuje da nije potrebno razmatrati zahtjeve za donošenje privremenih mjera.

232. U skladu sa člankom 43. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, sudac Ustavnog suda Mirsad Čeman dao je izuzeto mišljenje koje čini sastavni dio ove odluke.

233. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, v. r.

Izdvojeno mišljenje sudije Mirsada Čemana

Član 43. stav (1) Pravila

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24)

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je Odlukom broj AP-667/24 od 14. novembra 2024. godine (spojena četiri predmeta) usvojio apelaciju F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o. te utvrdio povredu prava F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o. u dijelu Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine kojim je odlučeno o prigovoru apelanata da "nisu znali za šta se terete", čime im je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, i u tom dijelu "ukinuo navedenu presudu u odnosu na F. H. i 'F. H. Srebrena malina' d.o.o.". Ustavni sud je odlučio da u odnosu na njih predmet vrati Sudu Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu s "pravom na pravično suđenje" utvrđeno Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, te naložio

Sudu Bosne i Hercegovine da, u skladu s Pravilima Ustavnog suda, obavijesti Ustavni sud o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja te odluke.

Istom odlukom djelimično su usvojene apelacije F. S. i F. N. i utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 2. Evropske konvencije u postupku utvrđivanja "krivične optužbe" protiv apelanata u vezi s izjavama nekih javnih zvaničnika (prije i tokom trajanja postupka pred redovnim sudovima) kojima je F. S. i F. N., dakle drugoapelantu i četvrtoapelantu, povrijeđeno "pravo na pretpostavku (presumpciju) nevinosti". Istovremeno su odbijene kao neosnovane njihove apelacije u odnosu na ostale navode o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije.

Za razliku od odluke koja se odnosi na F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o., dakle na prvoapelanta i trećeapelanta, kojom je Ustavni sud odlučio da u jednom dijelu predmet vrati Sudu Bosne i Hercegovine na ponovno odlučivanje, Ustavni sud je u odnosu na apelante F. S. i F. N., tj. na drugoapelanta i četvrtoapelanta, odlučio da im je samo "deklaratorna odluka" dovoljna satisfakcija.

S obzirom na to da se u postupku pred Ustavnim sudom raspravljalo i glasalo o prijedlogu odluke u cjelini, iako se s određenim dijelovima dispozitiva/odlučenja i obrazloženja slažem (npr. o utvrđenoj povredi prava prvoapelanta i trećeapelanta, o zasnivanju nadležnosti Suda BiH u tom slučaju, o objavljivanju presude i pismenom otpravku presude itd.), ipak, zbog razloga koje ću ukratko obrazložiti, nisam mogao podržati odluku.

Prije svega, a to i jest razlog mog neslaganja s odlukom većine, želim naglasiti da sam ja uglavnom bliže pristupu, pravnoj logici i argumentaciji koju su u apelacijama i tokom postupka pred redovnim sudom (prvostepenim i drugostepenim vijećem) izložili i obrazložili apelanti te predsjednik prvostepenog sudećeg vijeća u svom izdvojenom mišljenju o prvostepenoj odluci. Pri tome, između ostalog, mislim na (kao ključne razloge i okolnosti koje je trebalo uzeti u obzir) ukupne vanredne okolnosti, odnosno "stanje nesreće", kako ih je nazvala Vlada Federacije BiH (panika, strah, kolektivna i pojedinačna psihoza i sl. ne samo u Federaciji BiH nego i u cijeloj Bosni i Hercegovini, pa i planetarno), izazvane pandemijom koronavirusa (COVID-19), u kojima su se, prema optužnici i presudama, desile radnje izvršenja koje su apelantima stavljene na teret, a koje okolnosti su u odlučujućoj mjeri utjecale na djelovanje odnosno ponašanje optuženih, posebno drugooptuženog i četvrtooptuženog kao javnih zvaničnika; zatim na subjektivni i objektivni identitet optužnice; voljni element, tj. postojanje ili nepostojanje namjere optuženih da počine krivično djelo / krivična djela; činjenicu da optužba i izvedeni dokazi nisu, posebno prema nekim od apelanata, ispunjavali standard "van razumne sumnje" (što su apelanti detaljno obrazložili); široko korištenje indicija kao osnova za zaključak o navodnoj krivici nekih apelanata i dokaza kojima se to potkrepljuje; primjenu načela *in dubio pro reo* itd. Zatim, nejasno je zašto ni redovni sud u oba sudeća vijeća niti većina su u Ustavnom sudu (u kontekstu prava na pravično suđenje) nisu uopće obratili pažnju (!) na tvrdnju koju je u izdvojenom mišljenju (razumno je zaključiti i tokom suđenja) iznio predsjednik prvostepenog sudećeg vijeća Suda BiH da je četvrtoapelant F. N. kao premijer Vlade Federacije BiH tražio da se u postupak nabavke respiratora uključe "velike, za to registrirane firme", te da se, kako to tvrdi predsjednik prvostepenog vijeća, odazvao samo vlasnik kompanije "Violeta" Grude, koji je na kraju odustao zbog kompliciranih "administrativnih procedura" i sl. Dakle, ni većini u Ustavnom sudu se to nije učinilo relevantnim, mada je, prema mome mišljenju, od pravilnog utvrđivanja činjenica i u vezi s tim zavisila ne samo kvalifikacija djela nego se tek zavisno od odgovora na to pitanje može dati pouzdan sud o tome jesu li F. H. odnosno njegova firma "Srebrena malina" bili navodno nezakonito

privilegirani i, konsekventno, da li je eventualno bilo mjesta primjeni člana 10. Zakona o javnim nabavkama prilikom nabavke spornih respiratora ili ne.

Ne smatram stoga potrebnim detaljnije navoditi niti obrazlagati, zapravo ponavljati argumentaciju koja je opširno izložena i obrazložena u apelaciji i drugim podnescima apelanata odnosno u izdvojenom mišljenju predsjednika prvostepenog sudećeg vijeća. Uostalom, činjenični supstrat, pravna logika i argumentacija, kako za usvajajući tako i za odbijajući dio apelacija, korektno su navedeni i obrazloženi u odluci Ustavnog suda (vidi npr. poglavlja III, IV i V).

Međutim, nije moguće ne primijetiti da početna, gotovo ključna inkriminacija na kojoj je Tužilaštvo zasnovalo i dalje razvijalo koncept optuženja svih apelanata, a to je "udruživanje s ciljem počinjenja krivičnih djela" propisanih krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (organiziranjem ili pristajanjem da se bude član grupe), nije dokazana ni za jednog od apelanata. Upravo je ta i takva početna inkriminacija značajno, ako ne i odlučujuće, utjecala na konstrukciju optužnice i dalje je, bez obzira na to što je na kraju odbačena kao nedokazana, ipak se može zaključiti, sasvim izvjesno kreirala atmosferu tokom suđenja i opredijelila sudsku odluku na obje instance redovnog suda, pa i odluku Ustavnog suda.

Također, iako je petooptužena J. M. kao ministrica finansija u Vladi Federacije BiH te šefica Federalnog štaba Civilne zaštite bila uključena i potpisala naloge za isplatu kojima su angažirana budžetska sredstva za nabavku spornih respiratora i druge opreme i sredstava, imenovana je u potpunosti oslobođena optužbe (optužba ju je teretila da je počinila krivično djelo nesavjesnog rada u službi). Slažem se s oslobađajućom presudom. Međutim, kada se sve uzme u obzir, tj. ukupan kontekst, a posebno nadležnosti i odgovornosti, te radnje i postupci četvrtoapelanta, drugoapelanta i petooptužene, nameće se ozbiljno pitanje da li se ovdje ipak radi o nejednakom postupanju prema četvrtoapelantu i drugoapelantu u odnosu na petooptuženu ili obratno.

Zbog navedenog, presudu je zbog povrede prava na pravično suđenje trebalo ukinuti i vratiti na ponovno suđenje ne samo u odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta, kako je Ustavni sud odlučio, nego i u odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta i u tom smislu preispitati da li, s obzirom na sveukupne okolnosti, posebno u početnoj fazi pandemije koronavirusa, ima elemenata za krivičnu odgovornost bilo koga od optuženih odnosno apelanata.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број АП-667/24, рјешавајући апелације **Ф. Х. и других**, на основу члана VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка 6), члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, председница
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Мирсад Ђеман, судија
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 14. новембра 2024. године донио

је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Ф. Х.** и "**Ф. Х. Сребрена малина**" **д.о.о.**

Утврђује се повреда права **Ф. Х. и "Ф. Х. Сребрена малина" д.о.о.** у дијелу Пресуде Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 039029 23 Кж 3 од 2. новембра 2023. године којим је одлучено о приговору апеланата да нису знали за шта се терете, чиме је повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 3 тачка а) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 039029 23 Кж 3 од 2. новембра 2023. године у односу на **Ф. Х. и "Ф. Х. Сребрена малина" д.о.о.**

Предмет се враћа Суду Босне и Херцеговине који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу с правом на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 3 тачка а) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Суду Босне и Херцеговине да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од 60 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Дјелимично се усваја апелација **Ф. С. и Ф. Н.**

Утврђује се повреда члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у поступку утврђивања "кривичне оптужбе" у вези с изјавама јавних званичника Елмедина Конаковића, Фахрудина Радончића и Нермина Никшића.

Одбија се као неоснована апелација **Ф. С. и Ф. Н.** поднесена против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 039029 23 Кж 3 од 2. новембра 2023. године у односу на остале наводе о повреди права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. **Ф. Х.** (у даљњем тексту: првоапелант), којег заступа Мирна Авдибеговић, адвокат из Адвокатског друштва "HEAD legal" д.о.о. Сарајево, поднио је 20. фебруара 2024. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против пресуда Суда Босне и Херцеговине (даљњем тексту: Суд БиХ) бр. С1 2 К 039029 23 Кж 3 од 2. новембра 2023. године и С1 2 К 039029 21 К од 5. априла 2023. године. Апелација је заведена под бројем АП-677/24. Апелант је тражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би било одложено извршење казне затвора. Апелант је 23. марта доставио нове информације у вези с привременом мјером.

2. **Ф. С.** (у даљњем тексту: другоапелант), којег заступа Марсела Бајрамовић, адвокат с Илиће, поднио је 28. фебруара 2024. године апелацију Уставном суду против истих пресуда. Апелација је заведена под бројем АП-840/24. Другоапелант је тражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би било одложено извршење казне затвора.

3. Правно лице **"С. М."** (у даљњем тексту: трећеапелант), које заступа Мирза Џевдетбеговић, адвокат из Адвокатског друштва "HEAD legal" д.о.о. Сарајево, поднијело је 21. марта 2024. године апелацију Уставном суду против истих пресуда Суда БиХ. Апелација је заведена под

бројем АП-1233/24. Накнадно, апелант је тражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би му било одложено извршење новчане казне и одузимање имовинске користи.

4. **Ф. Н.** (у даљњем тексту: четвртоапелант), којег заступају Сенад Пећанин и Елмир Јахић, адвокати из Сарајева, поднио је 25. марта 2024. године апелацију Уставном суду против истих пресуда Суда БиХ. Апелација је заведена под бројем АП-1260/24. Четвртоапелант је такође тражио да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би му било одложено извршење казне затвора.

5. Имајући у виду да су апелацијама оспорене исте пресуде, као и да се апелацијама покрећу слична правна питања, Уставни суд је, у складу са чланом 32 Правила Уставног суда, одлучио да споји апелације и донесе једну одлуку под бројем АП-667/24.

II. Поступак пред Уставним судом

6. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ и Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је да доставе одговоре на апелације. Суд БиХ је доставио одговоре на све апелације, а Тужилаштво је доставило одговор на апелацију првоапеланта и другоапеланта. Одговори су достављени апелантима ради евентуалног изјашњења. Апеланти су се изјаснили на одговоре, а у неколико наврата су допуњавали апелације новим информацијама (нпр. да су почели издржавати казне).

III. Чињенично стање

7. Чињенице предмета које произлазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

Оптужница

8. Оптужницом Тужилаштва апелантима је стављено на терет како сlijеди:

а. Четвртоапеланту да је:

- удружио више лица с циљем почињења кривичних дјела прописаних кривичним законом Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, и то злоупотреба положаја или овлашћења из члана 383 став (3) у вези са ставом (1) КЗФБиХ, примање награде или другог облика користи за трговину утицајем из члана 219 став (3) у вези са ставом (2) КЗБиХ, прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ, кривотворење или уништење пословних или трговачких књига или исправа из члана 261 став (2) КЗФБиХ, кривотворење службене исправе из члана 389 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ и повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање из члана 262 став (2) КЗРС (тачка 1 изреке оптужнице);

- као премијер, искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења и прекорачивши границе својих службених овлашћења прибавио имовинску корист себи и припадницима удружења, те буџету Федерације БиХ нанео имовинску штету, а прибављена имовинска корист прелази 50.000 КМ. Затим, да је ради прибављања користи за себе и другог користио свој службени и утицајни положај премијера омогућивши да службено лице у Агенцији за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине упише правно лице (трећеапеланта) у Регистар veleпрометника медицинских средстава, те да изда дозволу за хитни интервентни увоз медицинских средстава. Стављено му је на терет и да је у службену исправу унио неистинит податак који је својим потписом и службеним печатом овјерио, те тако неистиниту службену исправу употребио у служби као да је истинита, а да је новац, за који је знао да је прибављен

кривичним дјелом и који прелази износ од 200.000 KM, у саставу удружења прикривао, те на други начин покушао да прикрије његову природу, располагање, кретање, а такав новац је прибављен почињењем кривичног дјела на подручју два ентитета и у иностранству (тачка 2 изреке оптужнице);

б. Другоапеланту да је:

- постао припадник удружења с циљем почињења кривичних дјела прописаних законом Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске и даље исто како је наведено за четвртоапеланта (тачка 1 изреке оптужнице);

- као директор Федералне управе Цивилне заштите/начелник Федералног штаба Цивилне заштите, искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења и прекорачивши границе својих службених овлашћења прибавио себи и другом корист, те буџету Федерације БиХ нанио имовинску штету, а прибављена имовинска корист прелази 50.000 KM. Затим, да је као директор Федералне управе Цивилне заштите у службену исправу и спис унио неистините податке, те такву неистиниту службену исправу и спис употребио у служби као да су истинити, на који начин је новац, за који је знао да је прибављен кривичним дјелом и који прелази износ од 200.000 KM, у саставу удружења прикривао, а такав новац је прибављен почињењем кривичног дјела на подручју два ентитета и у иностранству (тачка 2 изреке оптужнице);

ц. Првоапеланту да је:

- постао припадник удружења с циљем почињења кривичних дјела прописаних законом Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, и даље исто како је наведено за четвртоапеланта и другоапеланта (тачка 1 изреке оптужнице);

- новац, који прелази износ од 200.000 KM и за који је знао да је прибављен почињењем кривичног дјела, држао, а затим њиме располагао и користио у привредном пословању, те га у саставу удружења прикривао, а такав новац је прибављен почињењем кривичног дјела на подручју два ентитета и у иностранству. Затим, да је то учинио тако што је користио неистините пословне исправе као да су истините, те да је, с циљем прикривања наведеног, у пословне књиге, исправе и списе које је дужан да води по основу закона унио неистините податке (тачка 2 изреке оптужнице);

д. Трећеапеланту као правном лицу да је:

- под тач. 1 и 2 изреке оптужнице одговоран за учињена кривична дјела у границама одговорности првоапеланта као јединог одговорног лица, па је постао припадник удружења и даље како је наведено за остале апеланте у тачки 1 изреке оптужнице;

- новац, за који је руководићи орган знао да потиче из кривичног дјела и чији износ прелази 200.000 KM, у саставу удружења прикривао, а такав новац је прибављен почињењем кривичног дјела на подручју два ентитета и у иностранству, и то тако што је користио неистините пословне исправе као да су истините. Такође, да је с циљем прикривања наведеног у пословне књиге, исправе и списе које је дужан да води по основу закона унио неистините податке (тачка 2 изреке оптужнице);

е. Петооптуженој Ј. М. да је:

- као министрица финансија у Влади ФБиХ и замјеница премијера у Влади ФБиХ, те као командант Федералног штаба Цивилне заштите, свјесним кршењем закона и других прописа и пропуштањем дужности надзора, очигледно несавјесно поступала у вршењу дужности, па је због тога наступила имовинска штета која прелази износ од 10.000 KM (тачка 3 изреке оптужнице).

9. Према правној квалификацији Тужилаштва, апелантима је стављено на терет да су наведеним радњама починили сљедећа кривична дјела:

а. Четвртоапелант:

- под тачком 1 оптужнице: удруживање ради чињења кривичних дјела из члана 249 став (1) КЗБиХ у вези с кривичним дјелима злоупотребе положаја или овлашћења из члана 383 став (3) у вези са ставом (1) КЗФБиХ; примање награде или другог облика користи за трговину утицајем из члана 219 став (3) у вези са ставом (2) КЗБиХ; прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ; кривотворење или уништење пословних и трговачких књига или исправа из члана 261 став (2) КЗФБиХ; кривотворење службене исправе из члана 389 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ и повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање из члана 262 став (2) КЗРС; и

- под тачком 2 оптужнице: злоупотреба положаја или овлашћења из члана 383 став (3) у вези са ставом (1) КЗФБиХ (у продуженом трајању); примање награде или другог облика користи за трговину утицајем из члана 219 став (3) у вези са ставом (2) КЗБиХ; кривотворење службене исправе из члана 389 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ и прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ, а све у вези са чланом 53 КЗБиХ (стицај);

б. Другоапелант:

- под тачком 1 оптужнице: удруживање ради чињења кривичних дјела из члана 249 став (2) КЗБиХ, и даље исто као четвртоапелант; и

- под тачком 2 оптужнице: злоупотреба положаја или овлашћења из члана 383 став (3) у вези са ставом (1) КЗФБиХ (у продуженом трајању); кривотворење службене исправе из члана 389 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ и прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ, а све у вези са чланом 53 КЗБиХ (стицај);

ц. Првоапелант:

- под тачком 1 оптужнице: удруживање ради чињења кривичних дјела из члана 249 став (2) КЗБиХ у вези с кривичним дјелима злоупотребе положаја или овлашћења из члана 383 став (3) у вези са ставом (1) КЗФБиХ; примање награде или другог облика користи за трговину утицајем из члана 219 став (3) у вези са ставом (2) КЗБиХ, прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ; кривотворење или уништење пословних или трговачких књига или исправа из члана 261 став (2) КЗФБиХ; кривотворење службене исправе из члана 389 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ и повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање из члана 262 став (2) КЗРС; и

- под тачком 2 оптужнице: прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ; кривотворење или уништење пословних или трговачких књига или исправа из члана 261 став (2) КЗФБиХ и повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање из члана 262 став (2) КЗРС, а све у вези са чланом 53 КЗБиХ (стицај);

д. Трећеапелант као правно лице:

- под тачком 1 оптужнице: удруживање ради чињења кривичних дјела из члана 249 став (2) КЗБиХ у вези с кривичним дјелима злоупотребе положаја или овлашћења из члана 383 став (3) у вези са ставом (1) КЗФБиХ; примање награде или другог облика користи за трговину утицајем из члана 219 став (3) у вези са ставом (2) КЗБиХ; прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ; кривотворење

или уништење пословних или трговачких књига или исправа из члана 261 став (2) КЗФБиХ; кривотворење службене исправе из члана 389 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ и повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање из члана 262 став (2) КЗРС; и

- под тачком 2 оптужнице: прање новца из члана 209 став (3) у вези са ставом (1) КЗБиХ; кривотворење или уништење пословних или трговачких књига или исправа из члана 261 став (2) КЗФБиХ и повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање из члана 262 став (2) КЗРС у вези са чланом 53 КЗБиХ (стицај), а све у вези са чланом 124 став (1) тач. а) и ц) КЗБиХ и чланом 125 став (4) КЗБиХ;

е. Петооптужена Ј. М.:

- под тачком 3 оптужнице: несавјестан рад у служби из члана 387 став (2) у вези са ставом (1) КЗФБиХ.

Првостепена пресуда – изрека

10. Пресудом Суда БиХ број С1 2 К 039029 21 К од 5. априла 2023. године апеланти су проглашени кривима да су радњама описаним у тач. од 2.1 до 2.5 оптужнице у својству службених и одговорних лица починили кривично дјело злоупотребе положаја или овлашћења из члана 383 став 3 у вези са ставом 1 КЗФБиХ у вези са чл. 55 и 31 истог закона. Другоапелант је проглашен кривим и да је починио кривично дјело кривотворења службене исправе из члана 389 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ. Апеланти су осуђени на казне затвора од четири до шест година. Трећеапелант, правно лице, проглашен је одговорним због почињеног кривичног дјела злоупотребе положаја или овлашћења, а све у вези с кривичним дјелом из члана 128 став 1 тач. а) и ц) КЗФБиХ, члана 129 став 1 тачка 4, чл. 132 и 133 КЗФБиХ. Слиједом тога, изречена му је новчана казна у износу од 200.000 КМ. Истом пресудом од првоапеланта и трећеапеланта је одузета имовинска корист прибављена извршењем кривичног дјела у износу од 694.747,78 КМ, од којег је по потврди о одузимању предмета привремено одузет дио у износу од 87.000 КМ. Апеланти су ослобођени оптужбе да су починили друга кривична дјела наведена у тачки 2 оптужнице (види тач. 8 и 9 ове одлуке).

11. Такође, апеланти су ослобођени за сва дјела описана под тачком 1 оптужнице (види тач. 8 и 9 ове одлуке). Петооптужена Ј. М. ослобођена је оптужби да је починила кривично дјело несавјесног рада у служби.

12. Суд БиХ је утврдио да је Влада ФБиХ прогласила стање несреће проузроковано појавом коронавируса те донијела закључак којим се "задужује ФУЦЗ да на основу Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о условима и начину коришћења средстава остварених по основу посебне накнаде за заштиту од природних и других несрећа обезбиједи у што краћем року оперативност средстава намијењених за набавку опреме, карантена и др.". Такође, Влада ФБиХ је донијела закључак којим "даје сагласност здравственим установама у Федерацији БиХ да могу хитно да спроведу поступак јавних набавки, у складу са чланом 10 Закона о јавним набавкама, ради набавке на тржишту доступних респиратора, медицинске опреме, медицинских средстава, дезинфекционих средстава, као и друге заштитне опреме неопходне у ситуацији борбе против глобалне пандемије, а у вези са чланом 187 Закона о здравственој заштити". Даље, суд је утврдио да су апеланти криви за кривична дјела за која су осуђени зато што су предузели радње за које су проглашени кривима, и то:

- четвртоапелант у својству службеног лица, и то именованог функционера у органима извршне власти ФБиХ, у складу са чланом 2 став (3) КЗФБиХ, као премијер Владе ФБиХ који руководи радом Владе и одговара за њен рад, сазива сједнице Владе и потписује акте Владе, како је то прописано чл. 8 и 9 Пословника о раду Владе ФБиХ, те супотписује одлуке о платним трансакцијама путем рачуна (све у складу с релевантним законима и другим прописима детаљно наведеним у пресуди),

- другоапелант у својству службеног лица, и то именованог функционера у органима извршне власти ФБиХ, у складу са чланом 2 став (3) КЗФБиХ, као директор Федералне управе Цивилне заштите (у даљњем тексту: ФУЦЗ), као начелник Федералног штаба Цивилне заштите (у даљњем тексту: ФШЦЗ), с овлашћењима да руководи и одговара за законит рад ФУЦЗ-а, и као наредбодавац за коришћење свих средстава управе, те службено лице које надзире Одлуку о условима и начину коришћења средстава остварених по основу посебне накнаде за заштиту од природних и других несрећа, које има овлашћења да као начелник ФШЦЗ-а захтијева сазивање и одржавање сједница и телефонских сједница, те да припрема и доставља материјале сазваних сједница (све у складу с релевантним законима и другим прописима детаљно наведеним у пресуди);

- првоапелант у својству одговорног лица у правном лицу – трећеапеланту, које је регистровано рјешењем о регистрацији, у складу са чланом 123 став 1 тачка 6) Кривичног законика Републике Српске, по рјешењу о регистрацији Окружног привредног суда у Бијељини, као одговорно лице у правном лицу, једини члан управе тог правног лица, поступајући у име, за рачун и у корист тог правног лица, и

- трећеапелант, правно лице које је регистровано рјешењем о регистрацији Окружног привредног суда у Бијељини, чија је основна дјелатност "остала прерада и конзервисање воћа и поврћа".

13. У тачки I.1 изреке пресуде (како је суд навео – тачка 2.1 изреке оптужнице) наведено је да су апеланти били свјесни да је тачком 6 закључка Владе дата сагласност искључиво здравственим установама да, у складу са чланом 10 Закона о јавним набавкама, могу хитно да спроведу поступак јавних набавки медицинских средстава и др. Такође је наведено да су знали да ФУЦЗ, уговорни орган у поступку јавне набавке медицинске опреме и средстава, нема орган који обезбјеђује спровођење јавних набавки лијекова и медицинских средстава, у складу с одредбом члана 79 Закона о здравственој заштити и одредбом члана 109 Закона о лијековима и медицинским средствима, те одредбом члана 77 Правилника о медицинским средствима. Осим тога је наведено да су апеланти знали и да ће се посао јавне набавке, противно одредбама Закона о јавним набавкама, закључењем директног споразума додијелити трећеапеланту који није уписан у Регистар veleпрометника медицинских средстава. Суд је навео да је утврдио да је четвртоапелант у својству премијера и прекорачивши границе својих овлашћења ступио у контакт с првоапелантом, те договарао предмет уговорног односа јавне набавке. Даље је наведено да је постигнут договор о предмету уговора – 100 комада респиратора, модел HC VE003 (у даљњем тексту: договорени респиратори), по купопродајној цијени од 10.530.000,00 КМ, која је формирана на основу понуде правног лица "Expotrade" д.о.о. Ријека, Хрватска, на износ од 3.900.000,00 EUR. Другоапелант је у својству директора ФУЦЗ-а, користећи проширена овлашћења начелника ФШЦЗ-а, захтијевао обавезно телефонско сазивање сједнице ФШЦЗ-а. За сједницу ФУЦЗ-а

другоапелант је припремио приједлог одлуке о набавци материјала и опреме у износу од 7.000.000,00 KM те друге материјале за сједницу, из којих није видљив предмет набавке, "свјесно прикривши податке о предмету набавке". Затим се на сједници ФШЦЗ-а сагласио с доношењем наведене одлуке и у име команданта ФШЦЗ-а ту је одлуку и потписао.

14. Након тога је, како је даље наведено у пресуди, четвртоапелант ради обезбјеђења договореног предмета уговора и висине новчаних средстава за договорену куповину спорних респиратора, искористивши овлашћења премијера, у име Владе ФБиХ потписао "писмо намјере" од 2. априла 2020. године за куповину 100 комада договорених респиратора, те истог дана сазвао хитну сједницу Владе ФБиХ. На сједници је, уз четвртоапелантову сагласност, донесена Одлука о одобравању издвајања средстава из текуће резерве Владе ФБиХ, којом је ФУЦЗ-у одобрено издвајање средстава у износу од 4.950.000,00 KM. Такође је донесена и Одлука о давању претходне сагласности ФШЦЗ-у за набавку материјала и опреме у условима погоршане епидемиолошке ситуације у укупном износу од 7.000.000,00 KM. На основу тих одлука обезбјеђена су средства другоапеланту да закључи уговор с трећеапелантом, односно с првоапелантом као одговорним лицем у трећеапеланту. Истог дана (2. априла 2020. године) првоапелант је сачинио и доставио трећеапелантову понуду за продају 100 комада договорених респиратора за износ од 10.530.000,00 KM. Истог дана другоапелант је искористио овлашћења директора, те је на основу достављене понуде одобрио и потписао "обрасце 2 (унос фактура)", с налогом за унос фактуре добављача трећеапеланта у трезорску апликацију ИСФУ на износе од 4.950.000,00 KM и 5.800.000,00 KM иако претходно није закључен купопродајни уговор, нити је трећеапелант доставио вјеродостојну книговодствену исправу – фактуру или профактуру којом доказује обавезу плаћања, како је то прописано чланом 56 став (2) Закона о буџетима у Федерацији БиХ. Даље је наведено да је другоапелант 3. априла 2020. године искористио овлашћења директора ФУЦЗ-а као уговорног органа те набавке, супротно одредбама члана 10 Закона о јавним набавкама и саопштењу Агенције за јавне набавке, те без образложења оправданости примјене тог члана донио Одлуку о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама. На основу тога, другоапелант је с трећеапелантом потписао уговор о купопродаји 100 комада договорених респиратора за укупну цијену од 10.530.000,00 KM. Такође је наведено да је четвртоапелант искористио овлашћења премијера "заједно са замјеником премијера", па је 3. априла 2020. године потписао претходно припремљене налоге за исплату. На основу тога, трећеапеланту је истог дана с рачуна буџета ФБиХ пребачен укупан износ од 10.530.000,00 KM. Суд је навео да је све то учињено на основу одлука ФШЦЗ-а и Владе ФБиХ, које су донесене злоупотребом овлашћења другоапеланта и четвртоапеланта као службених лица.

15. У тачки 1.2 изреке пресуде (тачка 2.2 изреке оптужнице) наведено је да су апеланти знали да је уговором од 3. априла 2020. године уговорена набавка 100 комада респиратора, модел HC VE003, за купопродајну цијену од 10.530.000,00 KM, како је то већ наведено. Суд је навео да је првоапелант знао да у вријеме издавања понуде и закључења уговора као продавац није имао на располагању договорене респираторе, нити је имао уговорене правне послове који обезбјеђују испоруку уговорене робе. Како је суд навео, првоапелант је ради обезбјеђења респиратора ступио у пословне контакте са С. Ј., одговорним лицем у правном лицу из Црне Горе. То лице му је понудило да ради набавке

респиратора, за што је из буџета ФБиХ већ добио новац, као крајњи купац закључи уговор с добављачем из Народне Републике Кине. Тим уговором би за раније прихваћену цијену за 100 комада респиратора купио 100 комада других респиратора, модел ACM812A (у даљњем тексту: спорни респиратори). При томе је првоапелант упозорен да је стварна цијена тих респиратора значајно нижа, те да ће "од разлике тако уговорене цијене респиратора остварити и додатну корист и да је претходно за 200 комада тих респиратора правно лице из Београда, уз посредовање С. Ј., платило износ од пет (5) милиона EUR", односно двоструко мање. Суд је даље закључио да је четвртоапелант искористио овлашћења премијера, па је сачинио и потписао и "писмо намјере" од 14. априла 2020. године, иако је 2. априла 2020. године већ био потписао "писмо намјере" (види тачку 14 ове одлуке). У то накнадно писмо намјере четвртоапелант је, како је суд навео, унио неистинит навод да је као премијер потписао куповину спорних респиратора. Након тога, првоапелант је 15. априла 2020. године као крајњи купац потписао анекс уговора којим продавац из Кине продаје купцу, правном лицу из Подгорице (Црна Гора), 100 комада спорних респиратора. Првоапелант је 15. априла 2020. године путем e-maila од С. Ј. примио профактуре за спорне респираторе, и то једну "с увећаном цијеном респиратора од 3,9 милиона EUR", а другу непотписану профактуру тог увећаног износа у противвриједности од 30.000.000,00 RMB (валута НР Кине), које је С. Ј. претходно прибавила од С. Џ. из Велике Британије. Првоапелант је истог дана, по основу тих профактура, издао налог банци за дознаку у иностранство износа од 7.620.300,00 KM у корист правног лица из Кине. Тај налог је реализован 16. априла 2020. године. Суд је даље закључио да је другоапелант, у периоду до 24. априла 2020. године, прекорачивши овлашћења директора ФУЦЗ-а наложио С. А., помоћници директора ФУЦЗ-а, "да у свим документима списка набавке респиратора изврши измјене предмета уговора", па да умјесто раније уговореног модела респиратора унесе модел спорних респиратора. Осим тога, наложио јој је да се у спис набавке уложи спецификација модела спорних респиратора, те да уништи старије докумената и спецификацију модела договорених респиратора. Суд је навео да је другоапелант помоћнику директора довео у заблуду "да се ради о техничкој грешци, у шта је она повјеровала", па да је учинила онако како је другоапелант наложио.

16. У тачки 1.3 изреке пресуде (тачка 2.3 изреке оптужнице) наведено је да је првоапелант у периоду од 3. априла до 4. маја 2020. године располагао новцем за који је знао да је стечен учињеним радњама наведеним у тач. 1.1 и 1.2 изреке пресуде тако што је вршио плаћања и исплате у Босни и Херцеговини и иностранству у укупном износу од око 400.000,00 KM. Даље је наведено да је првоапелант 27. априла 2020. године, "у описаној намјери располагања", подигао у готовини новац у износу од 100.000,00 KM који је употребио "на њему познати начин". С циљем прикривања те готовинске исплате и сврхе коришћења новчаних средстава, првоапелант је 5. маја 2020. године издао налог книговођи В. К. да сачини одлуку о повећању благајничког максимума на 120.000 KM, те да одлуку датира с даном 27. април 2020. године, након чега је, с циљем даљњег прикривања природе тих новчаних средстава, наложио В. К. да сачини одлуку о расподјели тих новчаних средстава за наводни откуп малина, што је В. К. и урадила.

17. У тачки 1.4 изреке пресуде (по тачки 2.4 оптужнице) суд је навео да су првоапелант и четвртоапелант знали да је трећеапелантова основна дјелатност "остала прерада и конзервисање воћа и поврћа" и да није уписан у Регистар

велепрометника медицинских средства, што би, према члану 77 Правилника о медицинским средствима, био услов за увоз и промет медицинских средстава. Упркос томе, првоапелант је тражио од четвртоапеланта да се изводи упис трећеапеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава и издавање дозволе за увоз медицинских средстава Агенције за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине (у даљњем тексту АЛМС). Четвртоапелант је, користећи службени положај, наложио Х. Г., директору Канцеларије премијера Владе ФБиХ (у даљњем тексту: Канцеларија премијера), да у име те канцеларије и у име премијера у контактима са службеним или одговорним лицима АЛМС-а изводи упис трећеапеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава. Према тим упутствима Х. Г. је и поступао, те је у непосредним контактима са Х. А., чланом Стручног вијећа АЛМС-а, добио контакт-телефон И. Ф., главног инспектора АЛМС-а. С њим је 23. априла 2020. године телефонским путем остварио непосредни контакт, након чега је истог дана првоапелант поднио АЛМС-у захтјев за упис у Регистар велепрометника медицинских средстава. Даље је наведено да је 25. априла 2020. године на Међународни аеродром у Сарајеву допремљено укупно 80 комада спорних респиратора, након чега је 27. априла 2020. године трећеапелант уписан у Регистар велепрометника медицинских средстава иако није испуњавао услове прописане одредбом члана 109 ЗЛМС-а. Наиме, у складу с одредбом члана 109 став (1) тачка а), трећеапелант није прије почетка бављења наведеном дјелатношћу своју дјелатност пријавио АЛМС-у, нити је испуњавао остале услове прописане чланом 109 став (1) тач. б), ц) и д). Истог дана трећеапелант је добио сагласност за хитан увоз медицинских средстава која нису уписана у регистар медицинских средстава БиХ, док је 27. маја 2020. године допремљено преосталих 20 спорних респиратора. То је, како је наведено, омогућило првоапеланту и његовом правном лицу (трећеапеланту) стицање имовинске користи "у само њему тачно познатом износу, али не мање од 694.747,78 КМ". Тај износ чине средства блокирана по рјешењу Суда БиХ од 8. маја 2024. године, по трећеапелантовом рачуну (у укупном износу од 1.096.520,78 КМ) и потрошена средства описана у тачки 1.3 изреке. То је буџету Федерације БиХ проузроковало штету "у неутврђеној новчаној висини" јер купљена а затим и испоручена медицинска опрема, 100 комада спорних респиратора, "не посједује ни минимум потребних битних карактеристика за адекватан третман пацијената који због обољења COVID-19 имају средње и тешке клиничке слике, због чега се не препоручује њихова примјена у јединицама интензивне његе, односно они нису намијењени за употребу у инвазивном лијечењу, посебно за болеснике обољеле од COVID-19, који су у критичном стању и којима може требати дуготрајна инвазивна и високо-ниска вентилација".

18. У тачки 1.5 изреке пресуде (по тачки 2.5 оптужнице) утврђено је да је у периоду од 25. марта до 25. априла 2020. године другоапелант, прекорачивши границе овлашћења, без покренутог поступка јавне набавке у складу са Законом о јавној набавци, с циљем обезбјеђења основа за закључење уговора о куповини заштитне опреме, позвао првоапеланта као одговорно лице у трећеапеланту да достави ФУЦЗ-у понуду за продају заштитне опреме. Првоапелант је исти дан то и учинио, те путем e-maila доставио понуду, након чега су у међусобним контактима утврђивали цијену и количину заштитне опреме. Четвртоапелант је, прекорачивши границе овлашћења премијера, ступио у контакт с првоапелантом, па је 2. априла 2020. године наложио Б. Ц., секретарици у Канцеларији премијера, да путем e-maila првоапеланту

достави "захтјев – дио укупних потреба", у чијем садржају су у табеларном приказу исказане количине потреба с претпостављеним цијенама сходно расположивим средствима у буџету, те да припреми понуду по достављеном дијелу документа. Четвртоапелант се при томе користио дијелом службеног документа Завода за јавно здравство ФБиХ "План исказаних потреба за здравствене установе у ФБиХ", који је усвојио Кризни штаб Министарства здравства ФБиХ. Првоапелант је истог дана на e-mail Канцеларије премијера доставио понуду насловљену на купца – Владу ФБиХ с исказаном укупном цијеном без ПДВ-а у износу од 2.900.000,00 КМ, коју је формирао на основу достављеног плана потреба, а коју је 3. априла 2020. године директор Канцеларије премијера, по четвртоапелантовом налогу, доставио другоапеланту путем апликације *Viber*. До реализације није дошло услед недостатка одобрених средстава ФУЦЗ-а, а затим и истражних активности надлежних органа.

Образложење првостепене пресуде

19. У образложењу пресуде Суд БиХ је указао да је за разумијевање оптужнице "битно разумијевање Закона о јавним набавкама". Такође, Суд БиХ је указао на одређене околности које су претходиле том догађају и које су битне за пресуђење.

20. Најприје, суд је навео да је Влада ФБиХ, након што је проглашено стање пандемије, донијела Одлуку о проглашењу стања несреће узроковане коронавирусом и низ закључака за примјену наведене одлуке. Закључком број 4 Владе ФБиХ задужен је "ФУЦЗ да на основу Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о условима и начину коришћења средстава остварених по основу посебне накнаде за заштиту од природних и других несрећа обезбиједи у што краћем року оперативност средстава намијењених за набавку опреме, карантена и др."

21. Закључком број 6 Влада ФБиХ је дала "сагласност здравственим установама да могу хитно да спроведу поступак јавних набавки, у складу са чланом 10 Закона о јавним набавкама, ради набавке на тржишту доступних респиратора, медицинске опреме, медицинских средстава". Покренута је расправа о суспендовању Закона о јавним набавкама, те је донијет Закључак број 5 којим је наложено Влади ФБиХ да се обрати Савјету министара и затражи "хитну измјену члана 10 Закона о јавним набавкама како би се обезбиједило изузеће од примјене тог закона код набавке опреме и др. за сузбијање ширења корона вируса". Како је Суд БиХ то касније у пресуди навео, сврха и циљ наведене одлуке Владе и пратећих закључака бр. 4, 5 и 6 је била "очигледна намјера Владе да се позивањем на члан 10 Закона о јавним набавкама, ради ефикасне борбе против пандемије, здравственим установама повјери поступак јавних набавки одступањем од одредби Закона о јавним набавкама и тако поједностави поступак". Тиме је Влада за поступке јавних набавки суспендовала примјену Закона у корист здравствених установа. Здравственим установама су дата широка дискрециона овлашћења да набављају медицинску опрему и средства према сопственој процјени, без утврђених процедура по Закону о јавним набавкама, али с регистрованим велетрговцима медицинских средстава и лијекова. Иако је наведено да је таква одлука Владе ФБиХ спорна, суд ју је тумачио као "добронамјеран напор Владе да се олакша и убрза набавка свих неопходних средстава и опреме".

22. Сљедећи дан Агенција за јавне набавке издала је саопштење којим је указала на поступке јавних набавки у случају хитности, када се користи члан 21 Закона о јавним

набавкама, а саопштење је јавно упућено свим уговорним органима, па и ФУЦЗ-у.

23. Имајући у виду оптужење, суд је навео неколико питања на која се морало одговорити. Најприје се поставило питање да ли је ФУЦЗ могао бити уговорни орган спорне јавне набавке и који је поступак требао бити спроведен у складу са Законом о јавним набавкама. Затим, уколико се ради о незаконитој јавној набавци, да ли се радило о радњама злоупотребе службених и одговорних лица ради прибављања користи за себе или за друге. Даље, уколико се ради о злоупотребама, да ли су апеланти поступали удружено, као криминална група. Остала питања од значаја за утврђивање оптужних тврдњи тицала су се прибављене користи, штете и квалитета набављених респиратора. Даље, будући да се у оптужници тврдило да набављени спорни респиратори не задовољавају ни минимум квалитета, Суд БиХ је сматрао да је било потребно одговорити и на питање да ли је прије одлуке о набавци и покренутог поступка била утврђена врста и карактеристике респиратора који треба да се набаве, количина и ко је то требало да дефинише.

24. Суд је даље указао да је у току поступка као доказ спроведен докуменат "План потреба Завода за јавно здравство" у којем је исказана потреба за набавком "300 респиратора за дјецу и одрасле". Одлуку о набавци, чиме је званично започео поступак јавне набавке, донио је другоапелант у својству директора ФУЦЗ-а.

25. Даље у образложењу Суд БиХ је навео да ФУЦЗ као уговорни орган није могао да покрене поступак јавне набавке респиратора тако да другоапелант донесе одлуку о изузећу од примјене закона, позивајући се на члан 10 Закона о јавним набавкама. Наиме, како је образложено, када се одлучио за јавну набавку респиратора уговорни орган је морао да примијени члан 21 Закона о јавним набавкама, те је другоапелантова обавеза била да на законит и правилан начин тумачи одредбе Закона о јавним набавкама. Суд је даље навео да би се правилном примјеном законских одредаби избјегло авансно плаћање неквалификованом добављачу, као и незаконита јавна набавка којом се додјелило десет милиона КМ буџетског новца. Суд БиХ је закључио да уговорни орган, ФУЦЗ, није самостално, савјесно и професионално покренуо поступак јавне набавке, није изабрао одговарајући поступак по закону и правилно и законито утврдио елементе јавне набавке и предмет, нити се правилно и законито одређио за уговорну страну. Уговорни орган није одабрао једног од 273 регистрована велепроектних медицинске опреме. Суд је закључио да су другоапелант и четвртоапелант дјеловали заједнички, те с умишљајем да првоапеланту и трећеапеланту прибаве корист. До тог закључка суд је дошао анализом субјективних, али и објективних доказа – резултата прибављених претресима мобилних телефона, које су у међусобној комуникацији користили апеланти, а који су изведени на главном претресу. Суд БиХ је навео да је "ван разумне сумње" утврдио да је договор о одабиру трећеапеланта као добављача медицинске опреме "у свијести [другоапеланта и четвртоапеланта] требао бити тајан", из чега произлази свијест апеланата о забрани таквог међусобног претходног договарања, а затим и негирање да су имали међусобну комуникацију прије, у вријеме и након закључења уговора.

26. У вези с тим, суд је указао на контакте између апеланата од 25. марта 2020. године па надаље. Наиме, суд је навео да је другоапелант позвао првоапеланта 26. марта 2020. године, након што је ФУЦЗ одржао ванредну сједницу на којој је разматран преглед "Плана потреба медицинске опреме и средстава", који је касније био коришћен као основ за набавку медицинске и заштитне опреме. Тај контакт се,

како је суд навео, десио прије него што је првоапелант упутио захтјев ФУЦЗ-у с првом понудом (једна маска – једна марка). Имајући то у виду, суд није прихватио тврдњу да апеланти нису међусобно комуницирали, те да се ради о самоиницијативној понуди коју је првоапелант послао. Супротно томе, суд је закључио да је првоапелант позван да достави понуду, односно да је већ постојао договор о избору трећеапеланта као добављача.

27. Умишљај, односно договор о претходном избору трећеапеланта као добављача мимо свих услова које прописује Закон о јавним набавкама, како је суд закључио, односи се и на четвртоапеланта. Наиме, по четвртоапелантовом налогу, из његовог кабинета је првоапеланту достављен e-mail с "Планом потреба за набавку медицинске и заштитне опреме", уз молбу да достави понуду. То, према закључку суда, доказује да је 2. априла 2020. године постојао договор првоапеланта и четвртоапеланта да првоапелант буде изабран као добављач медицинске и заштитне опреме иако још није био покренут поступак јавне набавке те опреме. Суд је даље навео да је првоапелант истог дана доставио понуду купцу "Влади Федерације БиХ" за медицинску и заштитну опрему с једнаким количинским вриједностима као у табеларном приказу потреба, који је претходно из Канцеларије премијера достављен првоапеланту. У односу на тај закључак суд је указао на поруку коју је другоапелант послао Х. Г., директору Канцеларије премијера, који је и саслушан у поступку. Садржај поруке показује да је другоапелант обавијестио Х. Г. "да му је био [првоапелант] и да су разматрали предмет понуде у односу на исказане потребе за набавком медицинске и заштитне опреме". Суд је навео да је то поткријељено садржајем комуникације између четвртоапеланта и Х. Г. Суд је навео да је четвртоапелант у Viber поруци исказао "очекивање да је закључен уговор с [трећеапелантом]". Исти закључак као за медицинску опрему суд је извео и за респираторе, односно закључио је да је прије достављања понуде и закључења уговора постојала комуникација међу апелантима, односно договор да првоапелант буде изабран без обзира на (не)постојање услова за то. Суд је у вези с тим цитирао поруку коју је првоапелант доставио четвртоапеланту 29. марта 2020. године, у којој је наведено: "А. ми је рекао да Вам се јавим у вези респиратора па када будете имали минут јавите се", а затим је навео и остварене телефонске комуникације између тих апеланата. На основу тога, суд је закључио да је "лице А." упознато с набавком респиратора и да четвртоапелант као премијер одлучује о набавци. Даље, суд је навео доказе из којих произлази закључак о комуникацији првоапеланта и четвртоапеланта у вези с респираторима, односно о стању цијена и понуди, те о томе да је првоапелант чекао на одобрење четвртоапеланта да може започети реализацију набавке респиратора.

28. Суд је закључио да су апеланти међусобно комуницирали и припремали закључење уговора, и то у вријеме прије закључења уговора којим је посао јавне набавке повјерен трећеапеланту као правном лицу. Из спроведених доказа суд је закључио да је стварну власт о избору добављача, врсте и предмета уговора имао четвртоапелант. С друге стране, другоапелант је формално доносио одлуке, мимо законом прописаних услова, знајући да четвртоапелант ван својих службених овлашћења фаворизује првоапеланта.

29. Суд БиХ је у пресуди направио разлику између "недовршене незаконите јавне набавке респиратора", која није реализована јер се уговорени респиратори нису могли наћи на тржишту након што је закључен уговор о јавној

набавци, и реализоване набавке спорних респиратора, као и набавке заштитне медицинске опреме.

30. Дакле, суд је најприје утврдио да су доказане оптужне тврдње у односу на тачку 1.5 изреке пресуде (види тачку 18 ове одлуке). У вези с тим, суд је закључио да је недовршена набавка заштитне медицинске опреме почела контактом између другоапеланта и првоапеланта 25. марта 2020. године увече, након чега је услиједила првоапелантова понуда која је достављена ФУЦЗ-у. У е-mailу, који је трећеапелантова запосленица слједећи дан послала на службени е-mail ФУЦЗ-а, наведено је да се понуда за маске доставља "сходно телефонском разговору директора [првоапелант] и господина [другоапелант]". На основу презентоване комуникације (е-mailови), али и исказа саслушаних свједока, Суд БиХ је закључио да је постојао договор за избор првоапеланта као добављача без спровођења било каквог поступка у складу са Законом о јавним набавкама, те да није постојала понуда трећеапеланта, већ је првоапелант позван да је достави. При томе, за суд је било индикативно да се тај контакт који је иницирао другоапелант остварио истог дана када је одржана ванредна сједница ФШЦЗ-а на којој је разматран преглед "Плана потреба медицинске опреме и медицинских средстава" који ће служити као основ за набавку опреме и средстава. Такође, суд је указао на записник са сједнице ФШЦЗ-а, те да је образложење за План потреба дао управо другоапелант. При томе суд није прихватио првоапелантов навод да је понуде слао самоиницијативно. То, према закључку суда, говори о постојању умишљаја код апеланата у правцу договора о претходном незаконитом избору трећеапеланта као добављача мимо свих законом прописаних услова, без покренутог поступка, односно супротно одредбама Закона о јавним набавкама. Умишљај на страни апеланата у правцу договора о незаконитом избору првоапеланта се односи и на четвртоапеланта јер је из Кабинета премијера ФБиХ првоапеланту послан "План потреба за набавку дијела медицинске и заштитне опреме" и "моли" се да достави понуде.

31. Даље, суд је указао на поруку из Viber комуникације коју је првоапелант послао четвртоапелантовој секретарици Б. Ц. 2. априла 2020. године: "Ако нисте пронашли доброг добављача и за остале ствари стојим на располагању са овим авионом којим ће доћи респиратори". О томе је свједочила Б. Ц., као и о е-mailу који је првоапеланту достављен из Канцеларије премијера да се припреми понуда. Даље, суд је извео закључак о постојању договора између четвртоапеланта и првоапеланта, а не ФЦУЗ-а, односно другоапеланта, који је једини могао бити уговорни орган за ту набавку. По том договору, како је наведено, првоапелант је доставио понуду Канцеларији премијера, а не ФЦУЗ-у као овлашћеном уговорном органу за ту набавку. То је, како је суд навео, потврдио и свједок Х. Г., директор Канцеларије премијера. Иако је тај свједок за одређене дијелове исказа из истраге навео да их је дао "под пријетњом од хапшења", Суд БиХ је прихватио исказ тог свједока из истраге као истинит и вјеродостојан и сагласан с другим доказима. Суд је навео и да свједок није имао примједби на начин саслушања, како је наведено у записнику, као и да је друге дијелове исказа дате у истрази потврдио као тачне. Суд је указао и на Viber комуникацију између другоапеланта и четвртоапеланта и Х. Г. Суд је даље навео да је договор апеланата о избору трећеапеланта као добављача медицинске опреме, укључујући и респираторе, постојао "без обзира на објективне околности које су постојале на страни [трећеапеланта]". Наиме, како је наведено, ради се о правном лицу које није имало никакво претходно искуство у

пословању с том врстом робе и услуга, правном лицу без потребних референци и бонитета, које није било уписано у Регистар veleпрометника медицинских средстава и опреме. Суд је даље навео да до реализације те незаконите јавне набавке заштитне медицинске опреме није дошло због недостатка финансијских средстава, као и због тога што су их открили органи гоњења.

32. У односу на доказану незакониту јавну набавку респиратора, Суд БиХ је навео да су четвртоапелант и другоапелант вољно предузели кривичноправне радње злоупотребе, свјесни да је Закључком број 6 Владе ФБиХ дата могућност здравственим установама да поступак спроведу у складу са чланом 10 Закона о јавним набавкама. Осим тога, знали су да ФУЦЗ нема орган који обезбјеђује спровођење јавних набавки у складу с одредбама члана 79 Закона о здравственој заштити, члана 109 Закона о лијековима и медицинским средствима и члана 77 Правилника о медицинским средствима. При томе су знали да ће се поступак јавне набавке обавити директним закључењем уговора противно одредбама Закона о јавним набавкама и да ће се набавка додијелити трећеапеланту, који није уписан у Регистар veleпрометника медицинских средстава. Суд БиХ је закључио да је четвртоапелант у својству премијера Федерације прекорачио и искористио своја овлашћења која су прописана одредбом члана 9 Закона о Влади ФБиХ тако што је самовласно предузимао радње уговорног органа супротно овлашћењима премијера Владе, а нарочито супротно цитираном закључку број 6 Владе ФБиХ. При томе је, како је суд навео, знао да ни Влада ФБиХ нити ФУЦЗ не могу бити уговорни орган примјеном члана 10 Закона о јавним набавкама, као и да трећеапелант не може бити увозник односно велетрговац медицинских средстава. Упркос томе, четвртоапелант га је неовлашћено и противправно одабрао за понуђача односно уговорну страну при незаконитој јавној набавци респиратора како би првоапеланту и његовом правном лицу омогућио стицање имовинске користи.

33. Суд је навео да је доказано да је четвртоапелант одабрао првоапеланта на препоруку или по путу извјесног "А.", како то проистиче из уложених материјалних доказа, односно из SMS комуникације од 29. марта 2020. године (види тачку 27 ове одлуке). Том SMS поруком је, како је наведено, започет поступак преговарања око набавке респиратора између првоапеланта и четвртоапеланта. Такође, суд је утврдио да је дан прије тог контакта првоапелант размјењивао поруке са К. М. у вези с респираторима те да му је послао поруку: "Одлично брате, имаћеш самном одлучан посао". Суд је закључио да је првоапелант "испитивао тржиште али сигуран у успјех посла". Такође је закључио да се ради о противправном и ванинституционалном дјеловању остваривањем контакта између првоапеланта и четвртоапеланта, приватним телефоном, у који се, како је суд навео, четвртоапелант није смио укључити јер је то излазило из оквира његових овлашћења као премијера. Суд је истакао да Влада Федерације није донијела одлуку о јавној набавци медицинских респиратора, да премијер Федерације није могао бити у улози заступника уговорног органа и да уговорна страна за јавну набавку медицинских респиратора није могла бити фирма чија је основна дјелатност "остала прерада и конзервисање воћа и поврћа", која није била регистрована, па тако ни квалификована за велетрговину медицинских средстава. Како је Суд БиХ закључио, четвртоапелант не само да је одговорио на очигледан позив за ванинституционалну комуникацију већ је, прекорачивши границе својих овлашћења, заједно с првоапелантом договорио набавку и припремио је за комплетну реализацију,

да би на крају другоапелант само формално спровео јавну набавку као лице које је за то овлашћено у својству званичног уговорног органа. На основу комуникације остварене између првоапеланта и четвртоапеланта, Суд БиХ је закључио да се ради о директним преговорима у погледу избора врсте и предмета уговора. Суд БиХ је указао на комуникацију између првоапеланта и четвртоапеланта, е-mailове у којима је видљива спецификација респиратора. Контакт између та два апеланта се даље водио посредством секретарице из Канцеларије премијера Б. Џ., али према четвртоапелантовим директним упутствима. Даље, суд је навео да је четвртоапелант с приватног е-mailа просљеђивао поруке на службени е-mail Кабинета, а те поруке су "очигледно само формално просљеђиване Федералном заводу јавног здравства". Међутим, комуникација и директан процес преговарања су настављени између првоапеланта и четвртоапеланта. Суд се позвао на поруку од 1. априла 2020. године коју је првоапелант послао К. М., који је свједочио у поступку, а која гласи: "Брате, зовем те брзо, чекам њих. Радимо посао од 10 милиона, само да видимо шта". То је суд довео у везу с бројем респиратора из писма намјере (који је од 200 преправљен на 100), што је суд даље повезао с директним преговарањем првоапеланта и четвртоапеланта.

34. Суд БиХ је навео да одлучни значај у низу индиција, односно чињеничних појединости које у свом садејству упућују на само један закључак, а то је да је четвртоапелант у преговорима с првоапелантом прекорачио своја овлашћења и дјеловао ванинституционално, представља чињеница да је процес преговарања резултирао постигнутим договором о предмету уговора који је закључен 3. априла 2020. године између ФУЦЗ-а и трећеапеланта, и то за уговорени модел респиратора (НС VE003), у количини од 100 комплета и укупне цијене од 4.200.000,00 евра. Потврду адекватности тих респиратора затражила је Б. Џ., према четвртоапелантовом упутству, од докторице А. Ч., која је такође свједочила у поступку. Такође, суд је утврдио да је првоапелант 2. априла 2020. године добио од К. М. непотписан уговор о купопродаји респиратора између трећеапеланта и правног лица из Хрватске. Суд је закључио да је првоапелант имао сазнање о вриједностима уговорног односа, на основу директне комуникације са четвртоапелантом. У наставку догађаја првоапелант је истог дана остварио контакт с другоапелантом, а затим је послао е-mail на адресу ФУЦЗ-а. У прилогу тог е-mailа је била понуда респиратора са спецификацијом, количином и цијеном коју је већ договорио са четвртоапелантом. Сљедећи дан је потписан уговор између ФУЦЗ-а и трећеапеланта по понуди од претходног дана. Предмет уговора једнак је већ достављеном и унапријед припремљеном уговору између трећеапеланта и лица из Хрватске, који је услиједио након успјешних договора првоапеланта и четвртоапеланта.

35. Управо на основу тог уговора, односно на основу тако исказане цијене, касније је исплаћен новац трећеапеланту. На тај начин, како је указао Суд БиХ, формирана цијена је касније коришћена као непромијењена, иако се промијенио предмет уговора и иако су касније предмет уговарања били респиратори друге врсте. Суд је навео да комуникације између апеланата дјелују у потпуном складу и "представљају систем индиција које у свом склопу и повезаности искључују сваку другу могућност осим оне да је [четвртоапелант] прекорачио границе овлашћења и самовласно и противправно преузео улогу заступника уговорног органа". Приватно је остварио контакт с првоапелантом и договарао предмет јавне набавке, све како би погодовао првоапеланту и трећеапеланту. Свједокиња Б. Џ. се на главном претресу изјаснила у погледу понуде за

набавку уговорених респиратора, те је суд закључио да "такав поступак, на такав начин, није представљао праксу према свим понуђачима, у односу на све понуде, већ очигледно погодовање, према четвртоапелантовим упутствима, познатом и одабраном понуђачу". Свједокиња др. А. Ч., која је Б. Џ. слала слике апарата за које је сматрала да су поуздани и дугорочни, у свом исказу је навела да јој је Б. Џ. одговорила: "Ма уопште не знам што је ово премијер узео да ради, све је пребацио на Кабинет... Гдје су штабови и тијела разна...". Иако је Б. Џ. на главном претресу изјавила да је неке радње, конкретно информисање В., која је у то вријеме била секретарица генералне директорије Клиничког центра Универзитета у Сарајеву, предузимала самоиницијативно, суд је сматрао да на тај начин жели да екскулпира четвртоапеланта. То нарочито зато што је та свједокиња рекла да је све остале радње предузимала према четвртоапелантовом налогу и упутству, а што је у исказу потврдила и свједокиња др. А. Ч., којој је Б. Џ. рекла да ће о томе упознати четвртоапеланта "па нека одлучи".

36. У сврху реализације те незаконите јавне набавке, с циљем да се првоапеланту омогући остваривање имовинске користи, суд је навео да је четвртоапелант искористио службени положај и потписивањем два писма намјере, као и супотписивањем у два наврата налога за исплату новца на трећеапелантов рачун. Суд је на основу изведених доказа закључио да су "писма намјере" дио документације коју су захтијевали кинески пословни субјекти, продавци медицинских средстава и опреме, као потврду да се ради о набавци која је потребна за одређену државу. И поред неспорне чињенице да је "писмо намјере" радња у надлежности премијера, као и да је тај документ био неопходан за куповину медицинских уређаја из Кине, Суд БиХ је оцјеном спроведених доказа закључио да је четвртоапелант искористио своја овлашћења када је потписао наведена писма намјере. На околност креирања спорних писама намјере исказе су дали свједоци Б. Џ., К. М. и Х. Г., које је Суд БиХ прихватио као релевантне и вјеродостојне, док је на околности потписа на тим документима, по приједлогу четвртоапелантове одбране, спроведено графолошко вјештачење. Како је суд закључио, интерни договори између првоапеланта и четвртоапеланта посебно долазе до изражаја у садржају писама намјере, која су сачињена у сврху омогућавања реализације претходно договорене незаконите јавне набавке респиратора. Суд је навео садржај писама у којима се помиње "представник", модел и количина иако је уговор о купопродаји уговореног типа респиратора тек требало да буде закључен (3. априла 2020. године), а писмо је датирано 2. априла 2020. године. Порука коју је Б. Џ. послала првоапеланту "100 и ("према оцјени суда, управо поткрепљује наводе оптужбе да је четвртоапелант, мимо овлашћења, уговорио и количину. Да је четвртоапелант био истрајан у томе да обезбједи реализацију незаконите набавке респиратора, како суд наводи, потврђује и то што је, иако свјестан да је већ раније потписао писмо намјере од 2. априла 2020. године, искористио овлашћења премијера те сачинио и потписао и друго "писмо намјере" од 14. априла 2020. године у чији садржај је унио неистинит навод да је он као премијер потписао куповину модела спорних респиратора (ACM812A) иако је знао да Влада ФБиХ није донијела одлуку о јавној набавци респиратора, нити је он у својству премијера, у име Владе, потписао уговор о тој набавци. Суд је закључио да такво четвртоапелантово понашање потврђује да је он поступао свјесно, "мимо нормативних правила, а све с циљем постизања забрањене посљедице, због чега се те

инкриминисане радње могу подвести под суштину обиљежја кривичног дјела злоупотребе".

37. Одбрана је покушала да релативизује четвртоапелантову улогу у односу на спорна "писма намјере" позивајући се на исказ свједока Г. М. који је на главном претресу говорио о томе како се "премијер у вријеме пандемије максимално ангажовао на спровођењу економских мјера и ублажавању удара на економију", те на исказ свједокиње Б. Џ. Одбрана је указивала да је потпуно јасно да четвртоапеланту "није била од посебног значаја ознака респиратора на 'писмима намјере' у вријеме инкриминације, да он није био потписник уговора нити је учествовао у набавци, те да је његово писмо било само потврда да се респиратори набављају за потребе Федерације БиХ, а не у приватне сврхе". Свједокиња Б. Џ. је такође у исказу наводила да је друго писмо намјере потписано "с ногу", али искази тих свједока и спроведено вјештачење, које је суд прихватио, нису увјерили суд да четвртоапелант није имао стварна сазнања који су респиратори предмет набавке, односно сазнање о потписаном "писму намјере".

38. Даље, Суд БиХ је закључио да је четвртоапелант, након што је, супротно овлашћењима, самовласно предузео радње уговорног органа и договорио предмет јавне набавке иако Влада ФБиХ није донијела одлуку о набавци респиратора, искористио своја овлашћења тако што је исти дан када је потписао прво "писмо намјере" (2. априла 2020. године) сазвао хитну сједницу Владе. На тој сједници су донијете одлуке које су биле неопходан предуслов за постизање забрањене посљедице – прибављање имовинске користи првоапеланту и трећеапеланту. Сазивањем хитне сједнице Владе ФБиХ, уз четвртоапелантову сагласност, донесене су Одлука о одобравању издавања средстава из текуће резерве Владе ФБиХ, којом се ФУЦЗ-у одобрава издавање средстава у износу од 4.950.000,00 КМ, и Одлука о давању претходне сагласности ФШЦЗ-у за набавку материјала и опреме у условима погоршане епидемиолошке ситуације из средстава посебне накнаде у укупном износу од 7.000.000,00 КМ. Тим одлукама су обезбијеђена средства за закључење уговора који је другоапелант, у својству директора ФУЦЗ-а, 3. априла 2020. године потписао с првоапелантом.

39. Суд БиХ је истакао да је доношење и усвајање одлука о издавању и додјели наведених средстава, као и потписивање налога за исплату, законита активност Владе као колективног државног органа и премијера. Осим тога, није спорно ни да су те одлуке донијете једногласно, о чему свједочи садржај записника с хитне сједнице Владе ФБиХ. Међутим, из спроведених доказа суд је закључио да је, за разлику од осталих чланова Владе, четвртоапелант знао и био свјестан да су тим одлукама обезбијеђена средства која ће преко ФУЦЗ-а бити дозначена раније одабраном трећеапеланту за куповину респиратора за претходно уговорену цијену. Суд је навео да то упућује на закључак о четвртоапелантовој злоупотреби овлашћења јер се као премијер сагласио с усвајањем таквих одлука и потписао их с циљем реализације незаконите јавне набавке.

40. О околностима у којима су донесене наведене одлуке Владе ФБиХ свједочила је Е. К., која као секретарка Владе ФБиХ руководи Генералним секретаријатом који припрема сједнице Владе. Из њеног исказа, који је прихватио као вјеродостојан и релевантан, Суд БиХ је утврдио да није била уобичајена пракса да одлуке Владе ФБиХ, којима се располаже финансијским средствима буџетских корисника, буду без спецификације средстава и опреме који ће бити предмет набавке. Суд је навео да то потврђује и садржај ранијих одлука Владе ФБиХ од 20. и 25. марта 2020. године у којима је садржан преглед потреба материјала и опреме који

ће бити предмет набавке. Међутим, такве спецификације није било у одлукама од 2. априла 2020. године.

41. Канцеларија Владе за законодавство и усклађеност с прописима Европске уније је дала позитивно мишљење о приједлогу одлуке о одобравању издавања средстава из текуће резерве Владе ФБиХ, наводећи да на текст приједлога одлуке немају примједби, о чему се изјаснио и свједок Ж. С. Ипак, Суд БиХ је указао да је "посебно индикативно да управо одлуке које су несумњиво биле у вези с незаконитом јавном набавком респиратора не садрже спецификације предмета чија је набавка неопходна". Из уопштеног и неодређеног навода да се "средства одобравају у сврху набавке средстава и опреме у условима погоршане епидемиолошке ситуације изазване коронавирусом на подручју Федерације Босне и Херцеговине", како је навео Суд БиХ, Влада као колективни орган у доношењу тих одлука није могла знати шта ће бити предмет набавке. Међутим, суд је утврдио да је четвртоапелант знао у коју сврху ће средства бити искоришћена с обзиром на радње које су претходиле одлукама Владе ФБиХ, за које је несумњиво утврђено да их је он предузео. Стога је суд закључио да је постојала четвртоапелантова намјера да својом сагласношћу при доношењу тих одлука учини оперативним средства за куповину респиратора. Како је суд навео, четвртоапелантов умишљај приликом давања сагласности био је усмјерен управо на реализацију незаконите јавне набавке коју је унапријед договорио.

42. Одлуке Владе ФБиХ које су донијете четвртоапелантовим радњама злоупотребе, уз одлуке ФШЦЗ-а, биле су основ за сачињавање налога за исплату који је четвртоапелант, искористивши овлашћења премијера, заједно са замјеником премијера, потписао 3. априла 2020. године. На основу тога, с рачуна буџета ФБиХ исплаћена су новчана средства у висини од 10.530.000,00 КМ на трећеапелантов рачун.

43. Суд је даље размотрио радње четвртоапеланта и првоапеланта на реализацији уписа трећеапеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава и, у вези с тим, АЛМС-овог издавања дозволе за увоз медицинских средстава. Суд БиХ је навео да је у вези с тим требало испитати да ли се радило о правилном и законитом упису трећеапеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава АЛМС-а и у вези с тим издавању дозволе за извоз будући да је то било од значаја за процјењивање умишљаја и намјере. Трбало је испитати да ли су четвртоапелант и првоапелант злоупотребили овлашћења приликом уписа, односно да ли је упис и издавање дозволе обезбијеђено управо радњама тих апеланата.

44. Суд БиХ је указао да у вријеме достављања понуде и затим закључења уговора о набавци медицинских респиратора трећеапелант није био регистрован за набавку медицинских средстава. Због тога се требала разјаснити оптужна тврдња да је та чињеница сама по себи била сметња за закониту набавку медицинских средстава односно велепромет тих средстава, као и тврдња да су четвртоапелант и првоапелант били свјесни тих чињеница и да су злоупотребили своја службена овлашћења. Из спроведених доказа суд је утврдио да је првоапелант искористио своја овлашћења одговорног лица у трећеапеланту јер је био свјестан да трећеапелант не испуњава законске услове за регистрацију у Регистар велепрометника медицинских средстава, па тако ни за издавање дозволе за увоз медицинских средстава. Упркос томе, у намјери да трећеапеланту и себи незаконито прибави имовинску корист, од четвртоапеланта је затражио да он у својству премијера, прекорачењем овлашћења, исходи незаконит упис

трећепеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава.

45. У односу на наведено, суд је цијенио исказе саслушаних свједока оптужбе, те свједока четвртоапелантове одбране А. З., као и уложену материјалну документацију, што је све затим довео у везу с релевантним одредбама бланкетних прописа. Суд је закључио да је четвртоапелант прекорачио овлашћења премијера ФБиХ када је, користећи свој службени положај, наложио службеним лицима којима је био надређен, и то Х. Г., шефу Канцеларије премијера Федерације, да се код АЛМС-а исходи упис трећепеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава, што је био услов за увоз и промет медицинских средстава, као и издавање дозволе за увоз медицинских средстава. Х. Г. је у исказу описао шта се дешавало и када је и како упознао првоапеланта. Исказ свједока Х. Г. кореспондира са садржајем уложених материјалних доказа, односно комуникацијама које је Х. Г. остварио са Х. А. и четвртоапелантом. Суд је навео исказе и осталих свједока који су описали свој дио посла, ко их је и када контактирао у вези с регистрацијом и увозом.

46. Оцјеном исказа свједока суд је закључио да хитно поступање службеника АЛМС-а у поступку уписа правних лица у Регистар велепрометника медицинских средстава и издавање дозволе за увоз медицинских средстава није било неуобичајено у току пандемије. Сви саслушани свједоци су сагласно потврдили да је све што је било у вези с пандемијом имало приоритет и да се са свим захтјевима поступало у што краћим роковима. Службеници АЛМС-а су тврдили да су у конкретном случају били испуњени сви услови за издавање дозволе за упис трећепеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава и издавање дозволе за увоз. Међутим, супротно тврдњама саслушаних свједока, Суд БиХ је утврдио да трећепелант није испуњавао законске услове за упис у Регистар велепрометника медицинских средстава и издавање дозволе за увоз медицинских средстава јер није био уписан у Регистар велепрометника медицинских средстава. Такав упис је, како је образложено, према члану 77 Правилника о медицинским средствима, био услов за увоз и промет медицинских средстава. Осим тога, суд је утврдио да трећепелант није испуњавао ни услове који су прописани одредбом члана 109 Закона о лијековима и медицинским средствима будући да прије почетка бављења дјелатношћу промета медицинских средстава није своју дјелатност пријавио АЛМС-у, како је то прописано ставом (1) тачка а) наведеног члана Закона. Осим тога, суд је утврдио да трећепелант није испуњавао ни остале услове прописане чланом 109 став (1) тач. б), ц) и д) истог закона.

47. Како је суд навео, трећепелантова основна привредна дјелатност која је регистрована рјешењем о регистрацији Окружног привредног суда у Бијељини је "остала прерада и конзервасање воћа и поврћа", те се могао бавити искључиво регистрованом дјелатношћу. У вријеме спорног промета трећепелант није био уписан код Привредног суда за дјелатност велетрговине медицинским средствима, нити је извршена таква регистрација привредне дјелатности код Привредног суда. Стога је суд закључио да су службена лица АЛМС-а "свјесно игнорисала, занемарила чињеницу да се радило о правном лицу које није имало уписану привредну дјелатност велетрговине медицинским средствима у вријеме набавке медицинских респиратора прије уписа у Регистар велепрометника медицинских средстава", те су тако занемарила прописане законске услове приликом одлучивања о упису тог правног лица у Регистар велепрометника медицинских средстава.

48. Из спроведених доказа суд је закључио да су четвртоапелант и првоапелант били свјесни чињенице да трећепелант не испуњава законске услове за набавку медицинских респиратора, нити услове за упис у Регистар велепрометника медицинских средстава. Упркос томе, они су злоупотребили своја службена овлашћења, и то четвртоапелант када је од својих подређених намјештеника затражио да се исходи упис таквог правног лица за велетрговину медицинских средстава, а првоапелант као одговорно лице у трећепеланту када је доставио документацију којом је доказивао лажну тврдњу да његово правно лице испуњава услове из члана 109 Закона о лијековима БиХ. Како је Суд БиХ навео, из спроведених доказа проистиче да је првоапелант, ради уписа, АЛМС-у "предао доказе да [трећепелант] испуњава законом прописане услове", и то уговор о раду на одређено вријеме између трећепеланта и А. Б. и Р. С. и осталу документацију за та лица. Суд БиХ је навео да је током спровођења поступка утврдио да А. Б. и Р. А. код трећепеланта нису обављале било какве послове и радне задатке, већ су биле само фиктивно пријављене, како би трећепелант могао бити уписан код АЛМС-а. Те чињенице, како је суд навео, морале су бити познате службеницима АЛМС-а већ из саме приложене документације, а посебно на основу њиховог сазнања да се упис тог правног лица тражи како би му се омогућио хитни увоз јер то "тражи Федерација". Због свега наведеног, суд је закључио да трећепелант није могао добити ни дозволу за интервентни увоз медицинских средстава.

49. Имајући у виду исказе свједока о хитности у вријеме пандемије, приоритетима и кратким роковима, суд је закључио да је упис "изнуђен услед ванредне ситуације узроковане проглашеном несрећом, потребом да се хитно поступа", као и чињеницом да "Федерација увози", односно услед интервенције службених лица из ФБиХ у том правцу. Због тога, како је суд навео, службена лица у АЛМС-у "нису у цијелости правилно примијенила одредбе Закона о лијековима и медицинским средствима". Кризна ситуација попут проглашене несреће узроковане пандемијом је захтијевала да се такве процедуре поједноставе и скрате рокови, што су биле и смјернице европских регулаторних и савјетодавних тијела Европске комисије за поступке јавних набавки. Међутим, како је навео Суд БиХ, то свакако није значило да се тиме омогућава кршење или изигравање прописа у поступцима јавних набавки, као у конкретном случају. Казивања и тврдње свједока, службеника АЛМС-а, о валидности документације с аспекта закона и подзаконских аката нису у конкретном случају били прихватљиви за Суд БиХ. Како је суд навео, тумачење закона и правилност и законитост уписа у конкретном случају је обавеза и надлежност Суда БиХ, који је о тим правним питањима дао своју оцјену за потребе конкретног предмета, као рјешавање претходног питања.

50. Међутим, суд је закључио да су службеници АЛМС-а поступали *bona fide* како би у вријеме пандемије омогућили хитан увоз медицинске опреме, "макар по цијену кршења прописа". Осим тога, суд је навео да из спроведених доказа произлази да су ти службеници препоручили увоз преко другог правног лица јер су били свјесни да трећепелант не испуњава законом прописане услове. Суд је даље навео да је управо четвртоапелантовом радњом – налогом шефу Канцеларије Владе ФБиХ да се исходи трећепелантов упис, почео незаконит упис трећепеланта у Регистар велепрометника медицинских средстава. У том правцу, као поткрепљујући доказ, суд је цијенио и исказ Е. К. који је изјавио да му је првоапелант на питање да ли је регистрован

за промет, односно како ће превазићи чињеницу да није регистрован одговорио "да ће премијер обезбиједити гаранцију за друштво до доласка опреме, односно да ће се премијер побринути за дозволу до доласка опреме". То је потврђено и садржајем првоапелантовог e-maila упућеног Е. К. у којем је наведено: "Што се тиче дозволе за рад са медицинском опремом, лично премијер рјешава дозволу и наша фирма ће имати до доласка робе". Став одбране да услови за велетрговину медицинских средстава треба да се цијене у моменту увоза суд је, позивајући се на одредбу члана 109 Закона о лијековима, сматрао "апсурдним и проистеклим из погрешног тумачења законских прописа".

51. Даље, суд се бавио питањем да ли је издата сагласност за увоз (не)правилна, односно да ли је морао постојати сертификат за производ. У наставку је суд додатно цијенио налаз и мишљење вјештака Л. П., свједока одбране, директора Института за метрологију БиХ. Коначно, суд је утврдио да су у односу на првоапеланта описаним радњама доказане двије кривичноправне радње кривичног дјела злоупотребе – захтјев да се незаконито исходи упис трећеапеланта у Регистар veleпрометника медицинских средстава и да се исходи издавање дозволе за увоз медицинских средстава. Међутим, у односу на четвртоапеланта доказана је једна кривичноправна радња кривичног дјела злоупотребе – захтјев да се незаконито исходи упис трећеапеланта у Регистар veleпрометника медицинских средстава.

У односу на другоапеланта

52. Суд БиХ је навео да је утврдио да је другоапелант као директор ФУЦЗ-а, по функцији и начелник ФШЦЗ-а, злоупотребио своја овлашћења тако што је та овлашћења прекорачио и искористио при незаконитој јавној набавци респиратора и заштитне опреме, те да је починио и кривично дјело кривотворења службене исправе из члана 389 став 2, у вези са ставом 1 КЗФБиХ.

53. Суд је указао да је Тужилаштво оптужним актом "поставило погрешну оптужну тезу" да ФУЦЗ, који заступа другоапелант, није могао бити уговорни орган при спорним јавним набавкама медицинских средстава "ни под којим околностима". Ту тврдњу и аргументацију Тужилаштво је градило на томе да ФУЦЗ није испуњавао услове из одредби три прописа, и то: члана 79 Закона о здравственој заштити, члана 109 Закона о лијековима и медицинским средствима те члана 77 Правилника о медицинским средствима. Суд је оцијенио да је такав став Тужилаштва погрешан јер је ФУЦЗ могао бити уговорни орган у конкретном случају, али само у два случаја и по испуњењу одређених законских услова. Прво, ФУЦЗ је могао бити уговорни орган примјеном члана 10 Закона о јавним набавкама само на основу одлуке и по овлашћењу Владе БиХ. Међутим, тачком 6 закључка Владе ФБиХ од 16. марта 2020. године дата је сагласност *искључиво здравственим установама* да у складу са чланом 10 Закона о јавним набавкама могу хитно спровести поступак јавних набавки медицинских средстава. Таква сагласност није дата и ФУЦЗ-у. Друго, ФУЦЗ је могао бити уговорни орган и примјеном поступка из члана 21 Закона о јавним набавкама који је предвиђен за кризне ситуације, који је био и препоручен у саопштењу Агенције за јавне набавке. Тада би се спровела одговарајућа процедура која би укључивала учешће комисије за јавне набавке уговорног органа са стручно квалификованим лицем за такву јавну набавку или *ad hoc* образовану одговарајућу комисију из одредби Закона о здравственој заштити, Закона о лијековима и медицинским средствима те Правилника о медицинским средствима. Међутим, тај поступак у конкретном случају није спроведен.

54. Суд је указао да је већ утврдио да су четвртоапелант и другоапелант у два случаја незаконите јавне набавке вољно предузели кривичноправне радње злоупотребе те је у оба случаја утврдио другоапелантову кључну улогу. Суд је закључио да је другоапелант у својству службеног лица, као директор ФУЦЗ-а, по функцији и начелник ФШЦЗ-а, злоупотребио своја овлашћења, а без његовог учешћа те јавне набавке се не би могле реализовати. Наиме, како је образложено, након што је четвртоапелант, уз извјесног "А.", одабрао првоапеланта за понуђача односно уговорну страну приликом јавне набавке респиратора, без било каквих консултација с другоапелантом, другоапелант се појавио у улози заступника уговорног органа као пуки извршилац, реализатор те већ раније договорене јавне набавке. Како је Суд БиХ навео, доказано је да је другоапелант у својству директора ФУЦЗ-а, користећи и проширена овлашћења начелника ФШЦЗ-а, захтијевао обавезно телефонско сазивање сједнице ФШЦЗ-а за коју је, у својству директора ФУЦЗ-а, припремио приједлог одлуке о набавци материјала и опреме у износу од 7.000.000,00 КМ од 1. априла 2020. године те друге материјале за сједницу. Међутим, из те одлуке није био видљив предмет набавке, што је, како је суд навео, другоапелант свјесно прикрио. Затим се на сједници ФШЦЗ-а сагласио с доношењем те одлуке и у име команданта ФШЦЗ-а ту одлуку је и потписао.

55. У контексту тврдњи оптужбе да је наведена одлука донијета уз другоапелантово свјесно прикривање података о сврси за коју се финансијска средства заправо обезбјеђују, суд је цијенио исказе свједока оптужбе. Исказе тих свједока суд је оцијенио поузданим и увјерљивим за утврђење одлучне чињенице о намјерном и смишљеном прикривању података о предмету набавке с циљем њене незаконите реализације. Суд је такође оцијенио да су ти искази конзистентни и с доказом одбране – исказом свједока Е. К., који је суд такође прихватио као истинит. Именовани свједоци, како је Суд БиХ навео, који су као чланови Штаба Цивилне заштите учествовали у доношењу те одлуке, сагласно су потврдили да у тренутку када је одлука донијета нису знали за шта ће тачно бити употребљена средства у износу од седам милиона КМ која су издвојена, али да су свеједно гласали не доводећи у питање намјену и циљ издвојених финансијских средстава. Они су изјавили да су сматрали да ће Министарство здравства и Завод за јавно здравство одредити спецификацију опреме и средстава који ће се набавити за тај износ новца, да ће чланови Штаба из сектора здравства дефинисати та питања са ФУЦЗ-ом, односно да ће ФУЦЗ, прије свега директор, са Заводом за јавно здравство и Федералним министарством здравства "наћи рјешење у оквиру средстава донесених овом одлуком". Суд БиХ је навео да су спроведени докази показали да у конкретном случају ништа од тога није учињено.

56. Цијенећи исказе наведених свједока, Суд БиХ је закључио да се на сједницама Штаба "у континуитету" расправљало о потребама здравственог система, да су се у уопштеној расправи помињали и респиратори, који су без икакве сумње сматрани најважнијим медицинским средством у борби против COVID-19 и да су се као такви налазили на првом мјесту у Плану потреба који је усвојен на сједници Кризног штаба Федералног министарства здравства и с којим су чланови Штаба били упознати". Међутим, иако је неспорно да је План потреба у којем је исказана потреба за "300 респиратора за дјецу и одрасле" био база за будуће одлуке Штаба, како су то свједоци навели, спорна одлука од 1. априла 2020. године чији је садржај био општег карактера није упућивала да се средства издвајају управо за набавку респиратора, било које врсте и спецификације, што је

требало бити јасно назначено с обзиром на праксу усвајања одлука са спецификацијом, односно прегледом средстава и опреме који ће се набавити. Даље, суд је навео да тврдњу свједока А. А., који је једини изјавио да је био упознат с тиме за шта ће се средства утрошити, није могао прихватити. Тај свједок је као извор сазнања да су у питању респиратори навео Е. М., који је, међутим, на главном претресу децидирано изјавио да му је другоапелант "само рекао да треба сазвати сједницу и да ће одлука коју му је доставила [С. А.] бити на дневном реду".

57. Даље, Суд БиХ је с посебном пажњом цијенио исказ свједокиње С. А., која је у ФУЦЗ-у запослена на мјесту помоћнице директора за финансијско-рачуноводствене послове, јавне набавке и складиштење. Другоапелант је тој свједокињи дао директна задужења, због чега је суд навео да је она "најупућенија о околностима које су пратиле сазивање сједнице, те припрему и усвајање спорне одлуке о набавци материјала и опреме". Суд БиХ је навео да је "нарочита инволвираност свједокиње како у активности тако и друге радње које су пратиле реализацију незаконите јавне набавке респиратора" разлог због којег је та свједокиња посебно заинтересована за исход поступка. Суд је навео да је та свједокиња на главном претресу готово у цијелости одступила од својих изјава из истраге, правдајући то поступањима тужилаца који су, како је изјавила, на основу њеног казивања "правили конструкције које су ишле у прилог тези коју су заступали". Међутим, суд је констатовао да та свједокиња није истакла било какве примједбе на записнике из истраге. У суштини, на главном претресу свједокиња је углавном наводила да је сједницу сазвала замјеница Штаба, оптужена Ј. М., да ју је она обавијестила о куповини респиратора те да је износ повећан по налогу оптужене Ј. М. Међутим, те наводе суд није прихватио јер је закључио да они немају упориште у другим спроведеним доказима, као и да су изјаве те свједокиње контрадикторне. Суд БиХ је цијенио да исказ свједокиње о разлозима због којих одлука није спецификована представља покушај умањења другоапелантове одговорности, али и сопствене одговорности у прикривању података о предмету набавке. Суд је закључио да се стварни разлози неспецификовања огледају управо у намјери да се прикрије предмет набавке и тиме спречи могућност да било ко од чланова Штаба отвори расправу и проблематизује питање набавке, као што је то раније био случај када није био одређен предмет набавке. Суд је даље навео разлоге због којих је прихватио као истинит исказ те свједокиње из истраге, у којем је навела да је од другоапеланта сазнала да ће се средства користити за набавку респиратора. Да је такво сазнање свједокиња могла имати само од другоапеланта, како је навео Суд БиХ, потврђује и чињеница да из спроведених доказа јасно проистичу активности четвртоапеланта и другоапеланта да минимизирају и маргинализирају улоге свих службених лица која су имала или могла имати битног или пресудног утицаја на планирану набавку респиратора, па тако и оптужене Ј. М., којој су, према оцјени Суда БиХ, умишљајно ускраћивали релевантне информације о планираној набавци респиратора.

58. Суд је даље утврдио да је другоапелант, након што су средства обезбијеђена донијетим одлукама, искористио овлашћења директора и 2. априла 2020. године, на основу достављене понуде трећеапеланта за продају "100 комада респиратора НС VE003" за износ од 10.530.000,00 КМ, одобрио и потписао обрасце 2 (унос фактура), с налогом за унос фактуре добављача трећеапеланта у трезорску апликацију ИСФУ на износе од 4.950.000,00 КМ и 5.800.000,00 КМ. То је учинио иако претходно није био закључен купопродајни уговор, нити је трећеапелант доставио

вјеродостојну документацију – књиговодствену исправу (фактура или профактура) којом би доказао обавезу плаћања, како је то прописано чланом 56 став 2 Закона о буџетима у ФБиХ.

59. У погледу околности сачињавања Обрасца 2 односно уношења података у трезорску апликацију ИСФУ, суд је указао на исказе свједока Н. Ф., М. Г. и Ј. И., сви запосленици ФУЦЗ-а, те Ј. З. и С. А. Ти свједоци су се изјашњавали на околности поступка уноса података у трезорску апликацију и израду спорних образаца, датума и др. У вези с наводном грешком у датуму одобрења, Суд БиХ је навео да је свјестан посебних услова рада у спорном периоду, узрокованих ванредним околностима изазваним пандемијом. Ипак, суд је закључио да су неувјерљиве изјаве свједокиња да је спорни датум одобрења "ненамјерна грешка и резултат непажње због исцрпљености и мањка концентрације у раду". Наиме, Суд БиХ је оцијенио да су сагласне изјаве тих свједока у погледу одлучних чињеница "смишљено исконструисане и унапријед договорене с циљем довођења другоапеланта у повољнији положај". Закључак суда о свјесном и циљаном усклађивању изјава проистекао је из начина казивања свједокиња на главном претресу, што је посебно видљиво из исказа свједокиње Н. Ф., која је на питање тужиоца: "Датум одобрења 2. априла 2020. године, шта то значи?", дала "исхитрен и неспретан одговор": "Ја сам правила овај образац и погријешила наравно датум. Овдје је требао да буде датум 3. 4.". Тврдње те свједокиње да је приликом навођења датума одобрења у доњем лијевом углу (2. април 2020. године) погријешила, а да је датум у десном горњем углу (3. април 2020. године) исправан и да ту није учинила пропуст, због чега управо тај датум треба прихватити као релевантан, суд је оцијенио посебно неувјерљивим када се има у виду да је оба датума, како је сама потврдила, писала исти дан. Неувјерљиво је, према мишљењу суда, да је мјеродаван баш онај датум који је испод њеног потписа исписан руком. Суд је навео да је исти случај и с исказом свједокиње С. А., која је на главном претресу позвана да објасни шта је наведено као основ на Обрасцу 2 који јој је предочен и шта значи "предрачун 773/2020" дала "конфузно изјашњење које при томе уопште не нуди одговор на постављено питање, али уводи тезу о наводној грешци у датуму одобрења". При томе је свједокиња, како је суд навео, без дилеме, не нудећи било какву другу могућност, истакла како је "колегиница преписала датум с понуде, иако је у току саслушања изјавила да лично није учествовала у тој процедури". Суд је сматрао индикативним да наводна грешка у датуму одобрења није једини пропуст који је у конкретном случају начинен приликом уношења података у трезорску апликацију ИСФУ. Суд је указао да је уобичајена пракса да се подаци уносе из предрачуна или фактуре, али да је неспорно утврђено да је трећеапелантова понуда унесена као предрачун. Суд је даље образложио да се стварни разлози због којих је наведено да се ради о предрачуну "огледају управо у правдању уноса података у трезорску апликацију ради реализације плаћања иако у том тренутку није постојао документ који представља вјеродостојну књиговодствену исправу којом се доказује обавеза за плаћање сходно члану 56 став 2 Закона о буџетима у Федерацији БиХ."

60. Приликом утврђивања тих чињеница Суд БиХ је у цијелости прихватио исказ свједокиње Ј. З., стручног лица запосленог у Министарству финансија ФБиХ, која је поступала као буџетски инспектор у спровођењу буџетског надзора у ФУЦЗ-у. Реферишући се на дио записника о инспекцијском надзору у којем се бавила реализацијом плаћања по основу уговора од 3. априла 2020. године, свједокиња је на главном претресу изјавила да је на основу

расположиве документacije utvrdila da je ФУЦЗ 2. априла 2020. године унио Образац 2 за унос фактура у трезорску апликацију, на којем је назначен предрачун број 7737/20, а не понуда. Потврђујући како јој је приликом надзора достављена управо понуда, а не предрачун, свједокиња је у наставку навела како је та понуда евидентирана и у књизи улазних фактура ФУЦЗ-а, иако се понуде не могу евидентирати као улазне фактуре. Свједокиња је била изричита у тврдњи да је обавеза плаћања према обрасцима 2, односно књиговодствена обавеза за плаћање по поменутој понуди настала 2. априла 2020. године. Суд је у цијелости прихватио исказ те свједокиње као истинит и јасан.

61. Покушаји другоапелантове одбране да сачињеним Обрасцем 4, као и уложеним материјалним доказима оспори тврдњу оптужбе да је другоапелант одобрио и потписао Образац 2 нису увјерили суд да треба донијети другачији закључак. Наиме, суд је образложио да је свједокиња Н. Ф. навела да Образац 4 служи да се региструје добављач који има системски број, а мијења банку, што је у конкретном случају урађено у односу на трећеапеланта. Иако је неспорно да број трансакционог рачуна добављача представља обавезно поље Обрасца 2, Суд БиХ је закључио да измјена броја рачуна за уплату по понуди од 2. априла 2020. године за трећеапеланта није била сметња за креирање обавезе попуњавањем Обрасца 2. Промјене у систему које се односе на податке о рачуну правног лица које се врше кроз Образац 4 биле су неопходне за реализацију уплате која је несумњиво извршена 3. априла 2020. године, када је датиран и Образац 4. Због тога, суд ни у том дијелу није оцијенио објективним и истинитим исказ свједокиње Н. Ф. да је управо због те промјене евиденције у систему код Министарства финансија у конкретном случају морала застати са попуњавањем Обрасца 2 и попунити Образац 4, на којем стоји датум 3. април 2020. године.

62. Оцјеном спроведених доказа Суд БиХ је даље утврдио да је другоапелант с циљем реализације раније договорене јавне набавке респиратора између четвртоапеланта и трећеапеланта, на основу достављене понуде трећеапеланта, најприје одобрио и потписао Образац 2 с налогом за унос трећеапелантове фактуре у трезорску апликацију ИСФУ. Затим је искористио овлашћења директора ФУЦЗ-а као уговорног органа те набавке и, супротно одредбама члана 10 Закона о јавним набавкама и саопштењу Агенције за јавне набавке, без образложења оправданости примјене тог члана Закона донио одлуку о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама и с трећеапелантом потписао уговор, чији је предмет купопродаја робе – респиратор инвазивни "HC VE003", 100 комада, по цијени од 10.530.000 KM.

63. До тог закључка суд је дошао и на основу изјава свједока А. Х., Е. Б. и С. А. (из истраге), који су били директно укључени у изразу Одлуке о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама, као и у сачињавање купопродајног уговора. Свједоци су изнијели своје неслагање са спровођењем јавних набавки примјеном члана 10 Закона о јавним набавкама. Суд БиХ је закључио да је одлука о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама, а која је донијета по другоапелантовој одлуци, супротна члану 10 и не садржи образложење. При томе, Суд БиХ је нагласио да та одлука која се односи на набавку наведених респиратора није уложена као материјални доказ зато што је уништена. Међутим, имајући у виду да је утврђено како је садржај одлуке остао идентичан и након измјене ознаке респиратора (модел HC VE003 промијењен у модел ACM812A), Суд БиХ је закључак о изостанку образложења о оправданости примјене члана 10 Закона о јавним набавкама црпио из

одлуке у којој је означен модел респиратора ACM812A240, односно спорни респиратори.

64. Даље, суд је указао да је свједокиња С. А., чији је исказ из истраге суд прихватио, упозорила другоапеланта да примјена члана 10 Закона о јавним набавкама, односно изузимање од одредби тог закона није било примјениво у конкретном случају. Осим тога, и свједок А. Х. је указао на нетранспарентност поступка, с којим се није слагао. Ипак, свједок је навео да од Агенције за јавне набавке никада није добио акт да је поступак био незаконит, нити им је изречена прекршајна санкција. На основу свега наведеног, суд је закључио да је одлука о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама која је донијета по другоапелантовој одлуци супротна члану 10 Закона о јавним набавкама и саопштењу Агенције за јавне набавке. При томе у одлуци није дато образложење у складу са чланом 10 Закона о јавним набавкама. У саопштењу Агенције, уз објашњење када се поступак може подвести под члан 10, децидирано је наведено да је потребно образложити како би вријеме потребно за спровођење поступка проузроковало негативне последице, те да су уговорни органи на основу такве процјене одмах поступили и предузели радње. Таквог образложења, како је навео Суд БиХ, нема у одлуци од 3. априла 2020. године.

65. Суд је утврдио да другоапелантова одлука да закључи уговор с трећеапелантом изузимањем од одредби Закона о јавним набавкама, односно путем директног споразума, без обзира на упозорења да је такво поступање проблематично, управо потврђује његову намјеру да путем нетранспарентног поступка реализује набавку респиратора с унапријед одабраним добављачем. На тај начин је искључена било каква могућност да се набавка с тим добављачем доведе у питање и евентуално спријечи, све како би се првоапеланту и трећеапеланту омогућило да стекну имовинску корист.

66. Након донесене одлуке о изузећу сачињен је уговор о купопродаји уговорених респиратора, који је другоапелант потписао с трећеапелантом, којег је заступао првоапелант. О околностима закључења уговора непосредна сазнања имала је свједокиња С. А. Суд БиХ је навео да је прихватио дијелове исказа те свједокиње из истраге, који су јој предочени на главном претресу, као тачне и истините јер свједокиња није понудила ваљано образложење зашто је на претресу свједочила другачије од онога што је рекла у истрази. Суд је потврдио свој закључак да је другоапелант био "пуки извршилац, реализатор раније договорене набавке" јер је свједокиња навела да нико, ни она нити Одсјек за набавке којим руководи, није ни на који начин учествовао у одабиру трећеапеланта. То је, како је навела, била одлука другоапеланта, односно директора. Стога је суд закључио да понуда за набавку респиратора по којој је закључен уговор није била предмет разматрања нити детаљне анализе, па ни валоризације о којој је говорила свједокиња С. А. Та понуда је само прихваћена уз констатацију у уговору да се ради о "понуди коју је купац одабрао као најповољнију". Суд је даље навео да је избор трећеапелантове понуде као најповољније проблематизован и приликом инспекционог надзора, што је потврдила свједокиња Ј. З. Свједокиња је поновила оно што је констатовано у записнику о инспекционом надзору, истичући да се "не може утврдити како је изабрана та понуда". Одбрана је спровела доказ саслушањем А. Б., која се уопштено изјашњавала о задатку који је добила од своје шефице С. А. да уноси понуде које су долазиле у ФУЦЗ и чији је исказ био сагласан материјалним доказима у спису. Иако је суд те доказе који су упућивали на одређену кореспонденцију с неким од понуђача прихватио као поуздане и тачне, суд је утврдио "да таква, иако упитна

валоризација", није извршена у односу на трећеапелантову понуду.

67. Другоапелантова одбрана је одабир трећеапелантове понуде као најповољније правдала чињеницом да се из садржаја осталих примљених понуда у ФУЦЗ-у "јасно закључује како је та понуда била најповољнија и по цијени и количини и року испоруке". Међутим, Суд БиХ је навео да чак и када би прихватио тврдњу свједокиње С. А. да је претходно и извршена валоризација те понуде, односно да је примијењен "прости метод лаичке компарације спецификације уређаја и смјерница Свјетске здравствене организације", како је то изјавила та свједокиња, и то "од лица која немају одговарајуће компетенције", то ипак озбиљно доводи у питање тврдњу одбране да је понуда тог правног лица заиста била најповољнија. То из разлога што нити једна друга понуда није нудила 100 респиратора с карактеристикама које је имао конкретни респиратор за цијену и с роком испоруке као што је био случај у трећеапелантовој понуди. Суд је закључио да валоризације понуда и процјене функционалности понуђених респиратора у конкретном случају "ипак на концу постају занемарљиве и ирелевантне" када се има у виду изјава свједокиње С. А. да јој је другоапелант дао упутство да се уговор припреми "по основу понуде коју су добили од Канцеларије Владе Федерације, а која је гласила на 100 комада респиратора ознаке HC VE003 и цијену од 10.530.000,00 KM". Иако је приликом унакрсног испитивања од другоапелантове одбране разјашњено да је првоапелант доставио понуду ФУЦЗ-у за тај тип респиратора путем e-maila, што је потврђено и садржајем материјалног доказа уложеног у спис предмета, Суд БиХ је сматрао да је од одлучног значаја чињеница да је свједокиња потврдила да је та понуда гласила на уговорене респираторе (HC VE003). За те респираторе је доказано да су као предмет уговорног односа јавне набавке већ раније договорени између четвртоапеланта и првоапеланта, при чему је евидентно да је другоапелант само реализатор већ раније договорене јавне набавке респиратора. Суд БиХ је навео да у прилог томе говори и чињеница да је евидентно да је све фактичке радње у вези с реализацијом предметне незаконите јавне набавке респиратора претходно већ предузео четвртоапелант, па тако и проверу техничке ваљаности респиратора посредством секретарице свједокиње Б. Џ., како је то већ наведено (види тачку 35 ове одлуке). Чињеничне тврдње из оптужнице према којима је предмет купопродајног уговора од 3. априла 2020. године било 100 комада уговорених респиратора и управо респиратор инвазивни HC VE003, 100 комада, за укупни износ од 10.530.000,00 KM, додатно су потврдили свједоци Х. П. и Н. К. Ти свједоци раде на протоколу ФУЦЗ-а, а њихови искази су у одлучном дијелу поткријељени и материјалном документацијом, због чега им је суд у цијелости поклатио вјеру.

68. За кривично дјело кривотворења исправе за које је другоапелант осуђен, Суд БиХ је поново навео да се незаконита јавна набавка уговорених респиратора није могла реализовати јер се они "нису могли обезбиједити на тржишту". Даље, Суд БиХ је указао да Тужилаштво "није јасно одредило који се документи кривотворе а потом уништавају". Међутим, оптужну тврдњу да је другоапелант наложио секретарици да "у свим документима списка набавке респиратора изврши измјене предмета уговора" суд је прихватио и "разумио да се ради о Одлуци о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама, Понуди за закључење уговора и Уговору о купопродаји робе". Дакле, како је Суд БиХ навео, иако предмети кривотворења и уништења нису прецизно одређени, за суд су били одредиви из комплетног описа кривичноправних радњи. При томе, тврдило се да су

документи (одлука, понуда, уговор) кривотворени, односно да су ријечи "респиратор инвазивни HC VE 003" замијењене ријечима "респиратор инвазивни ACM 812 а BEIJING Aerospace Changfeng Co". Суд је утврдио да је другоапелант починио кривично дјело кривотворења службене исправе, али као појединац, а не као припадник удружења, у оквиру плана удружења, као планирано кривично дјело у вези с кривичним дјелом удруживања ради чињења кривичних дјела, како је то наведено у оптужници.

69. Образлажући такав закључак, суд се позвао на исказе више свједока, те на спроведене материјалне доказе. Свједокиње С. А. су и у односу на тај дио презентовани искази из истраге у којима је другачије казивала у односу на исказ с главног претреса. У истрази је наводила да јој је другоапелант рекао "да баци материјале који су се односили на модел респиратора HC VE 003 јер је направљена грешка у уговору, да су исправке учињене 23/24. априла 2020. године". Свједокиња је наводила да јој је документацију донио лично првоапелант и да је другоапеланту у разговору око исправке уговора "скренула пажњу да ако се потписује нови уговор све треба вратити у првобитно стање, па и уплаћени аванс". Међутим, како је изјавила, другоапелант јој је одговорио да "нема ништа од тога". На главном претресу свједокиња је те наводе негирала наводећи да је Тужилаштво "инсистирало да се ради о наређењима другоапеланта" и да се ради "о конструкцијама тужилаштва". Стога јој је презентована и комуникација с првоапелантом, у којој се наводе уговорени респиратори, а она је изјавила да је у питању "техничка грешка, пермутације" итд. Остали свједоци, који су такође били укључени у исправљање ознаке респиратора, навели су да су "добили наређење да то учине и да им је речено да је у питању техничка грешка".

70. На основу наведеног, суд је закључио да је другоапелант злоупотребом положаја тражио да се измијене подаци у уговору који се односе на модел респиратора уз образложење да се ради о техничкој грешци, што су службена лица, која су доведена у заблуду, прихватила и урадила. Суд је навео да је то потврђено и садржајем комуникација између другоапеланта и Х. Г., што је тај свједок потврдио на претресу. Суд је сматрао да је свједокиња С. А. исказом на главном претресу жељела довести другоапеланта у повољнији положај, нарочито тврдњом да је у вријеме закључења купопродајног уговора "имала и другу понуду за респираторе типа ACM 812A, с истом цијеном" те је зато "дошло до грешке". У вези с тим, суд се позвао на свједочење К. М., који је био посредник с првоапелантом у куповини респиратора. Из садржаја комуникације преко апликације WhatsApp између тог свједока и осталих лица, као и комуникације тог свједока и првоапеланта, суд је закључио да "модел ACM 812A" није био предмет понуда које су наводно разматране, како је то тврдила свједокиња С. А. Стога је суд закључио да се не ради о "техничкој грешци" у навођењу модела предмета набавке јер почетни преговори, те првобитна понуда и уговор јасно упућују да се радило о другом моделу респиратора.

71. Суд је на основу наведеног закључио да другоапелант није могао донијети одлуку о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама за набавку спорних респиратора (AMC 812 A), да као купац и заступник уговорног органа није могао примити првоапелантову понуду, нити је могао с њим закључити уговор за тај модел респиратора. Такав закључак је образложен детаљном интерпретацијом и оцјеном спроведених доказа. Суд је закључио да су другоапелантове радње предузете управо како би се омогућило да се на трећеапелантовом рачуну задржи буџетски новац, који се требао вратити у буџет, након што је

набавка уговорених респиратора (НС VE003) пропала. Умјесто да раскине уговор због новонастале ситуације и објективне немогућности испоруке договореног предмета уговора, што је била другоапелантова обавеза у складу са Законом о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО), другоапелант је, супротно нормативним правилима, измјеном предмета уговора омогућио наставак незаконите јавне набавке респиратора. Осим тога, суд је закључио да из исказа свједокиње С. А. из истраге јасно произлази да је апелант био свјестан "да су новонастале околности као посљедицу морале имати раскидање уговора".

72. Суд је навео да тачан датум преправке, на чему је инсистирала одбрана, није релевантан за другоапелантову кривицу и да је "све завршено до 24. априла", на шта указују спроведени докази, како је то наведено и у оптужници. Суд је такође навео да је у цијелости преузео опис кривичноправних радњи из оптужнице, осим дијела да је другоапелант то кривично дјело предузео као припадник удружења и у оквиру плана удружења као планирано кривично дјело, односно кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела, како је то Тужилаштво тврдило у оптужници.

У односу на првоапеланта и трећеапеланта

73. Суд БиХ је навео да је првоапелант знао да није и не може да буде велетрговац медицинских средстава, а тиме ни уговорна страна у поступку јавне набавке респиратора. Такође је знао да четвртоапелант не може бити заступник уговорног органа ФУЦЗ-а, али је ипак ступио у контакт с њим те договарао предмет јавне набавке, што је наставио с другоапелантом. Суд је даље навео да је првоапелант знао да његово правно лице, трећеапелант, не испуњава законске услове за упис у Регистар veleпрометника медицинских средстава, али је затражио од четвртоапеланта да изводи упис. Такође, Суд БиХ је утврдио да је доказана радња злоупотребе положаја која се односи на располагање оствареном имовинском користи из незаконите јавне набавке, а у вези с тим и незаконитог налога за повећање благодјелног максимума у правном лицу у сврху располагања оствареном користи из незаконите јавне набавке. Суд БиХ је указао да је Тужилаштво располагање оствареном имовинском користи неправилно квалификовало као обиљежје самосталног кривичног дјела прања новца из члана 209 КЗБиХ, што суд није прихватио. Суд је навео да није везан правном квалификацијом, већ чињеничним супстратом, па је закључио да се ради о продуженом кривичном дјелу злоупотребе положаја или овлашћења.

У односу на првоапеланта

74. Суд је закључио да дјеловање свих апеланата упућује на закључак да је циљ радњи које су претходиле закључењу уговора с првоапелантом и трећеапелантом био да се путем нетранспарентног поступка и избјегавањем процедуре прописане Законом о јавним набавкама федерална средства авансно ставе на располагање првоапеланту, и то без јемства да ће уговор какав је закључен 3. априла 2020. године заиста бити реализован. Докази који су спроведени потврдили су да првоапелант у моменту издавања понуде и закључења уговора није располагао предметом набавке, нити је имао уговорене правне послове који би обезбиједили испоруку уговорене робе. Даље, Суд БиХ је утврдио да је немогућност набавке уговореног модела респиратора довела до тога да се на незаконит начин промијени предмет уговора, и то "због упорности да се набавка реализује у сваком случају". Суд је указао да иако није законска обавеза добављача да у моменту слања понуде располаже предметом понуде, докази додатно указују на првоапелантову несавјесност у вези с повјереним јавним средствима, с

умишљајем, како би прибавио користи. По сазнању да првобитно уговорене респираторе не може испоручити, умјесто да раскине уговор, што је била обавеза и уговорног органа, првоапелант је наставио активности као да је тај уговор на снази. Стога је у сврху обезбјеђења другог типа респиратора посредством К. М. ступио у контакт са С. Л., одговорним лицем у правном лицу из Црне Горе, што је на крају резултирало куповином 100 комада спорних респиратора.

75. Суд је у том дијелу покљонио вјеру исказу свједока К. М. Првоапелантова одбрана покушала је да дискредитује тог свједока наводећи да је "показао нетрпељивост према трећеапеланту и да је склон лагању". Суд је навео да ти наводи, уколико су и тачни, нису доказани, не умањују кредибилитет тог свједока, нити доводе у сумњу тачност и истинитост његовог казивања. При томе је суд навео да је свједок појаснио одређене реакције због притиска који је као посредник имао и да је изјавио да је био "љут на [првоапеланта] јер му је лагао". Суд је такође указао да је с посебном пажњом приступио анализи исказа тог свједока, као и да се одлука о кривици не заснива искључиво на исказу тог свједока.

76. Даље, Суд БиХ је навео исказе и свједока С. Л. и Г. П., који су се изјашњавали о начину преговарања односно склапања уговора. Суд БиХ је навео да је, у оквиру првоапелантовог инкриминисаног поступања, требало разјаснити да ли је приликом закључења уговора за спорне респираторе он знао да је њихова стварна вриједност значајно нижа, односно да ли је пристао да од разлике тако уговорене цијене оствари и додатну корист. С циљем разјашњења тих питања суд је саслушао низ свједока оптужбе и одбране, а спровео је и одговарајуће вјештачење. Из тако спроведених доказа, суд је као неспорно утврдио да је цијена респиратора, па и спорног модела, због потражње расла током пандемије, али није прихватио да је била нижа онолико колико је то било наведено у оптужници. Међутим, Суд БиХ је закључио да и није од значаја колико је тачно цијена спорних респиратора била нижа на дан када су их купили првоапелант и трећеапелант. Оно што је битно јест чињеница да је та цијена "у одређеном обиму сигурно била мања", што је суд закључио из исказа саслушаног свједока К. М., који је у цијелости прихватио као тачан и истинит, а који је био досљедан и убједљив у својим изјавама како је разлика у цијени отишла у корист С. Л. из Црне Горе. Ту чињеницу посебно потврђује дио изјаве свједока из истраге, која се, према ојени суда, суштински не разликује од његовог казивања на главном претресу, осим што је свједок био директнији у начину изношења својих непосредних сазнања, те конкретно указао како је првоапелант "био сагласан с планом који је осмислила С. Л.", те да му је "било обећано да ће од тога новца, мислећи на екстра добит, бити 'почашћен', односно да ће добити дио те добити, на што је и пристао". Суд је указао да није доказано да је првоапелант обећани новац, који је пристао да прими, на крају заиста и примио. Међутим, независно од те чињенице, суд је навео да је доказано да је првоапелант злоупотребама својих овлашћења пристао да се неосновано и незаконито увећа цијена спорних респиратора у корист С. Л. а на штету федералних буџетских средстава која су му била повјерена и додијељена по основу додијељеног уговора јавне набавке, што је суд оцијенио као једну од доказаних радњи продуженог кривичног дјела злоупотребе.

77. Утврђено чињенично стање нису довели у питање спроведени докази одбране, односно тврдње свједокиње С. Л., која је на главном претресу негирала да је с другим лицима договарала увећање цијене респиратора како би њој

или неком другом била прибављена корист, наводећи да њој никада није исплаћен било какав новац од било које фирме из Кине. Суд такво казивање свједокиње није прихватио као истинито јер, осим што га је оцијенио супротним исказу свједока К. М. којем је у цијелости поклонии вјеру, суд је сматрао да су ти наводи "конструисани с циљем прикривања сопственог учешћа у извршењу кривичног дјела". Суд је навео да првоапелантове описане радње (да се купљени респиратори плате по увећаној цијени у корист С. Ј.) није цијенио као његову намјеру да буде "почашћен" дијелом увећане цијене, на што је пристао, иако није доказано да је примио. Суд је то, како је навео, цијенио као "намјеру да по цијену злоупотребе повјереног буџетског новца закључи посао набавке 100 респиратора". Од те набавке је, како је навео Суд БиХ, свакако очекивао добит, а то би му даље омогућило да реализује планирану набавку преосталих 200 респиратора, у чему би такође остварио добит те евентуално поново био "почашћен" од С. Ј. То је у свједочењу потврдио К. М., као и садржај комуникације К. М. с лицима с којима је преговарао о набавци респиратора за првоапеланта у којој је и порука слједећег садржаја: "Јер како сам вам рекао 20 милијуна му је у игри у слједећем кругу, тако да ће се прилагодити."

78. Све наведене радње, према оцјени Суда БиХ, конституишу првоапелантову инволвираност у низ радњи злоупотреба у погледу реализације предметног уговора, што у својој цјелини ван разумне сумње имплицира његово умишљајно поступање на предузимању низа описаних радњи злоупотреба овлашћења која је имао као одговорно лице у правном лицу у односу на повјерена буџетска средства.

79. Оцјеном спроведених доказа утврђено је да је првоапелант, након потписаног уговора у својству одговорног лица у правном лицу, истог дана, 15. априла 2020. године, путем е-маила примио од С. Ј. профактуре за 100 спорних респиратора, једну с увећаном цијеном респиратора од 3,9 милиона EUR, а другу непотписану профактуру тог увећаног износа у противвриједности од 30.000.000 RMB (валута НР Кине), које је С. Ј. претходно прибавила од С. Ц. из Велике Британије. Иако је, како је Суд БиХ навео, након спроведених доказа оптужбе остао висок степен сумње да су наведене профактуре кривотворене, Суд БиХ није утврдио да је то доказано "ван разумне сумње". Такве чињенице, како је навео суд, није могло потврдити ни страно (кинеско) правно лице као издавалац будући да се није могла прибавити путем међународне правне помоћи.

80. Суд БиХ је даље цијенио налаз и мишљење вјештака информационо-комуникационе струке С. М. Тај вјештак је имао задатак да провјером из два извора – лаптопа (одузетог од трећеапеланта) и мобилног телефона (одузетог од К. М.) – утврди да ли су оригинални документи "Proforma invoice" и "Invoice". Вјештак је за документе утврдио да су настали комбиновањем табеле и убачене слике печата. Прихватањем исказа свједока К. М., Суд БиХ је утврдио да је првоапелант свјесно и вољно пристао на увећање цијене, што имплицира и да је прихватио да се на профактурама лажно прикаже цијена респиратора. Прихватајући налаз и мишљење вјештака, суд је закључио да је профактура с увећаном цијеном респиратора коју је С. Ј. послала првоапеланту документ с неистинитим садржајем. Међутим, како садржај тих фактура Тужилаштво није успјело провјерити и доказати путем међународне помоћи код надлежних органа НР Кине, суд није могао утврдити да се ради о кривотворинама. Стога, првоапеланта није прогласио кривим за кривично дјело кривотворења службене исправе, већ је те радње квалификовао као злоупотребу овлашћења. Такође, суд је утврдио да је истог

дана када су достављене профактуре првоапелант издао налог банци за плаћање у износу од 7.620.300,00 KM.

81. Даље, Суд БиХ је закључио да је првоапелант злоупотребио овлашћење одговорног лица у правном лицу када је располагао новцем за који је знао да је стечен претходно учињеним радњама, те у вези с тим незаконитим налогом за повећање благајничког максимума. У току доказног поступка посебно је проблематизована готовинска исплата новца у износу од 100.000 KM с трећеапелантовог рачуна на име благајничког максимума, што је суд квалификовао као радњу злоупотребе предузету с циљем располагања коришћу оствареном из незаконите јавне набавке респиратора. Како је Суд БиХ навео, Тужилаштво је ту радњу неправилно квалификовало као обиљежје самосталног кривичног дјела прања новца. Суд је на основу исказа службенице банке Ј. К. утврдио да је првоапелант 27. априла 2020. године подигао новац у готовини у износу од 100.000 KM. На основу исказа свједокиње В. К., књиговође, суд је утврдио да је првоапелант кћерки В. К. путем е-маила наложио да сачини одлуку о повећању благајничког максимума за правно лице на износ од 120.000 KM, те да одлуку датира с даном 27. април 2020. године. Надаље, наложио је да сачини одлуку о расподјели тих новчаних средстава за наводни откуп малина, што је она и урадила. Исказ тог свједока, како је суд навео, кореспондира са садржајем записника о инспекцијском надзору, о којем је говорио свједок А. М. Тај свједок је казивао да је почетком априла благајнички максимум био 20.000 KM, а затим постоји одука о подизању на 120.000 KM, при чему је хемијском оловком уписан мјесец април, док то није случај с осталим одлукама.

82. Одбрана је заступала тезу да је спорна готовина на име тзв. благајничког максимума у конкретном случају исплаћена управо с циљем авансирања коопераната у вези с откупом малина. О томе се на главном претресу изјаснио првоапелант. Запосленик банке је такође навео да су то били разлози које је првоапелант навео приликом подизања новца.

83. Суд је указао да је првоапелант као одговорно лице у правном лицу, чија је основна дјелатност "остала прерада и конзервираних воћа и поврћа", имао право да у складу с Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем Републике Српске новац из благајне троши у ту сврху. Међутим, суд је навео да је та теза остала на нивоу претпоставке, што су потврдили вјештак С. Ј. и свједок А. М., а што је констатовано и у записнику о инспекцијском надзору.

84. Суд је закључио да је првоапелантов налог за повећање тзв. благајничког максимума у оптуженом правном лицу био незаконит. Суд БиХ није могао да прихвати првоапелантову тврдњу да је већу количину новца која је у том тренутку била на рачуну његовог правног лица видио искључиво као прилику за повећање броја коопераната, па самим тим и промета и добити, те да је то био једини разлог због чега је и подигао износ од 100.000 KM. Истинитост првоапелантових навода о мотивима због којих је подигао наведени новац, а који би се евентуално могли цијенити у контексту "других услова" који су од утицаја за потребе држања готовог новца у благајни, на које је указао и свједок А. М., у додатну сумњу доводи чињеница да је првоапелант, иако је већ претходно подигао износ од 100.000,00 KM, наложио књиговођи да сачини одлуку о благајничком максимуму од 120.000 KM. Истовремено је наложио да се сачини одлука о расподјели тих средстава на наводни откуп малина, а које одлуке нису гласиле ни на једног другог кооперанта осим првоапеланта лично.

85. Суд је размотрио питање готовине у износу од 87.000,00 KM, која је по потврди о привременом одузимању предмета изузета из благајне правног лица и депонована у КДП Суда БиХ. Суд је закључио да одузети новац представља преостали дио новца из благајне правног лица који је подигнут на име благајничког максимума.

86. Суд БиХ је, како је навео у пресуди, ван разумне сумње утврдио да је првоапелант у својству одговорног лица трећеапеланта, поступајући у име, за рачун и у корист трећеапеланта, злоупотребио своја овлашћења, те радњама описаним у осуђујућем дијелу изреке пресуде остварио сва битна обилежја кривичног дјела злоупотребе положаја или овлашћења из члана 383 КЗФБиХ, у вези са чл. 31 и 55 КЗФБиХ. Исто је утврђено за правно лице које је располагало противправно оствареном имовинском користи коју је у име, за рачун и у корист правног лица остварио првоапелант као директор правног лица на основу личног одобрења. Тај закључак суда својим тврдњама и спроведеним доказима одбрана није довела у разумну сумњу. Суд је утврдио да је првоапелант све радње починио с директним умишљајем. Даље је појаснио зашто се ради о продуженом кривичном дјелу злоупотребе. Суд је утврдио да је све наведене и претходно описане радње првоапелант предузео с другоапелантом и четвртоапелантом, уз одлучујући допринос извршењу дјела сваког апеланта, што, према оцјени суда, јасно указује на постојање свијести и воље код првоапеланта да дјелује заједно с осталим у остварењу недозвољеног циља, како би себи и трећеапеланту прибавио корист.

87. Даље, Суд БиХ се реферисао на трећеапелантову одговорност, односно указао је да је утврдио да је првоапелант као одговорно лице код трећеапеланта починио кривична дјела злоупотребе положаја или овлашћења у продуженом трајању једнако као и његово правно лице за које је утврђено да је располагало противправном имовинском користи, коју је у његово име, за рачун и корист остварио првоапелант. Даље се суд позвао на релевантне одредбе закона и указао да је након што је закључио да је трећеапелант починио продужено кривично дјело злоупотребе положаја и овлашћења од првоапеланта и трећеапеланта одузео имовинску корист прибављену кривичним дјелом.

Питање квалитета респиратора

88. Суд БиХ је навео да је апелантима стављено на терет да купљена а затим испоручена опрема (респиратори) "не посједује ни минимум квалитета". Дакле, суд је, како је навео у пресуди, био у обавези да разјасни оптужне тврдње да ли су набављени респиратори за које је одвојено десет милиона KM буџетског новца били намијењени за третман и лијечење тежих пацијената обољелих од COVID-19, односно да ли су квалитетом одговарали за лијечење у интензивној њези. Надаље, поставило се питање да ли су, уколико су набављени такозвани мобилни респиратори за краћу употребу, апеланти прије, током или након набавке респиратора били свјесни чињенице да су набављени респиратори слабијег и скромнијег квалитета и да немају потребне функције за лијечење пацијената обољелих од COVID-19 који су у критичном стању. Поставило се питање да ли су апеланти били тога свјесни и вољни да се набаве и лошији респиратори, па тако и јефтинији, који би се представили као висококвалитетни и скупоће плаћени, па да апеланти противправно прибаве разлику у цијени, задрже је и подијеле између себе као припадници групе. За суд је било питање да ли је унапријед, прије одлуке о набавци респиратора и покренутог поступка, било утврђено која врста медицинских респиратора се треба набавити, с којим техничким

карактеристикама и могућностима, у којој количини и ко је био у обавези да та питања јавне набавке претходно утврди и дефинише.

89. Суд БиХ је навео да је Завод за јавно здравство у Плану потреба планирао набавку 300 респиратора "за дјецу и одрасле", без даљњих карактеристика. Постављени критеријум "набавка респиратора" подразумијевао је, како је навео Суд БиХ, да ће техничка својства бити дефинисана и прецизирана кроз процедуру јавних набавки. Како је Суд БиХ даље навео, за одређивање типа и врсте "респиратора за дјецу и одрасле" био је неизбјежан стручни ангажман и укључивање медицинских радника, поготово из области анестезиологије. Незаконит поступак јавне набавке, који је спроведен у конкретном предмету, без стручних лица или органа у складу с релевантним одредбама закона које је Суд БиХ навео, с одабраним правним лицем чија је основна дјелатност "прерада воћа и поврћа", према закључку Суда БиХ, резултирао је куповином 100 респиратора "проблематичног квалитета и ограничене употребе".

90. Потврду тих навода из оптужнице Суд БиХ је утврдио из налаза и мишљења вјештака И. С. Суд БиХ је прихватио тај налаз и мишљење, те је оцијенио да је објективан и дат у складу с правилима струке, као и да се ради о високостручном лицу, пензионисаном професору Медицинског факултета, доктору медицине, специјалисти из области анестезиологије, с богатим теоријским и практичним знањем и искуством у раду с респираторима. Даље, суд је закључио да тај вјештак располаже потребним стручним знањем па приговор одбране да се И. С. не налази на листи сталних судских вјештака за суд није био од значаја. Ни остали приговори одбране које је суд навео нису довели у питање сачињени налаз и мишљење. При томе, суд је навео да су одбране имале прилику отклонити све недоумице око налаза и мишљења, те да је вјештак непосредно саслушан на главном претресу и да је саслушање трајало пуна три рочишта.

91. Закључак наведеног вјештака потврдио је и страни експерт Л. П. При томе, суд је навео исказе свједока одбране који те закључке нису довели у сумњу и који су навели да је те респираторе могуће користити и за лијечење пацијената с тежом клиничком сликом. Такође, суд је указао на свједочење А. К. М., докторице с Клинике за анестезију и реанимацију, шефице Клинике за анестезију и реанимацију, која је свједочила о употреби тих респиратора на клиници. Она је изјавила да су се респиратори користили најчешће за неинвазивну вентилацију, те да су пацијенте с најтежим компликацијама стављали на друге респираторе. Даље, суд је указао да је Тужилаштво на околност квалитета респиратора спровело вјештачење, а одбрана је покушала исказима свједока побити налаз вјештака, што, према оцјени суда, није било довољно. Суд БиХ је указао на комуникацију, односно садржај комуникације путем апликације *Viber*, те закључио да је четвртоапелант након набавке постао свјестан да набављени респиратори не одговарају сврси.

92. Међутим, суд није закључио да су апеланти у почетку имали намјеру да набаве респираторе слабијег квалитета. Првоапелант је био у заблуди у погледу квалитета респиратора због изјаве К. М. да се ради о комбинованим респираторима, али да га то не оправдава, како је суд навео. Првоапелант је те чињенице требао провјерити код надлежних стручних лица и институција. Суд је утврдио да су апеланти, након извршене уплате крајњем добављачу, постали свјесни чињенице да се ради о неодговарајућим респираторима. Стога је закључио да постоји њихова одговорност, првенствено првоапелантова и другоапелантова, јер су закључили уговор без претходне спецификације

стручних лица и органа. Осим тога, утврдио је и одговорност четвртоапеланта који је имао пресудну улогу у одабору првоапеланта и његовом незаконитом фаворизовању. Суд је закључио да управо чињеница да је утрошено десет милиона буџетског новца намијењеног за спасавање живота и заштиту здравља грађана током пандемије набавком 100 "већински погрешних респиратора" потврђује да се није смјело одлучити да набавку тако високо технички и технолошко софистицираних медицинских уређаја врши правно лице чија је основна дјелатност "остала прерада и конзервисање воћа и поврћа", које није регистровано ни стручно оспособљено за увоз медицинске опреме. То је било и у супротности са законским прописима о увозу и промету медицинских средстава, те противно одредбама Закона о јавним набавкама, те одлучи Владе Федерације да се тако нешто може повјерити само здравственим установама које у тим ситуацијама једино могу одступити од одредби Закона о јавним набавкама позивањем на члан 10 Закона.

93. У односу на прибављену корист и причињену штету суд је пошао од самог кривичног дјела. Суд БиХ је навео да је посљедица тог кривичног дјела угрожавање службене и одговорне дужности. Суд је имао у виду специфичне околности настале појавом корона вируса. Даље је суд указао да су апеланти у приватним контактима уговарали предмет јавне набавке па је приступио анализи користи код тих кривичних дјела. Суд је закључио да је незаконита свака корист која је произашла из предметног уговора који је у основу имао незаконитост. Четвртоапелант и другоапелант су, како је суд утврдио, дали привилегију првоапеланту у послу јавне набавке за посао који редовним путем не би могао добити, чиме су причинили штету, док је првоапелант остварио и извјесну корист, али и нанио штету за трећеапеланта, закључујући фактички незаконит уговор који је спровео преко правног лица. Након спроведеног доказног поступка утврђено је да је тим кривичним дјелом, и то у односу на довршену незакониту набавку респиратора, стечена корист и да је причињена штета. Суд није утврдио да је из доказане незаконите јавне набавке медицинске заштитне опреме било ко стекао било какву корист. Такође, Суд БиХ је навео да је у цијелости прихватио исказ саслушаног свједока оптужбе К. М. као истинит па закључио да није доказано да је било који апелант, па тако ни првоапелант, примио дар за који је утврђено да је пристао да га прими или био "почашћен" приликом уговарања и реализације набавке тих респиратора.

94. Дакле, поставило се питање тачне, одређене или приближно одредиве висине остварене добити и користи, те питање висине штете која је тим злоупотребима нанесена буџету Федерације, федералном здравству и грађанима Федерације.

95. Након спроведеног поступка суд није могао тачно да утврди висину користи коју су апеланти злоупотребима положаја и овлашћења и одговорности омогућили првоапеланту. Такође, Суд БиХ није могао, како је навео у пресуди, да утврди да ли је првоапелант додатно себи прибавио корист незаконитом реализацијом набавке 100 респиратора. Висина прибављене користи није могла бити утврђена због начина на који је реализована та незаконита јавна набавка. Због начина на који је спроведен поступак јавне набавке, трећим лицима, јавности, и посебно Суду БиХ остала је непозната тачна разлика између набавне и продајне цијене робе, тј. медицинских респиратора. Таквим поступањем се, према мишљењу суда, омогућило нетранспарентно стицање користи у што већем износу јер се првоапеланту оставила могућност да таквим уговарањем оствари екстра добит присвајањем разлике између стварне

набавне и уговорене продајне цијене медицинских респиратора, која је јавности и трећим лицима била непозната.

96. Суд је стога могао да констатује да је најнижа висина имовинске користи коју је првоапелант прибавио за себе и правно лице преостали износ новца који је затечен на рачуну његовог правног лица након што је окончан поступак те јавне набавке. Тако је суд закључио да је имовинска корист коју је првоапелант прибавио за себе и своје правно лице управо онај износ наведен у изреци пресуде "не мање од 694.747,78 КМ", а тај износ је утврђен на основу прихваћеног вјештачења, које је предложила одбрана.

97. Суд БиХ је сматрао да закључени купопродајни уговор у конкретном случају сам по себи представља корист и тиме остварен облик, док питање разлике стварне вриједности робе и висине присвајања, те фиктивног увећања вриједности на штету уговорног органа и буџета представља додатне околности код утврђивања степена кривичне одговорности и одмјеравања казне, поготово у односу на првоапеланта и трећеапеланта. Суд је навео да закључивањем незаконитог уговора и добит постаје незаконита, а била би законита да је уговор заснован на законитом основу. Тим чином добит фактички постаје корист по предметном кривичном дјелу. То што је првоапелант био привилегован је корист, односно добијање посла који иначе не би могао да добије је корист, па је стога и сваки новчани износ произашао из незаконитог посла корист, а она свакако прелази цензус предметног кривичног дјела.

98. Суд је указао на одговорност другоапеланта и првоапеланта који нису смјели закључити купопродајни уговор а да претходно стручна лица не утврде спецификације. Међутим, одговорност је и четвртоапеланта који је имао посредну улогу приликом одабира првоапеланта. Надаље, суд је указао да се апелантима ставља на терет да су злоупотребима својих службених положаја и овлашћења умишљајно прибавили корист, а не да су намјеравали причинити штету другом, па штета, како је суд навео, није битно обиљежје кривичног дјела, већ околност коју је суд цијенио као посљедицу кривичног дјела приликом утврђивања степена одговорности и одмјеравања казни. Суд је указао на формалан почетак јавне набавке респиратора доношењем одлуке о изузећу, без стручне провјере која је повјерена неквалификованом првоапеланту, на шта је утрошено десет милиона буџетског новца, чија употреба може бити веома опасна по животе и здравље пацијената, али који нису ни бескорисни. Коначно, суд је навео да је радњама апеланата несумњиво причињена штета буџету Федерације, здравственим установама у Федерацији и здравственом систему Федерације, у коначници и грађанима Федерације набавком предметних медицинских респиратора, а та штета је била евидентна током пандемије, али и након ње.

99. У првостепеној пресуди Суд БиХ се реферисао на надлежност, па је указао на члан 23 ЗКП-а, односно на приоритет суђења пред Судом БиХ, ако је за нека од више почињених дјела надлежан тај суд. Даље је навео да је утврдио да су апеланти починили кривична дјела за која је надлежан "други суд". Ипак, због већ успостављене надлежности није се прогласио ненадлежним за кривична дјела прописана у КЗФБиХ, већ је пресудио. Суд је навео да није дозвољена комбинација два материјална закона, па је апеланте осудио према одредбама КЗФБиХ.

100. Одбране су истакле приговор законитости доказа одузетих током истраге наводећи да је Тужилаштво приступило претресању покретних ствари, а није приложило доказе о отварању одузетих предмета, у складу са чланом 71 ЗКП-а, и да лица од којих су одузете ствари нису

обавијештена о отварању. Суд БиХ је закључио да су истакнути приговори неосновани. Анализирајући садржај материјалне документације која је сачињена приликом реализације наредби за претресање, Суд БиХ је утврдио да је на сачињеним записницима назначено да су за предмете који су пронађени приликом претреса издате потврде о њиховом привременом одузимању. Увидом у садржај тих потврда, суд је установио да су таксативно пописани и спецификовани предмети који су одузети (укључујући и одузете телефонске уређаје и рачунаре који су идентификовани по серијским бројевима, IMSI бројевима и сл.), а што су личним потписом, без примједби, потврдила и лица од којих су предмети одузети. Уважавајући чињеницу да су одузети предмети таксативно побројани и у довољној мјери идентификовани у записницима и/или на издатим потврдама, а записнике и потврде су потписала лица од којих су предмети одузети без примједби, те да из записника о претресању покретних ствари, у смислу члана 51 ЗКП-а, произлази поновна идентификација предмета, која се у потпуности поклапа с идентификацијом из потврда о привременом одузимању, отклања се свака разумна сумња у погледу њихове аутентичности и вјеродостојности, те обезбјеђује очување тзв. ланца истовјетности предмета, а што је суштински циљ одредбе члана 71 ЗКП-а. Према ставу Суда БиХ, процедуралне мањкавости о (не)поштовању те одредбе по аутоматизму не доводе до незаконитости доказа уколико је из свих околности конкретног случаја неспоран квалитет доказа, односно уколико поузданост и тачност прибављених доказа није доведена у питање. У том погледу, Суд БиХ је указао да не би имало смисла издвајати поуздане доказе због евентуалне процедуралне мањкавости ограниченог значаја, а нарочито уколико би се радило о таквој мањкавости која не доводи у питање читав ток прибављања доказа. Исти је закључак у вези с приговором који се односи на спроведене радње претресања, те необавјештавање о радњи претресања само по себи не доводи у питање њену законитост.

101. Приговор одбране да уз оптужницу нису приложене копије записника судије за претходни поступак, у складу са чланом 56 став 2 ЗКП-а, због чега је оспорена законитост радње претресања, суд је цијенио неоснованим. Суд БиХ је извршио увид у доказе на које је одбрана указивала па је утврдио да су претресе покретних ствари (четвртоапелантовог телефона и телефона Х. Г.), затим службених просторија ФУЦЗ-а, трећеапелантове канцеларије и првоапелантове куће извршила овлашћена службена лица на основу наредби за претрес, по усменом одобрењу судије за претходни поступак, у складу са чланом 56 ЗКП-а. Сачињени су записници а одузети предмети пописани и побројани, те су издате потврде о привременом одузимању предмета. Након што је утврдио да је судија за претходни поступак телефонски одобрио издавање наредби за претрес, Суд БиХ је извршио увид у истражни дио списка и увјерио се у постојање службених забиљешки, како је прописано чланом 56 став 2 ЗКП-а.

102. Даље, одбране су указивале да нису испуњене законске претпоставке да се И. С. саслуша као вјештак јер је вјештак с тужиоцем прије доношења наредбе о спровођењу истраге ушао у просторије ФУЦЗ-а с налогом да прегледа респираторе, а без судске наредбе за претрес простора ФУЦЗ-а. Суд БиХ је нашао да је тај приговор неоснован и дозволио саслушање вјештака као свједока. Суд БиХ је указао да се није радило о незаконитом претресу, како одбрана указује, већ о законитој радњи прегледа, у складу са чланом 219 у вези са чланом 218 ЗКП-а. Из забиљешке произлази да су лица у просторијама ФУЦЗ-а тражила да се изврши преглед респиратора. Суд даље наводи да је лице Н. К. отворило

складишни простор, да су отворена три пакета с респиратором, фотографисали су се њихови дијелови и затим је простор напуштен. Дакле, отварање пакета је извршено због фотографисања, нико се није успротивио уласку у просторије, већ је приступ омогућен и преглед извршен. Ради се о једном од овлашћења овлашћених службених лица, које им је додијељено у складу са чланом 219 ЗКП-а и које није условљено издавањем наредбе. Такође, чињеница да је преглед извршен прије него што је донијета наредба за претрес није сметња за саслушање вјештака јер је наредба за претрес интерни акт Тужилаштва.

103. Такође, Суд БиХ је одбио приједлог другоапелантове одбране којим је затражено издавање наредбе Министарству финансија ФБиХ за достављање података од привредног друштва CORE д.о.о. Сарајево, које с Федералним министарством финансија има закључен уговор о функционалној подршци за апликацију за трезорско пословање ORACLE. Суд је оцијенио да су подаци чије је достављање тражила одбрана довољно разјашњени спроведеним доказима оптужбе, а посебно саслушањем свједокиње Н. Ф., која је описала процедуру уноса података у трезорску апликацију, те разложно и увјерљиво објаснила када је и на основу чега у ту апликацију унијела информације које су се тичале куповине 100 респиратора.

Издвојено и објављено мишљење председника вијећа

104. Уз првостепену пресуду први пут је јавно објављено издвојено мишљење судије Б. П., председника трочланог вијећа које је одлучивало у предмету. Судија Б. П. је изнио своје неслагање с пресудом. Из његовог мишљења, које је достављено уз одлуку и на које се апеланти у апелацијама позивају, произлази следеће.

105. Одлука већине, према мишљењу судије Б. П., конституише "нови животни догађај" с потпуно новим субјективним елементима појединачних радњи извршења. Апеланте не повезује подјела имовинске користи као заједнички циљ и окосница потврђене оптужнице, већ се другоапеланту и четвртоапеланту ставља на терет да су злоупотребом овлашћења прибавили корист првоапеланту и трећеапеланту. Према мишљењу судије Б. П., тако се изашло ван чињеничног описа оптужбе и доказа који су у претежној мјери извођени. Апелантима се на терет ставио потпуно нови опис радњи извршења, те је дошло до нарушавања објективног и субјективног идентитета оптужнице. Независно од тога, према мишљењу судије Б. П., оптужница није понудила доказе који задовољавају стандард ван разумне сумње, што даље детаљно објашњава.

106. Судија Б. П. је указао да је истрага у наведеном случају покренута на основу новинског текста. Тужилаштво је, како то судија наводи, наметнуло наратив да респиратори нису употребљиви за интензивну његу. Медији су одржавали тужиочев наратив како би се у јавности стекла представа о кривци оптужених. Сви напори оптужбе да докаже криминалне намјере оптужених остали су неујерљиви и на нивоу претпоставки.

Другостепенa пресуда

107. Пресудом број С1 2 К 039029 23 Кж 3 од 2. новембра 2023. године одбијене су као неосноване жалбе апеланата и потврђена првостепенa пресуда.

108. Суд БиХ је указао да је оптужница обухватала (и) кривична дјела из надлежности државног законодавства, што оправдава позивање првостепеног суда на одредбу члана 23 ЗКП-а. Чињеница да је првостепени суд донио одлуку којом је оптужене ослободио оптужбе за кривична дјела из КЗБиХ не искључује по аутоматизму надлежност Суда БиХ. Да се суд у моменту доношења одлуке којом оптужене ослобађа

одговорности за кривична дјела из државног законодавства прогласио ненадлежним, повриједио би процесни закон и учинио правоснажно пресуђеном ствари дио одлуке на коју тужилац има право жалбе. Тужилаштво је изјавило жалбу на ослобађајући дио пресуде, између осталог за кривична дјела из државног законодавства, што потврђује да је суд надлежан све док Тужилаштво стоји иза оптужбе која у себи садржи основ за надлежност Суда БиХ.

109. Одбрана је приговарала законитости доказа јер је пресуда заснована на одређеним доказима за које није поштована непосредност, односно који нису изведени на главном претресу. Ради се о писму анестезиолога и о доказима за које је суд, како је навео у првостепеној пресуди, извршио увид у истражни дио списка (види тачку 101 одлуке). Писмо анестезиолога које је поменуто у побијаној пресуди у исказу свједокиње А. К. М., те које је цитирано у фусноти, како је навео Суд БиХ, безначајно је за одлуку о кривњи апеланата. Суд БиХ је навео да се ниједна одлучна чињеница није доказивала тим писмом. Даље, Суд БиХ је навео да истражни дио списка представља дио судског списка. Ради утврђивања законитости доказа који су изведени на главном претресу увидом у тај дио није се одступило од принципа непосредности. Закључак првостепеног суда у вези с отварањем предмета и примјеном члана 71 ЗКП-а Суд БиХ је цијенио правилним.

110. У односу на вјештачење И. С., те приговор одбране да се ради о незаконитом доказу који је "плод отровне воћке", Суд БиХ је навео да се првостепени суд изјаснио о том приговору те је потврдио закључек.

111. У односу на прекорачење оптужнице, Суд БиХ је руководећи се истакнутим приговорима сваког од апеланата пошао од питања сврхе заштите кроз постојање забране прекорачења оптужбе. Суд БиХ је навео да је упоређивањем изреке побијане пресуде и оптужбе утврдио да је првостепени суд у цијелости остао у оквирима оптужбом постављених инкриминисаних радњи. Изреком пресуде апелантима није стављено на терет нешто од чега нису имали прилику да се бране. Суд БиХ је указао да је право суда да врши измјену и прецизира, а што проистиче из свестраног претресања предмета и јасног изношења одлуке, у складу с правилима идентитета пресуде и оптужбе. Суд БиХ је до истог закључка дошао у погледу свих жалбених приговора апеланата, којима се имплицира наводно прекорачење оптужбе, а у вези с тим и повреда права на одбрану. Посебан осврт је дат на приговор који се тиче штете и користи. Суд БиХ је закључио да првостепени суд није починио битну повреду поступка када је штету умјесто у износу не мањем од 10.530.000,00 КМ означио у неутврђеном износу, о чему се детаљно изјаснио. Дјело као такво постоји и с наводима о износу не мањем од 10.530.000,00 КМ, једнако као и с наводима о неутврђеном износу штете, што је једино битно с аспекта разматрања питања прекорачења оптужбе.

112. Суд БиХ је навео да је првоапелантова одбрана у односу на прекорачење оптужбе тврдила да је он осуђен за кривично дјело које му се није стављало на терет. Стога је Суд БиХ, како је навео, приступио једином начину рјешавања дилеме о том питању, те упоредио записнике о испитивању првоапеланта као оптуженог, оптужницу те изреку првостепене пресуде. Суд БиХ је утврдио како је првоапеланту "предочен чињенични супстрат основа сумње током истраге, који је у истом обиму касније преточен у оптужни акт [...], док првостепени суд изреком своје пресуде није изашао из оквира инкриминисаног догађаја" нити првоапелантових радњи. Како је навео Суд БиХ, првостепени суд је вршио одређена прилагођавања и интервенције с обзиром на то да није доказана одговорност апеланата у

оквиру групе и удруживања. Првостепени суд је, у складу са законом, прецизирао одговорност апеланата, али искључиво у обиму какав им је био познат од почетка. Таквим прецизирањем остао је ненарушен идентитет стварног догађаја и нису мијењане чињенице које представљају битна обиљежја инкриминисаног кривичног дјела, у обиму и начину с којим је првоапелант упознат од самог почетка поступка. Исти закључак је изнио у погледу другоапеланта.

113. Четртоапелант је истицао да је изрека пресуде неразумљива суштински указујући да је ослобођен за кривична дјела без чињеничног описа, последично чему је немогуће преиспитати и законитост осуђујућег дијела пресуде. Иако је констатовао недостатак у чињеничном опису ослобађајућег дијела изреке пресуде у односу на поједине инкриминације, Суд БиХ је навео да тиме није контаминирао осуђујући дио пресуде. Остајући у границама инкриминисаног догађаја, првостепени суд је, како је навео Суд БиХ, донио ослобађајућу пресуду за правне квалификације које није нашао доказаним у инкриминацијама којима су се стекла само обиљежја кривичног дјела злоупотребе положаја или овлашћења. Тиме је потпуно ријешио предмет оптужбе. Упоређивањем диспозитива оптужнице и пресуде Суд БиХ је закључио да нити једна инкриминисана радња није остала неријешена. Суд БиХ је испитао наводе одбрана да није описана саизвршилачка дјелатност, да није видљив саизвршилачки основ и да нема описа саизвршилаштва, да је саизвршилаштво описано као помагање односно као удруживање ради чињења кривичних дјела. Суд БиХ је навео да су апеланти, свако у свом домену, дјеловали у сврху предузимања радњи које су описане и квалификоване као злоупотребе сваког од апеланата с аспекта њихове позиције. Стога, *modus operandi* предметних кривичних дјела, у конкретном случају, имплицира саизвршилачку дјелатност јер је већ *prima facie* анализом изреке побијане пресуде јасно да је сваки од апеланата имао јасно дефинисане радње у домену свог поступања, те да радње, једна без друге, не би могле наћи епилог у коначном циљу због којег су предузимане. Суд БиХ је навео да се у погледу тог закључка водио и волунтаристичком компонентом, која је дио заједничке намјере, одлуке да се дјело оствари, а резултат дјела остварује се као неопходна последица самог поступања. Намјера је, према мишљењу Суда БиХ, јасна из самих радњи и оствареног циља, а самим тим и допринос сваког од апеланата.

114. Суд БиХ закључује да, у контексту предметних инкриминација, првостепени суд када помиње "помагање" то не чини у контексту облика саучесништва, већ помагања као одлучујућег доприноса кроз саизвршилаштво. Даље, Суд БиХ је указао да пресуда није контрадикторна када се у ослобађајућем дијелу помиње да "нема доказа о заједничком дјеловању на начин како то поставља оптужба". У том дијелу ради се о "заједништву" у контексту недоказаног кривичног дјела удруживања ради чињења кривичних дјела, а не у контексту саизвршилаштва.

115. Суд БиХ је оцијенио неоснованим наводе да је изрека противрјечна разлозима пресуде. Првостепена пресуда, како је суд навео, даје јасан обим одговорности. Суд БиХ је подржао закључак првостепеног суда да је четртоапелант управо фаворизовањем првоапеланта, те ступањем у контакт с њим приватним везама договарао предмет уговорног односа и учествовао у реализацији незаконите набавке, све у првоапелантову корист. У првостепеној пресуди је наведено да је четртоапелант прекорачио овлашћења ступивши у контакт с првоапелантом, а надаље је своја овлашћења искоришћавао, све с циљем

јасног и ван разумне сумње доказаног циља, који је проткан умишљајем и намјером.

116. Суд БиХ није утврдио контрадикторности између изреке и образложења по основу питања поступања другоапеланта супротно члану 10 Закона о јавним набавкама. Суд БиХ је потврдио закључак првостепеног суда да поступање супротно члану 10 Закона о јавним набавкама представља погрешан пут јавне набавке, о чему се суд изјаснио у пресуди, износећи другоапелантов умишљајни аспект у одабиру очигледно неквалификованог првоапеланта за тај посао.

117. У односу на одређеност радњи извршења, односно приговор да нису описани бланкетни прописи, Суд БиХ је навео да је изреком побијане пресуде, а и у самом образложењу, јасно одређено својство апеланата. Из описа радњи јасно може да се уочи зашто поједини аспекти дјеловања апеланата представљају кршење бланкетних прописа. Суд БиХ је указао на битност бланкетних прописа у контексту кривичног дјела злоупотребе положаја или овлашћења. То су прописи којима се једном лицу даје у повјерење обављање службене или одговорне дужности. Описом односно навођењем прописа прецизира се својство таквог лица, а кршење представља свако поступање из којег је том лицу неспорно јасно да представља нарушавање додијељеног повјерења. Суд БиХ је навео да је у конкретном случају задовољен концепт бланкетног описа навођењем својства апеланата, из чега произлазе њихова овлашћења, док је у опису радњи и тока инкриминисаног догађаја, те образложењу у том контексту ван разумне сумње јасно указано и утврђено као доказано да су апеланти прекршили правила службе, свако у свом домену. Суд БиХ је такође навео да четвртоапелантова одбрана није указала из којег разлога су битне наводно измијењене одредбе бланкетног прописа. Нити једна измјена, како је навео Суд БиХ, не предвиђа оправдање за предузимање радњи на начин како су оне предузете у конкретном инкриминисаном догађају. Даље, у односу на четвртоапелантов навод да суд није цијенио низ доказа одбране, Суд БиХ је истакао да је првостепени суд навео довољно јасне и у свему прихватљиве разлоге за своје ставове и чињенична утврђења, ослањајући се на релевантне доказе који поткрепљују став који је заузео.

118. Суд БиХ је испитао првоапелантове жалбене наводе којим се указивало да нема елемената кривичног дјела злоупотребе положаја или овлашћења, те је закључио да су ти наводи неосновани. Како је навео Суд БиХ, у изреци побијане пресуде је прецизно наведено првоапелантово својство. Регистрација правног лица на подручју ентитета Републике Српске не имплицира било какву контрадикторност у односу на одговорност првоапеланта као одговорног лица у правном лицу за радње које се по мјесту почињења имају квалификовати према КЗФБиХ. Према ставу Суда БиХ, појам "одговорно лице у Федерацији" подразумијева да уопштено постоји одговорност одређеног лица у правном лицу и да је оно одговорно када су такве радње извршења предузете на подручју Федерације БиХ. Чињеница да је правно лице регистровано према одредбама закона који важе по сједишту предузећа не есклупира за радње почињене на подручју другог ентитета. Суд БиХ је надаље навео да је из дјела првостепене пресуде, у којем се истиче првоапелантово својство, очигледно да је он био једини члан управе правног лица, те да, с обзиром на такву његову позиционираност, јасно произлази његова одговорност за пословање правног лица, које се не може злоупотребљавати у привредном пословању. Суд БиХ је указао да првоапелант као одговорно лице у правном лицу сноси одговорност за процесе рада и пословање правног лица, па чињеница да је он такво правно

лице фактички искористио за учествовање у незаконитој набавци предмета неспорно имплицира његове радње и одговорност.

119. У погледу жалбених навода који се односе на разлику између објављене пресуде и писменог отправака, Суд БиХ је најприје указао да се не ради о противрјечности и неразумљивости пресуде, како је одбрана истичала. Даље, Суд БиХ је навео да је упоређивањем званичног записника с објаве пресуде, који представља изворник, у складу са чланом 254 ЗКП-а, с писменим отправком првостепене пресуде утврдио да не постоји повреда. Уз даљња објашњења Суд БиХ је закључио да постоје потпуна сагласност чињеничног описа дјела из изворника пресуде констатованог на записник о објави пресуде, који су потписали председник вијећа и записничар, и писано изражене пресуде. Суд БиХ није занемарио наводе одбране који указују да су приликом усменог саопштавања одлуке поједини дијелови испуштени. Позивајући се на члан 286 став 2 ЗКПБиХ, суд је закључио да пропуст судије да прочита поједине дијелове изворника не доводи облигаторно до незаконитости и неправилности побијане пресуде.

120. У односу на навод одбране да је путем медија вршен утицај на суд, Суд БиХ је, између осталог, навео да је изостао навод којим се конкретизује "наводно прејудуцирано поступање [...] чланова првостепеног вијећа". Према ставу Суда БиХ, "остаје непознато" да ли они уопште били упознати с медијским написима, те се указује на професионализам и непристрасност као услов за обављање судијске функције. Суд БиХ је такође навео да је првостепени суд своју одлуку донио искључиво на основу понуђених доказа и у складу са законом, објективно и непристрасно, дајући основано и аргументовано образложење.

121. Суд је испитао наводе сваког од апеланата у вези с погрешно и нетачно утврђеним чињеничним стањем, те је нашао да ти жалбени приговори нису основани, о чему се изјаснио указујући на битне дијелове жалби апеланата на које је одговорио. При томе, Суд БиХ је потврдио закључке првостепеног суда. Исто се односи на закључке првостепеног суда у погледу питања штете, користи, квалитета респиратора, као и утрошка средстава, о чему се Суд БиХ очитовао. Суд БиХ је потврдио и одлуку о казни и одузимању имовинске користи.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

122. Због обима свих апелација које су предмет ове одлуке Уставни суд је одлучио да најприје наведе заједничке наводе па затим оно што је значајније за сваку поједину апелацију.

Заједнички наводи

123. Сви апеланти су покренули питање правичности поступка, односно указују на повреду члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције. Повреду тог права апеланти виде у чињеници да им је судио ненадлежни Суд БиХ. Апеланти указују да је суд био надлежан за дјела прописана у КЗБиХ, али након првостепене пресуде, када су апеланти осуђени само за кривично дјело према КЗФБиХ, Суд БиХ није више био надлежан и требао је да уступи предмет надлежном суду. Такође, апеланти наводе да Суд БиХ није донио посебно рјешење о својој надлежности.

124. Даље, апеланти наводе да је суд прекорачио оптужницу, односно да је суд "прекомпоновао" оптужницу и да их је осудио за дјело за које нису били оптужени, нити су у вези с тим дјелом саслушани. Из "прецизираног" чињеничног описа, како апеланти наводе, произлазе сасвим нове радње

кривичног дјела у односу на садржај оптужнице, као и лични субјективни однос апеланата у односу на наведено кривично дјело. Апеланти сматрају да је суд преузео улогу тужиоца, те је коригао битне елементе кривичног дјела као што је умишљај, корист, штета и друго. Наиме, када је остало недоказано кривично дјело удруживања ради чињења кривичног дјела у вези с кривичним дјелима злоупотребе положаја или овлашћења, прања новца и друго, кориговањем оптужнице је нарушен њен идентитет.

125. Даље, апеланти указују на недостатак конкретизације радње кривичног дјела злоупотребе положаја или овлашћења, те у највећем дијелу апелација проблематизују управо тај дио као недостатак образложења за шта су осуђени. Такође, наводе да саизвршилачке радње нису јасно описане.

126. Апеланти оспоравају и начин на који је суд цијенио, односно није цијенио доказе, при томе указујући на бројне доказе одбране које суд није узео у обзир.

127. Апеланти указују на незаконитост доказа на којима се заснива пресуда. У вези с тим, наводе да је недостајала наредба о спровођењу истраге, наредба за претрес, а кутије с респираторима су отворене и респиратори фотографисани. Због наведеног оспоравају налаз вјештака И. С. који је радио анализу респиратора на основу њихових карактеристика. Такође, апеланти указују да није поступљено у складу са одредбом члана 71 ЗКП-а у вези с отварањем предмета који су одузети, односно позивања власника предмета.

128. Апеланти наводе и да изрека пресуде не одговара писменом отправку, те указују на садржај пресуде који је касније у писменом отправку попуњен одређеним одлукима, прописима и друго.

129. Апеланти, такође, истичу да другостепена пресуда није одговорила на важне жалбене наводе, те им је само формално дата могућност жалбе. Наводи о дискриминацији се свде на наводе о другачијем поступању Суда БиХ у другим предметима, на које се апеланти позивају, док првоапелант упоређује своју казну, одговорног лица у правном лицу, с четвртоапелантовом казном.

130. Сви апеланти сматрају да другостепени суд није адекватно испитао и одговорио на њихове жалбене наводе.

Повреда пресумпције невиности

131. Сви апеланти су указали на повреду права на пресумпцију невиности. Апеланти указују да се против њих водила медијска хајка, која је почела прије отварања истраге, и то уз помоћ Тужилаштва, која је утицала на јавно мњење и, коначно, на судије. Иако су сви апеланти истакли тај навод, ипак је највише пажње том дијелу посветио четвртоапелант. Уставни суд ће, без обзира на то у којем обиму га је ко истицао, тај навод објединити за све апеланте. Наводи о повреди пресумпције невиности се могу подијелити у три групе.

Писање медија

132. Апеланти наводе огроман број новинских написа у којима су означени као "чланови криминалног удружења", "респираторска мафија", односно указују на писања у којима се наводи да су купљени "малина респиратори", "малина респиратори убијају пацијенте" и др. Ти написи су се појављивали у бројним новинским чланцима, на порталима и телевизији те су, како наводе, утицали на поштено суђење. Путем медија се слала порука о кривци апеланата, апеланти су "осуђени пред судом јавности", чиме се "слала порука суду". Апеланти указују на писање само једног дневног листа у којем се у току суђења помињала "респираторска мафија" и "црнолисташ", а наводе да се притисак "наставио и након другостепене пресуде у наслову истог дневног листа у којем

је наведено: "Тајни адут [четвртоапеланта] и [С.]? Преко 'Немана и Палаврић желе срушити пресуду Суда БиХ у афери 'респиратори'." Апеланти указују и на писања других медија "под утицајем одређених функционера", у којима је објављен велики број чланака у вези с тим поступком.

133. Такође, апеланти указују на писање портала "Истрага" који је, пет дана уочи објављивања првостепене пресуде, указао на "План тројке и ХДЗ-а БиХ: Осудити [четвртоапеланта], ослободити [Ј. М.] а, потом именовати Владу ФБиХ без Лендине сагласности", у којем је такође наведено да "поступајући судија након пријетње новим црним листа[м]а заговара осуђујућу пресуду".

Понашање Тужилаштва

134. Апеланти указују да је Тужилаштво већ на рочишту за одређивање притвора истакло да има "медија план", те сумњају да су "поједини медији били укључени у медија план", због начина на који су извјештавали. Апеланти наводе да је Тужилаштво, прије отварања истраге, објавило саопштење да су обавили вјештачење у којем је утврђено да респиратори не посједују ни минимум битних карактеристика потребних за лијечење пацијената обољелих од COVID-19 (текст под насловом "Тужилаштво БиХ запримило стручно вјештачење у оквиру предмета" објављен 11. маја 2020. године на интернет страници Тужилаштва) са сљедећим садржајем:

"Сви респиратори у предмету су лоцирани, евидентирани и извршено је стручно вјештачење. У налазу вјештака утврђено је да набављени вентилатори не посједују ни минимум потребних битних карактеристика за адекватан третман пацијената у јединицама интензивне терапије, међу које спадају пацијенти обољели од COVID-19. Дакле, није препоручено коришћење ових вентилатора у јединицама интензивне терапије. Тим тужилаца Тужилаштва БиХ, од почетка рада на предмету 4. 5. ове године, када је Тужилаштво преузело предмет, предузео је цијели низ потребних радњи на утврђивању свих околности ове набавке и интензиван рад се свакодневно наставља. Путем института међународне правне помоћи прибављени су и прибављају се сви потребни подаци и информације о предметној набавци, врше се вјештачења и прегледи документације и тужилачки тим је у свакодневном и сталном контакту с полицијским и безбједносним агенцијама с којима ради на предмету. Тужилаштво БиХ о спроведеним активностима ће благовремено и тачно информисати јавност."

135. Даље, апеланти указују на гостовање главне тужитељице на телевизији "која није негирала коментаре водитеља који су упућивали да је апелант крив". У истој емисији спроведена је анкета с питањем "Ко је крив за аферу респиратори?" и 59% гледалаца је одговорило да је крив четвртоапелант, на шта је водитељ прокоментарисао: "Значи, већ пресуђено."

136. Апеланти наводе да је *Transparency International* у Извјештају о мониторингу процесуирања случајева корупције у БиХ за 2022. и 2023. годину запазио сљедеће: "Судови су у неким предметима пропустили да у складу са ЗКП-ом заштите свједоке од испитивања којим се застрашују, већ су то чинили тек по реакцији странака или бранилаца [наведен конкретан предмет]. Такође је наведено као проблематично када тужилаштво свједоку одбране говори како је изјавио осумњичени у другом предмету, чиме се ствара притисак на свједока [указујући на конкретан предмет]". Апеланти указују да је на то реаговала првобитна предсједница првостепеног вијећа Ц. Б. која је позвала Тужилаштво "на професионализам, морал и етику, указујући на информације које се саопштавају јавности а нису тачне".

Понашање суда

137. Апеланти даље указују да је суд у пресуди навео писмо анестезиолога, које се појавило у медијима, али није спроведено као доказ у поступку. Даље наводе да су другостепену одлуку прво објавили медији, па су је након тога добили апеланти. Такође, апеланти истичу да је предсједник судског вијећа Б. П. тражио изузеће због притиска који се у јавности створио због тог предмета. Апеланти указују и на изјаву судије Б. П. који је указао на "медијски терор", и то на начин како је о том случају извјештавао један медиј, као и на чињеницу да је тужиоце "Амбасада САД прогласила херојима."

Амбасада Сједињених Америчких Држава

138. У току поступка на порталу "Inforadar.ba" изашао је текст да је тужиоцу понуђено 2.000.000 КМ да изостави четвртоапеланта из оптужнице за респираторе, уз тврдњу да је та информација потврђена из извора блиских Америчкој амбасди. На писмо које је четвртоапелант упутио Амбасди САД да се очитује јер шутња директно утиче на његову пресумпцију невиности никада није одговорено. Тек након двије године, у вријеме трајања поступка, након што је четвртоапелант тужиоцима наведени портал, тужилац се изјаснио да му никада није нуђен новац, али ту вијест је пренио мали број медија. Међутим, штета је учињена уз помоћ међународних званичника који су изјавама упућивали на апелантову кривњу, уз навођење саопштења из Амбасде САД, односно амбасадора САД, која су изнијета у апелацији. Даље апеланти наводе да је "Америчка амбасада" након подизања оптужнице тужиоце прогласила херојима мјесеца.

Изјаве високих функционера

139. Фахрудин Радончић, предсједник странке Савез за бољу будућност БиХ, као одговор четвртоапеланту на Facebook профилу (јули 2022. године) написао је: "Успјешни Бошњаци су приватизацијске и респираторске лопуже и убице, које су у најтежим временима послје агесије на БиХ имали довољно неморалности, покварености и нељудскости да милионски краду на неисправним респираторима и свјесно убијају људе који се боре за дах", што су пренијели бројни медији.

140. Елмедин Конаковић, предсједник странке Народ и правда, послје доношења првостепене пресуде, 25. октобра 2023. године, изјавио је на телевизији: "Имамо Владу напокон, након што је пресуђени криминалац био на челу те Владе [...], имамо функционалну Владу." Новинар је рекао да се ради о првостепеној пресуди, на шта је Конаковић одговорио: "За мене је то, ја га могу тако звати јер имам и очи и уши и видим шта човјек ради."

141. Нермин Никшић, предсједник Социјалдемократске партије БиХ, у гостовању на телевизији је изјавио: "Очито је да је ту било одређених злоупотреба, очито је да су респиратори плаћени енормно и да ти респиратори не користе. Чак, ја сматрам да је већи злочин, дакле злочин је ако сте у тренутку када требате да осигурате, да се спасавају људски животи, да се спасавају животи грађана, ви покушали нешто ту да нешто ту, да шићарите и шићарили и овај, ловили у мутном да дођете до неког новца. Дакле, то је злочин, евидентан."

142. Апеланти су навели и бројне друге изјаве које су дали Драган Човић, Маринко Чавара, Един Форто и Насиха Поздер.

Првоапелантови наводи

143. Првоапелант је осим повреде права на правично суђење указао и на повреду права из члана 7 Европске конвенције (кажњавање само по основу закона), као и на

повреду права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Навео је да је оптужен за кривична дјела без конкретизације радњи. Даље указује да је осуђен по истом чињеничном супстрату по којем је ослобођен, и то за кривично дјело по правној квалификацији која му никада није предочена.

144. Првоапелант наводи да у односу на својство одговорног лица није образложено по основу којег законског или подзаконског прописа, односно акта је утврђено да је он "одговорно лице" у трећеапеланту, те који је круг послова повјерен таквом лицу, на основу којег прописа и друго, а посебно по основу којег прописа се одређује својство одговорног лица у кривичноправном смислу. Наводи да је суд претпоставио круг одговорности у правном лицу и првоапеланта прогласио одговорним "апсолутно за све јер је 'власник' и лице одговорно за заступање".

145. Првоапелант проблематизује "учињену, а забрањену комбинацију два закона". Наиме, како наводи, осуђен је за кривично дјело које је прописано чланом 383 КЗФБиХ којим се захтијева да се својство одреди као "службено или одговорно лице у Федерацији", док је његово својство одређено позивањем на члан 123 став 1 тачка 6 КЗРС. Првоапелант посебно наглашава да је суд измјенио чињенични опис и на више мјеста гдје се помиње првоапелант додао "у својству одговорног лица у правном лицу". Суд је тиме, како истиче првоапелант, покушао да надомјести недостатак елемената кривичног дјела за које га осуђује јер оптужница није садржавала прецизирање његовог својства у смислу "одговорног лица у Федерацији БиХ".

146. Даље наводи да се у изреци првостепене пресуде не описује нити наводи коју је од три алтернативно одређене радње извршења кривичног дјела апелант урадио. У другостепеној пресуди је наведено да је наводно искористио своја овлашћења, без навођења прописа. Због тога сматра да је чињенично стање произвољно утврђено. Првоапелант тврди да недостаје и трећи услов тог кривичног дјела – допуна његове бланкетне норме, јер се ради о кривичном дјелу бланкетног карактера. Због свега наведеног сматра да је пресуда неразумљива. Коначно, првоапелант наводи да није утврђено коме је прибављена корист, њему или трећеапеланту, што опет доводи у везу с измјенама у оптужници и пресуди. Првоапелант даље указује да постоји произвољност и у одлучењу о одузимању имовинске користи јер сматра да пресуде не садрже образложење зашто се корист одузима и од првоапеланта и од правног лица.

147. У односу на произвољно утврђено чињенично стање, произвољну примјену материјалног права и повреде принципа *in dubio pro reo* првоапелант је на 45 страница апелације, по тачкама оптужнице, анализирао и оспорио закључке суда о томе да је био свјестан да поступа супротно закључку Владе, да је постојао "претходни договор" за који сматра да није доказан те да није било тајности у препискама. Даље је навео да се не зна ко је лице "А." које није саслушано пред судом, те да је суд погрешно протумачио поруку која гласи "да ће имати добар посао, али се не наводи Влада или ФШЦЗ". Затим анализира и оспорава закључак суда у вези са својом наводном несавјесношћу, те проблематизује закључак да су респиратори преплаћени а да је разлика цијене отишла у корист С. Л. Такође, наводи да није јасно како је суд дошао до закључка о неистинитом садржају фактуре, проблематизује закључке у вези с подизањем благајничког максимума и трошења новца, проблематизује закључак да је тражио упис правног лица у регистар итд. Све наведено апелант доводи у везу с начином оцјене доказа, при чему указује на одбијање доказа одбране, недостатке у образложењу пресуда, нејасноће и сл.

Другоапелантови наводи

148. Другоапелант је поред права на правично суђење навео и повреду права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и "право из члана 14 Европске конвенције и члана II/4. Устава Босне и Херцеговине". Другоапелант најприје указује да је оптужница промијењена тако што је суд "конструисао нови догађај". У вези с тим, указује на измјене "у подјели имовинске користи".

149. Даље наводи да у оптужници није наведено који је докуменат другоапелант кривотворио, а суд је уредио тај дио тако што је у пресуду унио о којим документима се ради. При томе, другоапелант указује да није доказано како је кривотворио понуду трећеапеланта – продавца, нити је суд цијенио доказе одбране да није било кривотворења. Апелант наводи да је био оптужен зато "што није образложио одлуку о изузећу", односно примјену члана 10 Закона о јавним набавкама, па наводи да је суд "сам одредио коју је то одредбу требао примијенити, односно указао на одредбу члана 21 Закона о јавним набавкама на коју се Тужилаштво није позивало". Сматра да је тиме је повријеђен принцип *in dubio pro reo*.

150. Даље, другоапелант указује и на контрадикторност пресуде због изреке којом су осуђени за куповину 100 респиратора, док се у образложењу наводи да је набављено "100 већински погрешних респиратора", а није разјашњено колико је то тачно било "погрешних", а колико је респиратора "одговарало сврси".

151. Другоапелант проблематизује и начин оцјене доказа, односно наводи да је суд цијенио налаз вјештака И. С. који "никада није радио вјештачење уређаја као у конкретном предмету". С друге стране, суд није истакао све квалификације свједока, шефице Клинике за анестезију и реанимацију Клиничког центра у вријеме COVID-19 и која је објаснила зашто пацијенте, "а њих је било мало", нису стављали на те респираторе. Даље, другоапелант указује да суд није дао одговор ко је тражио респираторе за лијечење COVID-19 код пацијената са средњом и тешком клиничком сликом, те тврди да "нити једна болница није обавијестила надлежне да ти респиратори нису употребљиви". Другоапелант указује да се није позвао на члан 10 Закона о јавним набавкама како би погодовао трећеапеланту, већ је тај члан "уобичајено примијењен".

152. Такође, проблематизује закључак суда у вези с телефонским сазивањем сједнице ФШЦЗ-а за коју је припремио приједлог одлуке о набавци материјала, из којег није видљив предмет набавке. Апелант наводи да није он припремао нацрт одлуке, као и да није гласао на сједници, а да је одлука донијета једногласно, изузев апелантовог гласа.

153. Апелант проблематизује и датум плаћања по уговору, те указује на исказе свједока који су потврдили да је датум 3. април а не 2. април 2020. године. Даље апелант наводи да је суд одбио приједлог одбране за извођење доказа јер је свједокиња Н. Ф. "разјаснила ствари". Међутим, наводи да је суд приликом писања пресуде промијенио своју одлуку. Апелант, такође, наводи да у пресуди није дато образложење за постојање наводне штете, умишљаја и намјере.

Трећеапелантови наводи

154. Трећеапелант, правно лице, углавном је истакао исте наводе као првоапелант.

Четвртоапелантови наводи

155. Четвртоапелант је поред повреде права на правично суђење навео и повреду права из чл. 7, 13, 14 и 17 Европске конвенције и повреду права из "чл. II/1, II/2, II/4. и VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине", чл. 14 и 15 Међународног

пакта о грађанским и политичким правима и чл. 3 и 4 тач. 12, 16, 19, 22 и 23 Директиве (ЕУ) 2016/343 Европског парламента и Савјета од 9. марта 2016. године о јачању одређених видова претпоставке невиности и права учествовања на расправи у кривичном поступку. Четвртоапелант наводи да га је суд прогласио кривим ослањајући се на прописе "који уопште нису били на снази *tempore criminis* или су измијењени у релевантним дијеловима". То се односи, како наводи, на Закон о Влади ФБиХ, на основу којег је промијењен и Пословник о раду Владе (види тачку 12 ове одлуке). Сматра да је другостепени суд на недопустив начин релативизирао и негирао чињеницу да се првостепени суд у образложењу позвао на одредбе закона који су престали да важе или су измијењени/допуњени.

156. Четвртоапелант наводи и да је суд потпуно занемарио његова уставна овлашћења и друга законска овлашћења која није цијенио, а према којима је премијер надлежан за спровођење политике и извршавање закона федералне власти. Заштита људи у вријеме пандемије била је политика и обавеза федералне власти. Четвртоапелант наводи да је поступао у складу са чланом 8 Пословника о раду Владе, да је имао право и дужност да гласа, а Влада је као колективни орган донијела одлуку "коју је он морао да потпише".

157. Даље, четвртоапелант наводи да је Суд БиХ потпуно занемарио да је спорну Одлуку о издвајању средстава из текуће резерве Владе ФБиХ за разматрање и одлучивање предложила замјеница премијера Ј. М. и да је истовремено, у складу са својим законским и пословничким овлашћењима, тражила одржавање хитне телефонске сједнице. Она је, међутим, у конкретном предмету ослобођена оптужбе. Осим тога, наводи да одлука о давању претходне сагласности ФШЦЗ-у за набавку материјала и опреме у условима погоршане епидемиолошке ситуације, коју је Влада донијела 2. априла 2020. године на приједлог другоапеланта и команданта Ј. М., не би могла бити донесена да премијер није заказао сједницу Владе у консултацији са замјеницима.

158. Четвртоапелант наводи да је произвољан закључак Суда БиХ да је четвртоапелант, за разлику од осталих чланова Владе, знао и био свјестан да су тим одлукама обезбијеђена средства која ће преко ФУЦЗ-а бити дозначена претходно одабраном правном лицу. Наиме, истиче да Тужилаштво није извело нити један доказ који потврђује наведену тврдњу, као и да ниједан члан Владе није саслушан нити је свједочио на Суду БиХ у вези с тим предметом.

159. Четвртоапелант сматра произвољним и закључак суда да је он искористио положај и заједно са замјеником потписао претходно припремљене налоге за исплату јер је то урадио након што је те налоге потписао федерална министрица финансија, управо онако како то прописује Закон о извршавању буџета за 2020. годину. Четвртоапелант указује да је суд произвољном примјеном материјалног права утврдио да је крив зато што није закључио уговор о куповини респиратора.

160. Четвртоапелант сматра да приликом првог испитивања није обавијештен о природи и разлозима оптужбе. При томе указује да је осуђен за продужено кривично дјело злоупотребе, и то у саизвршилаштву, за шта није био оптужен. Даље наводи да се бранио од оптужби да је себи и припадницима удружења прибавио имовинску корист. Суд је, како наводи, "прекомпоновао чињенични опис" па га је осудио да је остварио корист трећеапеланту. Апелант даље истиче да суд није диференцирао и конкретизовао радње апеланата као саизвршилаца. Даље, проблематизује како је

суд описао радњу кривичног дјела злоупотребе те указује на "недостатке времена извршења".

161. Даље, четвртоапелант указује на ослобађајући дио у којем је наведено "да нема доказа о заједничком дјеловању", што доводи у везу с образложењем у другостепеној пресуди у вези са саизвршилаштвом и примијењеном теоријом воље. Наводи да је за кривично дјело за које је осуђен потребно доказати умишљај, а када се ради о саизвршилаштву мора се доказати да су оптужени донијели заједничку одлуку за извршење кривичног дјела. Сматра да то није доказано у пресуди, нити су догађаји који се наводе у пресуди временски повезани јер се помињу два датума контакта (25. и 29. март).

162. Даље, четвртоапелант указује и на недостатак бланкетног прописа у вези са закључком суда да је он наложио упис трећеапеланта у регистар. Такође, четвртоапелант указује на ослобађајући дио пресуде, с кривичним дјелима за која га је суд ослободио "не описујући радње извршења". Четвртоапелант сматра да је то учињено јер би се образлагањем ослобађајућег дијела "обесмислило осуђујући" дио пресуде. Тиме је, како четвртоапелант наводи, изрека пресуде неразумљива и предмет оптужбе није ријешен. Даље указује да суд није цијенио доказе одбране да је четвртоапелант у периоду пандемије предузео све радње "као други премијери". При томе, сматра да суд није на адекватан начин цијенио доказе који указују да он није могао да утиче на предмет и цијену, при чему је произвољно цијенио исказ А. Ч. Сматра да се њен исказ не може довести у везу с набавком спорних респиратора.

б) Одговори на апелацију

163. У одговору на апелацију Суд БиХ наводи да је апелација неоснована и да остаје при свим наводима изнесеним у пресуди.

164. Тужилаштво је одговорило на апелацију првоапеланта и другоапеланта. Истакло је да понављају жалбене наводе, које је Суд БиХ испитао. Тужилаштво указује да се износи нетачна тврдња о чињеничним наводима оптужнице и правној квалификацији кривичних дјела која су се апелантима стављала на терет. У вези с тим наводи да су првоапелант и другоапелант таквом 1 оптужнице оптужени за кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела, односно да су постали припадници удружења три или више лица с циљем почињења кривичних дјела. Истичу да је у тој тачки чињенично описан план удружења, те кривична дјела због којих је оно организовано, што подразумијева прихватање плана од свих припадника удружења, те њихов умишљај о сваком кривичном дјелу због којег је удружење формирано.

165. У тачки 2 оптужнице, како се даље наводи у одговору, описана су кривична дјела која су оптужени и починили у саставу удружења након његовог формирања и створеног плана удружења. У хронологији поступања нити једно од учињених дјела није могло бити учињено без претходних и договорених дјела других оптужених у саставу удружења. Дакле, чињенична конструкција оптужнице представља јединствену цјелину чињенично описаних радњи из тач. 1 и 2 као облика организованог криминала и кривичних дјела припадника организације која су извршена у саставу организације. Чињенични опис тачке 2 садржи и све наводе (описе) из тачке 1 оптужнице.

166. Тужилаштво наводи да је "апсолутно нетачна" првоапелантова тврдња да сва та кривична дјела која се наводе "у вези са" кривичним дјелом удруживања ради чињења кривичних дјела у тачки 1 оптужнице нису кривична дјела за која се он лично теретио. Нико други се није теретио, већ се ради о кривичним дјелима која је организација којој је

припадао првоапелант имала за циљ учинити, а затим их је и учинила, како је то описано тачком 2 оптужнице. Тачније, у тач. 1 и 2 оптужнице чињенично су описана сва кривична дјела која су се апеланту стављала на терет, односно за која се он "лично теретио". Првоапелант је оспореним одлукама правоснажно осуђен за знатно мању криминалну количину и лакша кривична дјела у односу на предмет оптужења изражен у чињеничном опису његових дјела.

167. Да су апеланти били обавијештени о природи и разлозима оптужби против њих и да су дјела описана у оптужници потпуно разумјели потврђују обављене радње доказивања у фази истраге, када су се апеланти у присуству бранилаца активно бранили од дјела која су им се стављала на терет. При томе нису истицали да не разумију опис и квалификацију кривичних дјела, која су у суштини једнака дјелима за која су и оптужени. Такође, ни у току поступка, у фазама, апеланти нису истакли да не разумију оптужницу. Тужилаштво истиче да су првоапелантови наводи о наводном неразумијевању (необавјештавању о природи и разлозима оптужбе) очито продукт "интересног занемаривања правне квалификације кривичног дјела из оптужнице и пресуде којом су проглашени кривим", односно да су кривична дјела учинили као саизвршиоци и да се ради о једном кривичном дјелу, без обзира на то што су радње инкриминације различито нумерисане. Такође, Тужилаштво истиче да апеланти занемарују чињеницу да су те њихове радње описане и оптужницом у чињеничном опису кривичног дјела организованог криминала и кривичних дјела која су припадници починили у саставу удружења ("тачка 1 је саставни дио тачке 2 оптужнице"). Опис изреке пресуде у том смислу није неразумљив јер су саизвршилачке радње, као и границе умишљаја сваког од апеланта описане једном тачком изреке пресуде (1. тачка), која садржи нумерисано подијељене инкриминисане догађаје (1.1–1.5). Стога, опис првоапелантине саизвршилачке радње, како наводи Тужилаштво, "проширује границе његовог умишљаја и на друге описане догађаје, јер се ради о једном кривичном дјелу у продуженом трајању". Заједничко дјеловање сваког саизвршиоца и њихов одлучни допринос извршењу дјела суштински су потпуно описани у осуђујућем дијелу пресуде "уколико се изрека пресуде и њено образложење посматрају на исправан начин". То дјело чињенично је описано и у оптужници, у чињеничним наводима кривичног дјела из члана 249 и других кривичних дјела која су оптужени учинили као нужни саизвршиоци у саставу организације. Како Тужилаштво наводи, првоапелант је осуђен за кривично дјело које је било обухваћено оптужницом, само је то дјело било описано субјективним и објективним елементима кривичних дјела која су почињена у саставу удружења као вида организованог криминала.

168. Дакле, иако суд није прихватио постојање удружења као облика организованог криминала који није доказан, али је према оцјени суда "остао у домену основане сумње", суд се изреком пресуде и постављеном правном квалификацијом држао објективног и субјективног идентитета оптужнице и постављених оквира. Тужилаштво наводи да се о томе, супротно наводима из апелације, очитовао и другостепени суд и закључио да је прецизирањем "остао ненарушен идентитет стварног догађаја и нису мијењане чињенице које представљају битна обиљежја инкриминисаног кривичног дјела", у обиму и начину с којим је првоапелант упознат од самог почетка поступка. Оптужницом су дата својства апеланта као одговорног лица у правном лицу, описане све његове радње у хронологији криминалног поступања њега и других саизвршилаца у дјелу,

које представљају битна обиљежја кривичног дјела за које је осуђен.

169. У односу на наводе о прекорачењу оптужбе, Тужилаштво истиче да су све измјене суштински погодиле и ишле у корист апеланата јер им је оптужницом стављен на терет већи број инкриминација, теже радње почињења и степен кривичне одговорности, који су квалификовани знатно тежим кривичним дјелима. Даље, Тужилаштво наводи да редовни суд примјеном материјалног права није "успоставио неки нови непостојећи закон", како се наводи у апелацији. Напротив, суд је својство првоапеланта као одговорног лица утврдио примјеном материјалног закона ентитета у којем је то правно лице основано (КЗРС), с обзиром на опште одредбе тог закона које прописују својство службеног и одговорног лица по сједишту правног лица. Међутим, у погледу примјене одредби посебног дијела кривичног закона на утврђене чињенице, редовни суд је правилно примијенио одредбе материјалног права ентитета на чијем подручју мјесне надлежности су противправне радње извршене, односно покушане (КЗФБиХ).

170. Тужилаштво оспорава постојање "медијске кампање" и "медија плана" те указује да се ради о лажној тврдњи апеланата, а медијски чланица и саопштења званичника се неосновано доводе у везу с Тужилаштвом. Тужилаштво сматра да оспорена одлука садржи све потребне стандарде образложења, као и да је Суд БиХ био стварно надлежан. Тужилаштво предлаже да се апелације одбију као неосноване.

171. У изјашњењу на одговоре на апелацију апеланти наводе да су одговорима потврђени наводи из апелација. Опет указује да се Суд БиХ није изјаснио о битним стварима. Првоапелант истиче да је нетачан навод Тужилаштва да у току поступка није истицао мањкавост оптужнице, те да одговор Тужилаштва "осликава" и како се сам поступак одвијао.

V. Релевантни прописи

172. **Кривични закон Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18, 46/21, 31/23 и 47/23)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Удруживање ради чињења кривичних дјела

Члан 249.

(1) Ко организује групу људи или на други начин удружује три или више лица у циљу почињења кривичних дјела прописаних законом Босне и Херцеговине ако за такво организовање или удруживање ради учињења појединог кривичног дјела није прописана тежа казна, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ко постане припадник групе људи или удружења из става 1. овог члана,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(3) Припадник групе људи који открије групу или припадник удружења који открије удружење прије него што је у њиховом саставу или за њих учинио кривично дјело, може се ослободити од казне.

(4) Организатор који откривањем групе људи или удружења или на други начин спријечи учињење кривичног дјела из става 1. овог члана, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године, а може се и ослободити од казне.

173. **Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" бр. 36/03, 37/03 –

исправка, 21/04 – исправка, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 и 31/23)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Члан 31.

Саучесништво

Ако више лица заједно почини кривично дјело, учествовањем у почињењу кривичног дјела или предузимајући шта друго чиме се на одлучујући начин доприноси почињењу кривичног дјела, свако ће се од њих казнити казном прописаном за то кривично дјело.

Члан 55.

Продужено кривично дјело

(1) Одредбе овог закона о стицају кривичних дјела неће се примијенити кад починилац почини продужено кривично дјело.

(2) Продужено кривично дјело је почињено кад је починилац с предумишљајем починио више истих или истоврсних кривичних дјела која, с обзиром на начин почињења, њихову временску повезаност и друге стварне околности које их повезују чине јединствену цијелину.

(3) Кад се ради о продуженом кривичном дјелу истих законских обиљежја, суд ће изабрати врсту и мјеру казне која је прописана за то кривично дјело. Ако се ради о истоврсним кривичним дјелима суд ће изабрати врсту и мјеру казне која је прописана за најтеже од тих дјела.

Члан 383.

Злоупотреба положаја или овлаштења

(1) Службено или одговорно лице у Федерацији које искориштавањем свог службеног положаја или овлаштења, прекорачивши границе свог службеног овлаштења или не извршивши своје службене дужности, прибави себи или другом какву корист, другоме нанесе какву штету или теже повриједи права другог, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази 10.000 КМ, починилац ће се казнити казном затвора од једне до десет година.

(3) Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази 50.000 КМ, починилац ће се казнити казном затвора најмање три године.

(4) Прибављена корист биће одузета.

174. **Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – одлука УСБиХ, 42/18 – рјешење УСБиХ, 65/18, 22/21 – одлука УСБиХ и 8/22 – рјешење УСБиХ)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи: Одјељак 1 – Стварна надлежност и састав Суда

Члан 23.

Стварна надлежност Суда

(1) Суд је надлежан:

а) да суди у првом степену у кривичним стварима у границама своје стварне надлежности одређене законом,

б) да одлучује о жалбама против одлука донесених у првом степену,

ц) да одлучује о понављању кривичног поступка у случајевима прописаним овим законом,

д) да рјешава сукоб надлежности у кривичним стварима између судова Федерације Босне и Херцеговине и

Републике Српске, као и судова ентитета и судова Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине,

е) да одлучује о питањима која се тичу провођења међународних и међуентитетских кривичних прописа, укључујући и односе с Интерполом и другим међународним полицијским органима, као и о трансферу осуђеног лица, издавању и предаји лица по захтјеву било којег органа на територији Босне и Херцеговине, друге државе, односно међународног суда или трибунала,

ф) да обавља и друге послове прописане законом.

(2) Ако је исто лице починило више кривичних дјела, па је за нека од тих дјела надлежан Суд, а за нека други судови, приоритет има суђење пред Судом.

Одјељак 1 – Претресање стана, просторија и лица

Члан 51.

Претресање стана, осталих просторија и покретних ствари

(1) Претресање стана и осталих просторија осумњиченог, односно оптуженог и других лица, као и њихових покретних ствари изван стана може се предузети само онда ако има довољно основа за сумњу да се код њих налазе починилац, саучесник, трагови кривичног дјела или предмети важни за поступак.

(2) Претресање покретних ствари, у смислу одредбе става (1) овог члана, обухвата и претресање компјутерских система, уређаја за похрањивање компјутерских и електронских података, као и мобилних телефонских апарата. Лица која се користе овим уређајима дужна су да омогуће приступ, предају медиј на којем су похрањени подаци, те пруже потребна обавјештења за употребу тих уређаја. Лице које одбије њихову предају може се казнити према одредби члана 65. став (5) овог закона.

(3) Претресање компјутера и сличних уређаја из става (2) овог члана може се предузети уз помоћ стручног лица.

Члан 56.

Усмени захтјев за издавање наредбе за претресање

(1) Усмени захтјев за издавање наредбе за претресање може се поднијети када постоји опасност од одлагања. Усмени захтјев за издавање наредбе о претресању може се саопштити Суду и телефоном, радио-везом или другим средством електронске комуникације.

(2) Кад је поднесен усмени захтјев за издавање наредбе за претресање, Суд ће даљи ток разговора забиљежити. У случају када се користи звучни или стенографски записник, он се у року од 24 сата мора дати на препис, чија ће се истовјетност овјерити и чувати са оригиналним записником.

Члан 71.

Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације

(1) Отварање и преглед привремено одузетих предмета и документације врши Тужилац.

(2) О отварању привремено одузетих предмета и документације Тужилац је дужан обавјестити лице или предузеће од које су предмети одузети, судију за претходни поступак и браниоца.

(3) При отварању и прегледу одузетих предмета и документације мора се водити рачуна да њихов садржај не сазнају неовлашћена лица.

Одјељак 6 – Увиђај и реконструкција

Члан 92.

Предузимање увиђаја

Увиђај се предузима када је за утврђивање неке важне чињенице у поступку потребно непосредно опажање.

Члан 254.

Уношење изреке пресуде у записник

(1) У записник о главном претресу уноси се потпуна изрека пресуде, уз назначење да ли је пресуда јавно објављена. Изрека пресуде унијета у записник о главном претресу представља изворник.

(2) Ако је донесено рјешење о притвору, и оно се уноси у записник о главном претресу.

Члан 290.

Садржај пресуде

(1) Писмено израђена пресуда мора потпуно одговарати пресуди која је објављена. Пресуда мора имати увод, изреку и образложење.

(2) Увод пресуде садржи: назначење да се пресуда изриче у име Босне и Херцеговине, назив Суда, име и презиме предсједника и чланова вијећа и записничара, име и презиме оптуженог, кривично дјело за које је оптужен и да ли је био присутан на главном претресу, дан главног претреса и да ли је главни претрес био јаван, име и презиме Тужилоца, браниоца, законског заступника и опуномоћеника који су били присутни на главном претресу и дан објављивања изречене пресуде.

(3) Изрека пресуде садржи личне податке о оптуженом и одлуку којом се оптужени оглашава кривим за кривично дјело за које је оптужен или којом се ослобађа од оптужбе за то дјело или којом се оптужба одбија.

(4) Ако је оптужени оглашен кривим, изрека пресуде мора обухватити потребне податке из члана 285. овог закона, а ако је ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена, изрека пресуде мора обухватити опис дјела за које је оптужен и одлуку о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтјеву, ако је био постављен.

(5) У случају стјечаја кривичних дјела Суд ће у изреку пресуде унијети казне утврђене за свако појединачно кривично дјело, а затим јединствену казну која је изречена за сва дјела у стјечају.

(6) У образложењу пресуде Суд ће изнијети разлоге за сваку тачку пресуде.

(7) Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, из којих разлога је одлучио да се не саслуша непосредно свједок или вјештак чији је исказ прочитан, којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредаба Кривичног закона на оптуженог и његово дјело.

(8) Ако је оптуженом изречена казна, у образложењу ће се навести које је околности Суд узео у обзир при одмјеравању казне. Суд ће посебно образложити којим се разлозима руководио при одлуци да казну треба ублажити или оптуженог ослободити од казне или изрећи условну осуду или да треба изрећи мјеру сигурности или одузимање имовинске користи.

(9) Ако се оптужени ослобађа од оптужбе, у образложењу ће се нарочито навести из којих се разлога из члана 284. овог закона то чини.

(10) У образложењу пресуде којом се оптужба одбија Суд се неће упуштати у оцјену главне ствари, него ће се ограничити само на разлоге за одбијање оптужбе.

VI. Допустивост и меритум

175. Апеланти побијају наведене пресуде тврдећи да су тим пресудама повријеђена њихова права из чл. II/1, II/2, II/3.е), II/4. и VI/3.6) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6, 7,

13, 14 и 17 Европске конвенције, те чл. 15 и 16 Међународног пакта о грађанским и политичким правима као директива ЕУ. Уставни суд ће се приликом испитивања тих апелација бавити најзначајнијим дијеловима којима се покрећу права загарантована Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом.

Право на правичан поступак

176. Члан II/3. Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

177. Члан 6 ст. 1, 2 и став 3 тач. а) и б) Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

2. Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним све док се не докаже кривим у складу са законом.

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

а) да без одлагања, подробно и на језику који разумије буде обавијештен о природи и разлозима оптужбе против њега;

б) да има довољно времена и могућности за припремање своје одбране;

Надлежни суд

178. Уставни суд подсјећа да је пракса Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) о питању надлежности у контексту појма "суд" поставила критеријуме по којима анализира да ли орган који је донио одлуку представља "суд" у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције. При томе је истакнуто да појам "суд" у суштинском смислу ријечи "одређује његова судска функција, дакле то што он доноси одлуке о питањима из своје надлежности на основу правних норми и након поступка који је спроведен на прописани начин" (види Европски суд, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. против Пољске*, пресуда од 7. маја 2021. године, представка број 4907/18, тачка 194 с даљњим референцама). Дакле, да би испунио захтјев "законом установљеног суда" из члана 6 став 1 Европске конвенције суд не само да мора бити основан у складу са законом већ мора и судити у оквиру законом прописане надлежности.

179. Уставни суд указује да је наводе о ненадлежности испитао Суд БиХ разматрајући жалбе апеланата, те је истакао да је његова надлежност успостављена због кривичног дјела удруживања ради чињења кривичних дјела, које је прописано одредбама КЗБиХ. Такође је навео да је тај суд "надлежан све док Тужилаштво стоји иза оптужбе која у себи садржи основ за надлежност Суда БиХ".

180. Уставни суд сматра да је образложење суда о том питању довољно јасно, те да није произвољно, нити је супротно одредбама ЗКП-а, како то апеланти наводе. Наиме, надлежност суда је неспорно установљена због кривичног дјела одређеног одредбама КЗБиХ које је апелантима стављено на терет. Уставни суд наглашава да је чланом 23 ЗКП-а прописана надлежност Суда БиХ, и то: а) да суди у првом степену у кривичним стварима у границама своје стварне надлежности одређене законом и б) да одлучује о жалбама против одлука донесених у првом степену. Ради се о

изворној надлежности Суда БиХ, у складу са чланом 23 став 2 ЗКП-а. Доношење првостепене пресуде којом су апеланти ослобођени за кривично дјело према КЗБиХ не значи по аутоматизму престанак надлежности Суда БиХ, нити потребу да се надлежност успоставља доношењем посебног рјешења. Суд БиХ је имао обавезу да одлучи о жалби против првостепене пресуде, поготово јер је жалбом Тужилаштва оспорен ослобађајући дио пресуде. Уставни суд сматра да инсистирање апеланата да им суди други "надлежни суд" није оправдано, поготово јер је тек након доношења другостепене пресуде постало јасно да Суд БиХ "нема више изворну надлежност". Међутим, Суд БиХ има све компетенције за суђење као сваки други редовни суд, што је очигледно јер је поступак и започео пред њим. Ради се о законом успостављеном суду, у којем суде судије професионалци. При томе, апеланти су осуђени према одредбама КЗФБиХ, дакле примјењен је исти закон који би примјењено и "други надлежни суд". Стога, Уставни суд сматра да су наводи апеланата о кршењу права на правично суђење зато што им није судио надлежни суд неосновани.

Обавјештавање о оптужбама – прекорачење оптужбе Другоапелант и четвртоапелант

181. Уставни суд примјећује да сви апеланти покрећу питање обавјештавања о оптужби и о прекорачењу оптужбе. Апеланти наводе да је суд "прекомпоновао" оптужницу и осудио их за сасвим нови догађај "за који нису били оптужени и од којег се нису бранили".

182. Уставни суд указује да из члана 6 став 3 тачка а) Европске конвенције проистиче потреба да се посебна пажња посвети обавјештавању оптуженог о "оптужби". Појединости о дјелу имају кључну улогу у кривичном поступку јер је од тренутка уручења обавијести о њима осумњичени формално обавијештен о чињеничном и правном основу оптужби против њега (види Европски суд, *Михел против Словеније*, пресуда од 15. јануара 2015. године, представка број 14204/07, тачка 35 с даљњим референцама). Члан 6 став 3 тачка а) Европске конвенције оптуженом јемчи право на добијање обавијести не само о "узроку" оптужбе, односно дјелима која је наводно починио и на којима се оптужба заснива већ и о "природи" оптужбе, односно правној квалификацији тих дјела (види Европски суд, *Szabo и остали против Румуније*, пресуда од 18. марта 2014. године, представка број 8193/06, тачка 49 с даљњим референцама). Оптужени мора бити "одмах" и "детално" упознат с разлогом оптужбе, односно материјалним чињеницама које му се стављају на терет и које су основ оптужбе, те с природом оптужбе и правном квалификацијом тих материјалних чињеница. Европски суд сматра да је у кривичним стварима пружање потпуних и детаљних информација о оптужбама против оптуженог битан предуслов за обезбјеђење правичног поступка. Оптужени мора бити прописно и потпуно обавијештен и о свим промјенама оптужбе, укључујући и промјене "узрока" оптужбе, те му се морају пружити одговарајуће вријеме и могућности да на њих реагује и организује своју одбрану на основу свих нових информација или навода. Сматра се да је преквалификација дјела довољно предвидљива за оптуженог ако се тиче елемента који је садржан у оптужби (види Европски суд, *Juha Nuutinen против Финске*, пресуда од 24. априла 2007. године, представка број 45830/99, тачка 32 с даљњим референцама).

183. У конкретном случају, Уставни суд примјећује да је првостепени суд у образложење пресуде унио садржај цијеле оптужнице. Суд је закључио да је Тужилаштво дјелимично доказало оптужне наводе те су апеланти осуђени да су починили кривично дјело злоупотребе положаја или

овлашћења из члана 383 КЗФБиХ у вези са чланом 31 (саизвршилаштво) и чланом 55 (продужено кривично дјело) те другоапелант сам за кривично дјело како је то наведено у тачки 10 ове одлуке. Суд БиХ је апеланте ослободио за кривично дјело удруживања ради чињења кривичних дјела (види тачку 11 ове одлуке) и за остала дјела наведена под тачком 2 оптужнице (види тачку 9 ове одлуке). Суд БиХ је у пресуди навео да је апеланте ослободио и за недоказане радње и оптужне тврдње за кривично дјело злоупотребе положаја и овлашћења. Првостепени суд је навео да је пресуду прецизирао према утврђеном чињеничном стању, одступајући од чињеничне композиције изреке оптужнице.

184. Апеланти наводе да је суд прекорачио оптужницу и "унио нови животи догађај". При томе се позивају на издвојено мишљење председника вијећа (види тачку 105 одлуке) који је сматрао да се изашло ван чињеничног описа оптужбе и доказа који су у претежној мјери извођени, стављајући апелантима потпуно нови опис радњи извршења, те да је дошло до нарушавања објективног и субјективног идентитета оптужнице. Апеланти сматрају, што је у издвојеном мишљењу правилно констатовано, да се тако "конституишу нове одвојене радње извршења и потпуно другачији субјективни однос починилаца према посљедицама кривичног дјела", те да "није утврђена јасна намјера апеланата да почине кривично дјело које се може дефинисати као злоупотреба с доминантним мотивом да се оствари корист".

185. Уставни суд указује да је оптужницом апелантима стављено на терет удруживање ради чињења кривичних дјела. Та инкриминација претпоставља вид кажњиве припремне радње и, због своје изузетне опасности, представља самостално кривично дјело. Кривично дјело из члана 249 КЗБиХ представља инкриминацију општег карактера и не губи своју кривичноправну аутономију у случају извршења кривичног дјела ради којег је створено, већ постоји стицај тих кривичних дјела. Уставни суд примјеђује да је оптужница у тачки 1 била конципирана као опис удруживања и плана ради вршења кривичних дјела, а у тачки 2 као опис радњи извршења осталих кривичних дјела, ради реализације плана, као стицај кривичних дјела.

186. Судови су утврдили да Тужилаштво није доказало постојање кривичног дјела удруживања ради чињења кривичних дјела, због чега су апеланти ослобођени за то кривично дјело обухваћено тачком 1 оптужнице. Стога је првостепени суд своју пресуду, како је навео, прилагодио утврђеном чињеничном стању. У суштини, суд је у осуђујућем дијелу пресуде изоставио ријечи и дијелове реченица из оптужнице који се односе на опис радњи кривичних дјела за која су апеланти ослобођени. При томе, неспорно је да је тачком 2 оптужнице другоапеланту и четвртоапеланту стављено на терет да су извршили и кривично дјело злоупотребе службеног положаја или овлашћења, за које су и осуђени, како је то и наведено у пресуди.

187. Апеланти сматрају да је оптужница прекорачена и зато што је суд, у складу с налазом вјештака, прецизирао износ имовинске користи за првоапеланта и трећеапеланта ријечима "у само њима познатом износу, али не мањем од 694.747,78 КМ", као и да је штета по буџет Федерације настала у "неутврђеној новчаној висини", због набавке неадекватних респиратора, умјесто раније наведеног износа од 10.530.000 КМ. Међутим, Уставни суд примјеђује да је Суд БиХ приликом прецизирања тих дијелова остао при субјективном и објективном идентитету оптужнице. При томе, Суд БиХ се у поступку по жалби реферисао на те наводе апеланата, те је навео да штета у конкретном предмету

"превазилази материјални аспект", а износ штете прецизиран у оптужници или навод о неутврђеном износу штете, како је наведено у пресуди, не утиче на постојање кривичног дјела.

У односу на другоапеланта и четвртоапеланта

188. Апеланти истичу да су се бранили од оптужби да су корист прибавили себи, а суд је утврдио да је имовинска корист прибављена само првоапеланту и трећеапеланту. Такође, апеланти наводе да су осуђени као саизвршиоци, иако то није наведено у оптужници. Уставни суд истиче да је саизвршилаштво шири и најтежи облик саучесништва те подразумијева више лица која учествују у извршењу кривичног дјела. Даље, Уставни суд указује да је Суд БиХ навео да посебне елементе кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења чине положај, злоупотреба положаја и прибављање "себи или другоме какве користи", наношење штете некоме или тежа повреда нечијег права. С аспекта интервенције суда поставља се питање да ли су апеланти могли предвидјети да ће бити оптужени за кривично дјело као саизвршиоци, односно да ли су другоапелант и четвртоапелант знали да се морају бранити од "прибављања користи другоме". У вези с тим, Уставни суд има у виду да су апеланти били оптужени да су се "удружили" и заједнички дјеловали ради извршења кривичних дјела, те да су и другоапелант и четвртоапелант према оптужници и пресуди починили кривично дјело злоупотребе положаја или овлашћења, како самосталним радњама тако и радњама које се међусобно допуњују, надовезују и одлучно доприносе извршењу. Стога, Уставни суд сматра да су апеланти могли предвидјети да могу бити осуђени као саизвршиоци. Наиме, саизвршиоци дјелују заједнички, имају заједничку одлуку о дјелу као субјективни елемент, односно свијест и вољу, те предузимају одређену радњу којом се извршава, односно остварује дјело.

189. Уставни суд запажа да је Суд БиХ указао и на волонтаристичку компоненту, односно намјеру да се дјело оствари. Суд БиХ је навео да *modus operandi* кривичног дјела које је апелантима стављено на терет и за које су осуђени управо указује на саизвршилаштво, што је јасно описано у пресудима. Уставни суд напомиње да је изведено довољно доказа да је постојао договор између апеланата. Када се имају у виду докази које је Суд БиХ спровео и цијенио, Уставни суд сматра да је јасно образложен закључак о томе да су апеланти имали контакте, свијест и вољу и јасне намјере у оквиру предузетих радњи, те је свако од њих на одлучујући начин допринио радњи извршења. Такође, апеланти су се бранили од оптужби да се "омогућило припадницима удружења стицање противправне имовинске користи", а суд је утврдио да је стицање имовинске користи омогућено првоапеланту и трећеапеланту. Међутим, Уставни суд, како је већ наведено, сматра да се не ради о "конструисању кривичног дјела злоупотребе службеног положаја и овлашћења", јер је то дјело било садржано у оптужници, при чему је доказано да је корист прибављена само првоапеланту и трећеапеланту. Стога су ти наводи другоапеланта и четвртоапеланта неосновани.

190. Исто се односи и на другоапелантов навод да је суд неовлашћено навео одлуке које је он наводно кривотворио (види тачку 149 ове одлуке) јер ти документи нису били прецизирани у оптужници. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је у својој пракси указао да, према кривичноправној теорији и пракси, објективни идентитет оптужбе и пресуде неће бити доведен у питање ако се у пресуди измијене околности које се односе на ближе својство кривичног дјела, или на околности које ближе одређују кривично дјело, или ако се у пресуди измијене околности које

нису битне за опис дјела, те ако се у пресуди потпуније и прецизније одреди уопштени чињенични опис дјела из оптужног акта (види, између осталих, Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број *АП-4868/15* од 10. априла 2018. године, доступна на www.ustavnisud.ba, тачка 35). У сваком случају, објективни идентитет оптужбе и пресуде није повријеђен ако се ради о измјенама које не улазе у суштину кривичног дјела садржаног у оптужници, под условом да оптужени не буде осуђен за теже кривично дјело од оног које је садржано у оптужном акту.

191. У конкретном случају, како произлази из оспорених пресуда и документације достављене Уставном суду, оптужница против другоапеланта је садржавала и правну квалификацију кривотворења службене исправе. Даље, Суд БиХ је јасно навео да кривотворени документи нису одређени, али су одредиви јер је Тужилаштво навело да је другоапелант наложио С. А. "да у свим документима списка јавне набавке изврши измјене предмета уговора". Суд је закључио да из комплетног описа кривичноправних радњи, у вези са чињеничним описима у осталим тачкама, јасно произлази који су то кривотворени документи, односно који су њихови дијелови измијењени осталим тачкама.

192. Даље, другоапелант наводи да га је оптужница теретила да је "супротно одредби члана 10 Закона о јавним набавкама и саопштењу Агенције за јавне набавке [...], без образложења оправданости примјене овог члана донио Одлуку о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама", али да је суд "дао себи за право да анализира члан 21 Закона о јавним набавкама". Уставни суд примјећује да је Суд БиХ истакао да је оптужница теретила другоапеланта да је знао "да ФУЦЗ не може бити уговорни орган". Суд БиХ је као неспорно утврдио да је поступак јавне набавке био незаконит, али да је ФУЦЗ могао бити уговорни орган и да је требало спровести законит поступак, у складу с одредбом члана 21 Закона о јавним набавкама, као и да је другоапелант поступао супротно члану 10, без образложења и оправданости донио Одлуку о изузећу од примјене Закона о јавним набавкама. Позивање суда на члан 21 Закона о јавним набавкама суштински ништа не мијења, већ само разјашњава који је био прави пут за спровођење законите јавне набавке. Осим тога, Уставни суд сматра неоснованим и наводе који су изнесени о наводним недозвољеним "уписивањима", односно "конструкцијама суда". Суштински, због обимности апелационих навода у вези с наводно недозвољеним интервенцијама суда и прекорачењем оптужбе, Уставни суд их је све узео у обзир и закључио да су другоапелант и четвртоапелант осуђени за дјело за које су били и оптужени, те да суд измјенама није нарушио субјективни и објективни идентитет оптужнице, о чему је Суд БиХ дао детаљно и јасно образложење.

193. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да у односу на другоапеланта и четвртоапеланта није прекршено право из члана 6 став 3 тачка а) Европске конвенције.

У односу на првоапеланта и трећеапеланта

194. Првоапелант тврди да је тек доношењем првостепене пресуде суочен с правном квалификацијом злоупотреба положаја или овлашћења из члана 383 КЗФБиХ. Уставни суд је већ указао на то да је оптужница била конципирана као опис удруживања ради вршења кривичних дјела (у тачки 1 оптужнице) и као опис радњи извршења осталих кривичних дјела ради реализације плана (у тачки 2 оптужнице). Тачком 1 оптужнице првоапеланту је било стављено на терет да је постао припадник удружења ради вршења кривичних дјела. Тачка 2 оптужнице је обухватала конкретна кривична дјела која је починио у саставу удружења

(види тач. 8 и 9 одлуке). Другостепени суд је испитао тај првоапелантов навод и утврдио је да је неоснован (види тачку 112 ове одлуке). Наиме, суд је навео да је "чињенични супстрат основа сумње преточен у оптужни акт, а суд није изашао из оквира инкриминисаног догађаја, нити [првоапелантових] радњи". Осим тога, другостепени суд је навео да се нису мијењале чињенице које представљају битна обиљежја инкриминисаног кривичног дјела. Међутим, другостепени суд није конкретизовао шта је оптужницом било стављено на терет првоапеланту, каква је била правна квалификација, односно није се изјаснио јасно и одређено о томе да ли је првоапелант био оптужен за кривично дјело правно квалификовано као злоупотреба положаја или овлашћења. То још више долази до изражаја када се чита првостепена пресуда која изреку пресуде, тачку I осуђујућег дијела, повезује са тачком 2 оптужнице (види тач. 15–18 одлуке). Наиме, у тачки 2 оптужнице у односу на првоапеланта није наведено кривично дјело злоупотребе положаја или овлашћења, већ су наведена кривична дјела за која је у коначници ослобођен (види тачку 9ц. ове одлуке). Дакле, Уставни суд примјећује да на ту јасну првоапелантову тврдњу – да прије доношења првостепене пресуде никада није био суочен с правном квалификацијом за коју је осуђен – Суд БиХ у другостепеној пресуди није дао јасан одговор. Такође, одговор који је Тужилаштво дало на првоапелантову апелацију није разријешило ту дилему, већ ју је само продубило (види тач. 167–168 ове одлуке). Наиме, Уставни суд запажа да из одговора Тужилаштва произлази да је у односу на апеланта правна квалификација наведена у тачки 1 оптужнице, што је онда супротно ономе што је првостепени суд утврдио у пресуди. Осим тога, а супротно и првоапелантовим наводима, неспорно је да је суд извршио "квалификацију" одређених првоапелантових радњи, што је наведено у пресуди (види тач. 80 и 81), из чега може да се закључи да је Тужилаштво те првоапелантове радње другачије квалификовало.

195. Уставни суд сматра да је Суд БиХ, одлучујући о том жалбеном приговору, требао да отклони сваку сумњу у правну квалификацију, односно да јасно наведе да ли је првоапелант био оптужен за исто дјело за које је осуђен. Ако је кривично дјело правно квалификовано као злоупотреба положаја или овлашћења, суд је требао јасно да наведе у којој тачки оптужнице је била садржана таква квалификација. Наиме, од тога зависи закључак о томе да ли је првоапелант имао могућност да припреми своју одбрану, односно да ли му је од почетка било сасвим јасно да му се на терет ставља и наведено кривично дјело. На основу достављених пресуда Уставни суд сматра да у конкретном случају није отклоњена сумња у то да је првоапелант с правном квалификацијом за коју је осуђен први пут суочен у првостепеној пресуди, те да због тога није могао ни да припреми своју одбрану. Све наведено се односи и на трећеапеланта, односно правно лице.

196. Стога, у недостатку детаљног образложења на то изузетно важно питање, Уставни суд закључује да је првоапеланту и трећеапеланту повријеђено право из члана 6 став 3 тачка а) Европске конвенције.

197. С обзиром на такав закључак, Уставни суд неће испитивати остале наводе првоапеланта и трећеапеланта о кршењу права из Европске конвенције, већ ће предмет у том дијелу вратити на поновно одлучивање.

Остали наводи другоапеланта и четвртоапеланта Незаконити докази

198. У вези с наводима којима се указује на незаконитост одређених доказа и на произвољну оцјену спроведених доказа, Уставни суд подсећа да, према пракси

Европског суда, у члану 6 Европске конвенције нису утврђена било каква правила о прихватљивости доказа или начину на који би се они требали оцјењивати, него је то задатак редовних судова. Европски суд процјењује само то да ли је поступак у цјелини, укључујући и начин на који су прикупљени докази, био правичан те да ли је укључио испитивање њихове наводне "незаконитости" (види Европски суд, *Sorokins i Sorokina protiv Latvije*, пресуда од 28. маја 2013. године, број представке 45476/04, тачка 110). Осим тога, Уставни суд подсјећа да, према пракси Европског суда, није његова улога да одреди, у принципу, да ли одређене врсте доказа могу бити прихватљиве ако су ти докази прибављени незаконито у смислу домаћег права. Питање на које се мора одговорити јесте да ли је поступак у цјелини, укључујући и начин на који су прибављени докази, био правичан. То питање се испитује узимајући у обзир све околности предмета, укључујући и поштовање права на одбрану подносиоца представке и квалитета и важности доказа о којима је ријеч. Посебно се мора испитати да ли је подносиоцу представке дата прилика да оспори аутентичност доказа и да се успротиви њиховој употреби (види Европски суд, *López Ribalda и др. против Шпаније*, пресуда од 17. октобра 2019. године, представке бр. 1874/13 и др., тач. 150 и 151 с даљњим референцама).

199. Апеланти сматрају да је суд пресуду заснивао на незаконитим доказима, указујући на налаз и мишљење вјештака И. С., који је без наредбе за претрес ушао у магацин ФУЦЗ-а, отворио насумично три кутије и фотографисао њихов садржај те на основу тога вршио вјештачење. Уставни суд примјећује да је те наводе испитао редовни суд и у првостепеном поступку и у поступку по жалби (види тач. 102 и 110 одлуке). Суд је утврдио да су кутије с респираторима отворене само ради фотографисања, те је разграничио преглед као оперативно-техничку радњу од претреса као радње доказивања. Дакле, из садржаја службене забиљешке је закључено да се радило о законитој радњи прегледа, уз приступ просторијама који је добровољно омогућен. С обзиром на образложење које су судови о том питању дали у пресудама, Уставни суд сматра да су наводи о незаконитости тако прибављеног доказа неосновани.

200. Такође, другоапелант и четвртоапелант су у апелацији поновили и жалбене наводе о томе да је Тужилаштво приступило претресању покретних ствари претходно одузетих по потврдама о одузимању предмета, а да није пружио доказе о претходном отварању одузетих предмета, у складу са чланом 71 ЗКП-а. У вези с тим, Суд БиХ је и у првостепеној и у другостепеној пресуди образложио да су предмети пописани и идентификовани, те су опет идентификовани у записнику о претресању, те да нема сумње у њихову аутентичност и вјеродостојност (види тач. 101 и 109 ове одлуке). На тај начин је, како је образложено, обезбијеђен ланац чувања предмета, због чега процесне мањкавости, односно непоступање по одредби члана 71 не доводи по аутоматизму до повреде поступка. Уставни суд сматра да такав став кореспондира и с праксом Уставног суда из одлука бр. АП-1497/21 и АП-3912/18, те сматра да су ти наводи апеланата неосновани.

Оцјена доказа и наводно произвољна примјена материјалног права

201. Апеланти су такође незадовољни начином на који је суд оцијенио доказе. Наиме, апеланти сматрају да суд није пажљиво и једнако цијенио доказе одбране у односу на доказе оптужбе. Даље, апеланти указују на произвољну примјену материјалног права, као и на погрешно и непотпуно

утврђено чињенично стање. У вези с тим, сматрају да је суд повриједио принцип *in dubio pro reo*.

202. Уставни суд подсјећа да је, према пракси Европског суда, првенствено на домаћим органима, нарочито судовима, да рјешавају проблеме тумачења домаћих закона. Европски суд не треба поступати као суд "четврте инстанце", те стога неће, према члану 6 став 1 Европске конвенције, доводити у питање оцјену домаћих судова, осим ако се њихова утврђења могу сматрати произвољним или очигледно неразумним (види Европски суд, *Аићерић против Босне и Херцеговине*, одлука од 17. децембра 2019. године, тачка 23). Такву праксу досљедно прати и Уставни суд у својим бројним одлукама (види, између осталих, Одлуку о допуствости и меритуму број АП-20/05 од 18. маја 2005. године, објављену у "Службеном гласнику БиХ" број 58/05, тачка 23). Да би се утврђење чињеница и оцјена доказа од редовних судова могло сматрати произвољним на начин да утиче на правичност конкретног поступка, погрешни закључци тих судова о одлучним чињеницама требали би бити толико очигледни да се могу окарактерисати као неспорна грешка, другим ријечима, таква грешка коју ниједан разуман суд не би никада могао да учини (види Европски суд, *Vochan против Украјине* (број 2) [BV], пресуда од 5. фебруара 2015. године, представка број 22251/08, тачка 62 с даљњим референцама). Такву праксу слиједи досљедно и Уставни суд у својим бројним одлукама (види, нпр. Одлуку о допуствости и меритуму број АП-1111/20 од 12. јануара 2022. године, тачка 25 с даљњим референцама).

203. У конкретном случају, Уставни суд указује да је првостепени суд, након спроведеног доказног поступка, јасно и детаљно образложио које је доказе и како цијенио и на основу чега је донио закључак о кривици апеланата. Такође, суд је јасно навео материјалне прописе које је примјенио. Суд БиХ је детаљно образложио сва питања која је сматрао одлучујућим за правилно одлучење, као што су: поступак о јавним набавкама, службена својства апеланата, радње злоупотребе, психички однос према дјелу, те је дао детаљно образложену оцјену свих спроведених доказа, укључујући и саслушање свједока и вјештака. Незадовољство апеланата исходом поступка сагледаног у цјелини не може само по себи да доведе до закључка о произвољности у утврђењу чињеница и примјени права.

204. Апеланти, у суштини, указују да су дјеловали законито и у оквиру својих службених дужности и овлашћења, те да су инкриминисане радње предузели како би "помогли приликом проглашења стања пандемије", а да су евентуални пропусти "посљедица стања и сврха им је била спасавање живота". Међутим, редовни суд је закључио да се ради о умишљајном поступању апеланата и искоришћавању и прекорачењу службених овлашћења како би се погодноло првоапеланту и његовом правном лицу. При томе, иако су поједине утврђене чињенице и околности доказане индицијама, Суд БиХ је закључио да је "ван разумне сумње доказано да су [апеланти] починили кривично дјело за које су осуђени". Уставни суд сматра да из врло детаљног образложења оспорених пресуда произлази да су редовни судови закључак о постојању кривичних дјела за која су апеланти осуђени извели на начин који је у складу са стандардима права на правично суђење и без произвољности. Наиме, судови су испунили своју обавезу да на јасан начин наведу разумљиве разлоге на којима су оспорене одлуке засноване у односу на сва кључна чињенична и правна питања у смислу гаранција обухваћених чланом 6 став 1 Европске конвенције. Уставни суд примјећује да је редовни суд детаљно навео и разлоге због којих је поклатио вјеру вјештацима, као и зашто је поклатио вјеру исказима свједока

koje su dali u istrazi a koji su se razlikovali od iskaza na glavnom pretresu, kao i zašto neki докази одбране нису могли увјерити суд у тврдње одбране. Уставни суд је цијенио другоапелантов навод да је суд одбио приједлог одбране за извођење доказа јер је ствар "довољно разјашњења" исказом свједока, а том свједоку у коначници није поклонио вјеру (види тачку 103 ове одлуке). Међутим, тај пропуст суда не значи да је поступак у цјелини био неправичан или да је одлука суда произвољна или "очигледно неразумна", односно да није образложена на начин који би довео до кршења права на правичан поступак. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да је суд, свеобухватном анализом доказа које је прихватио и оцијенио, како појединачно тако и у међусобној вези, дошао да закључка да су апеланти починили кривично дјело које им се ставља на терет. При томе, ништа не указује да је дошло до повреде принципа *in dubio pro reo*.

205. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да у кривичном поступку сагледаном у цјелини апелантима нису биле ускраћене било какве процесне гаранције у смислу члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

Објављена пресуда не одговара писменом отпракву

206. Уставни суд примјећује да су апеланти навели да објављена пресуда не одговара писменом отпракву пресуде, због чега сматрају да је повријеђен члан 290 ЗКП-а. Суштина тих навода би се могла сажети тако да апеланти тврде да приликом објаве/читања пресуде нису наведени одређени дијелови (као нпр. службена својства апеланата, службени гласници, бројеви и датуми одлука итд.), у прилог чему се позивају на аудио-снимак, а ти дијелови су унијети у писмени отправак пресуде. Апеланти наводе да стога "објављена пресуда не одговара писменом изворнику", односно инсистирају да "аудио-снимак с изрицања пресуде мора бити од ријечи до ријечи садржан у пријепису, тј. транскрипту и представља записник о главном претресу."

207. У вези с тим питањем, Уставни суд указује на праксу Европског суда, према којој јавни карактер поступка пред судовима штити странке у поступку од тајног спровођења правде без јавног надзора. То је такође једно од средстава помоћу којих се може одржати повјерење у судове. Чинећи спровођење правде видљивим, јавност доприноси постизању циља из члана 6 став 1, односно правичног суђења, чије је јемство један од основних принципа сваког демократског друштва. Док се све државе чланице Савета Европе придржавају тог принципа јавности, њихови законодавни системи и судска пракса откривају одређену разноликост у погледу његовог обима и начина примјене, како у погледу одржавања саслушања тако и у погледу "изрицања" пресуде. Формални аспект ствари је, међутим, од секундарног значаја у поређењу са сврхом која лежи у основу јавности који се захтијева чланом 6 став 1 Европске конвенције (види Европски суд, *Pretto и остали против Италије*, представка број 7984/77, пресуда од 8. децембра 1983. године).

208. Европски суд је навео да се не осјећа обавезним да усвоји дословно тумачење ријечи "јавно изречено". Даље, Европски суд је указао да ријечи "пресуда се изриче јавно" могу да сугеришу да је потребно наглас прочитати пресуду. Међутим, многе државе чланице имају дугогодишњу традицију прибјегавања другим средствима, осим читања наглас, за објављивање одлука свих или неких својих судова (на примјер полагање у регистар доступан јавности, *op. cit. Pretto*, тачка 26).

209. У конкретном предмету Уставни суд сматра да је идентичне жалбене наводе апеланата испитао Суд БиХ у

жалбеном поступку и да је о својим закључцима дао увјерљиво образложење (види тачку 119 ове одлуке). Наиме, Уставни суд указује да је пресуда суда јавно објављена читањем изреке пресуде те да су биле позване странке и јавност. То што суд том приликом није прочитао цијелу изреку, односно зато што је испустио одређене дијелове изреке пресуде не може водити закључку о кршењу права на објаву пресуде. Апеланти су упознати о одлуци, а Суд БиХ је утврдио да је изворник пресуде идентичан писменом отпракву. Стога, Уставни суд сматра да су ти наводи о кршењу права на правично суђење неосновани.

Претпоставка невиности

210. Другоапелант и четвртоапелант наводе да им је повријеђено право на претпоставку невиности због "медијске хајке" која је трајала у току поступка, што је утицало на суд који је одлучивао.

Писање медија

211. У односу на наводе апеланата да је негативан публицитет који је пратио кривични поступак имао утицаја на суд, Уставни суд наглашава да, иако су судови једини позвани да донесу оцјену о оптужениковој кривици, они ипак не дјелују изоловано, те је стога прихватљиво да се о предмету кривичних поступака расправља и на другим мјестима, као нпр. у специјализованим публикацијама, дневним и другим новинама или у јавности генерално (види Европски суд, *Kaçiu i Kotorri против Албаније*, пресуда од 25. јуна 2013. године, представке бр. 33192/07 и др., тачка 157). Извјештавање о судским поступцима, укључујући и коментарисање, придонosi њиховој јавности и у потпуно је складу са захтјевом из члана 6 став 1 Европске конвенције да судске расправе треба да буду јавне. Осим тога, Европски суд је указао и да медији не смију прекорачити одређене границе, нарочито у погледу заштите права на приватност оптуженог у кривичном поступку и претпоставке невиности (види Европски суд, *Bédar против Швајцарске*, пресуда од 29. марта 2016. године, представка број 56925/08, тачка 51).

212. У конкретном случају, апеланти указују на писање медија, спроведену анкету и остало (види тачку 131 и даље ове одлуке), истичући да је све наведено утицало на одлуку суда, што су износили и у жалби. Из тога би се могао извући закључак да апеланти сматрају да су због писања медија "унапријед осуђени". Међутим, Уставни суд указује да је Суд БиХ, разматрајући исте наводе изнесене у жалби, закључио да је изостала конкретизација разлога на основу којих апеланти сматрају да је суд прејудуцирао кривицу (види тачку 120 ове одлуке). Уставни суд запажа да ни у апелацији нису конкретизовани разлози из којих би могло да се утврди да је писање медија заиста имало утицаја на одлуку суда. Апеланти указују да је суд у одлуку "инкорпорирао писмо анестезиолога 'које се појавило у медијима'", али суд је то питање јасно и детаљно образложио у оспореним одлукама (види тач. 91 и 109). При томе, Уставни суд напомиње да су два апеланта личности из јавнополитичког живота, па је и занимање јавности за тај случај било далеко веће, нарочито зато што се радило о питању набавке одговарајућих респиратора у вријеме пандемије. При томе, Уставни суд наглашава да је праћење таквих поступака у интересу јавности, али то никако не значи потпуну слободу медија, без контроле и провјере објављених информација. Што се тиче самог писања медија, те разних навода који су изнијети, Уставни суд сматра да су апеланти имали и користили могућност да покрену одговарајуће поступке ради заштите својих права пред редовним судовима (види тачку 138 одлуке). Међутим, ништа од наведеног не може да доведе до закључка да је због писања медија о конкретном поступку

донијета осуђујућа одлука, односно да је то имало утицаја на суд приликом одлучивања, нарочито када се то питање сагледа у контексту с већ изнесеним закључцима Уставног суда у вези с правом на правичан поступак.

Изјаве јавних званичника

213. Уставни суд указује да члан 6 став 2 забрањује изјаве јавних званичника о кривичним истрагама које су у току и које подстичу јавност на вјеровање да је осумњичени крив те којима се прејудииира оцјена чињеница коју спроводи надлежни суд (види Европски суд, *Ismoilov и други против Русије*, пресуда од 24. априла 2008. године, представка број 2947/06, тачка 161). Да ли нека изјава јавног званичника представља повреду претпоставке невиности утврђује се у контексту конкретних околности у којима је та изјава дата (види Европски суд, *Пеиша против Хрватске*, пресуда од 8. априла 2010. године, представка број 40523/08, тачка 141).

214. Уставни суд запажа да су у конкретном поступку високи званичници, политичари и предсједници политичких странака у току поступка давали изјаве чији садржај неспорно упућује на "кривицу апеланата (види тач. 139–142 ове одлуке).

215. Уставни суд је у својој пракси у неколико наврата утврдио повреду права на претпоставку невиности у вези с изјавама политичара и других високих званичника који су, прије доношења правоснажне пресуде, доносили закључке о кривици апеланата (види Уставни суд, одлуке о допуствости и меритуму бр. *АП-4319/14* од 18. децембра 2014. године, тачка 35, и *АП-2011/15* од 22. децембра 2016. године, тачка 50 с даљњим референцама, доступне на www.ustavnisud.ba). У тим предметима апеланти су подносили апелације у релативно кратком времену након што су изјаве које су за њих биле спорне постале доступне јавности и у "почетној" фази поступка, односно прије доношења првостепених пресуда. У таквим ситуацијама Уставни суд је, за разлику од Европског суда, могао да промтпно реагује и да својом одлуком, ако утврди повреду, прије доношења одлуке о кривњи, укаже на спорну изјаву званичника и њен евентуални штетан утицај на претпоставку невиности.

216. За разлику од тих предмета, у конкретном случају апеланти су на то питање указали тек у апелацији, односно након доношења другостепене пресуде. Уставни суд наглашава да се гаранције тог права активирају у току поступка, још од фазе истраге, али трају до доношења коначне, правоснажне пресуде, бар у односу на кривичноправни аспект.

217. Уставни суд запажа да су спорне изјаве јавних званичника представљале изјаву о кривици апеланата (види тач. 139–141 ове одлуке). Будући да су личности које су дале изјаве биле на високом положајима, оне су требале поступати с нарочитим опрезом у свом избору ријечи за описивање кривичног поступка против апеланата који је био у току. С обзиром на садржај њихових изјава, Уставни суд сматра да су њихове изјаве сигурно охрабриле јавност да вјерује да су апеланти криви прије него им је кривња доказана у складу са законом. У складу с наведеним, Уставни суд сматра да је дошло до повреду права апеланата на претпоставку невиности. При томе, Уставни суд указује да је због обимности предмета навео само три изјаве предсједника политичких странака, које је и провјерио јер су и даље доступне на интернету, али да није сматрао да је потребно да наводи или провјерава садржај осталих изјава које су дала остала високопозиционирана лица која се помињу у апелацији.

218. Међутим, Уставни суд наглашава да не сматра да су те изјаве утицале на суд, односно на судије да донесу осуђујуће пресуде, за разлику од неких предмета Европског суда у којима је то утврђено (види *Бавчар против Словеније*, пресуда од 7. септембра 2023. године, представка број 17053/20). У том предмету Европски суд је навео да је изјава министра правде: "Ако овај случај [Бавчар] застари (...) овдје ћу учинити све да се главе котрљају... Мислим да ће пуно људи морати одговорати [за то] и ја ћу бити први који ће тражити одговоре..." изазвала реакцију судија јер је предсједник првостепеног суда, износећи став својих колега, оспорену изјаву доживио као најаву санкција и утврђивање одговорности судија. Европски суд је навео да иако министар није предузео ништа да покрене поступак против судија, није задатак Европског суда да "нагађа што би он учинио да је предмет враћен на поновно суђење". Ријечи које је употребио могле су прејудииирати одлуку Вишег суда. Међутим, у конкретном случају, Уставни суд не сматра да су изјаве које су давала високопозиционирана лица у конкретном предмету садржавале било какву пријетњу или позив да ће неко да одговара уколико апеланти не буду осуђени.

219. С обзиром на све наведено, Уставни суд запажа да је одређеним изјавама високих функционера дошло до повреду члана 6 став 2 Европске конвенције. Међутим, имајући у виду вријеме датих изјава, те када су апеланти то оспорили, Уставни суд сматра да је деклараторна одлука о повреди тог права довољна сатисфакција.

Изјаве Амбасаде Сједињених Америчких Држава

220. Уставни суд запажа да апеланти указују на изјаве Амбасаде САД у БиХ, односно проглашење тужилаца "херојима мјесеца" као проблематично. Уставни суд у вези с тим истиче да не може испитивати изјаве америчке дипломатије у Босни и Херцеговини.

Тужилаштво

221. Коначно, у вези с наводима о понашању Тужилаштва, апеланти наводе да је Тужилаштво на рочишту за одређивање притвора најавило "медија план". Тај "план" апеланти доводе у везу с медијским извјештајима који су пратили поступак. Апеланти указују на гостовање тадашње главне тужитељице у телевизијској емисији, када су апеланти лишени слободе и када се одлучивало о предмету. Међутим, Уставни суд примјећује да главна тужитељица није изјавила било шта што би упућивало на кривицу апеланата (види тачку 135 ове одлуке). Такође, супротно наводима апеланата, она није ни било каквим конклюдентним радњама сугерисала кривицу апеланата. Стога, Уставни суд не може да прихвати такве тврдње апеланата. Осим тога, апеланти су навели да је "суд позивао Тужилаштво, као страну у поступку, на професионализам". То је још један показатељ да је суд који је донио одлуку остао имун на медијска извјештавања и евентуални "медија план". Чињеница да је Тужилаштво на интернет страници објавило да налаз вјештака доказује да респиратори не посједују минимум потребних карактеристика за лијечење у јединицама интензивне његе (види тачку 142 ове одлуке) и да је тиме "створило страх и додатну панику међу грађанима" у току короне, није сама по себи кршење претпоставке невиности. Наиме, у тексту који је доступан на интернет страници Тужилаштва указује се на информације о поступку који води Тужилаштво и наводи се да је вјештак дао налаз, да се наставља рад на предмету и прикупљају докази. Коментари апеланата и позивање на извјештај *Amnesty Internationala* да је Тужилаштво "пријетило свједоцима" није питање претпоставке невиности, већ евентуално неких других поступака пред домаћим

надлежним тијелима. Стога, Уставни суд сматра да наведеним поступањем Тужилаштва апелантима није прекршена претпоставка невиности.

222. У односу на остале изјаве, односно писања, Уставни суд није могао да утврди да су конкретно утицали на исход поступка, а апеланти су имали и користили друга доступна средства заштите. Уставни суд не може наћи нити једно упориште у поступку на основу којег би се објективно могло сматрати да је суд донио пресуде које апеланти оспоравају под утицајем спорних изјава или да је због тога поступак спроведен на штету апеланата. Стога у том дијелу нема кршења права из члана 6 став 2 Европске конвенције.

Остали наводи

223. Апеланти су указали да нису имали дјелотворан правни лијек у смислу члана 13 Европске конвенције јер суд није "суштински испитао њихове наводе". Међутим, Уставни суд сматра да су апеланти имали и користили могућност изјављивања доступних правних лијекова, а чињеница да коришћење правног лијека није резултирало одлуком којом би апеланти били задовољни ни на који начин не доводи у питање његову доступност или ефикасност, односно не покреће питање гаранција које тај члан пружа.

224. Апеланти су истакли и навод о дискриминацији. Суштински, апеланти на дискриминацију указују кроз друге случајеве, односно кроз судску праксу у другим предметима у којима је одлучено другачије. Међутим, издвајање дијелова из других пресуда или чињеница о томе да је тамо другачије одлучено у околностима конкретног случаја не може довести до повреде тог права, односно не може учинити дискриминацију вјероватном. Уставни суд наглашава да се у кривичном поступку одлучује на основу утврђених чињеница те да и у сличним предметима може доћи до различитог одлучења. Међутим, то не значи да то представља дискриминацију.

225. Коначно, апеланти су указали на повреду члана 7 Европске конвенције. Међутим, Уставни суд у наводима апелације, као ни у оспореној пресуди није нашао ништа због чега би било потребно испитати тај навод, као ни остале наводе изнијете у апелацијама у вези с повредама права из других међународних докумената.

VII. Закључак

226. Уставни суд закључује да је првоапеланту и трећеапеланту повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 3 тачка а) Европске конвенције када о њиховом приговору да у оптужници не постоји правна квалификација за кривично дјело за које су у коначници проглашени кривим Суд БиХ није дао јасан одговор, па се не може закључити да су апеланти били обавијештени о свим оптужбама против њих онако како то наведени члан прописује.

227. Уставни суд закључује да је другоапеланту и четвртоапеланту повријеђено право на претпоставку невиности из члана 6 став 2 Европске конвенције због изјава које су високи званичници давали у току трајања поступка, иако ништа не указује, нити су апеланти доказали да су такве изјаве имале икакав, а камоли одлучујући утицај на одлуку судова. Осталим проблематизованим изјавама није прекршено право на претпоставку невиности.

228. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције у односу на другоапеланта и четвртоапеланта када су оспорене пресуде засноване на доказима о чијој законитости је одлучио редовни суд и о томе дао јасно и релевантно образложење које не оставља утисак произвољности. На тај начин није доведена у питање

правичност поступка као цјелине, нити је повријеђен принцип *in dubio pro reo*. Такође, Уставни суд примјеђује да су апеланти оптужени и осуђени за иста кривична дјела, те да су измјене у пресуди у односу на оптужницу такве да нису утицале на право апеланата да буду информисани о оптужби и да у складу с тим припреме одбрану.

229. Уставни суд закључује и да је суд јавно објавио пресуду на начин који није противан стандардима из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члану 6 Европске конвенције.

230. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

231. Имајући у виду одлуку у овом предмету, Уставни суд закључује да није потребно разматрати захтјеве за доношење привремених мјера.

232. У складу са чланом 43 став (1) Правила Уставног суда, судија Уставног суда Мирсад Ђеман је дао издвојено мишљење које чини саставни дио ове одлуке.

233. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић, с. р.

Издвојено мишљење судије Мирсада Ђемана

Члан 43. став (1) Правила

Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст
("Службени гласник БиХ" бр. 94/14, 47/23 и 41/24)

Уставни суд Босне и Херцеговине је Одлуком број АП-667/24 од 14. новембра 2024. године (спојена четири предмета) усвојио апелацију Ф. Х. и "Ф. Х. Сребрена малина" д.о.о. те утврдио повреду права Ф. Х. и "Ф. Х. Сребрена малина" д.о.о. у дијелу Пресуде Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 039029 23 Кж 3 од 2. новембра 2023. године којим је одлучено о приговору апеланата да "нису знали за шта се терете", чиме им је повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 3. тачка а) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, и у том дијелу "укинуо наведену пресуду у односу на Ф. Х. и 'Ф. Х. Сребрена малина' д.о.о.". Уставни суд је одлучио да у односу на њих предмет врати Суду Босне и Херцеговине, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу с "правом на правично суђење" утврђено Уставом БиХ и Европском конвенцијом, те наложио Суду Босне и Херцеговине да, у складу с Правилима Уставног суда, обавијести Уставни суд о предузетим мјерама с циљем извршења те одлуке.

Истом одлуком дјелимично су усвојене апелације Ф. С. и Ф. Н. и утврђена повреда члана II/3.е) Устава БиХ и члана 6. став 2. Европске конвенције у поступку утврђивања "кривичне оптужбе" против апеланата у вези с изјавама неких јавних званичника (прије и током трајања поступка пред редовним судовима) којима је Ф. С. и Ф. Н., дакле другоапеланту и четвртоапеланту, повријеђено "право на претпоставку (пресумпцију) невиности". Истовремено су одбијене као неосноване њихове апелације у односу на остале наводе о повреди права на правично суђење из члана II/3.е) Устава БиХ и члана 6. ст. 1. и 3. Европске конвенције.

За разлику од одлуке која се односи на Ф. Х. и "Ф. Х. Сребрена малина" д.о.о., дакле на првоапеланта и трећеапеланта, којом је Уставни суд одлучио да у једном дијелу предмет врати Суду Босне и Херцеговине на поновно одлучивање, Уставни суд је у односу на апеланте Ф. С. и Ф.

Н., тј. на другоапеланта и четвртоапеланта, одлучио да им је само "деклараторна одлука" довољна сатисфакција.

С обзиром на то да се у поступку пред Уставним судом расправљало и гласало о приједлогу одлуке у цјелини, иако се с одређеним дијеловима диспозитива/одлучења и образложења слажем (нпр. о утврђеној повреди права првоапеланта и трећеапеланта, о заснивању надлежности Суда БиХ у том случају, о објављивању пресуде и писменом отпракку пресуде итд.), ипак, због разлога које ћу укратко образложити, нисам могао подржати одлуку.

Прије свега, а то и јест разлог мога неслагања с одлуком већине, желим нагласити да сам ја углавном ближе приступу, правној логици и аргументацији коју су у апелацијама и током поступка пред редовним судом (првостепеним и другостепеним вијећем) изложили и образложили апеланти те председник првостепеног судећег вијећа у свом издвојеном мишљењу о првостепеној одлуци. При томе, између осталог, мислим на (као кључне разлоге и околности које је требало узети у обзир) укупне ванредне околности, односно "стање несреће", како их је назвала Влада Федерације БиХ (паника, страх, колективна и појединачна психоза и сл. не само у Федерацији БиХ него и у цијелој Босни и Херцеговини, па и планетарно), изазване пандемијом коронавируса (COVID-19), у којима су се, према оптужници и пресудама, десиле радње извршења које су апелантима стављене на терет, а које околности су у одлучујућој мјери утјецале на дјеловање односно понашање оптужених, посебно другооптуженог и четвртооптуженог као јавних званичника; затим на субјективни и објективни идентитет оптужнице; вољни елемент, тј. постојање или непостојање намјере оптужених да почине кривично дјело/кривична дјела; чињеницу да оптужба и изведени докази нису, посебно према неким од апеланата, испуњавали стандард "ван разумне сумње" (што су апеланти детаљно образложили); широко кориштење индиција као основа за закључак о наводној кривици неких апеланата и доказа којима се то поткрепљује; примјену принципа *in dubio pro reo* итд. Затим, нејасно је зашто ни редовни суд у оба судећа вијећа нити већина у Уставном суду (у контексту права на правично суђење) нису уопће обратили пажњу (?) на тврдњу коју је у издвојеном мишљењу (разумно је закључити и током суђења) изнио председник првостепеног судећег вијећа Суда БиХ да је четвртоапелант Ф. Н. као премијер Владе Федерације БиХ тражио да се у поступак набавке респиратора укључе "велике, за то регистроване фирме", те да се, како то тврди председник првостепеног вијећа, одазвао само власник компаније "Виолета" Груде, који је на крају одустао због комплицираних "административних процедура" и сл. Дакле, ни већини у Уставном суду се то није учинило релевантним, мада је, према моме мишљењу, од правилног утврђивања чињеница и у вези с тим зависила не само квалификација дјела него се тек зависно од одговора на то питање може дати поуздан суд о томе јесу ли Ф. Н. односно његова фирма "Сребрена малина" били наводно незаконито привилегирани и, консеквентно, да ли је евентуално било мјеста примјени члана 10. Закона о јавним набавкама приликом набавке спорних респиратора или не.

Не сматрам стога потребним детаљније наводити нити образлагати, заправо понављати аргументацију која је опширно изложена и образложена у апелацији и другим поднесцима апеланата односно у издвојеном мишљењу председника првостепеног судећег вијећа. Уосталом, чињенични супстрат, правна логика и аргументација, како за усвајајући тако и за одбијајући дио апелација, коректно су наведени и образложени у одлуци Уставног суда (види нпр. поглавља III, IV и V).

Међутим, није могуће не примијетити да почетна, готово кључна инкриминација на којој је Тужилаштво засновало и даље развијало концепт оптужења свих апеланата, а то је "удруживање с циљем почињања кривичних дјела" прописаних кривичним законом Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске (организирањем или пристајањем да се буде члан групе), није доказана ни за једног од апеланата. Управо је та и таква почетна инкриминација значајно, ако не и одлучујуће, утјецала на конструкцију оптужнице и даље је, без обзира на то што је на крају одбачена као недоказана, ипак се може закључити, сасвим извјесно креирала атмосферу током суђења и определијелила судску одлуку на обје инстанце редовног суда, па и одлуку Уставног суда.

Такођер, иако је петооптужена Ј. М. као министрица финансија у Влади Федерације БиХ те шефица Федералног штаба Цивилне заштите била укључена и потписала налоге за исплату којима су ангажирана буџетска средства за набавку спорних респиратора и друге опреме и средстава, именована је у потпуности ослобођена оптужбе (оптужба ју је теретила да је починила кривично дјело несавјесног рада у служби). Слажем се с ослобађајућом пресудом. Међутим, када се све узме у обзир, тј. укупан контекст, а посебно надлежности и одговорности, те радње и поступци четвртоапеланта, другоапеланта и петооптужене, намеће се озбиљно питање да ли се овдје ипак ради о неједнаком поступању према четвртоапеланту и другоапеланту у односу на петооптужену или обротно.

Због наведеног, пресуду је због повреде права на правично суђење требало укинути и вратити на поновно суђење не само у односу на првоапеланта и трећеапеланта, како је Уставни суд одлучио, него и у односу на другоапеланта и четвртоапеланта и у том смислу преиспитати да ли, с обзиром на свеукупне околности, посебно у почетној фази пандемије коронавируса, има елемената за кривичну одговорност било кога од оптужених односно апеланата.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-667/24**, rješavajući apelacije **F. H. i drugih**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1), (2) i (3) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Mirsad Ćeman, sudija
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija

na sjednici održanoj 14. novembra 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o.**

Utvrđuje se povreda prava **F. H. i "F. H. Srebrena malina"**

d.o.o. u dijelu Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine kojim je odlučeno o prigovoru apelanata da nisu znali za šta se terete, čime je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine u odnosu na **F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o.**

Predmet se vraća Sudu Bosne i Hercegovine koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu s pravom na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Djelimično se usvaja apelacija **F. S. i F. N.**

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u postupku utvrđivanja "krivične optužbe" u vezi s izjavama javnih zvaničnika Elmedina Konakovića, Fahrudina Radončića i Nermina Nikšića.

Odbija se kao neosnovana apelacija **F. S. i F. N.** podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine u odnosu na ostale navode o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. F. H. (u daljnjem tekstu: prvoapelant), kojeg zastupa Mirna Avdibegović, advokat iz Advokatskog društva "HEAD legal" d.o.o., Sarajevo, podnio je 20. februara 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine i S1 2 K 039029 21 K od 5. aprila 2023. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP-677/24. Apelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu odložio izvršenje kazne zatvora. Apelant je 23. marta dostavio nove informacije u vezi s privremenom mjerom.

2. F. S. (u daljnjem tekstu: drugoapelant), kojeg zastupa Marsela Bajramović, advokat sa Ilidže, podnio je 28. februara 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv istih presuda. Apelacija je zavedena pod brojem AP-840/24. Drugoapelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu odložio izvršenje kazne zatvora.

3. Pravna osoba "S. M." (u daljnjem tekstu: trećeapelant), koju zastupa Mirza Dževdetbegović, advokat iz Advokatskog društva "HEAD legal" d.o.o. Sarajevo, podnijela je 21. marta 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv istih presuda Suda BiH. Apelacija je zavedena pod brojem AP-1233/24. Naknadno, apelant je tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu odložio izvršenje novčane kazne i oduzimanje imovinske koristi.

4. F. N. (u daljnjem tekstu: četvrtoapelant), kojeg zastupaju Senad Pećanin i Elmir Jahić, advokati iz Sarajeva, podnio je 25. marta 2024. godine apelaciju Ustavnom sudu protiv istih presuda Suda BiH. Apelacija je zavedena pod brojem AP-1260/24. Četvrtoapelant je također tražio da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi mu odložio izvršenje kazne zatvora.

5. Imajući u vidu da su apelacijama osporene iste presude, kao i da se apelacijama pokreću slična pravna pitanja, Ustavni sud je, u skladu sa članom 32. Pravila Ustavnog suda, odlučio da spoji apelacije i donese jednu odluku pod brojem AP-667/24.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

6. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je da dostave odgovore na apelacije. Sud BiH dostavio je odgovore na sve apelacije, a Tužilaštvo je dostavilo odgovor na apelaciju prvoapelanta i drugoapelanta. Odgovori su dostavljeni apelantima radi eventualnog izjašnjenja. Apelanti su se izjasnili na odgovore, a u nekoliko navrata su dopunjavali apelacije novim informacijama (npr. da su počeli izdržavati kazne).

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumentata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Optužnica

8. Optužnicom Tužilaštva apellantima je stavljeno na teret kako slijedi:

a. Četvrtoapelantu da je:

- udružio više osoba s ciljem počinjenja krivičnih djela propisanih krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, i to zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZFBiH, primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz člana 219. stav (3) u vezi sa stavom (2) KZBiH, pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH, krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav (2) KZFBiH, krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH i povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz člana 262. stav (2) KZRS (tačka 1. izreke optužnice);

- kao premijer, iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlaštenja i prekoračivši granice svoje službene ovlasti, pribavio imovinsku korist sebi i pripadnicima udruženja, te budžetu Federacije BiH nanio imovinsku štetu, a pribavljena imovinska korist prelazi 50.000 KM. Zatim, da je radi pribavljanja koristi za sebe i drugog koristio svoj službeni i utjecajni položaj premijera omogućivši da službena osoba u Agenciji za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine upiše pravnu osobu (trećeapelanta) u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, te da izda dozvolu za hitni interventni uvoz medicinskih sredstava. Stavljeno mu je na teret i da je u službenu ispravu unio neistiniti podatak koji je svojim potpisom i službenim pečatom ovjerio, te tako neistinitu službenu ispravu upotrijebio u službi kao da je istinita, a da je novac, za koji je znao da je pribavljen krivičnim djelom i koji prelazi iznos od 200.000 KM, u sastavu udruženja prikrivao, te na drugi način pokušao prikriti njegovu prirodu, raspolaganje, kretanje, a takav novac je pribavljen počinjenjem krivičnog djela na području dva entiteta i u inozemstvu (tačka 2. izreke optužnice);

b. Drugoapelantu da je:

- postao pripadnik udruženja s ciljem počinjenja krivičnih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske i dalje isto kako je navedeno za četvrtoapelanta (tačka 1. izreke optužnice);

- kao direktor Federalne uprave Civilne zaštite/načelnik Federalnog štaba Civilne zaštite, iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlaštenja i prekoračivši granice svoje službene ovlasti, pribavio sebi i drugom korist, te budžetu Federacije BiH nanio imovinsku štetu, a pribavljena imovinska korist prelazi 50.000 KM. Zatim, da je kao direktor Federalne uprave Civilne zaštite u službenu ispravu i spis unio neistinite podatke, te takvu neistinitu službenu ispravu i spis upotrijebio u službi kao da su istiniti, na koji način je novac, za koji je znao da je pribavljen krivičnim djelom i koji prelazi iznos od 200.000 KM, u sastavu

udruženja prikrivao, a takav novac je pribavljen počinjenjem krivičnog djela na području dva entiteta i u inozemstvu (tačka 2. izreke optužnice);

c. Prvoapelantu da je:

- postao pripadnik udruženja s ciljem počinjenja krivičnih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, i dalje isto kako je navedeno za četvrtoapelanta i drugoapelanta (tačka 1. izreke optužnice);

- novac, koji prelazi iznos od 200.000 KM, za koji je znao da je pribavljen učinjenjem krivičnog djela držao, a zatim njime raspolagao i koristio u privrednom poslovanju, te ga u sastavu udruženja prikrivao, a takav novac je pribavljen počinjenjem krivičnog djela na području dva entiteta i u inozemstvu. Zatim, da je to učinio tako što je koristio neistinite poslovne isprave kao da su istinite, te da je, s ciljem prikrivanja navedenog, u poslovne knjige, isprave i spise, koje je dužan voditi po osnovu zakona, unio neistinite podatke (tačka 2. izreke optužnice);

d. Trećeapelantu kao pravnoj osobi da je:

- pod tačk. 1. i 2. izreke optužnice odgovoran za učinjena krivična djela u granicama odgovornosti prvoapelanta kao jedine odgovorne osobe, pa je postao pripadnik udruženja i dalje kako je navedeno za ostale apelante u tački 1. izreke optužnice;

- novac, za koji je rukovodeći organ znao da potječe iz krivičnog djela i čiji iznos prelazi iznos od 200.000 KM, u sastavu udruženja prikrivao, a takav novac je pribavljen počinjenjem krivičnog djela na području dva entiteta i u inozemstvu, i to tako što je koristio neistinite poslovne isprave kao da su istinite. Također, da je s ciljem prikrivanja navedenog, u poslovne knjige, isprave i spise, koje je dužan voditi po osnovu zakona, unio neistinite podatke (tačka 2. izreke optužnice);

e. Petooptuženoj J. M. da je:

- kao ministrica finansija u Vladi FBiH i zamjenica premijera u Vladi FBiH, te kao komandant Federalnog štaba Civilne zaštite, svjesnim kršenjem zakona i drugih propisa i propuštanjem dužnosti nadzora, očigledno nesavjesno postupala u vršenju dužnosti, pa je zbog toga nastupila imovinska šteta koja prelazi iznos od 10.000 KM (tačka 3. izreke optužnice).

9. Prema pravnoj kvalifikaciji Tužilaštva apelantima je stavljeno na teret da su navedenim radnjama počinili sljedeća krivična djela:

a. Četvrtoapelant:

- pod tačkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. stav (1) KZBiH, u vezi s krivičnim djelima zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZFBiH; primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz člana 219. stav (3) u vezi sa stavom (2) KZBiH; pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih i trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav (2) KZFBiH; krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH i povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz člana 262. stav (2) KZRS; i

- pod tačkom 2. optužnice: zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZFBiH (u produženom trajanju); primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz člana 219. stav (3) u vezi sa stavom (2) KZBiH; krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH i pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH, a sve u vezi sa članom 53. KZBiH (stjecaj);

b. Drugoapelant:

- pod tačkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. stav (2) KZBiH i dalje isto kao četvrtoapelant; i

- pod tačkom 2. optužnice: zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZFBiH (u produženom trajanju); krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH i pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH, a sve u vezi sa članom 53. KZBiH (stjecaj);

c. Prvoapelant:

- pod tačkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. stav (2) KZBiH, u vezi s krivičnim djelima zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZFBiH; primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz člana 219. stav (3) u vezi sa stavom (2) KZBiH; pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav (2) KZFBiH; krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH i povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz člana 262. stav (2) KZRS; i

- pod tačkom 2. optužnice: pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav (2) KZFBiH i povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz člana 262. stav (2) KZRS, a sve u vezi sa članom 53. KZBiH (stjecaj);

d. Trećeapelant kao pravna osoba:

- pod tačkom 1. optužnice: udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. stav (2) KZBiH, u vezi s krivičnim djelima zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZFBiH; primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu utjecajem iz člana 219. stav (3) u vezi sa stavom (2) KZBiH; pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav (2) KZFBiH; krivotvorenje službene isprave iz člana 389. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH i povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz člana 262. stav (2) KZRS; i

- pod tačkom 2. optužnice: pranje novca iz člana 209. stav (3) u vezi sa stavom (1) KZBiH; krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 261. stav (2) KZFBiH i povreda obaveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja i njihovo falsificiranje ili uništavanje iz člana 262. stav (2) KZRS, u vezi sa članom 53. KZBiH (stjecaj), a sve u vezi sa članom 124. stav (1) tač. a) i c) KZBiH i članom 125. stav (4) KZBiH;

e. Petooptužena J. M.:

- pod tačkom 3. optužnice: nesavjestan rad u službi iz člana 387. stav (2) u vezi sa stavom (1) KZFBiH.

Prvostepena presuda – izreka

10. Presudom Suda BiH broj S1 2 K 039029 21 K od 5. aprila 2023. godine apelanti su proglašeni krivim da su radnjama, opisanim u tač. od 2.1 do 2.5 optužnice, u svojstvu službenih i odgovornih osoba, počinili krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZFBiH, u vezi sa čl. 55. i 31. istog zakona. Drugoapelant je proglašen krivim i da je počinio krivično djelo krivotvorenja službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZFBiH. Apelanti su osuđeni na kazne zatvora od četiri do šest godina. Trećeapelant, pravna osoba, proglašen je odgovornim zbog počinjenog krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, a sve u vezi s krivičnim djelom iz člana 128. stav 1. tač. a) i c) KZFBiH, člana 129. stav 1. tačka 4, čl. 132. i 133. KZFBiH. Slijedom toga, izrečena mu je novčana kazna u iznosu od 200.000 KM. Istom

presudom prvoapelantu i trećeapelantu je oduzeta imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog djela u iznosu od 694.747,78 KM, od kojeg je po potvrdi o oduzimanju predmeta privremeno oduzet dio u iznosu od 87.000 KM. Apelanti su oslobođeni optužbe da su počinili druga krivična djela navedena u tački 2. optužnice (vidi tač. 8. i 9. ove odluke).

11. Također, apelanti su oslobođeni za sva djela opisana pod tačkom 1. optužnice (vidi tač. 8. i 9. ove odluke). Petooptužena J. M. oslobođena je optužbi da je počinila krivično djelo nesavjesnog rada u službi.

12. Sud BiH je utvrdio da je Vlada FBiH proglasila stanje nesreće prouzrokovano pojavom koronavirusa, te donijela zaključak kojim se "zadužuje FUCZ da na osnovu Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća osigura u što kraćem roku operativnost sredstava namijenjenih za nabavku opreme, karantena i dr.". Također, Vlada FBiH je donijela zaključak kojim "daje saglasnost zdravstvenim ustanovama u Federaciji BiH da mogu hitno provesti postupak javnih nabavki, u skladu sa članom 10. Zakona o javnim nabavkama, radi nabavke na tržištu dostupnih respiratora, medicinske opreme, medicinskih sredstava, dezinfekcionih sredstava, kao i druge zaštitne opreme neophodne u situaciji borbe protiv globalne pandemije, a u vezi sa članom 187. Zakona o zdravstvenoj zaštiti". Nadalje, sud je utvrdio da su apelanti krivi za krivična djela za koja su osuđeni zato što su preduzeli radnje za koje su proglašeni krivim, i to:

- četvrtoapelant u svojstvu službene osobe, i to imenovanog funkcionera u organima izvršne vlasti FBiH u skladu sa članom 2. stav (3) KZFBiH, kao premijer Vlade FBiH, koji rukovodi radom Vlade i odgovara za njen rad, saziva sjednice Vlade i potpisuje akte Vlade kako je to propisano čl. 8. i 9. Poslovnika o radu Vlade FBiH, te supotpisuje odluke o platnim transakcijama putem računa (sve u skladu s relevantnim zakonima i drugim propisima detaljno navedenim u presudi);

- drugoapelant u svojstvu službene osobe, i to imenovanog funkcionera u organima izvršne vlasti FBiH u skladu sa članom 2. stav (3) KZFBiH, kao direktor Federalne uprave Civilne zaštite (u daljnjem tekstu: FUCZ), kao načelnik Federalnog štaba Civilne zaštite (u daljnjem tekstu: FŠCZ), s ovlaštenjima da rukovodi i odgovara za zakonit rad FUCZ-a, i kao naredbodavac za korištenje svih sredstava uprave, te službena osoba koja nadzire Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, koja ima ovlaštenja da kao načelnik FŠCZ-a zahtijeva sazivanje i održavanje sjednica i telefonskih sjednica, te da priprema i dostavlja materijale sazvanim sjednicama (sve u skladu s relevantnim zakonima i drugim propisima detaljno navedenim u presudi);

- prvoapelant u svojstvu odgovorne osobe u pravnoj osobi – trećeapelantu, koja je registrirana rješenjem o registraciji u skladu sa članom 123. stav 1. tačka 6) Krivičnog zakonika Republike Srpske, po rješenju o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, jedini član uprave te pravne osobe, postupajući u ime, za račun i u korist te pravne osobe; i

- trećeapelant, pravna osoba koja je registrirana rješenjem o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini, čija je osnovna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća".

13. U tački I.1 izreke presude (kako je sud naveo – tačka 2.1 izreke optužnice) navedeno je da su apelanti bili svjesni da je tačkom 6. zaključka Vlade data saglasnost isključivo zdravstvenim ustanovama da, u skladu sa članom 10. Zakona o javnim nabavkama, mogu hitno provesti postupak javnih nabavki medicinskih sredstava i dr. Također je navedeno da su znali da FUCZ, kao ugovorni organ u postupku javne nabavke medicinske opreme i sredstava, nema organ koji osigurava provođenje javnih

nabavki lijekova i medicinskih sredstava, u skladu s odredbom člana 79. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i odredbom člana 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, te odredbom člana 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima. Osim toga je navedeno da su apelanti znali i da će se posao javne nabavke, protivno odredbama Zakona o javnim nabavkama, zaključenjem direktnog sporazuma dodijeliti trećeapelantu koji nije upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Sud je naveo da je utvrdio da je četvrtoapelant, u svojstvu premijera i prekoračivši granice svojih ovlaštenja, stupio u kontakt s prvoapelantom, te dogovarao predmet ugovornog odnosa javne nabavke. Dalje je navedeno da je postignut dogovor o predmetu ugovora – 100 komada respiratora, model HC VE003 (u daljnjem tekstu: dogovoreni respiratori), po kupoprodajnoj cijeni od 10.530.000,00 KM, koja je formirana na osnovu ponude pravne osobe "Expotrade" d.o.o. Rijeka, Hrvatska, na iznos od 3.900.000,00 eura. Drugoapelant, u svojstvu direktora FUCZ-a, koristeći proširena ovlaštenja načelnika FŠCZ-a, zahtijevao je obavezno telefonsko sazivanje sjednice FŠCZ-a. Za sjednicu FUCZ-a drugoapelant je pripremio prijedlog odluke o nabavci materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM, te druge materijale za sjednicu, iz kojih nije vidljiv predmet nabavke, "svjesno prikrivši podatke o predmetu nabavke". Zatim se na sjednici FŠCZ-a saglasio s donošenjem navedene odluke i, u ime komandanta FŠCZ-a, tu je odluku i potpisao.

14. Nakon toga je, kako je dalje navedeno u presudi, četvrtoapelant radi osiguranja dogovorenog predmeta ugovora i visine novčanih sredstava za dogovorenu kupovinu spornih respiratora, iskoristivši ovlaštenja premijera, u ime Vlade FBiH potpisao "pismo namjere" od 2. aprila 2020. godine za kupovinu 100 komada dogovorenih respiratora, te istog dana sazvao hitnu sjednicu Vlade FBiH. Na sjednici je, uz četvrtoapelantovu saglasnost, donesena Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH, kojom je FUCZ-u odobreno izdvajanje sredstava u iznosu od 4.950.000,00 KM. Također je donesena i Odluka o davanju prethodne saglasnosti FŠCZ-u za nabavku materijala i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije, u ukupnom iznosu od 7.000.000,00 KM. Na osnovu tih odluka drugoapelantu su osigurana sredstva da zaključi ugovor s trećeapelantom, odnosno s prvoapelantom kao odgovornom osobom u trećeapelantu. Istog dana (2. aprila 2020. godine) prvoapelant je sačinio i dostavio trećeapelantovu ponudu za prodaju 100 komada dogovorenih respiratora za iznos od 10.530.000,00 KM. Istog dana drugoapelant je iskoristio ovlaštenja direktora, te je na osnovu dostavljene ponude odobrio i potpisao "obrasce 2 (unos faktura)", s nalogom za unos fakture dobavljača trećeapelanta u trezorsku aplikaciju ISFU na iznose od 4.950.000,00 KM i 5.800.000,00 KM iako prethodno nije zaključen kupoprodajni ugovor, niti je trećeapelant dostavio vjerodostojnu knjigovodstvenu ispravu – fakturu ili profakturu kojom dokazuje obavezu plaćanja kako je to propisano članom 56. stav (2) Zakona o budžetima u Federaciji BiH. Dalje je navedeno da je drugoapelant 3. aprila 2020. godine iskoristio ovlaštenja direktora FUCZ-a kao ugovornog organa te nabavke, suprotno odredbama člana 10. Zakona o javnim nabavkama i saopćenju Agencije za javne nabavke, te bez obrazloženja opravdanosti primjene tog člana donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama. Na osnovu toga, drugoapelant je s trećeapelantom potpisao ugovor o kupoprodaji 100 komada dogovorenih respiratora za ukupnu cijenu od 10.530.000,00 KM. Također je navedeno da je četvrtoapelant iskoristio ovlaštenja premijera "zajedno sa zamjenikom premijera", pa je 3. aprila 2020. godine potpisao prethodno pripremljene naloge za isplatu. Na osnovu toga, trećeapelantu je istog dana s računa budžeta FBiH prebačen ukupan iznos od 10.530.000,00 KM. Sud je naveo da je sve to učinjeno na osnovu odluka FŠCZ-a i Vlade FBiH,

koje su donesene zloupotrebom ovlaštenja drugoapelanta i četvrtoapelanta kao službenih osoba.

15. U tački 1.2 izreke presude (tačka 2.2 izreke optužnice) navedeno je da su apelanti znali da je ugovorom od 3. aprila 2020. godine ugovorena nabavka 100 komada respiratora, model HC VE003, za kupoprodajnu cijenu od 10.530.000,00 KM, kako je to već navedeno. Sud je naveo da je prvoapelant znao da u vrijeme izdavanja ponude i zaključenja ugovora kao prodavac nije imao na raspolaganju dogovorene respiratore, niti je imao ugovorene pravne poslove koji osiguravaju isporuku ugovorene robe. Kako je sud naveo, prvoapelant je, radi osiguranja respiratora, stupio u poslovne kontakte sa S. L., odgovornom osobom u pravnoj osobi iz Crne Gore. Ta osoba mu je ponudila da radi nabavke respiratora, za šta je iz budžeta FBiH već dobio novac, kao krajnji kupac zaključi ugovor s dobavljačem iz Narodne Republike Kine. Tim ugovorom bi za ranije prihvaćenu cijenu za 100 komada respiratora kupio 100 komada drugih respiratora, model ACM812A (u daljnjem tekstu: sporni respiratori). Pri tome je prvoapelant upozoren da je stvarna cijena tih respiratora značajno niža, te da će "od razlike tako ugovorene cijene respiratora ostvariti i dodatnu korist i da je prethodno za 200 komada tih respiratora pravna osoba iz Beograda, uz posredovanje S. L., platila iznos od pet (5) miliona eura", odnosno dvostruko manje. Sud je dalje zaključio da je četvrtoapelant iskoristio ovlaštenja premijera, pa je sačinio i potpisao i "pismo namjere" od 14. aprila 2020. godine iako je 2. aprila 2020. godine već bio potpisao "pismo namjere" (vidi tačku 14. ove odluke). U to naknadno pismo namjere četvrtoapelant je, kako je sud naveo, unio neistinit navod da je kao premijer potpisao kupovinu spornih respiratora. Nakon toga, prvoapelant je 15. aprila 2020. godine kao krajnji kupac potpisao aneks ugovora kojim prodavac iz Kine prodaje kupcu – pravnoj osobi iz Podgorice (Crna Gora) 100 komada spornih respiratora. Prvoapelant je 15. aprila 2020. godine e-mailom od S. L. primio profakture za sporne respiratore, i to jednu "s uvećanom cijenom respiratora od 3,9 miliona eura", a drugu nepotpisanu profakturu tog uvećanog iznosa u protivvrijednosti od 30.000.000,00 RMB (valuta NR Kine), koje je S. L. prethodno pribavila od S. C. iz Velike Britanije. Prvoapelant je istog dana, po osnovu tih profaktura, izdao nalog banci za doznaku u inozemstvo iznosa od 7.620.300,00 KM u korist pravne osobe iz Kine. Taj nalog je realiziran 16. aprila 2020. godine. Sud je dalje zaključio da je drugoapelant u periodu od 24. aprila 2020. godine, prekoračivši ovlaštenja direktora FUCZ-a, naložio S. A., pomoćnici direktora FUCZ-a, "da u svim dokumentima spisa nabavke respiratora izvrši izmjene predmeta ugovora", pa da umjesto ranije ugovorenog modela respiratora unese model spornih respiratora. Osim toga, naložio joj je da se u spis nabavke uloži specifikacija modela spornih respiratora, te da uništi stranice dokumenata i specifikaciju modela dogovorenih respiratora. Sud je naveo da je drugoapelant pomoćnicu direktora doveo u zabludu "da se radi o tehničkoj grešci, u šta je ona povjerovala", pa da je učinila onako kako je drugoapelant naložio.

16. U tački 1.3 izreke presude (tačka 2.3 izreke optužnice) navedeno je da je prvoapelant u periodu od 3. aprila do 4. maja 2020. godine raspolagao novcem za koji je znao da je stečen učinjenim radnjama navedenim u tač. 1.1 i 1.2 izreke presude, tako što je vršio plaćanja i isplate u Bosni i Hercegovini i inozemstvu u ukupnom iznosu od oko 400.000,00 KM. Dalje je navedeno da je prvoapelant 27. aprila 2020. godine "u opisanoj namjeri raspolaganja" podigao u gotovini novac u iznosu od 100.000,00 KM koji je upotrijebio "na njemu poznati način". S ciljem prikrivanja te gotovinske isplate i svrhe korištenja novčanih sredstava, prvoapelant je 5. maja 2020. godine izdao nalog knjigovođi V. K. da sačini odluku o povećanju blagajničkog maksimuma na 120.000 KM, te da odluku datira s danom 27. april 2020. godine, nakon čega je, s ciljem daljnjeg prikrivanja prirode

tih novčanih sredstava, naložio V. K. da sačini odluku o raspodjeli tih novčanih sredstava za navodni otkup malina, što je V. K. i uradila.

17. U tački 1.4 izreke presude (po tački 2.4 optužnice) sud je naveo da su prvoapelant i četvrtoapelant znali da je trećeapelantova osnovna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća" i da nije upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, što bi, prema članu 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima, bio uvjet za uvoz i promet medicinskih sredstava. Uprkos tome, prvoapelant je tražio od četvrtoapelanta da se ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ALMS). Četvrtoapelant je, koristeći službeni položaj, naložio H. G., direktoru Ureda premijera Vlade FBiH (u daljnjem tekstu: Ured premijera), da u ime tog ureda i u ime premijera u kontaktima sa službenim ili odgovornim osobama ALMS-a ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Po tim uputama je H. G. i postupao, te je u neposrednim kontaktima s H. A., članom Stručnog vijeća ALMS-a, dobio kontakt-telefon I. F., glavnog inspektora ALMS-a. S njim je 23. aprila 2020. godine telefonskim putem ostvario neposredni kontakt, nakon čega je istog dana prvoapelant podnio ALMS-u zahtjev za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Dalje je navedeno da je 25. aprila 2020. godine na Međunarodni aerodrom u Sarajevu dopremljeno ukupno 80 komada spornih respiratora, nakon čega je 27. aprila 2020. godine trećeapelant upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava iako nije ispunjavao uvjete propisane odredbom člana 109. ZLMS-a. Naime, u skladu s odredbom člana 109. stav (1) tačka a), trećeapelant nije prije početka bavljenja navedenom djelatnošću svoju djelatnost prijavio ALMS-u, niti je ispunjavao ostale uvjete propisane članom 109. stav (1) tač. b), c) i d). Istog dana trećeapelant je dobio saglasnost za hitan uvoz medicinskih sredstava koja nisu upisana u Registar medicinskih sredstava BiH, dok je 27. maja 2020. godine dopremljeno preostalih 20 spornih respiratora. To je, kako je navedeno, omogućilo prvoapelantu i njegovoj pravnoj osobi (trećeapelantu) stjecanje imovinske koristi "u samo njemu tačno poznatom iznosu, ali ne manje od 694.747,78 KM". Taj iznos čine sredstva blokirana po rješenju Suda BiH od 8. maja 2024. godine, po računu trećeapelanta (u ukupnom iznosu od 1.096.520,78 KM) i potrošena sredstva opisana u tački 1.3 izreke. To je budžetu Federacije BiH prouzrokovalo štetu "u neutvrđenoj novčanoj visini" jer kupljena a zatim i isporučena medicinska oprema – 100 komada spornih respiratora "ne posjeduje ni minimum potrebnih bitnih karakteristika za adekvatan tretman pacijenata koji zbog oboljenja COVID-19 imaju srednje i teške kliničke slike, zbog čega se ne preporučuje njihova primjena u jedinicama intenzivne njege, odnosno oni nisu namijenjeni za upotrebu u invazivnom liječenju, posebno za bolesnike oboljele od COVID-19, koji su u kritičnom stanju i kojima može trebati dugotrajna invazivna i visoko-niska ventilacija".

18. U tački 1.5 izreke presude (po tački 2.5 optužnice) utvrđeno je da je u periodu od 25. marta do 25. aprila 2020. godine drugoapelant, prekoračivši granice ovlaštenja, bez pokrenutog postupka javne nabavke u skladu sa Zakonom o javnoj nabavci, s ciljem osiguranja osnova za zaključenje ugovora o kupovini zaštitne opreme, pozvao prvoapelanta, kao odgovornu osobu trećeapelanta, da dostavi FUCZ-u ponudu za prodaju zaštitne opreme. Prvoapelant je isti dan to i učinio, te e-mailom dostavio ponudu, nakon čega su u međusobnim kontaktima utvrđivali cijenu i količinu zaštitne opreme. Četvrtoapelant je, prekoračivši granice ovlaštenja premijera, stupio u kontakt s prvoapelantom, pa je 2. aprila 2020. godine naložio B. Dž., sekretarici u Uredu premijera, da e-mailom prvoapelantu dostavi "zahtjev – dio

ukupnih potreba", u čijem sadržaju su u tabelarnom prikazu iskazane količine potreba s pretpostavljenim cijenama shodno raspoloživim sredstvima u budžetu, te da pripremi ponudu po dostavljenom dijelu dokumenta. Četvrtoapellant se pri tome koristio dijelom službenog dokumenta Zavoda za javno zdravstvo FBiH – "Plan iskazanih potreba za zdravstvene ustanove u FBiH", koji je usvojio Krizni štab Ministarstva zdravstva FBiH. Prvoapellant je istog dana na e-mail Ureda premijera dostavio ponudu naslovljenu na kupca – Vladu FBiH s iskazanom ukupnom cijenom bez PDV-a u iznosu od 2.900.000,00 KM, koju je formirao na osnovu dostavljenog Plana potreba, a koju je 3. aprila 2020. godine direktor Ureda premijera, po četvrtoapellantovom nalogu, dostavio drugoapellantu putem aplikacije Viber. Do realizacije nije došlo uslijed nedostatka odobrenih sredstava FUCZ-a, a zatim i istražnih aktivnosti nadležnih organa.

Obrazloženje prvostepene presude

19. U obrazloženju presude Sud BiH je ukazao da je za razumijevanje optužnice "bitno razumijevanje Zakona o javnim nabavkama". Također, Sud BiH je ukazao na određene okolnosti koje su prethodile tom događaju i koje su bitne za presuđenje.

20. Najprije, sud je naveo da je Vlada FBiH, nakon što je proglašeno stanje pandemije, donijela Odluku o proglašenju stanja nesreće uzrokovane koronavirusom i niz zaključaka za primjenu navedene odluke. Zaključkom broj 4 Vlade FBiH zadužen je "FUCZ da na osnovu Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća osigura u što kraćem roku operativnost sredstava namijenjenih za nabavku opreme, karantena i dr."

21. Zaključkom broj 6 Vlada FBiH je dala "saglasnost zdravstvenim ustanovama da mogu hitno provesti postupak javnih nabavki u skladu sa članom 10. Zakona o javnim nabavkama radi nabavke na tržištu dostupnih respiratora, medicinske opreme, medicinskih sredstava". Pokrenuta je rasprava o suspendiranju Zakona o javnim nabavkama, te je donijet Zaključak broj 5 kojim je naloženo Vladi FBiH da se obrati Vijeću ministara i zatraži "hitnu izmjenu člana 10. Zakona o javnim nabavkama kako bi se osiguralo izuzeće od primjene tog zakona kod nabavke opreme i dr. za suzbijanje širenja koronavirusa". Kako je Sud BiH to kasnije u presudi naveo, svrha i cilj navedene odluke Vlade i pratećih zaključaka br. 4, 5 i 6 je bila "očigledna namjera Vlade da se pozivanjem na član 10. Zakona o javnim nabavkama, radi efikasne borbe protiv pandemije, zdravstvenim ustanovama povjeri postupak javnih nabavki odstupanjem od odredbi Zakona o javnim nabavkama i tako pojednostavi postupak". Time je Vlada za postupke javnih nabavki suspendirala primjenu zakona u korist zdravstvenih ustanova. Zdravstvenim ustanovama su data široka diskreciona ovlaštenja da nabavljaju medicinsku opremu i sredstva po vlastitoj procjeni, bez utvrđenih procedura po Zakonu o javnim nabavkama, ali s registriranim veletrgovcima medicinskih sredstava i lijekova. Iako je navedeno da je takva odluka Vlade FBiH sporna, sud ju je tumačio kao "dobronamjeran napor Vlade da se olakša i ubrza nabavka svih neophodnih sredstava i opreme".

22. Sljedeći dan Agencija za javne nabavke izdala je saopćenje kojim je ukazala na postupke javnih nabavki u slučaju hitnosti, kada se koristi član 21. Zakona o javnim nabavkama, a saopćenje je javno upućeno svim ugovornim organima, pa i FUCZ-u.

23. Imajući u vidu optuženje, sud je naveo nekoliko pitanja na koja se moralo odgovoriti. Najprije se postavilo pitanje je li FUCZ mogao biti ugovorni organ spome javne nabavke i koji je postupak trebao biti proveden u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Zatim, ukoliko se radi o nezakonitoj javnoj nabavci, da li se radilo o radnjama zloupotrebe službenih i odgovornih

osoba radi pribavljanja koristi za sebe ili za druge. Nadalje, ukoliko se radi o zloupotrebama, da li su apelanti postupali udruženo kao kriminalna grupa. Ostala pitanja od značaja za utvrđivanje optužnih tvrdnji ticala su se pribavljene koristi, štete i kvaliteta nabavljenih respiratora. Nadalje, budući da se u optužnici tvrdilo da nabavljeni sporni respiratori ne zadovoljavaju ni minimum kvaliteta, Sud BiH je smatrao da je bilo potrebno odgovoriti i na pitanje je li prije odluke o nabavci i pokrenutog postupka bila utvrđena vrsta i karakteristike respiratora koji se trebaju nabaviti, količina i ko je to trebalo da definiira.

24. Sud je dalje ukazao da je u toku postupka kao dokaz proveden dokument "Plan potreba Zavoda za javno zdravstvo" u kojem je iskazana potreba za nabavkom "300 respiratora za djecu i odrasle". Odluku o nabavci, čime je zvanično započeo postupak javne nabavke, donio je drugoapellant u svojstvu direktora FUCZ-a.

25. Sud BiH je dalje u obrazloženju naveo da FUCZ kao ugovorni organ nije mogao pokrenuti postupak javne nabavke respiratora na način da drugoapellant donese odluku o izuzeću od primjene zakona, pozivajući se na član 10. Zakona o javnim nabavkama. Naime, kako je obrazloženo, kada se odlučio za javnu nabavku respiratora ugovorni organ je morao primijeniti član 21. Zakona o javnim nabavkama, te je drugoapellantova obaveza bila da na zakonit i pravilan način tumači odredbe Zakona o javnim nabavkama. Sud je dalje naveo da bi se pravilnom primjenom zakonskih odredbi izbjeglo avansno plaćanje nekvalificiranom dobavljaču, kao i nezakonita javna nabavka kojom se dodijelilo deset miliona KM budžetskog novca. Sud BiH je zaključio da ugovorni organ – FUCZ nije samostalno, savjesno i profesionalno pokrenuo postupak javne nabavke, da nije izabrao odgovarajući postupak po zakonu i pravilno i zakonito utvrdio elemente javne nabavke i predmet, niti se pravilno i zakonito opredijelio za ugovornu stranu. Ugovorni organ nije odabrao jednog od 273 registrirana veleprometnika medicinske opreme. Sud je zaključio da su drugoapellant i četvrtoapellant djelovali zajednički, te s umišljajem da prvoapellantu i trećeapellantu pribave korist. Do tog zaključka sud je došao analizom subjektivnih, ali i objektivnih dokaza – rezultata pribavljenih pretresima mobilnih telefona, koje su u međusobnoj komunikaciji koristili apelanti, a koji su izvedeni na glavnom pretresu. Sud BiH je naveo da je "van razumne sumnje" utvrdio da je dogovor o odabiru trećeapellanta kao dobavljača medicinske opreme "u svijesti [dugoapellanta i četvrtoapellanta] trebao biti tajna", iz čega proizlazi svijest apelanata o zabrani takvog međusobnog prethodnog dogovaranja, te zatim i negiranje da su imali međusobnu komunikaciju prije, u vrijeme i nakon zaključenja ugovora.

26. U vezi s tim, sud je ukazao na kontakte između apelanata od 25. marta 2020. godine pa nadalje. Naime, sud je naveo da je drugoapellant pozvao prvoapellanta 26. marta 2020. godine, nakon što je FUCZ održao vanrednu sjednicu na kojoj je razmatran pregled "Plana potreba medicinske opreme i sredstava", koji je kasnije bio korišten kao osnov za nabavku medicinske i zaštitne opreme. Taj kontakt se, kako je sud naveo, desio prije nego što je prvoapellant uputio zahtjev FUCZ-u s prvom ponudom (jedna maska – jedna marka). Imajući to u vidu, sud nije prihvatio tvrdnju da apelanti nisu međusobno komunicirali, te da se radi o samoinicijativnoj ponudi koju je poslao prvoapellant. Suprotno tome, sud je zaključio da je prvoapellant pozvan da dostavi ponudu, odnosno da je već postojao dogovor o izboru trećeapellanta kao dobavljača.

27. Umisljaj, odnosno dogovor o prethodnom izboru trećeapellanta kao dobavljača mimo svih uvjeta koje propisuje Zakon o javnim nabavkama, kako je sud zaključio, odnosi se i na četvrtoapellanta. Naime, po četvrtoapellantovom nalogu, iz njegovog kabineta je prvoapellantu dostavljen e-mail s "Planom potreba za nabavku medicinske i zaštitne opreme", uz molbu da

dostavi ponudu. To, prema zaključku suda, dokazuje da je 2. aprila 2020. godine postojao dogovor prvoapelanta i četvrtoapelanta da prvoapelant bude izabran kao dobavljač medicinske i zaštitne opreme iako još nije bio pokrenut postupak javne nabavke te opreme. Sud je dalje naveo da je prvoapelant istog dana dostavio ponudu kupcu "Vladi Federacije BiH" za medicinsku i zaštitnu opremu s jednakim količinskim vrijednostima kao u tabelarnom prikazu potreba, koji je prethodno iz Ureda premijera dostavljen prvoapelantu. U odnosu na taj zaključak sud je ukazao na poruku koju je drugoapelant poslao H. G., direktoru Ureda premijera, koji je i saslušan u postupku. Sadržaj poruke pokazuje da je drugoapelant obavijestio H. G. "da mu je bio [prvoapelant] i da su razmatrali predmet ponude u odnosu na iskazane potrebe za nabavkom medicinske i zaštitne opreme". Sud je naveo da je to potkrijepljeno sadržajem komunikacije između četvrtoapelanta i H. G. Sud je naveo da je četvrtoapelant u *Viber* poruci iskazao "očekivanje da je zaključen ugovor s [trećeapelantom]". Isti zaključak kao za medicinsku opremu sud je izveo i za respiratore, odnosno zaključio je da je prije dostavljanja ponude i zaključenja ugovora postojala komunikacija među apellantima, odnosno dogovor da prvoapelant bude izabran, bez obzira na (ne)postojanje uvjeta za to. Sud je u vezi s tim citirao poruku koju je prvoapelant dostavio četvrtoapelantu 29. marta 2020. godine, u kojoj je navedeno: "A. mi je rekao da Vam se javim u vezi respiratora pa kada budete imali minutu javite se", a zatim je naveo i ostvarene telefonske komunikacije između tih apelanata. Na osnovu toga sud je zaključio da je "osoba A." upoznata s nabavkom respiratora i da četvrtoapelant kao premijer odlučuje o nabavci. Nadalje, sud je naveo dokaze iz kojih proizlazi zaključak o komunikaciji prvoapelanta i četvrtoapelanta u vezi s respiratorima, odnosno o stanju cijena i ponudi, te o tome da je prvoapelant čekao na odobrenje četvrtoapelanta da može započeti realizaciju nabavke respiratora.

28. Sud je zaključio da su apellant međusobno komunicirali i pripremali zaključenje ugovora, i to u vrijeme prije zaključenja ugovora kojim je posao javne nabavke povjeren trećeapelantu kao pravnoj osobi. Iz provedenih dokaza sud je zaključio da je stvarnu vlast o izboru dobavljača, vrste i predmeta ugovora, a zatim o promjeni dobavljača predmeta ugovora imao četvrtoapelant. S druge strane, drugoapelant je formalno donosio odluke, mimo zakonom propisanih uvjeta, znajući da četvrtoapelant van svojih službenih ovlaštenja favorizira prvoapelanta.

29. Sud BiH je u presudi napravio razliku između "nedovršene nezakonite javne nabavke respiratora", koja nije realizirana jer se ugovoreni respiratori nisu mogli naći na tržištu nakon što je zaključen ugovor o javnoj nabavci, i realizirane nabavke spornih respiratora, kao i nabavke zaštitne medicinske opreme.

30. Dakle, sud je najprije utvrdio da su dokazane optužne tvrdnje u odnosu na tačku 1.5. izreke presude (vidi tačku 18. ove odluke). U vezi s tim, sud je zaključio da je nedovršena nabavka zaštitne medicinske opreme počela kontaktom između drugoapelanta i prvoapelanta 25. marta 2020. godine uveče, nakon čega je uslijedila prvoapelantova ponuda koja je dostavljena FUCZ-u. U e-mailu, koji je trećeapelantova zaposlenica poslala na službeni e-mail FUCZ-a sljedeći dan, navedeno je da se ponuda za maske dostavlja "shodno telefonskom razgovoru direktora [prvoapelant] i gospodina [drugoapelant]". Na osnovu prezentirane komunikacije, e-mailova, ali i iskaza saslušanih svjedoka, Sud BiH je zaključio da je postojao dogovor za izbor prvoapelanta kao dobavljača bez provođenja bilo kakvog postupka u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, te da nije postojala ponuda trećeapelanta, već je prvoapelant pozvan da je dostavi. Pri tome je za sud bilo indikativno da se taj kontakt koji je inicirao drugoapelant ostvario istog dana kada je održana vanredna sjednica FSCZ-a na kojoj je razmatran pregled "Plana potreba

medicinske opreme i medicinskih sredstava" koji će služiti kao osnov za nabavku opreme i sredstava. Također, sud je ukazao na zapisnik sa sjednice FSCZ-a, te da je obrazloženje za Plan potreba dao upravo drugoapelant. Pri tome, sud nije prihvatio prvoapelantov navod da je ponude slao samoinicijativno. To, prema zaključku suda, govori o postojanju umišljaja kod apelanata u pravcu dogovora o prethodnom nezakonitom izboru trećeapelanta kao dobavljača mimo svih zakonom propisanih uvjeta, bez pokrenutog postupka, odnosno suprotno odredbama Zakona o javnim nabavkama. Umišljaj na strani apelanata u pravcu dogovora o nezakonitom izboru prvoapelanta se odnosi i na četvrtoapelanta jer je iz Kabineta premijera FBiH prvoapelantu poslat "Plan potreba za nabavku dijela medicinske i zaštitne opreme" i "moli" se da dostavi ponude.

31. Nadalje, sud je ukazao na poruku iz *Viber* komunikacije koju je prvoapelant poslao četvrtoapelantovoj sekretarici B. Dž. 2. aprila 2020. godine: "Ako niste pronašli dobrog dobavljača i za ostale stvari stojim na raspolaganju sa ovim avionom kojim će doći respiratori." O tome je svjedočila B. Dž., kao i o e-mailu koji je prvoapelantu dostavljen iz Ureda premijera da se pripremi ponuda. Nadalje, sud je izveo zaključak o postojanju dogovora između četvrtoapelanta i prvoapelanta, a ne FCUZ-a, odnosno drugoapelanta, koji je jedini mogao biti ugovorni organ za tu nabavku. Po tom dogovoru, kako je navedeno, prvoapelant je dostavio ponudu Uredu premijera, a ne FCUZ-u kao ovlaštenom ugovornom organu za tu nabavku. To je, kako je sud naveo, potvrdio i svjedok H. G., direktor Ureda premijera. Iako je taj svjedok za određene dijelove iskaza iz istrage naveo da ih je dao "pod prijetnjom od hapšenja", Sud BiH je prihvatio iskaz tog svjedoka iz istrage kao istinit i vjerodostojan i saglasan s drugim dokazima. Sud je naveo i da svjedok nije imao primjedbi na način saslušanja, kako je navedeno u zapisniku, kao i da je druge dijelove iskaza date u istrazi potvrdio kao tačne. Sud je ukazao i na *Viber* komunikaciju između drugoapelanta i četvrtoapelanta i H. G. Sud je dalje naveo da je dogovor apelanata o izboru trećeapelanta kao dobavljača medicinske opreme, uključujući i respiratore, postojao "bez obzira na objektivne okolnosti koje su postojale na strani [trećeapelanta]". Naime, kako je navedeno, radi se o pravnoj osobi koja nije imala nikakvo prethodno iskustvo u poslovanju s tom vrstom robe i usluga, pravnoj osobi bez potrebnih referenci i boniteta, koja nije bila upisana u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i opreme. Sud je dalje naveo da do realizacije te nezakonite javne nabavke zaštitne medicinske opreme nije došlo zbog nedostatka finansijskih sredstava, kao i zbog toga što su ih otkrili organi gonjenja.

32. U odnosu na dokazanu nezakonitu javnu nabavku respiratora, Sud BiH je naveo da su četvrtoapelant i drugoapelant voljno preduzeli krivičnopravne radnje zloupotrebe, svjesni da je Zaključkom broj 6 Vlade FBiH data mogućnost zdravstvenim ustanovama da postupak provedu u skladu sa članom 10. Zakona o javnim nabavkama. Osim toga, znali su da FUCZ nema organ koji osigurava provođenje javnih nabavki u skladu s odredbama člana 79. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, člana 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima i člana 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima. Pri tome su znali da će se postupak javne nabavke obaviti direktnim zaključenjem ugovora protivno odredbama Zakona o javnim nabavkama i da će se nabavka dodijeliti trećeapelantu, koji nije upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Sud BiH je zaključio da je četvrtoapelant, u svojstvu premijera Federacije, prekoračio i iskoristio svoja ovlaštenja koja su propisana odredbom člana 9. Zakona o Vladi FBiH, tako što je samovoljno preduzimao radnje ugovornog organa suprotno ovlaštenjima premijera Vlade, a naročito suprotno citiranom Zaključku broj 6 Vlade FBiH. Pri tome je, kako je sud naveo, znao da ni Vlada FBiH niti FUCZ ne mogu biti ugovorni organ primjenom člana 10. Zakona o javnim

nabavkama, kao i da trećeapelant ne može biti uvoznik odnosno veletrgovac medicinskim sredstvima. Uprkos tome, četvrtoapelant ga je neovlašteno i protivpravno odabrao za ponuđača, odnosno ugovornu stranu prilikom nezakonite javne nabavke respiratora kako bi prvoapelantu i njegovoj pravnoj osobi omogućio stjecanje imovinske koristi.

33. Sud je naveo da je dokazano da je četvrtoapelant odabrao prvoapelanta na preporuku ili po uputi izvjesnog "A.", kako to proistječe iz uložених materijalnih dokaza, odnosno iz SMS komunikacije od 29. marta 2020. godine (vidi tačku 27. ove odluke). Tom SMS porukom je, kako je navedeno, započet postupak pregovaranja oko nabavke respiratora između prvoapelanta i četvrtoapelanta. Također, sud je utvrdio da je dan prije tog kontakta prvoapelant razmjenjivao poruke s K. M. u vezi s respiratorima, te da mu je poslao poruku: "Odlično brate, imaćeš samnom odlučan posao." Sud je zaključio da je prvoapelant "ispitivao tržište, ali siguran u uspjeh posla". Također je zaključio da se radi o protivpravnom i vaninstitucionalnom djelovanju ostvarivanjem kontakta između prvoapelanta i četvrtoapelanta, privatnim telefonom, u koji se, kako je sud naveo, četvrtoapelant nije smio uključiti jer je to izlazilo iz okvira njegovih ovlaštenja kao premijera. Sud je istakao da Vlada Federacije nije donijela odluku o javnoj nabavci medicinskih respiratora, da premijer Federacije nije mogao biti u ulozi zastupnika ugovornog organa i da ugovorna strana za javnu nabavku medicinskih respiratora nije mogla biti firma čija je osnovna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", koja nije bila registrirana, pa tako ni kvalificirana za veletrgovinu medicinskim sredstvima. Kako je Sud BiH zaključio, četvrtoapelant ne samo da je odgovorio na očigledan poziv za vaninstitucionalnu komunikaciju već je, prekoračivši granice svojih ovlaštenja, zajedno s prvoapelantom dogovorio nabavku i pripremio je za kompletnu realizaciju, da bi na kraju drugoapelant samo formalno proveo javnu nabavku kao osoba koja je za to ovlaštena u svojstvu zvaničnog ugovornog organa. Na osnovu komunikacije ostvarene između prvoapelanta i četvrtoapelanta Sud BiH je zaključio da se radi o direktnim pregovorima u pogledu izbora vrste i predmeta ugovora. Sud BiH je ukazao na komunikaciju prvoapelanta i četvrtoapelanta, e-maileve u kojima je vidljiva specifikacija respiratora. Kontakt između ta dva apelanta se u nastavku vodio posredstvom sekretarice iz Ureda premijera B. Dž., ali po direktnim uputama četvrtoapelanta. Nadalje, sud je naveo da je četvrtoapelant s privatnog e-maila prosljeđivao poruke na službeni e-mail Kabineta, a te poruke su "očigledno samo formalno prosljeđivane Federalnom zavodu javnog zdravstva". Međutim, komunikacija i direktan proces pregovaranja su se nastavili između prvoapelanta i četvrtoapelanta. Sud se pozvao na poruku od 1. aprila 2020. godine koju je prvoapelant poslao K. M. koji je svjedočio u postupku, a koja glasi: "Brate, zovem te brzo, čekam njih. Radimo posao od 10 miliona, samo da vidimo šta." To je sud doveo u vezu s brojem respiratora iz pisma namjere (koji je od 200 prepravljen na 100), što je sud dalje povezao s direktnim pregovaranjem prvoapelanta i četvrtoapelanta.

34. Sud BiH je naveo da odlučni značaj u nizu indicija, odnosno činjeničnih pojedinosti koje u svom sadejstvu upućuju na samo jedan zaključak, a to je da je četvrtoapelant u pregovorima s prvoapelantom prekoračio svoja ovlaštenja i djelovao vaninstitucionalno – predstavlja činjenica da je proces pregovaranja rezultirao postignutim dogovorom o predmetu ugovora koji je zaključen 3. aprila 2020. godine između FUCZ-a i trećeapelanta, i to za ugovoreni model respiratora (HC VE003), u količini od 100 kompleta i ukupne cijene od 4.200.000,00 eura. Potvrdu adekvatnosti tih respiratora je po četvrtoapelantovoj uputi zatražila B. Dž. od doktorice A. Č., koja je također svjedočila u postupku. Također, sud je utvrdio da je prvoapelant 2. aprila 2020. godine dobio od K. M. nepotpisan ugovor o kupoprodaji

respiratora između trećeapelanta i pravne osobe iz Hrvatske. Sud je zaključio da je prvoapelant imao saznanje o vrijednostima ugovornog odnosa na osnovu direktne komunikacije s četvrtoapelantom. U nastavku događaja prvoapelant je istog dana ostvario kontakt s drugoapelantom, a zatim je poslao e-mail na adresu FUCZ-a. U prilogu tog e-maila je bila ponuda respiratora sa specifikacijom, količinom i cijenom koju je već dogovorio s četvrtoapelantom. Sljedeći dan je potpisan ugovor između FUCZ-a i trećeapelanta po ponudi od prethodnog dana. Predmet ugovora jednak je već dostavljenom i unaprijed pripremljenom ugovoru između trećeapelanta i osobe iz Hrvatske, koji je uslijedio nakon uspješnih dogovora prvoapelanta i četvrtoapelanta.

35. Upravo na osnovu tog ugovora, odnosno na osnovu tako iskazane cijene kasnije je isplaćen novac trećeapelantu. Na taj način, kako je ukazao Sud BiH, formirana cijena je kasnije korištena kao nepromijenjena iako se promijenio predmet ugovora i iako su kasnije predmet ugovaranja bili respiratori druge vrste. Sud je naveo da komunikacije između apelanta djeluju u potpunom skladu i "predstavljaju sistem indicija koje u svom sklopu i povezanosti isključuju svaku drugu mogućnost osim one da je [četvrtoapelant] prekoračio granice ovlaštenja i samovlasno i protivpravno preuzeo ulogu zastupnika ugovornog organa". Privatno je ostvario kontakt s prvoapelantom i dogovarao predmet javne nabavke, sve kako bi pogodio prvoapelantu i trećeapelantu. Svjedokinja B. Dž. se na glavnom pretresu izjasnila u pogledu ponude za nabavku ugovoreniх respiratora, te je sud zaključio da "takav postupak, na takav način, nije predstavljao praksu prema svim ponuđačima, u odnosu na sve ponude, već očigledno pogodovanje, prema uputama četvrtoapelanta, poznatom i odabranom ponuđaču". Svjedokinja dr. A. Č., koja je B. Dž. slala slike aparata za koje je smatrala da su pouzdani i dugoročni, u svom iskazu je navela da joj je B. Dž. odgovorila: "Ma uopšte ne znam što je ovo premijer uzeo da radi, sve je prebacio na Kabinet. [...] Gdje su štabovi i tijela razna [...]" Iako je B. Dž. na glavnom pretresu izjavila da je neke radnje, konkretno informiranje V., koja je u to vrijeme bila sekretarica generalne direktorice Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu, preduzimala samoinicijativno, sud je smatrao da na taj način želi da ekskulpira četvrtoapelanta. To naročito zato što je ta svjedokinja rekla da je sve ostale radnje preduzimala po nalogu i uputi četvrtoapelanta, a što je u iskazu potvrdila i svjedokinja dr. A. Č., kojoj je B. Dž. rekla da će o tome upoznati četvrtoapelanta, "pa neka odluči".

36. U svrhu realizacije te nezakonite javne nabavke, s ciljem da se prvoapelantu omogući ostvarivanje imovinske koristi, sud je naveo da je četvrtoapelant iskoristio službeni položaj i potpisivanjem dva pisma namjere, kao i supotpisivanjem u dva navrata naloga za isplatu novca na trećeapelantov račun. Sud je na osnovu izvedenih dokaza zaključio da su "pisma namjere" dio dokumentacije koju su zahtijevali kineski poslovni subjekti, prodavci medicinskiх sredstava i opreme, kao potvrdu da se radi o nabavci koja je potrebna za određenu državu. I pored nesporne činjenice da je "pismo namjere" radnja u nadležnosti premijera, kao i da je taj dokument bio neophodan za kupovinu medicinskiх uređaja iz Kine, Sud BiH je ocjenom provedenih dokaza zaključio da je četvrtoapelant iskoristio svoja ovlaštenja kada je potpisao navedena pisma namjere. Na okolnost kreiranja spornih pisama namjere iskaze su dali svjedoci B. Dž., K. M. i H. G., koje je Sud BiH prihvatio kao relevantne i vjerodostojne, dok je na okolnosti potpisa na tim dokumentima, po prijedlogu četvrtoapelantove odbrane, provedeno grafološko vještačenje. Kako je sud zaključio, interni dogovori između prvoapelanta i četvrtoapelanta posebno dolaze od izražaja u sadržaju pisama namjere, koja su sačinjena u svrhu omogućavanja realizacije prethodno dogovorene nezakonite javne nabavke respiratora. Sud je naveo sadržaj pisama u kojima se spominje "predstavnik", model i količina iako je ugovor o kupoprodaji ugovorenog tipa respiratora tek trebalo da bude

zaključen (3. aprila 2020. godine), dok je pismo datirano 2. aprila 2020. godine. Poruka koju je B. Dž. poslala prvoapelantu "100 i ("), prema ocjeni suda, upravo potkrepljuje navode optužbe da je četvrtoapelant, mimo ovlaštenja, ugovorio i količinu. Da je četvrtoapelant bio istrajan u tome da osigura realizaciju nezakonite nabavke respiratora, kako sud navodi, potvrđuje i to što je, iako svjestan da je već ranije potpisao pismo namjere od 2. aprila 2020. godine, iskoristio ovlaštenja premijera, te sačinio i potpisao i drugo "pismo namjere" od 14. aprila 2020. godine u čiji je sadržaj unio neistinit navod da je on kao premijer potpisao kupovinu modela spornih respiratora (ACM812A) iako je znao da Vlada FBiH nije donijela odluku o javnoj nabavci respiratora, niti je on u svojstvu premijera, u ime Vlade, potpisao ugovor o toj nabavci. Sud je zaključio da takvo četvrtoapelantovo ponašanje potvrđuje da je on postupao svjesno, "mimo normativnih pravila, a sve s ciljem postizanja zabranjene posljedice, zbog čega se te inkriminirane radnje mogu podvesti pod suštinu obilježja krivičnog djela zloupotrebe".

37. Odbrana je pokušala relativizirati četvrtoapelantovu ulogu u odnosu na sporna "pisma namjere" pozivajući se na iskaz svjedoka G. M. koji je na glavnom pretresu govorio o tome kako se "premijer u vrijeme pandemije maksimalno angažirao na provođenju ekonomskih mjera i ublažavanju udara na ekonomiju", te na iskaz svjedokinje B. Dž. Odbrana je ukazivala da je potpuno jasno da četvrtoapelantu "nije bila od posebnog značaja oznaka respiratora na 'pismima namjere' u vrijeme inkriminacije, da on nije bio potpisnik ugovora, niti je učestvovao u nabavci, te da je njegovo pismo bilo samo potvrda da se respiratori nabavljaju za potrebe Federacije BiH, a ne u privatne svrhe". Svjedokinja B. Dž. također je u iskazu navodila da je drugo pismo namjere potpisano "s nogu", ali iskazi tih svjedoka i provedeno vještačenje, koje je sud prihvatio, nisu uvjerili sud da četvrtoapelant nije imao stvarna saznanja koji respiratori su predmet nabavke, odnosno saznanje o potpisanoj "pismu namjere".

38. Nadalje, Sud BiH je zaključio da je četvrtoapelant, nakon što je, suprotno ovlaštenjima, samovlasno preduzeo radnje ugovornog organa i dogovorio predmet javne nabavke iako Vlada FBiH nije donijela odluku o nabavci respiratora, iskoristio svoja ovlaštenja tako što je isti dan kada je potpisao prvo "pismo namjere" (2. aprila 2020. godine) sazvao hitnu sjednicu Vlade. Na toj sjednici su donijete odluke koje su bile nužan preduvjet za postizanje zabranjene posljedice – pribavljanja imovinske koristi prvoapelantu i trećeapelantu. Sazivanjem hitne sjednice Vlade FBiH, uz četvrtoapelantovu saglasnost, donesene su Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH, kojom se FUCZ-u odobrava izdvajanje sredstava u iznosu od 4.950.000,00 KM, i Odluka o davanju prethodne saglasnosti FŠCZ-u za nabavku materijala i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije iz sredstava posebne naknade u ukupnom iznosu od 7.000.000,00 KM. Tim odlukama su osigurana sredstva za zaključenje ugovora koji je drugoapelant, u svojstvu direktora FUCZ-a, 3. aprila 2020. godine potpisao s prvoapelantom.

39. Sud BiH je istakao da je donošenje i usvajanje odluka o izdvajanju i dodjeli navedenih sredstava, kao i potpisivanje naloga za isplatu, zakonita aktivnost Vlade kao kolektivnog državnog organa i premijera. Osim toga, nije sporno ni da su te odluke donijete jednoglasno, o čemu svjedoči sadržaj zapisnika s hitne sjednice Vlade FBiH. Međutim, iz provedenih dokaza sud je zaključio da je, za razliku od ostalih članova Vlade, četvrtoapelant znao i bio svjestan da su tim odlukama osigurana sredstva koja će preko FUCZ-a biti doznačena ranije odabranom trećeapelantu za kupovinu respiratora za prethodno ugovorenu cijenu. Sud je naveo da to upućuje na zaključak o četvrtoapelantovoj zloupotrebi ovlaštenja jer se kao premijer saglasio s usvajanjem takvih odluka i potpisao ih, s ciljem realizacije nezakonite javne nabavke.

40. O okolnostima u kojima su donesene navedene odluke Vlade FBiH svjedočila je E. K., koja kao sekretarka Vlade FBiH rukovodi Generalnim sekretarijatom koji priprema sjednice Vlade. Iz njenog iskaza, koji je prihvatio kao vjerodostojan i relevantan, Sud BiH je utvrdio da nije bila uobičajena praksa da odluke Vlade FBiH kojima se raspolaže finansijskim sredstvima budžetskih korisnika budu bez specifikacije sredstava i opreme koji će biti predmet nabavke. Sud je naveo da to potvrđuje i sadržaj ranijih odluka Vlade FBiH od 20. i 25. marta 2020. godine, u kojima je sadržan pregled potreba materijala i opreme koji će biti predmet nabavke. Međutim, takve specifikacije nije bilo u odlukama od 2. aprila 2020. godine.

41. Ured Vlade za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Evropske unije je dao pozitivno mišljenje o prijedlogu odluke o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH navodeći da na tekst prijedloga odluke nemaju primjedbi, o čemu se izjasnio i svjedok Ž. S. Ipak, Sud BiH je ukazao da je "posebno indikativno da upravo odluke koje su nesumnjivo bile u vezi s nezakonitom javnom nabavkom respiratora ne sadrže specifikacije predmeta čija je nabavka neophodna". Iz uopćenog i neodređenog navoda da se "sredstva odobravaju u svrhu nabavke sredstava i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije izazvane koronavirusom na području Federacije Bosne i Hercegovine", kako je naveo Sud BiH, Vlada kao kolektivni organ pri donošenju tih odluka nije mogla znati šta će biti predmet nabavke. Međutim, sud je utvrdio da je četvrtoapelant znao u koju svrhu će sredstva biti iskorištena s obzirom na radnje koje su prethodile odlukama Vlade FBiH, za koje je nesumnjivo utvrđeno da ih je on preduzeo. Stoga je sud zaključio da je postojala četvrtoapelantova namjera da svojom saglasnošću pri donošenju tih odluka učini operativnim sredstva za kupovinu respiratora. Kako je sud naveo, četvrtoapelantov umišljaj prilikom davanja saglasnosti bio je usmjeren upravo na realizaciju nezakonite javne nabavke koju je unaprijed dogovorio.

42. Odluke Vlade FBiH koje su donijete četvrtoapelantovim radnjama zloupotrebe, uz odluke FŠCZ-a, bile su osnov za sačinjavanje naloga za isplatu koji je četvrtoapelant, iskoristivši ovlaštenja premijera, zajedno sa zamjenikom premijera, potpisao 3. aprila 2020. godine. Na osnovu toga, s računa budžeta FBiH isplaćena su novčana sredstva u visini od 10.530.000,00 KM na trećeapelantov račun.

43. Sud je dalje razmotrio radnje četvrtoapelanta i prvoapelanta na realizaciji upisa trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i, u vezi s tim, ALMS-ovog izdavanja dozvole za uvoz medicinskih sredstava. Sud BiH je naveo da je u vezi s tim trebalo ispitati da li se radilo o pravilnom i zakonitom upisu trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava ALMS-a i u vezi s tim izdavanju dozvole za izvoz budući da je to bilo od značaja za procjenjivanje umišljaja i namjere. Trebalo je ispitati da li su četvrtoapelant i prvoapelant zloupotrijebili ovlaštenja prilikom upisa, odnosno da li su upis i izdavanje dozvole osigurani upravo radnjama tih apelanata.

44. Sud BiH je ukazao da u vrijeme dostavljanja ponude i potom zaključenja ugovora o nabavci medicinskih respiratora trećeapelant nije bio registriran za nabavku medicinskih sredstava. Zbog toga se trebala razjasniti optužna tvrdnja da je ta činjenica sama po sebi bila smetnja za zakonitu nabavku medicinskih sredstava, odnosno velepromet tim sredstvima, kao i tvrdnja da su četvrtoapelant i prvoapelant bili svjesni tih činjenica i da su zloupotrijebili svoja službena ovlaštenja. Iz provedenih dokaza sud je utvrdio da je prvoapelant iskoristio svoja ovlaštenja odgovorne osobe u trećeapelantu jer je bio svjestan da trećeapelant ne ispunjava zakonske uvjete za registraciju u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, pa tako ni za izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava. Unatoč tome, u namjeri da trećeapelantu i sebi nezakonito pribavi imovinsku korist, od

četvrtoapelanta je zatražio da on u svojstvu premijera, prekoračenjem ovlaštenja, ishodi nezakonit upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava.

45. U odnosu na navedeno, sud je cijenio iskaze saslušanih svjedoka optužbe, te svjedoka četvrtoapelantove odbrane A. Z., kao i uloženu materijalnu dokumentaciju, što je sve zatim doveo u vezu s relevantnim odredbama blanketnih propisa. Sud je zaključio da je četvrtoapelant prekoračio ovlaštenja premijera FBiH kada je, koristeći svoj službeni položaj, naložio službenim osobama kojima je bio nadređen, i to H. G., šefu Ureda premijera Federacije, da se kod ALMS-a ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, što je bio uvjet za uvoz i promet medicinskih sredstava, kao i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava. H. G. je u iskazu opisao šta se dešavalo i kada je i kako upoznao prvoapelanta. Iskaz svjedoka H. G. korespondira sa sadržajem uložених materijalnih dokaza, odnosno komunikacijama koje je H. G. ostvario s H. A. i četvrtoapelantom. Sud je naveo iskaze i ostalih svjedoka koji su opisali svoj dio posla, ko ih je kontaktirao i kada u vezi s registracijom i uvozom.

46. Ocjenom iskaza svjedoka, sud je zaključio da hitno postupanje službenika ALMS-a u postupku upisa pravnih osoba u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava nije bilo neuobičajeno u toku pandemije. Svi saslušani svjedoci su saglasno potvrdili da je sve što je bilo u vezi s pandemijom imalo prioritet i da se sa svim zahtjevima u vezi s tim postupalo u što kraćim rokovima. Službenici ALMS-a su tvrdili da su u konkretnom slučaju bili ispunjeni svi uvjeti za izdavanje dozvole za upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz. Međutim, suprotno tvrdnjama saslušanih svjedoka, Sud BiH je utvrdio da trećeapelant nije ispunjavao zakonske uvjete za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava jer nije bio upisan u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Takav upis je, kako je obrazloženo, prema članu 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima bio uvjet za uvoz i promet medicinskih sredstava. Osim toga, sud je utvrdio da trećeapelant nije ispunjavao ni uvjete koji su propisani odredbom člana 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima budući da prije početka bavljenja djelatnošću prometa medicinskih sredstava nije svoju djelatnost prijavio ALMS-u, kako je to propisano stavom (1) tačka a) navedenog člana zakona. Osim toga, sud je utvrdio da trećeapelant nije ispunjavao ni ostale uvjete propisane članom 109. stav (1) tač. b), c) i d) istog zakona.

47. Kako je sud naveo, trećeapelantova osnovna privredna djelatnost koja je registrirana rješenjem o registraciji Okružnog privrednog suda u Bijeljini je "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", te se mogao baviti isključivo registriranim djelatnošću. U vrijeme spornog prometa trećeapelant nije bio upisan kod Privrednog suda za djelatnost veletrgovine medicinskim sredstvima, niti je izvršena takva registracija privredne djelatnosti kod Privrednog suda. Stoga je sud zaključio da su službene osobe ALMS-a "svjesno ignorirale, zanemarile činjenicu da se radilo o pravnoj osobi koja nije imala upisanu privrednu djelatnost veletrgovine medicinskim sredstvima u vrijeme nabavke medicinskih respiratora prije upisa u Registar veleprometnika medicinskih sredstava", te su tako zanemarile propisane zakonske uvjete prilikom odlučivanja o upisu te pravne osobe u Registar veleprometnika medicinskih sredstava.

48. Iz provedenih dokaza sud je zaključio da su četvrtoapelant i prvoapelant bili svjesni činjenice da trećeapelant ne ispunjava zakonske uvjete za nabavku medicinskih respiratora, niti uvjete za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. Uprkos tome, oni su zloupotrijebili svoja službena ovlaštenja, i to četvrtoapelant kada je od svojih podređenih namještenika zatražio da se ishodi upis takve pravne osobe za

veletrgovinu medicinskim sredstvima, a prvoapelant kao odgovorna osoba u trećeapelantu kada je dostavio dokumentaciju kojom je dokazivao lažnu tvrdnju da njegova pravna osoba ispunjava uvjete iz člana 109. Zakona o lijekovima BiH. Kako je Sud BiH naveo, iz provedenih dokaza proistječe da je prvoapelant, radi upisa, ALMS-u "predao dokaze da [trećeapelant] ispunjava zakonom propisane uvjete", i to: ugovor o radu na određeno vrijeme između trećeapelanta i A. B. i R. S. i ostalu dokumentaciju za te osobe. Sud BiH je naveo da je tokom provođenja postupka utvrdio da A. B. i R. A. kod trećeapelanta nisu obavljale bilo kakve poslove i radne zadatke, već su bile samo fiktivno prijavljene kako bi trećeapelant mogao biti upisan kod ALMS-a. Te činjenice, kako je sud naveo, morale su biti poznate službenicima ALMS-a već iz same priložene dokumentacije, a posebno na osnovu njihovog saznanja da se upis te pravne osobe traži kako bi joj se omogućio hitni uvoz jer to "traži Federacija". Zbog svega navedenog, sud je zaključio da trećeapelant nije mogao dobiti ni dozvolu za interventni uvoz medicinskih sredstava.

49. Imajući u vidu iskaze svjedoka o hitnosti u vrijeme pandemije, prioritetima i kratkim rokovima, sud je zaključio da je upis "iznuđen uslijed vanredne situacije uzrokovane proglašenom nesrećom, potrebom da se hitno postupi", kao i činjenicom da "Federacija uvozi", odnosno uslijed intervencije službenih osoba iz FBiH u tom pravcu. Zbog toga, kako je sud naveo, službene osobe u ALMS-u "nisu u cijelosti pravilno primijenile odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima". Krizna situacija poput proglašene nesreće uzrokovane pandemijom je zahtijevala da se takve procedure pojednostave i skrate rokovi, što su bile i smjernice evropskih regulatornih i savjetodavnih tijela Evropske komisije za postupke javnih nabavki. Međutim, kako je naveo Sud BiH, to svakako nije značilo da se time omogućava kršenje ili izigravanje propisa u postupcima javnih nabavki kao u konkretnom slučaju. Kazivanja i tvrdnje svjedoka, službenika ALMS-a, o valjanosti dokumentacije s aspekta zakona i podzakonskih akata nisu u konkretnom slučaju bili prihvatljivi za Sud BiH. Kako je sud naveo, tumačenje zakona i pravilnost i zakonitost upisa u konkretnom slučaju je obaveza i nadležnost Suda BiH, koji je o tim pravnim pitanjima dao svoju ocjenu za potrebe konkretnog predmeta, kao rješavanje prethodnog pitanja.

50. Međutim, sud je zaključio da su službenici ALMS-a postupali *bona fide* kako bi u vrijeme pandemije omogućili hitan uvoz medicinske opreme, "makar po cijenu kršenja propisa". Osim toga, sud je naveo da iz provedenih dokaza proizlazi da su ti službenici preporučili uvoz preko druge pravne osobe jer su bili svjesni da trećeapelant ne ispunjava zakonom propisane uvjete. Sud je dalje naveo da je upravo četvrtoapelantovom radnjom – nalogom šefu Ureda Vlade FBiH da se ishodi trećeapelantov upis počeo nezakonit upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava. U tom pravcu, kao potkrepljujući dokaz, sud je cijenio i iskaz E. K. koji je izjavio da mu je prvoapelant na pitanje da li je registriran za promet, odnosno kako će prevazići činjenicu da nije registriran, odgovorio "da će premijer obezbijediti garanciju za društvo do dolaska opreme, odnosno da će se premijer pobrinuti za dozvolu do dolaska opreme". To je potvrđeno i sadržajem prvoapelantovog e-maila upućenog E. K. u kojem je navedeno: "Što se tiče dozvole za rad sa medicinskom opremom, lično premijer rješava dozvolu i naša firma će imati do dolaska robe." Stav odbrane da se uvjeti za veletrgovinu medicinskim sredstvima trebaju cijiniti u momentu uvoza sud je, pozivajući se na odredbu člana 109. Zakona o lijekovima, smatrao "apsurdnim i proisteklim iz pogrešnog tumačenja zakonskih propisa".

51. Nadalje, sud se bavio pitanjem da li je izdata saglasnost za uvoz (ne)pravilna, odnosno da li je morao postojati certifikat za proizvod. U nastavku je sud dodatno cijenio nalaz i mišljenje

vještaka L. P., svjedoka odbrane, direktora Instituta za mjeriteljstvo BiH. Konačno, sud je utvrdio da su u odnosu na prvoapelanta opisanim radnjama dokazane dvije krivičnopravne radnje krivičnog djela zloupotrebe – zahtjev da se nezakonito ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava i da se ishodi izdavanje dozvole za uvoz medicinskih sredstava. Međutim, u odnosu na četvrtoapelanta dokazana je jedna krivičnopravna radnja krivičnog djela zloupotrebe – zahtjev da se nezakonito ishodi upis trećeapelanta u Registar veleprometnika medicinskih sredstava.

U odnosu na drugoapelanta

52. Sud BiH je naveo da je utvrdio da je drugoapelant, kao direktor FUCZ-a, po funkciji i načelnik FŠCZ-a, zloupotrijebio svoja ovlaštenja tako što je ta ovlaštenja prekoračio i iskoristio prilikom nezakonite javne nabavke respiratora i zaštitne opreme, te da je počinio i krivično djelo krivotvorenja službene isprave iz člana 389. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZFBiH.

53. Sud je ukazao da je Tužilaštvo optužnim aktom "postavilo pogrešnu optužnu tezu" da FUCZ, koji zastupa drugoapelant, nije mogao biti ugovorni organ kod spornih javnih nabavki medicinskih sredstava "ni pod kojim okolnostima". Tu tvrdnju i argumentaciju Tužilaštvo je gradilo na tome da FUCZ nije ispunjavao uvjete iz odredbi tri propisa, i to: člana 79. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, člana 109. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, te člana 77. Pravilnika o medicinskim sredstvima. Sud je ocijenio da je takav stav Tužilaštva pogrešan jer je FUCZ mogao biti ugovorni organ u konkretnom slučaju, ali samo u dva slučaja i po ispunjenju određenih zakonskih uvjeta. Prvo, FUCZ je mogao biti ugovorni organ primjenom člana 10. Zakona o javnim nabavkama samo na osnovu odluke i po ovlaštenju Vlade BiH. Međutim, tačkom 6. zaključka Vlade FBiH od 16. marta 2020. godine data je saglasnost *isključivo zdravstvenim ustanovama* da u skladu sa članom 10. Zakona o javnim nabavkama mogu hitno provesti postupak javnih nabavki medicinskih sredstava. Takva saglasnost nije data i FUCZ-u. Drugo, FUCZ je mogao biti ugovorni organ i primjenom postupka iz člana 21. Zakona o javnim nabavkama koji je predviđen za krizne situacije, koji je bio i preporučen u saopćenju Agencije za javne nabavke. Tada bi se provela odgovarajuća procedura koja bi uključivala učešće komisije za javne nabavke ugovornog organa sa stručno kvalificiranom osobom za takvu javnu nabavku ili *ad hoc* obrazovanu odgovarajuću komisiju iz odredbi Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima te Pravilnika o medicinskim sredstvima. Međutim, taj postupak u konkretnom slučaju nije proveden.

54. Sud je ukazao da je već utvrdio da su četvrtoapelant i drugoapelant u dva slučaja nezakonite javne nabavke voljno preduzeli krivičnopravne radnje zloupotrebe te je utvrdio ključnu ulogu drugoapelanta u oba slučaja. Sud je zaključio da je drugoapelant u svojstvu službene osobe, kao direktor FUCZ-a, po funkciji i načelnik FŠCZ-a, zloupotrijebio svoja ovlaštenja, a bez njegovog učešća te javne nabavke se ne bi mogle realizirati. Naime, kako je obrazloženo, nakon što je četvrtoapelant, uz izvjesnog "A.", odabrao prvoapelanta za ponuđača, odnosno ugovornu stranu prilikom javne nabavke respiratora, bez bilo kakvih konsultacija s drugoapelantom, drugoapelant se pojavio u ulozi zastupnika ugovornog organa kao puki izvršilac, realizator te već ranije dogovorene javne nabavke. Kako je Sud BiH naveo, dokazano je da je drugoapelant u svojstvu direktora FUCZ-a, koristeći i proširena ovlaštenja načelnika FŠCZ-a, zahtijevao obavezno telefonsko sazivanje sjednice FŠCZ-a za koju je, u svojstvu direktora FUCZ-a, pripremio prijedlog odluke o nabavci materijala i opreme u iznosu od 7.000.000,00 KM od 1. aprila 2020. godine te druge materijale za sjednicu. Međutim, iz te odluke nije bio vidljiv predmet nabavke, što je, kako je sud naveo,

drugoapelant svjesno prikrrio. Zatim se na sjednici FŠCZ-a saglasio s donošenjem te odluke i u ime komandanta FŠCZ-a tu odluku je i potpisao.

55. U kontekstu tvrdnji optužbe da je navedena odluka donijeta uz drugoapelantovo svjesno prikrivanje podataka o svrsi za koju se finansijska sredstva zapravo osiguravaju, sud je ocijenio iskaze svjedoka optužbe. Iskaze tih svjedoka sud je ocijenio pouzdanim i uvjerljivim za utvrđenje odlučne činjenice o namjernom i smišljenom prikrivanju podataka o predmetu nabavke s ciljem njene nezakonite realizacije. Sud je također ocijenio da su ti iskazi konzistentni i s dokazom odbrane – iskazom svjedoka E. K., koji je sud također prihvatio kao istinit. Imenovani svjedoci, kako je Sud BiH naveo, koji su kao članovi Štaba Civilne zaštite učestvovali u donošenju te odluke, saglasno su potvrdili da u trenutku kada je odluka donijeta nisu znali za šta će tačno biti upotrijebljena sredstva u iznosu od sedam miliona KM koja su izdvojena, ali da su svejedno glasali, ne dovodeći u pitanje namjenu i cilj izdvojenih finansijskih sredstava. Oni su izjavili da su smatrali da će Ministarstvo zdravstva i Zavod za javno zdravstvo odrediti specifikaciju opreme i sredstava koja će se nabaviti za taj iznos novca, da će članovi Štaba iz sektora zdravstva definirati ta pitanja s FUCZ-om, odnosno da će FUCZ, prije svega direktor, sa Zavodom za javno zdravstvo i Federalnim ministarstvom zdravstva "naći rješenje u okviru sredstava donesenih ovom odlukom". Sud BiH je naveo da su provedeni dokazi pokazali da u konkretnom slučaju ništa od toga nije učinjeno.

56. Cijeneći iskaze navedenih svjedoka, Sud BiH je zaključio da se na sjednicama Štaba "u kontinuitetu raspravljalo o potrebama zdravstvenog sistema, da su se u općenitoj raspravi spominjali i respiratori, koji su bez ikakve sumnje smatrani najvažnijim medicinskim sredstvom u borbi protiv COVID-19 i da su se kao takvi nalazili na prvom mjestu u Planu potreba koji je usvojen na sjednici Kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva i s kojim su članovi Štaba bili upoznati". Međutim, iako je nesporno da je Plan potreba u kojem je iskazana potreba za "300 respiratora za djecu i odrasle" bio baza za buduće odluke Štaba, kako su to svjedoci naveli, sporna odluka od 1. aprila 2020. godine, čiji je sadržaj bio općeg karaktera, ničim nije upućivala da se sredstva izdvajaju upravo za nabavku respiratora bilo koje vrste i specifikacije, što je trebalo biti jasno naznačeno s obzirom na praksu usvajanja odluka sa specifikacijom, odnosno pregledom sredstava i opreme koji će se nabaviti. Sud je dalje naveo da tvrdnju svjedoka A. A., koji je jedini izjavio da je bio upoznat s time za šta će se sredstva utrošiti, nije mogao prihvatiti. Taj svjedok je kao izvor saznanja da su u pitanju respiratori naveo E. M. koji je, međutim, na glavnom pretresu decidirano izjavio da mu je drugoapelant "samo rekao da treba sazvati sjednicu i da će odluka koju mu je dostavila [S. A.] biti na dnevnom redu".

57. Nadalje, Sud BiH je s posebnom pažnjom ocijenio iskaz svjedokinje S. A. koja je u FUCZ-u zaposlena na mjestu pomoćnice direktora za finansijsko-računovodstvene poslove, javne nabavke i skladištenje. Drugoapelant je toj svjedokinji dao direktna zaduženja, zbog čega je sud naveo da je ona "najupućenija o okolnostima koje su pratile sazivanje sjednice, te pripremu i usvajanje sporne odluke o nabavci materijala i opreme". Sud BiH je naveo da je "naročita involviranost svjedokinje kako u te aktivnosti tako i druge radnje koje su pratile realizaciju nezakonite javne nabavke respiratora" razlog zbog kojeg je ta svjedokinja posebno zainteresirana za ishod konkretnog postupka. Sud je naveo da je ta svjedokinja na glavnom pretresu gotovo u cijelosti odstupila od svojih izjava iz istrage, pravdajući to postupanjima tužilaca koji su, kako je izjavila, na osnovu njenog kazivanja "pravili konstrukcije koje su išle u prilog tezi koju su zastupali". Međutim, sud je konstatirao da ta svjedokinja nije istakla bilo kakve primjedbe na zapisnike iz istrage. U suštini,

na glavnom pretresu ta svjedokinja je uglavnom navodila da je sjednicu sazvala zamjenica Štaba, optužena J. M., da ju je ona obavijestila o kupovini respiratora, te da je iznos povećan po nalogu optužene J. M. Međutim, te navode sud nije prihvatio jer je zaključio da oni nemaju uporište u drugim provedenim dokazima, kao i da su izjave te svjedokinje kontradiktorne. Sud BiH je cijenio da iskaz svjedokinje o razlozima zbog kojih odluka nije specificirana predstavlja pokušaj umanjivanja drugoapellantove, ali i vlastite odgovornosti u prikrivanju podataka o predmetu nabavke. Sud je zaključio da se stvarni razlozi nespacificiranja ogledaju upravo u namjeri da se prikrije predmet nabavke i time spriječi mogućnost da bilo ko od članova Štaba otvori raspravu i problematizira pitanje nabavke, kao što je to bio slučaj ranije kada nije bio određen predmet nabavke. Sud je dalje naveo razloge zbog kojih je prihvatio kao istinit iskaz te svjedokinje iz istrage, u kojem je navela da je od drugoapellanta saznala da će se sredstva koristiti za nabavku respiratora. Da je takvo saznanje svjedokinja mogla imati samo od drugoapellanta, kako je naveo Sud BiH, potvrđuje i činjenica da iz provedenih dokaza jasno proistječu aktivnosti četvrtoapellanta i drugoapellanta da minimiziraju i marginaliziraju uloge svih službenih osoba koje su imale ili mogle imati bitnog ili presudnog utjecaja na planiranu nabavku respiratora, pa tako i optužene J. M. kojoj su, prema ocjeni Suda BiH, umišljajno uskraćivali relevantne informacije o planiranoj nabavci respiratora.

58. Sud je dalje utvrdio da je drugoapellant, nakon što su sredstva osigurana donijetim odlukama, iskoristio ovlaštenja direktora i 2. aprila 2020. godine, na osnovu dostavljene ponude trećeapellanta za prodaju "100 komada respiratora HC VE003" za iznos od 10.530.000,00 KM, odobrio i potpisao obrasce 2 (unos faktura), s nalogom za unos fakture dobavljača trećeapellanta u trezorsku aplikaciju ISFU na iznose od 4.950.000,00 KM i 5.800.000,00 KM. To je učinio iako prethodno nije bio zaključen kupoprodajni ugovor, niti je trećeapellant dostavio vjerodostojnu dokumentaciju – knjigovodstvenu ispravu (faktura ili profaktura) kojom bi dokazao obavezu plaćanja kako je to propisano članom 56. stav 2. Zakona o budžetima u FBiH.

59. U pogledu okolnosti sačinjavanja Obrasca 2, odnosno unošenja podataka u trezorsku aplikaciju ISFU, sud je ukazao na iskaze svjedoka N. F., M. G. i J. I., svi zaposlenici FUCZ-a, te J. Z. i S. A. Ti svjedoci su se izjašnjavali na okolnosti postupka unosa podataka u trezorsku aplikaciju i izradu spornih obrazaca, datuma i dr. U vezi s navodnom greškom u datumu odobrenja, Sud BiH je naveo da je svjestan posebnih uvjeta rada u spornom periodu, uzrokovanih vanrednim okolnostima izazvanim pandemijom. Ipak, sud je zaključio da su neuvjerljive izjave svjedokinje da je sporni datum odobrenja "nenamjerna greška i rezultat nepažnje zbog iscrpljenosti i manjka koncentracije u radu". Naime, Sud BiH je ocijenio da su saglasne izjave tih svjedoka u pogledu odlučnih činjenica "smišljeno iskonstruirane i unaprijed dogovorene s ciljem dovođenja drugoapellanta u povoljniji položaj". Zaključak suda o svjesnom i ciljanom usklađivanju izjava proistekao je iz načina kazivanja svjedokinje na glavnom pretresu, što je posebno vidljivo iz iskaza svjedokinje N. F. koja je na pitanje tužioca: "Datum odobrenja 2. aprila 2020. godine, šta to znači?" dala "ishitren i nespretnan odgovor": "Ja sam pravila ovaj obrazac i pogriješila naravno datum. Ovdje je trebao da bude datum 3. 4." Tvrdnje te svjedokinje da je prilikom navođenja datuma odobrenja u donjem lijevom uglu (2. april 2020. godine) pogriješila, a da je datum u desnom gornjem uglu (3. 4. 2020. godine) ispravan i da tu nije učinila propust, zbog čega upravo taj datum treba prihvatiti kao relevantan, sud je ocijenio posebno neuvjerljivim kada se ima u vidu da je oba datuma, kako je sama potvrdila, pisala isti dan. Neuvjerljivo je, prema mišljenju suda, da je mjerodavan baš onaj datum koji je ispod njenog potpisa ispisan rukom. Sud je naveo da je isti slučaj i s iskazom

svjedokinje S. A. koja je na glavnom pretresu, pozvana da objasni šta je navedeno kao osnov na Obrascu 2 koji joj je predložen i šta znači "predračun 773/2020", dala "konfuzno izjašnjenje koje pri tome uopće ne nudi odgovor na postavljeno pitanje, ali uvodi tezu o navodnoj grešci u datumu odobrenja". Pri tome je svjedokinja, kako je sud naveo, bez imalo dvojbe, ne nudeći bilo kakvu drugu mogućnost, istakla kako je "kolegica prepisala datum s ponude iako je u toku saslušanja izjavila da lično nije učestvovala u toj proceduri". Sud je smatrao indikativnim da navodna greška u datumu odobrenja nije jedini propust koji je u konkretnom slučaju načinjen prilikom unošenja podataka u trezorsku aplikaciju ISFU. Sud je ukazao da je uobičajena praksa da se podaci unose iz predračuna ili fakture, ali da je nesporno utvrđeno da je trećeapellantova ponuda unesena kao predračun. Sud je dalje obrazložio da se stvarni razlozi zbog kojih je navedeno da se radi o predračunu "ogledaju upravo u pravdanju unosa podataka u trezorsku aplikaciju radi realizacije plaćanja iako u tom trenutku nije postojao dokument koji predstavlja vjerodostojnu knjigovodstvenu ispravu kojom se dokazuje obaveza za plaćanje shodno članu 56. stav 2. Zakona o budžetima u Federaciji BiH".

60. Prilikom utvrđivanja tih činjenica Sud BiH je u cijelosti prihvatio iskaz svjedokinje J. Z., stručne osobe zaposlene u Ministarstvu finansija FBiH, koja je postupala kao budžetski inspektor u provođenju budžetskog nadzora u FUCZ-u. Referirajući se na dio zapisnika o inspeksijskom nadzoru, u kojem se bavila realizacijom plaćanja po osnovu ugovora od 3. aprila 2020. godine, svjedokinja je na glavnom pretresu izjavila da je na osnovu raspoložive dokumentacije utvrdila da je FUCZ 2. aprila 2020. godine unio Obrazac 2 za unos faktura u trezorsku aplikaciju, na kojem je naznačen predračun broj 773/20, a ne ponuda. Potvrđujući kako joj je prilikom nadzora dostavljena upravo ponuda, a ne predračun, svjedokinja je u nastavku navela kako je ta ponuda evidentirana i u knjizi ulaznih faktura FUCZ-a iako se ponude ne mogu evidentirati kao ulazne fakture. Svjedokinja je bila izričita u tvrdnji da je obaveza plaćanja prema obrascima 2, odnosno knjigovodstvena obaveza za plaćanje po spomenutoj ponudi, nastala 2. aprila 2020. godine. Sud je u cijelosti prihvatio iskaz te svjedokinje kao istinit i jasan.

61. Pokušaji drugoapellantove odbrane da sačinjenim Obrazcem 4, kao i uložnim materijalnim dokazima ospori tvrdnju optužbe da je drugoapellant odobrio i potpisao Obrazac 2 nisu uvjerili sud da treba donijeti drugačiji zaključak. Naime, sud je obrazložio da je svjedokinja N. F. ukazala da Obrazac 4 služi da se registira dobavljač koji ima sistemski broj, a mijenja banku, što je u konkretnom slučaju urađeno u odnosu na trećeapellanta. Iako je nesporno da broj transakcijskog računa dobavljača predstavlja obavezu poje Obrasca 2, Sud BiH je zaključio da izmjena broja računa za uplatu po ponudi od 2. aprila 2020. godine za trećeapellanta nije bila smetnja za kreiranje obaveze popunjavanjem Obrasca 2. Promjene u sistemu koje se odnose na podatke o računu pravne osobe koje se vrše kroz Obrazac 4 bile su nužne za realizaciju uplate koja je nesumnjivo izvršena 3. aprila 2020. godine, kada je datiran i Obrazac 4. Zbog toga, sud ni u tom dijelu nije ocijenio objektivnim i istinitim iskaz svjedokinje N. F. da je upravo zbog te promjene evidencije u sistemu kod Ministarstva finansija u konkretnom slučaju morala zastati s popunjavanjem Obrasca 2 i popuniti Obrazac 4, na kojem stoji datum 3. april 2020. godine.

62. Ocjenom provedenih dokaza Sud BiH je dalje utvrdio da je drugoapellant s ciljem realizacije ranije dogovorene javne nabavke respiratora između četvrtoapellanta i trećeapellanta, na osnovu dostavljene ponude trećeapellanta, najprije odobrio i potpisao Obrazac 2 s nalogom za unos fakture trećeapellanta u trezorsku aplikaciju ISFU. Zatim je iskoristio ovlaštenja direktora FUCZ-a kao ugovornog organa te nabavke i, suprotno odredbama člana 10. Zakona o javnim nabavkama i saopćenju Agencije za

javne nabavke, bez obrazloženja opravdanosti primjene tog člana Zakona donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama i s trećeapellantom potpisao ugovor čiji je predmet kupoprodaja robe – respirator invazivni "HC VE003", 100 komada, po cijeni od 10.530.000 KM.

63. Do tog zaključka sud je došao i na osnovu izjava svjedoka A. H., E. B. i S. A. (iz istrage), koji su bili direktno uključeni u izradu Odluke o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama, kao i u sačinjavanje kupoprodajnog ugovora. Svjedoci su iznijeli svoje neslaganje s provođenjem javnih nabavki primjenom člana 10. Zakona o javnim nabavkama. Sud BiH je zaključio da je Odluka o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama, a koja je donijeta po drugoapellantovoj odluci, suprotna članu 10. i ne sadrži obrazloženje. Pri tome, Sud BiH je naglasio da ta odluka koja se odnosi na nabavku navedenih respiratora nije uložena kao materijalni dokaz zato što je uništena. Međutim, imajući u vidu da je utvrđeno kako je sadržaj odluke ostao identičan i nakon izmjene oznake respiratora (model HC VE003 promijenjen u model ACM812A), Sud BiH je zaključak o izostanku obrazloženja o opravdanosti primjene člana 10. Zakona o javnim nabavkama crpio iz odluke u kojoj je označen model respiratora ACM812A240, odnosno sporni respiratori.

64. Nadalje, sud je ukazao da je svjedokinja S. A., čiji je iskaz iz istrage sud prihvatio, upozorila drugoapelanta da primjena člana 10. Zakona o javnim nabavkama, odnosno izuzimanje od odredbi tog zakona nije bilo primjenjivo u konkretnom slučaju. Osim toga, i svjedok A. H. je ukazao na netransparentnost postupka s kojim se nije slagao. Ipak, taj svjedok je naveo da od Agencije za javne nabavke nikada nije dobio akt da je postupak bio nezakonit, niti im je izrečena prekršajna sankcija. Na osnovu svega navedenog, sud je zaključio da je Odluka o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama, koja je donijeta po drugoapellantovoj odluci, suprotna članu 10. Zakona o javnim nabavkama i saopćenju Agencije za javne nabavke. Pri tome u odluci nije dato obrazloženje u skladu sa članom 10. Zakona o javnim nabavkama. U saopćenju Agencije, uz objašnjenje kada se postupak može podvesti pod član 10, decidirano je navedeno da je potrebno obrazložiti kako bi vrijeme potrebno za provođenje postupka prouzrokovalo negativne posljedice, te da su ugovorni organi na osnovu takve procjene odmah postupili i preduzeli radnje. Takvog obrazloženja, kako je naveo Sud BiH, nema u odluci od 3. aprila 2020. godine.

65. Sud je utvrdio da drugoapellantova odluka da zaključi ugovor s trećeapellantom izuzimanjem od odredbi Zakona o javnim nabavkama, odnosno putem direktnog sporazuma, bez obzira na upozorenja da je takvo postupanje problematično, upravo potvrđuje njegovu namjeru da putem netransparentnog postupka realizira nabavku respiratora s unaprijed odabranim dobavljačem. Na taj način je isključena bilo kakva mogućnost da se nabavka s tim dobavljačem dovede u pitanje i eventualno spriječi, sve kako bi se prvoapellantu i trećeapellantu omogućilo da steknu imovinsku korist.

66. Nakon donesene odluke o izuzeću, sačinjen je ugovor o kupoprodaji ugovorenih respiratora, koji je drugoapellant potpisao s trećeapellantom, kojeg je zastupao prvoapellant. O okolnostima zaključenja ugovora neposredna saznanja imala je svjedokinja S. A. Sud BiH je naveo da je prihvatio dijelove iskaza te svjedokinje iz istrage, koji su joj predloženi na glavnom pretresu, kao tačne i istinite jer svjedokinja nije ponudila valjano obrazloženje zašto je na pretresu svjedočila drugačije od onoga što je rekla u istrazi. Sud je potvrdio svoj zaključak da je drugoapellant bio "puki izvršilac, realizator ranije dogovorene nabavke" jer je svjedokinja navela da niko, ni ona niti Odsjek za nabavke kojim rukovodi, nije ni na koji način učestvovao u odabiru trećeapellanta. To je, kako je navela, bila odluka drugoapellanta, odnosno direktora. Stoga je sud zaključio da ponuda za nabavku respiratora po kojoj je zaključen

ugovor nije bila predmet razmatranja niti detaljne analize, pa ni valorizacije o kojoj je govorila svjedokinja S. A. Ta ponuda je samo prihvaćena uz konstataciju u ugovoru da se radi o "ponudi koju je kupac odabrao kao najpovoljniju". Sud je dalje naveo da je izbor trećeapellantove ponude kao najpovoljnije problematiziran i prilikom inspeksijskog nadzora, što je potvrdila svjedokinja J. Z. Svjedokinja je ponovila ono što je konstatirano u zapisniku o inspeksijskom nadzoru ističući da se "ne može utvrditi kako je izabrana ta ponuda". Odbrana je provela dokaz saslušanjem A. B. koja se općenito izjašnjavala o zadatku koji je dobila od svoje šefice S. A. da unosi ponude koje su dolazile u FUCZ i čiji je iskaz bio saglasan s materijalnim dokazima u spisu. Iako je sud te dokaze koji su upućivali na određenu korespondenciju s nekim od ponuđača prihvatio kao pouzdane i tačne, sud je utvrdio "da takva iako upitna valorizacija" nije izvršena u odnosu na trećeapellantovu ponudu.

67. Drugoapellantova odbrana je odabir trećeapellantove ponude kao najpovoljnije pravdala činjenicom da se iz sadržaja ostalih primljenih ponuda u FUCZ-u "jasno zaključuje kako je ta ponuda bila najpovoljnija i po cijeni i količini i roku isporuke". Međutim, Sud BiH je naveo da čak i kada bi prihvatio tvrdnju svjedokinje S. A. da je valorizacija te ponude prethodno i izvršena, odnosno da je primijenjen "prosti metod laičke komparacije specifikacije uređaja i smjernica Svjetske zdravstvene organizacije", kako je to izjavila ta svjedokinja, i to "od osoba koje nemaju odgovarajuće kompetencije", to ipak ozbiljno dovodi u pitanje tvrdnju odbrane da je ponuda te pravne osobe zaista bila najpovoljnija. To iz razloga što niti jedna druga ponuda nije nudila 100 respiratora s karakteristikama koje je imao taj respirator za cijenu i s rokom isporuke kao što je to bio slučaj u trećeapellantovoj ponudi. Sud je zaključio da valorizacije ponuda i procjene funkcionalnosti ponuđenih respiratora u konkretnom slučaju "ipak na koncu postaju zanemarljive i irelevantne" kada se ima u vidu izjava svjedokinje S. A. da joj je drugoapellant dao uputu da se ugovor pripremi "po osnovu ponude koju su dobili od Ureda Vlade Federacije, a koja je glasila na 100 komada respiratora oznake HC VE003 i cijenu od 10.530.000,00 KM". Iako je prilikom unakrsnog ispitivanja od drugoapellantove odbrane razjašnjeno da je prvoapellant ponudu FUCZ-u za taj tip respiratora dostavio e-mailom, što je potvrđeno i sadržajem materijalnog dokaza uloženog u spis predmeta, Sud BiH je smatrao da je od odlučnog značaja činjenica da je svjedokinja potvrdila da je ta ponuda glasila na ugovorene respiratore (HC VE003). Za te respiratore je dokazano da su kao predmet ugovornog odnosa javne nabavke već ranije dogovoreni između četvrtoapellanta i prvoapellanta, pri čemu je evidentno da je drugoapellant samo realizator te već ranije dogovorene javne nabavke respiratora. Sud BiH je naveo da u prilog tome govori i činjenica da je evidentno da je sve faktičke radnje u vezi s realizacijom predmetne nezakonite javne nabavke respiratora prethodno već preduzeo četvrtoapellant, pa tako i provjeru tehničke valjanosti respiratora posredstvom sekretarice – svjedokinje B. Dž., kako je to već navedeno (vidi tačku 35. ove odluke). Činjenične tvrdnje iz optužnice prema kojima je predmet kupoprodajnog ugovora od 3. aprila 2020. godine bilo 100 komada ugovorenih respiratora i upravo respirator invazivni HC VE003, 100 komada, za ukupni iznos od 10.530.000,00 KM, dodatno su potvrdili svjedoci H. P. i N. K. Ti svjedoci rade na protokolu FUCZ-a, a njihovi iskazi su u odlučnom dijelu potkrijepljeni i materijalnom dokumentacijom, zbog čega im je sud u cijelosti poklonio vjeru.

68. Za krivično djelo krivotvorenja isprave za koje je drugoapellant osuđen, Sud BiH je ponovo naveo da se nezakonita javna nabavka ugovorenih respiratora nije mogla realizirati jer se oni "nisu mogli osigurati na tržištu". Sud BiH je dalje ukazao da Tužilaštvo "nije jasno odredilo koji se dokumenti krivotvore, a

potom uništavaju". Međutim, optužnu tvrdnju da je drugoapelant naložio sekretarici da "u svim dokumentima spisa nabavke respiratora izvrši izmjene predmeta ugovora" sud je prihvatio i "razumio da se radi o Odluci o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama, Ponudi za zaključenje ugovora i Ugovoru o kupoprodaji robe". Dakle, kako je Sud BiH naveo, iako predmeti krivotvorenja i uništenja nisu precizno određeni, za sud su bili određivi iz kompletnog opisa krivičnopравnih radnji. Pri tome se tvrdilo da su dokumenti (odluka, ponuda, ugovor) krivotvoreni, odnosno da su riječi "respirator invazivni HC VE 003" zamijenjene riječima "respirator invazivni ACM 812 a BEIJING Aerospace Changfeng Co". Sud je utvrdio da je drugoapelant počinio krivično djelo krivotvorenja službene isprave, ali kao pojedinac, a ne kao pripadnik udruženja, u okviru plana udruženja, kao planirano krivično djelo u vezi s krivičnim djelom udruživanja radi činjenja krivičnih djela, kako je to navedeno u optužnici.

69. Obrazlažući takav zaključak, sud se pozvao na iskaze više svjedoka te na provedene materijalne dokaze. Svjedokinji S. A. su i u odnosu na taj dio prezentirani iskazi iz istrage u kojima je drugačije kazivala u odnosu na iskaz s glavnog pretresa. U istrazi je navodila da joj je drugoapelant rekao "da baci materijale koji su se odnosili na model respiratora HC VE 003 jer je napravljena greška u ugovoru, da su ispravke učinjene 23/24. aprila 2020. godine". Svjedokinja je navodila da joj je dokumentaciju donio prvoapelant lično i da je drugoapelantu u razgovoru oko ispravke ugovora "skrenula pažnju da ako se potpisuje novi ugovor, sve treba vratiti u prvobitno stanje, pa i uplaćeni avans". Međutim, kako je izjavila, drugoapelant joj je odgovorio da "nema ništa od toga". Na glavnom pretresu svjedokinja je te navode negirala navodeći da je Tužilaštvo "insistiralo da se radi o naređenjima drugoapelanta" i da se radi "o konstrukcijama Tužilaštva". Stoga joj je prezentirana i komunikacija s prvoapelantom, u kojoj se navode ugovoreni respiratori, a ona je izjavila da je u pitanju "tehnička greška, permutacije" itd. Ostali svjedoci, koji su također bili uključeni u ispravljanje oznake respiratora, naveli su da su "dobili naređenje da to učine i da im je rečeno da je u pitanju tehnička greška".

70. Na osnovu navedenog, sud je zaključio da je drugoapelant zloupotrebom položaja tražio da se izmijene podaci u ugovoru koji se odnose na model respiratora, uz obrazloženje da se radi o tehničkoj grešci, što su službene osobe, koje su dovedene u zabludu, prihvatile i uradile. Sud je naveo da je to potvrđeno i sadržajem komunikacija između drugoapelanta i H. G., što je taj svjedok potvrdio na pretresu. Sud je smatrao da je svjedokinja S. A. iskazom na glavnom pretresu željela dovesti drugoapelanta u povoljniji položaj, naročito tvrdnjom da je u vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora "imala i drugu ponudu za respiratore tipa ACM 812A, s istom cijenom" te je zato "došlo do greške". U vezi s tim, sud se pozvao na svjedočenje K. M., koji je bio posrednik s prvoapelantom u kupovini respiratora. Iz sadržaja komunikacije preko aplikacije *WhatsApp* između tog svjedoka i ostalih osoba, kao i komunikacije tog svjedoka i prvoapelanta, sud je zaključio da "model ACM 812A" nije bio predmet ponuda koje su navodno razmatrane, kako je to tvrdila svjedokinja S. A. Stoga je sud zaključio da se ne radi o "tehničkoj grešci" u navođenju modela predmeta nabavke jer početni pregovori, te prvobitna ponuda i ugovor jasno upućuju da se radilo o drugom modelu respiratora.

71. Sud je na osnovu navedenog zaključio da drugoapelant nije mogao donijeti Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama za nabavku spornih respiratora (AMC 812 A), da kao kupac i zastupnik ugovornog organa nije mogao primiti prvoapelantovu ponudu, niti je mogao s njim zaključiti ugovor za taj model respiratora. Takav zaključak je obrazložen detaljnom interpretacijom i ocjenom provedenih dokaza. Sud je zaključio da su drugoapelantove radnje preduzete upravo kako bi se omogućilo da se na trećeapelantovom računu zadrži budžetski novac, koji se

trebao vratiti u budžet, nakon što je nabavka ugovorenih respiratora (HC VE003) propala. Umjesto da raskine ugovor zbog novonastale situacije i objektivne nemogućnosti isporuke dogovorenog predmeta ugovora, što je bila drugoapelantova obaveza u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), drugoapelant je, suprotno normativnim pravilima, izmjenom predmeta ugovora omogućio nastavak nezakonite javne nabavke respiratora. Osim toga, sud je zaključio da iz iskaza svjedokinje S. A. iz istrage jasno proizlazi da je apelant bio svjestan "da su novonastale okolnosti kao posljedicu morale imati raskidanje ugovora".

72. Sud je naveo da tačan datum prepravke, na čemu je insistirala odbrana, nije relevantan za drugoapelantovu krivicu i da je "sve završeno do 24. aprila", na šta ukazuju provedeni dokazi, kako je to navedeno i u optužnici. Sud je također naveo da je u cijelosti preuzeo opis krivičnopравnih radnji iz optužnice, osim dijela da je drugoapelant to krivično djelo preduzeo kao pripadnik udruženja i u okviru plana udruženja kao planirano krivično djelo, odnosno krivično djelo udruživanja radi činjenja krivičnih djela, kako je to Tužilaštvo tvrdilo u optužnici.

U odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta

73. Sud BiH je naveo da je prvoapelant znao da nije i ne može biti veletrgovac medicinskim sredstvima, a time ni ugovorna strana u postupku javne nabavke respiratora. Također je znao da četvrtoapelant ne može biti zastupnik ugovornog organa FUCZ-a, ali je ipak stupio u kontakt s njim, te dogovarao predmet javne nabavke, što je nastavio s drugoapelantom. Sud je dalje naveo da je prvoapelant znao da njegova pravna osoba – trećeapelant ne ispunjava zakonske uvjete za upis u Registar veleprometnika medicinskih sredstava, ali je zatražio od četvrtoapelanta da ishodi upis. Također, Sud BiH je utvrdio da je dokazana radnja zloupotrebe položaja koja se odnosi na raspolaganje ostvarenom imovinskom korišću iz nezakonite javne nabavke, a u vezi s tim i nezakonitog naloga za povećanje blagajničkog maksimuma u pravnoj osobi u svrhu raspolaganja ostvarenom korišću iz nezakonite javne nabavke. Sud BiH je ukazao da je Tužilaštvo raspolaganje ostvarenom imovinskom korišću nepravilno kvalificiralo kao obilježje samostalnog krivičnog djela pranja novca iz člana 209. KZBiH, što sud nije prihvatio. Sud je naveo da nije vezan pravnom kvalifikacijom, već činjeničnim supstratom, pa je zaključio da se radi o produženom krivičnom djelu zloupotrebe položaja ili ovlaštenja.

U odnosu na prvoapelanta

74. Sud je zaključio da djelovanje svih apelanata upućuje na zaključak da je cilj radnji koje su prethodile zaključenju ugovora s prvoapelantom i trećeapelantom bio da se putem netransparentnog postupka i izbjegavanjem procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama federalna sredstva avansno stave na raspolaganje prvoapelantu, i to bez jamstva da će ugovor kakav je zaključen 3. aprila 2020. godine zaista biti realiziran. Dokazi koji su provedeni potvrdili su da prvoapelant u momentu izdavanja ponude i zaključenja ugovora nije raspolagao predmetom nabavke, niti je imao ugovorene pravne poslove koji bi osigurali isporuku ugovorene robe. Nadalje, Sud BiH je utvrdio da je nemogućnost nabavke ugovorenog modela respiratora dovela do toga da se na nezakonit način promijeni predmet ugovora, i to "zbog upornosti da se nabavka realizira u svakom slučaju". Sud je ukazao da iako nije zakonska obaveza dobavljača da u momentu slanja ponude raspolaze predmetom ponude, dokazi dodatno ukazuju na prvoapelantovu nesavjesnost u vezi s povjerenim javnim sredstvima, s umišljajem, kako bi pribavio koristi. Po saznanju da prvobitno ugovorene respiratore ne može isporučiti, umjesto da raskine ugovor, što je bila obaveza i ugovornog organa, prvoapelant je nastavio aktivnosti kao da je taj ugovor na snazi. Stoga je u svrhu osiguranja drugog tipa respiratora, posredstvom

K. M. stupio u kontakt sa S. L., odgovornom osobom u pravnoj osobi iz Crne Gore, što je na koncu rezultiralo kupovinom 100 komada spornih respiratora.

75. Sud je u tom dijelu poklonio vjeru iskazu svjedoka K. M. Prvoapelantova odbrana pokušala je da diskreditira tog svjedoka navodeći da je "pokazao netrpeljivost prema trećeapelantu i da je sklon laganju". Sud je naveo da ti navodi, ukoliko su i tačni, nisu dokazani, ne umanjuju kredibilitet tog svjedoka, niti dovode u sumnju tačnost i istinitost njegovog kazivanja. Pri tome je sud naveo da je svjedok pojasnio određene reakcije zbog pritiska koji je kao posrednik imao i da je izjavio da je bio "ljut na [prvoapelanta] jer mu je lagao". Sud je također ukazao da je s posebnom pažnjom pristupio analizi iskaza tog svjedoka, kao i da se odluka o krivici ne zasniva isključivo na iskazu tog svjedoka.

76. Nadalje, Sud BiH je naveo iskaze i svjedoka S. L. i G. P. koji su se izjašnjavali o načinu pregovaranja, odnosno sklapanja ugovora. Sud BiH je naveo da je u okviru prvoapelantovog inkriminiranog postupanja trebalo razjasniti da li je prilikom zaključenja ugovora za sporne respiratore on znao da je njihova stvarna vrijednost značajno niža, odnosno da li je pristao da od razlike tako ugovorene cijene ostvari i dodatnu korist. S ciljem razjašnjenja tih pitanja sud je saslušao niz svjedoka optužbe i odbrane, a proveo je i odgovarajuće vještačenje. Iz tako provedenih dokaza sud je kao nesporno utvrdio da je cijena respiratora, pa i spornog modela, rasla tokom pandemije zbog potražnje, ali nije prihvatio da je bila niža onoliko koliko je to bilo navedeno u optužnici. Međutim, Sud BiH je zaključio da i nije od značaja koliko je tačno cijena spornih respiratora bila niža na dan kada su ih kupili prvoapelant i trećeapelant. Ono što je bitno je činjenica da je ta cijena "u određenom obimu sigurno bila manja", što je sud zaključio iz iskaza saslušanog svjedoka K. M., koji je u cijelosti prihvatio kao tačan i istinit, a koji je bio dosljedan i ubjedljiv u svojim izjavama kako je razlika u cijeni otišla u korist S. L. iz Crne Gore. Tu činjenicu posebno potvrđuje dio izjave svjedoka iz istrage, koja se, prema ocjeni suda, suštinski ne razlikuje od njegovog kazivanja na glavnom pretresu, osim što je svjedok bio direktniji u načinu iznošenja svojih neposrednih saznanja, te konkretno ukazao kako je prvoapelant "bio saglasan s planom koji je osmislila S. L.", te da mu je "bilo obećano da će od toga novca, misleći na ekstra dobit, biti 'počasćen', odnosno da će dobiti dio te dobiti, na što je i pristao". Sud je ukazao da nije dokazano da je prvoapelant obećani novac, koji je pristao da primi, na kraju zaista i primio. Međutim, nezavisno od te činjenice, sud je naveo da je dokazano da je prvoapelant zloupotrebama svojih ovlaštenja pristao da se neosnovano i nezakonito uveća cijena spornih respiratora u korist S. L., a na štetu federalnih budžetskih sredstava koja su mu bila povjerena i dodijeljena po osnovu dodijeljenog ugovora javne nabavke, što je sud ocijenio kao jednu od dokazanih radnji produženog krivičnog djela zloupotrebe.

77. Utvrđeno činjenično stanje nisu doveli u pitanje provedeni dokazi odbrane, odnosno tvrdnje svjedokinje S. L. koja je na glavnom pretresu negirala da je s drugim osobama dogovarala uvećanje cijene respiratora kako bi njoj ili nekom drugom bila pribavljena korist, navodeći da njoj nikada nije isplaćen bilo kakav novac od bilo koje firme iz Kine. Sud takvo kazivanje svjedokinje nije prihvatio kao istinito jer, osim što ga je ocijenio suprotnim iskazu svjedoka K. M., kojem je u cijelosti poklonio vjeru, sud je smatrao da su ti navodi "konstruirani s ciljem prikriivanja vlastitog učešća u izvršenju krivičnog djela". Sud je naveo da prvoapelantove opisane radnje – da se kupljeni respiratori plate po uvećanoj cijeni u korist S. L. nije cijenio kao njegovu namjeru da bude "počasćen" dijelom uvećane cijene, na što je pristao, iako nije dokazano da je primio. Sud je to, kako je naveo, cijenio kao "namjeru da po cijenu zloupotrebe povjerenog budžetskog novca zaključi posao nabavke 100 respiratora". Od te

nabavke je, kako je naveo Sud BiH, svakako očekivao dobit, a to bi mu dalje omogućilo da realizira planiranu nabavku preostalih 200 respiratora, u čemu bi također ostvario dobit te eventualno ponovo bio "počasćen" od S. L. To je u svjedočenju potvrdio K. M., kao i sadržaj komunikacije K. M. s osobama s kojima je pregovarao o nabavci respiratora za prvoapelanta, u kojoj je i poruka sljedećeg sadržaja: "Jer kako sam vam rekao 20 milijuna mu je u igri u sljedećem krugu, tako da će se prilagoditi."

78. Sve navedene radnje, prema ocjeni Suda BiH, konstituiraju prvoapelantovu involviranost u niz radnji zloupotreba u pogledu realizacije predmetnog ugovora, što u svojoj cjelini van razumne sumnje implicira njegovo umišljajno postupanje na preduzimanju niza opisanih radnji zloupotreba ovlaštenja koja je imao kao odgovorna osoba u pravnoj osobi u odnosu na povjerena budžetska sredstva.

79. Ocjenom provedenih dokaza utvrđeno je da je prvoapelant, nakon potpisanog ugovora, u svojstvu odgovorne osobe u pravnoj osobi, istog dana, 15. aprila 2020. godine, e-mailom primio od S. L. profakture za 100 spornih respiratora, jednu s uvećanom cijenom respiratora od 3,9 miliona eura, a drugu nepotpisanu profakturu tog uvećanog iznosa u protivvrijednosti od 30.000.000 RMB (valuta NR Kine), koje je S. L. prethodno pribavila od S. C. iz Velike Britanije. Iako je, kako je Sud BiH naveo, nakon provedenih dokaza optužbe ostao visok stepen sumnje da su navedene profakture krivotvorene, Sud BiH nije utvrdio da je to dokazano "van razumne sumnje". Takvu činjenicu, kako je naveo sud, nije mogla potvrditi ni strana (kineska) pravna osoba kao izdavalac budući da se nije mogla pribaviti putem međunarodne pravne pomoći.

80. Sud BiH je dalje cijenio nalaz i mišljenje vještaka informaciono-komunikacione struke S. M. Taj vještak je imao zadatak da provjerom iz dva izvora – laptopa (oduzetog od trećeapelanta) i mobilnog telefona (oduzetog od K. M.) – utvrdi da li su originalni dokumenti "Proforma invoice" i "Invoice". Vještak je za dokumente utvrdio da su nastali kombiniranjem tabele i ubačene slike pečata. Prihvatanjem iskaza svjedoka K. M., Sud BiH je utvrdio da je prvoapelant svjesno i voljno pristao na uvećanje cijene, što implicira i da je prihvatio da se na profakturama lažno prikaže cijena respiratora. Prihvatajući nalaz i mišljenje vještaka, sud je zaključio da je profaktura s uvećanom cijenom respiratora koju je S. L. poslala prvoapelantu dokument s neistinitim sadržajem. Međutim, kako sadržaj tih faktura Tužilaštvo nije uspjelo provjeriti i dokazati putem međunarodne pomoći kod nadležnih organa NR Kine, sud nije mogao utvrditi da se radi o krivotvorinama. Stoga, prvoapelanta nije proglasio krivim za krivično djelo krivotvorenja službene isprave, već je te radnje kvalificirao kao zloupotrebu ovlaštenja. Također, sud je utvrdio da je istog dana kada su dostavljene profakture prvoapelant izdao nalog banci za plaćanje u iznosu od 7.620.300,00 KM.

81. Nadalje, Sud BiH je zaključio da je prvoapelant zloupotrijebio ovlaštenje odgovorne osobe u pravnoj osobi kada je raspolagao novcem za koji je znao da je stečen prethodno učinjenim radnjama, te u vezi s tim nezakonitim nalogom za povećanje blagajničkog maksimuma. U toku dokaznog postupka posebno je problematizirana gotovinska isplata novca u iznosu od 100.000 KM s trećeapelantovog računa na ime blagajničkog maksimuma, što je sud kvalificirao kao radnju zloupotrebe preduzetu s ciljem raspolaganja korišću ostvarenom iz nezakonite javne nabavke respiratora. Kako je Sud BiH naveo, Tužilaštvo je tu radnju nepravilno kvalificiralo kao obilježje samostalnog krivičnog djela pranja novca. Sud je na osnovu iskaza službenice banke L. K. utvrdio da je prvoapelant 27. aprila 2020. godine podigao novac u gotovini u iznosu od 100.000 KM. Na osnovu iskaza svjedokinje V. K., knjigovođe, sud je utvrdio da je prvoapelant kćerki V. K. e-mailom naložio da sačini odluku o

povećanju blagajničkog maksimuma za pravnu osobu na iznos od 120.000 KM, te da odluku datira s danom 27. april 2020. godine. Nadalje, naložio je da sačini odluku o raspodjeli tih novčanih sredstava za navodni otkup malina, što je ona i uradila. Iskaz tog svjedoka, kako je sud naveo, korespondira sa sadržajem zapisnika o inspekcijskom nadzoru, o kojem je govorio svjedok A. M. Taj svjedok je kazivao da je početkom aprila blagajnički maksimum bio 20.000 KM, a zatim postoji odluka o podizanju na 120.000 KM, pri čemu je hemijskom olovkom upisan mjesec april, dok to nije slučaj s ostalim odlukama.

82. Odbrana je zastupala tezu da je spoma gotovina na ime tzv. blagajničkog maksimuma u konkretnom slučaju isplaćena upravo s ciljem avansiranja kooperanata u vezi s otkupom malina. O tome se na glavnom pretresu izjasnio prvoapelant. Zaposlenik banke je također naveo da su to bili razlozi koje je prvoapelant naveo prilikom podizanja novca.

83. Sud je ukazao da je prvoapelant kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, čija je osnovna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", imao pravo da u skladu s Uredbom o uvjetima i načinu plaćanja gotovim novcem Republike Srpske novac iz blagajne troši u tu svrhu. Međutim, sud je naveo da je ta teza ostala na nivou pretpostavke, što su potvrdili vještak S. J. i svjedok A. M., a što je konstatirano i u zapisniku o inspekcijskom nadzoru.

84. Sud je zaključio da je prvoapelantov nalog za povećanje tzv. blagajničkog maksimuma u optuženoj pravnoj osobi bio nezakonit. Sud BiH nije mogao prihvatiti prvoapelantovu tvrdnju da je veću količinu novca koja je u tom trenutku bila na računu njegove pravne osobe vidio isključivo kao priliku za povećanje broja kooperanata, pa samim tim i prometa i dobiti, te da je to bio jedini razlog zbog čega je i podigao iznos od 100.000 KM. Istinitost prvoapelantovih navoda o motivima zbog kojih je podigao navedeni novac, a koji bi se eventualno mogli cijeniti u kontekstu "drugih uvjeta" koji su od utjecaja za potrebe držanja gotovog novca u blagajni, na koje je ukazao i svjedok A. M., u dodatnu sumnju dovodi činjenica da je prvoapelant, iako je već prethodno podigao iznos od 100.000,00 KM, naložio knjigovodi da sačini odluku o blagajničkom maksimumu od 120.000 KM. Istovremeno je naložio da se sačini odluka o raspodjeli tih sredstava na navodni otkup malina, a koje odluke nisu glasile ni na jednog drugog kooperanta osim prvoapelanta lično.

85. Sud je razmotrio pitanje gotovine u iznosu od 87.000,00 KM koja je po potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta izuzeta iz blagajne pravne osobe i deponirana u KDP Suda BiH. Sud je zaključio da oduzeti novac predstavlja preostali dio novca iz blagajne pravne osobe koji je podignut na ime blagajničkog maksimuma.

86. Sud BiH je, kako je naveo u presudi, van razumne sumnje utvrdio da je prvoapelant u svojstvu odgovorne osobe trećeapelanta, postupajući u ime, za račun i u korist trećeapelanta, zloupotrijebio svoja ovlaštenja, te radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke presude ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. KZFBiH, u vezi sa čl. 31. i 55. KZFBiH. Isto je utvrđeno za pravnu osobu koja je raspolagala protivpravno ostvarenom imovinskom korišću koju je u ime, za račun i u korist pravne osobe ostvario prvoapelant kao direktor pravne osobe na osnovu ličnog odobrenja. Taj zaključak suda svojim tvrdnjama i provedenim dokazima odbrana nije dovela u razumnu sumnju. Sud je utvrdio da je sve radnje prvoapelant počinio s direktnim umišljajem. Dalje je pojasnio zašto se radi o produženom krivičnom djelu zloupotrebe. Sud je utvrdio da je sve navedene i prethodno opisane radnje prvoapelant preduzeo s drugoapelantom i četvrtoapelantom, uz odlučujući doprinos izvršenju djela svakog apelanta, što, prema ocjeni suda, jasno ukazuje na postojanje svijesti i volje kod prvoapelanta da djeluje zajedno s ostalim u

ostvarenju nedozvoljenog cilja, kako bi sebi i trećeapelantu pribavio korist.

87. Nadalje, Sud BiH se referirao na trećeapelantovu odgovornost, odnosno ukazao je da je utvrdio da je prvoapelant kao odgovorna osoba kod trećeapelanta počinio krivična djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja u produženom trajanju, jednako kao i njegova pravna osoba za koju je utvrđeno da je raspolagala protivpravnom imovinskom korišću, koju je u njeno ime, za račun i korist ostvario prvoapelant. Dalje se sud pozvao na relevantne odredbe zakona i ukazao da je nakon što je zaključio da je trećeapelant počinio produženo krivično djelo zloupotrebe položaja i ovlaštenja od prvoapelanta i trećeapelanta oduzeo imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom.

Pitanje kvaliteta respiratora

88. Sud BiH je naveo da je apelantima stavljeno na teret da kupljena, a zatim isporučena oprema, respiratori "ne posjeduje ni minimum kvaliteta". Dakle, sud je, kako je naveo u presudi, bio u obavezi razjasniti optužne tvrdnje da li su nabavljeni respiratori za koje je odvojeno deset miliona KM budžetskog novca bili namijenjeni za tretman i liječenje težih pacijenata oboljelih od COVID-19, odnosno da li su kvalitetom odgovarali za liječenje u intenzivnoj njezi. Nadalje, postavilo se pitanje da li su, ukoliko su nabavljeni takozvani mobilni respiratori za kraću upotrebu, apelanti prije, tokom ili nakon nabavke respiratora bili svjesni činjenice da su nabavljeni respiratori slabijeg i skromnijeg kvaliteta i da nemaju potrebne funkcije za liječenje pacijenata oboljelih od COVID-19, koji su u kritičnom stanju. Postavilo se pitanje da li su apelanti bili toga svjesni i voljni da se nabave i lošiji respiratori, pa tako i jeftiniji, koji bi se predstavili kao visokokvalitetni i skuplje plaćeni, pa da apelanti protivpravno pribave razliku u cijeni, zadrže je i podijele između sebe kao pripadnici grupe. Za sud je pitanje bilo da li je unaprijed, prije odluke o nabavci respiratora i pokrenutog postupka, bilo utvrđeno koja vrsta medicinskih respiratora se treba nabaviti, s kojim tehničkim karakteristikama i mogućnostima, u kojoj količini i ko je bio u obavezi da ta pitanja javne nabavke prethodno utvrdi i definiira.

89. Sud BiH je naveo da je Zavod za javno zdravstvo u Planu potreba planirao nabavku 300 respiratora "za djecu i odrasle", bez daljnjih karakteristika. Postavljeni kriterij "nabavka respiratora" podrazumijevao je, kako je naveo Sud BiH, da će tehnička svojstva biti definirana i precizirana kroz proceduru javnih nabavki. Kako je Sud BiH dalje naveo, za određivanje tipa i vrste "respiratora za djecu i odrasle" bio je neizbježan stručni angažman i uključivanje medicinskih radnika, pogotovo iz oblasti anesteziologije. Nezakonit postupak javne nabavke, koji je proveden u konkretnom predmetu, bez stručnih osoba ili organa u skladu s relevantnim odredbama zakona koje je Sud BiH naveo, s odabranom pravnom osobom, čija je osnovna djelatnost "prerada voća i povrća", rezultirao je, prema zaključku Suda BiH, kupovinom 100 respiratora "problematičnog kvaliteta i ograničene upotrebe".

90. Potvrdu tih navoda iz optužnice Sud BiH je utvrdio iz nalaza i mišljenja vještaka I. S. Sud BiH je prihvatio taj nalaz i mišljenje, te je ocijenio da je objektivna i dat u skladu s pravilima struke, te da se radi o visokostručnoj osobi, penzionisanom profesoru Medicinskog fakulteta, doktoru medicine, specijalisti iz oblasti anesteziologije, s bogatim teorijskim i praktičnim znanjem i iskustvom u radu s respiratorima. Nadalje, sud je zaključio da taj vještak raspolaze potrebnim stručnim znanjem, pa prigovor odbrane da se I. S. ne nalazi na listi stalnih sudskih vještaka za sud nije bio od značaja. Ni ostali prigovori odbrane koje je sud naveo nisu doveli u pitanje sačinjeni nalaz i mišljenje. Pri tome je sud naveo da su odbrane imale priliku otkloniti sve nedoumice oko

nalaza i mišljenja, te da je vještak neposredno saslušan na glavnom pretresu i da je saslušanje trajalo puna tri ročišta.

91. Zaključak tog vještaka potvrdio je i strani ekspert L. P. Pri tome je sud naveo iskaze svjedoka odbrane koji te zaključke nisu doveli u sumnju i koji su naveli da je te respiratore moguće koristiti i za liječenje pacijenata s težom kliničkom slikom. Također, sud je ukazao na svjedočenje A. K. M., doktorice s Klinike za anesteziju i reanimaciju, šefice Klinike za anesteziju i reanimaciju, koja je svjedočila o upotrebi tih respiratora na klinici. Ona je izjavila da su se respiratori koristili najčešće za neinvazivnu ventilaciju te da su pacijente s najtežim komplikacijama stavljali na druge respiratore. Nadalje, sud je ukazao da je Tužilaštvo na okolnost kvaliteta respiratora provelo vještačenje, a odbrana je iskazima svjedoka pokušala pobiti nalaz vještaka, što, prema ocjeni suda, nije bilo dovoljno. Sud BiH je ukazao na komunikaciju, odnosno sadržaj komunikacije putem aplikacije *Viber*, te zaključio da je četvrtoapelant nakon nabavke postao svjestan da nabavljeni respiratori ne odgovaraju svrsi.

92. Međutim, sud nije zaključio da su apelanti u početku imali namjeru da nabave respiratore slabijeg kvaliteta. Prvoapelant je bio u zabludi u pogledu kvaliteta respiratora zbog izjave K. M. da se radi o kombiniranim respiratorima, ali da ga to, kako je sud naveo, ne opravdava. Te činjenice prvoapelant je trebao provjeriti kod nadležnih stručnih osoba i institucija. Sud je utvrdio da su apelanti, nakon izvršene uplate krajnjem dobavljaču, postali svjesni činjenice da se radi o neodgovarajućim respiratorima. Stoga je zaključio da postoji njihova odgovornost, prvenstveno prvoapelantova i drugoapelantova jer su zaključili ugovor bez prethodne specifikacije stručnih osoba i organa. Osim toga, utvrdio je i odgovornost četvrtoapelanta koji je imao presudnu ulogu u odabiru prvoapelanta i njegovom nezakonitom favoriziranju. Sud je zaključio da upravo činjenica da je utrošeno deset miliona budžetskog novca namijenjenog za spašavanje života i zaštitu zdravlja građana tokom pandemije nabavkom 100 "većinski pogrešnih respiratora" potvrđuje da se nije smjelo odlučiti da nabavku tako visoko tehnički i tehnološki sofisticiranih medicinskih uređaja vrši pravna osoba čija je osnovna djelatnost "ostala prerada i konzerviranje voća i povrća", koja nije registrirana ni stručno osposobljena za uvoz medicinske opreme. To je bilo i u suprotnosti sa zakonskim propisima o uvozu i prometu medicinskih sredstava, te protivno odredbama Zakona o javnim nabavkama, te odluci Vlade Federacije da se tako nešto može povjeriti samo zdravstvenim ustanovama koje u tim situacijama jedino mogu odstupiti od odredbi Zakona o javnim nabavkama pozivanjem na član 10. Zakona.

93. U odnosu na pribavljenu korist i pričinjenu štetu sud je pošao od samog krivičnog djela. Sud BiH je naveo da je posljedica tog krivičnog djela ugrožavanje službene i odgovorne dužnosti. Sud je imao u vidu specifične okolnosti nastale pojavom koronavirusa. Sud je dalje ukazao da su apelanti u privatnim kontaktima ugovarali predmet javne nabavke, pa je pristupio analizi koristi kod tih krivičnih djela. Sud je zaključio da je nezakonita svaka korist koja je proizašla iz predmetnog ugovora koji je u osnovu imao nezakonitost. Četvrtoapelant i drugoapelant su, kako je sud utvrdio, dali privilegiju prvoapelantu u poslu javne nabavke za posao koji redovnim putem ne bi mogao dobiti, čime su pričinili štetu, dok je prvoapelant ostvario i izvjesnu korist, ali i nanio štetu trećeapelantu, zaključujući faktički nezakonit ugovor koji je proveo preko pravne osobe. Nakon provedenog dokaznog postupka utvrđeno je da je tim krivičnim djelom, i to u odnosu na dovršenu nezakonitu nabavku respiratora, stečena korist i da je pričinjena šteta. Sud nije utvrdio da je iz dokazane nezakonite javne nabavke medicinske zaštitne opreme bilo ko stekao bilo kakvu korist. Također, Sud BiH je naveo da je u cijelosti prihvatio iskaz saslušanog svjedoka optužbe K. M. kao istinit, pa zaključio da nije dokazano da je bilo koji apelant, pa tako ni prvoapelant,

primio dar za koji je utvrđeno da je pristao da ga primi ili bio "počašćen" prilikom ugovaranja i realizacije nabavke tih respiratora.

94. Dakle, postavilo se pitanje tačne, određene ili približno određive visine ostvarene dobiti i koristi, te pitanje visine štete koja je tim zloupotrebama nanesena budžetu Federacije, federalnom zdravstvu i građanima Federacije.

95. Nakon provedenog postupka sud nije mogao tačno utvrditi visinu koristi koju su apelanti zloupotrebama položaja i ovlaštenja i odgovornosti omogućili prvoapelantu. Također, Sud BiH nije mogao, kako je naveo u presudi, da utvrdi da li je prvoapelant dodatno sebi pribavio korist nezakonitom realizacijom nabavke 100 respiratora. Visina pribavljene koristi nije se mogla utvrditi zbog načina na koji je realizirana ta nezakonita javna nabavka. Zbog načina na koji je proveden postupak javne nabavke, trećim osobama, javnosti i posebno Sudu BiH ostala je nepoznata tačna razlika između nabavne i prodajne cijene robe, tj. medicinskih respiratora. Takvim postupanjem se, prema mišljenju suda, omogućilo netransparentno stjecanje koristi u što većem iznosu jer se prvoapelantu ostavila mogućnost da takvim ugovaranjem ostvari ekstra dobit prisvajanjem razlike između stvarne nabavne i ugovorene prodajne cijene medicinskih respiratora, koja je javnosti i trećim osobama bila nepoznata.

96. Sud je stoga mogao konstatirati da je najniža visina imovinske koristi koju je prvoapelant pribavio za sebe i pravnu osobu preostali iznos novca koji je zatečen na računu njegove pravne osobe nakon što je okončan postupak te javne nabavke. Tako je sud zaključio da je imovinska korist koju je prvoapelant pribavio za sebe i svoju pravnu osobu upravo onaj iznos naveden u izreci presude, "ne manje od 694.747,78 KM", a koji je utvrđen na osnovu prihvaćenog vještačenja koje je predložila odbrana.

97. Sud BiH je smatrao da zaključeni kupoprodajni ugovor u konkretnom slučaju sam po sebi predstavlja korist i time ostvaren oblik, dok pitanje razlike stvarne vrijednosti robe i visine prisvajanja, te fiktivnog uvećanja vrijednosti na štetu ugovornog organa i budžeta predstavlja dodatne okolnosti prilikom utvrđivanja stepena krivične odgovornosti i odmjeravanja kazne, pogotovo u odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta. Sud je naveo da zaključivanjem nezakonitog ugovora i dobit postaje nezakonita, a bila bi zakonita da je ugovor zasnovan na zakonitom osnovu. Tim činom dobit faktički postaje korist po predmetnom krivičnom djelu. To što je prvoapelant bio privilegiran je korist, odnosno dobivanje posla koji inače ne bi mogao dobiti je korist, pa je stoga i svaki novčani iznos proizašao iz nezakonitog posla korist, a ona svakako prelazi cenzus predmetnog krivičnog djela.

98. Sud je ukazao na odgovornost drugoapelanta i prvoapelanta koji nisu smjeli zaključiti kupoprodajni ugovor, a da stručne osobe prethodno ne utvrde specifikaciju. Međutim, odgovornost je i četvrtoapelanta koji je imao posrednu ulogu prilikom odabira prvoapelanta. Nadalje, sud je ukazao da se apelantima stavlja na teret da su zloupotrebama svojih službenih položaja i ovlaštenja umišljajno pribavili korist, a ne da su namjeravali pričiniti štetu drugom, pa šteta, kako je sud naveo, nije bitno obilježje krivičnog djela, već okolnost koju je sud cijenio kao posljedicu krivičnog djela prilikom utvrđivanja stepena odgovornosti i odmjeravanja kazni. Sud je ukazao na formalan početak javne nabavke respiratora donošenjem odluke o izuzeću, bez stručne provjere koja je povjerena nekvalificiranom prvoapelantu, na šta je utrošeno deset miliona budžetskog novca, čija upotreba može biti veoma opasna po živote i zdravlje pacijenata, ali koji nisu ni beskorisni. Konačno, sud je naveo da je radnjama apelanata nesumnjivo pričinjena šteta budžetu Federacije, zdravstvenim ustanovama u Federaciji i zdravstvenom sistemu Federacije, u konačnici i građanima Federacije nabavkom predmetnih medicinskih respiratora. Ta šteta je bila evidentna tokom pandemije, ali i nakon nje.

99. U prvostepenoj presudi Sud BiH se referirao na nadležnost, pa je ukazao na član 23. ZKP-a, odnosno na prioritet suđenja pred Sudom BiH ako je za neka od više počinjenih djela nadležan taj sud. Dalje je naveo da je utvrdio da su apelanti počinili krivična djela za koja je nadležan "drugi sud". Ipak, zbog već uspostavljene nadležnosti nije se proglasio nenadležnim za krivična djela propisana u KZFBiH, već je presudio. Sud je naveo da nije dozvoljena kombinacija dva materijalna zakona, pa je apelante osudio prema odredbama KZFBiH.

100. Odbrane su istakle prigovor zakonitosti dokaza oduzetih tokom istrage navodeći da je Tužilaštvo pristupilo pretresanju pokretnih stvari, a nije priložilo dokaze o otvaranju oduzetih predmeta, u skladu sa članom 71. ZKP-a, i da osobe od kojih su oduzete stvari nisu obaviještene o otvaranju. Sud BiH je zaključio da su istaknuti prigovori neosnovani. Analizirajući sadržaj materijalne dokumentacije koja je sačinjena prilikom realizacije naredbi za pretresanje, Sud BiH je utvrdio da je na sačinjenim zapisnicima naznačeno da su za predmete koji su pronađeni prilikom pretresa izdate potvrde o njihovom privremenom oduzimanju. Uvidom u sadržaj tih potvrda, sud je ustanovio da su taksativno popisani i specificirani predmeti koji su oduzeti (uključujući i oduzete telefonske uređaje i računare koji su identifikirani po serijskim brojevima, IMSI brojevima i sl.), a što su ličnim potpisom, bez primjedbi, potvrdile i osobe kojima su predmeti oduzeti. Uvažavajući činjenicu da su oduzeti predmeti taksativno pobrojani i u dovoljnoj mjeri identifikirani u zapisnicima i/ili na izdatim potvdama, a zapisnike i potvrde su potpisale osobe kojima su predmeti oduzeti bez primjedbi, te da iz zapisnika o pretresanju pokretnih stvari u smislu člana 51. ZKP-a proizlazi ponovna identifikacija predmeta koja se u potpunosti poklapa s identifikacijom iz potvrda o privremenom oduzimanju, otklanja se svaka razumna sumnja u pogledu njihove autentičnosti i vjerodostojnosti, te osigurava očuvanje tzv. lanca istovjetnosti predmeta, a što je suštinski cilj odredbe člana 71. ZKP-a. Prema stavu Suda BiH, proceduralne manjkavosti o (ne)poštovanju te odredbe po automatizmu ne dovode do nezakonitosti dokaza ukoliko je iz svih okolnosti konkretnog slučaja nesporan kvalitet dokaza, odnosno ukoliko pouzdanost i tačnost pribavljenih dokaza nije dovedena u pitanje. U tom pogledu, Sud BiH je ukazao da ne bi imalo smisla izdvajati pouzdane dokaze zbog eventualne proceduralne manjkavosti ograničenog značaja, a naročito ukoliko bi se radilo o takvoj manjkavosti koja ne dovodi u pitanje čitav tok pribavljanja dokaza. Isti je zaključak u vezi s prigovorom koji se odnosi na provedene radnje pretresanja, te neobavješćavanje o radnji pretresanja samo po sebi ne dovodi u pitanje njenu zakonitost.

101. Prigovor odbrane da uz optužnicu nisu priložene kopije zapisnika sudije za prethodni postupak, u skladu sa članom 56. stav 2. ZKP-a, zbog čega je osporena zakonitost radnje pretresanja, sud je ocijenio neosnovanim. Sud BiH je izvršio uvid u dokaze na koje je odbrana ukazivala, pa je utvrdio da su pretrese pokretnih stvari (četvrtoapelantovog telefona i telefona H. G.), zatim službenih prostorija FUCZ-a, trećeapelantovog ureda i prvoapelantove kuće izvršile ovlaštene službene osobe na osnovu naredbi za pretres po usmenom odobrenju sudije za prethodni postupak, u skladu sa članom 56. ZKP-a. Sačinjeni su zapisnici, a oduzeti predmeti popisani i pobrojani, te su izdate potvrde o privremenom oduzimanju predmeta. Nakon što je utvrdio da je sudija za prethodni postupak telefonski odobrio izdavanje naredbi za pretres, Sud BiH je izvršio uvid u istražni dio spisa i uvjerio se u postojanje službenih zabilješki, kako je propisano članom 56. stav 2. ZKP-a.

102. Nadalje, odbrane su ukazivale da nisu ispunjene zakonske pretpostavke da se I. S. sasluša kao vještak jer je vještak s tužiocem prije donošenja naredbe o provođenju istrage ušao u prostorije FUCZ-a s nalogom da pregleda respiratore, a bez

sudske naredbe za pretres prostora FUCZ-a. Sud BiH je našao da je taj prigovor neosnovan i dozvolio saslušanje vještaka kao svjedoka. Sud BiH je ukazao da se nije radilo o nezakonitom pretresu, kako odbrana ukazuje, već o zakonitoj radnji pregleda, u skladu sa članom 219. u vezi sa članom 218. ZKP-a. Iz zabilješke proizlazi da su osobe u prostorijama FUCZ-a tražile da se izvrši pregled respiratora. Sud dalje navodi da je osoba N. K. otvorila skladišni prostor, da su otvorena tri paketa s respiratorima, fotografirali su se njihovi dijelovi i zatim je prostor napušten. Dakle, otvaranje paketa je izvršeno zbog fotografiranja, niko se nije usprotivio ulasku u prostorije, već je pristup omogućen i pregled izvršen. Radi se o jednom od ovlaštenja ovlaštenih službenih osoba, koje im je dodijeljeno u skladu sa članom 219. ZKP-a i koje nije uvjetovano izdavanjem naredbe. Također, činjenica da je pregled izvršen prije nego što je donijeta naredba za pretres nije smetnja za saslušanje vještaka jer je naredba za pretres interni akt Tužilaštva.

103. Također, Sud BiH je odbio prijedlog drugoapelantove odbrane kojim je zatraženo izdavanje naredbe Ministarstvu finansija FBiH za dostavljanje podataka od privrednog društva CORE d.o.o. Sarajevo, a koje s Federalnim ministarstvom finansija ima zaključen ugovor o funkcionalnoj podršci za aplikaciju za trezorsko poslovanje ORACLE. Sud je ocijenio da su podaci čije je dostavljanje odbrana tražila dovoljno razjašnjeni provedenim dokazima optužbe, a posebno saslušanjem svjedokinje N. F. koja je opisala proceduru unosa podataka u trezorsku aplikaciju, te razložno i uvjerljivo objasnila kada je i na osnovu čega u tu aplikaciju unijela informacije koje su se ticale kupovine 100 respiratora.

Izdvojeno i objavljeno mišljenje predsjednika vijeća

104. Uz prvostepenu presudu, prvi put je javno objavljeno izdvojeno mišljenje sudije B. P., predsjednika tročlanog vijeća koje je odlučivalo u predmetu. Sudija B. P. je iznio svoje neslaganje s presudom. Iz njegovog mišljenja, koje je dostavljeno uz odluku i na koje se apelanti u apelacijama pozivaju, proizlazi sljedeće.

105. Odluka većine, prema mišljenju sudije B. P., konstituira "novi životni događaj" s potpuno novim subjektivnim elementima pojedinačnih radnji izvršenja. Apelante ne povezuje podjela imovinske koristi kao zajednički cilj i okosnica potvrđene optužnice, već se drugoapelantu i četvrtoapelantu stavlja na teret da su zloupotrebom ovlaštenja pribavili korist prvoapelantu i trećeapelantu. Prema mišljenju sudije B. P., tako se izašlo van činjeničnog opisa optužbe i dokaza koji su u pretežnoj mjeri izvođeni. Apelantima se na teret stavio potpuno novi opis radnji izvršenja, te je došlo do narušavanja objektivnog i subjektivnog identiteta optužnice. Nezavisno od toga, prema mišljenju sudije B. P., optužnica nije ponudila dokaze koji zadovoljavaju standard van razumne sumnje, što dalje detaljno objašnjava.

106. Sudija B. P. je ukazao da je istraga u navedenom slučaju pokrenuta na osnovu novinskog teksta. Tužilaštvo je, kako to sudija navodi, nametnulo narativ da respiratori nisu upotrebljivi za intenzivnu negu. Mediji su održavali tužiočev narativ kako bi se u javnosti stekla predstava o krivici optuženih. Svi naporu optužbe da dokaže kriminalne namjere optuženih ostali su neuvjerljivi i na nivou pretpostavki.

Drugostepena presuda

107. Presudom broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine odbijene su kao neosnovane žalbe apelanata i potvrđena prvostepena presuda.

108. Sud BiH je ukazao da je optužnica obuhvatala (i) krivična djela iz nadležnosti državnog zakonodavstva, što opravdava pozivanje prvostepenog suda na odredbu člana 23. ZKP-a. Činjenica da je prvostepeni sud donio odluku kojom je optužene oslobodio optužbe za krivična djela iz KZBiH ne

isključuje po automatizmu nadležnost Suda BiH. Da se sud u momentu donošenja odluke kojom optužene oslobađa odgovornosti za krivična djela iz državnog zakonodavstva proglasio nenadležnim, povrijedio bi procesni zakon i učinio pravomoćno presuđenom stvari dio odluke na koju tužilac ima pravo žalbe. Tužilaštvo je izjavilo žalbu na oslobađajući dio presude, između ostalog, za krivična djela iz državnog zakonodavstva, što potvrđuje da je sud nadležan sve dok Tužilaštvo stoji iza optužbe koja u sebi sadrži osnov za nadležnost Suda BiH.

109. Odbrana je prigovarala zakonitosti dokaza jer je presuda zasnovana na određenim dokazima za koje nije poštovana neposrednost, odnosno koji nisu izvedeni na glavnom pretresu. Radi se o pismu anesteziologa i o dokazima za koje je sud, kako je naveo u prvostepenoj presudi, izvršio uvid u istražni dio spisa (vidi tačku 101. odluke). Pismo anesteziologa koje je spomenuto u pobijanoj presudi, u iskazu svjedočkinje A. K. M., te koje je citirano u fusnoti, kako je naveo Sud BiH, beznačajno je za odluku o krivici apelanata. Sud BiH je naveo da se nijedna odlučna činjenica nije dokazivala tim pismom. Nadalje, Sud BiH je naveo da istražni dio spisa predstavlja dio sudskog spisa. Radi utvrđivanja zakonitosti dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu uvidom u taj dio nije odstupljeno od načela neposrednosti. Sud BiH je cijenio pravilnim zaključak prvostepenog suda u vezi s otvaranjem predmeta i primjenom člana 71. ZKP-a.

110. U odnosu na vještačenje I. S., te prigovor odbrane da se radi o nezakonitom dokazu koji je "plod otrovne voćke", Sud BiH je naveo da se prvostepeni sud izjasnio o tom prigovoru, te je potvrdio zaključke.

111. U odnosu na prekoračenje optužnice Sud BiH je, rukovodeći se istaknutim prigovorima svakog od apelanata, pošao od pitanja svrhe zaštite kroz postojanje zabrane prekoračenja optužbe. Sud BiH je naveo da je upoređivanjem izreke pobijane presude i optužbe utvrdio da je prvostepeni sud u cijelosti ostao u okvirima optužbom postavljenih inkriminiranih radnji. Izrekom presude apelanata nije stavljeno na teret nešto od čega se nisu imali priliku braniti. Sud BiH je ukazao da je pravo suda da vrši izmjenu i precizira, a što proistječe iz svestranog pretresanja predmeta i jasnog iznošenja odluke, u skladu s pravilima identiteta presude i optužbe. Sud BiH je do istog zaključka došao u pogledu svih žalbenih prigovora apelanata, kojima se implicira navodno prekoračenje optužbe, a u vezi s tim i povreda prava na odbranu. Poseban osvrt je dat na prigovor koji se tiče štete i koristi. Sud BiH je zaključio da prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu postupka kada je štetu umjesto u iznosu ne manjem od 10.530.000,00 KM označio u neutvrđenom iznosu, o čemu se detaljno izjasnio. Djelo kao takvo postoji i s navodima o iznosu ne manjem od 10.530.000,00 KM, jednako kao i s navodima o neutvrđenom iznosu štete, što je jedino bitno s aspekta razmatranja pitanja prekoračenja optužbe.

112. Sud BiH je naveo da je prvoapelantova odbrana u odnosu na prekoračenje optužbe tvrdila da je on osuđen za krivično djelo koje mu se nije stavljal na teret. Stoga je Sud BiH, kako je naveo, pristupio jedinom načinu rješavanja dileme o tom pitanju, te uporedio zapisnike o ispitivanju prvoapelanta kao optuženog, optužnicu te izreku prvostepene presude. Sud BiH je utvrdio kako je prvoapelantu "predočen činjenični supstrat osnova sumnje tokom istrage, koji je u istom obimu kasnije pretočen u optužni akt [...], dok prvostepeni sud izrekom svoje presude nije izašao iz okvira inkriminiranog događaja" niti prvoapelantovih radnji. Kako je naveo Sud BiH, prvostepeni sud je vršio određene prilagodbe i intervencije s obzirom na to da nije dokazana odgovornost apelanata u okviru grupe i udruživanja. Prvostepeni sud je, u skladu sa zakonom, precizirao odgovornost apelanata, ali isključivo u obimu kakav je njima bio poznat od početka. Takvim

preciziranjem ostao je nenarušen identitet stvarnog događaja i nisu mijenjanje činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminiranog krivičnog djela, u obimu i načinu s kojim je prvoapelant upoznat od samog početka postupka. Isti zaključak je iznio u pogledu drugoapelanta.

113. Četvrtoapelant je isticao da je izreka presude nerazumljiva suštinski ukazujući da je oslobođen za krivična djela bez činjeničnog opisa, posljedično čemu je nemoguće preispitati i zakonitost osuđujućeg dijela presude. Iako je konstatirao nedostatak u činjeničnom opisu oslobađajućeg dijela izreke presude u odnosu na pojedine inkriminacije, Sud BiH je naveo da time nije kontaminiran osuđujući dio presude. Ostajući u granicama inkriminiranog događaja prvostepeni sud je, kako je naveo Sud BiH, donio oslobađajuću presudu za pravne kvalifikacije koje nije našao dokazanim u inkriminacijama kojima su se stekla samo obilježja krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja. Time je potpuno riješio predmet optužbe. Upoređivanjem dispozitiva optužnice i presude Sud BiH je zaključio da niti jedna inkriminirana radnja nije ostala neriješena. Sud BiH je ispitao navode odbrane da nije opisana saizvršilačka djelatnost, da nije vidljiv saizvršilački osnov i da nema opisa saizvršilaštva, da je saizvršilaštvo opisano kao pomaganje, odnosno kao udruživanje radi činjenja krivičnih djela. Sud BiH je naveo da su apelanti, svako u svom domenu, djelovali u svrhu preduzimanja radnji koje su opisane i kvalificirane kao zloupotrebe svakog od apelanata s aspekta njihove pozicije. Stoga, *modus operandi* predmetnog krivičnog djela u konkretnom slučaju implicira saizvršilačku djelatnost jer je već *prima facie* analizom izreke pobijane presude jasno da je svaki od apelanata imao jasno definirane radnje u domenu svog postupanja, te da radnje jedna bez druge ne bi mogle naći epilog u konačnom cilju zbog kojeg su preduzimane. Sud BiH je naveo da se u pogledu tog zaključka vodio i voluntarističkom komponentom, koja je dio zajedničke namjere, odluke da se djelo ostvari, a rezultat djela ostvaruje se kao nužna posljedica samog postupanja. Namjera je, prema mišljenju Suda BiH, jasna iz samih radnji i ostvarenog cilja, a samim tim i doprinos svakog od apelanata.

114. Sud BiH zaključuje da u kontekstu predmetnih inkriminacija prvostepeni sud kada spominje "pomaganje" to ne čini u kontekstu oblika saučesništva, već pomaganja kao odlučujućeg doprinosa kroz saizvršilaštvo. Nadalje, Sud BiH je ukazao da presuda nije kontradiktorna kada se u oslobađajućem dijelu spominje da "nema dokaza o zajedničkom djelovanju na način kako to postavlja optužba". U tom dijelu radi se o "zajedništvu" u kontekstu nedokazanog krivičnog djela udruživanja radi činjenja krivičnih djela, a ne u kontekstu saizvršilaštva.

115. Sud BiH je ocijenio neosnovanim navode da je izreka protivriječna razlozima presude. Prvostepena presuda, kako je sud naveo, daje jasan obim odgovornosti. Sud BiH je podržao zaključak prvostepenog suda da je četvrtoapelant upravo favoriziranjem prvoapelanta, te stupanjem u kontakt s njim privatnim vezama, dogovarao predmet ugovornog odnosa, te učestvovao u realizaciji nezakonite nabavke, sve u korist prvoapelanta. U prvostepenoj presudi je navedeno da je četvrtoapelant prekoračio ovlaštenja stupivši u kontakt s prvoapelantom, a nadalje je svoja ovlaštenja iskoristavao, sve s ciljem jasnog i van razumne sumnje dokazanog cilja, koji je protkan umišljajem i namjerom.

116. Sud BiH nije utvrdio kontradiktornosti između izreke i obrazloženja po osnovu pitanja drugoapelantovog postupanja suprotno članu 10. Zakona o javnim nabavkama. Sud BiH je potvrdio zaključak prvostepenog suda da postupanje suprotno članu 10. Zakona o javnim nabavkama predstavlja pogrešan put javne nabavke, o čemu se sud izjasnio u presudi, iznoseći

drugoapelantov umišljajni aspekt pri odabiru očigledno nekvalficiranog prvoapelanta za taj posao.

117. U odnosu na određenost radnji izvršenja, odnosno prigovor da nisu opisani blanketni propisi, Sud BiH je naveo da je izrekom pobijane presude, a i u samom obrazloženju, jasno određeno svojstvo apelanata. Iz opisa radnji jasno se može uočiti zašto pojedini aspekti djelovanja apelanata predstavljaju kršenje blanketnih propisa. Sud BiH je ukazao na bitnost blanketnih propisa u kontekstu krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja. To su propisi kojima se jednoj osobi daje u povjerenje obavljanje službene ili odgovorne dužnosti. Opisom odnosno navođenjem propisa precizira se svojstvo takve osobe, a kršenje predstavlja svako postupanje iz kojeg je toj osobi nesporno jasno da predstavlja narušavanje dodijeljenog povjerenja. Sud BiH je naveo da je u konkretnom slučaju zadovoljen koncept blanketnog opisa navođenjem svojstva apelanata, iz čega proizlaze njihova ovlaštenja, dok je u opisu radnji i toka inkriminiranog događaja, te obrazloženju u tom kontekstu van razumne sumnje jasno ukazano i utvrđeno kao dokazano da su oni prekršili pravila službe, svako u svom domenu. Sud BiH je također naveo da četvrtoapelantova odbrana nije ukazala iz kojeg razloga su bitne navodno izmijenjene odredbe blanketnog propisa. Niti jedna izmjena, kako je naveo Sud BiH, ne predviđa opravdanje za preduzimanje radnji na način kako su one preduzete u konkretnom inkriminiranom događaju. Nadalje, u odnosu na četvrtoapelantov navod da sud nije cijenio niz dokaza odbrane, Sud BiH je istakao da je prvostepeni sud naveo dovoljno jasne i u svemu prihvatljive razloge za svoje stavove i činjenična utvrđenja, oslanjajući se na relevantne dokaze koji potkrepljuju stav koji je zauzeo.

118. Sud BiH je ispitao prvoapelantove žalbene navode kojim se ukazivalo da nema elemenata krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, te je zaključio da su ti navodi neosnovani. Kako je naveo Sud BiH, u izreci pobijane presude je precizno navedeno prvoapelantovo svojstvo. Registracija pravne osobe na području entiteta Republika Srpska ne implicira bilo kakvu kontradiktornost u odnosu na odgovornost prvoapelanta kao odgovorne osobe u pravnoj osobi za radnje koje se po mjestu učinjenja imaju kvalificirati po KZFBiH. Prema stavu Suda BiH, pojam "odgovorna osoba u Federaciji" podrazumijeva da općenito postoji odgovornost određene osobe u pravnoj osobi i da je ona odgovorna kada su takve radnje izvršene preduzete na području Federacije BiH. Činjenica da je pravna osoba registrirana prema odredbama zakona koji važe po sjedištu preduzeća ne ekskulpira za radnje počinjene na području drugog entiteta. Sud BiH je dalje naveo da je iz dijela prvostepene presude, u kojem se ističe prvoapelantovo svojstvo, očigledno da je on bio jedini član uprave pravne osobe, te da s obzirom na takvu njegovu pozicioniranost jasno proizlazi njegova odgovornost za poslovanje pravne osobe, koja se ne može zloupotrebljavati u privrednom poslovanju. Sud BiH je ukazao da prvoapelant kao odgovorna osoba u pravnoj osobi snosi odgovornost za procese rada i poslovanje pravne osobe, pa činjenica da je on takvu pravnu osobu faktički iskoristio za učestvovanje u nezakonitoj nabavci predmeta nesporno implicira njegove radnje i odgovornost.

119. U pogledu žalbenih navoda koji se odnose na razliku između objavljene presude i pismenog otpavka, Sud BiH je najprije ukazao da se ne radi o protivrječnosti i nerazumljivosti presude, kako je odbrana isticala. Nadalje, Sud BiH je naveo da je upoređivanjem zvaničnog zapisnika s objave presude, koji predstavlja izvorik u skladu sa članom 254. ZKP-a, s pismenim otpavkom prvostepene presude utvrdio da ne postoji povreda. Uz daljnja objašnjenja Sud BiH je zaključio da postoji potpuna saglasnost činjeničnog opisa djela iz izvornika presude konstatiranog na zapisnik o objavljivanju presude, koji su potpisali predsjednik vijeća i zapisničar, i pisano izradene presude. Sud BiH nije zanemario navode odbrane koji ukazuju da su prilikom

usmenog saopćavanja odluke pojedini dijelovi ispušteni. Pozivajući se na član 286. stav 2. ZKPBiH sud je zaključio da propust sudijske da pročita pojedine dijelove izvornika ne dovodi obligatno do nezakonitosti i nepravilnosti pobijane presude.

120. U odnosu na navod odbrane da je putem medija vršen utjecaj na sud, Sud BiH je, između ostalog, naveo da je izostao navod kojim se konkretizira "navodno prejudicirano postupanje od strane članova prvostepenog vijeća". Prema stavu Suda BiH, "ostaje nepoznato" da li su oni uopće bili upoznati s medijskim napisima, te se ukazuje na profesionalizam i nepristrasnost kao uvjet za vršenje sudijske funkcije. Sud BiH je također naveo da je prvostepeni sud svoju odluku donio isključivo na osnovu ponuđenih dokaza i u skladu sa zakonom, objektivno i nepristrasno, dajući osnovano i argumentirano obrazloženje.

121. Sud je ispitao navode svakog od apelanata u vezi s pogrešno i netačno utvrđenim činjeničnim stanjem, te je našao da ti žalbeni prigovori nisu osnovani, o čemu se izjasnio, ukazujući na bitne dijelove žalbi apelanata na koje je odgovorio. Pri tome je Sud BiH potvrdio zaključke prvostepenog suda. Isto se odnosi na zaključke prvostepenog suda u pogledu pitanja štete, koristi, kvaliteta respiratora, kao i utroška sredstava, o čemu se Sud BiH očitovao. Sud BiH je potvrdio i odluku o kazni i oduzimanju imovinske koristi.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

122. Zbog obima svih apelacija koje su predmet ove odluke Ustavni sud je odlučio da najprije navede zajedničke navode, pa zatim ono što je značajnije za svaku pojedinu apelaciju.

Zajednički navodi

123. Svi apelanti su pokrenuli pitanje pravičnosti postupka, odnosno ukazuju na povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Povredu tog prava apelanti vide u činjenici da im je sudio nenadležni Sud BiH. Apelanti ukazuju da je sud bio nadležan za djela propisana u KZBiH, ali nakon prvostepene presude, kada su apelanti osuđeni samo za krivično djelo prema KZFBiH, Sud BiH nije više bio nadležan i trebao je da predmet ustupi nadležnom sudu. Također, apelanti navode da Sud BiH nije donio posebno rješenje o svojoj nadležnosti.

124. Nadalje, apelanti navode da je sud prekoračio optužnicu, odnosno da je sud "prekomponirao" optužnicu i da ih je osudio za djelo za koje nisu bili optuženi, niti su u vezi s tim djelom saslušani. Iz "preciziranog" činjeničnog opisa, kako apelanti navode, proizlaze sasvim nove radnje krivičnog djela u odnosu na sadržaj optužnice, kao i lični subjektivni odnos apelanata u odnosu na navedeno krivično djelo. Apelanti smatraju da je sud preuzeo ulogu tužioca, te je korigirao bitne elemente krivičnog djela kao što je umišljaj, korist, šteta i drugo. Naime, kada je ostalo nedokazano krivično djelo udruživanja radi činjenja krivičnog djela u vezi s krivičnim djelima zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, pranja novca i drugo, korigiranjem optužnice je narušen njen identitet.

125. Nadalje, apelanti ukazuju na nedostatak konkretizacije radnje krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, te u najvećem dijelu apelacija problematiziraju upravo taj dio kao nedostatak obrazloženja za šta su osuđeni. Također, navode da saizvršilačke radnje nisu jasno opisane.

126. Apelanti osporavaju i način na koji je sud cijenio, odnosno nije cijenio dokaze, pri tome ukazujući na brojne dokaze odbrane koje sud nije uzeo u obzir.

127. Apelanti ukazuju na nezakonitost dokaza na kojima se zasniva presuda. U vezi s tim navode da je nedostajala naredba o provođenju istrage, naredba za pretres, a kutije s respiratorima su otvorene i respiratori fotografirani. Zbog navedenog osporavaju nalaz vještaka I. S. koji je radio analizu respiratora na osnovu

njihovih karakteristika. Također, apelanti ukazuju da nije postupljeno u skladu s odredbom člana 71. ZKP-a u vezi s otvaranjem predmeta koji su oduzeti, odnosno pozivanja vlasnika predmeta.

128. Apelanti također navode da izreka presude ne odgovara pismenom otpravku, te ukazuju na sadržaj presude koji je kasnije u pismenom otpravku popunjen određenim odlukama, propisima, i drugo.

129. Apelanti također navode da drugostepena presuda nije odgovorila na važne žalbene navode, te im je samo formalno data mogućnost žalbe. Navodi o diskriminaciji se svode na navode o drugačijem postupanju Suda BiH u drugim predmetima, na koje se apelanti pozivaju, dok prvoapelant upoređuje svoju kaznu odgovorne osobe u pravnoj osobi s kaznom četvrtoapelanta.

130. Svi apelanti smatraju da drugostepeni sud nije adekvatno ispitao i odgovorio na njihove žalbene navode.

Povreda presumpcije nevinosti

131. Svi apelanti su ukazali na povredu prava na presumpciju nevinosti. Apelanti ukazuju da se protiv njih vodila medijska hajka, koja je počela prije otvaranja istrage, i to uz pomoć Tužilaštva, koja je utjecala na javno mnijenje i, konačno, na sudije. Iako su svi apelanti istakli taj navod, ipak je najviše pažnje tom dijelu posvetio četvrtoapelant. Ustavni sud će, bez obzira u kojem obimu ga je ko isticao, taj navod objediniti za sve apelante. Navodi o povredi presumpcije nevinosti se mogu podijeliti u tri grupe.

Pisanje medija

132. Apelanti navode ogroman broj novinskih napisa u kojima su označeni kao "članovi kriminalnog udruženja", "respiratorska mafija", odnosno ukazuju na pisanja u kojima se navodi da su kupljeni "malina respiratori", "malina respiratori ubijaju pacijente" i dr. Ti napisi su se pojavljivali u brojnim novinskim člancima, na portalima i televiziji te su, kako navode, utjecali na pošteno suđenje. Putem medija se slala poruka o krivici apelanata, apelanti su "osuđeni pred sudom javnosti", čime se "slala poruka sudu". Apelanti ukazuju na pisanje samo jednog dnevnog lista u kojem se u toku suđenja spominjala "respiratorska mafija" i "crnolistaš", a navode da se pritisak "nastavio i nakon drugostepene presude u naslovu istog dnevnog lista u kojem je navedeno: "Tajni adut [četvrtoapelanta] i [S.]? Preko Čemana i Palavrić žele srušiti presudu Suda BiH u aferi 'respiratori'." Apelanti ukazuju i na pisanja drugih medija "pod utjecajem određenih funkcionera", u kojima je objavljen veliki broj članaka u vezi s konkretnim postupkom.

133. Također, apelanti ukazuju na pisanje portala "Istraga" koji je pet dana uoči objavljivanja prvostepene presude ukazao na "Plan trojke i HDZ-a BiH: Osuditi [četvrtoapelanta], osloboditi [J. M.], a potom imenovati Vladu FBiH bez Lendine saglasnosti", u kojem je također navedeno da "postupajući sudija nakon prijetnje novim crnim listama zagovara osuđujuću presudu".

Ponašanje Tužilaštva

134. Apelanti ukazuju da je Tužilaštvo već na ročištu za određivanje pritvora istaklo da ima "medija plan", te sumnjaju da su "pojedini mediji bili uključeni u medija plan" zbog načina na koji su izvještavali. Apelanti navode da je Tužilaštvo prije otvaranja istrage objavilo saopćenje da su obavili vještačenje u kojem je utvrđeno da respiratori ne posjeduju ni minimum bitnih karakteristika potrebnih za liječenje pacijenata oboljelih od COVID-19 (tekst pod naslovom "Tužilaštvo BiH zaprimilo stručno vještačenje u okviru predmeta", objavljen 11. maja 2020. godine na internetskoj stranici Tužilaštva) sa sljedećim sadržajem:

"Svi respiratori u predmetu su locirani, evidentirani i izvršeno je stručno vještačenje. U nalazu vještaka utvrđeno je da nabavljeni ventilatori ne posjeduju ni minimum potrebnih bitnih

karakteristika za adekvatan tretman pacijenata u jedinicama intenzivne terapije, među koje spadaju pacijenti oboljeli od COVID-19. Dakle, nije preporučeno korištenje ovih ventilatora u jedinicama intenzivne terapije. Tim tužilaca Tužilaštva BiH, od početka rada na predmetu 4. 5. ove godine, kada je Tužilaštvo preuzelo predmet, preduzeo je cijeli niz potrebnih radnji na utvrđivanju svih okolnosti ove nabavke i intenzivan rad se svakodnevno nastavlja. Putem instituta međunarodne pravne pomoći pribavljeni su i pribavljaju se svi potrebni podaci i informacije o predmetnoj nabavci, vrše se vještačenja i pregledi dokumentacije i tužilački tim je u svakodnevnom i stalnom kontaktu sa policijskim i sigurnosnim agencijama s kojima radi na predmetu. Tužilaštvo BiH o provedenim aktivnostima će blagovremeno i tačno informirati javnost."

135. Apelanti dalje ukazuju na gostovanje glavne tužiteljice na televiziji "koja nije negirala komentare voditelja koji su upućivali da je apelant kriv". U istoj emisiji provedena je anketa s pitanjem "Ko je kriv za aferu respiratori?" i 59% gledalaca je odgovorilo da je kriv četvrtoapelant, na šta je voditelj prokomentirao: "Znači, već presuđeno."

136. Apelanti navode da je Transparency International u Izvještaju o monitoringu procesuiranja slučajeva korupcije u BiH za 2022. i 2023. godinu zapazio sljedeće: "Sudovi su u nekim predmetima propustili da u skladu sa ZKP-om zaštite svjedoke od ispitivanja kojim se zastrašuju, već su to činili tek po reakciji stranaka ili branilaca [naveden konkretni predmet]." Također je navedeno kao problematično "kada tužilaštvo svjedoku odbrane govori kako je izjavio osumnjičeni u drugom predmetu, čime se stvara pritisak na svjedoka [ukazujući na konkretni predmet]". Apelanti ukazuju da je na to reagirala prvobitna predsjednica prvostepenog vijeća Dž. B. koja je pozvala Tužilaštvo "na profesionalizam, moral i etiku, ukazujući na informacije koje se saopćavaju javnosti a nisu tačne".

Ponašanje suda

137. Apelanti dalje ukazuju da je sud u presudi naveo pismo anesteziologa, koje se pojavilo u medijima, ali nije provedeno kao dokaz u postupku. Dalje navode da su drugostepenu odluku prvo objavili mediji, pa su je nakon toga dobili apelanti. Također, apelanti ističu da je predsjednik sudskog vijeća B. P. tražio izuzeće zbog pritiska koji se u javnosti stvorio zbog tog predmeta. Apelanti ukazuju i na izjavu sudije B. P. koji je ukazao na "medijski teror", i to na način kako je o tom slučaju izvještavao jedan medij, kao i na činjenicu da je tužioce "Ambasada SAD-a proglasila herojima".

Ambasada Sjedinjenih Američkih Država

138. U toku postupka na portalu "Inforadar.ba" izašao je tekst da je tužiocu ponuđeno 2.000.000 KM da izostavi četvrtoapelanta iz optužnice za respiratore, uz tvrdnju da je ta informacija potvrđena iz izvora bliskih Američkoj ambasadi. Na pismo četvrtoapelanta koje je upućeno Ambasadi SAD-a da se očituje jer šutnja direktno utječe na njegovu presumpciju nevinosti nikada nije odgovoreno. Tek nakon dvije godine, u vrijeme trajanja postupka, nakon što je četvrtoapelant tužio navedeni portal, tužilac se izjasnio da mu nikada nije nujen novac, ali tu vijest je prenio mali broj medija. Međutim, šteta je učinjena uz pomoć međunarodnih zvaničnika, koji su izjavama upućivali na apelantovu krivicu, uz navođenje saopćenja iz Ambasade SAD-a, odnosno ambasadora SAD-a, koja su iznijeta u apelaciji. Apelanti dalje navode da je "Američka ambasada" nakon podizanja optužnice tužioce proglasila herojima mjeseca.

Izjave visokih funkcionera

139. Fahrudin Radončić, predsjednik stranke Savez za bolju budućnost BiH, kao odgovor četvrtoapelantu na Facebook profilu (juli 2022. godine) napisao je: "Uspješni Bošnjaci su

privatizacijske i respiratorske lopuže i ubice, koje su u najtežim vremenima poslije agresije na BiH imali dovoljno nemoralnosti, pokvarenosti i neljudskosti da milionski krađu na neispravnim respiratorima i svjesno ubijaju ljude koji se bore za dah", što su prenijeli brojni mediji.

140. Elmedin Konaković, predsjednik stranke Narod i pravda, poslije donošenja prvostepene presude, 25. oktobra 2023. godine izjavio je na televiziji: "Imamo Vladu napokon, nakon što je presuđeni kriminalac bio na čelu te Vlade [...], imamo funkcionalnu Vladu." Novinar je rekao da se radi o prvostepenoj presudi, na šta je Konaković odgovorio: "Za mene je to, ja ga mogu tako zvati jer imam i oči i uši i vidim šta čovjek radi."

141. Nermin Nikšić, predsjednik Socijaldemokratske partije BiH, u gostovanju na televiziji je izjavio: "Očito je da je tu bilo određenih zloupotreba, očito je da su respiratori plaćeni enormno i da ti respiratori ne koriste. Čak, ja smatram da je veći zločin, dakle zločin je ako ste u trenutku kada trebate da osigurate, da se spašavaju ljudski životi, da se spašavaju životi građana, vi pokušali nešto tu da nešto tu, da šćarite i šćarili i ovaj, lovili u mutnom da dodete do nekog novca. Dakle, to je zločin, evidentan."

142. Apelanti su naveli i brojne druge izjave koje su dali Dragan Čović, Marinko Čavara, Edin Forto i Nasiha Pozder.

Prvoapelantovi navodi

143. Osim povrede prava na pravično suđenje, prvoapelant je ukazao i na povredu prava iz člana 7. Evropske konvencije (kažnjavanje samo po osnovu zakona), kao i na povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Naveo je da je optužen za krivična djela bez konkretizacije radnji. Dalje ukazuje da je osuđen po istom činjeničnom supstratu po kojem je oslobođen, i to za krivično djelo po pravnoj kvalifikaciji koja mu nikada nije predočena.

144. Prvoapelant navodi da u odnosu na svojstvo odgovorne osobe nije obrazloženo po osnovu kojeg zakonskog ili podzakonskog propisa, odnosno akta je utvrđeno da je on "odgovorna osoba" u trećeapelantu, te koji je krug poslova povjeren takvoj osobi, na osnovu kojeg propisa i drugo, a posebno po osnovu kojeg propisa se određuje svojstvo odgovorne osobe u krivičnopravnom smislu. Navodi da je sud pretpostavio krug odgovornosti u pravnoj osobi i prvoapelanta proglasio odgovornim "apsolutno za sve jer je 'vlasnik' i osoba odgovorna za zastupanje".

145. Prvoapelant problematizira "učinjenu, a zabranjenu kombinaciju dva zakona". Naime, kako navodi, osuđen je za krivično djelo koje je propisano članom 383. KZFBiH kojim se zahtijeva da se svojstvo odredi kao "službena ili odgovorna osoba u Federaciji", dok je njegovo svojstvo određeno pozivanjem na član 123. stav 1. tačka 6. KZRS. Prvoapelant posebno naglašava da je sud izmijenio činjenični opis i na više mjesta gdje se spominje prvoapelant dodao "u svojstvu odgovorne osobe u pravnoj osobi". Sud je time, kako ističe prvoapelant, pokušao nadomjestiti nedostatak elemenata krivičnog djela za koje ga osuđuje jer optužnica nije sadržavala preciziranje njegovog svojstva u smislu "odgovorne osobe u Federaciji BiH".

146. Dalje navodi da se u izreci prvostepene presude ne opisuje niti navodi koju je od tri alternativno određene radnje izvršenja krivičnog djela apelant uradio. U drugostepenoj presudi je navedeno da je navodno iskoristio svoja ovlaštenja, bez navođenja propisa. Zbog toga smatra da je činjenično stanje proizvoljno utvrđeno. Prvoapelant tvrdi da nedostaje i treći uvjet tog krivičnog djela – dopuna njegove blanketne norme jer se radi o krivičnom djelu blanketnog karaktera. Zbog svega navedenog smatra da je presuda nerazumljiva. Konačno, prvoapelant navodi da nije utvrđeno kome je pribavljena korist, njemu ili trećeapelantu, što opet dovodi u vezu s izmjenama u optužnici i

presudi. Prvoapelant dalje ukazuje da postoji proizvoljnost i u odlučanju o oduzimanju imovinske koristi jer smatra da presude ne sadrže obrazloženje zašto se korist oduzima i od prvoapelanta i od pravne osobe.

147. U odnosu na proizvoljno utvrđeno činjenično stanje, proizvoljnu primjenu materijalnog prava i povrede načela *in dubio pro reo* prvoapelant je na 45 stranica apelacije, po tačkama optužnice, analizirao i osporio zaključke suda o tome da je bio svjestan da postupa suprotno zaključku Vlade, da je postojao "prethodni dogovor" za koji smatra da nije dokazan te da nije bilo tajnosti u prepiskama. Dalje je naveo da se ne zna ko je osoba "A." koja nije saslušana pred sudom, te da je sud pogrešno protumačio poruku koja glasi "da će imati dobar posao, ali se ne navodi Vlada ili FSCZ". Zatim analizira i osporava zaključak suda u vezi sa svojom navodnom nesavjesnošću, problematizira zaključak da su respiratori preplaćeni, a da je razlika cijene otišla u korist S. L. Također navodi da nije jasno kako je sud došao do zaključka o neistinitom sadržaju fakture, problematizira zaključke u vezi s podizanjem blagajničkog maksimuma i trošenja novca, problematizira zaključak da je tražio upis pravne osobe u registar itd. Sve navedeno apelant dovodi u vezu s načinom ocjene dokaza, pri čemu ukazuje na odbijanje dokaza odbrane, nedostatke u obrazloženju presuda, nejasnoće i sl.

Drugoapelantovi navodi

148. Pored prava na pravično suđenje, drugoapelant je naveo i povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i "pravo iz člana 14. Evropske konvencije i člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine". Drugoapelant najprije ukazuje da je optužnica promijenjena tako što je sud "konstruirao novi događaj". U vezi s tim, ukazuje na izmjene "u podjeli imovinske koristi".

149. Dalje navodi da u optužnici nije navedeno koji je dokument drugoapelant krivotvorio, a sud je uredio taj dio tako što je u presudu unio o kojim dokumentima se radi. Pri tome, drugoapelant ukazuje da nije dokazano kako je krivotvorio ponudu trećeapelanta – prodavca, niti je sud cijenio dokaze odbrane da nije bilo krivotvorenja. Apelant navodi da je bio optužen zato "što nije obrazložio odluku o izuzeću", odnosno primjenu člana 10. Zakona o javnim nabavkama, pa navodi da je sud "sam odredio koju je to odredbu trebao primijeniti, odnosno ukazao na odredbu člana 21. Zakona o javnim nabavkama na koju se Tužilaštvo nije pozivalo". Smatra da je time je povrijeđeno načelo *in dubio pro reo*.

150. Nadalje, drugoapelant ukazuje i na kontradiktornost presude zbog izreke kojom su osuđeni za kupovinu 100 respiratora, dok se u obrazloženju navodi da je nabavljeno "100 većinski pogrešnih respiratora", a nije razjašnjeno koliko je to tačno bilo "pogrešnih", a koliko je respiratora "odgovaralo svrsi".

151. Drugoapelant problematizira i način ocjene dokaza, odnosno navodi da je sud cijenio nalaz vještaka I. S. koji "nikada nije radio vještačenje uređaja kao u konkretnom predmetu". S druge strane, sud nije istakao sve kvalifikacije svjedoka, šefice Klinike za anesteziju i reanimaciju Kliničkog centra u vrijeme COVID-19, koja je objasnila zašto pacijente, "a njih je bilo malo", nisu stavljali na te respiratore. Nadalje, drugoapelant ukazuje da sud nije dao odgovor ko je tražio respiratore za liječenje COVID-19 kod pacijenata sa srednjom i teškom kliničkom slikom, te tvrdi da "niti jedna bolnica nije obavijestila nadležne da ti respiratori nisu upotrebljivi". Drugoapelant ukazuje da se nije pozvao na član 10. Zakona o javnim nabavkama kako bi pogodovao trećeapelantu, već je taj član "uobičajeno primijenjen".

152. Također, problematizira zaključak suda u vezi s telefonskim sazivanjem sjednice FSCZ-a za koju je pripremio prijedlog odluke o nabavci materijala, iz kojeg nije vidljiv predmet nabavke. Apelant navodi da nije on pripremao nacrt odluke, kao i

da nije glasao na sjednici, a da je odluka donijeta jednoglasno, izuzev apelantovog glasa.

153. Apelant problematizira i datum plaćanja po ugovoru, te ukazuje na iskaze svjedoka koji su potvrdili da je datum 3. april, a ne 2. april 2020. godine. Nadalje, apelant navodi da je sud odbio prijedlog odbrane za izvođenje dokaza jer je svjedokinja N. F. "razjasnila stvari". Međutim, navodi da je sud prilikom pisanja presude promijenio svoju odluku. Apelant također navodi da u presudi nije dato obrazloženje za postojanje navodne štete, umišljaja i namjere.

Trećeapelantovi navodi

154. Trećeapelant, pravna osoba, uglavnom je istakao iste navode kao prvoapelant.

Četvrtoapelantovi navodi

155. Pored povrede prava na pravično suđenje, četvrtoapelant je naveo i povredu prava iz čl. 7, 13, 14. i 17. Evropske konvencije i povredu prava iz "čl. II/1, II/2, II/4. i VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine", čl. 14. i 15. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i čl. 3. i 4. tač. 12, 16, 19, 22. i 23. Direktive (EU) 2016/343 Evropskog parlamenta i Vijeća od 9. marta 2016. godine o jačanju određenih vidova pretpostavke nevinosti i prava učestvovati na raspravi u krivičnom postupku. Četvrtoapelant navodi da ga je sud proglasio krivim oslanjajući se na propise "koji uopšte nisu bili na snazi *tempore criminis* ili su izmijenjeni u relevantnim dijelovima". To se odnosi, kako navodi, na Zakon o Vladi FBiH, na osnovu kojeg je promijenjen i Poslovnik o radu Vlade (vidi tačku 12. ove odluke). Smatra da je drugostepeni sud na nedopustiv način relativizirao i negirao činjenicu da se prvostepeni sud u obrazloženju pozvao na odredbe zakona koji su prestali važiti ili su izmijenjeni/dopunjeni.

156. Četvrtoapelant također navodi da je sud potpuno zanemario njegova ustavna ovlaštenja i druga zakonska ovlaštenja koja nije cijenio, a prema kojima je premijer nadležan za provođenje politike i izvršavanje zakona federalne vlasti. Zaštita ljudi u vrijeme pandemije bila je politika i obaveza federalne vlasti. Četvrtoapelant navodi da je postupao u skladu sa članom 8. Poslovnika o radu Vlade, da je imao pravo i dužnost da glasa, a Vlada je kao kolektivni organ donijela odluku "koju je on morao potpisati".

157. Nadalje, četvrtoapelant navodi da je Sud BiH potpuno zanemario da je spornu Odluku o izdvajanju sredstava iz tekuće rezerve Vlade FBiH za razmatranje i odlučivanje predložila zamjenica premijera J. M. i da je istovremeno, u skladu sa svojim zakonskim i poslovničkim ovlaštenjima, tražila održavanje hitne telefonske sjednice. Ona je, međutim, u konkretnom predmetu oslobođena optužbe. Osim toga, navodi da odluka o davanju prethodne saglasnosti FSCZ-u za nabavku materijala i opreme u uvjetima pogoršane epidemiološke situacije, koju je Vlada donijela 2. aprila 2020. godine na prijedlog drugoapelanta i komandanta J. M., ne bi mogla biti donesena da premijer nije zakazao sjednicu Vlade u konsultaciji sa zamjenicima.

158. Četvrtoapelant navodi da je proizvoljan zaključak Suda BiH da je četvrtoapelant, za razliku od ostalih članova Vlade, znao i bio svjestan da su tim odlukama osigurana sredstva koja će preko FUCZ-a biti doznačena prethodno odabranoj pravnoj osobi. Naime, ističe da Tužilaštvo nije izvelo niti jedan dokaz koji potvrđuje navedenu tvrdnju, kao i da nijedan član Vlade nije saslušan niti je svjedočio na Sudu BiH u vezi s tim predmetom.

159. Četvrtoapelant smatra proizvoljnim i zaključak suda da je on iskoristio položaj i zajedno sa zamjenikom potpisao prethodno pripremljene naloge za isplatu jer je to uradio nakon što je te naloge potpisala federalna ministrica finansija, upravo onako kako to propisuje Zakon o izvršavanju budžeta za 2020. godinu. Četvrtoapelant ukazuje da je sud proizvoljnom primjenom

materijalnog prava utvrdio da je kriv zato što nije zaključio ugovor o kupovini respiratora.

160. Četvrtoapelant smatra da prilikom prvog ispitivanja nije obaviješten o prirodi i razlozima optužbe. Pri tome ukazuje da je osuđen za produženo krivično djelo zloupotrebe, i to u saizvršilaštvu, za šta nije bio optužen. Dalje navodi da se branio od optužbi da je sebi i pripadnicima udruženja pribavio imovinsku korist. Sud je, kako navodi, "prekomponirao činjenični opis", pa ga je osudio da je ostvario korist trećeapelantu. Apelant dalje ističe da sud nije diferencirao i konkretizirao radnje apelanta kao saizvršilaca. Nadalje, problematizira kako je sud opisao radnju krivičnog djela zloupotrebe te ukazuje na "nedostatke vremena izvršenja".

161. Nadalje, četvrtoapelant ukazuje na oslobađajući dio u kojem je navedeno "da nema dokaza o zajedničkom djelovanju", što dovodi u vezu s obrazloženjem u drugostepenoj presudi u vezi sa saizvršilaštvom i primijenjenom teorijom volje. Navodi da je za krivično djelo za koje je osuđen potrebno dokazati umišljaj, a kada se radi o saizvršilaštvu mora se dokazati da su optuženi donijeli zajedničku odluku za izvršenje krivičnog djela. Smatra da to nije dokazano u presudi, niti su događaji koji se navode u presudi vremenski povezani jer se spominju dva datuma kontakata (25. i 29. mart).

162. Nadalje, četvrtoapelant ukazuje i na nedostatak blanketnog propisa u vezi sa zaključkom suda da je on naložio upis trećeapelanta u registar. Također, četvrtoapelant ukazuje na oslobađajući dio presude, s krivičnim djelima za koja ga je sud oslobodio "ne opisujući radnje izvršenja". Četvrtoapelant smatra da je to učinjeno jer bi se obrazlaganjem oslobađajućeg dijela "obesmislio osuđujući" dio presude. Time je, kako četvrtoapelant navodi, izreka presude nerazumljiva i predmet optužbe nije riješen. Dalje ukazuje da sud nije cijenio dokaze odbrane da je četvrtoapelant u periodu pandemije preduzeo sve radnje "kao drugi premijeri". Pri tome smatra da sud nije na adekvatan način cijenio dokaze koji ukazuju da on nije mogao utjecati na predmet i cijenu, pri čemu je proizvoljno cijenio iskaz A. Č. Smatra da se njen iskaz ne može dovesti u vezu s nabavkom spornih respiratora.

b) Odgovori na apelaciju

163. U odgovoru na apelaciju Sud BiH navodi da je apelacija neosnovana i da ostaje pri svim navodima iznesenim u presudi.

164. Tužilaštvo je odgovorilo na apelaciju prvoapelanta i drugoapelanta. Istaklo je da ponavljaju žalbene navode, koje je Sud BiH ispitao. Tužilaštvo ukazuje da se iznosi netačna tvrdnja o činjeničnim navodima optužnice i pravnoj kvalifikaciji krivičnih djela koja su se apelantima stavljala na teret. U vezi s tim navodi da su prvoapelant i drugoapelant tačkom 1. optužnice optuženi za krivično djelo udruživanja radi činjenja krivičnih djela, odnosno da su postali pripadnici udruženja tri ili više osoba s ciljem počinjenja krivičnih djela. Ističu da je u toj tački činjenično opisan plan udruženja, te krivična djela zbog kojih je ono organizirano, što podrazumijeva prihvatanje plana od svih pripadnika udruženja, te njihov umišljaj o svakom krivičnom djelu zbog kojeg je udruženje formirano.

165. U tački 2. optužnice, kako se dalje navodi u odgovoru, opisana su krivična djela koja su optuženi i počinili u sastavu udruženja nakon njegovog formiranja i stvorenog plana udruženja. U hronologiji postupanja niti jedno od učinjenih djela nije moglo biti učinjeno bez prethodnih i dogovorenih djela drugih optuženih u sastavu udruženja. Dakle, činjenična konstrukcija optužnice predstavlja jedinstvenu cjelinu činjenično opisanih radnji iz tač. 1. i 2. kao oblika organiziranog kriminala i krivičnih djela pripadnika organizacije koja su izvršena u sastavu organizacije. Činjenični opis tačke 2. sadrži i sve navode (opise) iz tačke 1. optužnice.

166. Tužilaštvo navodi da je "apsolutno netačna" prvoapelantova tvrdnja da sva ta krivična djela koja se navode "u vezi s" krivičnim djelom udruživanja radi činjenja krivičnih djela u tački 1. optužnice nisu krivična djela za koja se on lično teretio. Niko drugi se nije teretio, već se radi o krivičnim djelima koja je organizacija kojoj je pripadao prvoapelant imala za cilj učiniti, a zatim ih je i učinila kako je to opisano tačkom 2. optužnice. Tačnije, u tač. 1. i 2. optužnice činjenično su opisana sva krivična djela koja su se apelantu stavljala na teret, odnosno za koja se on "lično teretio". Prvoapelant je osporenim odlukama pravomoćno osuđen za znatno manju kriminalnu količinu i lakša krivična djela u odnosu na predmet optuženja izražen u činjeničnom opisu njegovih djela.

167. Da su apelanti bili obaviješteni o prirodi i razlozima optužbi protiv njih i da su djela opisana u optužnici potpuno razumjeli potvrđuju obavljene radnje dokazivanja u fazi istrage, kada su se apelanti u prisustvu branilaca aktivno branili od djela koja su im se stavljala na teret. Pri tome nisu isticali da ne razumiju opis i kvalifikaciju krivičnih djela, koja su u suštini jednaka djelima za koja su i optuženi. Također, ni u toku postupka, u fazama, apelanti nisu istakli da ne razumiju optužnicu. Tužilaštvo ističe da su prvoapelantovi navodi o navodnom nerazumijevanju (neobavješćavanju o prirodi i razlozima optužbe) očito produkt "interesnog zanemarivanja pravne kvalifikacije krivičnog djela iz optužnice i presude kojom su proglašeni krivim", odnosno da su krivična djela učinili kao saizvršioc i da se radi o jednom krivičnom djelu, bez obzira na to što su radnje inkriminacije različito numerirane. Također, Tužilaštvo ističe da apelanti zanemaruju činjenicu da su te njihove radnje opisane i optužnicom u činjeničnom opisu krivičnog djela organiziranog kriminala i krivičnih djela koja su pripadnici počinili u sastavu udruženja ("tačka 1. je sastavni dio tačke 2. optužnice"). Opis izreke presude u tom smislu nije nerazumljiv jer su saizvršilačke radnje, kao i granice umišljaja svakog od apelanta, opisane jednom tačkom izreke presude (1. tačka), koja sadrži numerirano podijeljene inkriminirane događaje (1.1–1.5). Stoga, opis prvoapelantove saizvršilačke radnje, kako navodi Tužilaštvo, "proširuje granice njegovog umišljaja i na druge opisane događaje jer se radi o jednom krivičnom djelu u produženom trajanju". Zajedničko djelovanje svakog saizvršioca i njihov odlučni doprinos izvršenju djela suštinski su potpuno opisani u osuđujućem dijelu presude "ukoliko se izreka presude i njeno obrazloženje posmatraju na ispravan način". To djelo činjenično je opisano i u optužnici, u činjeničnim navodima krivičnog djela iz člana 249. i drugih krivičnih djela koja su optuženi učinili kao nužni saizvršioc i u sastavu organizacije. Kako Tužilaštvo navodi, prvoapelant je osuđen za krivično djelo koje je bilo obuhvaćeno optužnicom, samo je to djelo bilo opisano subjektivnim i objektivnim elementima krivičnih djela koja su počinjena u sastavu udruženja kao vida organiziranog kriminala.

168. Dakle, iako sud nije prihvatio postojanje udruženja kao oblika organiziranog kriminala koji nije dokazan, ali je, prema ocjeni suda, "ostao u domenu osnovane sumnje", sud se izrekom presude i postavljenom pravnom kvalifikacijom držao objektivnog i subjektivnog identiteta optužnice i postavljenih okvira. Tužilaštvo navodi da se o tome, suprotno navodima iz apelacije, očitovao i drugostepeni sud i zaključio da je preciziranjem "ostao nenarušen identitet stvarnog događaja i nisu mijenjane činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminiranog krivičnog djela", u obimu i načinu s kojim je prvoapelant upoznat od samog početka postupka. Optužnicom su data svojstva apelanta kao odgovorne osobe u pravnoj osobi, opisane sve njegove radnje u hronologiji kriminalnog postupanja njega i drugih saizvršilaca u djelu, koje predstavljaju bitna obilježja krivičnog djela za koje je osuđen.

169. U odnosu na navode o prekoračenju optužbe, Tužilaštvo ističe da su sve izmjene suštinski pogodovale i išle u korist apelantima jer im je optužnicom stavljen na teret veći broj inkriminacija, teže radnje učinjenja i stepen krivične odgovornosti, koji su kvalificirani znatno težim krivičnim djelima. Nadalje, Tužilaštvo navodi da redovni sud primjenom materijalnog prava nije "uspostavio neki novi nepostojeći zakon", kako se navodi u apelaciji. Naprotiv, sud je svojstvo prvoapelanta kao odgovorne osobe utvrdio primjenom materijalnog zakona entiteta u kojem je ta pravna osoba osnovana (KZRS) s obzirom na opće odredbe tog zakona koje propisuju svojstvo službene i odgovorne osobe prema sjedištu pravne osobe. Međutim, u pogledu primjene odredbi posebnog dijela krivičnog zakona na utvrđene činjenice, redovni sud je pravilno primijenio odredbe materijalnog prava entiteta na čijem području mjesne nadležnosti su protivpravne radnje izvršene, odnosno pokušane (KZFBiH).

170. Tužilaštvo osporava postojanje "medijske kampanje" i "medija plana", te ukazuje da se radi o lažnoj tvrdnji apelanata, a medijski članici i saopćenja zvaničnika se neosnovano dovode u vezu s Tužilaštvom. Tužilaštvo smatra da osporena odluka sadrži sve potrebne standarde obrazloženja, kao i da je Sud BiH bio stvarno nadležan. Tužilaštvo predlaže da se apelacije odbiju kao neosnovane.

171. U izjašnjenju na odgovore na apelaciju apelanti navode da su odgovorima potvrđeni navodi iz apelacija. Opet ukazuju da se Sud BiH nije izjasnio o bitnim stvarima. Prvoapelant ističe da je netačan navod Tužilaštva da u toku postupka nije isticao manjkavost optužnice, te da odgovor Tužilaštva "oslikava" i kako se sam postupak odvijao.

V. Relevantni propisi

172. **Krivični zakon Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18, 46/21, 31/23 i 47/23)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Udruživanje radi činjenja krivičnih djela Član 249.

(1) *Ko organizira grupu ljudi ili na drugi način udružuje tri ili više osoba u cilju učinjenja krivičnih djela propisanih zakonom Bosne i Hercegovine ako za takvo organiziranje ili udruživanje radi učinjenja pojedinog krivičnog djela nije propisana teža kazna, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.*

(2) *Ko postane pripadnik grupe ljudi ili udruženja iz stava 1. ovog člana, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.*

(3) *Pripadnik grupe ljudi koji otkrije grupu ili pripadnik udruženja koji otkrije udruženje prije nego što je u njihovom sastavu ili za njih učinio krivično djelo, može se osloboditi od kazne.*

(4) *Organizator koji otkrivanjem grupe ljudi ili udruženja ili na drugi način spriječi učinjenje krivičnog djela iz stava 1. ovog člana, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine, a može se i osloboditi od kazne.*

173. **Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03 – ispravka, 21/04 – ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Član 31.**Saučiniteljstvo**

Ako više osoba zajednički učini krivično djelo, učestvovanjem u učinjenju krivičnog djela ili preduzimajući što drugo čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, svaka će se od njih kazniti kaznom propisanom za to krivično djelo.

Član 55.**Produženo krivično djelo**

(1) Odredbe ovog zakona o stjecaju krivičnih djela neće se primijeniti kad učinitelj učini produženo krivično djelo.

(2) Produženo krivično djelo je učinjeno kad je učinitelj s namjerom učinio više istih ili istovrsnih krivičnih djela koja, s obzirom na način učinjenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju čine jedinstvenu cjelinu.

(3) Kad se radi o produženom krivičnom djelu istih zakonskih obilježja, sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za to krivično djelo. Ako se radi o istovrsnim krivičnim djelima sud će izabrati vrstu i mjeru kazne koja je propisana za najteže od tih djela.

Član 383.**Zloupotreba položaja ili ovlaštenja**

(1) Službena ili odgovorna osoba u Federaciji koja iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlaštenja, prekoračivši granice svoje službene ovlasti ili ne obavivši svoje službene dužnosti, pribavi sebi ili drugom kakvu korist, drugome nanese kakvu štetu ili teže povrijedi prava drugog, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist koja prelazi 10.000 KM, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako je krivičnim djelom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist koja prelazi 50.000 KM, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Pribavljena korist bit će oduzeta.

174. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Odjeljak 1 - Stvarna nadležnost i sastav Suda**Član 23.****Stvarna nadležnost Suda**

(1) Sud je nadležan:

a) da sudi u prvom stepenu u krivičnim stvarima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom,

b) da odlučuje o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stepenu,

c) da odlučuje o ponavljanju krivičnog postupka u slučajevima propisanim ovim zakonom,

d) da rješava sukob nadležnosti u krivičnim stvarima između sudova Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, kao i sudova entiteta i sudova Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,

e) da odlučuje o pitanjima koja se tiču provođenja međunarodnih i međuentitetskih krivičnih propisa, uključujući i odnose s Interpolom i drugim međunarodnim policijskim organima, kao i o transferu osuđene osobe, izručenju i predaji osobe po zahtjevu bilo kojeg organa na teritoriji Bosne i Hercegovine, druge države, odnosno međunarodnog suda ili tribunala,

f) da obavlja i druge poslove propisane zakonom.

(2) Ako je ista osoba počinila više krivičnih djela, pa je za neka od tih djela nadležan Sud, a za neka drugi sudovi, prioritet ima suđenje pred Sudom.

Odjeljak 1 - Pretresanje stana, prostorija i osoba**Član 51.**

Pretresanje stana, ostalih prostorija i pokretnih stvari

(1) Pretresanje stana i ostalih prostorija osumnjičenog, odnosno optuženog i drugih osoba, kao i njihovih pokretnih stvari izvan stana može se poduzeti samo onda ako ima dovoljno osnova za sumnju da se kod njih nalaze učinitelj, saučesnik, tragovi krivičnog djela ili predmeti važni za postupak.

(2) Pretresanje pokretnih stvari, u smislu odredbe stava (1) ovog člana, obuhvata i pretresanje kompjuterskih sistema, uređaja za pohranjivanje kompjuterskih i elektronskih podataka, kao i mobilnih telefonskih aparata. Lica koja se koriste ovim uređajima dužna su omogućiti pristup, predati medij na kojem su pohranjeni podaci, te pružiti potrebna obavještenja za upotrebu tih uređaja. Lice koje odbije njihovu predaju može se kazniti prema odredbi člana 65. stav (5) ovog zakona.

(3) Pretresanje kompjutera i sličnih uređaja iz stava (2) ovog člana može se preduzeti uz pomoć stručnog lica.

Član 56.

Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje

(1) Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje može se podnijeti kada postoji opasnost od odlaganja. Usmeni zahtjev za izdavanje naredbe o pretresanju može se saopćiti Sudu i telefonom, radio-vezom ili drugim sredstvom elektronske komunikacije.

(2) Kad je podnesen usmeni zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje, Sud će daljnji tok razgovora zabilježiti. U slučaju kada se koristi zvučni ili stenografski zapisnik, zapisnik se u roku od 24 sata mora dati na prijepis čija će se istovjetnost ovjeriti i čuvati s originalnim zapisnikom.

Član 71.

Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije

(1) Otvaranje i pregled privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije vrši Tužitelj.

(2) O otvaranju privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije Tužitelj je dužan obavijestiti osobu ili preduzeće od koje su predmeti oduzeti, sudiju za prethodni postupak i branitelja.

(3) Pri otvaranju i pregledu oduzetih predmeta i dokumentacije mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlaštene osobe.

Odjeljak 6 - Uviđaj i rekonstrukcija**Član 92.****Preduzimanje uviđaja**

Uviđaj se preduzima kada je za utvrđivanje neke važne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Član 254.

Unošenje izreke presude u zapisnik

(1) U zapisnik o glavnom pretresu unosi se potpuna izreka presude, uz naznačenje da li je presuda javno objavljena. Izreka presude unijeta u zapisnik o glavnom pretresu predstavlja izvornik.

(2) Ako je doneseno rješenje o pritvoru, i ono se unosi u zapisnik o glavnom pretresu.

Član 290.**Sadržaj presude**

(1) Pismeno izrađena presuda mora potpuno odgovarati presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

(2) Uvod presude sadrži: naznačenje da se presuda izriče u ime Bosne i Hercegovine, naziv Suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženog, krivično djelo za koje je optužen i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, dan glavnog pretresa i da li je glavni pretres bio javan, ime i prezime tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i punomoćnika koji su bili prisutni na glavnom pretresu i dan objavljivanja izrečene presude.

(3) Izreka presude sadrži osobne podatke o optuženom i odluku kojom se optuženi oglašava krivim za krivično djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa od optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.

(4) Ako je optuženi oglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke iz člana 285. ovog zakona, a ako je oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis djela za koje je optužen i odluku o troškovima krivičnog postupka i imovinskopравnom zahtjevu, ako je bio postavljen.

(5) U slučaju stjecaja krivičnih djela Sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedinačno krivično djelo, a zatim jedinstvenu kaznu koja je izrečena za sva djela u stjecaju.

(6) U obrazloženju presude Sud će iznijeti razloge za svaku tačku presude.

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da se ne sasluša neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitao, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo i krivična odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba Krivičnog zakona na optuženog i njegovo djelo.

(8) Ako je optuženom izrečena kazna, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti Sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne. Sud će posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti ili optuženog osloboditi od kazne ili izreći uvjetnu osudu ili da treba izreći mjeru sigurnosti ili oduzimanje imovinske koristi.

(9) Ako se optuženi oslobađa od optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti iz kojih se razloga iz člana 284. ovog zakona to čini.

(10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija Sud se neće upuštati u ocjenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje optužbe.

VI. Dopustivost i meritum

175. Apelanti pobijaju navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz čl. II/1, II/2, II/3.e), II/4. i VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6, 7, 13, 14. i 17. Evropske konvencije, te čl. 15. i 16. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima kao direktiva EU. Ustavni sud će se prilikom ispitivanja ovih apelacija baviti najznačajnijim dijelovima kojima se pokreću prava zagarantirana Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

Pravo na pravičan postupak

176. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

177. Član 6. st. 1, 2. i stav 3. tač. a) i b) Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i

javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica u skladu sa zakonom.

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

a) da bez odgađanja, podrobno i na jeziku koji razumije bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega;

b) da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje svoje odbrane;

Nadležni sud

178. Ustavni sud podsjeća da je praksa Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) o pitanju nadležnosti u kontekstu pojma "sud" postavila kriterije prema kojima analizira da li organ koji je donio odluku predstavlja "sud" u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Pri tome je istaknuto da pojam "sud" u suštinskom smislu riječi "određuje njegova sudska funkcija, dakle to što on donosi odluke o pitanjima iz svoje nadležnosti na osnovu pravnih normi i nakon postupka koji je proveden na propisani način" (vidi Evropski sud, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske*, presuda od 7. maja 2021. godine, predstavka broj 4907/18, tačka 194. s daljnjim referencama). Dakle, da bi ispunio zahtjev "zakonom ustanovljenog suda" iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, sud ne samo da mora biti osnovan u skladu sa zakonom već mora i suditi u okviru zakonom propisane nadležnosti.

179. Ustavni sud ukazuje da je navode o nenadležnosti ispitaio Sud BiH razmatrajući žalbe apelanata, te je istakao da je njegova nadležnost uspostavljena zbog krivičnog djela udruživanja radi činjenja krivičnih djela, koje je propisano odredbama KZBiH. Također je naveo da je taj sud "nadležan sve dok Tužilaštvo stoji iza optužbe koja u sebi sadrži osnov za nadležnost Suda BiH".

180. Ustavni sud smatra da je obrazloženje suda o tom pitanju dovoljno jasno, te da nije proizvoljno, niti je suprotno odredbama ZKP-a, kako to apelanti navode. Naime, nadležnost suda je nesporno ustanovljena zbog krivičnog djela određenog odredbama KZBiH koje je apellantima stavljeno na teret. Ustavni sud naglašava da je članom 23. ZKP-a propisana nadležnost Suda BiH, i to: a) da sudi u prvom stepenu u krivičnim stvarima u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom i b) da odlučuje o žalbama protiv odluka donesenih u prvom stepenu. Radi se o izvornoj nadležnosti Suda BiH u skladu sa članom 23. stav 2. ZKP-a. Donošenje prvostepene presude kojom su apelanati oslobođeni za krivično djelo prema KZBiH ne znači po automatizmu prestanak nadležnosti Suda BiH, niti potrebu da se nadležnost uspostavlja donošenjem posebnog rješenja. Sud BiH je imao obavezu da odluči o žalbi protiv prvostepene presude, pogotovo jer je žalbom Tužilaštva osporen oslobađajući dio presude. Ustavni sud smatra da insistiranje apelanata da im sudi drugi "nadležni sud" nije opravdano, pogotovo jer je tek nakon donošenja drugostepene presude postalo jasno da Sud BiH "nema više izvornu nadležnost". Međutim, Sud BiH ima sve kompetencije za suđenje kao svaki drugi redovni sud, što je očigledno jer je postupak i započeo pred njim. Radi se o zakonom uspostavljenom sudu, u kojem sude sudije profesionalci. Pri tome, apelanti su osuđeni prema odredbama KZFBiH, dakle primijenjen je isti zakon koji bi primijenio i "drugi nadležni sud". Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje zato što im nije sudio nadležni sud.

Obavješćavanje o optužbama – prekoračenje optužbe Drugoapelant i četvrtoapelant

181. Ustavni sud primjećuje da svi apelanti pokreću pitanje obavješćavanja o optužbi i o prekoračenju optužbe. Apelanti

navode da je sud "prekomponirao" optužnicu i osudio ih za sasvim novi događaj "za koji nisu bili optuženi i od kojeg se nisu branili".

182. Ustavni sud ukazuje da iz člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije proistječe potreba posvećivanja posebne pažnje obavještanju optuženog o "optužbi". Pojednosti o djelu imaju ključnu ulogu u krivičnom postupku jer je od trenutka uručjenja obavijesti o njima osumnjičeni formalno obaviješten o činjeničnom i pravnom osnovu optužbi protiv njega (vidi Evropski sud, *Mihelj protiv Slovenije*, presuda od 15. januara 2015. godine, predstavka broj 14204/07, tačka 35. s daljnjim referencama). Član 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije optuženom jamči pravo na dobivanje obavijesti ne samo o "uzroku" optužbe, odnosno djelima koja je navodno počinio i na kojima se optužba zasniva, već i o "prirodi" optužbe, odnosno pravnoj kvalifikaciji tih djela (vidi Evropski sud, *Szabo i ostali protiv Rumunije*, presuda od 18. marta 2014. godine, predstavka broj 8193/06, tačka 49. s daljnjim referencama). Optuženi mora biti "odmah" i "detaljno" upoznat s razlogom optužbe, odnosno materijalnim činjenicama koje mu se stavljaju na teret i koje su osnov optužbe, te s prirodom optužbe i pravnom kvalifikacijom tih materijalnih činjenica. Evropski sud smatra da je u krivičnim stvarima pružanje potpunih i detaljnih informacija o optužbama protiv optuženog bitan preduvjet za osiguranje pravičnog postupka. Optuženi mora biti propisno i potpuno obaviješten i o svim promjenama optužbe, uključujući i promjene "uzroka" optužbe, te mu se moraju pružiti odgovarajuće vrijeme i mogućnost da na njih reagira i organizira svoju odbranu na osnovu svih novih informacija ili navoda. Smatra se da je prekvalifikacija djela dovoljno predvidljiva za optuženog ako se tiče elementa koji je sadržan u optužbi (vidi Evropski sud, *Juha Nuutinen protiv Finske*, presuda od 24. aprila 2007. godine, predstavka broj 45830/99, tačka 32. s daljnjim referencama).

183. U konkretnom slučaju Ustavni sud primjećuje da je prvostepeni sud u obrazloženje presude unio sadržaj cijele optužnice. Sud je zaključio da je Tužilaštvo djelimično dokazalo optužne navode te su apelanti osuđeni da su počinili krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. KZFBiH u vezi sa članom 31. (saizvršilaštvo) i članom 55. (produženo krivično djelo, te drugoapelant sam za krivično djelo kako je to navedeno u tački 10. ove odluke). Sud BiH je apelante oslobodio za krivično djelo udruživanja radi činjenja krivičnih djela (vidi tačku 11. ove odluke) i za ostala djela navedena pod tačkom 2. optužnice (vidi tačku 9. ove odluke). Sud BiH je u presudi naveo da je apelante oslobodio i za nedokazane radnje i optužne tvrdnje za krivično djelo zloupotrebe položaja i ovlaštenja. Prvostepeni sud je naveo da je presudu precizirao prema utvrđenom činjeničnom stanju, odstupajući od činjenične kompozicije izreke optužnice.

184. Apelanti navode da je sud prekoračio optužnicu i "unio novi životni događaj". Pri tome se pozivaju na izdvojeno mišljenje predsjednika vijeća (vidi tačku 105. odluke) koji je smatrao da se izašlo van činjeničnog opisa optužbe i dokaza koji su u pretežnoj mjeri izvođeni, stavljajući apelantima potpuno novi opis radnji izvršenja, te da je došlo do narušavanja objektivnog i subjektivnog identiteta optužnice. Apelanti smatraju, što je u izdvojenom mišljenju pravilno konstatirano, da se tako "konstituiraju nove odvojene radnje izvršenja i potpuno drugačiji subjektivni odnos počinilaca prema posljedicama krivičnog djela", te da "nije utvrđena jasna namjera apelanata da počine krivično djelo, koje se može definirati kao zloupotreba s dominantnim motivom da se ostvari korist".

185. Ustavni sud ukazuje da je optužnicom apelantima stavljeno na teret udruživanje radi činjenja krivičnih djela. Ta inkriminacija pretpostavlja vid kažnjive pripreme radnje i zbog svoje izuzetne opasnosti predstavlja samostalno krivično djelo. Krivično djelo iz člana 249. KZBiH predstavlja inkriminaciju općeg karaktera i ne gubi svoju krivičnopravnu autonomiju u slučaju izvršenja krivičnog djela radi kojeg je stvoreno, već postoji

stjecaj tih krivičnih djela. Ustavni sud primjećuje da je optužnica u tački 1. bila koncipirana kao opis udruživanja i plana radi vršenja krivičnih djela, a u tački 2. kao opis radnji izvršenja ostalih krivičnih djela, radi realizacije plana, kao stjecaj krivičnih djela.

186. Sudovi su utvrdili da Tužilaštvo nije dokazalo postojanje krivičnog djela udruživanja radi činjenja krivičnih djela, zbog čega su apelanti oslobođeni za to krivično djelo obuhvaćeno tačkom 1. optužnice. Stoga je prvostepeni sud svoju presudu, kako je naveo, prilagodio utvrđenom činjeničnom stanju. U suštini, sud je u osuđujućem dijelu presude izostavio riječi i dijelove rečenica iz optužnice koji se odnose na opis radnji krivičnih djela za koja su apelanti oslobođeni. Pri tome je nesporno da je tačkom 2. optužnice drugoapelantu i četvrtoapelantu stavljeno na teret da su izvršili i krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja, za koje su i osuđeni, kako je to i navedeno u presudi.

187. Apelanti smatraju da je optužnica prekoračena i zato što je sud, u skladu s nalazom vještaka, precizirao iznos imovinske koristi za prvoapelanta i trećeapelanta riječima "u samo njima poznatom iznosu, ali ne manjem od 694.747,78 KM", kao i da je šteta po budžet Federacije nastala u "neutvrđenoj novčanoj visini" zbog nabavke neadekvatnih respiratora umjesto ranije navedenog iznosa od 10.530.000 KM. Međutim, Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH prilikom preciziranja tih dijelova ostao pri subjektivnom i objektivnom identitetu optužnice. Pri tome, Sud BiH se u postupku po žalbi referirao na te navode apelanata, te je naveo da šteta u konkretnom predmetu "prevazilazi materijalni aspekt", a iznos štete preciziran u optužnici ili navod o neutvrđenom iznosu štete, kako je navedeno u presudi, ne utječe na postojanje krivičnog djela.

U odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta

188. Apelanti ističu da su se branili od optužbi da su korist pribavili sebi, a sud je utvrdio da je imovinska korist pribavljena samo prvoapelantu i trećeapelantu. Također, apelanti navode da su osuđeni kao saizvršioči iako to nije navedeno u optužnici. Ustavni sud ističe da je saizvršilaštvo širi i najteži oblik saučesništva, te podrazumijeva više osoba koje učestvuju u izvršenju krivičnog djela. Nadalje, Ustavni sud ukazuje da je Sud BiH naveo da posebne elemente krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja čine položaj, zloupotreba položaja i pribavljanje "sebi ili drugome kakve koristi", nanošenje štete nekome ili teža povreda nečijeg prava. S aspekta intervencije suda postavlja se pitanje da li su apelanti mogli predvidjeti da će biti optuženi za krivično djelo kao saizvršioči, odnosno da li su drugoapelant i četvrtoapelant znali da se moraju braniti od "pribavljanja koristi drugome". U vezi s tim, Ustavni sud ima u vidu da su apelanti bili optuženi da su se "udružili" i zajednički djelovali radi izvršenja krivičnih djela, te da su i drugoapelant i četvrtoapelant prema optužnici i presudi počinili krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, kako samostalnim radnjama tako i radnjama koje se međusobno dopunjuju, nadovezuju i odlučno doprinose izvršenju. Stoga, Ustavni sud smatra da su apelanti mogli predvidjeti da mogu biti osuđeni kao saizvršioči. Naime, saizvršioči djeluju zajednički, imaju zajedničku odluku o djelu kao subjektivni element, odnosno svijest i volju, te preduzimaju određenu radnju kojom se izvršava, odnosno ostvaruje djelo.

189. Ustavni sud zapaža da je Sud BiH ukazao i na volontarističku komponentu, odnosno namjeru da se djelo ostvari. Sud BiH je naveo da *modus operandi* krivičnog djela koje je apelantima stavljeno na teret i za koje su osuđeni upravo ukazuje na saizvršilaštvo, što je jasno opisano u presudama. Ustavni sud napominje da je izvedeno dovoljno dokaza da je postojao dogovor između apelanata. Kada se imaju u vidu dokazi koje je Sud BiH proveo i cijenio, Ustavni sud smatra da je jasno obrazložen zaključak o tome da su apelanti imali kontakte, svijest i volju i

jasne namjere u okviru preduzetih radnji, te je svako od njih na odlučujući način doprinio radnji izvršenja. Također, apelanti su se branili od optužbi da se "omogućilo pripadnicima udruženja stjecanje protivpravne imovinske koristi", a sud je utvrdio da je stjecanje imovinske koristi omogućeno prvoapelantu i trećeapelantu. Međutim, kako je već navedeno, Ustavni sud smatra da se ne radi o "konstruiranju krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja i ovlaštenja" jer je to djelo bilo sadržano u optužnici, pri čemu je dokazano da je korist pribavljena samo prvoapelantu i trećeapelantu. Stoga su neosnovani ti navodi drugoapelanta i četvrtoapelanta.

190. Isto se odnosi i na drugoapelantov navod da je sud neovlašteno naveo odluke koje je on navodno krivotvorio (vidi tačku 149. ove odluke) jer ti dokumenti nisu bili precizirani u optužnici. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi ukazao da, prema krivičnopravnoj teoriji i praksi, objektivni identitet optužbe i presude neće biti doveden u pitanje ako se u presudi izmijene okolnosti koje se odnose na bliže svojstvo krivičnog djela, ili na okolnosti koje bliže određuju krivično djelo, ili ako se u presudi izmijene okolnosti koje nisu bitne za opis djela, te ako se u presudi potpunije i preciznije odredi uopćeni činjenični opis djela iz optužnog akta (vidi, između ostalih, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-4868/15 od 10. aprila 2018. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba, tačka 35). U svakom slučaju, objektivni identitet optužbe i presude nije povrijeđen ako se radi o izmjenama koje ne ulaze u suštinu krivičnog djela sadržanog u optužnici, pod uvjetom da optuženi ne bude osuđen za teže krivično djelo od onog koje je sadržano u optužnom aktu.

191. U konkretnom slučaju, kako proizlazi iz osporenih presuda i dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu, optužnica protiv drugoapelanta je sadržavala i pravnu kvalifikaciju krivotvorenje službene isprave. Nadalje, Sud BiH je jasno naveo da krivotvoreni dokumenti nisu određeni, ali su određivi jer je Tužilaštvo navelo da je drugoapelant naložio S. A. "da u svim dokumentima spisa javne nabavke izvrši izmjene predmeta ugovora". Sud je zaključio da iz kompletnog opisa krivičnopravnih radnji, u vezi s činjeničnim opisima u ostalim tačkama, jasno proizlazi koji su to krivotvoreni dokumenti, odnosno koji su njihovi dijelovi izmijenjeni ostalim tačkama.

192. Nadalje, drugoapelant navodi da ga je optužnica teretila da je "suprotno odredbi člana 10. Zakona o javnim nabavkama i saopćenju Agencije za javne nabavke [...], bez obrazloženja opravdanosti primjene ovog člana donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama", ali da je sud "dao sebi za pravo da analizira član 21. Zakona o javnim nabavkama". Ustavni sud primjećuje da je Sud BiH istakao da je optužnica teretila drugoapelanta da je znao "da FUCZ ne može biti ugovorni organ". Sud BiH je kao nesporno utvrdio da je postupak javne nabavke bio nezakonit, ali da je FUCZ mogao biti ugovorni organ i da je trebalo provesti zakonit postupak, u skladu s odredbom člana 21. Zakona o javnim nabavkama, kao i da je drugoapelant postupao suprotno članu 10, bez obrazloženja i opravdanosti donio Odluku o izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama. Pozivanje suda na član 21. Zakona o javnim nabavkama suštinski ništa ne mijenja, već samo razjašnjava koji je bio pravi put za provođenje zakonite javne nabavke. Osim toga, Ustavni sud smatra neosnovanim i navode koji su izneseni o navodnim nedozvoljenim "upisivanjima", odnosno "konstrukcijama suda". Suštinski, zbog obimnosti apelacionih navoda u vezi s navodno nedozvoljenim intervencijama suda i prekoračenjem optužbe, Ustavni sud ih je sve uzeo u obzir i zaključio da su drugoapelant i četvrtoapelant osuđeni za djelo za koje su bili i optuženi, te da sud izmjenama nije narušio subjektivni i objektivni identitet optužnice, o čemu je Sud BiH dao detaljno i jasno obrazloženje.

193. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da u odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta nije prekršeno pravo iz člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije.

U odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta

194. Prvoapelant tvrdi da je tek donošenjem prvostepene presude suočen s pravnom kvalifikacijom zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 383. KZFBiH. Ustavni sud je već ukazao na to da je optužnica bila koncipirana kao opis udruživanja radi vršenja krivičnih djela (u tački 1. optužnice) i kao opis radnji izvršenja ostalih krivičnih djela radi realizacije plana (u tački 2. optužnice). Tačkom 1. optužnice prvoapelantu je bilo stavljeno na teret da je postao pripadnik udruženja radi vršenja krivičnih djela. Tačka 2. optužnice je obuhvatala konkretna krivična djela koja je počinio u sastavu udruženja (vidi tač. 8. i 9. odluke). Drugostepeni sud je ispitao taj prvoapelantov navod i utvrdio je da je neosnovan (vidi tačku 112. ove odluke). Naime, sud je naveo da je "činjenični supstrat osnov sumnje pretočen u optužni akt, a sud nije izašao iz okvira inkriminiranog događaja, niti [prvoapelantovih] radnji". Osim toga, drugostepeni sud je naveo da se nisu mijenjale činjenice koje predstavljaju bitna obilježja inkriminiranog krivičnog djela. Međutim, drugostepeni sud nije konkretizirao šta je optužnicom bilo stavljeno na teret prvoapelantu, kakva je bila pravna kvalifikacija, odnosno nije se izjasnio jasno i određeno o tome da li je prvoapelant bio optužen za krivično djelo pravno kvalificirano kao zloupotreba položaja ili ovlaštenja. To još više dolazi do izražaja kada se čita prvostepena presuda koja izreku presude, tačku I osuđujućeg dijela, povezuje s tačkom 2. optužnice (vidi tač. 15–18. odluke). Naime, u tački 2. optužnice u odnosu na prvoapelanta nije navedeno krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja, već su navedena krivična djela za koja je u konačnici oslobođen (vidi tačku 9.c ove odluke). Dakle, Ustavni sud primjećuje da na tu jasnu prvoapelantovu tvrdnju – da prije donošenja prvostepene presude nikada nije bio suočen s pravnom kvalifikacijom za koju je osuđen – Sud BiH u drugostepenoj presudi nije dao jasan odgovor. Također, odgovor koji je Tužilaštvo dalo na prvoapelantovu apelaciju nije razriješilo tu dilemu, već ju je samo produbilo (vidi tač. 167–168. ove odluke). Naime, Ustavni sud zapaža da iz odgovora Tužilaštva proizlazi da je u odnosu na apelanta pravna kvalifikacija navedena u tački 1. optužnice, što je onda suprotno onome što je prvostepeni sud utvrdio u presudi. Osim toga, a suprotno i prvoapelantovim navodima, nesporno je da je sud izvršio "kvalifikaciju" određenih prvoapelantovih radnji, što je navedeno u presudi (vidi tač. 80. i 81), iz čega se može zaključiti da je Tužilaštvo te prvoapelantove radnje drugačije kvalificiralo.

195. Ustavni sud smatra da je Sud BiH, odlučujući o tom žalbenom prigovoru, trebao otkloniti svaku sumnju u pravnu kvalifikaciju, odnosno jasno navesti da li je prvoapelant bio optužen za isto djelo za koje je osuđen. Ako je krivično djelo pravno kvalificirano kao zloupotreba položaja ili ovlaštenja, sud je trebao jasno navesti u kojoj tački optužnice je bila sadržana takva kvalifikacija. Naime, od toga zavisi zaključak o tome da li je prvoapelant imao mogućnost da pripremi svoju odbranu, odnosno da li mu je od početka bilo sasvim jasno da mu se na teret stavlja i navedeno krivično djelo. Na osnovu dostavljenih presuda Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije otklonjena sumnja u to da je prvoapelant s pravnom kvalifikacijom za koju je osuđen prvi put suočen u prvostepenoj presudi, te da zbog toga nije mogao ni pripremiti svoju odbranu. Sve navedeno se odnosi i na trećeapelanta, odnosno pravnu osobu.

196. Stoga, u nedostatku detaljnog obrazloženja na to izuzetno važno pitanje, Ustavni sud zaključuje da je prvoapelantu i trećeapelantu povrijeđeno pravo iz člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije.

197. S obzirom na takav zaključak, Ustavni sud neće ispitivati ostale navode prvoapelanta i trećeapelanta o kršenju prava iz Evropske konvencije, već će predmet u tom dijelu vratiti na ponovno odlučivanje.

Ostali navodi drugoapelanta i četvrtoapelanta Nezakoniti dokazi

198. U vezi s navodima kojima se ukazuje na nezakonitost određenih dokaza i na proizvoljnu ocjenu provedenih dokaza, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda, u članu 6. Evropske konvencije nisu utvrđena bilo kakva pravila o prihvatljivosti dokaza ili načinu na koji bi se oni trebali ocjenjivati, nego je to zadatak redovnih sudova. Evropski sud procjenjuje samo to da li je postupak u cjelini, uključujući i način na koji su prikupljeni dokazi, bio pravičan, te da li je uključio ispitivanje njihove navodne "nezakonitosti" (vidi Evropski sud, *Sorokins i Sorokina protiv Latvije*, presuda od 28. maja 2013. godine, broj predstavke 45476/04, tačka 110). Osim toga, Ustavni sud podsjeća da prema praksi Evropskog suda nije njegova uloga da odredi, u načelu, mogu li određene vrste dokaza biti prihvatljive ako su ti dokazi pribavljeni nezakonito u smislu domaćeg prava. Pitanje na koje se mora odgovoriti jeste da li je postupak u cjelini, uključujući i način na koji su pribavljeni dokazi, bio pravičan. To pitanje se ispituje uzimajući u obzir sve okolnosti predmeta, uključujući i poštovanje prava na odbranu podnosioca predstavke i kvaliteta i važnosti dokaza o kojima je riječ. Posebno se mora ispitati da li je podnosiocu predstavke data prilika da ospori autentičnost dokaza i da se usprotivi njihovoj upotrebi (vidi Evropski sud, *López Ribalda i dr. protiv Španije*, presuda od 17. oktobra 2019. godine, predstavke br. 1874/13 i dr., tač. 150. i 151. s daljnjim referencama).

199. Apelanti smatraju da je sud presudu zasnivao na nezakonitim dokazima ukazujući na nalaz i mišljenje vještaka I. S., koji je bez naredbe za pretres ušao u magacin FUCZ-a, otvorio nasumično tri kutije i fotografirao njihov sadržaj te na osnovu toga vršio vještačenje. Ustavni sud primjećuje da je te navode ispitao redovni sud i u prvostepenom postupku i u postupku po žalbi (vidi tač. 102. i 110. odluke). Sud je utvrdio da su kutije s respiratorima otvorene samo radi fotografiranja, te je razgraničio pregled kao operativno-tehničku radnju od pretresa kao radnje dokazivanja. Dakle, iz sadržaja službene zabilješke je zaključeno da se radilo o zakonitoj radnji pregleda, uz pristup prostorijama koji je dobrovoljno omogućen. S obzirom na obrazloženje koje su sudovi o tom pitanju dali u presudama, Ustavni sud smatra da su navodi o nezakonitosti tako pribavljenog dokaza neosnovani.

200. Također, drugoapelant i četvrtoapelant su u apelaciji ponovili i žalbene navode o tome da je Tužilaštvo pristupilo pretresanju pokretnih stvari prethodno oduzetih po potvrdama o oduzimanju predmeta, a da nije pružilo dokaze o prethodnom otvaranju oduzetih predmeta, u skladu sa članom 71. ZKP-a. U vezi s tim, Sud BiH je i u prvostepenoj i u drugostepenoj presudi obrazložio da su predmeti popisani i identificirani, te su opet identificirani u zapisniku o pretresanju, te da nema sumnje u njihovu autentičnost i vjerodostojnost (vidi tač. 101. i 109. ove odluke). Na taj način je, kako je obrazloženo, osiguran lanac čuvanja predmeta, zbog čega procesne manjkavosti, odnosno nepostupanje po odredbi člana 71. ne dovodi po automatizmu do povrede postupka. Ustavni sud smatra da takav stav korespondira i s praksom Ustavnog suda iz odluka br. AP-1497/21 i AP-3912/18, te smatra da su ti apelantovi navodi neosnovani.

Ocjena dokaza i navodno proizvoljna primjena materijalnog prava

201. Apelanti su također nezadovoljni načinom na koji je sud ocijenio dokaze. Naime, apelanti smatraju da sud nije pažljivo i jednako cijenio dokaze odbrane u odnosu na dokaze optužbe. Nadalje, apelanti ukazuju na proizvoljnu primjenu materijalnog

prava, kao i na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. U vezi s tim, smatraju da je sud povrijedio načelo *in dubio pro reo*.

202. Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Evropskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Evropski sud ne treba postupati kao sud "četvrt instance", te stoga neće, prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije, dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Evropski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, tačka 23). Takvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 58/05, tačka 23). Da bi se utvrđenje činjenica i ocjena dokaza od redovnih sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utječe na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterizirati kao nesporna greška, drugim riječima, takva greška koju nijedan razuman sud ne bi nikada mogao učiniti (vidi Evropski sud, *Bochan protiv Ukrajine* (broj 2) [VV], presuda od 5. februara 2015. godine, predstavka broj 22251/08, tačka 62. s daljnjim referencama). Takvu praksu slijedi dosljedno i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi, npr. Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-1111/20 od 12. januara 2022. godine, tačka 25. s daljnjim referencama).

203. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ukazuje da je prvostepeni sud, nakon provedenog dokaznog postupka, jasno i detaljno obrazložio koje je dokaze i kako cijenio i na osnovu čega je donio zaključak o krivici apelanata. Također, sud je jasno naveo materijalne propise koje je primijenio. Sud BiH je detaljno obrazložio sva pitanja koja je smatrao odlučujućim za pravilno odlučivanje kao što su: postupak o javnim nabavkama, službena svojstva apelanata, radnje zloupotrebe, psihički odnos prema djelu, te je dao detaljno obrazloženu ocjenu svih provedenih dokaza, uključujući i saslušanje svjedoka i vještaka. Nezadovoljstvo apelanata ishodom postupka sagledanog u cjelini ne može samo po sebi dovesti do zaključka o proizvoljnosti u utvrđenju činjenica i primjeni prava.

204. Apelanti, u suštini, ukazuju da su djelovali zakonito i u okviru svojih službenih dužnosti i ovlaštenja, te da su inkriminirane radnje preduzeli kako bi "pomogli prilikom proglašenja stanja pandemije", a da su eventualni propusti "posljedica stanja i svrha im je bila spašavanje života". Međutim, redovni sud je zaključio da se radi o umišljajnom postupanju apelanata i iskorištavanju i prekoracanju službenih ovlaštenja kako bi se pogodovalo prvoapelantu i njegovoj pravnoj osobi. Pri tome, iako su pojedine utvrđene činjenice i okolnosti dokazane indicijama, Sud BiH je zaključio da je "van razumne sumnje dokazano da su [apelanti] počinili krivično djelo za koje su osuđeni". Ustavni sud smatra da iz vrlo detaljnog obrazloženja osporenih presuda proizlazi da su redovni sudovi svoj zaključak o postojanju krivičnih djela za koja su apelanti osuđeni izveli na način koji je u skladu sa standardima prava na pravično suđenje i bez proizvoljnosti. Naime, sudovi su ispunili svoju obaveznu da na jasan način navedu razumljive razloge na kojima su osporene odluke zasnovane u odnosu na sva ključna činjenična i pravna pitanja u smislu garancija obuhvaćenih članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud primjećuje da je redovni sud detaljno naveo i razloge zbog kojih je poklonio vjeru vještacima, kao i zašto je poklonio vjeru iskazima svjedoka koje su dali u istrazi, a koji su se razlikovali od iskaza na glavnom pretresu, kao i zašto neki dokazi odbrane nisu mogli uvjeriti sud u tvrdnje odbrane. Ustavni sud je cijenio drugoapelantov navod da je sud odbio prijedlog odbrane za izvođenje dokaza jer je stvar "dovoljno

razjašnjenja" iskazom svjedoka, a tom svjedoku u konačnici nije poklonio vjeru (vidi tačku 103. ove odluke). Međutim, taj propust suda ne znači da je postupak u cjelini bio nepravilan ili da je odluka suda proizvoljna ili "očigledno nerazumna", odnosno da nije obrazložena na način koji bi doveo do kršenja prava na pravičan postupak. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da je sud, sveobuhvatnom analizom dokaza koje je prihvatio i ocijenio kako pojedinačno tako i u međusobnoj vezi, došao da zaključka da su apelanti počinili krivično djelo koje im se stavlja na teret. Pri tome, ništa ne ukazuje da je došlo do povrede načela *in dubio pro reo*.

205. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u krivičnom postupku sagledanom u cjelini apelantima nisu bile uskraćene bilo kakve procesne garancije u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

Objavljena presuda ne odgovara pismenom otpravku

206. Ustavni sud primjećuje da su apelanti naveli da objavljena presuda ne odgovara pismenom otpravku presude, zbog čega smatraju da je povrijeđen član 290. ZKP-a. Suština tih navoda bi se mogla sažeti na način da apelanti tvrde da prilikom objavljivanja/čitavanja presude nisu navedeni određeni dijelovi (kao npr. službena svojstva apelanata, službeni glasnici, brojevi i datumi odluka itd.), u prilog čemu se pozivaju na audiosnimak, a ti dijelovi su unijeti u pismeni otpravak presude. Apelanti navode da stoga "objavljena presuda ne odgovara pismenom izvorniku", odnosno insistiraju da "audiosnimak s izricanja presude mora biti od riječi do riječi sadržan u prijepisu, tj. transkriptu i predstavlja zapisnik o glavnom pretresu".

207. U vezi s tim pitanjem, Ustavni sud ukazuje na praksu Evropskog suda, prema kojoj javni karakter postupka pred sudovima štiti stranke u postupku od tajnog provođenja pravde bez javnog nadzora. To je također jedno od sredstava pomoću kojih se može održati povjerenje u sudove. Čineći provođenje pravde vidljivim, javnost doprinosi postizanju cilja iz člana 6. stav 1, odnosno pravičnog suđenja, čije je jamstvo jedno od osnovnih načela svakog demokratskog društva. Dok se sve države članice Vijeća Evrope pridržavaju tog načela javnosti, njihovi zakonodavni sistemi i sudska praksa otkrivaju određenu raznolikost u pogledu njegovog obima i načina primjene, kako u pogledu održavanja saslušanja tako i u pogledu "izricanja" presude. Međutim, formalni aspekt stvari je od sekundarnog značaja u poređenju sa svrhom koja leži u osnovu javnosti koji se zahtijeva članom 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi Evropski sud, *Pretto i ostali protiv Italije*, predstavka broj 7984/77, presuda od 8. decembra 1983. godine).

208. Evropski sud je naveo da se ne osjeća obaveznim da usvoji doslovno tumačenje riječi "javno izrečeno". Nadalje, Evropski sud je ukazao da riječi "presuda se izriče javno" mogu sugerirati da je potrebno naglas pročitati presudu. Međutim, mnoge države članice imaju dugogodišnju tradiciju pribjegavanja drugim sredstvima, osim čitanja naglas, za objavljivanje odluka svih ili nekih svojih sudova (na primjer polaganje u registar dostupan javnosti, *op. cit. Pretto*, tačka 26).

209. U konkretnom predmetu Ustavni sud smatra da je identične žalbene navode apelanata ispitao Sud BiH u žalbenom postupku i da je o svojim zaključcima dao uvjerljivo obrazloženje (vidi tačku 119. ove odluke). Naime, Ustavni sud ukazuje da je presuda suda javno objavljena čitanjem izreke presude te da su bile pozvane stranke i javnost. To što sud tom prilikom nije pročitao cijelu izreku, odnosno što je ispustio određene dijelove izreke presude ne može voditi zaključku o kršenju prava na objavljivanje presude. Apelanti su upoznati o odluci, a Sud BiH je utvrdio da je izvor presude identičan pismenom otpravku. Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje neosnovani.

Pretpostavka nevinosti

210. Drugoapelant i četvrtoapelant navode da im je povrijeđeno pravo na pretpostavku nevinosti zbog "medijske hajke" koja je trajala tokom konkretnog postupka, što je utjecalo na sud koji je odlučivao.

Pisanje medija

211. U odnosu na navode apelanata da je negativan publicitet koji je pratio krivični postupak imao utjecaja na sud, Ustavni sud naglašava da, iako su sudovi jedini pozvani donijeti ocjenu o optuženikovoj krivici, oni ipak ne djeluju izolirano, te je stoga prihvatljivo da se o predmetu krivičnih postupaka raspravlja i na drugim mjestima, kao npr. u specijaliziranim publikacijama, dnevnim i drugim novinama ili u javnosti općenito (vidi Evropski sud, *Kačiu i Kotorri protiv Albanije*, presuda od 25. juna 2013. godine, predstavke br. 33192/07 i dr., tačka 157). Izvještavanje o sudskim postupcima, uključujući i komentiranje, pridonosi njihovoj javnosti i u potpunom je skladu sa zahtjevom iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije da sudske rasprave trebaju biti javne. Osim toga, Evropski sud je ukazao i da mediji ne smiju prekoračiti određene granice, naročito u pogledu zaštite prava na privatnost optuženog u krivičnom postupku i pretpostavke nevinosti (vidi Evropski sud, *Bédar protiv Švicarske*, presuda od 29. marta 2016. godine, predstavka broj 56925/08, tačka 51).

212. U konkretnom slučaju apelanti ukazuju na pisanje medija, provedenu anketu i ostalo (vidi tačku 131. i dalje ove odluke) ističući da je sve navedeno utjecalo na odluku suda, što su iznosili i u žalbi. Iz toga bi se mogao izvući zaključak da apelanti smatraju da su zbog pisanja medija "unaprijed osuđeni". Međutim, Ustavni sud ukazuje da je Sud BiH, razmatrajući iste navode iznesene u žalbi, zaključio da je izostala konkretizacija razloga na osnovu kojih apelanti smatraju da je sud prejudicirao krivicu (vidi tačku 120. ove odluke). Ustavni sud zapaža da ni u apelaciji nisu konkretizirani razlozi iz kojih bi se moglo utvrditi da je pisanje medija zaista imalo utjecaja na odluku suda. Apelanti ukazuju da je sud u odluku "inkorporirao pismo anesteziologa 'koje se pojavilo u medijima'", ali sud je to pitanje jasno i detaljno obrazložio u osporenim odlukama (vidi tač. 91. i 109). Pri tome, Ustavni sud napominje da su dva apelanta ličnosti iz javnopolitičkog života, pa je i zanimanje javnosti za taj slučaj bilo daleko veće, naročito zato što se radilo o pitanju nabavke odgovarajućih respiratora u vrijeme pandemije. Pri tome, Ustavni sud naglašava da je praćenje takvih postupaka u interesu javnosti, ali to nikako ne znači potpunu slobodu medija, bez kontrole i provjere objavljenih informacija. Što se tiče samog pisanja medija, te raznih navoda koji su iznijeti, Ustavni sud smatra da su apelanti imali i koristili mogućnost da pokrenu odgovarajuće postupke radi zaštite svojih prava pred redovnim sudovima (vidi tačku 138. odluke). Međutim, ništa od navedenog ne može dovesti do zaključka da je zbog pisanja medija o konkretnom postupku donijeta osuđujuća odluka, odnosno da je to imalo utjecaja na sud prilikom odlučivanja, naročito kada se to pitanje sagleda u kontekstu s već iznesenim zaključcima Ustavnog suda u vezi s pravom na pravičan postupak.

Izjave javnih zvaničnika

213. Ustavni sud ukazuje da član 6. stav 2. zabranjuje izjave javnih zvaničnika o krivičnim istragama koje su u toku i koje podstiču javnost na vjerovanje da je osumnjičeni kriv te kojima se prejudicira ocjena činjenica koju provodi nadležni sud (vidi Evropski sud, *Ismoilov i drugi protiv Rusije*, presuda od 24. aprila 2008. godine, predstavka broj 2947/06, tačka 161). Predstavlja li neka izjava javnog zvaničnika povredu pretpostavke nevinosti utvrđuje se u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je ta izjava data (vidi Evropski sud, *Peša protiv Hrvatske*, presuda od 8. aprila 2010. godine, predstavka broj 40523/08, tačka 141).

214. Ustavni sud zapaža da su u konkretnom postupku visoki zvaničnici, političari i predsjednici političkih stranaka u toku postupka davali izjave čiji sadržaj nesporno upućuje na "krivicu apelanta (vidi tač. 139–142. ove odluke).

215. Ustavni sud je u svojoj praksi nekoliko puta utvrdio povredu prava na pretpostavku nevinosti u vezi s izjavama političara i drugih visokih zvaničnika koji su prije donošenja pravomoćne presude donosili zaključke o krivici apelanata (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. AP-4319/14 od 18. decembra 2014. godine, tačka 35, i AP-2011/15 od 22. decembra 2016. godine, tačka 50. s daljnjim referencama, dostupne na www.ustavnisud.ba). U tim predmetima apelanti su podnosili apelacije u relativno kratkom vremenu nakon što su izjave koje su za njih bile sporne postale dostupne javnosti i u "početnoj" fazi postupka, odnosno prije donošenja prvostepenih presuda. U takvim situacijama Ustavni sud je, za razliku od Evropskog suda, mogao da promptno reagira i da svojom odlukom, ako utvrdi povredu, prije donošenja odluke o krivici, ukaže na spornu izjavu zvaničnika i njen eventualni štetan utjecaj na pretpostavku nevinosti.

216. Za razliku od tih predmeta, u konkretnom slučaju apelanti su na to pitanje ukazali tek u apelaciji, odnosno nakon donošenja drugostepene presude. Ustavni sud podcrtava da se garancije tog prava aktiviraju u toku postupka, još od faze istrage, ali traju do donošenja konačne, pravomoćne presude, bar u odnosu na krivičnopravni aspekt.

217. Ustavni sud zapaža da su sporne izjave javnih zvaničnika predstavljale izjavu o krivici apelanata (vidi tač. 139–141. ove odluke). Budući da su ličnosti koje su dale izjave bile na visokim položajima, one su trebale postupati s naročitim oprezom u svom izboru riječi za opisivanje krivičnog postupka protiv apelanata koji je bio u toku. S obzirom na sadržaj njihovih izjava, Ustavni sud smatra da su njihove izjave sigurno ohrabrine javnost da vjeruje da su apelanti krivi prije nego što im je krivica dokazana u skladu sa zakonom. U skladu s navedenim, Ustavni sud smatra da je došlo do povrede prava apelanata na pretpostavku nevinosti. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da je zbog obimnosti predmeta naveo samo tri izjave predsjednika političkih stranaka, koje je i provjerio jer su i dalje dostupne na internetu, ali da nije smatrao potrebnim ni navoditi niti provjeravati sadržaj ostalih izjava koje su dale ostale visokopozicionirane osobe koje se spominju u apelaciji.

218. Međutim, Ustavni sud naglašava da ne smatra da su te izjave utjecale na sud, odnosno na sudije da donesu osuđujuće presude, za razliku od nekih predmeta Evropskog suda u kojima je to utvrđeno (vidi *Bavčar protiv Slovenije*, presuda od 7. septembra 2023. godine, predstavka broj 17053/20). U tom predmetu Evropski sud je naveo da je izjava ministra pravde: "Ako ovaj slučaj [Bavčar] zastari, [...] ovdje ću učiniti sve da se glave kotrljaju. [...] Mislim da će puno ljudi morati odgovarati [za to] i ja ću biti prvi koji će tražiti odgovore. [...]", izazvala reakciju sudija jer je predsjednik prvostepenog suda, iznoseći stav svojih kolega, osporenu izjavu doživio kao najavu sankcija i utvrđivanje odgovornosti sudija. Evropski sud je naveo da iako ministar nije preduzeo ništa da pokrene postupak protiv sudija, nije zadatak Evropskog suda da "nagađa što bi on učinio da je predmet vraćen na ponovno suđenje". Riječi koje je upotrijebio mogle su prejudicirati odluku Višeg suda. Međutim, u konkretnom slučaju Ustavni sud ne smatra da su izjave koje su davale visokopozicionirane osobe u konkretnom predmetu sadržavale bilo kakvu prijetnju ili poziv da će neko odgovarati ukoliko apelanti ne budu osuđeni.

219. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud zapaža da je određenim izjavama visokih funkcionera došlo do povrede člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Međutim, imajući u vidu vrijeme

datih izjava, te kada su apelanti to osporili, Ustavni sud smatra da je deklaratorna odluka o povredi tog prava dovoljna satisfakcija.

Izjave Ambasade Sjedinjenih Američkih Država

220. Ustavni sud zapaža da apelanti ukazuju na izjave Ambasade SAD-a u BiH, odnosno proglašenje tužilaca "herojima mjeseca" kao problematično. U vezi s tim, Ustavni sud ističe da ne može ispitivati izjave američke diplomatije u Bosni i Hercegovini.

Tužilaštvo

221. Konačno, u vezi s navodima o ponašanju Tužilaštva apelanti navode da je Tužilaštvo na ročištu za određivanje pritvora najavilo "medija plan". Taj "plan" apelanti dovode u vezu s medijskim izvještajima koji su pratili postupak. Apelanti ukazuju na gostovanje tadašnje glavne tužiteljice u televizijskoj emisiji, kada su apelanti lišeni slobode i kada se odlučivalo o predmetu. Međutim, Ustavni sud primjećuje da glavna tužiteljica nije izjavila bilo šta što bi upućivalo na krivicu apelanata (vidi tačku 135. ove odluke). Također, suprotno navodima apelanata, ona nije ni bilo kakvim konkludentnim radnjama sugerirala krivicu apelanata. Stoga, Ustavni sud ne može da prihvati takve tvrdnje apelanata. Osim toga, apelanti su naveli da je "sud pozivao Tužilaštvo, kao stranu u postupku, na profesionalizam". To je još jedan pokazatelj da je sud koji je donio odluku ostao imun na medijska izvještavanja i eventualni "medija plan". Činjenica da je Tužilaštvo na internetskoj stranici objavilo da nalaz vještaka dokazuje da respiratori ne posjeduju minimum potrebnih karakteristika za liječenje u jedinicama intenzivne njege (vidi tačku 142. ove odluke) i da je time "stvorilo strah i dodatnu paniku među građanima" u toku korone nije sama po sebi kršenje pretpostavke nevinosti. Naime, u tekstu koji je dostupan na internetskoj stranici Tužilaštva ukazuje se na informacije o postupku koji vodi Tužilaštvo i navodi se da je vještak dao nalaz, da se nastavlja rad na predmetu i prikupljaju dokazi. Komentari apelanata i pozivanje na izvještaj Amnesty Internationala da je Tužilaštvo "prijetilo svjedocima" nije pitanje pretpostavke nevinosti, već eventualno nekih drugih postupaka pred domaćim nadležnim tijelima. Stoga, Ustavni sud smatra da navedenim postupanjem Tužilaštva apellantima nije prekršena pretpostavka nevinosti.

222. U odnosu na ostale izjave, odnosno pisanja, Ustavni sud nije mogao utvrditi da su konkretno utjecali na ishod postupka, a apelanti su imali i koristili druga dostupna sredstva zaštite. Ustavni sud ne može naći niti jedno uporište u postupku na osnovu kojeg bi se objektivno moglo smatrati da je sud donio presude koje apelanti osporavaju pod utjecajem spornih izjava ili da je zbog toga postupak proveden na štetu apelanata. Stoga u tom dijelu nema kršenja prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije

Ostali navodi

223. Apelanti su ukazali da nisu imali djelotvoran pravni lijek u smislu člana 13. Evropske konvencije jer sud nije "suštinski ispitao njihove navode". Međutim, Ustavni sud smatra da su apelanti imali i koristili mogućnost izjavljivanja dostupnih pravnih lijekova, a činjenica da korištenje pravnog lijeka nije rezultiralo odlukom kojom bi apelanti bili zadovoljni ni na koji način ne dovodi u pitanje njegovu dostupnost ili efikasnost, odnosno ne pokreće pitanje garancija koje taj član pruža.

224. Apelanti su istakli i navod o diskriminaciji. Suštinski, apelanti na diskriminaciju ukazuju kroz druge slučajeve, odnosno kroz sudsku praksu u drugim predmetima u kojima je odlučeno drugačije. Međutim, izdvajanje dijelova iz drugih presuda ili činjenica o tome da je tamo drugačije odlučeno u okolnostima konkretnog slučaja ne može dovesti do povrede tog prava, odnosno ne može učiniti diskriminaciju vjerovatnom. Ustavni sud naglašava da se u krivičnom postupku odlučuje na osnovu utvrđenih činjenica, te da i u sličnim predmetima može doći do

različitog odlučivanja. Međutim, to ne znači da to predstavlja diskriminaciju.

225. Konačno, apelanti su ukazali na povredu člana 7. Evropske konvencije. Međutim, Ustavni sud u navodima apelacije, kao ni u osporenoj presudi nije našao ništa zbog čega bi bilo potrebno ispitati taj navod, kao ni ostale navode iznijete u apelacijama u vezi s povredama prava iz drugih međunarodnih dokumenata.

VII. Zaključak

226. Ustavni sud zaključuje da je prvoapelantu i trećeapelantu povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije kada o njihovom prigovoru da u optužnici ne postoji pravna kvalifikacija za krivično djelo za koje su u konačnici proglašeni krivim Sud BiH nije dao jasan odgovor, pa se ne može zaključiti da su apelanti bili obaviješteni o svim optužbama protiv njih onako kako to navedeni član propisuje.

227. Ustavni sud zaključuje da je drugoapelantu i četvrtoapelantu povrijeđeno pravo na pretpostavku nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije zbog izjava koje su davali visoki zvaničnici u toku trajanja postupka iako ništa ne ukazuje, niti su apelanti dokazali da su takve izjave imale ikakav, a kamoli odlučujući utjecaj na odluku sudova. Ostalim problematiziranim izjavama nije prekršeno pravo na presumpciju nevinosti.

228. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije u odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta kada su osporene presude zasnovane na dokazima o čijoj zakonitosti je odlučio redovni sud i o tome dao jasno i relevantno obrazloženje koje ne ostavlja utisak proizvoljnosti. Na taj način nije dovedena u pitanje pravičnost postupka kao cjeline, niti je povrijeđeno načelo *in dubio pro reo*. Također, Ustavni sud primjećuje da su apelanti optuženi i osuđeni za ista krivična djela, te da su izmjene u presudi u odnosu na optužnicu takve da nisu utjecale na pravo apelanata da budu informirani o optužbi i da u skladu s tim pripreme odbranu.

229. Ustavni sud također zaključuje da je sud javno objavio presudu na način koji nije protivan standardima iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

230. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

231. Imajući u vidu odluku u ovom predmetu, Ustavni sud zaključuje da nije potrebno razmatrati zahtjeve za donošenje privremenih mjera.

232. U skladu sa članom 43. stav (1) Pravila Ustavnog suda, sudija Ustavnog suda Mirsad Ćeman je dao izdvojeno mišljenje koje čini sastavni dio ove odluke.

233. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

Izdvojeno mišljenje sudije Mirsada Ćemana

Član 43. stav (1) Pravila

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24)

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je Odlukom broj AP-667/24 od 14. novembra 2024. godine (spojena četiri predmeta) usvojio apelaciju F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o. te utvrdio povredu prava F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o. u dijelu Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 039029 23 Kž 3 od 2. novembra 2023. godine kojim je odlučeno o prigovoru apelanata da "nisu znali za šta se terete", čime im je povrijeđeno

pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 3. tačka a) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, i u tom dijelu "ukinuo navedenu presudu u odnosu na F. H. i 'F. H. Srebrena malina' d.o.o.". Ustavni sud je odlučio da u odnosu na njih predmet vrati Sudu Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu s "pravom na pravično suđenje" utvrđeno Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, te naložio Sudu Bosne i Hercegovine da, u skladu s Pravilima Ustavnog suda, obavijesti Ustavni sud o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja te odluke.

Istom odlukom djelimično su usvojene apelacije F. S. i F. N. i utvrđena povreda člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 2. Evropske konvencije u postupku utvrđivanja "krivične optužbe" protiv apelanata u vezi s izjavama nekih javnih zvaničnika (prije i tokom trajanja postupka pred redovnim sudovima) kojima je F. S. i F. N., dakle drugoapelantu i četvrtoapelantu, povrijeđeno "pravo na pretpostavku (presumpciju) nevinosti". Istovremeno su odbijene kao neosnovane njihove apelacije u odnosu na ostale navode o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije.

Za razliku od odluke koja se odnosi na F. H. i "F. H. Srebrena malina" d.o.o., dakle na prvoapelanta i trećeapelanta, kojom je Ustavni sud odlučio da u jednom dijelu predmet vrati Sudu Bosne i Hercegovine na ponovno odlučivanje, Ustavni sud je u odnosu na apelante F. S. i F. N., tj. na drugoapelanta i četvrtoapelanta, odlučio da im je samo "deklaratorna odluka" dovoljna satisfakcija.

S obzirom na to da se u postupku pred Ustavnim sudom raspravljalo i glasalo o prijedlogu odluke u cjelini, iako se s određenim dijelovima dispozitiva/odlučenja i obrazloženja slažem (npr. o utvrđenoj povredi prava prvoapelanta i trećeapelanta, o zasnivanju nadležnosti Suda BiH u tom slučaju, o objavljivanju presude i pismenom otporku presude itd.), ipak, zbog razloga koje ću ukratko obrazložiti, nisam mogao podržati odluku.

Prije svega, a to i jest razlog moga neslaganja s odlukom većine, želim naglasiti da sam ja uglavnom bliže pristupu, pravnoj logici i argumentaciji koju su u apelacijama i tokom postupka pred redovnim sudom (prvostepenim i drugostepenim vijećem) izložili i obrazložili apelanti te predsjednik prvostepenog sudećeg vijeća u svom izdvojenom mišljenju o prvostepenoj odluci. Pri tome, između ostalog, mislim na (kao ključne razloge i okolnosti koje je trebalo uzeti u obzir) ukupne vanredne okolnosti, odnosno "stanje nesreće", kako ih je nazvala Vlada Federacije BiH (panika, strah, kolektivna i pojedinačna psihoza i sl. ne samo u Federaciji BiH nego i u cijeloj Bosni i Hercegovini, pa i planetarno), izazvane pandemijom koronavirusa (COVID-19), u kojima su se, prema optužnici i presudama, desile radnje izvršenja koje su apellantima stavljene na teret, a koje okolnosti su u odlučujućoj mjeri utjecale na djelovanje odnosno ponašanje optuženih, posebno drugooptuženog i četvrtooptuženog kao javnih zvaničnika; zatim na subjektivni i objektivni identitet optužnice; voljni element, tj. postojanje ili nepostojanje namjere optuženih da počine krivično djelo/krivična djela; činjenicu da optužba i izvedeni dokazi nisu, posebno prema nekim od apelanata, ispunjavali standard "van razumne sumnje" (što su apelanti detaljno obrazložili); široko korištenje indicija kao osnova za zaključak o navodnoj krivici nekih apelanata i dokaza kojima se to potkrepljuje; primjenu načela *in dubio pro reo* itd. Zatim, nejasno je zašto ni redovni sud u oba sudeća vijeća niti većina u Ustavnom sudu (u kontekstu prava na pravično suđenje) nisu uopće obratili pažnju (!) na tvrdnju koju je u izdvojenom mišljenju (razumno je zaključiti i tokom suđenja) iznio predsjednik prvostepenog sudećeg vijeća Suda BiH da je četvrtoapelant F. N. kao premijer Vlade Federacije BiH tražio da se u postupak nabavke respiratora uključe "velike, za to registrirane firme", te da se, kako to tvrdi predsjednik

prvostepenog vijeća, odazvao samo vlasnik kompanije "Violeta" Grude, koji je na kraju odustao zbog kompliciranih "administrativnih procedura" i sl. Dakle, ni većini u Ustavnom sudu se to nije učinilo relevantnim, mada je, prema mome mišljenju, od pravilnog utvrđivanja činjenica i u vezi s tim zavisila ne samo kvalifikacija djela nego se tek zavisno od odgovora na to pitanje može dati pouzdan sud o tome jesu li F. H. odnosno njegova firma "Srebrena malina" bili navodno nezakonito privilegirani i, konsekventno, da li je eventualno bilo mjesta primjeni člana 10. Zakona o javnim nabavkama prilikom nabavke spornih respiratora ili ne.

Ne smatram stoga potrebnim detaljnije navoditi niti obrazlagati, zapravo ponavljati argumentaciju koja je opširno izložena i obrazložena u apelaciji i drugim podnescima apelanata odnosno u izdvojenom mišljenju predsjednika prvostepenog sudećeg vijeća. Uostalom, činjenični supstrat, pravna logika i argumentacija, kako za usvajajući tako i za odbijajući dio apelacija, korektno su navedeni i obrazloženi u odluci Ustavnog suda (vidi npr. poglavlja III, IV i V).

Međutim, nije moguće ne primijetiti da početna, gotovo ključna inkriminacija na kojoj je Tužilaštvo zasnovalo i dalje razvijalo koncept optuženja svih apelanata, a to je "udruživanje s ciljem počinjenja krivičnih djela" propisanih krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (organiziranjem ili pristajanjem da se bude član grupe), nije dokazana ni za jednog od apelanata. Upravo je ta i takva

početna inkriminacija značajno, ako ne i odlučujuće, utjecala na konstrukciju optužnice i dalje je, bez obzira na to što je na kraju odbačena kao nedokazana, ipak se može zaključiti, sasvim izvjesno kreirala atmosferu tokom suđenja i opredijelila sudsku odluku na obje instance redovnog suda, pa i odluku Ustavnog suda.

Također, iako je petooptužena J. M. kao ministrica finansija u Vladi Federacije BiH te šefica Federalnog štaba Civilne zaštite bila uključena i potpisala naloge za isplatu kojima su angažirana budžetska sredstva za nabavku spornih respiratora i druge opreme i sredstava, imenovana je u potpunosti oslobođena optužbe (optužba ju je teretila da je počinila krivično djelo nesavjesnog rada u službi). Slažem se s oslobađajućom presudom. Međutim, kada se sve uzme u obzir, tj. ukupan kontekst, a posebno nadležnosti i odgovornosti, te radnje i postupci četvrtoapelanta, drugoapelanta i petooptužene, nameće se ozbiljno pitanje da li se ovdje ipak radi o nejednakom postupanju prema četvrtoapelantu i drugoapelantu u odnosu na petooptuženu ili obratno.

Zbog navedenog, presudu je zbog povrede prava na pravično suđenje trebalo ukinuti i vratiti na ponovno suđenje ne samo u odnosu na prvoapelanta i trećeapelanta, kako je Ustavni sud odlučio, nego i u odnosu na drugoapelanta i četvrtoapelanta i u tom smislu preispitati da li, s obzirom na sveukupne okolnosti, posebno u početnoj fazi pandemije koronavirusa, ima elemenata za krivičnu odgovornost bilo koga od optuženih odnosno apelanata.

K A Z A L O

**ZASTUPNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

1030	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	1
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	1
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	2
1031	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	2
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	2
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	3
1032	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	3
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	3
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	3
1033	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	4
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	4
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	4
1034	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	5
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	5
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	5
1035	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	6
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	6
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	6
1036	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	6
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	7
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	7
1037	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	7
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	8
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	8
1038	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	8
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	9

	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	9
1039	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	9
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	9
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	10
1040	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	10
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	10
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	11
1041	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu (hrvatski jezik)	11
	Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик)	11
	Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu (bosanski jezik)	11

**MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

1042	Odluka o dodjeli zvanja zaslužnog sportaša Bosne i Hercegovine i vrhunskog sportaša međunarodnog razreda za 2024. godinu (hrvatski jezik)	12
	Одлука о додјели звања заслужног спортисте Босне и Херцеговине и врхунског спортисте међународног разреда за 2024. годину (српски језик)	13
	Odluka o dodjeli zvanja zaslužnog sportiste Bosne i Hercegovine i vrhunskog sportiste međunarodnog razreda za 2024. godinu (bosanski jezik)	14

**POVJERENSTVO ZA IZBJEGLICE I RASELJENE
OSOBE BOSNE I HERCEGOVINE**

1043	Odluka o izmjeni Odluke o izboru prioriternih općina/gradova po Javnom pozivu za financiranje projekata obnove i rekonstrukcije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika iz sredstava za 2023. godinu (hrvatski jezik)	15
	Одлука о измјени Одлуке о избору приоритетних општина/градова по Јавном позиву за финансирање пројеката обнове и реконструкције стамбених јединица расељених лица и повратника из средстава за 2023. годину (српски језик)	15
	Odluka o izmjeni Odluke o izboru prioriternih općina/gradova po Javnom pozivu za finansiranje projekata obnove i rekonstrukcije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika iz sredstava za 2023. godinu (bosanski jezik)	16
1044	Odluka o izboru projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture i elektrificiranja na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2024. godinu (hrvatski jezik)	16

Одлука о избору пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре и електрификације на просторима гдје живе расељена лица и повратници за 2024. годину (српски језик)

18

Одлука о избору пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре и електрификације на просторима гдје живе расељене особе и повратници за 2024. годину (босански језик)

21

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

1045	Odluka broj AP-667/24 (hrvatski jezik)	24
	Одлука број АП-667/24 (српски језик)	55
	Odluka broj AP-667/24 (bosanski jezik)	90

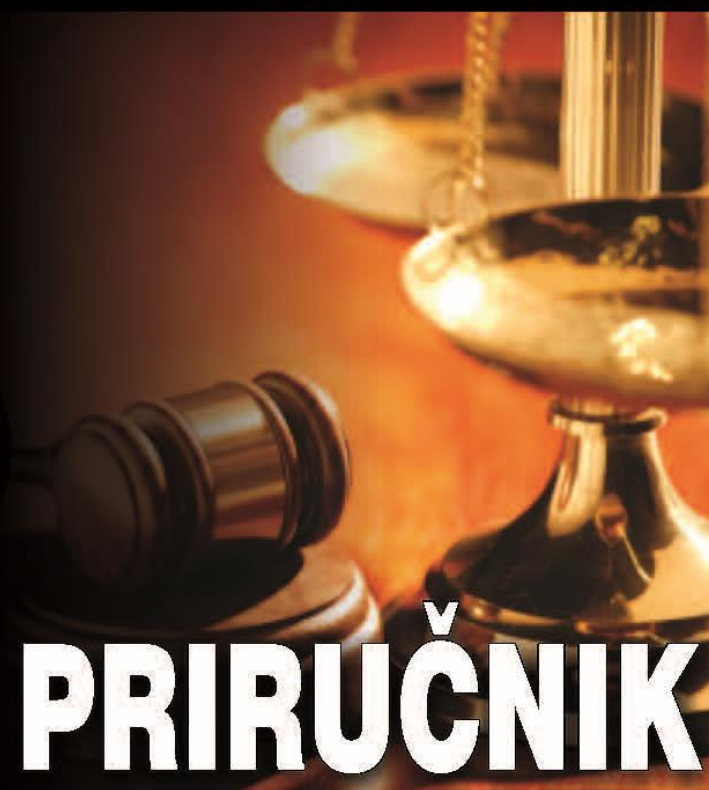
JP NJO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina

tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: slist@slist.ba
www.sluzbenilist.ba

Ines KRTALIĆ

Senad OGLEČEVAC

**PRIRUČNIK
ZA POLAGANJE
STRUČNOG
UPRAVNOG
ISPITA**

Sarajevo, 2022.

http://www.sluzbenilist.ba/home/index

Službeni list- Naslovna Stranica

File Edit View Favorites Tools Help

Convert Select

 SLUŽBENI LIST BIH
JP NIO Službeni list
Bosne i Hercegovine

Jezik Službena glasila Oglašavanje Pretraga Vjesti Web shop Info Javne nabave

Naslovna stranica

IZMJENE PLANA JAVNIH NABAVKI ZA 2022. GODINU

JP NIO
Službeni list BiH
Dž. Bijića 39/III
71000 Sarajevo, BiH
tel/fax:
+387 33 72 20 30
e-pošta:
Sluzbeni.list@nio.gov.ba

ISO 9001
INTERCERT

BAZA PRAVNIH AKATA

Službeni glasnik BiH
broj 1/23

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U ZAJEDNIČKI ODBOR ZA OBRAZOVNU I ZNANSTVENU SURADNJU IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE
VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Službene novine Federacije BiH
broj 104/22

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O PRESTANKU VAŽENJA UREDBE O UTVRĐIVANJU VLASTITIH PRIHODA, NAČINA I ROKOVA RASPODJELE
VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O KRITERIJIMA ZA OBRAČUN I NAČIN PLAĆANJA NAKNADA ZA PROIZVODE KOJI NAKON UPOTREBE POSTAJU AMBALAŽNI OTPAD I ELEKTRIČNI I ELEKTRONSKI OTPAD

Službene novine Kantona Sarajevo
broj 1/23

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
ODLUKU O DAVANJU SAGLASNOSTI NA ODLUKU O PRIVREMENOM FINANSIRANJU ZAVODA ZDRAVSTVENOG

Međunarodni ugovori
broj 8/22

PREDSEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O PRIHVATANJU ODRICANJA I IZMJENA I DOPUNA U SVEZI SPORAZUMA O INVESTICIJSKOM

branka
→ Promjena šifre
→ Odjava

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

Nakladnik: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Ravnatelj i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Tisak: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo
Za tiskaru: Muhamed Mirvić

Telefoni:
Centrala: 033 72 20 30
Direktor: 033 72 20 61
Uredništvo: 033 72 20 38
Računovodstvo: 033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove: 033 72 20 51
Pretplata: 033 72 20 54
Oglasni odjel: 033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom: 033 72 20 43

Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11

ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09

ADDIKO BANK AD

Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12

RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57

Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

Identifikacijski broj 4200226120002

Porezni broj 01071019

PDV broj 200226120002

Pretplata za II polugodište 2024. godine na

"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", 120,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>

Godišnja pretplata 240,00 KM po korisniku

e-mail: redakcija@slist.ba - oglasis@slist.ba - pretplata@slist.ba

- racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba